ROMANUL SECOLULUI XX

JOSEPH CONRAD

întîmplarea

UNIVERS

JOSEPH CONRAD

In românește de
ELENA HEROVANU

Partea I

FATA

Capitolul I

TÎNĂRUL POWELL ŞI NOROCOASA LUI ÎNTÎMPLARE

CRED CĂ NE VĂZUSE PE GEAM VENIND să luăm masa, într-o barcă mică, supraîncărcată, de la o iolă de paisprezece tone care-i aparţinea lui Marlow, gazda şi căpitanul meu de vas. Ajutarăm băiatul pe care-l aveam cu noi să tragă barca la debarcader, înainte de a ne duce spre hanul de pe ţărm, unde găsirăm noua noastră cunoştinţă. Îşi lua prînzul într-o demnă singurătate, în capul unei mese lungi, albe, neatrăgătoare, ca un troian de zăpadă.

Faţa sa roşie, cu trăsături bine conturate, cu favoriţi scurţi, negri, bine îngrijiţi, sub o calotă de păr argintiu şi buclat, era singurul lucru plăcut şi cald în camera aceea murdară pe care trista faţă de masă o făcea şi mai rece. Noi îl cunoşteam din vedere, ca fiind proprietarul unui mic cuter de cinci tone, pe care, aparent, îl conducea singur ; un iahtman din banda fără pretenţii a fanaticilor care navighează la gura Tamisei. Din prima dată cînd se adresă chelnerului cu un scurt „steward", am ştiut imediat că e marinar şi iahtman.

În curînd avu ocazia să facă o observaţie aceluiaşi chelner pentru felul neglijent în care servea masa. O făcu foarte energic apoi se întoarse spre noi.

— Dacă am lucra noi pe mare aşa cum trebăluiesc ei aici pe uscat, nu ne-am putea cîştiga niciodată o pîine. Nu ne-ar mai angaja nimeni. Dealtfel, dacă un vapor ar fi manevrat şi condus

la întîmplare, așa cum își conduc afacerile oamenii pe uscat, n-ar ajunge niciodată în port.

De cînd se retrăsese din activitatea marinărească, constatase cu uimire că oamenii educați nu erau mai buni decît ceilalți. Nimeni nu avea nici un fel de mîndrie pentru munca lui : de la instalatori, care erau niște adevărați pungași, pînă la, să spunem, ziariști (părea să-i considere pe aceștia ca pe o clasă intelectuală specială), care niciodată și nicicum nu dădeau o versiune corectă a celei mai simple întîmplări. Incapacitatea generală a „bandei de pe uscat", cum o numea el, o atribuia în general lipsei de responsabilitate și unui permanent simț de securitate.

— Ei știu bine, continuă el, că oricum și-ar îndeplini treburile, insulița asta tot nu se va răsturna cu ei, nici nu va exploda, ca să se ducă la fund cu nevestele și cu copiii lor cu tot.

De la acest punct încolo conversația luă o întorsătură specială, vorbindu-se numai despre viața pe mare. Asupra subiectului acestuia se înțelese repede cu Marlow care, la timpul său, cutreierase mult pe mare. Schimbară multe amintiri, în timp ce eu îi ascultam. Căzură de acord că cea mai fericită perioadă din viața lor a fost aceea cînd erau tineri și se găseau pe vase bune, fără nici o altă grijă pe lume decît să nu piardă nici un cart ; deci cînd se aflau pe mare, și nici o clipă din cele cînd se duceau pe țărm, după orele de lucru, atunci cînd ajungeau în vreun port. Fură de aceeași părere de asemenea asupra celei mai minunate și măreție clipe pe care o cunoscuseră în această carieră, care nu e niciodată îmbrățișată pe temeiuri raționale și practice din cauza strălucirii asociațiilor sale romantice, și anume acea clipă cînd, trecînd cu succes primul lor examen, s-au despărțit de examinatorul lor în arta navigației, ținînd în mînă mica și prețioasa foaie de hîrtie albastră.

— În ziua aceea, declară noua noastră cunoștință, cu entuziasm, nici pe regină n-aș fi catadicsit s-o numesc vara mea.

Pe atunci, examenele din Direcția Marinei Comerciale aveau loc la Casa Docurilor Sf. Ecaterina pe Tower Hill și el ne mărturisi că avea o atracție deosebită pentru privelișteа acelei localități istorice, cu grădinile ei în partea

stîngă, cu fațada Monetăriei în dreapta, iar mai departe, cu mizerabilele căsuțe dărăpănate, o stație de trăsuri, văcsuitori de ghete stînd chirciți pe vine la marginea trotuarului și o pereche de polițiști voinici, privind cu un aer de superioritate cîrciuma „Calul Negru", de peste drum. Acesta era, spunea el, colțul de lume de care ochii lui au luat mai întîi aminte în cea mai frumoasă zi a vieții sale. Ieșise prin intrarea principală a Casei Docurilor Sf. Ecaterina, ca ofițer secund, cu toate drepturile, după cele mai teribile clipe din viața sa, în fața căpitanului R., cel mai temut dintre cei trei examinatori în arta marinăriei care erau în vremea aceea răspunzători de admiterea ofițerilor în Serviciul Comercial al portului Londrei.

— Noi toți care ne pregăteam să trecem examenul spuse el, tremuram de frică la gîndul de a ne prezenta în fața lui. M-a ținut cam o oră și jumătate în camera de tortură și s-a purtat ca și cînd m-ar fi urît de moarte. Își ținea ochii adumbriți cu o mînă. Deodată lăsă mîna să cadă, spunînd : „O să meargă !" Înainte de a-mi da seama ce voia să spună, îmi întinse peste masă hîrtia albastră. Am sărit în sus de parcă scaunul de sub mine luase foc. „Mulțumesc, domnule căpitan", spusei, înhățînd hîrtia. „Bună ziua și noroc", mormăi el.

Bătrînul ușier se învîrtea în fața vestiarului, cu pălăria mea în mînă. Așa fac ei întotdeauna. Dar se uită foarte pătrunzător la mine înainte de a îndrăzni să întrebe într-un fel de șoaptă timidă :

„Ați trecut bine, domnule ?"

Drept răspuns, i-am strecurat în palmă jumătate de coroană. „Păi bine, spuse el cu un rînjet brusc de la o ureche la alta, n-am mai pomenit să ție pe nimeni dintre dumneavoastră atîta timp. În dimineața asta v-a trîntit doi colegi înainte ca să vă vină rîndul. Nu i-a ținut mai mult de douăzeci de minute pe fiecare ; cam atît îi ține de obicei."

M-am trezit jos, fără să-mi dau seama cînd am coborît scara, de parcă aș fi zburat peste trepte. Cea mai frumoasă zi din viața mea ! Față de ea, ziua cînd iei prima comandă nu înseamnă nimic. Mai întîi că nu mai ești așa de tînăr atunci, și în al doilea rînd, nu mai ai mare

lucru de aşteptat. Da, e cea mai frumoasă zi din viaţa cuiva, fără îndoială, dar e numai una, nu sînt mai multe. Ceea ce urmează e timpul cel mai neplăcut pentru un băiat tînăr, strădania de a căpăta un post de ofiţer, neavînd nimic altceva de arătat decît un certificat nou-nouţ. E surprinzător cît de nefolositor îţi pare atunci acel petec de hîrtie pentru care te-ai zbătut şi te-ai frămîntat atît. Pe atunci nici nu-mi trecea prin minte că un certificat al ministerului comerţului nu te făcea ofiţer decît după un drum foarte lung. Dar comandanţii de vase pe care-i asaltam cu cereri pentru un post ştiau asta foarte bine. Acum nu mă mir de ei şi nici nu-i învinovăţesc. Oricum, această „luptă pentru a găsi un vapor" este un lucru greu pentru un tînăr...

Ne-a povestit apoi cît de obosit şi de descurajat a fost de această lecţie de dezamăgire, care a urmat repede după cea mai frumoasă zi din viaţa lui. Ne istorisi cum colinda toate birourile armatorilor din oraş, unde cîte un tînăr funcţionar îi procura formulare de cerere pe care le lua să le completeze seara acasă. Ieşea iute din casă chiar şi în toiul nopţii, ca să le pună la cea mai apropiată cutie poştală. Şi după asta, nu urma nimic. Aşa cum spunea el, era întocmai ca şi cînd le-ar fi aruncat, adresate şi timbrate, prin gratiile unui canal.

Apoi, într-o bună zi, cum mergea frînt de oboseală spre docuri, întîlni un prieten, un fost coleg de vas, ceva mai în vîrstă ca el, în faţa gării din Fenchurch Street.

El tînjea după puţină compasiune şi înţelegere, dar prietenul său tocmai „găsise un vapor" chiar în dimineaţa aceea şi se grăbea să se ducă acasă, într-o stare de mare bucurie vădită şi de neliniştе lăuntrică, lucru obişnuit pentru un marinar care, după multe zile de aşteptare, capătă dintr-o dată un post. Prietenul l-a căinat, dar pe fugă. Trebuia să plece. Şi atunci, pe cînd alerga, îi strigă peste umăr :

— De ce nu te duci să vorbeşti cu domnul Powell de la Biroul flotei comerciale ?

Prietenul nostru obiectă că nu-l cunoaşte pe domnul Powell, iar celălalt, aproape de colţul străzii, strigă :

— Intră pe uşa funcţionarilor şi du-te drept la el, biroul de lîngă geam, spune-i că te-am trimis eu.

Noua noastră cunoştinţă, privindu-ne pe rînd, ne declară :

— Pe cuvîntul meu că, disperat cum eram, m-aş fi dus şi la dracu în persoană, dac-aş fi aflat că are de dat un post de al doilea ofiţer secund.

Aici îşi întrerupse cursul povestirii, ca să-şi aprindă pipa, dar ţintuindu-ne cu privirea, ne întrebă dacă îl cunoşteam pe Powell. Marlow, cu un uşor zîmbet de aducere aminte pe buze, spuse că îşi aminteşte de el foarte bine.

Interveni o pauză. Noua noastră cunoştinţă avea dificultăţi cu pipa care-i trădase brusc încrederea şi-i dezamăgise anticipata delectare.

Ca să nu las conversaţia să cadă, l-am întrebat pe Marlow dacă acest Powell era din vreun punct de vedere un tip remarcabil.

— Nu chiar remarcabil, răspunse Marlow, cu încetineala lui obişnuită. În general e foarte greu pentru cineva să devină remarcabil. Lumea, ştiţi, nu-şi prea opreşte atenţia asupra cuiva. Eu mi-l amintesc pe Powell atît de bine numai pentru că, fiind unul dintre directorii flotei comerciale din portul Londra, a fost acela care m-a expediat în multele şi lungile mele călătorii pe mare. Semăna cu Socrate. Dar semăna cu adevărat : ca figură. O minte filozofică e numai întîmplătoare. El reproducea exact familiarul bust al nemuritorului înţelept, dacă v-aţi imagina bustul cu un joben dat pe ceafă şi o haină neagră pe umeri. Cum nu-l vedeam niciodată decît pe partea cealaltă a lungului contoar care suporta cele cinci pupitre ale celor cinci directori, domnul Powell a rămas pentru mine un bust.

Noua noastră cunoştinţă venea acum dinspre cămin, cu pipa aprinsă.

— Ceea ce era cel mai remarcabil la Powell, anunţă el sec, cu capul într-un nor de fum, este că avea chiar acest nume. Pentru că, vedeţi dumneavoastră, se întîmplă ca numele meu să fie tot Powell.

Era clar că această informaţie nu ne era adusă cu vreun scop social. Nu solicita nici o recunoaştere. Noi continuam să-l privim, aşteptînd.

Se desfătă un minut sau două cu deliciile pipei sale, apoi, reluînd firul povestirii, ne istorisi cum pornise el în mare grabă către Tower Hill. Nu mai fusese pe acolo din ziua examenului — cea mai frumoasă zi a vieții sale, ziua de care se mîndrea cel mai mult. Acum era însă cu totul altceva. Nici acum n-ar fi numit-o pe regină vara sa, dar de data asta dintr-un sentiment de adîncă deprimare. Nu se găsea destul de bun pentru nici o rudenie. Invidia pe bătrînii birjari cu nasul roșu din stația de trăsuri, pe văcsuitorii de ghete de la marginea trotuarului, pe cele două namile de polițiști care pășeau încet de-a lungul grilajului grădinilor Turnului, conștienți de puterea lor infailibilă, și pe sentinelele înveșmîntate în roșu aprins care pășeau mîndri încoace și încolo prin fața Monetăriei. Le invidia locurile din schema de muncă a lumii. Invidia și mizerabilele haimanale, cu fețele lor prelungi și gălbejite, clipind din ochii obsceni „frecîndu-și umerii soioși de ușorul ușii de la cîrciuma „Calul Negru", pentru că ajunseseră prea departe ca să mai poată simți halul lor de degradare.

Trebuie să recunoaștem că el ne-a redat foarte expresiv sensul tinereștii sale deznădejdi surprinsă de a nu-și găsi loc sub soare și nici o recunoaștere a dreptului la viață.

Urcă treptele scării de afară a Casei Docurilor Sf. Ecaterina de pe care, cu vreo șase săptămîni în urmă, privise stația de trăsuri, clădirile, polițiștii, văcsuitorii de ghete, poleiala și geamurile de la „Calul Negru", cu un ochi de cuceritor. Atunci, în adîncul inimii sale fusese surprins că toți și toate acestea nu-l salutaseră cu cîntece și trîmbițe, dar acum (și nu făcea nici un secret din asta), își făcu intrarea treoînd pe furiș pe lîngă boxa de sticlă a portarului. — Nu aveam nici jumătate de coroană pentru bacșiș, remarcă el cu îndîrjire.

Omul alergase după el întrebînd : „Pe cine căutați ?", dar el, cu o privire recunoscătoare spre primul etaj, în amintirea camerei de examinare a căpitanului R. (ce ușor și minunat se petrecuse atunci totul), o luase la fugă într-un zbor care-l conduse în subsol și se pomeni într-un loc întunecos și misterios, cu multe uși. Îi fusese frică

să nu fie oprit de vreun regulament care ar fi interzis intrarea ; dar n-a fost urmărit.

Subsolul de la Casa Docurilor Sf. Ecaterina e vast ca întindere şi cu un plan confuz în care cu greu te descurci. Raze pale de lumină cădeau pieziş de sus în întunecimea coridoarelor sale reci. Powell rătăcea pe acolo în sus şi-n jos ca unul dintre primii creştini refugiaţi în catacombe ; dar şi puţina credinţă pe care o avea în reuşita demersului său simţea că se pierde. La o cotitură întunecoasă, sub o lampă de gaz, a cărei flacără era aproape stinsă, încrederea în sine îl părăsi cu totul.

— Am stat acolo să mă gîndesc puţin, spuse el. Dar asta era un lucru prostesc pentru că, fireşte, teama a pus şi mai mult stăpînire pe mine. La ce te puteai aştepta ? Îţi trebuie curaj nu glumă să abordezi un străin cerîndu-i o favoare. Aş fi vrut ca tizul meu Powell să fi fost dracu în persoană. Simţeam că ar fi fost oarecum o treabă mai uşoară. Pentru că, vedeţi, n-am crezut niciodată deajuns în diavol ca să mă sperii de el. Dar un om poate fi foarte neplăcut. Mă uitam la o mulţime de uşi, toate bine închise, cu convingerea mereu crescîndă că n-o să am niciodată îndrăzneala să deschid vreuna din ele. Gîndirea nu e bună pentru nervi. Mă gîndeam să las totul baltă. Dar pînă la urmă n-am făcut aşa şi am să vă spun ce m-a oprit. Mi-am amintit de afurisitul acela de portar care strigase după mine. Eram sigur că se găsea tot acolo, în capul scărilor. Dacă m-ar fi întrebat ce-am căutat, căci avea dreptul s-o facă, n-aş fi ştiut ce să-i răspund, ceea ce m-ar fi făcut să par stupid sau şi mai rău. Simţeam că devin foarte nervos. Nu aveam nici o şansă să ies din încurcătura aceea.

Nu mai mă puteam descurca. Din multele uşi de diferite mărimi, din dreapta şi din stînga, unele aveau deasupra un geam luminos, altele însă trebuie să fi dat în camere de debara, sau aşa ceva, pentru că atunci cînd m-am decis să încerc una sau două, am fost extrem de surprins să constat că erau încuiate. Stăteam acolo nehotărît şi tulburat ca un hoţ speriat. Afurisitul subsol era tăcut ca un mormînt şi am început să-mi aud bătăile inimii. O senzaţie penibilă. Niciodată nu mi se întîmplase

una ca asta pînă atunci şi nici după aceea. O uşă mai mare, la stînga mea, cu o clanţă masivă de alamă, arăta ca şi cînd ar fi dus la Biroul flotei comerciale. Am încercat-o strîngînd din dinţi. Acum, gata !

Se deschise foarte uşor. Şi iată ! Camera înspre care se deschidea nu era decît cu puţin mai mare ca un dulap. În orice caz nu era mai mare de trei metri şi cincizeci pe trei şi optzeci. Şi cum mă aşteptam să văd încăperea mare şi întunecoasă ca o pivniţă a Biroului maritim unde mai fusesem o dată sau de două ori înainte de asta, am rămas extrem de surprins. O lampă cu gaz atîrna de mijlocul tavanului, deasupra unui birou întunecat, jegos, acoperit cu un vraf de documente îngălbenite şi prăfuite, răvăşite într-o mare dezordine. La lumina unui singur bec de gaz care lumina încăperea „a giorno", un omuleţ rotofei scria de zor, cu nasul vîrît cu totul în hîrtii. Capul îi era complet chel şi cam de aceeaşi culoare cu hîrtiile. Părea de asemenea prăfuit.

N-am observat dacă erau şi pînze de păianjen pe el, dar nu m-aş fi mirat să fi fost, pentru că arăta ca şi cînd ar fi stat închis în gaura aceea de ani de zile. Felul în care îşi lăsă condeiul jos şi cum mă privi chiorîş mă zăpăci de tot. Şi carcera aceea caldă şi mucegăită mirosea a gaz şi a ciuperci şi părea să se afle undeva la vreo patruzeci de metri sub pămînt. Mormane grele de hîrtii umpleau toate colţurile pînă pe la jumătatea pereţilor. Şi cînd îmi fulgeră prin minte că acesta e sediul Departamentului Marinei şi că e posibil ca acest om să aibă vreo legătură cu vapoarele, cu marinarii şi cu marea, uimirea îmi tăie respiraţia. Nu-mi puteam imagina pentru ce ţinea Ministerul Marinei creatura aceea grasă şi cheală ca să robească acolo. Pentru un motiv sau altul îmi părea rău şi mă simţeam jenat de a-l fi descoperit în jalnica sa captivitate. Am întrebat pe un ton politicos, plin de scuze : „Vă rog, Biroul flotei comerciale ?"

„Nu aici, ţipă el cu o voce stridentă şi dispreţuitoare. Coridorul dinspre stradă. Aici e partea dinspre docuri. Ai rătăcit drumul..."

Vorbea pe un ton atît de dispreţuitor încît mă temeam să n-o întoarcă pe „mă, prostule..." şi poate că asta şi

voise să spună. Dar termină tăios cu un „Închide ușa încet după dumneata".

Și puteți fi siguri că am închis-o încet. Repede și fără zgomot. Spiritul dîrz al acelui tip m-a impresionat. Mă întreb uneori dacă a reușit să ajungă la pensie și la libertate, sau a trebuit să treacă direct din mormîntul luminat cu gaz la celălalt, întunecat, unde nimeni nu va fi dorit să-l deranjeze. Omeniei din mine îi făcea plăcere să descopere că îi mai rămăsese așa de multă energie, dar asta nu mă consola cîtuși de puțin. Mă gîndeam că dacă domnul Powell ar fi avut aceeași fire... Totuși n-am avut timp să mă gîndesc și, traversînd spațiul de la piciorul scării, am pătruns repede în coridorul unde mi se spusese să încerc. Și am încercat la prima ușă la care am ajuns, imediat și fără nici o ezitare, pentru că, dinspre holul de sus, o voce uimită și scandalizată voia să știe ce învîrteam acolo, jos. „Nu știi că intrarea pe acolo e interzisă ?" urla vocea. Dacă a mai spus ceva n-am mai auzit, pentru că am deschis o ușă pe care scria *Intrarea oprită pentru particulari* și am pătruns pe o fîșie de podea lată de vreo doi metri, care se afla între un contoar lung și perete, într-o cameră spațioasă, boltită, cu o fereastră cu gratii și o ușă cu geam, care lăsa lumina să intre pînă la capătul cel mai depărtat al încăperii. Primul lucru pe care l-am văzut, chiar în fața mea, au fost trei bărbați de vîrstă mijlocie, jucînd parcă un fel de joc zgomotos în jurul unui alt bărbat cu un gît lung și subțire și cu umerii căzuți, care stătea în picioare în fața unui pupitru și scria pe o foaie mare de hîrtie, neluînd seama la nimic și zîmbindu-și calm lui însuși. Văzîndu-mă, deveniră dintr-o dată acri. Am auzit pe unul dintre ei bombănind : „Ei, ce este ?"

„Aș dori să-l văd pe domnul Powell, vă rog," spusei foarte politicos dar ferm. Acum nu mă mai speriam de nimic. Acesta era chiar Biroul flotei comerciale. Era ora trei după prînz și treburile lor păreau să se fi terminat pentru ziua aceea. Tipul cu gîtul lung continua să scrie neclintit. Am observat că nu mai zîmbea. Ceilalți își întoarseră capul toți deodată spre fundul camerei, de unde, un al cincilea bărbat se uita de pe un scaun înalt la bufoneriile lor. M-am dus drept la el cu o îndrăzneală de

parcă ar fi fost dracul în persoană. Cu un picior ridicat pe bara scaunului, nu înceta să-l legene pe celălalt care era mult deasupra podelei de piatră. Își descheiase vesta iar pălăria înaltă o purta împinsă tare spre ceafă. Avea o față netedă, fără nici o zbîrcitură, iar ochii atît de limpezi și de strălucitori, încît barba-i căruntă părea o deghizare. Ai spus că semăna cu Socrate. Asta nu știu. Socrate acesta era un înțelept, așa cred.

— Da, încuviință Marlow. Și un adevărat prieten al tinerilor. Îi mustra într-un fel teribil de exasperant. Asta era metoda lui.

— Atunci dați-mi un Powell în fiecare zi, declară ferm noua noastră cunoștință. Pe mine nu m-a mustrat în nici un fel. Nu. La cuvintele bolborosite de mine a răspuns foarte amabil „Bună ziua", apoi, privindu-mă cu atenție, spuse : „Nu cred să vă cunosc, așa e ?"

„Nu, domnule", răspunsei eu și tot curajul îmi dispăru tocmai cînd sosise clipa să fac apel la neobrăzarea mea. Nu e nimic mai penibil pe lume decît o nerușinare pe care n-o scoți bine la capăt. De frică să nu par sfios, am pornit cu atîta ușurință și naturalețe de mă miram eu singur. El mă ascultă un timp, privindu-mă cu surprindere și curiozitate, apoi își ridică mîna. Eram bucuros să tac, pot să v-o spun.

„Ei bine, ești un obraznic, îmi spuse el. Și prietenul dumitale de asemenea. M-a pisat venind aici în fiecare zi timp de două săptămîni, pînă cînd un căpitan pe care-l cunosc a avut bunătatea să-i dea un post. Și nu apucă bine să se căpătuiască el și te trimite pe dumneata. Vouă tinerilor nici nu vă pasă de cei pe care-i băgați în bucluc."

Era rîndul meu acum să-l privesc țintă cu surprindere și curiozitate. Nu vorbise tare nici pînă atunci, dar își coborî vocea și mai mult :

„Știi sau nu că ceea ce ceri e ilegal ?"

Mă întrebam unde vrea să ajungă, dar mi-am amintit că a procura unui marinar o slujbă era un delict penal. Clauza fusese îndreptată desigur împotriva practicilor de estorcare de bani a recruților din internat. Nu-mi trecuse niciodată prin minte că s-ar aplica oricui, indiferent de motiv, deoarece credeam că cei de pe uscat își duceau munca cu grijă și prevedere.

O astfel de idee mă uluia, dar domnul Powell mă făcu în curînd să înțeleg că o lege votată de Parlament n-are nici un sens în sine ; ea are doar sensul care i se dă și acesta nu prețuiește mare lucru uneori. El, Powell, nu se dădea în lături să ajute cîte un tînăr, din cînd în cînd, ca să găsească un post pe vapor, dar dacă se recurge în mod constant la el, are să înceapă să se spuie că o face pentru bani.

„Frumos ar fi : directorul maritim șef al portului Londra, tîrît într-un tribunal corecțional și amendat cu cincizeci de lire sterline ! Mai am patru ani de serviciu pînă la pensie, spuse. Asta m-ar pune într-o lumină foarte urîtă, nici o grijă în privința asta !"

Și tot timpul cu un genunchi în sus, își tot legăna celalt picior ca un băiat pe o poartă, privindu-mă fix, cu ochii lui strălucitori. Eram uluit, vă spun. Mă indigna să aud că ar putea fi implicat, dacă cineva ar face un raport împotriva lui.

„Vai, domnule, răspunsei eu șocat, dar cine ar putea face o astfel de mîrșăvie ?" Eram dezgustat numai la gîndul unei astfel de posibilități.

„Cine ? spuse el, vorbind foarte încet. Oricine, poate chiar unul din birou. Am ajuns să fiu cel mai vechi în biroul acesta și sîntem toți foarte buni prieteni aici, dar să nu-ți închipui că colegul care stă lîngă mine n-ar vrea să ocupe locul acesta de lîngă geam cu patru ani mai devreme decît timpul normal, sau chiar cu un an. Așa-i firea omenească."

Nu m-am putut opri să nu întorc capul. Cei trei colegi care se jucau cînd intrasem, vorbeau acum împreună foarte serios, iar cel cu gîtul lung scria mereu. Acesta mi se părea cel mai periculos dintre toți. Îl vedeam din profil, avea buzele foarte strînse. Nu privisem niciodată speța omenească în lumina aceasta. Cînd ești tînăr, te șochează firea omenească. Dar ceea ce m-a făcut mai mult să tresar a fost să văd ușa prin care intrasem deschizîndu-se ușor și printr-însa apărînd un cap cu un chipiu de uniformă cu emblema ministerului comerțului. Era afurisitul de portar din hol. Mă urmărise peste tot și

intenționa să mă scoată afară. Înaintă spre birou cu chipiul în mînă, zîmbind viclean.

„Ce este, Simon ?" întrebă domnul Powell. „Voiam doar să știu unde a intrat domnul acesta, domnule. S-a strecurat pe lîngă mine pe scări, domnule."

Mă simțeam cît se poate de prost.

„E-n regulă, Simon. Îl cunosc pe domnul", spuse domnul Powell, cît se poate de serios. „Foarte bine, domnule. Desigur, domnule. Am văzut pe domnul alergînd pe aici, așa, singurel, așa că eu..." „E-n regulă, îți spun."

Domnul Powell i-o tăie scurt cu un semn din mînă, iar cînd bătrînul pungaș ieși în sfîrșit, își ridică privirea spre mine. Nu știam ce să fac. Să stau, s-o șterg sau să-mi cer scuze.

„Ia să vedem, zise el, cum ai spus că te cheamă ?"

Acum, băgați de seamă, eu nu-i spusesem numele meu și întrebarea lui mă cam punea în încurcătură. Oricum, nu mi se părea potrivit să rostesc propriul lui nume. Așa că am scos noul meu certificat din buzunar și i l-am înmînat desfăcut, așa ca să poată citi *Charles Powell* scris limpede pe pergament.

Își coborî privirea pe el și, după un timp, puse actul pe birou, în apropiere. Nu știam dacă voia să facă vreo remarcă în legătură cu această coincidență. Înainte de a fi avut timp să spună ceva, ușa cu geam se deschise cu zgomot și un bărbat înalt, energic, năvăli înăuntru cu pași foarte mari. Sub pălăria înaltă de mătase, fața îi arăta foarte roșie. Îți dădeai seama imediat că era comandantul unui mare vas. Domnul Powell, după ce îmi spuse în șoaptă să aștept puțin, i se adresă prietenos :

„Vă așteptam dintr-un moment în altul, domnule căpitan, să vă luați contractul. Iată aici, totul e gata." Și întorcîndu-se spre un maldăr de convenții așezate lîngă cotul său, o luă pe cea de deasupra. De unde mă aflam, puteam citi cuvintele „Vaporul *Ferndale*", scrise pe prima pagină cu litere mari, rotunde.

„Nu, domnule Powell, nu sînt gata, am ghinion, spuse comandantul. Vreau să vă rog să scoateți numele celui de-al doilea secund al meu." Părea emoționat și plictisit. Povesti că al doilea ofițer secund lucrase la bord toată

dimineaţa. Plecase de la ora unu, ca să ia prînzul şi nu se mai întorsese la două, aşa cum ar fi trebuit. În schimb venise un trimis de la spital, cu un bilet semnat de un medic. Clavicula şi un braţ fracturate. Pe cînd traversa strada în faţa porţii docului, l-a trîntit un camion cu cai, de parcă n-ar fi avut nici ochi nici urechi. Şi vaporul gata să ridice ancora mîine dimineaţă la ora şase !

Domnul Powell îşi muie peniţa în călimară şi începu să răsfoiască contractul. „Trebuie aşadar să-i scoatem numele", spuse el cu oarecare indiferenţă.

„Ce să fac ? izbucni comandantul. Biroul acesta se închide la ora patru. Nu pot găsi un om în jumătate de oră !"

„Biroul se închide la patru", repetă domnul Powell, aruncîndu-şi privirea în susul şi-n josul paginilor, îndreptînd ici şi colo cîte o literă, cu o totală indiferenţă.

„Chiar dacă aş reuşi să găsesc pe cineva în cursul zilei şi care ar putea fi gata de plecare în aşa scurt timp, nu l-aş putea înregistra reglementar aici, nu-i aşa ?"

Domnul Powell era ocupat să treacă cu condeiul peste pasajele referitoare la acel nefericit ofiţer, făcînd o notă pe margine.

„Îl puteţi lua pe răspunderea dumneavoastră, spuse el fără să-şi ridice privirea. Dar nu cred că veţi găsi uşor un ofiţer pentru o astfel de ambarcaţie rapidă."

Faţă de această situaţie, chipeşul comandant dădea semne de mare amărăciune. Vasul nu putea pierde fluxul de dimineaţă. Trebuia să încarce patruzeci de tone de dinamită şi o sută douăzeci de tone praf de puşcă dintr-un loc din josul rîului, înainte de a porni în larg. Totul era aranjat pentru a doua zi. Aveau să fie tot felul de încurcături şi complicaţii dacă vasul nu va pleca la timp... Nu puteam să nu aud toate acestea, dorind totodată să plece, pentru că voiam să ştiu pentru ce îmi spusese domnul Powell să aştept. Nu părea deloc să aibă vreun rost aşteptarea mea acolo. Dacă aş fi avut certificatul în buzunar, aş fi încercat s-o şterg frumuşel afară. Dar domnul Powell se întorsese în aceeaşi poziţie în care îl găsisem la început şi îşi legăna din nou piciorul. Certificatul meu

sta deschis pe birou, sub cotul lui sting, şi n-ar fi fost uşor să-l trag repede.

„Nu ştiu, spuse el neglijent, adresîndu-se nefericitului căpitan şi uitîndu-se fix la mine, cu o expresie ca şi cînd n-aş fi fost de faţă. Nu ştiu dacă ar trebui să vă spun că ştiu de un ofiţer secund neangajat şi că îl am la îndemînă."

„Vreţi să spuneţi că îl aveţi chiar aici ?" strigă celălalt, uitîndu-se primprejur, în partea biroului rezervată publicului, ca şi cînd ar fi fost gata să se arunce asupra a orişice ar fi semănat cu un ofiţer secund.

Fusese atît de preocupat de dificultatea în care se găsea, încît cred că într-adevăr nici nu mă observase. Sau poate că, văzîndu-mă înăuntru, şi-o fi închipuit că eram un funcţionar aparţinînd Serviciului. Dar cînd domnul Powell indică din cap în direcţia mea, deveni calm şi mă privi lung. Apoi se aplecă spre urechea domnului Powell — cred că îşi imagina că şopteşte, dar l-am auzit destul de bine :

„Arată foarte respectabil." „Desigur", spuse înaltul funcţionar al Ministerului marinei, foarte calm, uitîndu-se tot timpul la mine. Se numeşte Powell. „A, înţeleg ! spuse comandantul, care rămăsese cu gura căscată. Dar poate fi gata imediat ?"

Am avut un fel de viziune a locuinţei mele — în nordul Londrei, dincolo de Dalston, undeva la dracu-n praznic, cu toate lucrurile împrăştiate, iar cufărul meu gol, undeva într-o dependinţă, pe care persoanele cumsecade cu care locuiam o aveau în fundul unei bucăţi de grădină acoperită de funingine, îl auzii pe domnul Powell rostind cît se poate de glacial : „În noaptea asta va dormi la bord." „Da, aşa ar fi mai bine", spuse comandantul navei *Ferndale*, foarte practic, ca şi cînd întreaga chestiune ar fi fost stabilită.

Nu pot spune că eram mut de bucurie, cum poate presupuneţi. Nu era chiar aşa. Mi se tăiase respiraţia din pricina repeziciunii cu care se întîmplase totul. Nu părea posibil ca asta mi se întîmpla mie. Dar căpitanul, după ce vorbi un oarecare timp cu domnul Powell, prea încet ca să-i pot auzi, deveni vizibil perplex.

Presupun că auzise că abia fusesem promovat şi deci lipsit de experienţă ca ofiţer, căci se întoarse şi se uită

bine la mine, ca și cînd aș fi fost expus pentru vînzare. „E tînăr, mormăi el, totuși arată capabil... Ești capabil și cu bună voință (asta adresîndu-mi-se mie, foarte brusc și tare) și tot ce se cuvine, nu-i așa ?"

Eu de abia reușeam să-mi deschid și să-mi închid gura, fiind luat pe nepregătite. Dar pentru el era deajuns. Se purta ca și cînd l-aș fi asurzit cu proteste în privința capacității și bunei mele voințe. „Desigur, desigur. Foarte bine !" Apoi, întorcîndu-se către funcționarul de marină, care ședea acolo legănîndu-și piciorul, îi spuse că el, cert, nu putea să pornească pe mare fără un al doilea ofițer secund. Stăteam acolo, ca și cînd toate astea s-ar fi întîmplat altcuiva, pe care-l vedeam trăindu-le. Domnul Powell mă privea țintă cu ochii aceia strălucitori ai lui. Dar grijuliul comandant se întoarse din nou spre mine, ca și cînd ar fi vrut să-mi despice capul.

„Nu ești prea mare ca să nu mai ai de învățat cum se procedează, nu-i așa ? Mai ai multe de învățat, deși s-ar putea să nu fii de părerea asta."

Aș fi avut chef să-mi salvez demnitatea spunîndu-i că dacă se referea la practica de marinar, doream să înțeleagă că un candidat care a supraviețuit, fiind întors pe toate părțile o oră și jumătate de căpitanul R., era la înălțimea oricărei solicitări pe care bătrîna lui navă ar fi cerut-o competenței sale ! Dar nu mi-a dat ocazia să mă fac de rîs în felul acesta, deoarece, înainte ca eu să deschid gura, se întoarse și se adresă cu amabilitate domnului Powell care, legănîndu-și piciorul, nu-și lua deloc ochii de la mine.

„Îl voi lua bucuros pe tînărul dumitale prieten, domnule Powell. Dacă îl puneți să semneze imediat ca al doilea ofițer secund, voi lua contractul cu mine chiar acum."

Brusc îmi trecu prin minte că inocentul comandant al navei *Ferndale* luase de bun că eram o rudă a acestui reprezentant al flotei comerciale ! Eram grozav de mirat de această descoperire, deși, într-adevăr, greșeala era destul de firească date fiind circumstanțele. Ceea ce ar fi trebuit să admir era misterul cu care s-a stabilit și a acționat această neînțelegere. Dar atunci eram prea buimăcit ca să admir ceva. Toată grija mea era ca lucrurile

să se limpezească. Eram destul de prost ca să mă mir la culme că domnul Powell nu lămureşte cum stau lucrurile. Am observat o uşoară strîmbătură apărînd şi dispărînd de pe faţa sa. Dar în loc să lămurească greşeala, el se întoarse pe scaun şi mi se adresă cu : „Charles". Da. Aşa mi s-a adresat. L-am observat aruncînd o privire fugară în certificatul meu, chiar înainte de a vorbi, pentru că nu era sigur care mi-e numele de botez. „Hai, treci în faţa biroului, Charles", spuse el cu voce tare.

„Charles !" La început, drept să vă spun, nu mi se părea posibil să se adreseze mie. Ba chiar m-am uitat prim-prejur să-l văd pe Charles, dar în spatele meu nu era altcineva decît tipul cu gîtul lung care scria mereu şi ceilalţi trei funcţionari maritimi care acum îşi schimbau hainele şi îşi luau pălăriile, gata de plecare. Harnicul om cu gîtul subţire, fără să lase jos condeiul, ridică cu mîna stîngă o prelungitoare de masă, aproape de biroul său şi spuse amabil : „Treceţi pe aici."

Am trecut ca în transă în faţa domnului Powell, de la care am aflat că urma să plecăm mai întîi spre Port Elisabeth, şi m-am iscălit pe contractul navei *Ferndale,* ca ofiţer secund, călătoria neputînd să depăşească un interval de timp de doi ani.

„Ai să vii la timp, nu-i aşa ? întrebă căpitanul, îngrijorat. Ne-ar pricinui nenumărate necazuri şi cheltuieli dacă nu vii. Ai şase ceasuri bune ca să-ţi strîngi lucrurile şi apoi să tragi un pui de somn la bord, înainte de sosirea echipajului, mîine dimineaţă."

Îi venea uşor să ceară să fiu gata în şase ceasuri pentru o călătorie care nu trebuia să depăşească doi ani. El nu era nevoit să facă scamatoria asta, cu un cufăr încuiat într-o dependinţă a cărei cheie mi-am adus aminte că fusese rătăcită de o săptămînă. Dar nici de asta nu eram prea îngrijorat. Ideea că în mod sigur plecam în larg a doua zi dimineaţă la ora şase, încă nu-mi intrase bine în cap. Totul fusese prea brusc.

Domnul Powell, punînd contractul într-un plic lung, vorbi cu un fel de zîmbet pe sub mustaţă, fără să se uite la nici unul dintre noi :

„Bagă de seamă Charles, să nu faci numele de ruşine."

Iar comandantul, îi ţinu isonul foarte amabil :

„Cred că are să se descurce foarte bine. Am să am și eu grijă de el."

Apoi înșfăcă contractul, spuse ceva în legătură cu intenția lui de a trece un minut pe la spital să-l vadă pe sărmanul accidentat, apoi ieși cu pasul greu și legănat, după ce îmi spuse aspru : „Vezi, nu făcea ca nenorocitul acela, să dai peste vreo căruță cu cai, ca și cînd n-ai avea ochi și urechi !"

„Domnule Powell, spusei eu timid (acum nu mai rămăsese în birou decît omul cu gîtul slab aflat și el la ușă, aranjîndu-și pantalonii înainte de plecare). Domnule Powell, rostii eu, cred că comandantul de pe *Ferndale* și-a închipuit că sînt o rudă a dumneavoastră."

Știți, mă îngrijora corectitudinea procedeului, dar domnul Powell părea nici să nu se sinchisească. Spuse :

„Crezi ? Asta e nostim pentru că mi se pare și mie că în ultimul timp am fost un fel de unchi bun pentru mai mulți tineri. Nu crezi la fel și dumneata ? În orice caz, dacă nu-ți convine, poți să-i spui adevărul cînd veți fi pe mare." Vorbe care m-au făcut să mă simt prost. Domnul Powel îmi făcuse un mare serviciu ; fiindcă pentru noi cei din marina comercială prima călătorie ca ofițer este adevăratul start în viață. El îmi oferise acest lucru. I-am spus cu toată căldura că făcuse pentru mine în ziua aceea mai mult decît au făcut vreodată toate rudele mele la un loc.

„A, nu, nu, se apără el. Eu cred că încărcătura aceea de explozibile care așteaptă în josul rîului a făcut cel mai mult pentru dumneata. Cele patruzeci de tone de dinamită au fost astăzi cel mai bun prieten al dumitale, tinere."

Poate că și asta era adevărat. În orice caz era clar că mie nu aveam pentru ce să-mi mulțumesc. Dar cînd am încercat să-i mulțumesc lui, mi-a oprit bolboroselile spunîndu-mi :

„Nu te grăbi să-mi mulțumești. Călătoria încă nu s-a terminat."

Povestitorul nostru făcu o pauză apoi adăugă gînditor :

— Ciudat om ! Ca și cînd asta ar fi avut vreo importanță. Ciudat om !

— Desigur că ar fi o greşeală să admitem vreun fel de responsabilitate pentru acţiunile noastre, ale căror consecinţe nu le putem prevedea, remarcă Marlow în chip de încuviinţare.

— Consecinţa acţiunii lui a fost că am căpătat un post pe un vapor. Asta nu poate dăuna, adăugă el cu un rîs care arăta un dispreţ probabil inconştient pentru ideile generale.

Dar Marlow nu ocoli chestiunea. El era răbdător şi meditativ. Umblase mulţi ani pe mare şi sînt convins că iubea viaţa în larg pentru că în general e favorabilă meditaţiei. Vorbesc despre acea viaţă pe mare acum aproape dispărută. Acelora care ar putea fi surprinşi de asemenea afirmaţie le voi arăta că acest fel de viaţă asigură celui care o îmbrăţişează nepreţuitul avantaj al liniştii şi al solitudinii. Marlow avea obiceiul de a urmări ideile generale într-un fel propriu, între glumă şi serios.

— A, n-aş vrea să insinuez că omonimul dumitale, domnul Powell de la direcţia marinei ţi-a făcut mult rău. N-a fost asta intenţia lui. Şi chiar dac-ar fi fost, n-ar fi avut puterea, nu era decît un biet om, iar incapacitatea de a îndeplini ceva vădit bun sau rău este inerentă condiţiilor noastre pămînteşti. Caracteristica noastră este mediocritatea. Şi poate că e drept să fie aşa, deoarece de cele mai multe ori nu putem fi siguri de efectul acţiunilor noastre.

Celălalt, ţinîndu-i piept bărbăteşte lui Marlow, spuse :

— Nu ştiu nimic despre efecte dar, oricum, la ce efecte puteai să te aştepţi ? Îţi spun că ceea ce a făcut el a fost neobişnuit de amabil.

— A făcut ce-a putut, ripostă Marlow cu gentileţe, şi pentru el asta n-a fost prea mare lucru. Dar nu mă pot opri să nu văd şi oarecare maliţiozitate în felul în care a prins ocazia de a te servi. A reuşit să te facă să te simţi prost. Dumneata doreai să mergi în larg, iar el s-a aruncat asupra ocaziei de a împăca dorinţa dumitale cu un act de răzbunare. Înclin să cred că îndrăzneala dumitale l-a alarmat. Şi aceea era o ocazie excelentă să te suprime total. Căci dacă acceptai, scăpa de dumneata şi, în aparenţă făcuse un act de umanitate ; iar dacă ai fi făcut obiecţii (după ce i-ai cerut ajutorul, bagă de seamă),

putea să se lepede de dumneata ca de un fel de impostor. Ai fi putut să declini postul pentru vreun motiv foarte valabil. Din absolută necesitate, poate. Răgazul era neobişnuit de scurt. Dar în cazul acesta, şi date fiind împrejurările, te-ai fi acoperit de ruşine.

Noul nostru prieten îşi scutură pipa de cenuşă.

— Te înşeli grozav, spuse el. Nu sînt eu omul care să dea înapoi deşi trebuie să admit că era ca şi cînd i-ai spune cuiva că ai face o baie şi te pomeneşti imediat luat pe sus şi aruncat peste bord îmbrăcat, să înoţi sau să te duci la fund. Totuşi, la început nu m-am simţit în primejdie. Am părăsit biroul liniştit şi, cîtva timp, m-am plimbat de-a lungul străzii, atît de calm ca şi cînd, ca să mă pregătesc, aş fi avut o săptămînă întreagă înaintea mea. Dar în curînd mi-am dat seama că răgazul era chiar mai scurt decît părea. Ziua era pe sfîrşite. Aveam de luat cîteva lucruri, să mă îngrijesc de o mulţime de mici probleme şi să văd şi cîteva persoane. Una din ele era o mătuşă, singura mea rudă, care se certase cu bietul tata toată viaţa lui pentru nişte chestiuni stupide, care nu erau nici drepte, nici nedrepte. Cînd a murit, mi-a lăsat mie toţi banii ei. Mă duceam întotdeauna s-o văd, de politeţe. Aveam atîtea de făcut pînă-n seară, încît nu ştiam de unde să încep. Îmi venea să mă aşez pe bordura trotuarului şi să-mi iau capul în mîini. Parcă se pornise un motor sub ţeasta mea. În fine am sărit în prima trăsură care trecea, dar nici nu era chip să stau jos căci în drumul nostru în susul şi-n josul străzilor, opream ici şi colo, pachetele acumulîndu-se în jurul meu, iar motorul din cap crescînd în intensitate cu fiecare minut. Calmul persoanelor de pe trotoar era provocător, cît despre cei din magazine erau inerţi, amorţiţi, mai bine de jumătate îngheţaţi — imbecili. E nostim cum te afectează lucrurile astea cînd eşti într-o dispoziţie deosebită : ţi se pare că oricine care nu ţine seamă de starea ta emoţională îţi este îngrozitor de ostil. Iar dispoziţia mea, cu graba, cu grija şi cu bucuria mea crescîndă era destul de specială. Motorul din capul meu se rotea cu viteza lui maximă, ceas după ceas, pînă cînd, pe la unsprezece seara mă părăsi brusc, la intrarea în docuri, în faţa porţilor mari de fier.

Aceste porți erau închise și încuiate. Birjarul, după ce a aruncat pachetele de pe acoperișul trăsurii în brațele tînărului Powell, mînă mai departe, lăsîndu-l singur pe trotuar, cu cufărul, cu un sac de pînză groasă și cîteva pachete la picioarele lui. Era o stradă îngustă și întunecoasă, își continuă el povestirea. Un modest șir de case pe partea opusă păreau pustii ; nu se zărea nici cea mai slabă rază de lumină în ele. Lumina orbitoare a unui bar făcea ca o porțiune din stradă să pară neagră ca smoala. Niște forme omenești, apărînd misterios, parcă țîșnite din pămîntul întunecat, evitau marginea luminii slabe lăsată de felinarele de la porțile de intrare. Aceste siluete erau precaute în mișcările lor, înaintînd cu pași tăcuți, ca animalele de pradă furișîndu-se pe lîngă un foc de tabără. Powel își strînse lucrurile și rămase veghind asupra lor ca o cloșcă asupra puilor. O voce aspră, insinuantă, rosti :

— Să vă duc eu lucrurile înăuntru, dom'le căpitane. Am și un ajutor cu mine.

Era o brută de om înalt, osos, cu părul cărunt, cu o falcă de buldog, îmbrăcat cu o cămașă de pînză și pantaloni de moleschin. Umbra bocancilor lui cu ținte era enormă și asemănătoare cu un cosciug. Prietenul lui, care nu-i venea cu mult mai sus de cot, avansă scoțînd la iveală o față palidă cu un nas care atîrna în jos și fără nici un fel de bărbie. Părea ieșit dintr-o ladă de gunoi, cu o beretă cu pompon și o haină militară ponosită, mult prea lungă pentru el. Fiind și atît de cadaveric, arăta ca un invalid oribil și murdar, într-un halat jerpelit. Haina flendura deschisă în față, iar restul îmbrăcăminții lui stranii consta din niște bretele care se încrucișau pe pieptul gol și osos, și o pereche de pantaloni. Clipi repede, ca orbit de lumina slabă, în timp ce șeful lui, banditul cel bătrîn, se încrunta feroce la tînărul Powell, pe sub sprîncenile-i stufoase.

— Hei, spune, dom'le căpitane, vrei ? Polițistul ne lasă înăuntru. Ne cunoaște pe amîndoi.

— Nu i-am răspuns, continuă Powell. Auzeam pași de cealaltă parte a porții, răsunînd între zidurile antrepozitului ca într-un oraș nelocuit, cu clădiri foarte înalte și întunecate de la subsol pînă la acoperiș. N-ai fi crezut

niciodată că la o aruncătură de băţ se afla o întindere de apă deschisă către larg şi vapoare mari plutitoare.

Puţinele lămpi, arătînd ici şi colo cîte ceva din zidurile de cărămidă, apăreau în întuneric ca nişte lumînărele într-o pivniţă, iar paşii singuratici se apropiau tropăind. Un poliţist din docuri păşi în lumină, de cealaltă parte a porţii, spătos şi sever :

„Hei, ce-i acolo ?"

Era în adevăr surprins, dar după ce-am schimbat cîteva cuvinte, m-a lăsat să intru cu cele două haimanale care-mi cărau bagajele. Totuşi mîrîi către ei şi trînti poarta cu violenţă. Am rămas uimit să descopăr cîţi vagabonzi pungaşi de noapte se adunaseră în bezna străzii într-un timp aşa de scurt, fără să-mi pot da seama de prezenţa lor, adunîndu-se îndărătul barelor în linişte, ca o adunătură de spectre urîte. Dar dintr-odată, undeva în susul străzii, poate în apropiere de cîrciumă, se stîrni o zarvă de parcă ar fi scăpat nebunii de la balamuc : strigăte, urlete, ţipete teribil de stridente, la auzul cărora toate capetele dindărătul barelor se făcură nevăzute.

„Ia te uită dumneata, se miră poliţistul, mi se pare de-a mai mare minunea că nu v-au luat lucrurile cît timp aşteptaţi pe afară."

„Aş fi avut eu grijă", spusei, dar poliţistul nu se lăsă impresionat.

„Mare lucru aţi fi făcut ! Sacul ar fi dispărut după un colţ întunecos, cufărul după altul ; aţi fi putut alerga în două direcţii diferite ? Şi, oricum, v-ar fi pus piedică şi s-ar fi năpustit asupra dumneavoastră înainte de a putea face cîţiva paşi. Vă spun eu că aţi avut un noroc nemaipomenit că n-a fost pe-aici în noaptea asta unul din băieţii obişnuiţi în strada principală ca să zărească trecînd trăsura încărcată. Dar Ted ăsta e cinstit. Tu eşti din cei cumsecade, nu-i aşa, Ted ?"

„Întotdeauna am fost, dom'ofiţir", spuse pungaşul cel mare cu însufleţire.

Cealaltă creatură, slăbănogul, părea mut şi doar ţopăia, atingînd pămîntul cu haina lui soldăţească.

„Ei, da, aşa cred, spuse poliţistul. Şi acum, înainte, marş !... E aşa, pentru că nu poate fi altfel, mi se adresă

el mie. N-are curaj pentru așa ceva. În orice caz, nu trebuie să-i pierd din ochi pe ăștia doi pînă cînd nu-i văd ieșiți pe poartă. Ăla mic e dracu gol. Ar îndrăzni orice, numai că e tare slăbănog. Dar ce mai, ați avut mare noroc să scăpați teafăr și cu lucrurile neatinse !"

Nu prea îmi venea a crede. Mi se părea imposibil ca după atîta grabă și greutăți, să fi putut pierde șansa de a porni în viață, dintr-o astfel de cauză. Am întrebat :

„Se întîmplă adesea astfel de lucruri în apropierea porții docurilor ?"

„Adesea, nu ! Bineînțeles că nu adesea. Dar nici nu se întîmplă des ca cineva să vină cu o trăsură plină cu bagaje ca să se îmbarce în toiul nopții. Sînt de treizeci de ani în poliția docului dar n-am pomenit nici măcar o dată una ca asta."

Între timp, mergeam în urma cufărului meu, cărat de-a lungul unui drum îngust care separa două antrepozite înalte, între cinstitul Ted și diavolul lui de tovarăș care trebuia să meargă în trap ca să fie în pas cu celălalt. Pulpanele hainei de soldat fluturînd în urma lui, aproape că măturau pămîntul, astfel că părea să meargă pe rotile. La colțul întunecatului pasaj, un braț terminat cu un vîrf de săgeată străpungea noaptea lîngă un stîlp de felinar de fier. Eram pe chei. Oamenii așezară bagajul jos, în lumină, iar onestul Ted întrebă cu glas răgușit :

„Unde vă e vaporul don'șef ?"

Nu știam. Polițistul părea mirat.

„Nu știți unde vă e vaporul ? întrebă el cu curiozitate. Dumneavoastră, ofițerul secund ! Cum, dar n-ați lucrat pe vapor ?"

Lucrat ! Nu puteam să stau să-i explic că singura lucrătură legată de angajamentul meu era lucrătura hazardului. Așa că i-am spus scurt că nu-l cunoșteam deloc. Atunci el remarcă :

„Aha ! Înțeleg. Iată-l, aici este, chiar în fața dumneavoastră. Ăsta e *Ferndale*."

Imediat, ceea ce puteam vedea la lumina gazului îmi inspiră interes și respect : vergele erau mari, lanțurile și frînghiile solide și în totul vasul îmi apăru puternic și demn de încredere. Abia atinsă de lumină, prova apărea

vag în lungul fîşiei înguste a cheiului ; restul era o pată neagră în întuneric. Iată-mă faţă în faţă cu startul meu în viaţă. Străbăturăm împreună cîţiva paşi pe un pavaj şoios între coasta navei şi zidul înalt al unui antrepozit şi m-am lovit teribil de dureros la fluierul piciorului de capătul unei pasarele. Poliţistul strigă încetişor : „Hei, *Ferndale !*“ Un sunet slab şi morocănos, ceva ca un bîzîit sau ca un mormăit, răspunse de dincolo de parapet.

Am distins vag o protuberanţă neregulat rotundă, poate de lemn, sprijinindu-se de balustradă. Nu se mişca deloc, dar cînd un alt mormăit, ca un şi mai slab ecou al primului sunet morocănos se auzi dintr-acolo, am dedus că trebuie să fie capul paznicului navei. Zdravănul poliţist spuse pe-un ton batjocoritor oficial :

„Mişcă-te puţin. A venit să se îmbarce ofiţerul secund.“

Adevărul spuselor lui mă atinse drept în stomac (ştiţi că acolo e locul emoţiilor), căci îmi arăta că, realmente şi cu adevărat, pentru acest poliţist nu eram altceva decît ofiţerul secund de pe un vapor, exact ca orice alt ofiţer secund. Eram mişcat de această serioasă evidenţă a noii mele demnităţi. Numai că tonul lui mă ofensa. I-am dat totuşi bacşişul pe care-l aştepta. După aceea nu-şi mai bătu deloc capul cu mine nici în glumă, nici altminteri, mînînd cu severitate, în faţa lui, pe onestul Ted care mergea bombănind cu sine însuşi, asemenea unui căpcăun flămînd, şi pe micul şi oribilul lui tovarăş mut, care de la început şi pînă la sfîrşit n-a scos nici cel mai mic sunet.

Era foarte întuneric pe puntea navei *Ferndale ;* între spargevalurile adînci, adumbrite de deschizătura pupei şi aflate sub încruntata privire a faţadei depozitului, am căzut brusc peste lada mea, lîngă tambuchiu, ca şi cînd mi s-ar fi tras picioarele de sub mine. M-am simţit dintr-odată obosit şi slab. Paznicul, pe care abia îl puteam înţelege, sta aplecat peste cabestan, într-un teribil acces de tuse. Bolborosea foarte încet : „O, Doamne ! o, Doamne !“ luptîndu-se atît de îndelung ca să-şi recapete respiraţia, încît stăteam lîngă el, alarmat şi nehotărît.

„E un an la Crăciun de cînd o duc aşa. Nu-i nimic de făcut.“

Părea să aibă cel puțin o sută de ani. Nu l-am văzut niciodată bine pentru că a coborît pe țărm iar dimineața, cînd am ieșit pe punte, nu l-am mai găsit ; dar mi-a făcut impresia celei mai slabe făpturi din cîte au respirat vreodată. Vocea lui era subțire ca bîzîitul unui țînțar. Ar fi fost crud să cer asistență unei astfel de epave, așa că m-am pus pe lucru, trăgîndu-mi singur lada de-a lungul unui pasaj întunecos sub coverta de la pupă, în timp ce el gemea și sufla pe lîngă mine de parcă eforturile mele erau mai mult decît putea suporta halul lui de slăbiciune. În cele din urmă, cum făceam zgomot izbind în pereții despărțitori, mă avertiză, cu bîzîitul lui fără suflu, să fiu mai grijuliu.

„Dar ce este ?“ am întrebat eu cam aspru, nesuportînd să fiu admonestat de fantoma aceea prăpădită.

„Nimic ! Nimic, domnule, spuse el atît de repede încît i se tăie din nou respirația slabă care o mai avea și mi-a părut rău de el. Dar vedeți, căpitanul și cucoana lui dorm la bord. Doamna nu trebuie să fie deranjată. Au venit pe la opt și jumătate și avem permisiunea să avem lumini în cabină numai pînă la zece seara.“

Vestea m-a izbit neplăcut. Nu fusesem niciodată pe un vapor pe care căpitanul să aibă nevasta cu el. Auzisem pe camarazi spunînd că nevestele căpitanilor pot isca o mulțime de necazuri la bordul unei nave, dacă se întîmplă să antipatizeze pe careva ; în special cele tinere și drăguțe. Pe de altă parte, cele mai în vîrstă și experimentale își închipuie că știu despre vapor mai mult chiar decît însuși comandantul și urmăresc cu un ochi de uliu tot ce se întîmplă. Sînt ca niște suprașefi de un fel deosebit de aspru și de crud, care își fac raportul seara. Și chiar cele mai bune dintre ele tot sînt o năpastă. Opinia generală era că un comandant cu nevasta pe vapor are mai puține șanse de a fi simpatizat. Aceasta, fie din dorința de a-și arăta autoritatea în fața unei femele admiratoare, fie din grija plină de iubire pentru securitatea ei, sau pur și simplu pentru că l-ar irita prezența ei ; pe nimeni n-am auzit vreodată să poată spune ceva sigur.

După ce mi-am strîns oarecum lucrurile laolaltă, am aprins un chibrit ca să-mi pot zări culcușul ; apoi am pus

ruloul cu așternut pe pat dar fără să-mi dau osteneala să-l desfac. Nu-mi mai era somn, nici nu mă mai simțeam obosit. Iar gîndul de a termina cu pămîntul pentru multe, multe luni ce aveau să urmeze, mă făcea să mă simt foarte calm și stăpîn pe mine. Marinarii vor înțelege ce vreau să spun.

Marlow încuviință.

— E un sentiment strict profesional, comentă el. Dar alte profesiuni sau meserii nu-l cunosc deloc. Este doar acea chemare al cărei prim semn constă în sugestia unor neîncetate aventuri ce oferă o senzație adîncă acelor care îmbrățișează această profesiune. Recunosc că e greu de definit.

— Aș numi-o pacea mării, spuse domnul Charles Powell pe un ton serios, dar privindu-ne ca și cînd s-ar fi așteptat să-l primim cu rîsete și zeflemeli și, pentru a-și salva reputația de om de bun simț practic, părea gata să se asocieze la rîsetele noastre.

Dar nimeni dintre noi nu rîse de domnul Charles Powell, la al cărui start în viață eram chemați să participăm. Era norocos în privința auditoriului.

— Foarte bine spus, aprecie Marlow, privindu-l aprobativ. Un marinar încearcă un adînc sentiment de securitate în exercitarea chemării sale. Exigența viață de pe mare are acest avantaj asupra vieții pe uscat, că pretențiile ei sînt simple și nu pot fi evitate.

— Purul adevăr, încuviință Powell. Nu. Nu pot fi evitate.

Era remarcabil faptul că o excelentă înțelegere se stabilise între vechiul meu prieten și noua noastră cunoștință, căci erau perfect deosebiți unul de altul — o individualitate proiectată în lungime, iar cealaltă în lărgime, ceea ce este un motiv suficient pentru o deosebire de neconciliat. Marlow care era înalt și subțire, alcătuit în mod sobru din diferite nuanțe de brun, lipsit de orice urmă de luciu amăgitor, avea o privire voalată, o comportare neutră și o iritabilitate secretă, care merge mînă în mînă cu o predispoziție pentru congestia ficatului. Celălalt, solid, mare și robust, părea plin de organe sănătoase care funcționează tot timpul viguros, ca să-i mențină strălucirea

coloritului, supleţea buclelor părului său negru de cărbune şi strălucirea ochilor care se afimau cu franchețe într-o faţă deschisă, bărbătească. Între aceste două organisme nu te puteai aştepta să găseşti nici cel mai mic acord temperamental. Dar am observat că cei care îşi duc viaţa pe mare, ca şi oamenii sfinţi care trăiesc împreună în mînăstiri, capătă trăsături de profundă asemănare. Aceasta se explică probabil prin faptul că atît serviciul pe mare cît şi cel într-un templu, sînt lipsite de vanităţile şi greşelile unei lumi neconstrînsă de reguli severe. Oamenii de pe mare se înţeleg foarte bine între ei în vederile asupra lucrurilor pămînteşti, căci simplitatea este un bun sfătuitor, iar izolarea, un educator remarcabil. Un anumit fel de a fi, compus din inocenţă şi scepticism le este comun tuturor, cu adăogirea unei neaşteptate înţelegeri a cauzelor, ca aceea a unui spectator dezinteresat la un joc. Domnul Powell mă luă deoparte ca să-mi declare :

— Îmi place ce spune.

— Vă înţelegeţi foarte bine, am observat eu.

— Cunosc genul lui, spuse Powell, îndreptîndu-se spre fereastră ca să se uite la cuterul său care încă plutea pe mare. E tipul de om care mereu urmăreşte o idee sau alta, analizînd-o pe toate părţile, doar aşa, de dragul lucrului în sine.

— Asta îl menţine în bune condiţii, am spus.

— Şi destul de vioi, aş zice, recunoscu el.

— Ai prefera un om care îşi lasă ideile să zacă, trîntite la pămînt ?

— Asta nu, răspunse cunoştinţa noastră. Era clar că te puteai înţelege cu el. Îmi place foarte mult, continuă, deşi nu e uşor să-l înţelegi. Pare că ar avea ceva experienţă. Cu ce se ocupă ?

L-am informat că prietenul nostru Marlow se retrăsese din viaţa pe mare acum cîţiva ani, dar cam fără tragere de inimă.

— Şi-o fi închipuit că s-a săturat de viaţa pe mare ? comentă Powell.

— „Închipuit" este cuvîntul cel mai potrivit în povestea asta, am observat eu, amintindu-mi de caracterul oarecum provizoriu al lungii şederi a lui Marlow printre noi.

De la un an la altul el rămînea pe uscat cum şade pasărea pe o creangă, atît de încordată de dorinţa zborului în adevăratul său element, încît e de neînţeles de ce stă liniştită măcar un minut. Pentru marinar marea este adevăratul element, iar Marlow, zăbovind pe uscat, era pentru mine obiectul unei neîncrezătoare compătimiri, ca pentru o pasăre care în mod tainic şi-ar fi pierdut credinţa în înalta virtute a zborului.

Capitolul II

SOŢII FYNE ŞI PRIETENA LOR

STĂTEAM ÎN PICIOARE ATUNCI CÎND MARLOW, bronzat de soare şi domol în mişcări, se apropie de fereastra unde domnul Powell şi cu mine ne retrăseserăm.

— Care era numele norocoasei dumitale întîmplări ? întrebă el.

Domnul Powell tresări.

— O ! *Ferndale*. Un vapor din Liverpool. O construcţie complexă.

— *Ferndale*, repetă Marlow gînditor, *Ferndale*.

— O ştii ?

— Prietenul nostru, spusei eu, ştie cîte ceva despre toate navele. Pare să fi cutreierat mările, cercetînd lucrurile cu toată atenţia.

Marlow zîmbi.

— Am văzut-o, cel puţin o dată.

— Cea mai grozavă navă lansată vreodată pe mare, declară domnul Powell cu putere. Fără excepţie.

— Părea o navă solidă, confortabilă, încuviinţă Marlow. Neobişnuit de confortabilă. Totuşi nu prea rapidă.

— Era destul de rapidă pentru un om rezonabil, cînd eram eu pe ea, mîrîi domnul Powell cu spatele la noi.

— Orice navă e așa — pentru un om rezonabil — generaliză Marlow pe un ton conciliant. Un marinar nu e un globtroter.

— Nu, mormăi Powell.

— Pentru el timpul nu contează, adăugă Marlow.

— Cred că nu prea mult, spuse și Powell. Totuși o călătorie rapidă pe mare, este ca o pană la pălărie.

— Adevărat. Dar acel ornament e doar în folosul căpitanului. Apropo, cum se numea !

— Comandantul de pe *Ferndale* ? Anthony. Căpitanul Anthony.

— Da, da, așa e, adevărat, aprobă Marlow gînditor.

Noua noastră cunoștință privi peste umăr.

— Ce vrei să spui ? De ce e mai adevărat decît dacă ar fi fost Smith ?

— Probabil că l-a cunoscut, explicai eu. Marlow pare să știe cîte ceva despre fiecare suflet care a aparținut vreodată corpului marinăresc.

Domnul Powell părea minunat de docil la sugestiile verbale, căci privind din nou afară pe fereastră murmură:

— Era un suflet bun.

Era clar că se referea la căpitanul Anthony de pe *Ferndale*. Marlow mi se adresă mie :

— Nu l-am cunoscut. Realmente nu l-am cunoscut. Era un om bun. Asta nu e ceva foarte rar. Și nici despre asta n-am știut multe. Tot ce am știut despre el a fost o întîmplare numită Fyne.

La aceasta, domnul Powell care, evident, putea fi și răzvrătit, se întoarse brusc, cu spatele spre fereastră.

— Ce naiba vrei să spui, întrebă el, ce-i aia o întîmplare numită Fyne ? Repetă cuvintele separat și cu emfază.

Marlow nu se tulbură.

— Da, o întîmplare, un accident. Nu înțeleg accident în sens de nenorocire. Cîtuși de puțin. Fyne era un omuleț cumsecade, funcționar de stat. Prin accident înțeleg ceea ce se întîmplă orbește, fără nici un scop intenționat. Ca de pildă felul cum intră un cumnat în viața unui om.

Cum tonul lui Marlow era oarecum de scuză, iar noua noastră cunoștință se întoarse din nou spre fereastră, luai asupra mea să spun :

— Ai dreptate. Cea mai mare parte a căsătoriilor nu se fac cu nu scop gîndit, rațional ; dar asta nu le face mai puțin reușite. Rațiunea, ca și pasiunea, duce uneori pe un drum greșit. Știu că nu ești un cinic.

Marlow zîmbi, un zîmbet îndreptat spre trecut, căci nu purta pică celor pe care-i cunoscuse.

— Căsătoria micului Fyne era foarte reușită. Nu fusese făcută cu nici un fel de scop. Fyne, trebuie să știți, era un pedestraș pasionat. Își petrecea vacanțele cutreierînd toate meleagurile țării. Gusturile lui erau simple. Punea foarte multă convingere și perseverență în felul cum își petrecea vacanțele. În sezonul potrivit îl întîlneai pe cîmp pe Fyne, un bărbat mic, cu o față serioasă, cu pieptul larg, cu un rucsac ponosit în spinare, îndreptîndu-se spre vreo clopotniță de biserică. Avea oroare de drumurile bine cunoscute. A scris o dată o cărticică numită *Itinerariul drumețului* și era recunoscut ca o autoritate în privința potecilor Angliei. Astfel într-un an, străbătînd cîmpiile, după metoda lui, a intrat într-un frumos sat din Surrey, unde a întîlnit-o pe domnișoara Anthony. Simplu accident, vedeți. S-au înțeles imediat foarte bine, probabil pe deasupra vreunui gard. Micul Fyne avea vederi foarte solemne în ce privește destinul femeilor pe-acest pămînt, natura iubirii noastre pămîntene, obligațiile acestei vieți trecătoare și așa mai departe. Probabil că le-a destăinuit și viitoarei sale soții. Vederile domnișoarei Anthony asupra vieții erau de asemenea foarte precise, dar într-un fel diferit. Nu știu cum o fi curtat-o și cum a pețit-o, îmi închipui că în mod clandestin și sînt sigur că într-un mod deosebit de grav, în fundul dumbrăvilor, în spatele gardurilor vii...

— De ce clandestin ? întrebai eu.

— Din cauza tatălui domnișoarei. El era un sentimental primitiv și avea opinii ferme în privința prerogativelor lui părintești. Era un om cumplit ; dar singura evidență a facultății imaginative a lui Fyne era mîndria lui pentru familia nevestei sale. Îi stimula de asemenea și ingenuozitatea. E dificil, — nu ? — să introduci numele de față al soției tale într-o conversație generală. Dar simplul meu Fyne îl folosea pe căpitanul Anthony în acest scop. Alt-

fel nici n-aș fi auzit vreodată de acest om. „Fratele marinar al soției mele" erau cuvintele lui. Îl pomenea pe fratele marinar în tot felul de subiecte, în chestiuni indiene și coloniale, în probleme comerciale, povestiri de călătorie, vacanțe la mare și așa mai departe. Odată, mi-aduc aminte, l-a adus pe tapet pe „fratele marinar al soției mele, căpitanul Anthony" în legătură cu nimic altceva decît un apus de soare. Și micul Fyne nu uita niciodată să adauge : „știți, fiul lui Carleon Anthony, poetul". În astfel de ocazii își cobora vocea în așa fel încît lumea era impresionată sau se prefăcea că este.

Răposatul Carleon Anthony, poetul, a cîntat la timpul lui plăcerile casnice și sociale ale epocii noastre, într-o foarte fericită versificare, scopul său fiind, după propriile-i cuvinte, „de a glorifica rezultatul a șase mii de ani de evoluție a rafinamentului în gîndire, în maniere și sentimente". Pentru ce a fixat termenul de șase mii de ani, nu știu. Poemele sale se citeau ca niște romane sentimentale, povestite în versuri, și erau de o calitate realmente superioară. Simțeai de parcă erai luat într-o plăcută plimbare, de o încîntătoare doamnă, într-o trăsură trasă de un ponei. Dar în viața sa domestică, același Carleon Anthony, vădea temperamentul omului primitiv al cavernelor. Era un bărbat robust, implacabil, cu o față frumoasă, arbitrar și sever cu cei care depindeau de el, dar încîntător de blînd în purtarea lui față de străinii admirativi. Aceste manifestări contrastante trebuie să fi fost exasperante pentru familia lui care a avut mult de suferit. După moartea celei de-a doua soții, fiul său, căruia din simplu capriciu continua să-i facă educația acasă, a fugit pur și simplu și, ca și cînd ar fi fost dezgustat de plăcerile civilizației, s-a aruncat, figurativ vorbind, în brațele mării. Fiica, cea mai mare dintre cei doi copii, fie din milă, fie poate pentru că femeile prin firea lor sînt mai îndurătoare, a mai rămas cîțiva ani în sclavia poetului, pînă cînd a avut și ea norocul să scape, aruncîndu-se în brațele, în puternicele brațe, ale pedestrașului Fyne. Aceasta a fost sau un mare noroc sau un act de mare perspicacitate. Mi-aș fi imaginat că un funcționar de stat este ultima ființă din lume care să o ferească de

trăsăturile de caracter ale omului cavernelor de care fugea. După căsătorie, tatăl ei n-a mai vrut niciodată s-o vadă. Este greu de înțeles un egoism atît de feroce, decît doar ca o rafinată perversitate. Dar existau oarecari îndoieli asupra sănătății mintale a lui Carleon Anthony, cu mult înainte de moartea lui.

Cea mai mare parte din cele de mai sus le dețin de la Marlow, căci tot ce știam despre Carleon Anthony era versiunea lui, rece dar fascinantă. Marlow m-a asigurat că menajul a fost foarte reușit, ba chiar fericit, într-un fel serios, neteatral, pe deasupra fiind binecuvîntat și cu trei copii sănătoși, activi, încrezători în propriile lor puteri, trei fete. Erau și ele, toate, bune pedestrașe. Chiar și cea mai mică mergea kilometri întregi dacă n-o opreau. Doamna Fyne avea tenul bronzat și purta bluze cu pieptul scrobit ca la cămășile bărbătești, guler înalt și o cravată lungă. Marlow îi cunoscuse într-o vară, la țară, unde închiriau întotdeauna o casă pentru vacanță...

Aici furăm întrerupți de domnul Powell, care declară că trebuia să ne părăsească. Se schimba fluxul, ne anunță el, depărtîndu-se brusc de la fereastră. Dorea să fie la bordul cuterului său înainte ca acesta să înceapă să se clatine și, bineînțeles, avea să doarmă la bord. Cînd era în croazieră nu dormea niciodată decît pe cuter. Dispăru într-o clipă, fără multă ceremonie, dar fără să ne ofenseze, și lăsîndu-ne sub impresia că-l cunoaștem de foarte mult timp. Felul deschis, sincer în care ne povestise startul său în viață făcuse ca relațiile dintre noi să pară astfel. Nu mi-a trecut deloc prin gînd că aveam să-l mai revăd vreodată. Dar Marlow își exprimă speranța că-l va mai întîlni nu peste mult timp.

— El navighează toată vara la gurile fluviului, așa că va fi ușor de găsit în orice week-end, remarcă el, sunînd clopoțelul ca să ne socotim cu chelnerul.

Mai tîrziu l-am întrebat pe Marlow pentru ce dorește să cultive această cunoștință întîmplătoare. Îmi mărturisi, scuzîndu-se, că era din simplă curiozitate.

Eu mă laud că înțeleg tot felul de curiozități. Curiozitatea în privința faptelor zilnice, a lucrurilor obișnuite, a oamenilor obișnuiți. Curiozitatea este o foarte respecta-

bilă facultate a minții omenești — de fapt nici nu pot concepe o minte lipsită de curiozitate. Ar fi ca o cameră permanent încuiată. Dar în acest caz anume, domnul Powell părea să ne fi dat o completă pătrundere a personalității sale, așa cum era ea ; o personalitate capabilă de discernămînt, sensibilă la extravaganțele soartei, dar esențialmente simplă în ea însăși.

Marlow era de aceeași părere cu mine. El explică totuși că de data aceasta curiozitatea lui nu era stîrnită exclusiv de domnul Powell. Ea pornea mai de departe, din faptul întîmplătoarei lui cunoștințe, la țară, cu soții Fyne. Iar această tot întîmplătoare întîlnire cu un om care navigase cu căpitanul Anthony, nu făcuse decît să-i reanime curiozitatea. Să i-o reanime cu un scop, un scop căruia mi-a fost dat și mie să-i cunosc natura și originea. Mie mi-a fost adus la cunoștință în mai multe etape, la intervale care nu sînt indicate aici. În acea primă ocazie i-am spus lui Marlow, oarecum surprins :

— Dar dacă-mi amintesc bine, i-ai spus lui Powell că nu l-ai cunoscut pe căpitanul Anthony.

— Nu. Nu l-am văzut niciodată. Cu mulți ani în urmă, dar parcă și acum aud vocea adîncă și solemnă a micului Fyne anunțînd apropiata vizită a fratelui soției sale, „știți, fiul poetului". Sosise la Londra dintr-o lungă călătorie și, fiindcă ocupațiile îi permiteau, venea să stea cu rudele sale cîteva săptămîni. Fără îndoială, noi doi vom găsi multe lucruri de vorbit împreună, în legătură cu vocația noastră comună, adăugase micul Fyne cu infatuare, în șoaptă și foarte grav, de parcă marina comercială ar fi fost o societate secretă. Trebuie să înțelegi că aveam de-a face cu soții Fyne numai la țară, în timpul vacanței lor. Acesta era al treilea an. Despre existența lor de la oraș nu știam mai mult decît ceea ce se putea deduce prin analogie. Jucam șah cu Fyne, după amiaza, tîrziu, iar uneori mă duceam la ei destul de devreme ca să iau ceaiul împreună cu toată familia, la o masă mare rotundă. Ședeau în jurul mesei, arși de soare, fără să zîmbească și rostind doar puține cuvinte. Chiar și copiii erau tăcuți, ca și cînd s-ar fi disprețuit unul pe altul și pe părinții lor. Uneori Fyne, cu bărbia în piept, murmura cîte o remarcă isigni-

fiantă. Doamna Fyne zîmbea mecanic (avea o dantură splendidă) în timp ce împărțea ceai, pîine, unt. Ceva care nu era chiar răceală, nici indiferență, dar un fel de deosebită stăpînire de sine, o făcea să pară o excelentă guvernantă, foarte capabilă și demnă de încredere ; ca și cînd Fyne ar fi fost un văduv, iar copiii n-ar fi fost ai ei ci numai încredințați grijei și nesentimentalei sale priceperi. Te-ai fi așteptat să se adreseze lui Fyne cu „domnule". Cînd îi spunea John, erai surprins ca de o familiaritate scandaloasă. Atmosfera acelei vacanțe era, dacă pot să spun așa, strălucitor de plicticoasă. Fețe sănătoase, tenuri blonde, ochi albaștri, dar nici un zîmbet sincer din partea nici unuia, decît doar de la o tînără prietenă.

Problema acestei prietene mă preocupa foarte mult. Cum și de unde găseau soții Fyne acele drăgălașe creaturi, să vină și să stea cu ei, nu-mi pot închipui. La început am presupus nebunește că veneau să-l amuze pe Fyne. Dar în curînd am descoperit că el nu le deosebea pe una de alta, deși era evident că prezența lor se datora solemnei sale aprobări. Fetele acelea veneau de fapt pentru doamna Fyne, pe care o tratau cu o deferență plină de admirație. Ea răspundea unei necesități a lor. Ședeau la picioarele ei. Erau ca niște discipole. Părea foarte ciudat. Pe Fyne nici nu-l luau în seamă. Cît despre mine, mă făceau să simt că nici nu exist.

După ceai, jucam șah și atunci, veșnica gravitate a lui Fyne devenea ușor nuanțată de o vagă licărire interioară, ce părea a fi o slabă satisfacție. De divina frivolitate a unui rîs, nu era capabil decît în fața tablei de șah. Anumite poziții ale jocului îi păreau mai comice decît orice altceva pe lume.

— Te bătea de obicei ? întrebai eu.

— Da, mă bătea, recunoscu Marlow cu grabă.

Astfel, el și Fyne, după ceai, jucau două partide. Copiii zburdau împreună pe-afară, cu gravitate, așa cum te-ai fi așteptat de la copiii lui Fyne, iar doamna Fyne se ducea în fundul grădinii cu prietena din săptămîna aceea. Întotdeauna, imediat după ceai, se plimba, cuprinzînd cu brațul talia prietenei. Marlow povestea că doar cu una din aceste prietene a avut ocazia să vorbească și asta cu

totul pe neașteptate, cînd pierduse orice speranță să vină în contact cu vreuna din aceste fete atit de rezervate.

Într-o zi văzu o femeie plimbîndu-se pe lîngă marginea unei înalte cariere, care se ridica abrupt la cel puțin treizeci și ceva de metri de la un drum ce se termina sus, pe înălțimea excavată. Cum din întîmplare el tocmai trecea pe acolo, îi strigase de jos ca s-o avertizeze, căci se afla într-adevăr într-o mare primejdie. La auzul vocii lui, ea se întoarse înapoi și se retrase, ascunzîndu-se printre niște pini tineri care creșteau chiar pe marginea prăpastiei.

— M-am așezat jos pe un maldăr de iarbă, povesti Marlow mai departe. Îmi dăduse emoții. Poalele fustei ei păreau să plutească peste acea îngrozitoare rîpă, atît de aproape era de marginea ei. O acțiune absurdă, o poznă nebunească, nejustificată de nici un motiv imaginabil ! Tocmai reflectam la prosteasca temeritate a banalei fete, amintindu-mi și alte exemple de același fel, cînd o văzui coborînd cotitura abruptă a drumului. Ținea în mînă bastonul de excursii al doamnei Fyne și era escortată de cîinele lui Fyne. Fața ei albă ca de mort, mă făcu să tresar de mirare, încît am uitat chiar să-mi ridic pălăria. Ședeam și mă holbam. Cîinele, un animal vioi și prietenos, care pentru cine știe ce misterios motiv acordase prietenia lui nevrednicei mele persoane, alergă demonstrativ peste grămada de iarbă și se vîrî sub brațul meu.

Prietena (era una dintre ele), trecu ca și cînd nu m-ar fi văzut, apoi se opri și strigă cîinele de mai multe ori ; dar el se cuibărea și mai aproape de mine, iar cînd am încercat să-l împing, făcu uz de acea remarcabilă putere de rezistență lăuntrică, datorită căreia un cîine devine de nemișcat prin orice fel de lovitură. Tînăra se uită peste umăr și sprîncenele-i arcuite se încruntară peste fața albă. Era o privire aproape furioasă. Apoi expresia i se schimbă. Părea nefericită. „Vino aici !“ strigă ea încă o dată pe un ton mînios și deprimat. În fine îmi ridicai pălăria, dar cîinele, cu limba scoasă și cu acea imbecilă expresie de voioșie pe care unii cîini știu să și-o ia cînd le convine, se prefăcea că n-aude.

Ea îmi strigă de la distanță cu disperare :

„Poate veți binevoi să-l aduceți acasă. Eu nu mai pot aștepta."

„Dar nu vreau să am răspunderea acestui cîine", am ripostat eu și, coborîndu-mă de pe maldărul de iarbă, am înaintat către ea. Arăta foarte ofensată, aparent pentru că o părăsise ciinele. „Dar, am sugerat eu, dacă îmi dați voie să merg cu dumneavoastră, cîinele ne va urma."

Porni fără să-mi răspundă. Cîinele se avîntă brusc la drum, în plină viteză, depărtîndu-se de noi într-un mic nor de praf. Dispăru un moment din ochii noștri dar imediat îl găsirăm șezind pe iarbă. Sufla din greu la umbra unui gard viu, cu ochi strălucitori, dar se prefăcea că nu ne vede. Nu schimbaserăm nici o vorbă pînă atunci. Fata de lîngă mine, trecînd pe lîngă el, îi aruncă o privire plină de dispreț.

„El s-a oferit să meargă cu mine," spuse ea cu amărăciune.

„Și pe urmă v-a părăsit ! am compătimit-o eu. Nu e deloc cavaleresc din partea lui. Dar aceasta nu e decît lipsă de tact. Cred că voia astfel să protesteze împotriva temerarelor dumneavoastră procedee. De ce v-ați apropiat atît de mult de marginea carierei ? S-ar fi putut ca pămîntul să cedeze. N-ați observat în fundul rîpei un brad smuls ? S-a răsturnat chiar dimineața trecută, după ploaia de peste noapte."

„Nu înțeleg de ce n-aș fi temerară dacă așa îmi place."

Mă enerva maniera ei bruscă de a-și susține fapta nebunească și i-am răspuns că sînt de acord, pe un ton care aproape sugera că din partea mea putea să-și frîngă și gîtul. Asta era cu mult mai mult decît aș fi dorit, dar nu-mi plac fetele nepoliticoase. Îi fusesem prezentat doar cu o zi înainte, la masa rotundă de ceai, și abia dăduse din cap la prezentare ; nu-i reținusem numele, dar i-am observat sprîncenele frumos arcuite, care, după spusele fizionomiștilor, sînt un semn de curaj.

Îi examinam înfățișarea în liniște. Părul îi era aproape negru, ochii albaștri, adînc umbriți de gene lungi și negre. Acum căpătase puțină culoare. Privea drept înainte ; colțul buzelor, dinspre partea mea, era puțin lăsat în jos ;

bărbia fină, puțin cam ascuțită. Am continuat să-i spun că oarecare considerație pentru alții ar trebui s-o împiedice de a se juca cu pericolul. Dacă nu pentru altceva, dar ca să evite deprimarea sărmanilor Fyne în caz de accident. I-am spus că habar n-are de mentalitatea provincială. Dacă dădea ocazie unei anchete a procurorului, verdictul ar fi fost sinucidere, cu implicația unei iubiri nefericite. Nu vor putea niciodată să înțeleagă că ea și-a dat osteneala să treacă peste două garduri fortificate numai pentru plăcerea de a se arăta temerară. Și într-adevăr chiar în timp ce vorbeam astfel, eram eu însumi frapat de fapta ei.

Îmi răspunse că odată moartă, nu mai avea nici o importanță ceea ce spunea oribila lume. Rostise acestea cu un nemărginit dispreț ; dar ceva, un tremur reținut al vocii ei, mă făcu s-o privesc din nou. Atunci am observat că genele dese îi erau umede. După cum vă puteți închipui această surprinzătoare descoperire mă făcu să tac. Arăta nefericită. Și, nu știu cum s-o spun, zău că-i ședea bine. Fruntea înnourată, gura îndureratâ, vaga privire fixă ! O victimă ! Și acest aspect caracteristic o făcea atrăgătoare ; îi dădea, știți, o notă personală.

Ciinele fugise înainte și acum ne privea de lîngă gardul grădinii lui Fyne, într-o atitudine încordată și dînd din coada-i scurtă, foarte, foarte încet, cu un aer de concentrată atenție. Fata o luă la fugă cît putea de repede, trecu peste gardul de care vorbeam mai înainte, lăsindu-mă în drum — uluit.

După vreo două ore m-am întors la ei pentru șah, ca de obicei. N-am văzut atunci nici fata, nici pe doamna Fyne. Am jucat cele două partide, iar la plecare l-am prevenit pe Fyne că eram chemat la oraș pentru afaceri și că aveam să lipsesc cîtva timp. El regretă foarte mult. Îl așteptau pe cumnatul său care trebuia să sosească a doua zi, dar nu știa dacă este jucător de șah. Căpitanul Anthony („știi, fiul poetului"), era o fire rezervată, timid cu străinii, neobișnuit cu societatea și foarte devotat vocației sale, explică Fyne. De cînd erau căsătoriți, o singură dată l-au putut convinge să vină să stea cu ei cîteva zile. Avusese o copilărie oarecum nefericită, ceea ce-l făcuse

să devină un om tăcut. Dar, fără îndoială, încheie Fyne, ca și cînd ar fi fost vorba de un mister, fiind amîndoi marinari, vom găsi multe să ne spunem unul altuia.

Acest lucru n-a fost niciodată limpezit. Eu am fost reținut în oraș de la o săptămînă la alta, pînă cînd părea că nu mai face să mă întorc. Dar cum îmi păstrasem camerele de la fermă, m-am decis să mă mai duc pentru cîteva zile.

Era tîrziu, pe-nserate, cînd am coborît în mica noastră stație de țară. Ochii îmi căzură fără greș pe spinarea lată și picioarele mușchiuloase, în ciorapi de ciclist, ale micului Fyne. Trecu repede de-a lungul vagoanelor, către capătul trenului, care porni imediat, lăsîndu-l singur la capul peronului rustic. Cînd se întoarse acolo unde mă aflam, observai că era foarte tulburat, atît de tulburat încît uitase chiar de convenționalul obicei de a saluta. „O !" exclamă cînd mă recunoscu și se opri nehotărît. Întrebîndu-l dacă așteptase pe cineva, să vină cu trenul, păru să nu știe. Murmură ceva incoherent. M-am uitat cu atenție la el. După toate aparențele era treaz, afară de asta era absurd să-l suspectezi pe Fyne de neglijarea vreunei reguli de bună cuviință, mai importantă sau nu, mai mică sau mai mare. Era de asemenea o persoană prea serioasă și prea chibzuită ca să înnebunească subit. Dar pentru că părea să fi uitat că are o limbă în gură, m-am gîndit să-l las în pace, cu misterul lui cu tot. Spre surpriza mea, m-a urmat în afara stației și se ținea după mine, deși nu-l încurajasem. Totuși nu i-am respins încercările de a face conversație. Spunea că nu se mai aștepta să vin. Mă considera plecat definitiv. Vremea fusese frumoasă tot timpul și așa mai departe. Am înțeles de asemenea că fiul poetului își scurtase șederea la ei și se întorsese cu o zi în urmă la nava sa.

Această informație nu mă impresionă decît prea puțin. Crezînd cu moderație în ereditate, știam prea bine cît de mult modelează viața pe mare un om, atît în înfățișarea lui exterioară, cît și sufletește, imprimîndu-i un caracter prozaic — căci un marinar nu e un aventurier. N-am exprimat nici un regret că scăpasem ocazia de a-l cunoaște pe căpitanul Anthony și înaintam pe drum tăcuți

cînd, deodată, pe cînd ne apropiam de casa lor de vacanță, Fyne rupse tăcerea pe neașteptate, spunînd că mă va mai însoți o bucată de drum.

„Te conduc pînă acasă", bolborosi el și se îndreptă spre portița unde se zărea silueta neclară a doamnei Fyne, care vizibil îi pîndea sosirea. Era singură. Copiii trebuie să fi fost culcați și n-am văzut nici o prietenă care să aștepte lîngă ea, siluetă vagă dar neînșelătoare, pe jumătate pierdută în obscuritatea grădiniței.

L-am auzit pe Fyne exclamînd : „Nimic !" și apoi vocea demnă a doamnei Fyne, pronunțînd calm și tăios : „E așa cum am spus eu". În acest timp eu trecusem mai departe, scoțîndu-mi pălăria. Aproape imediat Fyne mă ajunse din urmă și-și încetini mersul după al meu, ceea ce trebuie să fi fost teribil de enervant pentru înaltele sale însușiri de pedestraș. Sînt sigur că întreaga sa persoană mușchiuloasă trebuie să fi suferit de o enervare fizică îngrozitoare, dar n-a încercat s-o alunge prin conversație. A păstrat o tăcere grea, posomorîtă, care nu prevestea nimic bun. Și eram și eu plictisit. Dintr-odată, am prevăzut amenințarea unei neplăceri și mai mari. Da ! Era așa de tăcut pentru că avea ceva să-mi spuie.

M-am simțit extrem de înfricoșat. Dar omul, animal nesăbuit, este astfel făcut încît în curiozitatea lui, cea mai meschină dintre curiozități, este în stare să treacă peste toate temerile, peste orice silă, chiar peste însăși disperarea. La laconica mea invitație să intre să bem ceva, răspunse cu un adînc și grav : „Mulțumesc, voi intra", de parcă ar fi răspuns în biserică. Fața sa, văzută în lumina lămpii, nu-mi dădea nici o indicație despre caracterul iminentei comunicări ; într-adevăr, nu-mi putea arăta nimic despre natura lucrurilor, expresia sa normală fiind aceea a celei mai adînci seriozități. Era perfectă și nemișcată și cu siguranță că ar fi fost la fel și dacă ar fi avut ceva hazliu de povestit.

Mă privi cu seriozitate și se descărcă de unele remarci importante asupra dorinței doamnei Fyne de a lega prietenii, de a sfătui și a conduce pe drumul vieții tot felul de tinere fete. Era o misiune benevolă. El aproba în general vederile și principiile soției sale.

Toate acestea cu o solemnă stăpînire de sine și pe un ton bine măsurat. Totuși, întrucîtva, aveam irezistibila convingere că era exasperat de ceva anume. În nelegiuita speranță de a mă amuza pe spinarea unui semen în nenorocire, l-am întrebat direct : „Ce se întîmplă ? Ce nu e în regulă ?"

Era în neregulă faptul că dispăruse o prietenă. Lipsea exact de la ora șase dimineața. Femeia care face menajul o văzuse la acea oră ieșind din casă, ca să se plimbe. Părerile pedestrașului Fyne erau destul de largi în ceea ce privește o plimbare ; dar fata nu se întorsese pentru dejun, nici pentru ceai, nici la cină. Nu venise nici pe potecă, nici pe drum, nici cu trenul. El fusese împotriva efectuării unor cercetări. Ar fi stîrnit clevetirile întregului sat. Soții Fyne o așteptaseră să apară dintr-un moment în altul, pînă cînd umbrele nopții și tăcerea somnului pusese stăpînire încetul cu încetul pe întinsul și pașnicul peisaj rural din jurul casei.

După ce-mi povesti toate acestea, Fyne rămase stingherit, cuprins de suferință și de nehotărîre. Ca să se ducă la culcare nici nu putea fi vorba — și nici nu putea face vreun demers la ora aceea. Ce să facă, nici el singur nu știa !

L-am întrebat dacă era vorba de domnișoara pe care o văzusem cu o zi sau două înainte de a pleca la oraș. Nu-și amintea. Era fata cu părul negru și ochi albaștri ? l-am mai întrebat. La drept vorbind, n-ar fi putut spune ce culoare de ochi avea. Nu avea spirit de observație decît pentru particularitățile potecilor, domeniu în care era o autoritate.

M-am gîndit cu uimire și cu oarecare admirație că tinerele discipole ale doamnei Fyne erau pentru gravitatea soțului ei, nimic mai mult decît niște umbre trecătoare. Totuși, cu oarecare ezitare, Fyne se aventură să afirme că da, părul fetei era de-o culoare închisă.

„Am avut mult de furcă cu fata asta de la început pînă la sfîrșit, explică el solemn, apoi, sărind în sus ca împins de un arc, își înșfăcă șapca de pe masă. S-ar putea să se fi întors acasă, strigă cu vocea lui de bas."

Am ieșit după el, afară pe drum.

Era una din acele nopți răcoroase, senine și înstelate, care-ți oprimă spiritul, îți anihilează mîndria, prin puternica evidență a teribilei singurătăți, a obscurei și neajutoratei neînsemnătăți a planetei noastre pierdută în splendida revelație a unui univers strălucitor dar fără suflet. Urăsc un astfel de cer. Lumina zilei este prietenoasă omului care trudește sub un soare ce-i încălzește inima ; apoi nopțile înourate, nopți blînde, de catifea, sînt mai binevoitoare față de neînsemnătatea noastră. Eram gata să mă întorc înapoi în salonul meu luminat. Mi se părea din cale afară de ridicol să mă asociez cu Fyne, care în costumul lui cu pantaloni scurți, se agita în fața oștilor îngerești, pe un pămînt plin de umbre, ca să caute o fată fugară ce dispăruse ca o nălucă. Pe de altă parte, era ceva fascinant în însăși acea absurditate. Astfel, el o luă înainte în cel mai bun stil pieton, iar eu mă găseam implicat în toată povestea asta, la unsprezece noaptea, ca sub puterea unei vrăji.

În depărtare, peste cîmpii și copaci, ca o pată în vasta obscuritate, o fereastră luminată și cu oblonul ridicat, la casa de țară a soților Fyne, părea un semnal luminos menit să ghideze pe drumețul rătăcit. Înăuntru, la masa pe care era așezată lampa, o văzurăm pe doamna Fyne, stînd cu brațele încrușișate, fără ca vreun fir de păr al coafurii ei să nu fie la locul lui. Arăta exact ca o guvernantă care culcase copiii, iar atitudinea sa față de mine era exact atitudinea neutră a unei guvernante. Față de soțul ei de asemenea.

Fyne îi spuse că eram la curent cu evenimentul. Nici un mușchi de pe fața ei frumoasă, netedă și rumenă nu se mișcă. Era educată în acest sens. Deoarece văzuse două soții succesive ale delicatului poet băgate în mormînt, adoptase acea atitudine rece și detașată, pentru a întîmpina izbucnirile nervoase ale firii egoiste a înzestratului ei tată. Devenise acum o a doua natură. Cred că a fost întotdeauna astfel, chiar atunci cînd a fugit cu Fyne. Cînd îți aminteai de acest eveniment în fața ei, în imaginația ta căpăta un aspect minunat. Dar, într-un fel, stăpînirea ei de sine se potrivea foarte bine cu solemnitatea invariabilă a miculuĭ Fyne.

Îmi părea oarecum rău de el. Era atît de îngrijorat! Suferința solemnității. În același timp, întîmplarea mă amuza. Nu priveam printr-o prismă tristă fapta acelei fete fugare. Într-un fel, nu puteam. Dar n-am spus nimic. Și nici unul dintre ei n-a spus ceva. Ședeam în jurul mesei aceleia mari și rotunde, de parcă ne adunaserăm pentru o conferință, și ne priveam unul pe altul într-un fel de consternare prostească. Aș fi sfîrșit prin a rîde deschis, dacă n-aș fi fost împiedicat în această indecență de bietul Fyne, care începu să se poarte în mod absurd.

Declară cu gravitate și durere că se va duce la poliție a doua zi de dimineață, să afișeze anunțuri cu descrierea fetei, că va pune oameni să dragheze fundul lacurilor pe o întindere de mai multe mile. Te făcea să te înfiori. Am sugerat că ar fi bine să înștiințeze rudele fetei. Mi se părea o idee foarte firească. Dar Fyne și soția lui schimbară o privire atît de semnificativă, încît m-am simțit de parcă aș fi făcut o remarcă lipsită de tact.

Doream realmente să-l ajut pe bietul Fyne ; și cînd mi-am dat seama că suferea ca bărbat din pricina imposibilității de a acționa, și de așteptarea aceea pasivă, am spus : „Pînă mîine nu se poate face nimic. Dar fiindcă mi-ai dezvăluit natura gîndurilor dumitale, îți voi spune ce s-ar putea face imediat. Putem merge să ne uităm în fundul acelei vechi cariere, care se află la același nivel cu drumul, cam la un kilometru depărtare de aici."

La aceasta soții făcură ochii mari și atunci le-am povestit despre întîlnirea mea cu fata. S-ar putea ca lucrul să te surprindă dar te asigur că pînă în clipa aceea n-am privit lucrurile sub aspectul acesta. A fost ca o revelație îndrumătoare, trecutul aruncînd o lumină sinistră asupra viitorului. Fyne deschise gura cu gravitate și tot cu gravitate o închise. Nimic mai mult. Doamna Fyne spuse : „Ar fi bine să vă duceți să vedeți", cu un aer ca și cînd calmul ei ar fi fost înțepat cu un ac într-un loc secret.

Iar eu — știi ce stupid pot fi uneori — am întrezărit cu dispreț pentru prima dată că, stimulînd fantezia morbidă a lui Fyne, am căzut eu singur în ea, alegîndu-mă cu perspectiva unor noi alergături. Și ce rău îmi părea că am vorbit ! Știi cît de puțin îmi place să merg — cel

puțin pe pămînt solid, rural ; căci puntea unui vas o pot străbate o noapte întreagă cețoasă, dacă e nevoie, și nici nu-mi pasă. E de asemenea o oarecare satisfacție să vagabondezi pe străzile unui oraș mare, pînă cînd cerul pălește la marginea acoperișurilor. Am făcut asta de nenumărate ori, dintr-un fel de plăcere. Dar ca să orbecăiesc prin beznă, pe drumurile unui sat adormit, e pentru mine un efort și un coșmar obositor. Cu o nepăsare perfectă, doamna Fyne mă privi ieșind în urma soțului ei. Femeia asta era de piatră.

Proaspăta noapte avea un miros de pămînt reavăn, de brazde întoarse, ca un mormînt — asociație deosebit de odioasă pentru un marinar, datorită ideii de închidere într-un spațiu limitat, îngust ; da, chiar cînd a părăsit speranța de a fi înmormîntat în mare, cam ultima speranță pe care o părăsește un marinar în mod conștient, după ce a fost — cum se întîmplă — de vreo încercare, în mrejele pămîntului. Un puternic miros ca de mormînt. Șanțul de la marginea drumului trebuie să fi fost de curînd săpat în fața casei.

După ce ieși din grădină, Fyne prinse viteză ca un cuter de curse. Ce era un kilometru pentru el ? Sau chiar douăzeci ? Vă închipuiți că ar fi putut da înapoi de la o astfel de misiune? Nici vorbă de așa ceva. Era, presupun, forța geniului pedestru. Am alergat și eu alături de el într-o dispoziție de adîncă autobatjocorire și profund vexat de haimanaua de față. Pentru că, moartă sau vie, o consideram o haimana...

Am zîmbit neîncrezător la ferocitatea lui Marlow ; dar el, oprindu-se un moment, cu un ciudat aer retrospectiv, nu dădu înapoi deloc.

— Da, da, chiar de-ar fi fost moartă. Și acum te-ai scandalizat. Vezi, ești un tip de bărbat galant. Dar în firea mea e destulă feminitate ca să-mi pot elibera judecata despre femei de o înșelătoare reticență. Și atunci dece m-aș tulbura ? Pentru mine, o femeie nu e în mod necesar o păpușă sau un înger. E o ființă omenească, foarte asemănătoare mie. Și am întîlnit prea multe suflete moarte zăcînd, ca să spun așa, la poalele unor locuri înalte, de

neatins, pentru ca doar un eventual cadavru în fundul unei cariere, să-mi amuțească sinceritatea.

Gura ca de prăpastie a carierei arăta amenințător de impresionantă. Recunosc că atît eu cît și Fyne am ezitat o clipă înainte de a ne avînta din drum în tufișurile ce creșteau pe o mare întindere la picioarele înaltului zid de calcar. Tufișurile erau pline de rouă. Mai erau pe acolo și gropi ascunse, pline de noroi. Ne-am tîrît în patru labe, am căzut și am dibuit, pipăind pămîntul cu mîinile noastre. Eram uzi, juliți, mînjiți de noroi pe haine. Deodată, Fyne căzu brusc într-o groapă ciudată, probabil vreun cuptor de ars varul, scos din uz. Vocea lui se ridica disperată, mai mult ca oricînd solemnă și profundă. Aceasta a fost descărcarea comică a unei situații absurd dramatice. În timp ce-l trăgeam afară, mi-am permis, în fine, să rîd tare. Bineînțeles, Fyne n-a rîs.

Nu e nevoie să mai spun că n-am găsit nimic, după o cercetare cît se poate de conștiincioasă. Fyne a împins cercetarea pînă la o baracă dărăpănată, pe jumătate îngropată într-o vegetație îmbibată de rouă. Aprinse mai multe chibrituri, ca să fie absolut sigur că fugara prietenă a nevesti-si nu se ascunsese pe acolo. Scurtele pilpîiri îi luminau chipul grav și impasibil, și atunci mi-am dat drumul de-a binelea și am rîs în hohote.

L-am întrebat dacă presupunea într-adevăr că o fată în toate mințile ar fi mers să se ascundă în baraca aceea ; și dacă da, pentru ce ?

Plin de dispreț față de veselia mea, își mormăi doar gratitudinea în profundul său bas, că n-o găsiserăm nicăieri, pe acolo. Devenind extrem de sensibil (un efect al iritației) la tonalitățile — aș putea spune — acestei afaceri, am simțit că era vorba doar de o gratitudine imperfectă, rezervată, cu un ochi încă asupra posibilităților ce le ofereau iazurile din împrejurimi. Și îmi amintesc că am rîs, am rîs din toată inima de bietul Fyne.

Ceea ce într-adevăr mă enerva, era iuțeala cu care mergea. Deosebirile de concepții politice, etice și chiar estetice, nu ridică antagonisme grozave. Opinia cuiva, gustul, pot să se mai schimbe — de fapt chiar așa se întîmplă. Chiar concepția cuiva despre virtute depinde

de vreo fericită tentație care poate apărea oricînd. Toate aceste lucruri se întîmplă mereu. Dar o deosebire temperamentală, temperamentul fiind imutabil, este originea urii. De aceea luptele religioase sînt cele mai cumplite. Temperamentul meu în privința chestiunilor ce aparțin pămîntului solid, este un temperament de mișcări făcute pe-ndelete, de mers domol. Și iată-l colo pe micul Fyne, mărșăluind apăsat pe drum în felul cel mai jignitor. Un om credincios bocancilor cu șireturi și cu talpă groasă ; în timp ce temperamentul meu cere pantofi subțiri și ușori. Bineînțeles că n-ar fi putut fi nici vorba de prietenie între noi ; dar la provocarea de a ține pasul cu el, am început să-l antipatizez de-a binelea. I-am cerut, în mod sarcastic, să-mi spuie dacă sîntem angajați într-o farsă sau într-o tragedie. Voiam să știu, i-am spus eu, ca să-mi pun ordine în sentimente, care se aflau într-o stare de confuzie rușinoasă.

Dar Fyne era tot atît de sensibil la sarcasme ca o broască țestoasă. El tropăia mai departe și s-a mărginit să rostească repede și din adîncul pieptului său adînc, într-un mod vag și dubios : „Mi-e frică... mi-e frică !...“

Aceasta era tragic. Tropăitul bocancilor lui era singurul zgomot într-o lume vagă, neclară. Mă țineam pe lîngă el cu un pas comparativ fantomatic, silențios. Printr-o ciudată iluzie, drumul părea să urce spre o mulțime de stele joase, la o distanță nu prea mare, dar pe măsură ce avansam, noi întinderi de panglică brumărie păreau să se ridice de sub pămîntul negru. Pe cînd mergeam, am observat că lampa din salonul meu din casa de la fermă, era încă aprinsă. Dar nu l-am părăsit pe Fyne ca să alerg s-o sting. Avîntul său de neîntrerupt pedestraș m-a ținut pe urmele lui, înainte de a mă putea decide.

„Spune-mi, Fyne, i-am strigat, nu-i așa că nu crezi că fata e nebună ?“

Nu răspunse nimic. În curînd, ca un semnalizator, apăru fereastra casei lui. Fyne rosti atunci solemn și cu multă siguranță : „Desigur că nu. Dar imediat adăugă : O tînără persoană foarte nervoasă, în adevăr“, ceea ce mă descumpăni din nou. Era oare vorba de o tragedie ?

„Nimeni nu se scoală la șase dimineața ca să se sinucidă, declarai eu tăios. E ceva nemaiauzit. Asta e o farsă !“

De fapt nu era nici farsă, nici tragedie.

Ajungînd în faţa casei, o zărirăm pe doamna Fyne înăuntru, şezînd încă în lumina puternică, la masa rotundă, cu braţele încrucişate. S-ar fi zis că nu-şi mişcase capul nici cu un centimetru de cînd plecaserăm noi. Era uimitoare ; crud de uimitoare. De ce crud ? Nu ştiu. Poate pentru că o vedeam eu atunci într-o lumină crudă. Vreau să spun, material crudă, în lumina unei lămpi fără abajur. Concluziile minţii noastre depind aşa de mult de senzaţiile fizice momentane, nu ? Dacă lampa ar fi fost umbrită, poate că m-aş fi dus acasă după ce mi-aş fi exprimat politicos participarea la necazul lor.

Să pierzi o prietenă în felul acesta e neplăcut. Şi e şi misterios. Atît de misterios încît un astfel de mister se lipeşte şi de oamenii cărora li se întîmplă asemenea lucru. Deşi la drept vorbind nu i-am înţeles niciodată pe soţii Fyne, el cu solemnitatea pe care o extindea chiar cînd îşi mînca felia de pîine cu unt ; ea, cu aerul acela de detaşare şi hotărîre în a înfrunta obişnuitul curs al vieţii ei searbede, în care tăiatul pîinii şi al untului îmi apărea, pînă la urmă, cel mai periculos episod. Cîtva timp m-am amuzat, presupunînd că pentru minţile lor această lume a noastră trebuie să aibă un aspect copleşitor şi că minţile lor conţineau gînduri grozav de serioase şi extrem de disperate — şi am încercat să-mi imaginez ce viaţă palpitantă trebuie să ducă ei în inscrutabilele adîncimi ale fiinţei lor. Lucrul acesta din urmă era dificil pentru o persoană fluşturatică (sînt sigur că pentru soţii Fyne eu eram o persoană fluşturatică), iar amuzamentul în sine nu era prea mare ; totuşi — la ţară — departe de orice stimulente mintale !... Eforturile mele îi învestise cu un fel de profunzime amuzantă.

Dar cînd Fyne şi cu mine am intrat în cameră, în lumina familiară şi rece a lămpii, potrivnică jocurilor de imaginaţie, i-am văzut pe cei doi dezbrăcaţi de orice veşmînt cu care mă amuzasem să-i îmbrac ca să fac haz. Erau destul de ciudaţi. Dar există oare vreo fiinţă omenească să nu fie, în secret, mai mult sau mai puţin ciudată ? Oricare ar fi fost însă secretul lor, pentru mine

era evident că nu era vorba nici de ceva subtil şi nici profund. Erau o pereche serioasă, bună, stupidă, şi foarte plictisită. Asta erau ei — cu obişnuita neşlefuire a oamenilor de mijloc. Nu exista nimic în ei care să poată fi atins de lumina lămpii, fără cel mai slab risc de indiscreţie.

Cum am intrat în cameră, Fyne anunţă rezultatul spunînd : „Nimic", cu acelaşi ton cu care vorbise la portiţă, cînd se întorsese de la gară. Şi ca şi atunci, doamna Fyne rosti un inciziv „E cum am spus eu", care ar fi putut fi chiar ecoul cuvintelor ei din grădină. Ne uitarăm toţi trei unul la altul, ca şi cînd am fi fost pe marginea unei destăinuiri. Nu ştiu dacă doamna nu era vexată de prezenţa mea. Ar fi fost greu s-o numim indiscreţie, nu-i aşa ? Micul Fyne începuse, lucrurile trebuiau să meargă mai departe. Stăteam în faţa ei mînjiţi cu acelaşi noroi (Fyne era o adevărată privelişte, făcea să-l vezi), zgîriaţi de aceleaşi crengi ţepoase, conştienţi de aceeaşi experienţă. Da. În faţa ei. Iar ea ne privea cu braţele încrucişate, cu o extraordinară plenitudine de presupusă responsabilitate. M-am adresat ei :

„Nu credeţi că e vorba de un accident, nu-i aşa, doamnă Fyne ?"

Ea dădu din cap a negaţie, în timp ce Fyne, plin de noroi şi cu o faţă cît se poate de serioasă, părea s-o sprijine cu toată greutatea solemnei sale prezenţe. Nu se putea concepe ceva mai absurd. Era delicios. Şi am continuat cu o subliniere distinctivă : „Trebuie să înţeleg atunci că susţineţi teoria sinuciderii ?"

Nu ştiu dacă sînt predispus la delir, dar printr-o aberaţie subită şi alarmantă, în timp ce aşteptam răspunsul ei, am văzut cu ochii minţii trei căţei dresaţi dansînd pe picioarele lor dindărăt. Nu ştiu de ce. Poate din cauza pătrunzătoarei solemnităţi. Nu e nimic mai solemn pe lume ca ţopăitul ciinilor dresaţi.

„A vrut să dispară. Asta e tot."

Cu vorbele acestea mi-a răspuns doamna Fyne. Agresivitatea tonului ei a fost însă prea mult pentru răbdarea mea. Într-o clipă m-am aflat în afara dansului şi pe toate patru labele, ca să spun aşa, cu libertatea de a lătra şi muşca.

„Pe dracu a vrut ! strigai eu. Ce-i aia că a vrut să..: Așa, dintr-o dată, oricum, fără să-i pese de nimic... Am avut privilegiul să întîlnesc pe acea bruscă și nesăbuită domnișoară și trebuie să spun că, cu aerul ei de victimă furioasă..."

„Exact", spuse doamna Fyne, cu totul pe neașteptate, ca o capcană de fier care se închide brusc. M-am holbat la ea. Cît de provocatoare era !

Am pornit să-mi termin tirada : „M-a frapat de la prima vedere ca cea mai nerezonabilă și încăpățînată fată din cîte..."

„De ce ar trebui ca o fată să fie mai rezonabilă decît alte persoane ? Decît orice bărbat, de exemplu ?" întrebă doamna Fyne, cu încă o și mai mare pretenție de responsabilitate în felul ei de a se comporta.

„Bineînțeles, am exclamat eu, nu prea tare, e adevărat, dar convingător : Așadar sînt vrednice să fie desconsiderate sentimentele prietenilor, ale rudelor sau chiar ale străinilor ?" Am întrebat-o pe doamna Fyne dacă nu era de părere că e un fel de datorie să arăți o elementară considerație nu numai pentru simțămintele naturale, dar chiar pentru prejudecățile semenilor tăi.

Răspunsul ei mă ului :

„Nu pentru o femeie", spuse ea.

Chiar așa. Mărturisesc că am rămas cu gura căscată. Și în această stare de înmărmurire am descoperit adevărata natură a doctrinei feministe a doamnei Fyne. Nu era nici politică, nici socială. Era o doctrină uluitoare. O doctrină practică, individualistă. Nu mi-ai mulțumi dacă ți-aș expune-o pe larg. Dar adevărul e că nici ea singură nu m-a lămurit pe deplin. Trebuie să fi fost lucruri care nu erau potrivite să le asculte un bărbat. Dar, pe scurt, și atît cît zăpăceala mea mi-a permis să înțeleg naiva lor atrocitate, era cam așa : că nici o considerație, nici o delicatețe, nici o înduioșare, nici un scrupul, nu trebuie să stea în calea unei femei (care, prin simplul fapt că e femeie, e o predestinată victimă a condițiilor create de păsiunile egoiste ale bărbaților, de viciile lor, de abominabila lor tiranie) și nu trebuie s-o împiedice să ia cel mai direct drum pentru a-și asigura o existență cît mai

uşoară posibil. Are chiar dreptul de a renunţa la existenţă, fără să ia în considerare sentimentele cuiva sau convenienţele, deoarece meschinăria mioapă a bărbaţilor face uneori imposibilă existenţa unor femei.

M-am uitat la ea cum sta în faţa lămpii, la ora unu dimineaţa, cu faţa ei matură dar netedă, de o formă masculină şi lipsită de prospeţime din cauza oboselii ; la ochii ei micşoraţi din pricina acelei veghi lipsite de sens. M-am uitat de asemenea la Fyne ; noroiul se usca pe el ; era vizibil obosit. Oboseala solemnităţii. Dar păstra o voită şi fermă gravitate a expresiei. Fiind de acord cu toate acestea, aşa cum îi stă bine unui soţ bun.

„O ! Înţeleg !" am exclamat eu. Nici o consideraţie... Sper că asta vă place.

Mă amuzau mai mult decît orice mi-aş fi putut imagina. După primul şoc, înţelegi, mi-am revenit foarte repede. Ordinea în lume era deajuns de asigurată. El era un funcţionar public, iar ea o soţie bună şi credincioasă. Dar cînd e vorba de fiinţe omeneşti, te poţi aştepta la orice, la orice. Astfel chiar mirarea mea n-a durat prea mult. N-aş putea spune cît de departe a mers cu dezvoltarea şi ilustrarea acelei austere doctrine lipsită de scrupule asupra prietenelor care erau doar umbre trecătoare pentru soţul ei. Foarte departe, presupun. Iar el privea, accepta, aproba, tocmai pentru acest motiv — pentru că aceste fete drăguţe erau doar umbre pentru el. O ! Virtuosul virtuoşilor, Fyne ! Îşi ţinea ochii aplecaţi. Nu-i plăcea toată povestea asta ! Dar eu îl priveam cu o ascunsă ură pentru că mă făcuse să alerg după el, sub un pretext întrucîtva fals.

Doamna Fyne îmi zîmbise foarte expresiv, foarte sigură pe sine.

„O, înţeleg foarte bine că dumneavoastră acceptaţi întreaga responsabilitate, am spus. Sînt singura persoană ridiculă în această... această... nu ştiu cum s-o numesc... poveste. În orice caz nu mai am nimic de făcut aici, aşa că am să vă spun noapte bună... sau bună dimineaţa, căci trebuie să fie mai mult de ora unu."

Dar înainte de a ne despărţi cuviincios, m-am oferit să o duc eu, dacă aveau vreo telegramă de expediat ; locuinţa mea fiind mai aproape de Oficiul poştal decît

casa lor, şi le-aş fi expediat-o a doua zi dimineaţa, la prima oră. Presupuneam că ar dori să comunice cu rudele fetei, cel puţin pentru a dispune în privinţa bagajului.

Fyne, care în clipa aceea arăta cam descurajat, mulţumi şi refuză.

„Nu există nici o rudă", spuse el grav.

„Nici una !" exclamai eu.

„De fapt nici una", tăie scurt doamna Fyne.

Curiozitatea mea iar se trezi.

„A ! Înţeleg. Orfană !"

Doamna Fyne îşi întoarse privirea tăcută, iar Fyne spuse impulsiv : „Da !", ca apoi să-şi atenueze afirmaţia printr-un ciudat „într-o oarecare măsură".

Mi-am dat seama că erau foarte încurcaţi ; m-am înclinat în faţa doamnei Fyne şi am ieşit din casă, pentru a da piept în uşă cu chinuitoarea revelaţie a Imensităţii Universului. Noaptea nu era destul de avansată ca stelele să fi pălit ; iar pămîntul îmi părea şi mai profund adormit... poate pentru că acum eram singur. Neavîndu-l pe Fyne cu care să-mi potrivesc pasul, m-am lăsat mai curînd purtat de paşi decît să merg, propriu-zis, în direcţia casei de la fermă. A te lăsa dus sau a pluti, este singurul fel odihnitor de a te mişca (întrebaţi orice navă dacă nu e aşa) şi, de aceea, cel mai potrivit pentru meditaţie. Şi mă gîndeam : ce înseamnă „a fi orfan într-o oarecare măsură" ?

Nici un grad de solemnitate nu putea face această declaraţie altfel decît bizară. Ce ciudată condiţie ! Probabil numai unul din părinţi era mort ? Dar nu, nu putea fi aşa deoarece Fyne spusese mai înainte „nu există nici o rudă" cu care să comunice. Nici una ! Şi atunci amintindu-mi de stropşitul „De fapt nici una", gîndurile mele se adunară în jurul acestei domnişoare ca un mai tangibil obiect de speculaţie.

Mă întrebam — şi întrebîndu-mă mă îndoiam — dacă realmente ea însăşi înţelegea teoria pe care mi-o expusese. Orice poate fi spus, în adevăr ar trebui să fie spus, numai să ştim cum s-o spunem. Ea probabil că nu ştia. Nu era destul de inteligentă pentru asta. Nu avea nici o cunoaştere despre lume. Întrebuinţa cuvintele aşa cum un copil ar putea să întrebuinţeze nişte pilule otrăvitoare,

jucîndu-se cu ele cum te joci cu niște „mici și drăguțe bile". Nu ! Fiica sclavă a lui Carleon Anthony, și micul Fyne, funcționarul public, nu erau oameni inteligenți. Erau oameni obișnuiți, serioși, fără zîmbet și fără vicleșuguri. Dar el avea solemnitatea lui, iar ea, reveriile ei, sinistrele, violentatele, neînfrumusețatele ei reverii. Și m-am gîndit, cu oarecare tristețe, că toate aceste revolte și indignări, toate aceste proteste, răsturnări de sentimente, spasme de suferință sau mînie, nu exprimă decît tulburarea ființelor senzuale în încercarea lor de a se împărtăși din bucuriile formei, culorii, senzațiilor, singurele bogății ale lumii noastre senzoriale. Un poet poate fi o ființă simplă, dar el e silit să fie variat și plin de vicleșuguri, ingenios și ultrasensibil. Reflectam la varietatea căilor pe care ingeniozitatea defunctului bard al civilizației fusese în stare să le inventeze pentru a chinui pe cei care depindeau de el. Poeții, nefiind în general prevăzători în chestiunile practice, nu sînt reținuți de nici o viziune a consecințelor. Da. Soții Fyne erau oameni excelenți, dar doamna Fyne nu degeaba era fiica unui tiran domestic. Revolta ei nu avea limite. Dar erau oameni foarte cumsecade. Era clar că trebuie să fi fost extrem de buni cu fata a cărei poziție în lume părea oarecum dificilă, cu figura ei de victimă, cu evidenta ei lipsă de resemnare și bizara situație de orfană „într-o oarecare măsură".

Acestea erau gîndurile mele, dar de fapt am încetat curînd de a-mi mai bate capul cu toți oamenii aceștia. Am văzut că lampa se stinsese, lăsînd un miros îngrozitor. Am lăsat-o și am zburat sus, pe scări, culcîndu-mă pe întuneric. Somnul — presupun că partea bună a exercițiului de mers pe jos, dracu să-l ia, este că ajută duritații noastre naturale — somnul meu zic, a fost adînc, fără vise, și înviorător.

La micul dejun nimic nu mi-a stricat pofta de mîncare, nici ignorarea faptelor, nici motivele, evenimentele sau concluziile. Cred că nici nu e bine pentru intelect să înțelegi totul. O inteligență bine informată slăbește impulsul la acțiune ; iar una supraîncărcată, duce la idioție. Dar individualista doctrină feministă a doamnei Fyne, naiv

lipsită de scrupule, îmi fulgeră prin minte. Ce mai salată de idei imorale punea ea în capul acestor tinere prietene ! Nevinovată şi bună creatură, vrednică soţie, excelentă mamă (de tipul strict al guvernantei), era tot atît de nevinovată în privinţa consecinţelor, ca orice filozof determinist.

Cît despre onoare, ştii dumneata, e o foarte bună moştenire medievală, la care femeile nu s-au repezit niciodată. Nu e pentru ele. Deoarece trebuie să luăm ca principiu general că femeile obţin întotdeauna ceea ce doresc, trebuie să presupunem că onoarea n-au dorit-o. În plus, sînt lipsite de decenţă. Vreau să spun, decenţă masculină. Prudenţa de asemenea le e străină — adînc rezonabila prudenţă, care e gloria noastră. Iar dacă o au, fac din ea o chestie pasională, de nici însăşi mama ei, vreau să spun mama prudenţei, n-ar mai recunoaşte-o. Prudenţa pentru ele e ceva care le dă senzaţii, ca şi restul şiretlicurilor pămînteşti. „Senzaţie cu orice preţ" este deviza lor secretă. Virtuţile toate nu le ajung ; vor să aibă şi toate crimele pentru ele. Şi de ce ? Pentru că în această deplinătate există putere — felul de senzaţie care le place cel mai mult...

Atunci l-am întrerupt :

— Te aştepţi poate să fiu de acord cu toate acestea ?

— Nu. Nu e necesar, răspunse Marlow, supărat de întreruperea elocinţei sale, dar cu un mare efort de amabilitate. Nu e nevoie nici să înţelegi. Dar lasă-mă să continui : cu astfel de predispoziţii, ceea ce le împiedică pe femei — ca să întrebuinţez fraza unui vechi şef de echipaj, o cunoştinţă a mea, care o aplica descriindu-l pe căpitanul său — ceea ce le opreşte zic „să vie pe punte şi să ne facă zile fripte" este acel ceva din ele, precis şi misterios, care acţionează şi ca frînă şi ca inspiraţie, pe scurt, feminitatea lor de care cred ele că pot scăpa străduindu-se din greu, dar de care nu pot şi nici nu vor putea vreodată să scape, aşa că putem conclude că, cu toate actele lor de curaj, lumea este şi rămîe în suficientă siguranţă. Dar ca iubitor de pace şi îmblînzit de această concluzie, mă pregăteam să mă bucur de o zi frumoasă.

Şi chiar era o zi frumoasă, o delicioasă zi în care oroarea de infinit era acoperită de splendida boltă albastră,

o zi nevinovat strălucitoare, ca un copil cu o față spălată ; proaspătă ca o fată inocentă, suavă ca felul în care te întîmpină, un... prelat roman. Îmi plac astfel de zile. Sînt perfecte ca să rămîi în casă. Și mă bucuram de o astfel de zi în felul meu, stînd pe un scaun, cu picioarele ridicate pe pervazul ferestrei deschise, cu o carte în mînă și cu armoniile murmurate de vînt și de soare, făcînd un acompaniament în inima mea ritmurilor autorului. Dar ridicîndu-mi privirea de pe carte, am văzut afară o pereche de ochi cenușii sub niște sprîncene zburlite, albe-gălbui, privindu-mă solemn, peste vîrfurile papucilor mei. Deasupra acestei priviri rău prevestitoare, o frunte gravă, brăzdată, și o șapcă de *tweed* cafenie, lăsată mult spre spate, pe capul transpirat.

„Vino înăuntru", i-am strigat, pe cît mi-a permis de însufleţit inima mea descurajată.

După o scurtă dar severă încăierare cu cîinele, la ușa de afară, Fyne intră. Îl primii fără ceremonie, arătîndu-i doar cu mîna un scaun. Înainte chiar de a se așeza, spuse gîfîind :

„Am aflat. Poșta de la prînz."

Gîfîia ! Gravul și impasibilul Fyne din Corpul funcționarilor publici gîfîia ! Aceasta, vei admite și dumneata, era deajuns ca să mă facă să-mi pun repede picioarele pe pămînt. Tipul ăsta mă împingea mereu să fac lucruri în dezacord cu temperamentul meu meditativ. Nu era de mirare că nu aveam decît o simpatie limitată pentru el. Îi răspunsei pe un ton ușor ironic :

„Bineînțeles. Ți-am spus eu noaptea trecută că sîntem angajați într-o farsă."

Atunci, Fyne făcu micul salon să răsune pînă în temeliile lui de o notă de mînie cu adevărat sepulcrală, în adîncimea tonului ei. „S-o ia dracu de farsă ! A fugit cu fratele nevesti-mi, căpitanul Anthony". Această izbucnire fu urmată de o completă domolire. Ezită în mod jalnic cînd adăugă, prin forța obișnuinței : „știi, fiul poetului".

Se făcu tăcere. Diferitele expresii ale lui Fyne erau tot atîtea exemple de variată consistență. Asta a fost

dezumflarea solemnității. Interesul meu, bineînțeles, se redeșteptă.

„Dar stai, îi spusei eu. N-au plecat împreună. E doar o bănuială, sau ea scrie că..."

„S-a dus după el, declară Fyne pe un ton amenințător. Au aranjat mai dinainte. Ea singură mărturisește."

Adăugă că asta era foarte scandalos. L-am întrebat dacă ar fi preferat ca cei doi să fi plecat împreună și pe ce temei își baza această preferință. Pentru mine era o adevărată distracție, gîndindu-mă că și Fyne fusese un mire fugar, de care s-a scris pe atunci și în ziare, căci defunctul poet, indignat, n-a păstrat nici o discreție și a căutat să răzbune ultragiul în mod public și într-un fel absurd, înaintea unui judecător fără perucă. Gestul de descurajare al mîniei lui Fyne îmi tăie însă pofta de a face haz pe socoteala lui. Dar nu m-am putut opri să nu-mi exprim mirarea că doamna Fyne nu detectase imediat ceea ce se punea la cale sub ochii ei. Se presupune că femeile au un ochi care nu dă greș.

El îmi răspunse că soția lui fusese prinsă de o lucrare. Mă întrebasem întotdeauna cu ce își ocupa ea timpul. Scria. Ca și soțul ei, a publicat o cărticică. Mult mai tîrziu am văzut-o. Nu avea nimic de-a face cu mersul pe jos. Era un fel de ghid pentru femeile cu probleme (și toate femeile au probleme), un fel de teorie concisă și practică a moralității libere a femeii. Te făcea să rîzi de simplitatea ei transparentă. Dar am aflat mult mai tîrziu cine era autoarea. Bineînțeles, nu l-am întrebat pe Fyne în ce fel de lucrare era prinsă nevasta sa, dar mă minunam în sinea mea de completa ei ignoranță în privința lumii, a propriului ei sex și a celorlalte feluri de păcătoși. Totuși de unde căpătase experiența ? Tatăl său o ținuse închisă. Căsătoria cu Fyne era desigur o schimbare, dar numai un alt fel de claustrare. Mi-ai putea spune că simplul dar al observației ar fi putut fi deajuns. Mă rog, da. Dar atunci, așa cum se erijase în ghid și în profesoară, nu era nimic surprinzător pentru mine să descopăr că este oarbă. E în perfectă ordine. Era o persoană profund inocentă ; numai că nu se cuvenea să-i spun asta soțului ei.

Capitolul III

ECONOMIE — ŞI COPILUL

DAR NU ERA DELOC NECONVENABIL SĂ-I ATRAG atenţia lui Fyne că noaptea trecută doamna Fyne părea să aibă unele bănuieli despre locul unde plecase întreprinzătoarea domnişoară. Fyne scuturâ din cap. Nu. Soţia lui nu era nici pe departe atît de sigură pe cît pretindea să fie. Ea avea doar oarecari motive să creadă, să spere, că fata ar fi putut lua o cameră undeva, la Londra, că se îngropase în oraş, în aşteptarea sau poate în oroarea apropiatei zile...

Se opri şi rămase abătut şi gînditor.

„Ce zi ?" îl întrebai, în cele din urmă. Dar el părea că nici nu mă aude. Împrăştia o tristeţe atît de răuprevestitoare încît îmi pierdui răbdarea şi, fiind cu adevărat surprins şi nedumerit, strigai :

Dar ce dracu e atît de îngrozitor în toată povestea asta ? S-ar putea crede că fata era prizonieră şi dată în grija dumneavoastră.

Şi dintr-odată am devenit şi mai surprins de mine însumi de felul cum luasem oarecum de bune lucruri care, privite mai de aproape, apăreau ca foarte bizare.

„Dar de ce atîta mister ? Pentru ce au fugit — dacă e vorba de o fugă ? Îi era fetei frică de soţia dumitale ? Iar cumnatul dumitale, ce naiba avea de a trebuit să plece pe ascuns cu ea ? Îi era şi lui frică de soţia dumitale ?"

Fyne făcu o sforţare ca să se ridice.

„Desigur că cumnatul meu, căpitanul Anthony, fiul..." Se opri ca pentru a încerca să se împotrivească unui obicei rău. „A fost convins de ea. Noi am fost cît se poate de prietenoşi cu fata !"

„Mie mi s-a părut cam trăsnită. Dar de ce trebuie ca dumneata şi soţia dumitale să puneţi la inimă atît de grozav o simplă nebunie — sau chiar o lipsă de consideraţie ?"

„E o faptă cu totul lipsită de scrupule", declară domnul Fyne cu greutate — şi suspină.

„Presupun că e săracă, observai eu, după o mică tăcere. Dar la urma urmei..."

„Nu știi cine e". Fyne își redobîndise obișnuita-i solemnitate.

Mărturisii că nu-i reținusem numele cînd soția lui făcuse prezentările. Era ceva care începea cu S, nu? Atunci Fyne, cu un calm perfect, spuse că n-avea importanță. Numele nu era adevăratul ei nume.

„Vrei să spui că mi-ați prezentat o domnișoară sub un nume fals?" întrebai eu, amuzat la gîndul că zilele minunăților și a miracolelor nu trecuseră încă. Faptul ca teribil de serioșii soți Fyne să facă un lucru atît de excepțional, era pur și simplu descumpănitor. Cu o enunțare mai grăbită decît în mod obișnuit, micul Fyne își arătă încrederea că nu aș pretinde scuze pentru o astfel de iregularitate dacă aș cunoaște adevăratul ei nume. Un fel de căldură se strecură în vocea lui joasă.

Am încercat să ajutăm fata asta în fel și chip. E fiica și singurul copil al lui de Barral.

Se aștepta în mod evident să producă senzație; își ținea ochii pironiți pe mine, pregătit să mă vadă uimit. Dar eu i-am întors doar privirea, ridicînd din sprîncene. Cîtva timp ne uitarăm unul la altul. Conștient de a fi condamnabil de ignorant, am bîjbîit prin întunecimea minții mele: de Barral, de Barral... și dintr-odată, zgomot și lumină izbucniră în mine, ca și cînd o fereastră a memoriei mele s-ar fi deschis dintr-odată asupra unei străzi din centrul Londrei. De Barral! Dar se poate să fie același? Desigur că nu!

„Financiarul?" am sugerat, pe jumătate neîncrezător.

„Da," spuse Fyne, și în clipa aceea, solemnitatea înnăscută a vocii lui, părea curios de potrivită. „Ocnașul."

Marlow mă privi semnificativ și remarcă, pe un ton lămuritor:

„Nu te-ai fi gîndit niciodată la de Barral ca avînd copii sau ca avînd alt cămin decît birourile societății „Globul", sau vreo altă existență, asociații sau interese decît numai financiare. Cred că îți amintești crahul...

„Eram pe Oceanul Indian în epoca aceea, spusei, dar, bineînțeles..."

„Bineînțeles, interveni Marlow, toată lumea..."

Poate te vei mira de încetineala cu care am recunoscut numele. Dar știi că memoria mea este pur și simplu un mausoleu de nume proprii. Zac acolo neînsuflețite, așteptînd să fie atinse de bagheta magică — și nu prea grăbite să se ridice cînd le chemi. Numele este primul lucru pe care-l uit la un om. Și adesea ultimul, ar fi drept să adaug ; aceasta și explică faptul că am atitea amintiri anonime. În cazul lui de Barral el a intrat în mausoleul meu în compania atîtor nume ale propriei lui creații, încît realmente a avut de străbătut un monstruos maldăr de schelete oribile înainte de a veni în fața mea, la chemarea magicianului Fyne. Tipul avusese o imaginație bogată la denumiri. „Banca de depuneri Globul", „Societatea de ajutor reciproc Sceptrul", „Asociația Prosperitate și Independență". Da, avea gust la denumiri dar, afară de asta, nimic altceva — absolut nimic — nici un alt merit. Întocmai. Numai propriul său nume — curat noroc — adică *de Barral* nu l-a inventat. Nu cred că un simplu Jones sau Brown ar fi putut scoate din adîncurile Incredibilului o manifestare atît de nemaipomenită a prostiei omenești cum a reușit omul acela. Dar se prea poate ca eu să subestimez zelul prostiei omenești de a înghiți momeala. Fără îndoială că așa e. Lăcomia acestui monstru absurd este incalculabilă, de neînțeles, de neconceput. Cariera lui de Barral demonstrează că acest monstru se repede și la un cîrlig gol. Nu-l momești cu o poveste. Nu are destulă imaginație pentru asta...

— Era străin ? întrebai. E clar că e un nume francez. Presupun că *era* chiar numele lui ?

— O, nu l-a inventat. S-a născut cu el în Bethnal Green, după cum a reieșit în timpul procesului. Obișnuia să facă aluzii la legăturile lui cu Scoția. Orice om mare a făcut asta. Cred că mama lui era în adevăr scoțiană. Cît despre tată, de Barral, indiferent de ce origine, s-a retras din serviciul vamal (vameș maritim cred) și a pornit dînd bani cu împrumut pe o scară foarte foarte modestă în East End, oamenilor de pe lîngă docuri, hamali, luntrași, negustorași, pontatori și tot felul de oameni mărunți. Își cîștiga astfel existența. Cred că era un om foarte cumsecade. A fost destul de influent ca să-și pla-

seze unicul fiu contabil secund la secţia de conturi a uneia dintre Companiile docurilor.

Aşa, băiete, i-a spus el, „ţi-am dat posibilitatea unui bun început". Dar de Barral nu numai c-a avut un bun început, dar a continuat bine. Erau mulţumiţi de el. După trei ani a obţinut un spor de salariu şi a început să iasă seara şi să curteze fetele. S-a apucat să curteze fata unui fost căpitan de vapor, care era epitrop în parohia lui şi trăia într-o veche casă în stil georgian, prost întreţinută şi cu grădină ; una din acele case clădită pe un petec de pămînt, pe care o descoperi într-un labirint de străzi din cele mai sordide, toate la fel, şi pline de bojdeuci cu şase chichineţe de camere.

Unele dintre ele erau casele parohiale din mahala. Bătrînul marinar pusese stăpînire pe o casă ieftină, iar de Barral a pus stăpînire pe fata marinarului, ceea ce era o bună afacere pentru el. Bătrînul era foarte îngăduitor cu tînăra pereche şi a iubit-o foarte mult pe fetiţa lor. Doamna de Barral era o femeie echilibrată, modestă la epoca aceea, cu un fond de veselie simplă, şi fără ambiţii ; dar, ca orice femeie, dorea o schimbare, dorea să se mai întîmple cîte ceva interesant din cînd în cînd. Ea a fost aceea care l-a încurajat pe de Barral să accepte oferta unui post în sucursala din West-End a unei mari bănci. Se pare că el a ezitat mult timp în faţa unei asemenea aventuri. În cele din urmă, argumentele soţiei lui au prevalat. Mult mai tîrziu ea obişnuia să spună : „E singura dată cînd m-a ascultat şi mă întreb acum dacă nu era mai bine pentru mine să mor înainte de a-l convinge să se ducă la banca aceea."

Ar putea să te surprindă că ştiu atîtea amănunte, dar le-am obţinut în ultimul timp de la doamna Fyne, care, ca domnişoară Anthony în anii săi de robie, a cunoscut-o pe doamna de Barral în zilele ei de exil. Doamna de Barral trăia pe atunci într-o casă foarte mare de piatră, cu ferestre zăbrelite, în mijlocul unui mare parc umed, numită „Ermitaj" în vecinătatea satului în care rafinatul poet îşi clădise o casă.

Aceasta se petrecea în epoca de succes a lui de Barral. Cumpărase casa fără s-o fi văzut şi, ca s-o ia în stăpînire, îşi mutase imediat nevasta şi copilul acolo. Dealt-

fel nu știa ce să facă cu ele la Londra. Cît despre el, avea un apartament într-un hotel, unde seara dădea dineuri urmate de jocuri de cărți. Căpătase patima jocului sau o simplă manie pentru cărți, în orice caz juca pe sume mari, ca să se relaxeze, cu o mulțime de paraziți dubioși.

În timpul acesta, doamna de Barral, așteptîndu-l în fiecare zi, trăia la „Ermitaj" avînd trăsură cu doi cai, guvernantă la copil și mulți servitori. Lumea din sat putea s-o vadă prin zăbrelele gardului, rătăcind pe sub copaci cu fetița ei, pierdută în ciudatul ei mediu înconjurător. Nimeni nu se apropia vreodată de ea. Și acolo a și murit, pe neașteptate și fără multe fasoane, așa cum mor unele animale delicate și credincioase. Lumea din sat a regretat-o pentru că, deși necăjită de ceea ce-o rodea, era bună cu cei săraci și întotdeauna gata să schimbe o vorbă cu oricare din cei de jos. Bineînțeles, ei știau bine că ea nu era o doamnă, adică nu ceea ce s-ar chema o adevărată doamnă. Și chiar cunoștința ei cu domnișoara Anthony nu era decît o cunoștință de pe stradă, de la poarta casei, cum s-ar spune. Carleon Anthony era un aristocrat teribil (tatăl lui fusese arhitect „restaurator") și fiicei lui nu i se permitea să se asocieze decît cu domnișoarele din comitat. Totuși, cu toată marea grijă a poetului de a păstra un rafinament neîntinat, aveau loc multe plimbări liniștite și melancolice pe marea alee de castani care ducea la poarta parcului, plimbări în timpul cărora se întîmpla ca doamna de Barral să-i spuie domnișoarei Anthony „draga mea" sau chiar „sărmana mea dragă". În singurătatea ei tristă, n-avea pe nimeni cu care să vorbească decît pe acea fată, nici ea prea fericită. Guvernanta o disprețuia. Menajera era distantă în felul ei. Doamna de Barral nu era o femeie zănatică și clevetitoare, dar i-a făcut unele confidențe domnișoarei Anthony. Era îngrozitor, afirma ea, să încredințezi atîta bogăție unui om. O dată a mers atît de departe încît i-a mărturisit că murea de grijă. Domnul de Barral (așa se referea la el) fusese un soț excelent, un tată exemplar, dar „vezi, draga mea, îl cunosc eu foarte bine. Sînt sigură că nu va ști cum să procedeze cu toți banii pe care lumea i-i dă în păstrare. E în stare să facă vreo imprudență. Cînd va veni aici, va trebui neapărat să am o convorbire

serioasă cu el, așa cum vorbeam noi altădată, în zilele bune ale vieții noastre". Apoi, într-o zi, un strigăt de durere izbucni de pe buzele ei : „Draga mea, nu va mai veni niciodată aici, niciodată, niciodată nu va mai veni !"

Se înșela. A venit pentru funeralii, a fost extrem de îndurerat și, ținînd fetița strîns de mînă, plîngea cu amărăciune pe marginea mormîntului. Domnișoara Anthony, cu prețul unei săptămîni întregi de ocări și maltratări din partea poetului, a văzut totul cu ochii ei. Domnul de Barral se agăța de copil ca un om care se înecă. Aranjă totuși lucrurile în așa fel, ca să prindă trenul de cinci și jumătate, călătorind spre oraș singur, într-un compartiment rezervat, cu toate storurile trase.

— Părăsind copilul ? întrebai eu.

— Da. Părăsindu-l... S-a eschivat să rezolve problema. Așa era firea lui. Habar n-avea cum să procedeze cu ea, ca dealtfel, cu orice și cu oricine și chiar cu el însuși. A fugit repede înapoi, în apartamentul său de la hotel. Era cît se poate de neajutorat... Iar fetița ar fi rămas la Ermitaj pînă la sfîrșitul lumii, dacă pretențioasa guvernantă nu l-ar fi amenințat că își dă demisia. Ei nici nu-i păsa de copil, iar trista și izolata reședință de la „Ermitaj" îi călca pe nervi. Nu avea de gînd să continue o asemenea viață și cum tocmai venea de la o familie de duci, l-a luat pe de Barral de sus, intimidîndu-l. Ca s-o liniștească, el cumpără o casă splendid mobilată, în cel mai scump cartier din Brighton, pentru ele două și, din cînd în cînd, venea și el pentru week-end, încărcat cu cele mai alese dulciuri și cu buzunarul plin de bani ; bani pe care guvernanta îi cheltuia în stilul cel mai ducal. Avea aproape patruzeci de ani și ascundea o secretă înclinație de a patrona pe tinerii de felul... de un anumit fel. Dar doamna Fyne pe atunci nu știa nimic despre lucrurile acestea ; totuși mi-a spus că chiar pe vremea cînd ședeau la „Ermitaj", ea bănuise că guvernanta e o femeie falsă, fără inimă, vulgară și cu cele mai josnice porniri. Dar domnul de Barral nu știa. El de altfel nu știa nimic...

— Dar ia spune-mi. Marlow, l-am întrerupt eu, cum explici părerea asta ? Într-un sens, el trebuie să fi fost o personalitate, un cineva, desigur. Nu produci cel mai

mare prăpăd material al unei decade, cel puțin, într-o comunitate comercială, fără să ai ceva în tine.

Marlow clătină din cap.

— Era un simplu semn, o emblemă. Nu era nimic de el. Tocmai atunci era la modă cuvîntul „Economie". Cunoşti puterea cuvintelor. Străbatem perioade de timp dominate de cutare sau cutare cuvînt — acesta poate fi dezvoltare sau competiție sau educație sau puritate sau eficiență sau chiar sanctitate. E cuvîntul zilei. Ei bine, tocmai atunci era la modă cuvîntul economie, care circula pe străzi braț la braț cu dreptatea, inseparabilul tovarăş şi susținător al tuturor acestor lozinci naționale, privind pe fiecare în ochi, ca să spun aşa. Chiar şi femeile de stradă, sărmane ființe, nu scăpau de această fascinație... Cum dracu !... Ei bine, cea mai mare parte a presei țipa pe toate tonurile posibile, ca o afurisită companie de papagali dresați de un diavol înclinat spre glume, că financiarul de Barral ajută marea evoluție morală a caracterului nostru spre nou descoperita virtute a Economiei. O ajută prin aceste mari aşezăminte ale lui care făceau ca meritele morale ale economiei să se manifeste față de cele mai împietrite inimi, prin simpla promisiune de a plăti o dobîndă de zece la sută pentru orice depunere. Şi pentru ca să participi la avantajele virtuții, nu era necesar să aparții chiar oamenilor bogați. Dacă n-aveai decît un disponibil de cinci bani şi te duceai să-i depui la de Barral, însemna o economie. E probabil s-o fi crezut chiar şi el. Altfel nu se poate. E de neconceput ca el singur să fi rezistat orbirii, nebuniei întregii lumi. N-avea destulă inteligență pentru aşa ceva. Dar, privindu-l, n-ai fi putut spune...

— L-ai văzut pe atunci ? am întrebat eu cu oarecare curiozitate.

— Da. Ciudat, nu-i aşa ? O singură dată l-am văzut, dar cînd stăteam cu nenorocitul de Fyne, care îi reînviase numele îngropat în memoria mea, împreună cu alte nume din trecut, tot spune că l-am văzut din nou, limpede, aşa cum arătase în zilele lui de glorie sau splendoare. Nu ! Nici unul din aceste cuvinte nu se potrivesc succesului său. N-a existat nici o glorie şi nici o splendoare în jurul acestei figuri. Hai mai degrabă să spunem

în zilele cînd era, așa cum îl definea majoritatea presei zilnice, o forță financiară lucrînd pentru îmbunătățirea caracterului poporului. Am să-ți spun cum s-a întîmplat asta.

Pe vremea aceea cunoșteam un omuleț chel, mic și gras, om bogat care locuia într-un apartament din eleganta stradă Alhanej ; și el financiar în feul lui, încheind tranzacții de o natură mai intimă și fără nici un caracter moral ; mai ales cu tineri de familie bună și de viitor, deși aș spune că nu refuza să servească nici pe plebeii mai vîrstnici. Era un adevărat democrat ; ar fi încheiat afaceri (afaceri necinstite) și cu dracul în persoană. Orice cădea în pînza lui, era o muscă bună. Își primea solicitanții într-un fel vioi, jovial, cu totul surprinzător. Asta aducea alinare fără să dea prea mare încredere, ceea ce era poate tot așa de bine. Își încheia afacerile într-un apartament mobilat ca un salon, pe ai cărui pereți atîrnau tablouri pictate în ulei, bogat înrămate. Nu știu dacă erau bune, dar erau mari și cu ramele lor aurite și patinate de vreme, aveau o melancolică demnitate. Însuși omul nostru ședea la un strălucitor birou lucrat în încrustații de lemn, care arăta ca o piesă rară dintr-un muzeu de artă. Scaunul lui avea un înalt spătar oval, sculptat, tapițat cu galben ; iar obiectele acelea dădeau țigării de foi costisitoare, din tutun negru de Havana, pe care-o muta din mijlocul gurii în colțul din stînga și apoi din nou înapoi, un caracter banal și trivial. A trebuit să-l văd de mai multe ori în interesul unui biet om atît de nenorocos, încît nici măcar n-avea un prieten mai nimerit decît mine care să vorbească pentru el într-o situație foarte grea.

Nu știu la ce oră își începea ziua respectivul financiar dar obișnuia să-ți dea întîlnire la ore nemaiauzite, ca de exemplu la opt fără un sfert dimineața. Sosind, îl găseai ocupat, la minunata sa masă de lucru, arătînd foarte proaspăt și vioi, exalînd o ușoară mireasmă de săpun parfumat și cu țigara gata aprinsă. Ai putea crede că mi-am început misiunea plin de presimțiri rele ; dar era în acel omuleț gras, bine spălat, un dispreț atît de profund pentru speța omenească, încît se ridica aproape la un fel de amabilitate care, spre deosebire de laptele

veritabilei amabilităţi, nu era niciodată în pericol să se acrească. Astfel, odată, în timpul unei pauze în tratativele noastre, în timp ce aşteptam să ni se aducă un document după care trimesese (probabil în pivniţă ?), am făcut remarca, privind în jurul camerei, că nu văzusem niciodată atîtea lucruri frumoase adunate laolaltă, decît în colecţii. Dacă aceasta era inconştientă diplomaţie din partea mea sau nu, n-aş vrea să spun, dar remarca era destul de adevărată şi i-a făcut o extremă plăcere. „Chiar este o colecţie, spuse el cu emfază, numai că eu trăiesc în mijlocul ei, lucru pe care cei mai mulţi dintre colecţionari nu-l fac. Dar văd că dumneavoastră vă pricepeţi la ceea ce vedeţi. Nu mulţi din cei care vin aici pentru afaceri îşi dau seama. Un mobilier solid, durabil, e mult mai pe gustul lor."

Nu ştiu dacă aprecierea mea a contribuit la promovarea afacerilor prietenului meu, dar în orice caz a ajutat relaţiilor dintre noi. Mă trata cu oarecare familiaritate, ca pe un iniţiat.

Ultima dată cînd am fost la el ca să încheiem tranzacţia, am fost întrerupţi de o persoană, un fel de secretară particulară sau aşa ceva, care intrînd pe o uşă ce nu era uşa anticamerei, veni şi se opri să-i şoptească ceva la ureche.

„Cum ? Ce ? Cine ai spus ?"

Persoana greu de clasificat şopti din nou, adăugînd ceva mai tare : „Spune că nu vă va reţine decît un moment."

Omuleţul meu îmi aruncă o privire şi spuse : „A ! Bine", pe un ton nehotărît. Mă ridicai de pe scaun şi propusei să mă întorc mai tîrziu. El arăta ciudat de alarmat. „Nu, nu, e deajuns de rău să-mi pierd banii, dar nu vreau să mai pierd nici o clipă în privinţa prietenului dumneavoastră. Trebuie să terminăm astăzi. Duceţi-vă şi aruncaţi o privire la acea *garniture de cheminée* de colo. Mai există una cam asemănătoare la castelul de la Lacken, dar a mea este de-o execuţie mult superioară."

M-am dus aşadar în celalt capăt al acelei mari încăperi. Garnitura era foarte frumoasă. Dar în timp ce mă prefăceam că o examinez, l-am urmărit pe omul meu cum înainta ca să primească un vizitator înalt, care

spuse : „Credeam că sînteţi liber la ora asta aşa de matinală. Numai un cuvînt sau două". Şi, după o convorbire şoptită de nu mai mult de un minut, îl reconduse la uşă şi îşi strînseră mîinile ceremonios. „Nu face nimic, n-aveţi pentru ce, foarte bucuros să vă fiu de folos. Vă puteţi baza în mod absolut pe informaţia mea." „O, mulţumesc, mulţumesc. Doar am trecut pe aici." „Desigur, foarte bine, oricînd... Bună ziua."

În timp ce schimbau aceste politeţi, m-am uitat bine la vizitator. Era îmbrăcat în negru. Îmi amintesc perfect că avea o cravată lată de mătase neagră, în care era înfipt un ac cu o camee ; şi un mic guler răsfrînt. Părul decolorat şi mătăsos, se bucla uşor pe lîngă urechi. Obrazul îl avea rotund şi bărbierit, aparent foarte moale. Se ţinea drept, mergea cu paşi mici şi vorbea blînd, cu o voce înăbuşită. Poate prin contrast cu eleganţa magnifică a camerei şi cu aspectul îngrijit al posesorului ei, celălalt m-a frapat ca neîngrijit, nevoiaş şi, dacă nu chiar umil, dar copleşit de o soartă nenorocoasă.

Mă miram în sinea mea de politeţea financiarului meu faţă de personajul acela dubios, cînd el, în timp ce ne reluam locurile pe scaune, mă întrebă dacă-l cunoşteam pe cel care tocmai ieşise. La răspunsul meu negativ zîmbi ciudat, şi spuse : „de Barral", bucurîndu-se grozav de surpriza mea. Apoi, devenind grav : „E un tip misterios, dacă vrei. Ştim cu toţii de unde a pornit şi unde a ajuns ; dar nimeni nu ştie ce are de gînd să facă." Un moment căzu pe gînduri şi adăugă, ca şi cînd şi-ar fi vorbit sie-şi : „Mă întreb ce urmăreşte ? Care îi e planul ?"

Şi ştii bine că nu era vorba de nici un plan, de nici un fel. S-a văzut la proces destul de clar. Cum ţi-am mai spus, era şi el, ca o mie alţii, funcţionar la o bancă. A luat serviciul acela drept un al doilea start în viaţă, şi acolo s-a ţinut de treabă, dînd rezultate satisfăcătoare. Apoi, într-o bună zi, ca şi cînd o voce supranaturală i-ar fi şoptit la ureche, sau ca şi cînd o muscă invizibilă l-ar fi pişcat, a ieşit în stradă şi a început să facă reclamă. Asta e tot ce-a fost. În stradă a prins cuvîntul la ordinea zilei şi l-a înhămat la ridicolul său car.

Ne amintim de primele și modestele sale reclame în frunte cu magicele cuvinte „Economie, Economie, Economie", repetate de trei ori. Promițînd zece la sută pentru orice depuneri și dînd adresa „Asociația de Ajutor pe bază de Economie și Independență în Vauxhall, Bridge Road". Aparent nu era necesar nimic mai mult. Nici măcar nu explica ce are de gînd să facă cu banii pe care-i cerea publicului să-i verse în buzunarul lui. Bineînțeles că voia să-i împrumute cu dobînzi mari. Așa a și făcut, dar fără nici un sistem, fără nici un plan, fără prevedere sau judecată. Și în timp ce cheltuia sumele care intrau, el făcea reclamă pentru și mai mult și obținea. În timpul unei perioade de prosperitate în afaceri, înființă „Banca Globul" și „Trustul Sceptrul", numai așa, în scop de reclamă. Erau doar simple nume. Era cu totul incapabil să organizeze ceva, să susție orice fel de întreprindere, chiar dacă n-ar fi făcut-o decît în scopul de a-i păcăli pe acționari. În epoca aceea ar fi putut avea oricîți duci, generali în retragere, foști ambasadori și așa mai departe, ca membri în consiliile de administrație create de fantastica sa putere de invenție. Dar n-a încercat niciodată. N-avea pic de imaginație. Tot ce putea să facă, era să publice tot mai multe reclame și să deschidă tot mai multe sucursale ale „Asociației de Ajutor pe bază de Economie și Independență", ale „Globului", ale „Sceptrului", pentru primirea depunerilor, mai întîi în cutare oraș, apoi în cutare altul, la nord și la sud, oriunde putea găsi o clădire potrivită, cu o chirie moderată. Căci asta era marea caracteristică a conducerii : modestie, moderație, simplitate. Nici „Globul", nici „Sceptrul", nici chiar părintele lor, „Economie și Independență", nu și-au clădit palate, așa cum se obișnuiește. Pentru această abținere erau lăudați în presă cu articole stupide, pentru că ilustrau în conducerea lor principiul de economie pentru care fuseseră fundate. De fapt, de Barral nici nu se gîndise la asta. Bineînțeles că în curînd s-a mutat din Vauxhall Bridge Road. Știa destul pentru asta. Clădirea pe care puse mîna după aceea, a fost o enormă casă veche, de cărămizi ; plină de șobolani, pe o stradă mică, lîngă Strand. Străinii erau aduși în fața acelei clădiri cu ziduri de cărămidă, cu aspectul cel mai jalnic posibil, de-un

galben murdar, cu două rînduri de ferestruici neornamentate, una deasupra alteia şi, cu respiraţia tăiată, se simţeau îndemnaţi să privească şi să admire simplitatea sediului central al marii forţe financiare a zilei. Cuvîntul „Economie" era cocoţat sus, pe acoperiş, în gigantice litere aurite, şi două enorme firme de alamă, ca nişte scuturi arcuite la colţuri, de fiecare parte a uşii de la intrare, erau singurele pete strălucitoare în instalaţia comercială a lui de Barral. Nimeni nu ştia ce operaţii se făceau înăuntru ; nu ştiau decît că, dacă intrai şi îţi puneai banii pe contoar, erau luaţi calm de la tine de cineva care îţi da în schimb o recipisă tipărită. Atît şi nimic mai mult. Se pare că o astfel de informaţie e irezistibilă. Lumea venea şi întindea banii, care imediat erau luaţi din mîinile lor, duşi astfel de la ei mai definitiv decît dacă i-ar fi aruncat în mare. Asta şi nimic altceva nu se petrecea acolo.

— Ei, lasă, Marlow, spusei eu, desigur că exagerezi, fie chiar şi în felul cum prezinţi lucrurile.

— Exagerez ! se apără el. În felul meu de a prezenta lucrurile ! Dragul meu, dar n-am făcut decît să dezbrac declaraţiile mele de învelişul jargonului financiar şi al vorbăriei folosită în afaceri. Şi eşti surprins ! Îţi spun purul adevăr. E adevărat că nimic nu pare mai exagerat decît limbajul adevărului gol-goluţ. Ceea ce surprinde este greu admis. Dar ce vei spune de sfîrşitul carierei lui ?

A fost desigur senzaţional şi destul de brusc. A început cu „Banca de depuneri Globul". Sub numele acestei instituţii, de Barral, cu încăpăţînarea frenetică a omului lipsit de imaginaţie, finanţase un prinţ indian care dăduse în judecată guvernul, pretinzînd o imensă sumă de bani. Era un număr enorm de creanţe de mii de rupii — o nenorocită de rămăşiţă din comorile străbunilor săi — cam aşa ceva. Şi totul era destul de autentic. Era un prinţ real ; iar pretenţia sa era de asemenea reală ; numai că, din păcate, nu era şi valabilă. Astfel prinţul pierdu procesul la ultima instanţă, iar începutul sfîrşitului lui de Barral deveni manifest publicului, sub forma unei jumătăţi de coală de hîrtie, ţintuită la cele patru colţuri pe uşa închisă a birourilor „Globul", notificîndu-se că la acea bancă plăţile încetează.

Consortul său „Sceptrul" se prăbuşi în aceeaşi săptămînă. N-am să spun în limbaj american că odată cu baza s-au prăbuşit toate concernele lui de Barral. Pentru că acestea n-au avut niciodată o bază... Era ca şi butoiul Danaidelor în care publicului îi plăcea să-şi toarne economiile. Că totul se dusese de rîpă era clar şi procedurile declarării în stare de faliment, care urmară, au fost ca o farsă sinistră, izbucniri de rîsete într-o situaţie de mută suferinţă — cea a deponenţilor ; sute de mii de deponenţi. Rîsul era irezistibil ; era acompaniamentul dării în vileag a falimentului.

Nu ştiu dacă dintr-o adîncă lipsă de imaginaţie sau, dimpotrivă, din posesia în exagerată măsură a unui anumit fel de imaginaţie, sau din amîndouă cauzele — şi trei alternative sînt posibile — dar era vădit acum că omul acesta care se ridicase la o asemenea înălţime, datorită credulităţii publicului, era el însuşi mai naiv decît oricare dintre deponenţii săi. Fusese o pradă pentru tot felul de escroci, aventurieri, vizionari şi chiar nebuni. Cufundîndu-se într-o adîncă şi stupidă izolare, intrase în cele mai fantastice proiecte : un port şi antrepozite pe coasta Patagoniei, cariere în Labrador — cam astfel de speculaţii. Pescării care să furnizeze peşte unei fabrici de conserve pe ţărmul Amazonului, era una din ele. Un principat de cumpărat în Madagascar, era o alta. Cum detaliile groteşti ale acestor tranzacţii de necrezut apăreau una cîte una, hohote de rîs izbucneau în sala arhiplină — de fiecare dată mai puternice. Şedinţa se termină într-un adevărat urlet, sub efectul cumulativ al absurdităţii. Grefierul rîdea, avocaţii rîdeau, reporterii rîdeau, rîndurile strînse ale nefericiţilor deponenţi, urmărind cu anxietate fiecare cuvînt, rîdeau ca un singur om. Rîdeau toţi în mod isteric — sărmanii nenorociţi — gata-gata să plîngă.

Numai o singură persoană rămînea nemişcată. Era însuşi de Barral. Îşi păstra expresia senină şi blîndă, după cum mi s-a spus, (pentru că eu n-am fost martor la aceste scene) şi privea la lumea din jurul său cu un aer de calmă suficienţă, care a fost prima indicaţie pentru lume a aroganţei omului, a nemărginitei încrederi în sine, ascunsă pînă atunci sub un fel de a fi modest. Se putea vedea de asemenea încăpăţînarea sa de a afirma

că, dacă i s-ar fi lăsat timp suficient și mai mulți bani, totul ar fi sfîrșit cu bine. Și erau unii (da, chiar printre victimele lui) care aproape că-l credeau, chiar după punerea sub acuzare care a urmat. Cînd s-a văzut pe banca acuzaților și-a pierdut echilibrul, ca și cînd vreo iluzie care-l susținuse se sfărîmase dintr-odată în sinea lui. A încetat complet de a mai fi el însuși în purtări și chiar ca dispoziție, pînă într-atît încît se putea vedea atunci că ochii lui șterși și neutri, care se potriveau atît de bine cu părul decolorat, erau în stare să exprime un fel de ură ascunsă. La început era sfidător, apoi insolent, apoi se prăbuși și izbucni în lacrimi, dar trebuie să fi fost lacrimi de furie. Pe urmă se liniști, își regăsi felul său blînd de a vorbi și acea purtare modestă, liniștită, care îi fusese obișnuită chiar în cele mai grele zile. Dar se părea că în acel moment de schimbare își dăduse seama, în cele din urmă, ce forță fusese ; căci răspunse unuia dintre procurori care, chestionîndu-l, luase un ton moral, chiar arogant : — da, jucase cărți, îi plăceau cărțile ; dar numai cu un an în urmă, orice gazde din lumea bună ar fi fost prea încîntate să-l aibă la masa lor de cărți. Da, spuse el mai departe, chiar cei care ședeau acolo, pe scaunele judecătorești ; și întorcîndu-se către procuror : „și dumneavoastră la fel". Ar fi putut avea jumătate din oraș la el acasă, ca să se gudure în jurul lui, dacă i-ar fi plăcut astfel de lucruri. „Dar ia te uită, acum cînd mă gîndesc, îmi pierdeam aproape tot timpul ca să țin la distanță chiar oameni de felul dumneavoastră", termină el cu o bravare plăcută — foarte modest ca și cînd faptul i-ar fi trecut abia acum prin minte.

Acesta a fost momentul, singurul moment cînd a avut poate de partea lui tot publicul din sală, într-o atmosferă de jalnică tăcere. Apoi plicticoasa procedură fu reluată. Cu toată agitația exterioară a fost cel mai plicticos din toate procesele celebre. Procedura de declarare în stare de faliment epuizase tot ce putea fi amuzant. Rămînea numai faptul întinsei ruine și indignarea unei mulțimi de oameni că au fost prostiți prin mijloace prea simple ca să-și mai poată salva respectul față de ei înșiși, și pentru rana adîncă produsă de istețimea unui ticălos escroc. O uimire plină de indignare însoțea acest pro-

ces în care de Barral nu era singurul demascat. Cît despre el, singurul său strigăt era : „Timp ! Timp !" Timpul ar fi salvat totul. Cu timpul, unele dintre speculaţiile sale ar fi reuşit sigur. Repeta mereu această apărare, această scuză, această mărturisire de credinţă, la nesfîrşit, obositor. Tot ce făcuse sau nu făcuse, fusese ca să cîştige timp. Se hipnotizase cu acest cuvînt. Mi s-a spus că uneori avea un aer extaziat, ochii lui spălăciţi şi nemişcaţi păreau să privească în perspectivă epoci viitoare. Timp — şi, bineînţeles, mai mulţi bani. „Ah ! Dacă m-aţi fi lăsat în pace încă vreo cîţiva ani !" strigă el o dată, pe un ton de pasionată credinţă. Banii intrau regulat, adică depunerile, înţelegi dumneata, banii pentru Economie. O, da, banii au intrat pînă în ultimul moment. Iar el îi regreta. Ajunsese să-i considere ca pe ai lui proprii, printr-un fel de convingere mistică. Şi totuşi a fost un strigăt din inimă cînd a răspuns încă o dată procurorului, care începuse o întrebare cu cuvintele : „Aţi avut toate aceste sume imense..." la care el a ripostat : „Şi *ce* am rezolvat cu ele ?"

Era perfect adevărat. Nu rezolvase nimic cu ele — nimic din prestigioasele şi dezirabilele lucruri de pe pămînt, rîvnite de firile acaparatoare. Nu şi-a făcut nici un gust, n-a cunoscut luxul, n-a clădit palate strălucitoare, nici n-a adunat splendide galerii de artă din aceste „sume imense". Nici măcar n-avea o casă. Intrase în nişte camere de hotel şi rămăsese acolo de ani de zile, fără îndoială spre marea satisfacţie a administraţiei hotelului. Îi ridicaseră chiria de două ori, pentru a arăta, presupun, înalta lor consideraţie pentru distinsul client. Nu cumpărase pentru el, din toată această bogăţie scursă printre degete, nici adulaţie, nici iubire, nici splendoare, nici confort. Era ceva perfect în consistenta sa mediocritate. Chiar vanitatea sa părea să fie lipsită de vreo satisfacţie sau măcar de simpla manifestare a puterii. În perioada cînd numele lui era cel mai mult pe buzele oamenilor, invincibila obscuritate a originii lui se ţinea de el ca o haină ponosită. Mînuise milioane, fără să se bucure vreodată de nimic din ceea ce e considerat ca preţios de comunitatea oamenilor, pentru că nu avea nici brutalitatea

temperamentului, nici finețea spiritului care să-l facă să le dorească cu toată puterea voinței unui adevărat aventurier...

— Se pare că l-ai studiat bine, observai eu.

— Studiat, repetă Marlow, gînditor. Nu ! Nu l-am studiat. N-am avut ocazia. Știi bine că nu l-am văzut decît în acea singură dată de care ți-am vorbit. Dar poate că o privire fugară, și nimic mai mult, este calea cea mai indicată pentru a înțelege o individualitate ; iar de Barral era astfel, în virtutea chiar a lipsurilor sale, căci acestea făcuseră din el ceva cu totul diferit de ideile sale preconcepute. Erau de asemenea prea puține materiale accesibile unui om ca mine, ca să-și formeze o judecată din ele. Dar într-un caz ca acesta, sînt sigur că o firimitură îți servește tot atît de bine ca și un ospăț întreg, poate chiar mai bine. Dacă ești înclinat către astfel de lucruri, cel mai simplu punct de plecare devine un loc de unde se vede bine ; apoi, printr-o serie de verosimilități deduse logic, ajungi la adevăr — sau aproape de adevăr — la apropierea pe care orice dovezi indirecte ți-ar putea-o oferi. Nu l-am studiat pe de Barral, dar în felul ăsta l-am înțeles atît cît a putut fi el înțeles prin larma prăbușirii, printre vaiete și scrîșniri de dinți, printre anunțurile articolelor din ziare, „Fraudele de la Economia", „Interogatoriul acuzatului", ediție specială — trîmbițate cu ferocitate ; binevoitoare apeluri pentru ajutorarea victimelor, tonul grav al zilnicului tumult de compasiune, de parcă ar fi fost mila națională. Toate aceste au durat o săptămînă întreagă de asidue ședințe. Un ziarist pe care-l cunoșteam mi-a spus : „E un idiot", ceea ce era posibil. Înainte de asta am auzit pe cineva declarînd că are o față tipică de criminal, ceea ce știam bine că nu e adevărat. Sentința a fost pronunțată la lumină artificială, într-o atmosferă sufocantă, otrăvitoare. Ceva edificator s-a spus de către un judecător cu greutate, în legătură cu sentința de condamnare a făptașului „celor mai nemiloase fraude făcute la un nivel fără precedent". Eu nu mă prea pricep la astfel de lucruri, dar se pare că jonglase cu socotelile, ticluise bilanțuri, primise depuneri de bani multe luni după ce trebuie să fi știut că e nesolvabil, și făcuse destule alte lucruri reprobabile

în fața legii, ca să ia șapte ani de detențiune grea. Sentința difuzată în afară a fost bine primită. Un grup format în mare parte din indivizi care nici ei nu arătau prea deștepți și nici prea scrupuloși, atîțați de cîțiva veritabili pungași, se amuza aclamînd, în burnița cea mai rece, mai pătrunzătoare și mai abominabilă de care-mi pot aminti. S-a întîmplat să trec pe acolo în drumul meu spre East-End, unde îmi petrecusem ziua în preajma docurilor, cu un vechi prieten care supraveghea echiparea unei noi nave. Dacă mi se permite, sînt întotdeauna amator să vizitez un vapor nou. Mă interesează ca și persoanele tinere și fermecătoare.

M-am amestecat în mulțimea aceea care clocotea de o ură tot atît de necugetată cum sînt toate întîmplările străzii și, pe cînd făceam eforturi să ies de acolo, m-am izbit piept în piept cu ziaristul de care-ți vorbeam. Se arătă drept față de mine, părînd surprins. „Ce ? dumneata aici ? Ultimul om din lume... Dacă aș fi știut, te-aș fi introdus în sală. Era destul loc. Pasionant a fost în ultimele trei zile. A căpătat șapte ani. Sînt bucuros !"

„De ce ești bucuros ? Pentru că a luat șapte ani ?" întrebai eu, teribil de incomodat de presiunea unui individ mătăhălos, care declara unor prieteni de-ai lui, la fel de înăbușitori, că „tipul ar fi trebuit ciopîrțit cu satîrul". Nu știu dacă își încredințase vreodată economiile lui de Barral, dar dacă da, judecînd după înfățișarea lui, trebuie să fi fost bani obținuți prin vreo reușită spargere. Ziaristul de lîngă mine răspunse „nu" la întrebarea mea. Era bucuros pentru că totul se terminase. Suferise teribil de căldură și de lipsa de aer din sală. Frigul aspru și umed al străzii păru să-i afecteze imediat ficatul. Deveni disprețuitor și iritabil și începu să-și facă drum cu coatele, pentru el și pentru mine.

„Plicticoasă afacere. Toate cazurile de felul acesta sînt plictisitoare. Nici un moment cu adevărat dramatic. Contabilul de la „Globul" și ceilalți au fost desigur o revelație burlescă, dar publicului nu-i plac astfel de revelații. „Stupid tip și de Barral ăsta", bodogănea el. Nu putea sau nu voia să-și dea osteneala să mai caracterizeze aparența acestui om, acum în mod oficial un criminal (traversasem strada să bem ceva), dar îmi povesti cu un

zîmbet acru și batjocoritor că, după ce sentința fusese pronunțată, tipul se agățase de bancă un timp, în semn de protest. „Nu mi-ați lăsat timp ! Dacă mi s-ar fi dat timp aș fi sfîrșit prin a fi înobilat, ca unii dintre ei". Și își permisese primul și ultimul său gest din toate aceste zile, ridicînd un pumn bine strîns deasupra capului.

Ziaristul dezaproba această manifestare. Nu era treaba lui s-o înțeleagă. Este oare vreodată treaba unui ziarist să înțeleagă ceva ? Cred că nu. Asta l-ar antrena prea departe de actualități, care sînt pîinea zilnică pentru mintea publicului. El, probabil, socotea gestul foarte puțin merituos dintr-un punct de vedere pitoresc ; vocea slabă, personalitatea ștearsă, tot atît de incapabilă de o atitudine ca și un picior de pat, îngîmfarea prostească a pumnului încleștat, atît de ineficace în acel timp și loc — nu, nu făcea doi bani. Și apoi pentru el, un artist desăvîrșit în meseria lui, a gîndi însemna o afacere proastă. Meseria lui era să scrie o relatare plăcută la citit. Dar eu, care n-aveam nimic de scris, mi-am permis să-mi folosesc mintea pe cînd ședeam în fața paharelor noastre încă neatinse. Iar dezvăluirea, care atît de des răsplătește un moment de detașare de simplele impresii vizuale, îmi dădu un fior foarte aproape de un tremur. Păream să înțeleg că, față cu șocul suferințelor și perplexităților procesului său, imaginația acestui om — ale cărui dispoziții, noțiuni și motive aveau în mod frecvent un aer de grotesc mister — imaginația sa fusese în cele din urmă trezită la activitate. Or asta era impresionant. Încearcă numai să pătrunzi simțămintele unui om a cărui imaginație se trezește în chiar momentul cînd e pe punctul de a intra în mormînt...

— Nu trebuie să crezi, continuă Marlow după o pauză, că în dimineața aceea cu Fyne, am trecut în revistă în minte toată această... hai să-i spunem informație ; nu, mai curînd să spunem acel fond de cunoaștere pe care-l aveam, care exista în mine în legătură cu de Barral. Informația este ceva pe care-o cauți în afară, și cînd o găsești, o pui deoparte, cum ai face cu o bucată de plumb : grea, folositoare, care nu vibrează, plicticoasă. Pe cînd cunoașterea vine ea la tine, acel fel de cunoaștere, o achiziție întîmplătoare, ce păstrează în starea ei de repaos

o calitate de fină rezonanţă... Dar cum aceste distincţii frizează transcendentalul, te voi scuti de oboseala de a le asculta. Cruzimea mea are limite. Nu ! N-am adunat cu grijă în minte tot ce ţi-am spus. Cum aş fi putut, cu Fyne acolo, în cameră ? Şedea perfect liniştit, în mod natural, acum după ce se descărcase de afirmaţia „Da, ocnaşul !". Iar eu, departe de a mă lăsa pradă amintirilor, am rămas destul de mult situat în prezent, ca să meditez într-un fel vag şi distrat, la respectabilele proporţii şi la frumoasa formă a ciubotelor lui de pedestraş, căci şedea calm picior peste picior, vrînd să contracareze tulburarea sa interioară printr-un aer liniştit. Dar oricum, cunoaşterea era în mine, cunoaşterea despre a cărei rezonanţă trezită tocmai îţi vorbeam. Eram conştient de aceasta în ziua aceea frumoasă, atît de proaspătă, de caldă şi de prietenoasă, atît de desăvîrşită — o rară curtoazie a ingratului climat englez, cînd se hotărăşte să se poarte ca un adevărat gentleman. Bineînţeles, climatul englez nu e niciodată aspru, el sufere destul de frecvent de *spleen* — dar şi asta e ceva de gentleman şi nu mă deranjează să-l cunosc şi în această dispoziţie. Îşi are zilele lui de cenuşie melancolie, voalată, politicoasă, în care e foarte fascinant. Şi, la urma urmei atît de rar i se întîmplă să devie furtunos. Şi încă şi atunci se nimereşte mai ales într-un anotimp cînd e destul de potrivit să te ocupi cu ceva ca să-ţi omori timpul. Dar zilele cele frumoase sînt cele mai potrivite să stai acasă să citeşti, să te gîndeşti, să meditezi — chiar să visezi ; de fapt, să trăieşti din plin, intens şi liniştit, în strălucirea înţelegerii, în acea receptivă vioiciune a minţii, un adevărat dar al timpului frumos, luminos, senin.

În ziua aceea intenţionasem să trăiesc intens şi liniştit, tolănit în splendoarea frumoasei vremi, care avea să arunce vraja ei lentă asupra celor mai nepromiţătoare posibilităţi intelectuale. Drept companie găsisem o carte, nu îmbuibată de deşteptăciunea zilei, — o carte de vreme frumoasă, simplă şi sinceră, asemenea conversaţiei unui prieten lipsit de egoism. Dar privindu-l pe micul Fyne şezînd acolo în cameră, am înţeles că nimic din aspiraţiile mele contemplative nu se va realiza, că, într-un fel sau

altul, voi fi silit la vreo formă de mişcare extenuantă. Mă temeam să nu trebuiască să merg, deoarece pentru mine gîndul acesta era inseparabil asociat cu impresia vizuală de Fyne. Unde, de ce, cum, ar putea interveni o rapidă goană, cu paşi mari, în legătură cu prezentul necaz al bunului Fyne, nu-mi puteam imagina ; nimic decît principiul că mersul pe jos fără sens era panaceul lui Fyne pentru toate relele şi bolile fizice şi spirituale din univers. N-ar fi fost de nici un folos pentru mine să spun sau să fac ceva. Era scris să se întîmple aşa. Contemplînd musculatura picioarelor sale încălţate în ciorapi de golf şi sub puternica impresie a informaţiei pe care tocmai mi-o împărtăşise, spusei mirat, aproape fără să mă gîndesc :

— Şi aşa, vrea să zică de Barral avea soţie şi copil ! Fata aceea e fiica lui. Şi cum...

Fyne mă întrerupse ca să afirme din nou, cu seriozitate, ca şi cînd ar fi fost ceva greu de crezut, că el şi soţia lui au încercat în toate felurile să-i vie în ajutor fetei — în adevăr au încercat ! Nu mă îndoiam de el nici un moment, bineînţeles, dar mirarea mea era rezonabilă. La acea oră a dimineţii, nu trebuie să uiţi, nu ştiam încă nimic despre slabele legături (căci nu era mai mult decît atît) ale doamnei Fyne cu soţia şi copilul lui de Barral din timpul exilului lor la „Ermitaj", în zilele de culme ale faimei acestui om.

E clar că Fyne venise singur ca să vorbească cu mine despre acest subiect ; ceea ce mă făcu să mă gîndesc pentru prima dată la această iniţială legătură, o simplă cunoştinţă în afară de casă. „Fata era pe atunci doar un copil, continuă el. Doamna Fyne n-o mai vedea pentru că fusese dată în seama unei guvernante — persoană foarte nesatisfăcătoare" — explică el. Soţia lui — hm — l-a cunoscut atunci pe el şi după ce s-au căsătorit a pierdut complet din vedere copilul. Dar după naşterea lui Polly (Polly era a doua fiică a lui Fyne), cum soţia lui nu se prea simţea bine, s-a dus la Brighton pentru cîteva luni, ca să-şi recapete puterile — şi acolo, într-o zi, pe stradă, fetiţa (purta încă pletele pe spate) a recunoscut-o în faţa unui magazin şi a alergat, cu adevărat alergat, în braţele doamnei Fyne. Fapt mişcător. Şi astfel, neţinînd seama

de recea impertinență a acelei... hm... guvernante, soția sa, firește, a răspuns.

Povestea de ici și de colo, fără șir. Observai atunci că asta trebuie să fi fost înainte de faliment.

Fyne dădu din cap, cu adîncă gravitate, adăugînd cu vocea lui de bas :

„Chiar cu puțin înainte", și își permise un scurt răgaz de tăcere. Apoi, dintr-odată : „De Barral, pe atunci, nu venea regulat pentru week-end. Probabil că era conștient de apropierea dezastrului. Doamna Fyne evita să-l cunoască și asta convenea vederilor guvernantei, care era foarte geloasă de orice influență, din afară. Dar în orice caz n-ar fi fost un lucru ușor. Extraordinar, rigid, siluetă subțire totdeauna îmbrăcată în negru, era observat de toți pe cînd se plimba de mînă cu fetița ; aparent modest, dar — și aici Fyne dovedi ceva foarte asemănător cu perspicacitatea — nutrind probabil, sub maniere rezervate, o mare doză de aroganță secretă. Doamna Fyne o compătimea pe Flora de Barral pentru destinul ei, cu mult înainte de catastrofă. Era cît se poate de prost călăuzită. Ambianță foarte nesatisfăcătoare. Fata era cunoscută pe stradă și privită în locurile publice ca o adevărată prințesă, dar era ținută sub amenințări să nu facă vreo nouă cunoștință — deși, desigur, erau mulți care ar fi fost mai mult decît doritori, hm, să se facă agreabili domnișoarei de Barral. Dar aceasta nu intra în planurile guvernantei, persoană intrigantă care, sub masca ei severă de distinsă exclusivitate, urzea cel mai sinistru complot. Ochii bunului Fyne se bulbucară de oroare cînd îmi relevă, într-un grai agitat, bănuielile soției sale în acel timp, despre manevrele perfide ale doamnei Cutărică. Părea în adevăr, — după cum afirma doamna Fyne — să fi pus la cale căsătoria fetei pe care o avea în grijă, cu o rudă de-a ei săracă, un tînăr cu priviri piezișe și cu ceva nerușinat în felul lui de-a fi, pe care ea îl numea nepotul său și care venea mereu să stea cu ele.

— Și poate că nici nu-i era nepot. Sau nici un fel de rudă. Fyne emise cu un efort convulsiv această părere, fiind de fapt cea mai teribilă parte a bănuielilor pe care doamna Fyne obișnuia să i le împărtășească, una cîte una,

cînd venea să-şi petreacă week-end-ul, grav, cu ea şi cu copiii. În înclinaţia lor binevoitoare faţă de nenorocoasa copilă a omului ocupat să agite neglijent multele milioane, soţii Fyne îşi petreceau reuniunile lor săptămînale întrebîndu-se cu seriozitate ce s-ar putea face ca să se dejoace planurile acelei ticăloase, încercînd să inventeze vreo linie tactică de conducere în asemenea împrejurări extraordinare. Parcă îi vedeam, simpli şi corecţi, îngrijorîndu-se în mod sincer de fata lipsită de protecţie, în timp ce priveau propriile lor fetiţe jucîndu-se pe ţărmul mării. Fyne mă asigură că soţia lui nici nu putea să doarmă din cauza problemei ce şi-o punea : cum să intervie ?

— A fost foarte perspicace din partea doamnei Fyne că a reperat acest joc ascuns, spusei eu, întrebîndu-mă în sinea mea unde i-a fost acum perspicacitatea, de nu şi-a dat seama de un joc mult mai simplu şi jucat pînă la sfîrşit chiar sub nasul ei. Dar atunci cînd somnul îi era tulburat de frica soartei ce se prepara copilei lipsită de protecţie a lui de Barral, nu era angajată în scrierea unui manual, concis şi necruţător, asupra teoriei şi practicii vieţii, pentru uzul femeilor prejudiciate. Mai putea încă, înainte ca dezvoltarea filozofiei acţiunii rebele să-i afecteze ascuţimea intuitivă, să perceapă lucruri care bănuiesc că erau destul de simple. Căci sînt înclinat să cred că femeia care a avut norocul să se ocupe de soarta Florei de Barral nu-şi bătea capul cu lucruri prea subtile ca să-şi ascundă planul. Îşi dădea seama că era perfect stăpînă pe situaţie, stabilind odată pentru totdeauna ascendenţa ei asupra lui de Barral. Îşi luase toate măsurile ca purtarea ei să nu fie observată din afară şi nu mă pot opri să nu zîmbesc gîndindu-mă ce pacoste trebuie să fi fost pentru ea serioşii şi naivii soţi Fyne. Ce exasperată trebuie să fi fost cînd aceştia doi au picat în Brighton atît de neprevăzut, ca un trăsnet din senin, dacă nu şi tot atît de eficient. Îmi închipui cît trebuie să-i fi urît !

Dar cred că pînă la urmă tot şi-ar fi dus la capăt planul, oricare ar fi fost el. Mi-l pot imagina pe de Barral obişnuit o viaţă întreagă să se supuie voinţei ei şi, fie din aroganţă, fie din timiditate, sau pur şi simplu din cauza stupidităţii sale lipsite de imaginaţie, rămînînd în afara

granițelor sociale, necunoscînd pe nimeni, afară de cîțiva prieteni de joc de cărți ; mi-l pot imagina înmărmurit la perspectiva de a avea pe cap grija unei fete de măritat, silindu-l la o schimbare completă a obiceiurilor și la necesitatea unei altfel de existență, pe care n-ar fi știut nici cum s-o înceapă. Pentru mine e clar că doamna Cutărică și-ar fi urmat metoda ei atroce fără multă bătaie de cap, chiar dacă binevoitorii Fyne ar fi fost capabili să intervie. Pe de Barral l-ar fi intimidat cu aroganța ei. Nu se află om mai subordonat decît arogantul a cărui aroganță a fost o dată sfărîmată într-o împrejurare deosebită.

În orice caz nu mai era timp și nici necesar pentru nimeni, să mai facă ceva. Însăși situația a dispărut în crahul financiar, așa cum dispare o clădire într-un cutremur de pămînt — în clipa asta se află aici și în cea următoare a dispărut, doar cu un ușor tumult preliminar, prevestitor de rău. Ei, a spune „într-o clipă" e poate o exagerare, dar că totul s-a isprăvit în douăzeci și patru de ore este o afirmație exactă. Fyne era în stare să-mi povestească totul în legătură cu asta, dar fraza care ar fi descris cel mai bine natura schimbării, este : mizerie instantanee și completă. Eu nu mă pricep prea bine la lucrurile astea, dar din cele povestite de Fyne, reiese că creditorii, deponenții, autoritățile competente, au pus mîna, cît ai clipi din ochi, pe absolut tot ce poseda de Barral, pînă la ceasul lui cu lanț, la banii din buzunarul pantalonilor, la costumele lui de haine, presupun că și la acul de cravată cu camee din cravata lui de mătase neagră. Totul ! Cred că a dat chiar și verigheta de cununie a răposatei lui soții. Mohorîtul „Ermitaj" cu parcul său umed și cu vreo două ferme fuseseră pe numele doamnei de Barral, dar cum ea murise fără să lase testament, îmi închipui că i-au revenit tot lui. Au luat și astea, bineînțeles. Dar asta tot era doar o fărîmitură într-o Sahară a foametei, o picătură într-un ocean însetat. Aș spune că nici un suflet din lume n-a avut mîngîierea de a fi fost despăgubit cu mai mult de trei penny din toată proprietatea. Apoi, mai puțin încă decît fărîmituri, au pus mîna pe tot ce se afla în casa de la Brighton : mobilierul, trăsura cu doi cai, calul de călărie al fetei, costisitoarele ei podoabe, pînă și zgarda

montată în aur a ciinelui ei cu pedigri. Au luat și ciinele, exemplarul cu cel mai nobil aspect din toată jalnica masă de bunuri.

Dar ceea ce a plecat mai înainte de orice, sau mai bine zis a dispărut, nu a fost ceva de pe lista bunurilor. A fost acea guvernantă complotatoare, cu prefăcutele ei maniere, sever convenționale, de „adevărată doamnă" și cu suflet de tîlhar nemilos. Cînd o femeie se apucă de vreo meserie ilegală, apoi n-o întrece nimeni în desăvîrșire. E adevărat că se vor găsi oameni care să spuie că această înspăimîntătoare virulență de a duce la prăbușire toate lucrurile bine stabilite, este tot apanajul bărbaților. Astfel de oameni vor întreba cu un aer isteț pentru ce războaiele sclavilor au fost întotdeauna cele mai crude, mai disperate, mai cumplite dintre toate războaiele. Și poți da orice răspuns vrei, chiar pe acela eminamente feminin, atît de tipic minții femeiești. „Nu văd ce legătură are una cu alta". Cîte argumente au fost înlăturate (n-am să spun doborîte) cu aceste cîteva cuvinte. Căci dacă noi, bărbații, încercăm să punem într-o discuție toată întinderea întregii noastre experiențe, iar în iubirea noastră bucuroși am pune însuși infinitul, aceasta nu se datorește, după cum a remarcat un anume scriitor, meritelor femeilor. O, nu ! Femeile nu se sinchisesc de astfel de lucruri. Astfel de aspirații nu sînt genul lor și lumea rînduită de ele ar fi o lume nostimă, în care Neesențialul ar interveni în mod fantastic ca să ia locul sobrului Imaginativ, plin de fantezie.

Ridicai mîna, ca să-l opresc pe prietenul meu, Marlow.

— Crezi, în adevăr, ceea ce ai spus ? îl întrebai, fără intenția de a-l ofensa, deoarece cu Marlow nu poți fi sigur niciodată.

— Numai în anumite zile ale anului, răspunse el, cu un zîmbet maliții os. Azi am încercat pur și simplu să nu mă înfrînez și am reușit să jignesc susceptibilitățile dumitale consacrate femeilor. Cînd stai singur și tăcut, desigur că aperi în gînd pe sărmanele femei de atacurile care nu le pot atinge. Mă întreb ce oare le poate atinge pe ele ? Numai ca să-ți liniștesc tulburarea am să-ți atrag din nou atenția că o lume neesențială ar fi foarte amuzantă, cu condiția ca femeile să aibă grijă s-o facă atît de

fermecătoare cum numai ele singure o pot face, păstrînd pentru noi unele iluzii bine cunoscute, bine stabilite, mai c-aș spune banalizate, fără de care creatura masculină normală nu poate trăi. Și această condiție e foarte importantă. Căci nu e nimic mai provocator ca Neesențialul, atunci cînd încetează să amuze și să încînte ; și în acest caz primejdia ar fi din partea masculinității subjugate, care, în exasperarea ei, făcînd vreo mișcare bruscă, necontrolată, ar trece întîmplător cu cotul prin fina țesătură a lumii de care vorbesc. Ar fi fatal pentru ea. Căci nimic nu arată mai definitiv deplorabil decît o fină țesătură deteriorată. Înseși femeile vor fi primele dezgustate de propria lor creație.

În comportarea uimitoarei guvernante a domnișoarei de Barral era ceva din sănătatea foarte practică a femeilor și de asemenea din neesențialitatea lor. Reieșea, din istorisirea lui Fyne că, cu o zi înainte de primul vuiet al cataclismului, suspectul tînăr a sosit pe neașteptate la Brighton, să stea cu „mătușica". După toate aparențele, totul mergea normal. Băiatul a ieșit călare cu fata după-amiază, așa cum adesea obișnuiau să facă — priveliște care nu înceta niciodată s-o indigneze pe doamna Fyne. Însuși Fyne se afla în localitate cu familia pentru o săptămînă întreagă și a fost chemat la fereastră să privească nelegiuirea și să împărtășească simțămintele soției sale. Nici măcar nu îi însoțea un valet. Și deprimarea doamnei Fyne a fost atît de puternică la vederea nenorocoasei fete călărind zîmbitoare, inconștientă de primejdia care-o pîndea, încît Fyne începu să se gîndească serios dacă nu era de datoria lui să intervie, cu orice risc, scriind pur și simplu o scrisoare lui de Barral. Spuse soției lui, cu o solemnitate pe care pot ușor să mi-o imaginez, „Ar trebui să-ți iei tu această sarcină, draga mea. În definitiv i-ai cunoscut soția. Oricum, asta e ceva." Pe de altă parte, teama de a o expune pe doamna Fyne la vreo ripostă neplăcută îl îngrijora cît se poate de mult. Cît despre doamna Fyne, era disperată. Succesul părea imposibil. Era vorba de o femeie care de mai mult de cinci ani avea în grijă fata și, aparent, se bucura de toată încrederea tatălui. Cum ar putea fi ceva efectiv, s-ar putea spune, fără dovezi, fără... „Acest domn de Barral, spunea oamna Fyne, trebuie

să fie sau tîmpit sau prea decăzut, ca să-şi neglijeze astfel copilul."

Notează că, poate din cauza solemnei concepţii a lui Fyne asupra trecătoarei noastre vieţi şi a capacităţii naturale a doamnei Fyne pentru responsabilitate, nu le-a trecut niciodată prin gînd că cea mai simplă cale de a ieşi din dificultate, era să nu facă nimic şi să abandoneze problema ca pe ceva ce nu-i privea. Ceea ce, într-un sens strict lumesc, aşa şi era. Dar ei au petrecut, după cum mi-a spus Fyne, o foarte chinuitoare după-amiază, considerînd căile şi posibilităţile pentru a face faţă pericolului ce atîrna deasupra capului fetei în timpul plimbărilor (care probabil că ei îi făceau plăcere) cu un nemernic dezgustător.

Capitolul IV

GUVERNANTA

DAR PARTEA BUNĂ A ACESTEI SITUAŢII ERA CĂ pericolul fusese înlăturat. Nu mai exista nici un pericol. Apariţia presupusului nepot avusese un scop. Venise încărcat, încărcat şi fremătînd de ştirile grozave pe care le aducea. Probabil că circulau zvonurile despre poziţia şubredă a concernelor lui de Barral. Dar nu ştiau decît aceia care erau în secretul zeilor. Nici un zvon, nici un ecou de zvon nu ajunsese pînă la profanii din West-End — fără a mai pomeni de neprihănita suburbie marină a Hove-ului. Soţii Fyne nu bănuiau nimic ; guvernanta, jucînd cu rece şi distinsă exclusivitate rolul de mamă al nespus de bogatei domnişoare de Barral, nu bănuia nimic ; profesorii de muzică, de desen, de dans, ai domnişoarei de Barral habar n-aveau, iar mintea medicului, a dentistului, a servitorilor din casă, a furnizorilor, mîndri de-a avea numele lui de Barral în registrele lor, erau într-o stare de perfectă seninătate. Astfel tînărul, care pe neaşteptate primise o veste cît se poate de alarmantă direct de la

cineva din lumea financiară a Londrei, sosi la Brighton cam pe la vremea prînzului, avînd asupră-i ceva de natura unei bombe ucigătoare. Dar a ştiut să nu lase să se observe nimic. A luat prînzul, impenetrabil, stînd la masă în faţa domnişoarei de Barral, apoi, sub un pretext oarecare, se închise cu femeia pe care inteligenţa micului Fyne o descria (cu o uşoară ezitare în glas totuşi) ca pe „mătuşa" tînărului.

Ce şi-or fi spus unul altuia între patru ochi e uşor de închipuit. Cînd a ieşit din salonul ei particular, doamna avea pete roşii pe obraz, iar la întrebarea „scumpei sale" pe care o avea în grijă, a răspuns că are migrenă. Dar putem fi siguri că în discuţia pe care tocmai o avusese, trebuie să-i fi spus tînărului netrebnic : „Ai face bine s-o iei la o plimbare călare, ca de obicei." Despre asta avem dovada pozitivă a domnului şi doamnei Fyne, care i-a observat încălecînd în faţa uşii şi trecînd pe sub ferestrele salonului lor, vorbind împreună, iar biata fată, numai zîmbete ; pentru că ea, în inocenţa ei, se bucura de compania tînărului Charley. Nu făcea nici un secret din asta faţă de doamna Fyne. De fapt ea mărturisise cu mult înainte că îi plăcea băiatul foarte mult, mărturisire care o dezolase pe doamna Fyne, dîndu-i acea senzaţie de suferinţă neputincioasă, pe care o încercăm în anumite coşmare. Căci cum ar fi putut s-o previe pe fată ? S-a hazardat o dată să-i spuie că ei nu-i place domnul Charley. Domnişoara de Barral o ascultă cu mirare. Cum era cu putinţă ca Charley să nu-i placă cuiva ? După aceea, cu naivă loialitate, îi spuse doamnei Fyne că ori cît de mult ar ţine la ea, nu putea suporta să audă un cuvînt împotriva lui Charley — a minunatului Charley.

Fiicei lui de Barral probabil că îi făcea plăcere vesela ei plimbare călare cu amuzantul Charley (infinit mai amuzantă decît o plimbare cu un bătrîn şi stupid profesor de călărie), foarte multă plăcere, în adevăr, pentru că soţii Fyne i-au văzut întorcîndu-se la o oră mai tîrzie decît de obicei. De fapt era aproape întuneric. Descălecînd, ajutată de încîntătorul Charley, fata bătu cu palma gîtul calului şi urcă treptele scării. Ultima ei plimbare călare.

Era cu cîteva zile înainte de a împlini şaisprezece ani ; siluetă subţirică, în costum de călărie, ceva mai mică decît înălţimea obişnuită pentru vîrsta ei, cu pălărie melon neagră, de sub care frumosul ei păr negru, ondulat, tăiat drept la capete, îi atîrna mult pe spate. Încîntătorul Charley încălecă din nou, ca să ducă amîndoi caii la grajd. Doamna Fyne, care rămăsese la fereastră, a văzut uşa casei închizîndu-se după domnişoara de Barral, care se întorcea din ultima ei plimbare călare.

Şi în acest timp, ce făcuse guvernanta (plecată de la o nobilă familie), atît de judicios aleasă (o doamnă înrudită, după cum spunea ea, cu lumea bine cunoscută din acel ţinut), să dirijeze studiile, să păzească sănătatea, să formeze mintea, să şlefuiască manierele şi în general să joace rolul unei adevărate mame a acestui copil nenorocos — ce făcuse ea în acest timp. Ei bine, scăpînd de fată în chipul celui mai natural şiretlic posibil, ceea ce dovedea simţul ei practic, a început să împacheteze tot ce-i aparţinea, fapt care arată felul limpede în care vedea ea situaţia. A lucrat metodic, repede şi bine, golind sertarele, luînd tot de pe mesele din apartamentul ei special din acea casă mare, cu ceva pătimaş în meticulozitatea ei, luînd tot ce-i aparţinea ei şi încă unele lucruri pe deasupra, un stilou de aur, un cuţit de tăiat hîrtie din fildeş şi aur (casa era plină cu obiecte costisitoare), cutii de argint, şi alte bibelouri. Dar fotografia Florei de Barral, cu o afectuoasă dedicaţie, aflată pe biroul ei, de cel mai modern şi costisitor stil, într-o ramă de argint aurit, a neglijat s-o ia. Scăpînd-o pe jos, întîmplător, în cursul operaţiilor, a lăsat-o acolo. Astfel fotografia, sau cel puţin rama, presupun că a devenit parte din masa de bunuri în falimentul lui de Barral.

Seara la cină, fata găsi compania guvernantei bruscă şi rece. Era neobişnuit de înceată. Nu putea scoate de la ea decît monosilabe, iar amuzantul Charley realmente descuraja orice avansuri vesele ale „micii lui prietene", cum obişnuia s-o numească uneori, dar nu acum. Fără nici o îndoială, cei doi erau nervoşi şi preocupaţi. Pentru toate acestea avem mărturie, cît şi pentru faptul că Flora, simţindu-se ofensată de încîntătorul nepot al mult respectatei sale guvernante, se bosumflă pentru restul serii şi fu

bucuroasă să se retragă devreme. Doamna... doamna... realmente i-am uitat numele — guvernanta își invită nepotul în salonul ei, spunînd tare că au de discutat unele chestiuni familiale. Asta ca să audă Flora, care a auzit, fără cel mai mic interes. De fapt nu era nimic neobișnuit în această invitație, ca să trezească în mintea ei cea mai mică mirare. Plictisită, se duse la culcare și, fiind obosită de îndelungata plimbare călare, dormi tun toată noaptea. Ultimul ei somn, nu voi spune al inocenței — acest cuvînt n-ar reda exact gîndul meu, pentru că el își are propriul său înțeles — dar voi spune al ignoranței sau, și mai bine încă, al acelei inconștiențe a căilor lumii, inconștiență de pericol, de durere, de umilință, de amărăciune, de falsitate. O inconștiență care, în cazul altor ființe ca ea, e îndepărtată printr-un proces treptat de experiență și informație, adeseori numai parțial, cu rezerve izbăvitoare, îndulcind îndoielile, voalînd temerile. Inconștiența ei în privința răului care zace în gîndurile secrete și, în consecință, și în actele fățișe ale oamenilor, ori de cîte ori se întîmplă ca gîndul rău să întîlnească curajul de a făptui rău ; inconștiența ei avea să fie sfărîmată cu o violență profanatoare, în împrejurări profanatoare, ca un templu pîngărit de o impietate răzbunătoare, nebunească. Da, aceasta urma să i se întîmple acestei tinere fete, aproape cu nu mai mult decît un copil. Și dacă ai să mă întrebi cum, pentru ce, pentru care motiv ? Îți voi răspunde : ei, din întîmplare ! Prin simplă intîmplare, cum se petrec lucrurile, norocoase sau nenorocoase, plăcute sau îngrozitoare, importante sau neimportante. Și chiar lucruri care nu par a fi nici într-un fel, nici în altul, lucruri cu un caracter atît de complet neutru, încît te întrebi de ce se mai întîmplă, dacă n-ai ști că și ele poartă în neînsemnătatea lor semințele unor viitoare incalculabile întîmplări.

Bineînțeles că erau toate șansele ca de Barral să fi nimerit pentru fiica lui o guvernantă inofensivă, naivă, obișnuită, respectabilă, sau o aventurieră obișnuită, stupidă, care ar fi încercat, să zicem, să se mărite cu el, sau să facă alt rău obișnuit, dar de mică însemnătate. Ar fi putut de asemenea nimeri peste un model al tuturor virtuților, sau deținătoarea tuturor cunoștințelor sau orice, la fel de ne-

vătămător, convențional și mic-burghez. Toate calculele erau în favoarea lui, dar întîmplarea fiind incalculabilă, a nimerit o individualitate care e mai ușor de definit prin cuvinte de ocară, decît de clasificat într-un spirit calm și științific — dar cert, o individualitate și tot așa, un temperament. Rar ? Nu. Există în noi toți o cantitate de — aș numi-o politicos — lipsă de scrupule. Gîndește-te de exemplu la excelenta doamnă Fyne, care ea însăși și în sînul familiei sale semăna cu o guvernantă de tip convențional. Numai că excesele sale mintale erau teoretice, îndrăgite de atît de mult simțămînt omenos și de rezerve convenționale, încît se ridicau la nu mai mult decît un simplu libertinaj al gîndirii ; pe cînd cealaltă femeie, guvernanta Florei de Barral era, după cum ai putut observa, teribil de practică. Nu ! Temperamentul ei nu era rar, afară de cruda ei ranchiună reprimată. Un sentiment care, ca și geniul sau nebunia, poate duce pe om la inconsecvență. Inconsecvența ei era pur feminină. Un geniu masculin, un bărbat ticălos, chiar un bărbat nebun, nu s-ar fi comportat așa cum s-a comportat ea. Există o blîndețe în natura bărbatului, chiar în cel mai brutal om, care acționează ca o frînă.

În timp ce fata dormea, cei doi, femeia de patruzeci de ani, o vîrstă în ea însăși teribilă, și acel tînăr neisprăvit de douăzeci și trei de ani, ticălos și de asemenea cu legături în anumite cercuri, se certau cu voci înăbușite în camerele golite, cu dulapuri deschise, sertare pe jumătate trase în afară și goale, cufere încuiate și strînse în curele, mobile în dezordine și nici un petec de hîrtie lăsat pe mese. Fata din casă care servea atît pe guvernantă cît și pe Flora, după ce a terminat cu aceasta, veni la ușă ca de obicei, dar nu fu lăsată să intre. Auzi cele două voci discutînd, înainte de a bate la ușă, apoi fiind concediată, se retrase imediat — singura persoană din casă, convinsă la acea oră că ceva era în neregulă.

Cum în viață ți se întîmplă să treci prin zone întunecate și, ca să spun așa, enigmatice, trebuie să fie astfel de zone și în relatările care au de-a face cu viața. În povestirea mea de acum (un episod al uneia din monotonele

mele vacanțe la țară, evocat cu totul firesc după atîția ani, datorită întîlnirii noastre cu un fost marinar), acea discuție nocturnă rămîne un punct întunecat, misterios. Și putem presupune ce ne place. Nu mi-e greu deloc să-mi imaginez că femeia — de patruzeci de ani și șefa asociației — turba de furie. Și poate că celălalt nu era destul de furios. La tinerețe se simte intens, e adevărat, dar ocaziile pierdute nu se pun prea mult la inimă. Se crede în absoluta realitate a timpului. Și atunci, în această abominabilă secătură cu tinerețea terfelită, vestejită ca o floare ruptă, gata de a fi aruncată la gunoi, nu putea să existe nici un simțămînt adevărat, pentru nimic, nici chiar pentru riscurile propriei sale existențe necurate. Un rînjet batjocoritor, cu vreo remarcă de felul „Fără doar și poate că ne-am dus pe copcă" ar fi fost deajuns ca să provoace cearta. Și apoi un alt rînjet batjocoritor : „Și atîta timp pierdut în scopul ăsta", urmat poate de-o ripostă mai amară din cealaltă parte : „Se părea că-ți făcea plăcere să faci pe nebunu cu puștoaica asta". Ceva în felul acesta. Înțelegi dumneata cum vine asta — ei...

Marlow mă privi cu ochii lui pătrunzători și negri. Eram frapat de absoluta verosimilitate a acestei sugestii. Dar ne atacam mereu unul pe altul. Întrezărind o ocazie fericită, am înfipt înțepătura mea răutăcioasă.

— Ai o imaginație înfiorătoare, îi spusei, cu un vesel zîmbet sceptic.

— Ei și ce dacă am ? ripostă el țanțoș. Dă-mi voie să-ți amintesc că această situație mi-a venit necăutată. Sînt ca un zăpăcit de ofițer secund, pe care-l aveam noi o dată pe scumpa și bătrîna navă *Samarcand,* cînd eram tînăr. Individul încerca în mod grav „să-și explice lui însuși" asta era expresia lui favorită — o mulțime de lucruri cu care nimeni nu voia să-și bată capul. Era un bătrîn idiot, dar un marinar desăvîrșit. Eu nu eram decît un băiat pe atunci și mă impresiona. De la el probabil c-am prins înclinația asta.

— Bine, bine, continuă-ți explicația, spusei eu, luîndu-mi un aer resemnat.

— Tocmai aici e greul. Marlow reintră imediat în ritmul său. Aici e partea grea. Simpla cupiditate dezamăgită

nu poate să explice comportarea din dimineața următoare, comportare pe care nu ți-o voi descrie — dar pe care ți-o voi relata imediat, nu ca o presupunere, dar ca un fapt real. Între timp, întorcîndu-mă la sfada lor din seara aceea, cu voci înăbușite, în apartamentul particular al guvernantei domnișoarei de Barral, ce-ar fi dacă ți-aș spune că e foarte probabil ca dezamăgirea să-i fi făcut să se ofenseze unul pe celălalt, dar poate că secreta lui atitudine injurioasă, nepăsătoare, era doar un gînd ce încolțea în el odată cu o zdravănă înjurătură de ușurare : „Acum nimic nu mă mai oprește s-o rup cu baba asta". Și că secretul înveninatei ei furii, nu împotriva acestui mizerabil și atrăgător ticălos, dar împotriva soartei, a întîmplării și a întregului curs al vieții, concentrînd tot veninul asupra lui de Barral, incluzînd și pe inocenta lui fiică, era în gîndul ei, în frica ce țipa în ea : „Acum nu mai am nimic cu care să-l țin legat de mine !"...

N-am putut să-i refuz lui Marlow un fluierat prelung.

— Pfui ! Adică presupui că...

El își flutură mîna impacientat.

— Nu presupun. Așa era. Și, în orice caz, nu văd de ce n-ai accepta presupunerea mea. Îți închipui oare că guvernantele sînt niște creaturi mai presus de orice bănuială sau în mod necesar de o moralitate perfectă ? Eu cred că inimile lor nu sînt altfel făcute decît ale celorlalți oameni. De ce n-ar avea o guvernantă pasiuni, orice fel de pasiune, chiar și pe aceea a libertinajului și chiar și pasiuni neînfrînabile ; totuși reprimate prin aceleași mijloace care ne țin pe toți în ordine : educație timpurie — necesitate — împrejurări — teama de consecințe — pînă la o vreme, cînd o constrîngere de ani întregi devine insuportabilă, iar scoaterea din minți irezistibilă...

— Dacă e vorba de scos din minți, e posibil, admit, spusei eu. Dar cum explici natura conspirației ?

— Te aștepți la o comportare coerentă, neobișnuită la femei, spuse Marlow. Subterfugiile unei pasiuni amenințate nu pot fi măsurate. Tu crezi că merge pe drumul care se vede, cînd colo, ea e în stare, pentru scopul urmărit, s-o ia înapoi, drept spre prăpastie.

Odată ce-am admis că nu era o femeie obișnuită, totul e ușor de înțeles. Era ticăloasă, dar nu era obișnuită. Su-

ferise în viața ei, nu din cauza permanentei inferiorități, ci din cauza permanentei autoconstrîngeri. O femeie obișnuită aflîndu-se în situația de a comanda, și-ar fi putut pune în gînd să devie a doua doamnă de Barral. Ceea ce ar fi fost impracticabil. De Barral n-ar fi știut ce să facă cu o nevastă. Dar chiar dacă, prin imposibil, el i-ar fi făcut avansuri, această guvernantă l-ar fi respins cu dispreț. Ea îl tratase întotdeauna ca pe o ființă inferioară, cu o politețe sigură, distantă. În felul ei liniștit, educat, disprețuia și antipatiza profund atît pe tată cît și pe fiică. Am impresia că a antipatizat întotdeauna toți copiii pe care i-a avut în grijă, inclusiv cele două fetițe ale ducelui (dacă era în adevăr duce) cu care îi luase ochii lui de Barral. Ce odioasă și nesatisfăcătoare trebuie să fi fost o astfel de viață, pentru o femeie atît de avidă de toate emoțiile voluptoase pe care viața le putea oferi mai tuturor superiorilor ei.

Își văzuse tinerețea trecînd, prospețimea dispărînd, speranțele murind, iar acum simțea și arzătoarea vîrstă de mijloc alunecîndu-i printre degete. Cu o îmbrăcăminte elegantă, cu părul ei bogat, stropit cu cîteva fire albe, care adăugau aspectului său îngrijit picanta distincție a unei coafuri argintate, nu-i de mirare că se agăța cu disperare de ultima ei ieșire din minți pentru această tînără și nemiloasă secătură, chiar cu prețul de a urzi pentru el acel uimitor complot. Nu mersese el atît de departe în degradare încît să-l piardă complet și fără speranță într-o astfel de încercare. Ea spera să-l păstreze strîns cu această enormă mită. Era, evident, o femeie destul de neobișnuită ca să trăiască fără iluzii — ceea ce bineînțeles nu înseamnă că era rezonabilă. Își spusese în sinea ei, poate cu o furioasă autodepreciere „În cîțiva ani voi fi prea bătrînă pentru oricine. Între timp îl voi avea pe el și îl voi ține abandonîndu-i banii acestei stupide gîsculițe, fără nici o importanță." Desigur, era un expedient disperat — dar socotea că merită. Și afară de asta, greu s-ar găsi pe lume o femeie, oricît de dură, de depravată sau de nebună, în care să nu supraviețuiască ceva din instinctul matern, neconsumat chiar în focul celei mai arzătoare pasiuni. Da, trebuie să fi avut și acest sentiment pentru el. Nu e nici o îndoială. De aceea

repet : Nu e de mirare ! Nu e de mirare că se înfuria pe orice şi poate şi pe el. Ce reproşuri contradictorii, anume acela că regretă fata, o prostuţă care niciodată în viaţa ei n-ar fi meritat să se uite cineva la ea, şi că ia dezastrul în sine cu cinică uşurinţă, în care ea observa un iz de revoltă.

Şi astfel cearta continua în noapte, asupra iremediabilului. El, discutînd : De ce atîta grabă ? De ce să golească casa ? Poate un pic de regret pentru fată şi, poate, ca de obicei, fără un ban în buzunar şi apreciind această confortabilă locuinţă, dorind să prelungească cît mai mult această nerușinată folosire a unui lux condamnat. Nu era în adevăr nici o grabă timp de cîteva zile. Mai era timp suficient ca să dispară. Şi, afară de asta, şi un pic de delicateţe masculină, un fel de consideraţie pentru aparenţe, care supravieţuia degradării lui : „La urma urmei, ai putea să te porţi decent, Eliza.“ Dar nu era nici o indulgenţă pe faţa palidă, sub efectul părului argintat ; formalul ei calm dispăruse, ochii negri încercănaţi îl priveau duşmănos, cu un fel de foame. „Nu ! Nu ! Dacă e cum spui, atunci nici o zi, nici o oră, nici o clipă“. Stăruia în ideea ei, hotărîtă să nu mai fie nici urmă de flirt între aceştia doi, de vreme ce obiectul oricărei legături dispăruse ; furioasă pe ea însăşi de a fi suferit atît de mult în trecut din această pricină, furioasă că totul fusese în zadar.

Dar era destul de rezonabilă ca să nu se certe cu el definitiv. La ce bun ? Găsea ea mijloace să-l împace. Singurele mijloace. Atîta timp cît erau ceva bani de cîştigat, îl putea ţine. „Acum du-te ! N-avem nimic de cîştigat dintr-o astfel de conversaţie. Vreau să rămîn puţin singură“. El ieşi, supus şi bosumflat. Pe acelaşi etaj era o cameră pregătită oricînd să-l primească, la capătul unui coridor acoperit cu un covor gros.

Cum şi-a petrecut noaptea această femeie fără iluzii care s-o ajute să străbată orele de insomnie, nu mi-ar place să spun. În cele din urmă, trecu şi noaptea şi această ciudată victimă a prăbuşirii lui de Barral, al cărei nume n-a fost niciodată cunoscut de sindicul oficial, coborî la dejunul de dimineaţă impenetrabilă şi perfectă ca în fiecare zi. Chiar de la început ea acceptase fatalele ştiri ca adevărate.

în toată viața, nu crezuse niciodată în norocul ei, cu acel pesimism al celor pasionați care, în fond, se simt ca niște proscriși într-un univers moralicește restrîns. Dar aceasta n-a ușurat deloc lucrurile cînd, deschizînd cu febrilitate ziarele de dimineață, a văzut veștile confirmate. O, da ! Așa era. „Globul" suspendase plățile — primul bubuit al furtunii încă fără putere, dar pentru inițiați, preludiul unui potop. Ca știre de ultimă oră, nu era o prezentare necuviincioasă. Într-un fel, nu era nici o prezentare. Ziarele serioase, singurele din marile ziare care păstraseră întotdeauna o atitudine rezervată față de grupul de bănci de Barral, își aveau „maniera" lor. Da ! O modestă informație printre alte știri ! Dar pe o altă pagină mai era un articol financiar de specialitate, pe un ton ostil, și care începea cu cuvintele : „Ne-am temut întotdeauna..." și un editorial pe jumătate de coloană, care începea cu fraza : „Este un deplorabil semn al timpurilor", ceea ce era de fapt o austeră și generală mustrare față de absurda orbire a publicului care investise banii. Își aruncă ochii printre articole, un rînd de ici, un rînd de colo — nu era necesar mai mult ca să prindă, dincolo de orice îndoială, murmurul potopului apropiat. Mai multe slabe referințe în care de Barral era pomenit pe nume, îi împrospătă dintr-odată, animozitatea împotriva acestui om, ca efectul unui suport moral neprevăzut. Mizerabilul ticălos !...

— Înțelegi, își întrerupse Marlow cursul povestirii, că pentru a fi consecvent în relatarea mea asupra acestei afaceri, am să-ți spun imediat amănuntele pe care le-am aflat de la doamna Fyne mai tîrziu, cît și ceea ce mi-a împărtășit micul Fyne, cu obișnuita lui solemnitate, în timpul vizitei din dimineața aceea. Așa cum desigur presupui și dumneata, soții Fyne, în apartamentul lor, citiseră și ei știrile în același timp și, de fapt, chiar în același solemn și foarte moral ziar, ca și guvernanta, în luxoasa vilă de peste drum. Numai că ei au citit știrile cu sentimente diferite. Ei au fost loviți ca de trăsnet. Fyne a trebuit să explice soției sale întreaga semnificație a știrii. Primul ei strigăt a fost de ușurare. „Așadar, sărmana copilă va scăpa de proiectele acelor oameni oribili. Doamna Fyne nu știa

ce putea să însemne să fii redus dintr-odată de la bogăție la absolută sărăcie. Fyne, cu imaginația lui de bărbat, fu mai puțin înclinat să se bucure în mod extravagant de eliberarea fetei de niște primejdii morale care îi amenințaseră existența lipsită de apărare. Însemna să plătească un preț al naibii de mare. Cît de nefericită era, mititica de ea ! „Poate că am putea face ceva să consolăm bietul copil, în orice caz măcar pentru timpul cît mai stă pe aici !" spuse doamna Fyne. Simțea un fel de obligație morală de a nu rămîne indiferentă. Dar nu putea fi nici un fel de consolare, pentru nimeni, ca să alergi în stradă la această oră matinală. Și astfel, ascultînd sfatul lui Fyne de a nu se pripi, se așezară amîndoi la fereastră, privind cu compasiune casa aceea mare, îngrozitoare în ochii lor, în impasibila, prospera, costisitoarea ei respectabilitate, stînd cu ruina la ușă.

Atunci, sau foarte curînd după aceea, întregul Brighton aflase știrea și își formase o părere mai mult sau mai puțin justă, asupra gravității ei. Majordomul marei case a domnișoarei de Barral văzuse știrile, poate mai devreme decît oricine pe o rază de o milă, în cursul îndatoririlor sale de dimineață, printre care era și aceea de a usca în fața focului ziarele proaspăt aduse — o ocazie de a arunca o privire prin ele, ceea ce nici un om inteligent n-ar fi neglijat să facă. El comunică și celorlalți din personalul casei vagile sale impresii, că ceva mergea al dracului de prost cu afacerile „lui taică-său, la Londra".

Aceasta aduse în casă o atmosferă de constrîngere, pe care Flora de Barral, coborînd ceva mai tîrziu ca de obicei, nu putu să n-o observe în felul ei. Toți păreau să se uite într-un chip așa de stupid ; îi era teamă că va fi o zi plicticoasă.

În sufragerie, guvernanta, la locul ei, cu un ziar pe jumătate păturit, sub șervetul din poala ei, după cîteva cuvinte schimbate din vîrful buzelor, rămase nemișcată, cu privirea fixă, într-o tăcere stăruitoare și imediat, sosi și Charley, căruia ea nu-i aruncă nici o privire. El abia spuse bună dimineața, deși avea o ușoară dorință să-i zîmbească fetei. Stînd în fața ei cu ochii în farfurie, cu un ușor tremur pe obrajii proaspăt bărbieriți, n-avea

nimic de spus. Era plictisitor, teribil de plictisitor să-ţi începi ziua în felul acesta ; dar ştia ea care era cauza. Acele nesfîrşite chestii familiale ! Nu era pentru prima oară că suferise din cauza efectului lor asupra acestor doi. Era o ruşine ca încîntătorul Charley să fie mereu plictisit de aceste discuţii şi era complet stupid din partea lui să se lase astfel tulburat de mătuşa lui.

Cînd, după un timp de liniştită şi oarecum calculată imobilitate, guvernanta se ridică brusc şi ieşi cu ziarul în mînă, urmată aproape imediat de Charley, care îşi părăsi gustarea fără s-o fi terminat, fata respiră uşurată. Vor lămuri ei în dimineaţa aceea ce vor avea de lămurit, iar după prînz vor fi din nou normali, cel puţin Charley va fi. Cît despre toanele guvernantei, nu le dădea ea prea mare importanţă.

Pentru prima oară în dimineaţa aceea, soţii Fyne văzură uşa de la intrare a îngrozitoarei case, deschisă, iar criticabilul tînăr ieşind la iveală cu ticăloşia lui vizibilă pentru ochii lor plini de prejudecată în chiar pălăria lui melon şi în croiala elegantă a pardesiului său scurt, cafeniu. Plecă repede, ca un om care se grăbeşte să prindă un tren, uitîndu-se repede într-o parte şi-n alta, ca şi cînd ar fi transportat ceva. Pleca oare definitiv ? Fără îndoială, fără îndoială ! Dar căldurosul „slavă Domnului !“ al doamnei Fyne se dovedi a fi puţin cam pripit. În foarte scurt timp, odiosul individ apăru din nou, în pas de plimbare, absolut de plimbare, cu pălăria înclinată puţin pe-o parte, cu un aer liniştit şi satisfăcut. La vederea lui, Doamna Fyne bodogăni nu numai în gînd, dar cu glas tare, auzibil, şi-l întrebă pe soţul ei ce ar putea să însemne asta. Firește, domnul Fyne n-avea de unde să ştie. Doamna Fyne era de părere că ceva oribil se pregăteşte şi, în acest timp, obiectul detestării ei suise scările şi bătuse la uşă, care imediat se deschise şi îl lăsă să intre.

Nu se dusese decît pînă la bancă.

Motivul pentru care îşi părăsise dejunul neterminat, ca să alerge după guvernantă, a fost ca să-i vorbească în legătură cu acel comision, care în ochii lui era de cea mai mare importanţă posibilă. Înălţă din umeri la ner-

vozitatea din ochii și mîinile ei, la șoapta aproape strangulată : „Trebuia să ies, nu mă mai puteam stăpîni". Asta era treaba ei. El, cu suprasensibilitatea lui de om tînăr, era mai curînd scîrbit de ferocitatea ei. N-o înțelegea. Bărbații nu acumulează ură unul împotriva altuia în mici cantități, tezaurizînd cu grijă fiecare fărîmitură, pînă crește și se transformă într-un tezaur monstruos și explozibil. Alergase afară după ea ca să-i amintească de contul în bancă. Nu credea că ar fi bine să ridice banii acum, fără să mai piardă timp deloc ? Ea îi promisese că nu va lăsa nimic în urma lor.

Un cont deschis pe numele ei pentru cheltuielile casei din Brighton, fusese alimentat de către de Barral cu considerabile generozități. Guvernanta trecu prin spațiosul hol într-o cameră mică, lăturalnică, unde se așeză să scrie cecul pe care el se grăbi să-l schimbe în bani, ca și cînd ar fi fost furat sau falsificat. Așa cum observaseră soții Fyne, aparența lui neliniștită, părăsind casa, se datora faptului că, pe lîngă tulburarea cauzată de un cec de îndoielnică autenticitate, posedarea unui act de acest fel îl făcea nerezonabil de neliniștit pînă în clipa cînd fu încasat cu bine. Și, la urma urmei, știi că, indirect, tot furat era, pentru că banii erau a lui de Barral, chiar dacă contul era deschis pe numele desăvîrșitei doamne. În orice caz, cecul a fost încasat. Odată în posesia bancnotelor și a aurului, își recăpătă purtarea nepăsătoare, fiind bine cunoscut faptul că, pentru anumite firi, prezența banilor în buzunar, fie ei și furați, acționează ca un tonic sau cel puțin ca un stimulent. Își pusese pălăria puțin pe-o ureche, ca și cînd ar fi băut un pahar sau două — ceea ce se poate chiar să fi și făcut, ca să sărbătorească împrejurarea.

Guvernanta îl așteptase în hol, să se întoarcă, fără să se sinchisească de privirile fugare ale majordomului, care tot intra și ieșea din sufragerie, strîngînd de la masă. Chiar ea deschisese ușa atît de iute. „E-n regulă", spuse el, pipăindu-și buzunarul de la piept ; iar ea nu îndrăzni, mizerabila ticăloasă fără iluzii, nu îndrăzni să-i ceară banii. Se priviră în tăcere. El întrebă printr-o mișcare a capului : „Unde e ea ?" iar guvernanta șopti : „S-a dus în salon.

Vrei s-o mai vezi ?“ cu o vicleană privire întunecată, la care el mormăi morocănos : „Să fiu al dracului dacă vreau. Ei, dacă vrei s-o ştergem aşa repede, de ce nu plecăm chiar acum ?

Ea îşi strînse buzele cu crudă încăpăţînare şi dădu din cap. Avea părerea ei, întregul ei plan. În momentul acela, soţii Fyne care se aflau încă la fereastră, pîndind ca o pereche de detectivi particulari, văzură un bărbat cu o barbă lungă, căruntă şi o faţă jovială, urcînd scările, ajutîndu-se de un baston gros, şi bătînd la uşă. Cine putea fi ?

Era unul dintre profesorii domnişoarei de Barral. Ea se dedicase în ultimul timp picturii în acuarelă, pentru că citise într-o revistă săptămînală pentru femei că multe prinţese din casele regale ale Europei cultivă această artă. Aceasta era dimineaţa destinată acuarelei ; iar profesorul, un veteran cu multe expoziţii, cu un aspect venerabil şi jovial, se prezentase cu punctualitatea sa obişnuită. Nu prea citea el ziarele de dimineaţă şi chiar dacă ar fi văzut ştirile, e foarte probabil că n-ar fi înţeles adevărata lor semnificaţie. În orice caz el sosi, aşa cum se aştepta şi guvernanta, iar perechea Fyne îl văzu trecînd prin importanta uşă.

Se înclină în faţa doamnei care avea sarcina educaţiei domnişoarei de Barral, şi pe care o văzu în hol, angajată într-o conversaţie cu un tînăr domn frumos, dar oarecum cam fanfaron. Ea se întoarse către bătrîn cu amabilitate :

— Flora vă aşteaptă în salon.

Cultivarea artei zisă a fi patronată de prinţese se făcea în salon, din cauza luminii mai potrivite. Guvernanta precedă pe maestru pe scări şi apoi în camera unde domnişoara de Barral, purtînd un şort de olandă (de asemenea foarte potrivit pentru îndeletnicirea cu arta), aştepta zîmbitoare. Lecţia de acuarelă, însufleţită de amuzanta conversaţie a bunului şi glumeţului bătrîn, era întotdeauna plină de haz, iar fata simţi că va fi compensată pentru începutul plicticos al zilei.

De obicei, guvernanta era prezentă în timpul lecţiei, dar de data aceasta şezu doar pînă ce profesorul şi eleva începură să lucreze, apoi, ca şi cînd şi-ar fi adus dintr-odată

aminte să dea vreun ordin, se ridică liniştită şi ieşi din cameră.

Odată afară, servitorii fură chemaţi de fata din casă, fără să se sune nici o sonerie şi... „Repede, repede, daţi tot bagajul jos în hol şi unul din voi să aducă o trăsură!" Ea stătea în faţa uşii salonului, pe palier, privind fiecare piesă, cufăr, valize de piele, geamantane, cărate pe lîngă ea, cu sprîncenele încruntate şi cu o înfăţişare atît de întunecată şi de absorbită, încît trecu cîtva timp pînă ce majordomul prinse destul curaj ca să-i vorbească. E merse drept la chestiune, dar în felul lui respectuos, obişnuit.

„Vă rog să mă iertaţi, doamnă, dar plecaţi definitiv?"

Fu surprins de tonul vocii ei, a cărei asprime şi vulgaritate căzură pe urechea lui exercitată, ca neplăcutu efect al unei note false. „Da, plec şi cel mai bun lucru pe care-l aveţi de făcut e să plecaţi şi voi cu toţii şi cît mai curînd. Puteţi pleca şi azi, acum, în clipa asta. Leafa vi s-a plătit chiar săptămîna trecută. Cu cît staţi mai mult, cu atît pierdeţi mai mult. Dar pe mine nu mă interesează asta. După cum ştiţi, sînteţi în serviciul domnului de Barral."

Majordomul fu uluit de modul acesta de a da un sfat şi, cum privirea lui rătăcea spre uşa salonului, guvernanta îşi întinse braţul ca pentru a bara trecerea „Nimeni nu intră acolo". Şi asta fu spus pe alt ton, un asemenea ton încît orice urmă de respect deprins dispăru din comportarea majordomului. Se holbă la ea cu o privire sincer uluită. „Nu pînă nu plec eu" adăugă guvernanta şi cu o asemenea expresie pe faţă, încît omul fu speriat de misterul ei şi, strîngînd uşor din umeri, fără altă vorbă coborî scările în drumul lui spre subsol, trecînd în hol pe lîngă domnul Charley care, cu pălăria pe cap şi mîinile adînc înfundate în buzunarele pardesiului, păşea în sus şi-n jos, de parcă ar fi fost de strajă acolo.

Camerista „doamnelor" era singura servitoare care se afla sus, zăbovind pe coridor, curioasă şi ca fascinată de femeia care stătea acolo, păzind uşa. Guvernanta îi făcu semn cu mîna să vie mai aproape şi îi ordonă să-i aducă din

camerele ei, acum goale, pălăria şi voalul, singurele obiecte care se mai găseau acolo, afară de mobile ; ea se execută în linişte, dar foarte tulburată în sinea ei. Şi în timp ce aştepta stingherită, cu voalul, în faţa acelei femei, care fără să facă un pas mai departe de uşa salonului, nepăsătoare, îşi prindea, în grabă, cu ace pălăria pe cap, auzi din salon un brusc hohot de rîs al domnişoarei de Barral, care se amuza de hazul ultimei ei lecţii de pictură, dată de veselul bătrîn.

Domnul şi doamna Fyne, stînd la pîndă la fereastră — ocupaţie de necrezut pentru oameni de categoria lor — văzură cu o nelinişte reînoită o trăsură oprindu-se la uşă şi urmăriră cum o mulţime de bagaje erau scoase afară şi urcate pe acoperişul trăsurii. Majordomul apăru o clipă, apoi intră din nou. Ce însemna asta ? O duceau oare pe Flora la tatăl ei ? Sau femeia aceea şi oribilul ei nepot se pregăteau s-o ducă undeva ? Fyne n-ar fi putut spune. Se îndoia de ultima presupunere, Flora nemaiavînd acum, socoti el, nici o valoare, nici pozitivă, nici speculativă. Deşi nu prea mare cititor de caractere, nu avea încredere în intenţiile umane ale guvernantei. Mi-a mărturisit cu naivitate că era emoţionat de parcă ar fi urmărit acţiunea unei drame, pe scenă. Apoi îi fulgeră prin minte că fata ar putea să aibă ceva bani, o mică avere a ei personală şi atunci...

Îi spuse şi soţiei părerea sa, iar aceasta îi împărtăşi din plin consternarea. „Nu cred că copila va pleca fără să vie să-şi ia rămas bun de la noi, murmură ea, trebuie să descoperim, am s-o întreb.“ Dar chiar în clipa aceea trăsura porni, fără nimeni în interior, iar uşa de la intrarea care pînă atunci stătuse uşor întredeschisă, fu împinsă.

Rămaseră tăcuţi, uitîndu-se la uşă, pînă cînd doamna Fyne şopti îndoielnic „Cred cu adevărat că trebuie să mă duc acolo“. Fyne nu răspunse o bucată de timp (ştii doar că e o fire reflectivă), apoi, ca şi cînd şoapta doamnei Fyne ar fi avut o putere asupra uşii, aceasta se deschise din nou, larg, şi bărbatul cu barbă albă ieşi uluitor de vioi în mişcări, folosindu-şi bastonul, la coborîtul scărilor, aproape ca pe-o prăjină de sărit şi porni şontocăind energic de-a lungul trotoarului. Bineînţeles că soţii Fyne erau prea departe ca să poată vedea expresia feţei lui,

dar asta nu le-ar fi ajutat prea mult ca să ghicească ceea ce se petrecea înăuntrul casei. Expresia era comic perplexă, nimic mai mult.

Căci la sfîrşitul lecţiei, luîndu-şi bastonul şi ieşind cu obişnuita lui vioiciune, se izbi aproape ca un carambol, la ieşirea din salon, de guvernanta domnişoarei de Barral. Se opri la timp, iar ea se întoarse iute. Era jenant. Îşi ceru scuze ; dar faţa ei nu tresări, nu-şi dădea seama de prezenţa lui ; avea o ciudată expresie de hotărîre. O foarte ciudată expresie, aş spune, care îl opri o clipă. Pentru a-şi masca încurcătura, făcu o remarcă stupidă asupra vremii, la care ea, în loc să răspundă cu o altă remarcă stupidă, conform regulilor tacite ale jocului, îi aruncă un zîmbet cu un înţeles impenetrabil. Nimic nu putea fi mai ciudat. În hol, frumosul tînăr domn de aparenţă dubioasă nu-i dădu nici cea mai mică atenţie. Nu se vedea nici un servitor. Ieşi, trăgînd uşa în urma lui cu o bufnitură zgomotoasă, ceea ce într-un fel era forţat să facă, pentru ca s-o poată închide.

Cînd ecoul bufniturii se stinse, femeia de pe palier se aplecă peste balustradă şi strigă cu amărăciune omului de jos : „Nu vrei să vii să-ţi iei rămas bun ?“ El făcu din umeri un gest de enervare şi îşi continuă mersul în sus şi-n jos, ca şi cînd n-ar fi auzit. Dar deodată se răzgîndi, se opri o clipă, apoi cu un aer posomorît şi fără să-şi scoată mîinile din buzunare, sui repede scările. În faţa uşii, ea îşi întoarse capul ca să-i adreseze o şoaptă plină de reproş şi de dispreţ : „Hai, mărturiseşte că mureai să-i mai vezi o dată feţişoara stupidă“ — la care el nici nu catadicsi să răspundă.

Flora de Barral, stînd încă la masa unde lucrase la schiţa ei, auzi uşa deschizîndu-se şi îşi înălţă capul. Felul invadator în care cei doi îşi făcură intrarea, o făcu conştientă de ceva încă nemaivăzut pînă atunci. Îi cunoştea bine. O cunoştea pe femeia aceea mai bine decît pe tatăl ei. Fusese între ele o relaţie atît de intimă pe cît e posibil să fie fără o apropiere afectuoasă. Încîntătorul Charley intră cu ochii pironiţi pe spatele guvernantei, al cărei voal ridicat îi ascundea fruntea ca o bandă cafenie deasupra liniei negre a sprîncenelor. Fata se simţi uimită

şi alarmată de expresia cu totul necunoscută de pe faţa femeii. Puterea pasiunii dezvăluie adesea un aspect al personalităţii complet ignorat pînă atunci, chiar de cei mai apropiaţi. Era ceva ca o emanaţie diavolească din ochii ei şi din faţa celuilalt care, exact în spatele ei şi întrecînd-o cu o jumătate de cap în înălţime, îşi ţinea ochii aplecaţi într-un fel sinistru, ceea ce agită şi dezlănţui în biata fată acea facultate de iraţională şi explozibilă teroare care zace zăgăzuită în străfundul oricărei inimi omeneşti, ca şi în inimile animalelor. Cu pupilele brusc mărite şi cu o mişcare tot aşa de instinctivă ca şi saltul unei căprioare brusc speriate, sări şi se găsi în mijlocul marei încăperi, exclamînd în faţa acestor străini, familiari şi uimitori :

— Ce doriţi ?

Observi că ea a strigat „ce doriţi ?" şi nu „ce s-a întîmplat ?" Mai tîrziu i-a spus doamnei Fyne că avusese impresia unui atac personal, ceea ce trebuie să fi fost îngrozitor. Femeia din faţa ei fusese pentru ea înţelepciunea, autoritatea, protecţia vieţii, securitatea, personificate şi nediscutate. Îţi poţi închipui aşadar forţa şocului în percepţia intuitivă nu numai a unui pericol, pentru că ea nu-şi dădea seama ce o alarma, dar în sensul securităţii dispărute. Şi nu numai a securităţii. Nu ştiu cum aş putea să-ţi explic mai limpede. Uite ! Chiar un copil mic trăieşte, se joacă şi sufere în limita concepţiei propriei lui existenţe. Imaginează-ţi dacă poţi, un fapt producîndu-se brusc, cu o forţă capabilă să zdrobească însăşi această concepţie. Dacă fata a scăpat cu mintea nevătămată, se datorează numai faptului că era încă un copil ; cu alte cuvinte a reuşit să treacă teafără prin toate acestea. S-ar putea oare concepe ce s-ar fi întîmplat dacă era mai matură şi ar fi fost tot atît de ignorantă precum încă era ? S-ar putea conchide că ar fi rămas idioată pe loc — cu mult înainte de sfîrşitul acelei experienţe. Din fericire, oamenii, fie ei maturi sau nematuri, (şi cine e vreodată cu adevărat matur ?) sînt în cea mai mare parte incapabili să înţeleagă ceea ce li se întîmplă. O miloasă măsură de prevedere a naturii pentru a ocroti o cantitate medie de echilibru mintal, în scopul activizării acestei lumi...

— Dar noi, dragă Marlow, intervenii eu, avem nepreţuitul avantaj de a înţelege ceea ce li se întîmplă altora. Sau cel puţin unii dintre noi. Este şi asta o măsură de prevedere a naturii ? Şi dacă da, în ce scop ? Ca să ne amuzăm clevetind despre treburile altora ? Dumneata, de exemplu, pari să...

— Nu ştiu ce par, mă opri Marlow, dar e sigur că în viaţă trebuie să ne şi amuzăm într-un fel sau altul. Ar fi totuşi o foarte respectabilă măsură de prevedere, chiar dacă n-ar fi decît pentru acest scop. Dar dintr-un spirit de înţelegere, se iveşte în noi compasiune, milă, indignare, simţul de solidaritate ; iar în minţile mai largi, o înclinaţie spre acea indulgenţă care este vecină cu afecţiunea. Nu vreau să spun prin asta că sînt înclinat spre indulgenţă pentru faimoasa pereche care a tulburat o fată nebănuitoare. Au intrat în pas de marş (e chiar expresia pe care ea a folosit-o mai tîrziu, povestind doamnei Fyne), dar la strigătul ei s-au oprit. Trebuie să fi fost destul de surprinzător pentru ea. Era ca şi cînd cineva şi-ar scoate masca atunci cînd nu te aştepţi. Bărbatul se opri de-a binelea. N-a făcut un pas mai departe. Dar guvernanta, deşi venise cu scopul de a-şi scoate masca pentru prima oară în faţa ei, părea să considere ţipătul înfricoşat al fetei drept o nouă provocare.

„Pentru ce ţipi, prostuţo ?“, spuse, înaintînd singură şi apropiindu-se de fată care era emoţionată ca şi cînd ar fi văzut capul Meduzei cu bucle de şerpi, aşezat în chip misterios pe umerii acelei persoane familiare, în rochia cafenie şi cu acea pălărie pe care le ştia aşa de bine. O făcu să piardă orice simţ al realităţii. Îi povestea doamne. Fyne : „Nu ştiam unde mă aflu. Nu ştiam nici măcar că mi-era frică. Dacă mi-ar fi spus că e o glumă, aş fi rîs. Dacă mi-ar fi spus să-mi pun pălăria şi să plec cu ea, mi-aş fi pus pălăria şi aş fi plecat fără nici un cuvînt. Aş fi fost convinsă că mi-am pierdut minţile pentru cîteva minute, m-aş fi speriat grozav, dar n-aş fi suflat o vorbă despre asta nici ei, nici altcuiva. Dar ticăloasa îşi apropie obrazul de al meu atît de mult încît nu mai puteam să mă mişc. Cînd m-am uitat în ochii ei, am simţit cum cad jos, pe covor.“

După mulți ani îi povestise acestea doamnei Fyne, și numai ei. Nimeni altcineva n-a auzit vreodată lucrurile astea din gura ei. Dar nu le-a uitat niciodată. Au fost prezente întotdeauna ; au rămas ca o pecete pe sufletul ei, un fel de rană mistică, o rană menită să fie contemplată și să devină obiect de meditație. Și a spus mai departe doamnei Fyne, în cursul multor confidențe provocate de această contemplație, că fiecare cuvînt urît rostit de această femeie era aproape ca o alintare, era oarecum liniștitor. Imaginația, ca și trupul ei, au făcut un salt nebun ca să cunoască necunoscutul ; și tot auzind atunci cuvinte care, mai mult prin ton decît prin conținut, erau la urma urmei simple insulte veninoase, redobîndi echilibrul neliniștii interioare a întregii ei ființe.

„M-a făcut neghioabă de atîtea ori, de nici nu-mi mai pot aminti. Eu ! Neghioabă ! De ce, doamnă Fyne ? Vă asigur că nu gîndisem niciodată ; niciodată și la nimic nu gîndisem pînă atunci. Trăiam, pur și simplu. Și nu poți fi neghiob fără să fi încercat măcar să gîndești. Dar la ce puteam eu să mă gîndesc ?"

Și, fără îndoială, comentă Marlow, viața ei fusese doar o viață de senzații, la care răspunsul nu poate fi nici prost nici deștept, nu poate fi decît temperamental și cred că, în general, avea o predispoziție fericită, un copil obișnuit. Chiar cînd guvernanta a întrebat-o cu violență dacă își imaginează că mai are ceva în ea, afară de bani, ca să determine vreo persoană inteligentă să se intereseze de existența ei, Flora își schimbă doar respirația într-un hohot fără lacrimi, nu scoase nici un cuvînt, nu făcu nici o mișcare. Cînd i se spuse cu răutate că, în ceea ce privea mintea, inima, manierele și întreaga ei înfățișare nu era decît o creatură comună și stupidă, rămase tăcută, fără să se indigneze, fără mînie. Stătea, ca un vas fragil și pasiv, peste care cealaltă vărsa toată ura acumulată pentru toți copiii pe care-i îngrijise, tot disprețul pentru stăpînii ei (inclusiv ducii), toată ranchiuna adunată, infinita ură a acelor ani austeri ; nu voi spune ipocriți. Practica unei perfecte ipocrizii este o ușurare în ea însăși, un secret triumf, de cea mai proastă speță, fără îndoială, totuși o cale de a fi împăcat cu moralitatea comună, de care unii dintre noi par să sufere așa de mult. Nu ! Anii,

pasionații, amarii ani de reprimare — admirabila reprimare de fiecare clipă — de corectitudine perfectă a vorbirii, a privirii, a mișcărilor, a zîmbetului, a gesturilor, care-i stabiliseră o înaltă reputație. Fusese un succes impresionant în sfera ei. Ca și cînd ar fi trăit ani întregi pe jumătate sugrumată.

Și toate aceste torturi pentru nimic, pînă la urmă! Ceea ce părea în fine o posibilă răsplată (o! fără iluzii! totuși o răsplată) zăcea sfărîmat acum în mîinile ei, căzut în praf, amarul praf al deziluziei, pe care îl savura în mizerabila ei răzbunare — singură — regretînd doar nevrednicia figurii copilărești care nu reprezenta altceva decît obiectul pe care putea să-și verse veninul în toată libertatea, fie chiar și pentru o singură dată. Prezența tînărului din spatele ei nu făcea decît să-i sporească și satisfacția și mînia. Dar însăși violența atacului părea să-și slăbească efectul, datorită faptului că victima parcă era insensibilă. Cauza acestei ofense scăpînd în mod firesc imaginației fetei, atitudinea ei era de o mare și iremediabilă stupiditate. Și e un fapt cunoscut că cele mai teribile șocuri din viață sînt adesea primite fără țipete, fără rîuri de lacrimi și fără zvîrcoliri și hohote de plîns. Nesățioasei guvernante i-a lipsit grozav plăcerea acestor manifestări. Apatia fetei nu era decît o nouă provocare. Totuși biata față era albă ca varul.

„Mi-era frig, explica ea doamnei Fyne." Avusesem timp să încremenesc. Își adusese fața atît de aproape de a mea, iar dinții arătau de parcă ar fi vrut să mă muște. Ochii ei păreau că se uscaseră de tot, aspri și mici, într-o mulțime de crețuri oribile. Mi-era prea frică de ea ca să tremur, prea frică de ea ca să-mi pun degetele în urechi. Nu știam ce denumiri avea să mai îmi dea în clipa următoare; dar cînd mi-a spus că nu sînt mai mult decît o cerșetoare, că nu voi mai avea nici profesori, nici servitori, nici cai, mi-am spus: asta-i tot? Aș fi rîs dacă nu mi-ar fi fost prea frică de ea ca să scot vreun sunet cît de slab."

Se pare că bietei Flora îi era dat să cunoască toate fazele posibile ale suferinței, începînd cu panica instinctivă, trecînd prin stadiul confuziei, apoi acel al înghețului și cel al fricii care te îngălbenește, pînă la instinctiva

prudență a teroarei extreme — nemișcarea șoarecelui. Dar cînd se auzi numită copil de șarlatan și de escroc, monstruoasa surpriză a acestor cuvinte, produseră în ea o transformare totală și nu se mai putu stăpîni. Țipă imediat : „Nu trebuie să vorbești astfel de papa !"

Efortul acestui strigăt o dezrădăcină din locul unde picioarele ei mici păreau adînc îngropate în luxosul covor gros și se retrase mult înapoi, unde se auzea pe sine repetînd mereu : „Nu trebuie, nu trebuie !" ca și cînd altcineva ar fi strigat. Ajunse lîngă un scaun și se prăbuși pe el. După care, acel altcineva încetă să mai țipe. Se așeză mai bine pe scaun, extenuată, într-o cameră tăcută, fără să vadă nimic, fără să se poată gîndi la nimic, indiferentă la orice.

Următoarele secunde părură să dureze o veșnicie ; un abis negru de timp, separînd ceea ce trecuse de reapariția guvernantei și de redeșteptarea fricii. Femeia aceea își stropșea cuvintele printre dinți : „Spui că nu trebuie, nu trebuie ! Dar mîine toată lumea va vorbi despre el în felul acesta. Au s-o spuie, au s-o publice, ai să auzi și ai să citești — și atunci ai să știi a cui fată ești."

Figura îi era luminată de o satisfacție atroce. „Nu e decît un hoț, țipa ea, acest tată al tău ! Cît despre tine, nu m-am înșelat nici un moment. M-ai scîrbit din ce în ce mai mult, ani întregi. Ești o nulitate, vulgară și stupidă, și ai să te întorci acolo unde meriți, oricît de jos ar fi locul de unde ai săltat, și-ți vei cerși pîinea — dacă mila cuiva se va opri la tine — ceea ce mă îndoiesc."

Ar fi continuat astfel, fără să-i pese de ochii larg deschiși și de gura căscată a fetei care se ridică brusc cu o expresie holbată, de parc-ar fi fost sugrumată de niște degete invizibile, și totodată oribil de palidă. Efectul asupra constituției ei a fost atît de profund, mi-a spus doamna Fyne, încît fața, care în copilărie avusese obrajii delicat colorați, a rămas, chiar după doi ani de la această întîmplare, extrem de albă la față, susceptibilă, la cea mai slabă emoție, să devină de-o paloare de strigoi. Scena se sfîrși cînd în înspăimîntătoarea ei dezolare, sărmana fată strigă după ajutor : „Charley ! Charley !" sunete gîfîite, venind cu mari sforțări din gîtlejul sugrumat. Ochii ei măriți îl descoperiseră acolo unde stătea, surd și nemișcat.

Tresărind din imobilitatea lui și scoțind brusc o mînă din buzunarul pardesiului, tînărul înaintă repede spre femeie, o apucă de braț pe la spate, spunîndu-i pe un ton aspru, poruncitor : „Să mergem, Eliza !" Într-o clipă, copila i-a văzut împreună îndepărtîndu-se, aproape de ușă, ieșiți pe ușă, pe care n-a auzit-o nici n-a văzut-o deschizîndu-se sau închizîndu-se. Dar era închisă. O, da. Era închisă ! Privirea ei, care nu vedea nimic, rătăci prin cameră. Pentru cîtva timp rămase aplecată înainte, adunîndu-și puterile, întrebîndu-se dacă va putea să se ridice în picioare. În cele din urmă, se ridică. Totul se învîrtea în jurul ei, într-o tăcere apăsătoare. Își amintea perfect — după cum a relatat doamnei Fyne — că, agățîndu-se de brațul scaunului, a strigat de două ori „Papa ! Papa !". La gîndul că el era departe, la Londra, totul în jur se cufundă în totală tăcere. Apoi, înfricoșată brusc de singurătatea acelei camere goale, alergă orbește afară.

Cu acea fatală rezervă în a face binele, inerentă condiției prezente a umanității, soții Fyne continuau să pîndească de la fereastra lor. „E atît de greu să știi uneori cum e mai bine să procedezi", mă asigură Fyne. Este. Bunele intenții stau adesea în propria lor cale. Pe cînd atunci cînd vrei să faci rău cuiva, n-ai nevoie să eziți. Mergi de-a dreptul. Nimeni nu-ți va reproșa că ai greșit, nici nu te va califica drept zăpăcit, lipsit de tact, și nici nu-ți va spune că te amesteci unde nu-ți fierbe oala. Soții Fyne pîndeau ușa, ușa închisă de la stradă, oarecum dușmană a gîndurilor lor binevoitoare, și fața casei, cea crud de impenetrabilă. Era ca și în oricare altă zi. Neschimbatul aspect zilnic al lucrurilor neînsuflețite era atît de impresionant, încît Fyne se întoarse un moment în cameră, luă din nou ziarul și își aruncă ochii peste articolul cu știrile. Nu încăpea nici o îndoială. Situația arăta foarte prost. Se întoarse lîngă fereastră și lîngă doamna Fyne. Obosită cum era, ședea acolo hotărîtă și gata de a-și lua o răspundere. Dar nu avea de dat nici o sugestie. Oamenilor le e teamă de eșec și toată îndrăzneala ei era în gînd. Ezita în fața manierei incomparabil de insolente a guvernantei. Fyne ședea lîngă ea ca în fotografiile vechi a doi soți, unde vezi bărbatul cu mîna pe spătarul scaunului pe care stă soția. Și erau tot atît de eficienți ca o fotografie veche

şi tot atît de nemişcaţi, pînă cînd doamna Fyne tresări uşor. Uşa de la stradă se deschise şi, ţîşnind afară, apăru tînărul, cu pălăria trasă pe ochi (după cum observă doamna Fyne). După el se strecură şi guvernanta, întorcîndu-se imediat să închidă cu grijă uşa. În acest timp, tînărul coborî treptele albe şi porni de-a lungul trotuarului, cu mîinile adînc înfundate în buzunarele pardesiului său cafeniu. Femeia, femeia aceea cu mişcări măsurate şi maniere distinse, o luă puţin la fugă ca să-l ajungă şi imediat ce fu lîngă el, încercă să-şi strecoare mîna sub braţul lui. Doamna Fyne a văzut brusca mişcare pe care o făcu tînărul ca pentru a evita un contact inoportun, respingînd cu asprime încercarea ei. Femeia nu a stăruit, dar a continuat să meargă în pas cu el, iar doamna Fyne îi urmărea mergînd separaţi, întorcînd colţul străzii unul lîngă altul, dispărînd pentru totdeauna.

Fără îndoială că soţii Fyne s-au uitat elocvent unul la altul. Ce părere ai ? Apoi, de comun acord, îşi reîntoarseră privirile spre uşa închisă de la intrare, masivă, întunecată, cu ciocanul de alamă strălucind într-o rază de soare piezişă, tăiată de o linie diagonală de umbră grea ce mergea pînă în depărtatul capăt al străzii. S-ar putea oare ca fata să fi şi plecat ? Trimisă la tatăl ei ? Dar avea vreo altă rudă ? În afara lui de Barral n-a venit nimeni, niciodată s-o vadă, îşi aminti doamna Fyne ; şi dintr-odată, într-un fel profund şi matern, fu conştientă de singurătatea fetei. Era irezistibil. Şi afară de asta, plecarea guvernantei era încurajatoare. „Mă duc acolo să văd ce se întîmplă" declară ea hotărîtă, dar încă privind peste drum. Intenţia ei însă se opri pe loc la vederea acelei îngrozitoare uşi, sclipitoare şi sumbră, căscîndu-se dintr-odată asupra întunericului adînc al holului, prin care literalmente zbură afară, drept pe trotoar, aproape fără să atingă treptele albe, o mică siluetă înfăşurată pînă sub bărbie cu un halat de olandă, cu părul răvăşit pe spate, trecînd în zbor pe lîngă stîlpul felinarului, pe lîngă cutia poştală... „Uite, strigă doamna Fyne, vine încoace. Aleargă, John ! Aleargă !"

Fyne o zbughi pe uşă afară. Aceasta e chiar expresia lui. A zbughit-o. M-a asigurat cu toată solemnitatea că a

zbughit-o. Vederea micului și mușchiulosului Fyne sărind peste culoarele și scările unui mic hotel particular de prim ordin, trebuie să fi făcut toate paralele pentru vreun amator de impresii memorabile. Dar uitîndu-mă la el, gata să rîd, m-am întrebat : „cîți bărbați ar fi gata să-și compromită scumpa gravitate de hatîrul copilului fără importanță al unui financiar ruinat, care avea deasupra capului un nor negru, urît ?“ N-am rîs de micul Fyne, dimpotrivă, l-am încurajat : „Ai făcut asta ! Foarte bine... și ?“

Principalul său gînd era să salveze copila de vreo intervenție neplăcută. Jos era un portar, erau comisionari, unele persoane care plecau cu bagaje ; la poartă, un autobuz al căilor ferate, cîțiva chelneri în bluze albe, învîrtindu-se pe la intrare.

Ajunse la timp. Era la ușă înainte ca fata, în cursa ei oarbă, să fi ajuns acolo. Nu-l recunoscu. Poate că nici nu-l vedea. El o prinse de braț în timp ce alerga și, procedînd cu judecată, nici nu încercă s-o oprească ci pur și simplu, intră cu ea în zbor și sus pe scări, stîrnind o adevărată consternare printre cei pe care-i întîlneau în calea lor, făcîndu-i să se împrăștie. Ce trebuie să-și fi imaginat ei la vederea unui nerușinat între două vîrste, răpind și ducînd în mare grabă, la apartamentele de sus al unui hotel respectabil, o fată speriată, vizibil o minoră, nu știu, zău. Iar Fyne (așa mi-a spus) nici nu se sinchisea de ce-ar fi putut gîndi lumea. Tot ce dorea era să ajungă la soția lui înainte ca fata să leșine. Cîtva timp alergă cu el, dar ultimul șir de trepte trebui s-o apuce și, mai tîrînd-o, mai purtînd-o, ajunseră la doamna Fyne, care aștepta la ușă, cu fizionomia ei liniștită, impasibilă, gata să-și asume orice fel de responsabilitate, ceea ce o caracteriza de pe atunci, cu mult înainte de a deveni o severă teoreticiană. Ușurat, cu misiunea îndeplinită, Fyne închise cu grabă ușa salonului.

Dar nu mult după aceea amîndoi Fyne-ii se simțiră înfricoșați. După cîtva timp de imobilitate în brațele doamnei Fyne, fata, care nu scosese o vorbă, se smulse din îmbrățișarea aceea întrucîtva cam rigidă și începu să se zbată între ei, în tăcere, îngrozitor, nu știau nici ei de ce, pînă cînd, extenuată, se prăbuși pe o canapea. Din feri-

cire, copiii erau afară cu bonele lor. Camerista de la hotel o ajută pe doamna Fyne s-o pună pe Flora la pat. Părea că înnebunise și că și-ar fi pierdut graiul. Zăcea pe spate, cu fața albă ca foaia de hîrtie, cu ochii ei întunecați fixați pe tavan, cu imobilitatea aceea îngrozitoare, întreruptă din cînd în cînd de o criză bruscă de frisoane, cu un clănțănit puternic de dinți, în liniștea mohorîtă a camerei cu storurile trase. Doamna Fyne ședea lîngă ea răbdătoare, cu brațele încrucișate, mișcată în sinea ei de enigma acestei deprimări, al cărei nume nu-l putea ghici și spunîndu-și în gînd : „Copila asta e prea emotivă, mult prea emotivă ca să mai poată fi vreodată cu adevărat invulnerabilă". Ca și cînd cineva care nu e făcut din piatră, ar putea fi perfect invulnerabil în lumea asta. Și adică cum — invulnerabil la ce ? La forță sau la corupție ? Dar chiar în cea mai perfectă armură de oțel, sînt puncte slabe la încheieturi, pe care o lovitură le poate găsi, dacă întîmplarea oferă ocazia.

Considerațiile generale n-au avut niciodată puterea s-o tulbure prea mult pe doamna Fyne. Cum fata nu era în starea de a putea fi chestionată, ședea lîngă patul ei și aștepta. Fyne trecu la casa de peste drum, scrupulele sale fiind întrecute de grija de a descoperi, în definitiv, ce se întîmplase. N-a fost nevoie să ridice ciocanul, ușa era deschisă. Intră dar nu văzu pe nimeni primprejur. Servitorii erau adunați în subsol pentru o inutilă consfătuire. Vocea de bas a lui Fyne speriindu-i, majordomul veni sus, fără haină, numai în pantaloni și cămașă, foarte bănuitor la început, apoi, după explicațiile lui Fyne că era soțul unei doamne prietenă cu mama domnișoarei de Barral, deveni mai comunicativ și, pe un ton ca de la bărbat la bărbat, dar păstrînd vocea exersată de servitor de prim ordin : „O, domnule, nu ! N-are nici gînd să se mai întoarcă, mi-a spus-o chiar ea" îl asigură el pe Fyne, cu o ușoară umbră de dispreț strecurată în tonul lui.

Cît despre domnișoara, nimeni din cei de jos n-avea habar că ieșise din casă. Putea spune că ei toți ar fi fost doritori să facă tot ce se poate în clipa de față, dar deoarece era acum cu prietenii mamei sale...

Se tot foia. Murmura că toate astea erau foarte neașteptate. Ar fi dorit să știe ce să facă cu scrisorile și telegramele care ar putea sosi în timpul zilei.

„Scrisorile adresate domnișoarei de Barral ar fi bine să le aduci peste drum, la hotelul meu spuse Fyne, începînd să se simtă extrem de îngrijorat pentru viitor. Omul răspunse : „Da, domnule, adăugînd : dar dacă e vreo scrisoare adresată doamnei..." Fyne îl opri printr-un gest. „Nu știu... fă ce crezi".

„Foarte bine, domnule."

După plecarea lui Fyne, valetul nu închise ușa, ci rămase un timp în prag, uitîndu-se în susul și-n josul străzii, într-un spirit de independență, ca un om care e din nou propriul său stăpîn. Doamna Fyne, auzindu-l pe soțul ei întorcîndu-se, ieși din camera în care fata zăcea în pat. „Nici o schimbare," șopti ea, iar Fyne nu putu să facă decît un neajutorat semn de ignorare despre ceea ce puteau să însemne toate astea și cum aveau să se termine.

Cum e și firesc, se temea de complicații viitoare, un om cu mijloace limitate, într-o situație publică și fără să aibă la dispoziție prea mult timp. Da. Mi-a mărturisit acolo, în camera mea de primire a casei de la fermă, că fusese foarte îngrijorat de consecințele posibile. Dar pe cînd îmi făcea această mărturisire sinceră, mă gîndeam că, orice consecințe și complicații și-ar fi putut închipui, nu i-ar fi trecut niciodată, niciodată prin minte, complicația pentru care suferea acum. Încet dar sigur (căci Cartea Destinului cred că a fost scrisă de la început pînă la ultima pagină) complicația se pregătea cam de vreo șase ani, iar acum sosise. Complicația își atinsese sorocul. Mă uitam la solemnitatea lui nezdruncinată, cu mila amuzată cu care privim victima unei glume nostime, chiar dacă e vorba de o glumă crudă.

„Ducă-se dracului !" exclamase el fără nici o legătură logică cu ceea ce-mi povestise. Totuși exclamația era destul de deslușită.

„În orice caz, la început, recunoscu el, n-a fost nici un fel de complicație, nici o consecință neplăcută. La o telegramă în termeni prudenți, expediată lui de Barral, nu s-a primit nici un răspuns mai bine de douăzeci și

patru de ore. Aceasta desigur că a pricinuit soților Fyne oarecare neliniște. Cînd sosi răspunsul, tîrziu, în seara zilei următoare, era sub forma unui bărbat vîrstnic. Un soi de om neașteptat. Fyne îmi explică cu precizie că aparținea probabil păturii celei mai respectabile din mica burghezie. Era calm și încet la vorbă. Purta redingotă ; avea favoriți cărunți care se uneau sub bărbie și declară, de cum intră, că era vărul lui de Barral. Se grăbi să adauge că nu-și văzuse vărul de mai mulți ani, în timp ce se uita la Fyne cu atîta neîncredere, încît acesta se simți ofensat (persoana refuzînd la început scaunul ce i se oferise) și ripostă acru că, în ceea ce-l privește pe el, nu-l văzuse în viața lui pe domnul de Barral și că, deoarece vizitatorul nu dorește să ia loc, el, Fyne, îl roagă să spună cît mai repede posibil ce dorește. Domnul în negru se așeză atunci pe scaun, cu un ușor zîmbet superior.

Venise pentru fată. Vărul său îl rugase, într-un bilet trimis printr-un comisionar, să plece la Brighton imediat ca să ia pe „fiica lui" de la un domn numit Fyne și să-i dea găzduire în familia sa pentru cîtva timp. Și iată-l, venise. Afacerile lui nu-i permiseseră să vie mai devreme. Afacerile de care se ocupa erau manufacturarea pe scară mare a cutiilor de carton. Avea și el două fete mărișoare. Se consultase și cu soția lui și totul era în regulă. Fata va fi bine primită în casa lui. Casa lui nu va fi desigur la fel cu cea cu care era ea obișnuită, dar, etc., etc.

Fyne simțea tot timpul în comportarea acestui om o batjocoritoare dezaprobare pentru tot ce nu era mica burghezie, un profund respect pentru bani, un fel de dispreț pentru speculanții care nu reușesc și o vanitoasă satisfacție pentru propria sa respectabilă vulgaritate.

Față de doamna Fyne, comportarea obscurului văr a lui de Barral a fost ceva mai puțin ofensatoare. O privi cu viclenie, dar atitudinea ei rece, hotărîtă, îl impresionă. Cît despre ea, fu de-a dreptul îngrozită de un asemenea personaj, dar nu lăsă să se observe nimic. Nici chiar atunci cînd omul remarcă, cu falsă simplitate, că Flory — numele ei era Flory, nu-i așa ? — la început va simți probabil lipsa prietenilor ei mai mari. Iar atunci cînd i se spuse că fata era la pat, deoarece nu se simțea deloc bine, se arătă

alarmat, dar fără compasiune. Nu era infirmă, nu-i așa ? Atunci ce era cu ea ?

Vorbind despre acest respectabil membru al societății, și acum, după atîția ani, un extrem dezgust se citea pe fața lui Fyne. Era specimenul tipic al clasei în legătură cu care oameni ca Fyne au cea mai mică experiență și îmi închipui că îi era penibil să aibă de-a face cu el. Poseda toate virtuțile cetățenești în forma lor cea mai meschină și capacul îl punea tocmai conștiința că le avea, conștiință pe care o și vădea. Sîrguința lui era exemplară. Dorea ca în dimineața următoare să prindă trenul cel mai de dimineață posibil. Se pare că timp de douăzeci și șapte de ani nu s-a întîmplat niciodată să lipsească de la fabrică, de pe scaunul lui de la birou, la ora zece fix, în fiecare zi. Ascultă obiecțiile doamnei Fyne cu o vădită nerăbdare. De ce adică n-ar putea Flory să se scoale și să-și ia micul dejun la ora opt, ca toată lumea ? La el acasă, dejunul de dimineață era la opt fix. În cele din urmă, stoicismul politicos al doamnei Fyne îl învinse. O asigură, vizibil contrariat că venise în dauna intereselor lui personale, dar renunță la trenul de dimineață.

Bieții Fyne nici nu îndrăzniră să se uite unul la celălalt în fața acestui neprevăzut dar perfect autorizat protector, același gînd făcîndu-și loc în mințile lor : „Biata fată ! Biata fată ! Dacă și femeile din familia lui erau la fel cu el !... Și desigur că erau. Biata fată !“ Dar ce-ar fi putut ei face chiar dacă ar fi fost pregătiți să ridice obiecțiuni ? Persoana în redingotă avea scrisoarea tatălui, i-o arătase lui Fyne. Era o rugăminte să aibă grijă de fată — ca cea mai apropiată rudă — fără nici o explicație sau vreo aluzie la catastrofa financiară, tonul scrisorii, ciudat de nepăsător, și chiar tăcerea asupra acestui punct, făceau să se creadă că tatăl nu era îngrijorat de viitorul copilului. Probabil că chiar această idee îl pusese așa de repede în mișcare pe văr. Mulți oameni ieșiseră din crahuri comerciale cu moșii la țară și cu un venit satisfăcător, dacă nu pentru ei înșiși, măcar pentru soții. Și dacă o soție poate trăi printr-o bună administrație, de ce nu și o fiică ? Da. S-ar putea ca această posibilitate să fi fost discutată la ei în familie și considerată ca meritînd osteneala.

Omul făcu chiar aluzii că aceasta era credința lui, dar în fața răspunsurilor rezervate ale lui Fyne, îi dădu a înțelege că pe el nu-l prostea nimeni. Era evident că îi credea pe soții Fyne dezamăgiți că li se lua fata. Ei, printr-un diplomatic sacrificiu în interesul bietei Flora, îl invitară pe om la masă. Acceptă fără amabilitate, spunînd că nu era obișnuit cu orele tîrzii. Gusta doar ceva pe la opt jumătate sau nouă. Totuși...

Se uită cu dispreț la sufrageria frumos decorată. Strîmbă din nas încurcat la felurile prezentate de chelner, dar nu refuză nici unul devorînd mîncarea cu mare poftă și bînd (dînd de dușcă, spunea Fyne) berea lui preferată, de ghimber, care îi era procurată în sticle speciale, la cererea lui. Dificultatea de a duce o conversație cu ființa aceea o extenuă chiar și pe doamna Fyne, care venise la masă înarmată cu o hotărîre de neclintit. Singurul lucru memorabil pe care l-a spus individul, a fost cînd, oprindu-se din ghiftuiala cu „mîncările astea franțuzești", își aruncă privirea spre mesele din jur, și mărturisi că soția lui se gîndise la început să vie cu el, dar acum e bucuros că n-a venit. „Nu i-ar fi plăcut deloc să vadă în jurul ei consumîndu-se atîta alcool. Nu, deloc nu i-ar fi plăcut", declară el, cu importanță.

„Trebuie să fi fost o seară încîntătoare, i-am spus lui Fyne, judecînd după prospețimea cu care o păstrezi în memorie."

„Admirabilă, într-adevăr", mormăi el, cu o strălucire de mînie la amintirea ei, dar reluîndu-și imediat aerul solemn. După un timp de tăcere, îl întrebai dacă în ziua următoare omul a plecat cu fata.

„Da, răspunse Fyne. Într-o birjă cu un cal, cu cîteva rochii pe care camerista i le-a adus din casa de peste drum." A văzut-o pe Flora numai cu zece minute înainte de plecarea la gară, în salonul soților Fyne, la hotel. Au fost zece minute penibile pentru ei. Respectabilul cetățean se adresa domnișoarei de Barral cu „Flory" și „draga mea", remarcînd că nu prea era voinică. „Ești cam puțintică, draga mea", îi spunea el pe un ton familiar și cam disprețuitor. Apoi, întorcîndu-se către doamna Fyne și cu voce tare : „E tare albă la față. De ce oare ?" La care doamna Fyne nu răspunse nimic. În dimineața aceea o

pieptănase cu mîinile ei, ridicîndu-i părul pe cap, ceea ce îi dădea un aer foarte schimbat, observă Fyne. El, firește, avea un rol subordonat, nefăcînd altceva decît să aprobe. Tot ce-a putut face pentru domnișoara de Barral personal, a fost s-o conducă pînă jos și s-o urce el însuși în trăsură, în timp ce ruda cea mai apropiată a domișoarei de Barral, fiind lăsată la o parte, cu o umbrelă și o mică geantă neagră, îi urmărea cu rînjet amuzat, după cît se părea. E greu de ghicit ce gîndea fata sau ce simțea. Acum nu mai arăta ca un copil. Îi șopti lui Fyne un slab „mulțumesc" din trăsură, iar el îi spuse pe un ton răspicat, în timp ce-i ținea încă mîna : „Te rog nu uita să-i scrii pe larg nevesti-mi, într-o zi sau două, domnișoară de Barral". Apoi Fyne făcu un pas înapoi, iar vărul se căță în trăsură mormăind destul de auzibil : „Nu cred că pe viitor vei mai avea vreo bătaie de cap cu ea" fără măcar să se uite la Fyne și fără să-i acorde măcar un semn din cap, drept salut. Și trăsura porni.

Capitolul V

INVITAȚIA LA CEAI

AMABILĂ PERSONALITATE, OBSERVAI EU, VĂzîndu-l pe Fyne gata să se cufunde în gînduri întunecate. Totuși n-a avut darul profeției.

Fyne se ridică brusc, mormăind : „Nu, evident că nu". Era trist, șovăitor. Presupuneam că nu va mai dori să joace șah în după amiaza aceea. Asta m-ar fi dispensat de a-mi părăsi locuința, pe o vreme prea frumoasă pentru a fi irosită în exerciții de mers pe jos, și am rămas dezamăgit cînd, punîndu-și șapca pe cap, îmi spuse că spera să mă vadă la ei pe la patru, ca de obicei.

— Nu va fi ca de obicei, am spus eu, accentuînd remarca.

După o scurtă reflexie admise și el că nu va fi. Nu ca de obicei. De fapt soția lui spera să vin. Își formase o părere foarte favorabilă despre perspicacitatea mea practică.

Era prima oară cînd auzeam asta. Nu bănuisem niciodată că doamna Fyne îşi dăduse osteneala să distingă în mine semne de inteligenţă sau de prostie. Puţinele cuvinte pe care le rostisem în noaptea trecută în emoţia — sau plictiseala — cauzată de dispariţia fetei, erau primele cuvinte mai semnificative pe care le schimbasem cu ea. M-am simţit întotdeauna a nu fi în ochii doamnei Fyne decît partenerul de şah al soţului ei şi nimic altceva — ceva folositor — aproape un obiect.

„Sînt foarte măgulit, am răspuns. Am auzit întotdeauna spunîndu-se că intuiţia feminină nu are margini ; acum sînt pe jumătate înclinat să cred că e chiar aşa. Totuşi nu înţeleg întrucît perspicacitatea mea, practică sau nu, poate fi de vreun folos doamnei Fyne. Perspicacitatea unui bărbat e foarte asemănătoare perspicacităţii oricărui alt bărbat. Şi cum dumneata eşti la îndemînă..."

Fiind vizibil că Fyne nu urmărea ceea ce spuneam eu, mă privi cu ochi solemni şi îngrijoraţi şi îmi spuse :

„Da, da, foarte probabil. Dar vei veni, nu-i aşa ?"

Mă hotărîsem că nici un Fyne de nici un sex nu mă va face să merg aproape cinci kilometri pe jos, pînă la ei şi înapoi, pe o vreme aşa frumoasă. Dacă soţii Fyne ar fi fost o obişnuită pereche de oameni sociabili, pe care îi cunoşti numai pentru că timpul liber trebuie petrecut într-un fel, aş fi acceptat repede această invitaţie. Dar ei nu erau astfel. Incontestabila lor umanitate trebuia să fie recunoscută. În acelaşi timp vroiam să fac ce vreau eu, aşa că am propus să-mi permită plăcerea de a le oferi o ceaşcă de ceai la mine.

Un scurt răstimp de gîndire — şi Fyne acceptă cu căldură, din partea lui şi a nevesti-si. Un moment mai tîrziu, am auzit clinchetul lanţului de la poartă apoi, în lătratul extaziat al exuberantului său cîine, capul său serios trecu pe la fereastra mea, de cealaltă parte a gardului viu, cu privirea pironită înainte, iar mintea, pe dinăuntru, vizibil folosită în serioase speculaţii de natură complicată. Cel puţin una dintre prietenele soţiei sale devenise pentru el mai mult decît o umbră. Bănuiam totuşi că nu la fată se gîndea el, ci la soţia lui. Era un soţ excelent.

Mă pregătii pentru vizita de după amiază, ducîndu-mă la soţia fermierului şi revizuind cu ea resursele casei şi

ale satului. Era o femeie îndatoritoare. Dar resursele perspicacității mele nu le-am revizuit. În afară de înțelesul vulgar material al ceaiului de după prînz, n-am făcut nici o pregătire pentru doamna Eyne.

Îmi era imposibil să fac astfel de pregătiri. Nu puteam spune ce fel de hrană va pretinde ea perspicacității mele. Cît despre a face provizii din produsele minții mele, cred că nimeni n-are grijă să facă astfel de lucruri, dacă se pot evita. O vag grandioasă stare de autoîncredere mintală e mult prea plăcută pentru a fi tulburată în mod nechibzuit de o astfel de investigație delicată. Poate că dacă aș fi avut o femeie de nădejde alături de mine, o femeie scumpă, devotată, perspicace... Sînt în viață momente cînd regreți cu adevărat că nu ești însurat. Nu ! Nu exagerez. Am spus momente, nu ani, nici chiar zile. Momente. Soția fermierului evident nu mă putea ajuta. Nu te puteai aștepta de la ea să aibă intuiția necesară și mă îndoiesc că ar fi știut să fie destul de curtenitoare. Dar îmi ajuta în felul ei, cu o extraordinară bonetă neagră pe cap, făcînd mai mult de un kilometru și jumătate, încercînd să găsească la prăvălia din sat o prăjitură de ceai acceptabilă. Strădania femeilor ! Optimismul drăguțelor creaturi !

Și iată că reuși să găsească ceva care părea destul de comestibil. Asta-i tot ce știu, deoarece n-am avut ocazia să observ mai de-aproape cît era de comestibilă. Eu personal nu mănînc niciodată prăjituri, iar doamna Fyne, sosind punctuală, n-avea deloc poftă de prăjitură. N-avea poftă de nimic. Dar îi era teribil de sete, semn de adîncă și chinuitoare emoție. Da, era emoția, și nu lumina strălucitoare a soarelui — mai mult strălucitoare decît fierbinte — după cum e felul soarelui nostru insular, discret, reținut, distins, care n-ar face pe-o adevărată doamnă să devie stacojie — nu, în nici un caz. S-ar fi zis chiar că Doamnei Fyne nu-i este cald. Purta o fustă albă cu jachetă, iar pe cap o pălărie albă cu boruri largi, pe păru-i bine netezit. Jacheta era croită ca o haină militară, iar stilul o prindea. Aș spune că sînt multe fete, și nu din cele mai urîte, care seamănă cu doamna Fyne ca tip de figură, de la tenul bronzat de soare pînă la comportarea plină de vioiciune.

Dar nu multe ar fi avut acel aspect, gata să-și asume orice responsabilitate de pe lume. Acesta e felul de curaj

care se maturizează tîrziu în viață și, desigur, doamna Fyne era o femeie matură ca vîrstă, cu toată fața ei lipsită de riduri.

Se uită în jurul camerei și-mi spuse cu convingere că eram foarte bine instalat, ceea ce am consimțit cu modestie, recunoscînd norocul meu nemeritat.

— „De ce nemeritat ?" dori ea să știe.

— „Pentru că am reținut această locuință prin corespondență, fără să pun nici o întrebare. S-ar fi putut să fie o gaură abominabilă. Întotdeauna fac lucrurile în felul acesta. Nu-mi place să-mi bat capul. Asta nu prea e o dovadă de inteligență. Cred că oamenilor perspicace le place să-și exercite această facultate. Am auzit chiar că nu se pot abține de a-și arăta perspicacitatea în cele mai mici fleacuri. Trebuie să fie foarte plăcut, dar eu nu știu nimic despre asta. Cred că n-am nici un fel de perspicacitate, mai ales, nici o perspicacitate practică."

Fyne scoase un mormăit de protest inarticulat. Am întrebat ce fac copiii, pe care nu-i văzusem încă după întoarcerea mea de la oraș. Erau foarte bine. și întotdeauna erau bine. Amîndoi vorbeau despre sănătatea deplină a copiilor, ca și cînd ar fi fost rezultatul unei excelente morale ; pe-un ton ciudat, care părea să implice oarecare dispreț pentru părinții a căror copii uneori nu se simțeau bine. Aproape că îmi venea să cer scuze pentru faptul că întrebasem. Asta mă plictisea ; fără motiv, recunosc, pentru că arogarea de merite superioare nu e o slăbiciune excepțională. Doritor de a mă face dezagreabil, drept represalii, am observat cu accente de interesată politețe că drăgutele de fetițe trebuie să fie desigur mirate de dispariția bruscă a tinerei prietene a mamei lor. Au pus cumva vreo întrebare jenantă în legătură cu domnișoara Smith ? Căci domnișoara de Barral îmi fusese prezentată, nu-i așa, ca domnișoara Smith ?

Doamna Fyne, privind fix și îmbujorîndu-se și mai puternic sub coloritul dat de soare, îmi spuse că copiii niciodată n-o plăcuseră prea mult pe Flora. N-avea veselia necesară ca să poată fi îndrăgită de niște copii sănătoși, explică doamna Fyne fără șovăire. Flora mai locuise aici cu ei și mai înainte, de mai multe ori, și doamna

Fyne mă asigură că adesea i-a fost foarte greu s-o aibă în casă.

„Dar ce puteam să fac ?“ exclamă ea.

Acest mic strigăt de ciudă, cu totul sincer în inexpresivitatea lui, îmi schimbă sentimentele față de doamna Fyne. Ar fi fost așa de simplu să nu fi făcut nimic și să nu se mai gîndească la asta. Simpatia mea pentru ea a început din clipa cînd mi-a povestit de noaptea pe care a petrecut-o la căpătîiul fetei, cu o zi înainte de plecarea ei cu uriciosul unchi. Mă îndoiesc foarte mult că ar fi găsit cum s-o consoleze pe copilă. Nu avea ea geniul pentru sarcina de a desface ceea ce ura unei femei înfuriate plănuise așa de bine.

Îmi vei spune poate că impresiile copiilor nu sînt durabile. Asta e adevărat. Dar aici copil e un fel de-a spune. Fata era în ajun de-a împlini șaisprezece ani. Era destul de mare ca să fie maturizată de un asemenea șoc. Chiar efortul pe care-l făcuse de a exprima doamnei Fyne impresiile ei, de a-și reaminti amănuntele, de a găsi cuvintele potrivite — sau oricare alte cuvinte — era un fel teribil de a da ochi cu viața, un proces de maturizare. Vorbise mult, neîntrerupt, destul de copilărește, în uimirea și durerea ei, oprindu-se cînd și cînd să puie cîte o înduioșătoare întrebare : „A fost crud din partea ei, nu-i așa c-a fost crud, doamnă Fyne ?“

Pentru Charley găsea scuze. El, în orice caz, nu spusese nimic, ba chiar arătase trist și nenorocit. N-ar fi putut să se împotrivească mătușii lui, nu-i așa ? Ba la urma urmei asta a și făcut ; cînd ea i-a strigat : „Ia-o pe femeia asta crudă de aici“, el o tîrîse afară de braț. Văzuse asta foarte bine. Își amintea. Așa a fost. Femeia era nebună. „O, doamnă Fyne, nu-mi spuneți că nu era nebună. Numai dacă ați fi văzut fața ei...“

Dar doamna Fyne era neclintită în părerea ei că, din prietenie, și pe cît se poate, adevărul trebuie să fie dezvăluit fetei a cărei soartă, se temea, va fi să trăiască expusă celor mai aspre realități a unei existențe neprivilegiate. Ea îi explică fetei că în lume se găsesc oameni răi, egoiști, lipsiți de scrupule. Acei doi nu urmăreau decît banii tatălui ei. Cel mai bun lucru pe care-l avea de făcut era să-i uite.

„Banii lui papá ? Nu înţeleg", murmurase biata Flora de Barral şi rămase tăcută ca şi cînd ar fi încercat să chibzuiască în linişte şi semiîntunericul încăperii, unde nu ardea decît o lampă de noapte. Apoi avu un lung tremur, în timp ce ţinea strîns mîna doamnei Fyne, a cărei răbdătoare imobilitate la patul acestei copilării brutal ucise, făcea o infinită onoare umanităţii ei. Veghea aceea trebuie să fi fost cu atît mai grea, cu cît, după cum am putut vedea foarte bine, ea nici o clipă nu a considerat victima deosebit de simpatică. A fost din partea ei o manifestare de pură compasiune, de compasiune propriu-zisă ca să spun aşa, pe care nu multe femei ar fi fost capabile s-o manifeste cu atîta neclintită fermitate. După ce a trecut criza, primele cuvinte ale fetei, într-o izbucnire de hohote, au fost : „O, doamnă Fyne sînt eu într-adevăr o fiinţă aşa de oribilă cum mi-a spus ea ?"

„Nu, nu, protestă doamna Fyne. Guvernanta dumitale este oribilă şi odioasă. E o femeie rea. N-aş putea spune că era nebună, dar cred că era peste măsură de furioasă şi rău intenţionată. Încearcă să nu te mai gîndeşti la ticăloşiile astea, draga mea copilă".

„Nu erau potrivite pentru gîndurile nimănui, comentă doamna Fyne pe un ton categoric. Totul a fost penibil. Fata era ca o fiinţă, zbătîndu-se într-un laţ."

„Dar cum aş putea să uit ? A spus despre tata că e un pungaş şi un escroc. Spune-mi, doamnă Fyne, că nu e adevărat. Nu poate fi adevărat. Cum s-ar putea una ca asta ?"

Se ridică în capul oaselor cu o mişcare bruscă, sălbatică, de parcă ar fi vrut să sară şi să zboare departe de sunetul cuvintelor care tocmai ieşiseră de pe buzele ei. Doamna Fyne o reţinu, o domoli, convingînd-o în cele din urmă să-şi pună din nou capul pe pernă, asigurînd-o că nimic din ceea ce femeia aceea avusese cruzimea să spună nu merita să fie pus la inimă. Extenuată, fata plînse cîtva timp. Se poate ca ea să fi observat ceva evaziv în asigurările doamnei Fyne căci, după cîtva timp, fără să se agite, şopti :

„Femeia aceea îngrozitoare mi-a spus că toată lumea va da tatii acele oribile denumiri. E oare cu putinţă ? E cu putinţă ?"

Doamna Fyne rămase tăcută.

„Spuneți-mi ceva, doamnă Fyne," insistă fiica lui de Barral, în aceeași șoaptă slabă.

Doamna Fyne mă asigură din nou că fusese penibil. Într-adevăr penibil.

„Da, mulțumesc, mai vreau". Se lăsă pe spate, în scaun, cu brațele încrucișate, în timp ce eu îi mai turnam o ceașcă de ceai, iar domnul Fyne ieșea afară să astîmpere cîinele care, legat sub verandă, devenise brusc foarte indignat pe cineva care avea îndrăzneala să treacă pe drum. Doamna Fyne amestecă mult timp ceaiul cu linguriță, bău puțin, puse ceașca jos și spuse cu aerul de-a accepta toate consecințele :

„Să fi tăcut, n-ar fi fost cinstit ; nu cred nici c-ar fi fost prietenesc. I-am spus, așadar, c-ar trebui să fie pregătită ca lumea să-l judece foarte sever pe tatăl ei..."

— Admirabil, nu ? își întrerupse Marlow povestirea. Admirabil !

Și cum eu priveam cam îndoielnic acest neașteptat entuziasm, începu să-l justifice în felul lui :

— Spun admirabil, pentru că era atît de caracteristic. Era perfect. Doar un geniu ar fi putut găsi ceva mai bun. Și asta era natura ! Cum se spune despre lucrarea unui artist : acesta e un Fyne perfect. Compasiune-rațiune — ceva măsurat corect. Nimic din acel sentimentalism dezordonat. Și adevărat ! Trebuie să recunoști că nimic nu era mai adevărat. Îmi venea să strig „Bravo ! Bravo !" dar n-am făcut-o. Am luat o bucățică de prăjitură și am ieșit afară să corup cîinele lui Fyne, într-un fel de autocontrol. Lătratul lui ascuțit, comic, era insuportabil ca niște junghiuri prin creier, iar de dojenile adînc modulate ale lui Fyne, voiosul cîine se sinchisea tot atît de mult pe cît se sinchisește trubadurul negru de pe o plajă populară de murmurul adînc și răbdător al mării. Fyne începuse tocmai să-l înjure pe un ton jos, sepulcral, cînd am apărut eu. Cîinele deveni imediat teribil de demonstrativ, aproape sugrumîndu-se în zgarda lui, cu ochii și limba scoase de multă și excesivă dragoste pentru mine. Asta a fost înainte de a observa prăjitura din mîna

mea. Urmă o serie de sărituri verticale, apoi, după ce căpătă prăjitura, încetă brusc să se mai intereseze de altceva.

Fyne era uşor vexat. Un astfel de stăpîn nici un cîine n-ar vrea să aibă, deoarece el nu admitea să se dea cîinilor prăjituri. Era de presupus că bietul cîine ducea o existenţă de spartan, cu un regim de biscuiţi dezgustători, din cînd în cînd cu un întîmplător os uscat şi igienic. Fyne îşi coborî privirile cu tristeţe la animalul potolit, şi eu de asemenea mă uitam la prostănacul de cîine ; şi (ştii cum se stimulează brusc memoria) mi-am reamintit vizual, cu o claritate aproape dureroasă, de faţa albă ca varul a fetei pe care o văzusem ultima dată întovărăşită de acest cîine şi abandonată de el. Aproape că am auzit vocea ei deprimată, ca şi cînd ar fi plîns, strigînd cîinele, cîinele care n-o simpatiza. Poate că n-avea darul de a trezi simpatie, acest dar personal care se adresează direct inimii. L-am întrebat pe Fyne, neavînd încredere în atitudinea pentru moment liniştită a cîinelui.

„De ce nu-l laşi să vie în casă ?"

„O, vai de mine, nu !" Nici nu se putea gîndi la aşa ceva. Aş fi putut să-mi ţin părerea pentru mine, ştiam doar că era una din regulile lor de viaţă, parte din solemnitatea şi responsabilitatea lor, unul din lucrurile care fac parte din acea superioritate neafirmată dar mereu prezentă, că un cîine nu trebuie lăsat să intre în casă. Era cît se poate de nepotrivit să intre cîinele în casele în care intrau ei ca oaspeţi — chiar dacă era vorba de un burlac nepăsător, locuind într-o casă de fermă, şi un prieten personal al cîinelui. Era în afară de orice discuţie. Dar afară, sub fereastră, l-ar fi lăsat să latre şi să urle oricît. Erau ciudat de consecvenţi în lipsa lor de simpatie imaginativă. N-am insistat dar am reintrat în casă cu Fyne, sperînd că nici un om nu va trece pe drum în ora următoare, ca să strice dispoziţia cîinelui.

Doamna Fyne, stînd nemişcată în faţa mesei încărcată cu farfurioare, ceşti, căni, un ceainic rece, fărîmituri şi tot ce reprezenta resturile unui ceai cu musafiri, îşi întoarse capul spre noi.

„Vedeți, domnule Marlow, spuse ea pe un ton neașteptat de confidențial : sînt atît de nepotriviți unul cu celălalt."

În primul moment n-am știut la cine se referea. Am crezut la început că e vorba de Fyne și de ciine. Apoi mi-am îndreptat gîndul la problema zilei, care nu era nici mai mult nici mai puțin decît o răpire. Da, domnule ! Era ceva foarte asemănător cu o răpire — cu unele caracteristici proprii, neobișnuite, care îi dădeau un aspect echivoc. Cu o uimire amuzată mi-am amintit că inteligența mea era rechiziționată într-o astfel de problemă. Cît de neașteptat ! Dar nu știm niciodată la ce încercări pot fi puse darurile noastre. Inteligența cerea în primul rînd prudență. Cred că prudența e prima datorie a inteligenței.

Fyne se așeză, pregătindu-se parcă să ia parte la un turnir, așa mă gîndeam.

„Așa credeți, doamnă Fyne ? am întrebat-o în mod inteligent. Desigur, dumneavoastră sînteți mai în măsură să..." am continuat eu cu prudență, cînd ea izbucni cu vioiciune, într-o imediată încuviințare :

„Evident ! E limpede ! Chiar dumneata trebuie să admiți..."

„Dar, doamnă Fyne, uitați că eu nu-l cunosc pe fratele dumneavoastră !"

Acest argument, care era nu numai inteligent dar și adevărat, zdrobitor de adevărat, încît nu se mai putea răspunde nimic, păru s-o surprindă. Mă miram de ce. Nu aveam despre fratele ei nici cea mai vagă idee. Nu-l văzusem niciodată. Nu îl cunoșteam atît de complet cum, prin contrast, părea s-o fi cunoscut pe domnișoara de Barral — pe care o văzusem de două ori (cu totul vreo șaizeci de minute) și cu care schimbasem cam șaizeci de cuvinte, de cînd o cunoșteam. Și poate, mă gîndeam eu, privind în jos la doamna Fyne (căci rămăsesem în picioare) poate ea crede că asta ar fi deajuns pentru o inteligentă aderare la părerea ei.

Rămase tăcută și, privind-o într-o politicoasă așteptare, i-am spus în gînd, într-o dispoziție de familiară

aprobare, care ar fi mirat-o dacă ar fi auzit-o : „tu, draga mea, în orice caz eşti o femeie sinceră..."

Numesc o femeie sinceră, continuă Marlow, după ce îmi dădu o ţigară şi îşi aprinse şi el una, numesc sinceră pe acea femeie care exprimă ceva ce seamănă foarte pe de departe ca formă cu ceea ce ar vrea să spuie, ceea ce realmente crede ea că ar trebui spus, dacă n-ar fi necesar să cruţe stupida sensibilitate a bărbaţilor. Judecata mai aspră, mai simplă, mai dreaptă, a femeilor, cuprinde întregul adevăr pe care tactul lor, neîncrederea lor în idealismul masculin, le previne întotdeauna de a-l rosti pe de-a-ntregul. Şi tactul lor nu dă greş. Noi nu putem suferi să le auzim pe femei spunînd adevărul. Nu suportăm. Ar pricinui infinite mizerii şi ar aduce perturbări îngrozitoare în acest mediocru dar încă idealist paradis al prostului în care fiecare din noi îşi trăieşte mica lui viaţă, unitatea în marele ansamblu al existenţei. Şi ele o ştiu. Sînt milostive. Această generalizare nu se aplică întocmai izbucnirii de sinceritate a doamnei Fyne într-o problemă în care nu erau angajate nici afecţiunea, nici vanitatea mea. De aceea poate că se hazardă atît de departe. Ca femeie, ea a fost surprinzător de sinceră faţă de mine. Nu numai formal, dar şi în întreaga substanţă a gîndirii ei, prin ceea ce a spus. A crezut că poate risca. A rezonat oarecum în acest sens : „iată un bărbat care posedă o oarecare doză de perspicacitate..."

Marlow tăcu, privindu-mă ghiduş. Ultimele cuvinte le rostise cu ţigara între dinţi. Acum îşi scoase ţigara cu un larg gest al braţului şi suflă un nor subţire de fum.

— Zîmbeşti ? Ar fi fost mai amabil să nu mă faci să roşesc. De fapt nici nu trebuie să roşesc. Asta nu e vanitate ; e analiză. Vom lăsa perspicacitatea la urmă. Dar trebuie să vedem ce rol are ea aici. Cînd vei înţelege asta, vei înţelege de asemenea că nu era nimic care să pună la încercare modestia mea. Nu cred că doamna Fyne îmi atribuia o înţelepciune temperată de bunul simţ şi, chiar dacă aş fi avut înţelepciunea celor şapte înţelepţi din antichitate, tot n-ar fi mers pînă la confidenţe şi admiraţie. Căci nu-ţi închipui cît disprețuiesc femeile capacitatea de a vedea lucrurile în chip judicios

şi de a exprima în mod profund o concluzie bine meditată. Ele n-au obişnuinţa acestor nobile exerciţii, pe care le consideră ca un fel de joc pur masculin — joc însemnînd o ocupaţie respectabilă, născocită ca să omoare timpul în această viaţă aranjată de bărbaţi şi prin care, într-un fel sau altul, trebuie să treci. Ceea ce ascuţimea minţii femeilor respectă cu adevărat, sînt ineptele „idei" şi impulsurile ca de oaie prin care sînt determinate acţiunile şi opiniile noastre în chestiuni de reală importanţă. Căci dacă femeile nu sînt raţionale, au în schimb ascuţime de minte. Chiar şi doamna Fyne avea ascuţime de minte. Şi dacă buna femeie făcea curte partenerului de şah al soţului ei, o făcea numai pentru că simţea în el acea mică porţiune de „feminitate", acea picătură de esenţă superioară de care sînt eu însumi conştient; şi care, recunosc, m-a salvat în viaţa mea de una sau două întîmplări nenorocite, fie ridicole, fie lamentabile, nu sînt sigur nici eu de care. Puţin importă. În orice caz, întîmplări nefericite. Dar ia notă, am spus „feminitate", un privilegiu, — şi nu „feminism" care e o atitudine. Eu nu sînt feminist. Dar Fyne, care pe un anumit temei solemn adoptase această atitudine mentală, era. Totuşi ar fi fost destul să te uiţi la el cum şedea pe o parte, ca să înţelegi că era masculin pînă în vîrful degetelor, solid, dens, amuzant, dezesperant de masculin. Mă uitam la el. Nu poţi să-ţi vezi perspicacitatea recunoscută de nevasta unui bărbat, fără să te simţi împins de buna cuviinţă, ba chiar de nevoia de a privi din cînd în cînd bărbatul. Aşa că mă uitam la el. Foarte masculin. Atît de mult încît „dezesperat" nu era deajuns să spui. Era neajutorat. Era legat şi livrat. Şi dacă prin obscurele reacţii repezi ale temperamentului meu îl priveam cu un maliţios amuzament, totuşi, fiind de fapt prin definiţie şi, mai ales, prin profundă convingere bărbat, nu se putea să nu simpatizez cu el într-o largă măsură. Văzîndu-l atît de dezarmat, atît de completamente captiv prin însăşi natura lucrurilor, mă simţeam înclinat să-i vorbesc cu amabilitate.

„Ei, bine, şi dumneata ce crezi despre toate astea ?"

„Nu știu. Ce poți spune ? Dar spun că lucrul e făcut, că e fapt îndeplinit și terminat", spuse creatura masculină atît de brusc pe cît îi permitea înnăscuta sa solemnitate.

Doamna Fyne se foi puțin pe scaun. M-am întors spre ea și am remarcat cu blîndețe că aceasta era o critică adesea auzită. Lumea se întreabă întotdeauna : „ce-o fi găsit la ea ?" Alții se miră : „ce-a găsit ea la el ?" expresii de nepotriveală. Îmi răspunse cu toată emfaza brațelor ei încrucișate :

„Eu știu perfect ce a găsit Flora la fratele meu."

Am înclinat din cap la răbufnirea ei, dar mi-am continuat ideea.

„Și astfel, căsătoria, în cele mai multe cazuri, nu iese mai rău decît de obicei, ca să nu spun decît atît."

Doamna Fyne se simți dezamăgită de turnura optimistă a perspicacității mele. Își opri ochii asupra mea ca și cînd s-ar fi îndoit dacă în alcătuirea mea aveam destulă feminitate ca să pot înțelege acel caz. O așteptam pe ea să vorbească. Dar ea părea că se întreabă : „În definitiv, merită să-i vorbesc bărbatului acestuia ?" Înțelegi cît de provocator era lucrul ăsta. Am căutat în mintea mea ceva îngrozitor de stupid să-i spun, cu scopul de-a o necăji și sîcîi. E umilitor să recunosc că n-am reușit. S-ar crede că un om de-o inteligență mijlocie poate să simuleze stupiditatea după dorință. Dar nu e așa. Cred că e un dar special, altminteri dificultatea constă în a spune ceva. Văzînd că nu pot spune nimic stupid, mi-am îndreptat gîndul spre cel mai bun lucru apropiat stupidității, platitudinea. Am spus, pe un ton obișnuit că, desigur, în materie de căsătorie, un bărbat trebuie să se gîndească numai la fericirea sa.

Doamna Fyne primi afirmația fără măcar să clipească. Dar pieptul masculin al lui Fyne, după cum era de așteptat, fu împuns de acea veche și reglementară săgeată. Mormăi ceva cu multă sensibilitate. Mă întorsei spre el cu falsă simplitate : „Ești de acord cu mine ?"

„E tocmai ce i-am spus soției mele, exclamă el cu glas extrabărbătesc. Noi am discutat..."

O discuție în menajul Fyne ! Probabil că a fost primul diferend pe care l-au avut vreodată ; doamna Fyne ne-

clintită, iar el solemn și șovăitor — copiii sus, în pat, iar afară, cîmpiile întunecate, contururile umbrite ale pămîntului pe fundalul cerului înstelat al universului, cu lumina crudă a ferestrei deschisă ca un semnal luminos pentru rătăcitorul care n-avea să se mai întoarcă ; care n-avea să mai fie rătăcitor, ci pur și simplu un fugitiv. Totuși un fugitiv care ducea cu el și prada. Era oare vorba de fuga unui invadator sau a unui trădător ? Acest frate răpit, cum îl numeam eu în sinea mea. avea o fizionomie foarte enigmatică. Fata trebuie să fi fost disperată, mă gîndeam, auzind destul de bine vocea gravă a lui Fyne, dar neprinzînd deloc înțelesul cuvintelor lui, cu excepția ultimelor vorbe :

„Bineînțeles, este extrem de neplăcut."

Mă uitai la el cercetător : ce îl deprima, mă rog ? Răpirea fiului poetului-tiran de către fiica financiarului-pușcăriaș ? Sau numai, dacă pot spune așa, suflul fugii lor. care tulbura solemna placiditate a atmosferei domestice a soților Fyne ? Incertitudinea mea nu dură mult, căci el adăugă.

„Doamna Fyne mă zorește să plec imediat la Londra."

Se putea ghici și aproape că se putea vedea profunda lui neplăcere pentru această călătorie, suferința pentru deosebirea dintre simțămintele lui și ale nevestei sale. În felul lui serios de a vedea pămînteana comedie, suferea că nu putea fi de acord, în mod solemn. cu sentimentele ei, așa cum fusese obișnuit, gîndindu-se că în ultimă instanță el avusese ultimul cuvînt atunci cînd fugiseră ei — momentul cel mai spectaculos ce se poate imagina în viața unei tinere fete. Încercase cu adevărat să recunoască aceasta, luînd de bună justețea sentimentelor ei în orice altă ocazie. În cele din urmă, devenise o obișnuință. Și nu e niciodată plăcut să distrugi o obișnuință. Omul era profund tulburat. Iar eu spusei :

— „Adevărat ! Să mergi la Londra !"

El se uită tăcut în ochii mei. Era patetic și nostim, totodată.

„Și bineînțeles crezi că n-ar fi de nici un folos", urmai eu.

Era evident că așa credea, dar nu spuse nimic. Continuă numai să se uite la mine cu o solemnă și comică încetineală.

„Doar ca să le duci binecuvîntarea familiei", continuai eu, permițînd umorului meu flecar să fie de ajutor într-un chip perfid, căci nu îndrăzneam să mă uit la doamna Fyne, în dreapta mea. Nici un sunet sau vreo mișcare nu veni din direcția aceea.

„Îți închipui, desigur, că a pune în balanță doar simplele rațiuni bune, sănătoase, împotriva deciziilor pasionate ale iubirii, este o risipă de intelect care frizează absurdul". Se uită surprins ca și cînd aș fi descoperit ceva foarte inteligent. Bietul om nu se gîndise la nimic absolut. El atîta știa că nu voia să plece la Londra în acea misiune. Simplă delicatețe masculină. Dintr-odată se înflăcără.

„Da ! Da ! Exact. Un bărbat îndrăgostit... Auzi, draga mea ? Aici ai o opinie diferită..."

„Poate fi ceva mai lipsit de speranță, insistai eu, față de fascinatul Fyne, decît să pui să se lupte rațiunea cu iubirea ? Trebuie să mărturisesc însă că în cazul de față, cînd mă gîndesc la bărbia ascuțită a sărmanei fete, mă întreb dacă..."

Frivolitatea mea fu prea mult pentru doamna Fyne. Stînd cu spinarea rezemată de spătarul scaunului, exclamă : „Domnule Marlow !"

Ca și cînd ar fi fost afectat în mod misterios de indignarea doamnei Fyne, absurdul cățel începu să latre afară, în verandă. Probabil la vreo albină ce trecea bîzîind. Animalul acela era în stare de orice excentricitate. Fyne se ridică repede și se duse afară la el. Cred că era bucuros să ne lase să discutăm singuri despre călătoria sa la Londra. Un fel de călătorie antisentimentală. Aparent și el avea încredere în perspicacitatea mea. Era mișcătoare această încredere. În orice caz era mai sinceră decît încrederea pe care soția sa pretindea s-o aibă în partenerul de șah al soțului ei, din trei vacanțe succesive. La naiba de încredere ! Perspicacitatea — în adevăr ! Venise pur și simplu fără umbră de bănuială, convinsă că mă va face s-o sprijin. Dar s-a dat pe mîna mea...

Întrerupîndu-şi istorisirea, Marlow mi se adresă pe un ton pe jumătate glumeţ, jumătate serios :

— Poate n-ai ştiut că sînt cam răzbunător din fire.

— Nu, n-am ştiut, i-am răspuns zîmbind. Asta e cam neobişnuit pentru un marinar. Mi-au părut întotdeauna cei mai puţin răzbunători oameni din toată lumea.

— Hm ! mormăi Marlow, arţăgos, suflete simple. Căutare de ocazii favorabile. Lumea îi lasă în pace, în cea mai mare parte. În ce mă priveşte, eu unul, mai ales cînd e vorba de femei, mă simt răzbunător pe cît îmi dă mîna. Şi recunosc că nu prea îmi dă mîna. Şi nici ocaziile nu sînt prea mari. Mă supără mai ales pretenţia lor de a ne învîrti pe degetul cel mic. Deşi, în general, rezultatul n-ar conta prea mult. Sînt atît de puţine ocazii vrednice de a fi luate în seamă ! Există presupunerea că fiecare dintre noi este o combinaţie de copilărie plus imbecilitate, presupunere pe care o găsesc provocătoare într-o mică măsură, într-o foarte mică măsură. Nu te uita aşa la mine, de parc-aş scoate foc şi fum pe nări. Nu sînt un monstru care devorează femei. Nu sînt nici chiar ceea ce tehnic se numeşte „o brută". Cred că am în mine o doză suficientă de copilărie şi de imbecilitate ca să pot satisface cerinţele unei femei cu adevărat bune, eventual, într-o bună zi... Într-o bună zi, ce ? Ţi s-a tăiat respiraţia ? Nu cumva îţi închipui că mi-ar fi frică să mă căsătoresc ? Această presupunere ar fi jignitoare...

— Dar nici prin gînd nu-mi trece să te jignesc, spusei eu.

— Foarte bine. Dar pînă una alta fă bine şi aminteşte-ţi că nu eu eram însurat cu doamna Fyne. Degetul cel mic al acestei doamne nu era proprietatea mea legală. Nu eu am fugit cu ea. Fyne făcuse asta. Lasă-l dar să suporte el, cît îl ţin puterile, şi chiar şi mai mult, pe cît îmi pasă mie. Ezitarea lui de a lua parte la discuţie, sub pretextul cusut cu aţă albă, de a linişti ciinele, confirmă părerea mea că elasticitatea lui era foarte încordată. Am înfruntat-o pe doamna Fyne hotărît să n-o ajut în îndeletnicirea ei eminamente feminină de a pune beţe în spiţele roţii unei alte femei.

Încerca să-şi păstreze superioritatea calmă. Era familiară şi olimpiană în preajma mesei de ceai, acest excelent simbol al vieţii domestice la ora cea mai liniştită şi mai plăcută şi cu gradul ei de maximă siguranţă. În cîteva cuvinte severe, neînfrumuseţate, mi-a dat a înţelege că ea sperase să-i ajut prin vreo sugestie cu adevărat folositoare. La această declaraţie aproape mustrătoare, şi pentru că pornirea mea spre răzbunare arareori merge mai departe de o simplă tachinărie, i-am răspuns că fac tot ce pot. Şi, fiind un fizionomist...

„Un ce ?" mă întrerupse ea.

„Un fizionomist, repetai, ridicînd puţin glasul. Un fizionomist, doamnă Fyne. Şi, conform principiilor acestei ştiinţe, o bărbie mică şi ascuţită constituie un suficient teren pentru o intervenţie, căci vreţi să interveniţi, nu-i aşa ?"

Făcu ochii mari. Nu fusese în viaţa ei zeflemisită. Metoda subtilului poet defunct de a se face nesuferit era doar sălbatică şi abuzivă. Fyne fusese întotdeauna solemn şi supus. Ce fel de alţi bărbaţi va mai fi cunoscut, n-aş putea spune dar cred că erau creaturi cu maniere de gentlemeni. Tinerele prietene îi şedeau la picioare. Cum ar fi putut ea să considere intenţia mea ? Nu ştia cum s-o ia.

„Vorbeşti serios ?" întrebă încet. Şi era într-adevăr mişcător. Era ca şi cînd ar fi vorbit o fată foarte tînără şi încrezătoare. M-am simţit înduioşat.

„Nu, nu vorbesc serios, doamnă Fyne. N-am ştiut că mi se cere să fiu şi serios şi perspicace. Nu. Această ştiinţă este burlescă, aşadar nu sînt serios. Este adevărat că cele mai multe ştiinţe sînt burleşti, afară de acelea care ne învaţă cum să punem lucrurile cap la cap."

„Chestiunea este cum să-i separăm pe aceştia doi", interveni ea. Îşi revenise. Am admirat rapiditatea spiritului feminin. Agilitatea mintală e o perfecţiune rară. Şi dacă nu mai sînt femeile agile ! Sînt, ce-i drept. Şi tenace ! Cînd pun ele mîna pe ceva, poţi să scuturi copacul pînă îl scoţi din rădăcini, că pe ele nu le vei scutura de pe cracă. De fapt, cu cît scuturi mai mult... Dar uită-te numai la farmecul perfecţiunilor contradictorii !

Nu e de mirare că bărbaţii capitulează, în general. Nu vreau să spun că eram într-adevăr fermecat de doamna Fyne. Nu eram deloc încîntat de ea. Şi ce mă impresiona nu era ceea ce expunea, ci acel ceva ce nu putea ascunde. Şi acest lucru era emoţie, nimic mai puţin. Forma celor declarate de ea era uscată, aproape categorică — dar nu şi tonul. Vocea îi tremura, deşi foarte puţin, şi zîmbea uşor, iar cînd ne uitam drept unul la celălalt, observam că ochii ei străluceau într-un anumit fel. Suferea. Şi în adevăr, faptul că pînă la urmă recursese la mine, era în sine o dovadă a deprimării ei. Dumnezeule ! E disperată, mă gîndeam. Această descoperire fu urmată de o instinctivă dare înapoi de la această afacere nerezonabilă şi nebărbătească. Femeile sînt la fel în interesul lor suprem, provocat numai de lupta între ele în jurul aceluiaşi bărbat : un amant, un fiu, sau un frate.

„Dar credeţi, am întrebat-o eu, că mai e timp de făcut ceva ?"

Ea dădu din umeri impacientată, fără să-şi dezlipească spinarea de scaun. Timp ! Desigur. Trecuseră mai puţin de patruzeci şi opt de ore de cînd ea îl urmase la Londra... Nu sînt prea priceput în astfel de materii, dar am murmurat vag o aluzie la autorizaţii speciale de căsătorie. Nu puteam spune ce s-ar fi şi putut întîmpla astăzi. Dar ea ştia mai bine. Nimic nu se întîmplase.

„Nimic nu e probabil să se întîmple înainte de vinerea viitoare. Şi chiar atunci..."

Asta era admirabil de precis. Apoi, după o pauză, adăugă că nu-şi va ierta niciodată dacă va şti că nu s-a depus nici un efort, dacă nu se va face nici un apel.

„Către fratele dumneavoastră ?"

„Da. John trebuie să se ducă mîine. Cu trenul de nouă."

„Aşa devreme ?" am întrebat, dar nu găseam nimic în inima mea ca să continui discuţia pe un ton glumeţ. I-am supus mai multe argumente evidente dictate aparent de bunul simţ, dar în realitate de secreta mea compasiune. Doamna Fyne le-a dat la o parte cu egoismul semiconştient al celor cu o existenţă sănătoasă, stabilă. Se cunoscuseră atît de puţin unul pe altul. Exact trei săptă-

mini. Şi, din acest timp prea scurt pentru naşterea vreunui sentiment serios, prima săptămînă trebuia să fie scăzută. Abia dacă se uitau unul la altul, ca să începem cu asta. Flora abia catadicsea să recunoască prezenţa căpitanului Anthony. Bună dimineaţa, noapte bună, asta era tot, absolut tot la ce se reduceau relaţiile lor. Căpitanul Anthony era un om tăcut, cu totul neobişnuit cu societatea fetelor de orice fel şi atît de timid încît la masă nici nu-şi ridica ochii spre ea, ceea ce era complet absurd. Pentru doamna Fyne lucrul acesta era chiar neconvenabil, stînjenitor. După dejunul de dimineaţă, Flora pleca singură într-o plimbare lungă, iar căpitanul Anthony (doamna Fyne se referea uneori la el spunîndu-i Roderick) se alătura copiilor. Dar era realmente prea timid ca să poată comunica chiar cu propriile sale nepoate.

Asta ar fi părut patetic dacă n-aş fi cunoscut copiii Fyne, care erau totodată solemni şi răi şi nutreau un secret dispreţ pentru toată lumea. Nimeni nu reuşea să se împrietenească cu acei înfumuraţi şi drăgălaşi tineri monştri. Nu tolerau decît pe părinţii lor şi se părea că au o batjocoritoare înţelegere între ei faţă de oricine din afară, deşi nu-i lega nici o afecţiune. Aveau obiceiul de a schimba priviri ironice între ei, ceea ce pe un timid trebuie să-l fi pus la grea încercare. Fără îndoială că pe unchiul lor îl considerau un tip plicticos şi poate chiar un nătărău.

N-am fost surprins să aud că Anthony îşi luase curînd obiceiul de a străbate cele două cîmpii învecinate, ca să caute umbra unui pîlc de ulmi, la o bună depărtare de casă. Se aşeza pe iarbă şi îşi fuma pipa toată dimineaţa. Doamna Fyne se mira de obiceiurile indolente ale fratelui ei. E drept că ceruse cărţi de citit, dar nu se găseau decît foarte puţine acolo în casă. Le citise în trei zile şi apoi continua să stea tolănit pe spate în singura tovărăşie a pipei lui. Uimitoare indolenţă! Doamna Fyne, ocupată toată dimineaţa cu scrisul, sus la etaj, putea să-l vadă pe fereastră. Avea o vedere foarte bună şi ulmii aceia erau grupaţi pe o ridicătură a terenului. Indolenţa lui era altfel complet expusă dezaprobării ei, pe un domol povîrniş verde. Doamna Fyne era uimită şi chiar dezgustată. Dar dat fiind că începuse chiar atunci activitatea

ei de autoare, cum bine știi, nu se putea sustrage fascinantei noutăți. Îl lăsa să se bălăcească în viciul lui. Îmi închipui că el petrecea în felul acesta un foarte plăcut timp. Îmi amintesc că era o vară fierbinte și secetoasă, favorabilă unei vieți contemplative, sub cerul liber. Dar doamna Fyne era scandalizată. Femeile nu înțeleg forța unui temperament contemplativ. Pur și simplu le șochează. Ele simt instinctiv că este una din cele mai bune căi de a scăpa de sub dominația feminină. Drăguțele de fete schimbau între ele păreri ironice la adresa „leneșului unchi Roderick", fățiș, în auzul indulgent al mamei. Și era atît de ciudat, spunea ea, deoarece în copilărie fusese orice, numai leneș nu. Dimpotrivă, totdeauna activ.

Am remarcat că un bărbat de treizeci și cinci de ani nu mai e un băiat. Era o remarcă evidentă dar ea n-o admise. Îmi spuse categoric că cei mai buni și mai drăguți bărbați rămîn toată viața lor băieți. Și era dezamăgită că nu mai găsea nimic băiețesc în fratele ei. Îi părea foarte, foarte rău. Nu-l văzuse de aproape cincisprezece ani, cu excepția a trei sau patru ocazii și atunci doar pentru cîteva ore. Nu. Nu mai rămăsese în el nici o urmă din băiatul care fusese altă dată.

Tăcu pentru cîteva clipe, iar eu meditam cu răutate la micul Fyne, ca băiat. Nu-mi puteam imagina cum ar fi putut arăta. Trăsătura sa dominantă era desigur ceea ce rămăsese din anii săi foarte fragezi, pentru că n-am văzut niciodată o asemenea solemnitate în priviri decît la copiii foarte mici. Dar el unde era în acest timp ? El nu se molipsise de indolența cumnatului său ? am întrebat. Mi s-a răspuns că domnul Fyne nu prea stătea pe acasă în vremea aceea. Un coleg al său era convalescent după o boală grea, într-un mic sat de lîngă mare, în apropiere ; iar Fyne pleca în fiecare dimineață cu trenul și-și petrecea ziua cu colegul acela mai bătrîn, care nu avea pe nimeni să vadă de el. Era o foarte bună scuză pentru a-și neglija cumnatul, „știi, fiul poetului", cu care nu avea absolut nimic în comun. Dacă Roderick ar fi fost un pasionat al drumeției ar fi fost deajuns, dar nu era. Totuși, în unele după-amiezi făcea cîte o plimbare, de unul singur bineînțeles, copiii ocolindu-l definitiv, iar sora lui fiind ocupată cu incendiara carte, care avea să apară și

să explodeze un an sau doi mai tîrziu. Se pare totuşi că, din cînd în cînd, îşi desprindea ochii de pe hîrtii măcar pentru cîteva clipe, de vreme ce, din acea mansardă transformată în cameră de lucru, observă într-o după-amiază pe fratele ei şi pe Flora venind pe drum unul lîngă altul. Se vede că se întîlniseră întîmplător (care din ei a aţinut calea celuilalt, nu ştiu), şi se întorceau împreună la ceai. Se putea vedea că vorbeau fără să se simtă stingheriţi.

„Am avut naivitatea să mă bucur, spuse doamna Fyne, cu un rîs sec. Eram bucuroasă pentru amîndoi". Din ziua aceea căpitanul Anthony se scutură de indolenţa lui şi o întovărăşi pe domnişoara Flora în mod frecvent în plimbările ei matinale. Doamna Fyne continua să fie mulţumită. Putea acum să uite de ei şi să se dedea în voie plăcerilor gîndirii îndrăzneţe, şi compoziţiei literare. Numai cu o săptămînă înainte de lovitură, se întîmplă că, ridicîndu-şi privirea de pe hîrtii, să vadă două siluete stînd pe iarbă, la umbra ulmilor. O recunoscu pe fată după bluza albă. Nu se putuse înşela.

„Bănuiesc că ei se considerau ascunşi de gardul viu. Uitaseră, fără îndoială, că eu lucram în mansardă, spuse ea cu amărăciune. Sau poate că nu le păsa. Aveau dreptate. Sînt o persoană simplă... Rîse din nou. Eram incapabilă să presupun o asemenea ipocrizie."

„Ipocrizie e un cuvînt tare, doamnă Fyne, nu-i aşa ? protestai eu. Şi considerînd că însuşi căpitanul Anthony..."

„A, bine, poate", mă întrerupse ea. Ochii ei, care nu se abăteau nici o clipă de la ai mei, trăsăturile rigide, întreaga siluetă nemişcată, cît de bine cunoşteam această aparenţă a unei persoane care luase o hotărîre. O condiţie disperată, specială femeilor. N-am avut încredere în concesia ei atît de rapidă şi făcută cu atîta răceală. Reflectă un moment.

„Da, ar fi trebuit poate să spun ingratitudine."

După ce-l scosese astfel din cauză pe fratele ei şi o împinsese pe fată ceva mai departe, ca să spun aşa, — nu e inteligenţa femeilor absolut diabolică, atunci cînd îşi arată zelul ? — după toate acestea şi după ce m-a făcut să simt că nu eram pe potriva ei, continuă cu scrupulozitate : „Nici cuvîntul acesta nu-i plăcut să-l întrebuinţezi.

Pretenţia mea e foarte mică. Am putut face atît de puţin pentru ea ! Totuşi..."

„Aşa cred, exclamai eu, lăsînd la o parte diplomaţia. Dar, la drept vorbind, doamna Fyne, e imposibil să-l scoateţi pe fratele dumneavoastră din cauză în felul acesta..."

„I-a sărit în cap", rosti hotărît doamna Fyne.

„Atunci n-avea decît să nu-şi pună capul la bătaie", ripostai eu cu un rîs minios. Nu m-am reţinut pentru că privirea ei fixă părea să exprime dorinţa de a mă intimida. Nu-mi era frică de ea, dar m-am gîndit că eram pe punctul de a aluneca într-o ceartă cu o doamnă care, pe lîngă toate, mai era şi musafirul meu. Se aflau acolo ceainicul rece, ceştile goale, embleme ale ospitalităţii. Nu se putea. Am încetat brusc să mai rîd, în timp ce doamna Fyne murmura, cu o slabă mişcare din umeri : „El ! bietul om ! O, lasă..."

Cu o mare sforţare de voinţă am fost în stare să zîmbesc amabil, să-i vorbesc cu blîndeţe :

„Scumpă doamnă Fyne, dumneavoastră uitaţi că eu nu-l cunosc nici măcar din vedere. E greu să-ţi imaginezi o victimă atît de pasivă ; dar luînd de bună (era să spun imbecilitatea, dar m-am oprit la timp) inocenţa căpitanului Anthony, nu credeţi, dar sincer, că aveţi şi dumneavoastră o parte de vină în ceea ce s-a întîmplat ? I-aţi pus laolaltă şi apoi l-aţi lăsat pe fratele dumneavoastră singur."

Se ridică puţin şi, sprijinindu-şi cotul de masă, îşi susţinu capul în palma deschisă şi îşi coborî privirea. Remuşcări ? Era în adevăr un fel foarte neobişnuit de a-şi trata un frate care venise să stea cu ea prima dată după cincisprezece ani. Presupun că ea descoperise foarte curînd că nu are nimic în comun cu acel marinar, acel străin, fasonat şi marcat de lungile-i călătorii pe mare. În felul ei hotărît inventase pretexte, se ocupase cu scrisul care o interesa atît de mult. Foarte lăudabilă această sinceră comportare, dacă n-ar fi semănat atît de mult a brutalitate. Dar nu cred că simţea vreo remuşcare. Acest sentiment e rar la femei.

— Oare aşa să fie ? l-am întrerupt eu indignat.

— Cunoşti mai multe femei decît mine, ripostă netulburat, Marlow. Meseria dumitale te face să le cunoşti, nu-i

așa ? Întîlnești multe, prin tot felul de lume. Și ești un observator destul de onest. Ei bine, încearcă să-ți amintești cîte exemple de remușcare ai văzut. Sînt gata să iau de bun ceea ce vei spune. Remușcare ! Ai văzut vreodată măcar o umbră de remușcare ? Ai văzut așa ceva ? Doar o umbră — o trecătoare umbră ! Îți spun eu că se găsește așa de rar încît poți s-o consideri inexistentă. Femeile sînt prea pasionate. Prea pedante. Prea curajoase cu ele însele, poate. Nu. Nu cred nici un moment că doamna Fyne simțea cea mai slabă remușcare pentru felul cum îl tratase pe fratele ei, navigatorul. Ceea ce gîndea el despre asta, cine ar fi putut spune ? E posibil să se fi întrebat în sinea lui ce îl îndemnase atît de insistent să vie. E posibil să se fi întrebat cu amărăciune, sau cu remușcare, sau cu umilință. Și se poate să fi fost doar surprins și plictisit. Dacă ar fi fost atît de sincer în comportarea lui ca singura sa soră, ar fi plecat probabil de-a doua zi. Dar poate că îi era frică să nu pară grosolan. Nu sînt departe de convingerea că între sinceritatea surorii lui și cea a scumpelor sale nepoate, căpitanul Anthony de pe *Ferndale*, trebuie să fi simțit singurătatea din inima sa, pentru prima oară în viața lui, la vîrsta de treizeci și cinci de ani, cînd ești destul de matur ca să simți junghiul unei astfel de descoperiri. Furios sau numai trist, dar cert dezamăgit, desigur că hoinărea prin împrejurimi și astfel, într-o după amiază, a întîlnit fata și dominat de-un simțămînt puternic, și-a uitat timiditatea. Asta nu e o presupunere. E un fapt. A fost o asemenea întîlnire în care sfiala trebuie să fi pierit în fața nu știu cărei încurajări sau dispoziții comune, trădată prin vreun cuvînt întîmplător. Îți amintești că doamna Fyne îi văzuse într-o după amiază întorcîndu-se împreună spre casă. Nu crezi că am dibuit psihologia situației ?

— Fără îndoială... începui eu să cuget.

— Eram foarte sigur de concluziile mele la vremea aceea, continuă Marlow impacientat. Dar să nu-ți închipui un singur moment că doamna Fyne, în noua sa atitudine și jucîndu-se gînditoare cu o linguriță, era gata să cedeze. Murmură : „E ultimul lucru care mi-aș fi închipuit că se poate întîmpla."

„Nu bănuiați că erau destul de romantici", sugerai eu, sec. Lăsă să treacă asta apoi, foarte hotărîtă, și ca și cum și-ar fi vorbit ei însăși :

„Roderick trebuie neapărat prevenit."

Nu mi-a dat răgaz s-o întreb despre ce anume. Își înălță capul și mi se adresă : „Sînt surprinsă și mîhnită mai mult decît vă pot spune de rezistența domnului Fyne. Am fost întotdeauna de aceeași părere în orice chestiune. Și acum, să diferim în privința unui punct care-l atinge atît de aproape pe fratele meu, e o surpriză cît se poate de dureroasă pentru mine". Printr-o mișcare involuntară cu mîna, făcu lingurița să zăngăne brusc. „Este intolerabil", adăugă ea, impetuos — căci așa e doamna Fyne. Îmi închipui că are și ea nervii ei, ca orice femeie.

În verandă, unde Fyne căutase refugiu pe lîngă ciine, era liniște. Am luat-o drept o dovadă de perspicacitate. Nu din partea cîinelui. Acela era un nebun. Spusei : „Vreți neapărat să interveniți... ?" Doamna Fyne dădu din cap abia perceptibil... „Bine, din partea mea... dar nu văd ce importanță mai are acum. Ați primit o scrisoare de la domnișoara de Barral. Ce spune scrisoarea ?" „Cere să-i trimetem valiza pe adresa ei de la oraș", rosti doamna Fyne în silă. Se opri. Am așteptat puțin apoi am explodat :

„Foarte bine. Atunci care-i problema ? Unde e dificultatea ? Are soțul dumneavoastră vreo obiecție în privința asta ? Doar nu vreți să spuneți că el vrea să vă însușiți rochiile fetei ?"

„Domnule Marlow !"

„Bine, dar dumneavoastră vorbiți despre o dureroasă deosebire de opinii cu soțul dumneavoastră și, cînd vă cer informații asupra acestui punct, pomeniți de valiză. Și doar cu cîteva minute mai înainte îmi reproșați mie că nu sînt serios. Mă întreb cine este persoana serioasă dintre noi doi ?"

Ea zîmbi ușor și, pe un ton amical, din care am conchis imediat că nu avea de gînd să-mi arate scrisoarea fetei, spuse că, fără îndoială, scrisoarea dezvăluia o înțelegere între căpitanul Anthony și Flora de Barral. „Ce înțelegere ?" am presat-o eu. „Și o logodnă este o înțelegere."

„Dar nu e nici o logodnă. nu încă", spuse ea hotărît. „Scrisoarea aceea, domnule Marlow, e concepută în termeni foarte vagi. De aceea..."

Am întrerupt-o fără multă ceremonie: „Dumneavoastră speraţi totuşi să interveniţi cu vreun scop, nu-i aşa ? Da ? Dar cum v-ar fi plăcut dacă cineva ar fi încercat să intervină între dumneavoastră şi domnul Fyne, pe vremea cînd înţelegerea dintre dumneavoastră s-ar fi putut încă descrie în termeni vagi ?"

Avu o adevărată mişcare de indignare, mirată. Şi, cu un accent de perfectă sinceritate, îmi strigă :

„Dar nu e acelaşi lucru ! Cum poţi spune aşa ceva ?" În adevăr, cum puteam ? Fata unui poet şi fata unui puşcăriaş nu sînt de comparat în ce priveşte consecinţele comportării lor, chiar dacă necesitatea s-ar putea să îmbrace un aspect asemănător. Printre aceste consecinţe puteam întrezări verişoare nedorite pentru drăguţele ei fete sănătoase şi alte asemenea încurcături pentru viitor. „Nu ! Nu se poate să vorbeşti serios, izbucni din nou mocnita ei indignare. Nu te-ai gîndit !"

„Ba da, doamnă Fyne, m-am gîndit. Şi încă mă gîndesc. Încerc chiar să gîndesc ca dumneavoastră."

„Domnule Marlow, spuse ea serios, crede-mă că realmente mă gîndesc la fratele meu în toată această..."

Am asigurat-o că nu mă îndoiam de asta, căci nu este nici o lege naturală care să te oprească să te gîndeşti la mai multe persoane în acelaşi timp. Apoi îi spusei : „Desigur că fata i-a povestit totul despre ea."

„Totul despre viaţa ei", încuviinţă doamna Fyne, cu aerul de a face totuşi unele rezerve mentale, pe care n-am întîrziat să le cercetez.

„Viaţa ei ! am repetat. Fata asta trebuie să fi avut zile grele în viaţă". „Oribile", admise doamna Fyne, cu o franchete uşor de crezut în împrejurarea de faţă şi cu un ton cald care mă făcu s-o privesc prietenos. „Oribile ! Nu vă puteţi imagina ce oameni vulgari erau aceia de care depindea acum ! Ştiţi că tatăl ei nu a venit niciodată s-o vadă, cît timp a fost încă liber. După arestarea lui, i-a pus în vedere rudei aceleia, odioasa persoană care a luat-o de la Brighton, să n-o lase pe fiica lui să vie la

tribunal în timpul procesului. Și a refuzat să aibă orice comunicare cu ea, de orice fel !"

Îmi amintii de ceea ce îmi povestise doamna Fyne mai înainte, în legătură cu felul cum a văzut ea gestul lui de Barral cînd s-a agățat de copil, lîngă mormîntul soției lui, iar mai tîrziu, cei doi, mergînd mînă-n mînă, observați de toată lumea de la mare. Tablouri de Dickens, pline de patos.

Capitolul VI
FLORA

FOARTE CIUDATĂ INTERDICȚIE, REMARCĂ doamna Fyne după o scurtă tăcere. Părea că-și iubește fetița."

Era nedumerită. Dar eu am bănuit că trebuie să fi fost supărarea omului inconștient de vinovăție și simțindu-se încolțit și silit să lupte cu „persecutorii" lui, cum îi numea el, sau poate frica de înduioșare care i-ar fi slăbit atitudinea combativă ; poate chiar o abnegație, în scopul de a scuti fata să-și vadă tatăl în boxă, acuzat de înșelătorie, condamnat ca escroc — ceea ce dovedea oarecare delicatețe morală.

Nu știa nici doamna Fyne ce să creadă. Ea își închipuia că ar fi putut fi din simplă severitate. Oamenii printre care căzuse fata era cert că n-aveau nici un dram de delicatețe morală. În privința asta era ea sigură. Dar nu încerca să-mi dea o idee despre abominabila lor vulgaritate. Flora îi povestise cîte ceva din viața ei în casa aceea. Era de necrezut. Peste puterea de înțelegere a doamnei Fyne. Era un fel de sălbăticie morală pe care ea n-ar fi crezut-o posibilă.

Eu, dimpotrivă, o consideram foarte posibilă. Îmi puteam ușor imagina cît de uluită și de jignită trebuie să se fi simțit biata fată cînd a intrat în acea casă, invidiată pentru trecutul ei, aflată acum fără apărare, la mila

unor oameni fără nici o finețe nici de sentimente, nici de inteligență, incapabili să înțeleagă nenorocirea ei, curioși în mod vulgar, luînd manierele ei drept dispreț, rezerva ei tăcută drept mîndrie. Nevasta odiosului personaj era proastă și, fără rost, încrezută. Dintre cele două fete ale casei, una era maniacă religioasă iar cealaltă băiețoasă și ușuratică și, amîndouă, vulgare și necioplite. Destul de numeroșii bărbați din familie erau imbecili și țîfnoși, ori imbecili și amatori de glume proaste. Nici unul din acest josnic lot nu avea destulă omenie ca s-o lase în pace. La început s-a făcut mare caz de ea, dar într-o manieră jignitoare, ocrotitoare. Legătura cu marele de Barral le mulțumea vanitatea chiar și în momentul dezastrului. O tîrau pe la casele lor de rugăciuni, oricare ar fi fost, unde congregația se holba la ea ; apoi organizau petreceri pentru ființe asemănătoare lor, unde o exhibau cu o ignobilă mîndrie. Ea nu știa să se apere de indiscrețiile, de insolența și de exigențele lor. Trăia printre ei, victimă pasivă, cu toți nervii puși la grea încercare, de parc-ar fi fost jupuită. După proces, poziția ei se înrăutăți încă și mai mult. Cu orice prilej cît de mic și chiar fără nici un prilej, era zeflemisită ori umilită, reamintindu-i-se că mănîncă din pîinea casei. Fata cea bisericoasă o mustra pentru defectele ei, iar cea ușuratică o sîcîia cu aluzii disprețuitoare la virtuțile ei și mereu încerca să provoace certuri în legătură cu diferiți băieți. Mama lua întotdeauna partea fetelor, adăugînd și propriile ei mitocănii. Trebuie să spun că ei, probabil, nu-și dădeau seama de urîțenia comportării lor. Se purtau grosolan chiar și între ei, ca ceva firesc ; certurile lor erau dezgustătoare, atît în privința cauzelor care le generau, cît și în spiritul lor de meschin egoism. Femeile păreau de asemenea să se bucure de orice fel de ceartă și erau întotdeauna gata să pună la cale împreună și să-i facă nefericitei fete scene îngrozitoare, pentru pretexte cu totul neînsemnate. Astfel, Flora, într-o astfel de ocazie, fusese adusă la furie și disperare, cele mai secrete sentimente îi fuseseră sfîșiate, făcuse cunoștință cu suprema infamie la care firea omenească poate să coboare. Nu vreau să spun *à propos de bottes* cum spun franțujii atît de bine, dar àpropo de o

ieftină garnitură de dantelă pentru o cămașă de noapte, care și-o lucra fata cea ușuratică și care se pierduse. Da, aceasta a fost cauza uneia dintre cele mai teribile scene, care, după atîtea altele, trebuie să fi avut un efect deplorabil asupra caracterului încă neformat al celei mai de plîns dintre victimele lui de Barral. O știu de la doamna Fyne. Fata a răsărit la ei la ora nouă și jumătate, a unei seri reci cu burniță. Umblase cu capul gol, cred, așa cum ieșise în fugă din casă, de pe undeva din Poplar, pînă pe lîngă Sloane Square — fără să se oprească, fără să-și tragă sufletul, doar dacă pentru un hohot de plîns.

„Noi tocmai aveam lume la masă", urmă îngrijorata soră a căpitanului Anthony.

Auzise clopoțelul de la ușa de intrare și se întreba cine putea fi. Fata din casă reuși să-i șoptească fără să atragă atenția. Servitorii fuseseră speriați de invazia acelei copile sălbatice, cu fusta stropită cu noroi și cu șuvițe de păr ud lipite de obrajii ei palizi. Dar o mai văzuseră și înainte. Aceasta nu era prima ocazie și nici ultima.

Îndată ce putu să plece de lîngă musafiri. doamna Fyne alergă sus.

„Am găsit-o în dormitorul copiilor, trîntită pe jos, cu capul rezemat de pătucul celei mai mici dintre fetele mele. Cea mai mare ședea în pat poponeț și se uita la ea."

În cameră nu ardea decît o slabă lumină de noapte. Doamna Fyne o ridică, o duse în camera de toaletă, de cealaltă parte a palierului, în fața unui foc bun, la care se putea usca, și o lăsă acolo. Trebuia să se întoarcă la musafirii ei.

Trebuie să fi fost o surpriză cît se poate de neplăcută pentru soții Fyne. Mai tîrziu au venit amîndoi la ea s-o întrebe ce se întîmplase. La intrarea lor în cameră sări în picioare. Își scutură părul umed, despletit ; ochii îi erau uscați, plini de focul mîniei.

Mi-l pot imagina pe micul Fyne solemn, compătimitor, ascultînd cu solemnitate, apoi retrăgîndu-se tot solemn, în dormitorul conjugal. Doamna Fyne o liniști pe fată și, din fericire, aveau un pat suplimentar care a putut fi pregătit pentru ea în acea cameră.

„La urma urmei, ce puteam face ?“ încheie doamna Fyne.

Această exclamaţie stereotipă, exprimînd dificultatea problemei şi, în orice caz, bunele ei intenţii, mă făceau, ca de obicei, s-o simpatizez.

A doua zi de dimineaţă, foarte devreme, cu mult înainte ca Fyne să fi plecat la birou, „odiosul personaj“ se înfiinţă, poate că nu chiar neaşteptat dar, oricum, surprinzător, fie chiar numai prin graba cu care acţionase. Din ceea ce Flora relatase doamnei Fyne, se pare că, fără să fi fost mai puţin odios decît familia lui, el intervenise într-un fel misterios, cu autoritatea sa, ca s-o protejeze pe fată. „Nu că ar ţine la mine, explică Flora, sînt sigură că nu. Şi nici n-aş putea suporta să ţie la mine vreunul din oamenii ăştia. Dacă aş crede că mă place, mai curînd m-aş îneca decît să mă întorc la el.“

Bineînţeles, venise s-o ia pe „Flory“ acasă. Scena era sufrageria, micul-dejun întrerupt, mîncări care se răceau în farfurii, *toast*-urile micului Fyne care se întăreau, Fyne, în picioare, cu spatele la foc, cu ziarele împrăştiate pe covor, servitorii trimişi afară, doamna Fyne rigidă, pe locul ei, cu fata alături. Odiosul personaj care intrase zorit, abia salutînd, uitîndu-se de la Fyne la doamna Fyne, ca şi cînd s-ar fi amuzat în sinea lui de ceva ce-ar fi ştiut despre ei ; apoi începîndu-şi ironic discursul. Nu se scuza că-i deranjase pe Fyne şi pe „buna lui doamnă“ de la masă, pentru că ştia că ei nu doreau (cu un semn spre fată) s-o reţie mai mult decît se putea. Venise devreme pentru că avea şi el treburile lui. Nu avea un salariu mare (o ocheadă spre Fyne), lucrînd într-un birou cu covoare luxoase. Nu. Ajunsese să fie patron şi trebuia să dea exemple bune.

Cred că tipul îşi dădea seama şi se bucura în sinea sa de consternarea pe care prezenţa lui o aducea soţilor Fyne. Doamna Fyne îmi mărturisi că toţi trei rămăseseră tăcuţi şi încremeniţi. El se întoarse spre fată : „Ce-i cu gluma asta, Flory ? Ai face bine să renunţi. Dacă crezi că am să alerg prin toată Londra să te caut de cîte ori ai o ciondăneală cu mătuşa şi cu verele tale, te înşeli. Eu nu-mi pot permite aşa ceva.“

„Ciondăneală" era un cuvînt menit să-ţi taie respiraţia, avînd în vedere că vorbele „puşcăriaş" şi „cerşetor" fuseseră folosite cu un moment mai înainte ca Flora să-şi caute scăparea prin fugă din cearta pentru garnitura de dantelă. Da, chiar cuvintele acestea ! Aşa cel puţin îi spusese doamnei Fyne fata cu o seară înainte. Cuvîntul „ciondăneală", în legătură cu ceea ce povestise ea, avea o savoare deosebită, un efect paralizant. Nimeni nu scoase o vorbă. Ruda lui Barral se arătă mărinimos : „Mătuşa mi-a cerut să-ţi spun că îi pare rău — poftim ! Iar Amalia (sora cea fîşneaţă) nu te va mai necăji. O să am eu grijă de asta. Ar trebui să fii mulţumită. Nu uita poziţia în care te afli !"

Încurajat de tăcerea adîncă ce domnea în cameră, se adresă doamnei Fyne cu nemaipomenită nerușinare :

„Ceea ce vreau să spun e că oamenii ar trebui să fie mai blajini, mai înţelegători. Ea nu suportă să fie tachinată. Îşi dă nişte aere grozave. Nu vrea să admită nici o glumă de la persoane de seama ei. Noi sîntem oameni simpli. Nu ne place asta. Şi aşa începe ciondăneala."

Insensibil la privirea rece, aspră, a trei perechi de ochi, care, dacă poveştile din copilăria noastră despre puterea ochilor omeneşti ar fi adevărate, ar fi fost deajuns ca să intimideze şi un tigru, arogantul fabricant din East End îşi înfipse colţii (figurat vorbind) în sărmana fată şi acum se pregătea s-o tîrască cu el şi s-o ducă drept pradă puilor lui de ambe sexe. „Mătuşa s-a gîndit să-ţi trimeată haina şi pălăria. Le am afară, în trăsură."

Doamna Fyne se uită automat pe fereastră. O birjă aştepta în faţa porţii, sub un cer plîngător. Birjarul, în pelerina lui conică şi pălăria de muşama, şiroia de apă, iar calul, pleoştit de tot, părea pescuit dintr-un lac. Doamna Fyne simţi o uşurare în faţa acelei mizerabile privelişti, din afara camerei aceleia, în care vocea amabilului vizitator răsuna cu o vulgară intonaţie, îndemnîndu-şi oaia rătăcită să se întoarcă la minunata turmă : „Hai, Flory, mişcă-te, nu te pot aştepta aici toată ziua !"

Doamna Fyne auzi toate acestea fără să-şi întoarcă privirile de la fereastră. Fyne, pe covoraşul din faţa căminului, trebuia şi el să asculte şi să privească. Nu voi

încerca să fac vreo presupunere asupra adevăratei naturi a suspensului. Însăşi bunătatea lor sufletească trebuie să le fi dat un aer îngrijorat. Fata îşi ţinea mîinile în poală şi capul plecat, ca şi cînd ar fi căzut adînc pe gînduri, iar celălalt continua să ţie un fel de predică. Condamna ingratitudinea, atrăgea atenţia asupra păcatului mîndriei, împreună cu faptul proverbial că urciorul nu merge de multe ori la apă.

Mai făcea şi unele observaţii în privinţa pericolului unor idei prosteşti şi a neajunsurilor unui temperament iute. Îţi îndepărtezi cei mai buni prieteni ! „Şi dacă cineva are nevoie de prieteni pe lumea asta, apoi tu eşti aceea, fata mea." A evocat chiar şi respectul pentru autoritatea părintească : „În prima oră a nenorocirii sale, tatăl tău mi-a scris mie să am grijă de tine — nu uita asta. Da, mie, unui om simplu şi nu vreunuia dintre prietenii lui din West-End. Nu poţi trece peste asta. Şi de, un tată e un tată, indiferent de încurcătura în care a intrat. Cred că n-ai de gînd să te lepezi de propriul tău tată, nu-i aşa ?"

Ar fi fost greu de spus dacă era mai mult absurd decît crud, sau mai mult crud decît absurd. Doamna Fyne, cu urechea ei fină de femeie, părea să deslueşească o intenţie batjocoritoare în abjectul lui ton mieros, ceva mai infam decît cruzimea. Se uită repede peste umăr şi văzu cum fata îşi ridică mîinile la cap apoi le lasă din nou să cadă în poală. Fyne, în faţa focului, era ca victima unei vrăji, lipsit de grai şi împietrit, dar vizibil suferind. Urmă o pauză, o tăcere perfectă, apoi „odioasa creatură" (trebuie să fi fost în adevăr un individ remarcabil în felul lui) trecu la sarcasme :

„Ei, mă rog ?"... Şi din nou linişte. „Dacă ai aranjat cumva cu doamna şi cu domnul aci de faţă, ca să-ţi dea casă şi masă, spune mai bine aşa ! N-aş vrea să mă amestec într-o tranzacţie despre care nu ştiu nimic. Dar mă întreb ce va spune tatăl tău despre acest lucru cînd va ieşi... Sau poate te aştepţi să nu mai iasă niciodată ?"

În clipa aceea, mi-a spus doamna Fyne, privirea ei s-a întîlnit cu ochii fetei. Ceea ce a văzut în ei a făcut-o să şi-i închidă pe ai ei. Ar fi dorit de asemenea să-şi astupe

urechile cu degetele. Totuşi s-a reţinut ; iar „omul simplu" trecu de la sarcasme la ameninţări voalate.

„Aşa crezi, — ha ? Foarte bine. Dar înainte de a mă întoarce acasă, aş vrea să-ţi cer, fata mea, să te gîndeşti bine dacă, lepădîndu-te de noi în felul ăsta, nu va fi rău pentru tatăl tău mai tîrziu. Gîndeşte-te la asta !"

Îşi privea victima cu un aer viclean. Fata se ridică atît de brusc încît îl făcu să tresară şi să se dea un pas înapoi. Se ridică şi doamna Fyne. De data asta nu din întîmplare li se întîlniră o clipă privirile. Era o comunicare voită. La întrebarea mea asupra felului cum s-ar fi putut interpreta privirea aceea, doamna Fyne spuse că nu ştia.

„Era rugătoare ?" sugerai eu.

„Nu".

„Era înfricoşată, mînioasă, zdrobită, resemnată ?"

„Nu ! Nu ! Nimic de felul acesta." Dar o înfricoşase pe ea. Şi-o amintea şi pînă în ziua de azi. De-atunci i se pare mereu că poate desluşi uşoara reflexie a acelei aruncături de ochi în privirea oricărei fete. În privirile atente, în cele întîmplătoare — chiar şi în cele de recunoştinţă, în expresia celor mai blînde dispoziţii.

„Atunci era fata într-o dispoziţie blîndă ?" întrebai eu cu interes.

Doamna Fyne, mişcată de amintiri, nu dădu atenţie întrebării mele. Toată energia ei mintală era concentrată asupra naturii acelei memorabile priviri. Tradiţia generală a umanităţii ne învaţă că exprimarea prin priviri a ocupat întotdeauna un loc important la femei. Doamna Fyne încerca în mod sincer să-mi dea o idee, atît pentru a satisface propria ei neliniştе, cît şi curiozitatea mea. În acest efort se încrunta cum vezi uneori un copil că se încruntă (ceea ce e încîntător la femei e că atît de des se aseamănă cu nişte copii inteligenţi — vreau să spun aşa cum fac uneori cei mai supărăcioşi, mai irascibili şi mai bătuţi dintre ei). Se încrunta, spun, iar eu începeam să-i zîmbesc puţin, cînd deodată veni cu ceva cu totul neaşteptat :

„Era oribil de vesel", spuse ea.

Presupun că trebuie să fi fost mulţumită de brusca mea gravitate, căci mă privea prietenos.

„Da, doamnă Fyne, i-am spus, fără să mai zîmbesc. Înțeleg. Ar fi fost oribil chiar și pe scenă."

„Ah !" mă întrerupse ea — și cred în adevăr că schimbarea atitudinii ei, trecînd din nou la brațele încrucișate, însemna că voia să oprească un tremur.

„Dar nu era pe scenă. Și nu cu buzele rîdea."

„Da. Trebuie să fi fost oribil. admisei eu. Și atunci ? Presupun că pînă la urmă a trebuit să plece. Dumneavoastră n-ați spus nimic ?"

„Nu. Am sunat clopoțelul și am cerut uneia din fete să aducă haina și pălăria din trăsură. Apoi am așteptat cu toții."

Nu cred să mai fi existat vreodată o asemenea așteptare, decît poate într-o închisoare, în dimineața unei execuții. Servitoarea a apărut cu haina și cu pălăria și atunci, tot ca în dimineața unei execuții, cînd condamnatului, cred, i se oferă micul dejun, doamna Fyne, grijulie ca fata cu fața palidă să mănînce ceva cald (dacă putea) înainte de a părăsi casa lor pentru un interminabil drum pe aerul rece, într-o trăsură umedă, rupse îngrozitoarea tăcere.

„Trebuie neapărat să mănînci ceva", spuse, în felul ei hotărît. Se întoarse apoi spre „odioasa persoană" cu aceeași hotărîre. „Poate că și dumneata ai vrea să iei loc și să bei o ceașcă de cafea."

Harnicul „patron" se așeză. Trebuie să fi fost uimit de maniera categorică a doamnei Fyne, căci nu se gîndea atunci să-l îmblînzească. Se așeză provizoriu, asemenea cuiva care se găsește cu totul împotriva voinței lui într-o companie dubioasă. Acceptă fără politețe ceașca oferită de doamna Fyne, sorbi în silă o dată sau de două ori, apoi o puse pe masă, ca și cînd ar fi fost ceva molipsitor în cafeaua acestor „persoane simandicoase". Din cînd în cînd arunca ocheade misterios inexpresive micului Fyne, care, după cîte am înțeles, n-a mîncat nimic în dimineața aceea. Dealtfel nici fata nu și-a mișcat mîinile din poală pînă cînd ocrotitorul ei nu s-a ridicat, lăsînd ceașca pe jumătate plină.

„Foarte bine. Dacă n-ai de gînd să profiți de amabila ofertă a acestei doamne, te iau acasă imediat ! Vreau să-mi încep odată ziua de lucru. Asta vreau !"

După cîteva minute de tăcere, în care timp Flora își puse pălăria și jacheta, soții Fyne, fără să se miște, fără să spună vreun cuvînt, îi văzură pe cei doi părăsind camera.

„Nu s-a uitat deloc la noi, spuse doamna Fyne. N-a făcut decît să-l urmeze pe omul acela afară. Niciodată n-am avut o impresie mai copleșitoare a stării de dependență a fetelor — a femeilor. Acesta era un caz extrem. Pe cînd un bărbat tînăr — orice bărbat — ar fi putut merge să spargă pietre pe drum, sau ceva în felul acesta, sau s-ar fi înrolat în armată, sau..."

Era foarte adevărat. Femeile nu pot să alerge pe drumuri și șosele ca să-și cîștige pîinea zilnică, nici chiar dacă demnitatea, independența sau însăși existența sînt în joc. Dar ceea ce mă făcu să întrerup tirada doamnei Fyne, era profunda surpriză a faptului că acel respectabil cetățean voia atît de mult să țină în casa lui pe sărmana fată, pentru care se părea că nu există nici un loc pe lume. Și nu numai că voia dar chiar stăruia cu multă grijă. Nu-i puteam bănui impulsuri generoase. Căci era evident pentru mine, după cîte aflasem despre el, că nu era o persoană impulsivă.

„Vă mărturisesc că nu pot înțelege motivele lui", am exclamat.

„Asta se întreba și John la început, spuse doamna Fyne. Între timp se născuse între noi o oarecare intimitate — dacă nu exact încredere — ceea ce îi permitea, referindu-se la soțul ei, să spună John. Știți, el n-a deschis gura deloc în tot acel timp, urmă ea. Nu îl blamez pentru abținerea lui. Dimpotrivă. Ce-ar fi putut spune? Vedeam că el îl observa pe om foarte atent."

„Așadar, domnul Fyne, asculta, observa și medita, spusei eu. Acesta e un mod excelent de a ajunge la o concluzie. Și aș putea oare întreba la ce concluzie a reușit să ajungă ? Pe ce temei a încetat să se mai mire de ceea ce părea inexplicabil ? Pentru că nu pot

admite că umanitatea ar fi explicația. Ar fi prea monstruos."

„Nu, nimic de felul acesta", mă asigură doamna Fyne, oarecum ofensată că defăimasem dreapta judecată a micului Fyne. Cu multă înțelepciune, el își propusese să descopere interesul propriu al acelui om. Nu l-aș fi crezut capabil de atît cinism. El își spunea că pentru oameni de felul acesta (lăsînd la o parte teama religioasă sau vanitatea dreptății), banii — nu mari bogății, dar banii, fie ei mulți sau puțini — sînt măsura virtuții, a promptitudinii, a înțelepciunii — a mai tuturor lucrurilor. Dar fata era săracă de tot. Tatăl ei era în închisoare în urma celui mai teribil de total și de rușinos faliment al timpurilor moderne. Apoi Fyne se lămuri despre ce era vorba. Marele faliment în marea vîltoare a dispariției milioanelor ! Era oare posibil să fi dispărut chiar toate, pînă la ultimul bănuț ? Nu cumva mai rămăsese pe undeva ceva palpabil, vreo rămășiță ?

„Asta e !" exclamase Fyne, făcînd-o pe nevastă-sa să tresară și deschizînd, în sfîrșit, gura nu la mai puțin de jumătate de oră după plecarea vărului lui de Barral cu fiica lui de Barral. Se aflau încă în sufragerie, foarte aproape de ora cînd trebuia să înfrunte vremea de afară pentru a începe o nouă zi de lucru în serviciul țării. Tot ce putu spune pentru a elucida această întrerupere a obișnuitei lui solemnități placide, fu :

„Individul își închipuie că de Barral a pus deoparte ceva din pradă."

Aceasta fiind teoria la care ajunsese Fyne, comentariul lui era că, după cum se știe, foarte mulți faliți își luau astfel de precauții. Era un lucru posibil și în cazul lui de Barral. Fyne merse atît de departe cu cinismul său încît spuse că era chiar extrem de probabil.

Îi explică pe larg doamnei Fyne că de Barral nu încredințase nimănui secretul, dar că bestia de văr înțelesese cum stau lucrurile. Era egoist și neîndurător în stupiditatea lui, dar concepuse limpede ideea de a pretinde bani lui de Barral, cînd acesta va ieși din închisoare, pe temeiul că a „avut grijă de fata lui" (după cum s-ar fi ex-

primat). Şi îşi hrănea speranţele în secret, era de presupus, chiar faţă de nevasta lui.

Puteam înţelege foarte bine. Datorită acestei credinţe se explicau şi intervenţiile lui în favoarea fetei. El era singurul ei protector. Era ca şi cînd Flora ar fi fost sortită să fie înconjurată totdeauna numai de trădare şi minciună, înăbuşind orice impuls mai bun, orice aspiraţie instinctivă a sufletului ei către încredere şi iubire.

Aceasta ar fi fost deajuns ca să îndrume o natură bună în nebunia neîncrederii universale, în orice fel de nebunie. Nu ştiu cît ar putea păstra cineva simţul umorului într-un caz ca acesta. Poate pînă la piciorul spînzurătoarei. Dar după cît mi-o aminteam pe Flora de Barral, mă temeam că nu prea avea simţul umorului. Ţipase atunci cînd absurdul cîine al lui Fyne fugise de lîngă ea. Animalul acela fugea de făţărnicie. Era simplu şi sincer şi ridicol. Indignarea fetei faţă de comportarea lui lipsită de ipocrizie, fusese nostimă, dar lipsită de umor.

Aşa cum îţi poţi închipui, nu prea aveam chef să reiau discuţia asupra justeţei sau utilităţii sau mai ştiu eu ce a călătoriei lui Fyne la Londra. Nu că aş fi fost necredincios micului Fyne, care era afară, în verandă, cu cîinele. (Erau uimitor de liniştiţi acolo. Vor fi adormit cumva ?). Ceea ce simţeam era că sau perspicacitatea sau conştiinţa mea va ieşi păgubită din această campanie. Şi nici un om nu va accepta de bună voie să-şi pricinuiască daune morale. Nu doream să mă războiesc cu doamna Fyne. Preferam să aud ceva mai multe despre fată. Spusei :

„Aşadar a plecat cu respectabila brută ?"

Doamna Fyne ridică uşor din umeri : „Ce altceva putea să facă ?"

Cu un alt gest de neajutorare, am fost de acord cu ea. Nu e tocmai uşor pentru o fată ca Flora de Barral să devină muncitoare în fabrică, croitoreasă, sau chelneriţă de bar. N-ar fi ştiut cum să înceapă. Era captiva celei mai jalnice soarte imaginabile, iar ea nu era destul de josnică pentru o astfel de soartă. Căci e de remarcat că foarte mulţi oameni se nasc ciudat de nepotriviţi pentru soarta care-i aşteaptă pe pămîntul acesta. Cum n-aş vrea să crezi că sînt părtinitor pentru fată, voi spune că,

hotărît, ea n-a reuşit să se facă iubită de acea simplă, virtuoasă şi cumpătată familie. Convingerea mea e că nici un înger n-ar fi reuşit. Nu e de nici un folos să intrăm în detalii ; e deajuns să spunem că înainte de a fi trecut un an, fata se afla din nou la uşa soţilor Fyne.

De data aceasta era escortată de un tînăr robust. Pe faţa lui mare şi palidă plutea un zîmbet de înnăscută viclenie, înăcrit de plictiseală. Hainele pe care le purta erau noi şi indescriptibila eleganţă a croielii lor, un gen cu care nu fusese obişnuită pînă atunci, o miră pe doamna Fyne, care apăru în hol cu pălăria pe cap ; căci era pe punctul de a pleca să audă o nouă pianistă în casa unei prietene. Tînărul, adresîndu-se doamnei Fyne, o rugă să n-o mai lase pe acea „stupidă fiinţă" să se mai întoarcă vreodată la ei. N-au fost, îi spuse el, în ultimele trei săptămîni, decît certuri şi scandal acasă, din cauza ei. Toţi din familie erau sătui de atîta ceartă. Tatăl său îl însărcinase s-o aducă la această adresă şi să comunice că doamna şi domnul n-au decît s-o primească. Ea nu avea destul bun simţ să aprecieze un cămin englezesc simplu şi onest şi se simţea mai bine în afara lui.

Tînărul, cu faţa plină de coşuri, era necăjit de această misiune pe care i-o dăduse tatăl său, din cauza căreia pierduse o întîlnire cu o domnişoară cu care era logodit. Dar avea de gînd să alerge înapoi şi să încerce s-o întîlnească încă în seara aceea ..chiar dacă ar trebui să plesnească din cauza asta". „Adio Flory, îţi doresc noroc şi sper să nu te mai văd niciodată".

Cu cele spuse, alergă afară cu o grabă de amorez, lăsînd uşa de la intrare larg deschisă. Doamna Fyne nu găsi nici un cuvînt de spus. Prea fusese luată prin surprindere, fie chiar ca să respire în voie. Dar avu prezenţa de spirit să înşface braţul fetei tocmai cînd alerga şi ea afară în stradă — cu graba disperării, presupun — avîntîndu-se spre nu ştiu ce tragică soartă.

„Aţi oprit-o cu propria dumneavoastră mînă, doamnă Fyne", spusei. Presupun că voia să fugă. Fata asta nu e o comediană — dacă sînt eu un bun judecător."

„Da ! A trebuit să depun oarecare forţă ca s-o tîrăsc înăuntru."

Doamna Fyne n-avu nici o dificultate în a stabili adevărul.

„Vedeți, eram pe punctul de a ieși, cînd cei doi apărură. Așa că atunci cînd uriciosul tînăr alergă afară, m-am găsit singură cu Flora. Tot ce am putut face a fost s-o țin în hol, în timp ce am chemat servitorii să închidă ușa."

Așa cum mi-e obiceiul, sau slăbiciunea, sau darul, nu știu care din ele, am văzut întreaga poveste în mintea mea. Cu adevărat nu puteam face altfel. Și viziunea doamnei Fyne, gătită ca pentru o după amiază specială, angajată în lupta cu o fată cu fața palidă și ochii bolditi. era de-un dramatism fascinant.

„Adevărat !" murmurai eu.

„O, bineînțeles că s-a luptat", reluă doamna Fyne. Își strînse buzele o clipă apoi adăugă : „Cît despre faptul dacă e sau nu o comediană, asta e altă chestiune".

Doamna Fyne se reîntoarse la atitudinea ei cu brațele încrucișate. Aveam în fața mea pe fiica rafinatului poet, acceptînd viața în întregime, cu inevitabilele ei condiții dintre care una este instinctul de conservare și egoismul fiecărei ființe.

„Rămîne totuși faptul că dumneavoastră, dumneavoastră personal, cu propriile dumneavoastră cuvinte, ați reținut-o înăuntru", am insistat eu pe un ton glumeț, dar cu o intenție serioasă.

— „Ce era să fac ?" exclamă doamna Fyne cu o exasperare aproape comică. „Îmi reproșezi că am fost prea impulsivă ?"

Și continuă spunîndu-mi că nu fusese cîtuși de puțin impulsivă. Că una dintre recomandările ei și asupra căreia insista ea întotdeauna (făcute tinerelor ei prietene, cred), era să nu fie impulsive, să nu acționeze în pripă. Întotdeauna ! Dar eu n-am fost acolo ca să văd fața Florei în clipa aceea. Dacă aș fi fost, m-ar fi urmărit pînă în ziua de azi. Nimeni, decît doar dacă ar fi fost făcut din fier, n-ar fi lăsat o ființă omenească, arătînd la față așa cum arăta atunci fata, să fugă singură pe străzi.

„Și nu vă urmărește chipul ei, doamnă Fyne ?" am întrebat-o.

„Nu, acum nu, răspunse ea implacabil. Poate că dacă aș fi lăsat-o să plece, s-ar fi putut ca... Nu trebuie totuși

să tragi concluzia că îmi închipui că ea juca teatru în clipa aceea, pentru că, după ce la început s-a luptat, a sfîrșit prin a rămîne. A cedat foarte brusc. A leșinat în brațele noastre, ale mele și ale servitoarei care a alergat la strigătele mele și..."

„Și ușa a fost închisă", am completat eu fraza.

„Da, ușa a fost închisă". Doamna Fyne își cobori și își ridică încet capul.

Nu i-am cerut amănunte. De un lucru sînt sigur și acela e că doamna Fyne nu s-a mai dus la concert în după-amiaza aceea. Desigur că a fost cît se poate de plictisită că a pierdut prilejul de a asculta, în particular, o tînără și interesantă pianistă care, după aceea, a devenit una dintre celebrităţile recunoscute. Doamna Fyne n-a îndrăznit să mai plece de acasă. Cît despre simţămintele micului Fyne, cînd s-a întors acasă de la birou (via club), exact cu jumătate de oră înainte de masă, n-am nici o informaţie. Dar mă hazardez să afirm că, în general, a fost amabil, deși e foarte posibil ca, în primul moment al surprizei, să fi scăpat o înjurătură sau două.

Pentru a nu mai lungi povestea, a doua zi, soţii Fyne se hotărîră să încredinţeze problema lor unei bătrîne doamne bogate. Sînt unele femei în vîrstă, cărora anii care trec le aduc înapoi un fel de tinereţe atenuată a sentimentelor, o privire în viitor optimistă, o plăcere pentru noutăţi și pentru noi experienţe. Bătrîna doamnă se arătă foarte interesată : „Aș vrea s-o văd pe sărmana fetiţă !" Astfel că i se permise s-o vadă pe Flora în salonul doamnei Fyne, cînd nu se mai afla nimeni acolo, și ea îi predică fetei cu o autoritate încîntătoare, plină de simpatie :

„Singura cale, draga mea copilă, de a face faţă necazurilor noastre, este să le uităm. Trebuie să le uiţi și tu pe ale tale. E foarte simplu. Uită-te la mine ! Eu întotdeauna le uit. La vîrsta ta, o fată trebuie să fie veselă !"

Mai tîrziu, cînd rămase singură cu doamna Fyne, îi spuse acesteia : „Sper că fata va reuși să devină veselă. Nu-mi plac figuri triste în preajma mea. La vîrsta mea am nevoie de tovărășii vesele !"

Și, cu această speranţă o luă pe Flora de Barral la Bournemouth, pe timpul iernii, ca lectoră și domnișoară de

companie. Îi spusese cu amabilă voioşie : „O să petrecem bine împreună. Nu sînt o bătrînă morocănoasă." Dar la întoarcerea ei la Londra, o căută imediat pe doamna Fyne. Descoperise că Flora, prin firea ei, nu era veselă. Cînd făcea eforturi să fie, era şi mai rău. Bătrîna doamnă nu putea suporta sforţările acestea. Şi apoi, ca să spuie drept, nu putea suferi să aibă drept companie pe cineva care n-o iubeşte. Şi era sigură că Flora n-o iubeşte. De ce ? N-ar fi putut spune. Mai mult decît atît, uneori o surprindea uitîndu-se la ea într-un mod ciudat. A, nu ! nu era o privire rea, dar o expresie neobişnuită, pe care n-o puteai înţelege. Şi cînd îţi aminteşti că tatăl ei e în închisoare, împreună cu tot felul de criminali şi aşa mai departe, te simţi stînjenit. Dacă fata ar fi încercat măcar să-şi uite necazurile ! Dar era vizibil că nu e în stare sau că nu vrea să încerce. Şi în asta e poate ceva pervers, — nu ? Astfel stînd lucrurile, se gîndea că poate ar fi mai bine...

Doamna Fyne admise imediat concluzia nerostită : „O, desigur, desigur", întrebîndu-se în sinea ei ce va face mai departe cu Flora ; dar nu era prea surprinsă de schimbarea de vederi a bătrînei doamne asupra Florei de Barral. Aproape că o înţelegea.

A urmat o familie germană, cunoştinţe de pe continent a soţiei unuia dintre colegii lui Fyne de la ministerul de interne. Flora cea cu priviri enigmatice fu trimisă la ei, fără să se stea mult pe gînduri. Cum nu era necesar să fie prea intimă cu ei, nu aveau pretenţia anume de a fi foarte veselă, şi nici nu-i analizau privirile. Nemţoaica era foarte ordinară. Avea doi băieţi de care Flora trebuia să aibă grijă ; presupun că şi ei erau ordinari, iar Flora, după cît am înţeles, era foarte atentă cu ei. Dacă i-a învăţat ceva, trebuie să fi fost doar din inspiraţie, pentru că, desigur, ea habar n-avea să predea lecţii. Dar ceea ce i se cerea era mai mult „conversaţie". Flora de Barral făcînd conversaţie cu doi băieţaşi germani, în mod regulat, harnic, conştiincios, ca să supravieţuiască într-o lume care îi oferise trecutul pe care i-l cunoaştem şi un viitor de o calitate şi mai puţin dezirabilă — mi se părea o combinaţie fantastică. Dar cred că nu era atît de rău. Ea scria

că îndatoririle ei sînt ca un drog binefăcător. Învățase să „converseze" cît era ziua de lungă, în mod mecanic, absent, ca într-o transă. Incomodă transă trebuie să fi fost ! Momentele cele mai grele veneau seara, cînd, singură în cămăruța ei, gîndurile-i întunecate se trezeau încetul cu încetul și o aduceau la plina conștiință a poziției ei, asemenea unei persoane care se trezește în contact cu ceva veninos, un șarpe de exemplu, încercînd o pornire nebună de a se lepăda cît mai repede de lucrul acela și de a alerga, țipînd în gura mare, să se ascundă undeva !

La acea epocă a existenței ei, Flora de Barral obișnuia să-i scrie doamnei Fyne, dacă nu chiar regulat, dar destul de des. Nu știu cît de departe ar fi mers cu conversația și, întîmplător, cu ajutorul la supravegherea dulapurilor de lenjerie frumos aprovizionate ale acestei înstărite familii germane, dacă șeful familiei n-ar fi arătat, în timpul liber, (era negustor și un caracter cu totul domestic) o asemănare psihologică cu bătrîna doamnă de la Bournemouth. Ieși la iveală că și el dorea să fie iubit.

Totuși el nu era un temperament de cuceritor — tipul de libertin care fură sărutări sau forțează uși. Chiar în actul abaterii de la calea virtuții, rămînea un negustor respectabil. Poate că ar fi fost mai bine pentru Flora dacă ar fi fost pur și simplu o brută. Dar în sinistrul său demers, el se purtă într-un mod sentimental, precaut, aproape patern. Și se gîndea că va fi în siguranță cu o orfană drăguță. Fata, cu lipsa ei de experiență, era prea inocentă încă și cu adevărat insuficient de conștientă de ea ca femeie, pentru a suspecta aceste apropieri acoperite. De fapt nici nu le înțelegea. Ea îl credea înțelegător, compătimitor, prima persoană în mod expresiv înțelegătoare pe care o întîlnise vreodată. Era atît de naivă încît nu putu înțelege mînia nevestei. Căci cum îți poți închipui, perspicacitatea ei de soție nu putea fi mult timp amăgită — cu atît mai mult cu cît soția era mai bătrînă decît soțul. Bărbatul, cu lașitatea caracteristică a respectabilității, n-a spus nici un cuvînt în apărarea Florei. A stat și a ascultat cum o ocăra în cei mai injurioși termeni, mulțumindu-se să dea din cap și încruntîndu-se din cînd în cînd. Îți vei face o idee de inocența fetei cînd îți voi spune că

la început ea credea în adevăr că această furtună de reproşuri pline de indignare, se datorează descoperirii adevăratului ei nume şi a rudeniei ei cu un puşcăriaş. Fusese trimisă sub un nume fals, recomandată drept o orfană dintr-o familie onorabilă. Mîhnirea ei, obrajii aprinşi, încercarea de a-şi exprima regretul pentru decepţia care o cauza, erau luate drept o mărturisire a vinovăţiei. „Ai încercat să aduci dezonoarea în casa mea", ţipa nemţoaica la ea.

Iată un exemplu tipic de greşită înţelegere. Flora de Barral, care simţea ruşinea, dar nu credea în vinovăţia tatălui ei, ripostă cu ferocitate. „Totuşi sînt tot atît de onorabilă ca şi dumneavoastră." Atunci nemţoaica aproape că fu cuprinsă de o criză de furie : „Am să te arunc afară în stradă !"

Flora n-a fost chiar aruncată în stradă, cred, dar împachetată şi expediată la Londra, pe bordul unui vapor. Nu ştiu dacă ţi-am spus că familia aceea locuia la Hamburg. Ei bine, da. Trimisă să se îmbarce tîrziu, într-o seară de iarnă ploioasă, în seama unui servitor batjocoritor, şi lăsată pe punte plină de indignare, cu părul aproape desfăcut, tremurînd de emoţie şi, ca să spun adevărul, speriată într-un hal vecin cu isteria. Dacă nu era stewardesa care, fără să puie întrebări, suflet bun, o luă în grija ei şi o duse în salonul doamnelor (din fericire gol), fără îndoială că n-ar fi ajuns niciodată la Londra. N-aş putea spune dacă un fir de pai poate salva un om de la înec, dar ştiu că o simplă privire poate opri disperarea. Căci, în adevăr, noi cei impulsivi, nu cădem pradă disperării. Sinuciderea, bănuiesc, este foarte adesea rezultatul unei simple oboseli mintale — nu un act de sălbatică energie, ci simptomul final al unei complete prăbuşiri. Atenţiile liniştite, prozaice, ale stewardesei, care nu părea conştientă de alte suferinţe omeneşti în afară de răul de mare, şi vorbea despre timpul probabil al traversării — va fi o noapte aspră, credea ea — şi insista în mod profesional : „Să vă fac comodă imediat, jos, în cabină, domnişoară !" ca şi cînd nu s-ar fi gîndit la nimic altceva decît la bacşişul ei — au fost deajuns ca să risipească umbrele morţii adunate în jurul oboselii mintale a unei gîndiri rătăcite,

care la persoanele tinere face adesea bine venită ideea de non-existenţă. Flora de Barral s-a culcat pe un pat şi se poate presupune că a şi dormit. În orice caz a supravieţuit călătoriei pe Marea Nordului şi a povestit doamnei Fyne totul, neascunzînd nimic şi neprimind nici o mustrare — căci opiniile doamnei Fyne, deşi riguroase, erau de o mare libertate. Ea credea, presupun, că femeia deţine un drept absolut — sau că are o perfectă scuză — de a scăpa, în felul ei, de o lume rău dirijată de bărbaţi.

De notat este că, chiar la Londra, unde avusese timp să reflecteze asupra întîmplării, biata Flora era departe de a fi sigură de adevărata semnificaţie a modului violent în care fusese concediată şi a cărui umilinţă o simţea cu o ciudă aproape înnebunitoare.

„Dar aţi lămurit-o asupra acestui punct ?" m-am aventurat să întreb.

Doamna Fyne ridică din umeri cu o filozofică acceptare a tuturor necesităţilor care n-ar trebui să fie. „Ceva trebuia să-i spun", murmură ea. Îi spusese fetei destule ca s-o facă să tragă ea singură dreapta concluzie.

„Şi a înţeles ?"

„Da, bineînţeles. Doar nu e o gîscă", ripostă doamna Fyne, acru.

„Atunci educaţia ei e completă, remarcai eu cu amărăciune. Nu credeţi că ar trebui să i se dea o şansă ?"

Doamna Fyne înţelese ceea ce voiam să spun.

„Da' dar nu aceasta, rosti ea scurt, într-un mod cu totul feminin. Este frumos din partea dumitale că pledezi pentru ea, dar eu..."

„Dar nu pledez, am întrebat, numai. Pare natural să vă întreb ce gîndiţi".

„Important este ceea ce simt. Şi nu-mi pot opri simţămintele. Ai putea ghici, adăugă ea, pe un ton mai blînd, că sentimentele mele sînt în legătură cu fratele meu. Noi ţineam foarte mult unul la altul. Diferenţa de vîrstă între noi nu e prea mare. Cred că ştii că el e ceva mai tînăr decît mine. Era un băiat sensibil. Se deprima uşor. Nu e de nici un folos să-ţi ascund că nici unul dintre noi nu era fericit acasă. Ai auzit, desigur.... Da ? Ei bine, asta m-a fă-

cut şi mai nefericită — nu-mi pasă că-ţi povestesc totul. El a plecat de-acasă la nişte rude de-ale mamei noastre, pe care tata nu le cunoştea deloc. Nu vreau să judec fapta lor."

Aici am întrerupt-o pe doamna Fyne. Auzisem. Fyne în general, nu prea era comunicativ, dar era mîndru de socrul său „Carleon Anthony, poetul, ştii". Mîndru de celebritatea lui, fără să-i aprobe însă caracterul. Cred că din cauza asta adera cu atîta străşnicie la teoria că geniul poetic e în strînsă legătură cu nebunia, teorie găsită într-o carte stupidă, pe care o citea toată lumea acum cîţiva ani. I se năzărise lui că era purul adevăr, luminos ca soarele, şi l-a adoptat cu credinţă. M-a pisat şi pe mine de cîteva ori cu ideea asta. O dată, chiar, ca să-i astup gura, l-am întrebat liniştit dacă teoria asta, pe care el o găsea de necontrazis, nu-l stînjeneşte oarecum în privinţa soţiei sale şi a fetiţelor. M-a străpuns cu o privire plină de milă şi m-a rugat, cu vocea lui adîncă şi solemnă, să-mi amintesc de „bine stabilitul fapt" că geniul nu e transmisibil.

Am spus numai : „Aşa, nu e ?" iar el s-a gîndit că m-a redus la tăcere cu un argument fără răspuns. Dar continua să vorbească despre gloriosul său socru şi, chiar în cursul acelei conversaţii, mi-a povestit cum, atunci cînd rudele de la Liverpool ale defunctei lui soţii i se adresaseră lui, în mod natural, cerîndu-i o consultaţie prietenească cu privire la viitorul băiatului, mîniatul (dar tot rafinatul) poet le-a trimis ca răspuns o scrisoare, pe un ton glumeţ, care i-a ofensat de moarte pe cei de la Liverpool. Această spirituală izbucnire a ceea ce era de fapt mortificare şi mînie, li s-a părut atît de lipsită de inimă, încît au păstrat băiatul la ei. Şi l-au lăsat să plece pe mare, nu pentru că aceasta ar fi fost în vederile lor, dar pentru că el se rugase fierbinte să fie lăsat să plece.

„A, ştiţi, adăugă doamna Fyne, după o pauză, m-am simţit atunci foarte părăsită. Felul acesta de viaţă pe care şi-l alesese, atît de extraordinar, de nefericit, aş putea spune. Am fost foarte îndurerată. Mi-ar fi plăcut să se fi distins — sau în orice caz să fi rămas în sfera socială în care am fi putut avea interese, cunoştinţe, gînduri co-

mune. Să nu crezi că m-am înstrăinat de el. Dar adevărul exact este că nu-l cunosc. Am fost cît se poate de dureros afectată cînd era aici, văzînd că nu putem găsi un singur subiect pe care să-l discutăm împreună."

Pe cînd doamna Fyne povestea despre fratele ei, mi-am lăsat gîndurile să rătăcească afară din cameră, la micul Fyne care, lăsîndu-mă singur cu nevasta sa, încredinţase, ca să spun aşa, pacea lui domestică onoarei mele.

„În cazul acesta, doamnă Fyne, nu credeţi că ar fi rezonabil, în împrejurările de faţă, să lăsaţi pe fratele dumneavoastră să-şi poarte singur de grijă ?"

„Dar presupunînd că am temeiuri să cred că nu-şi poate purta de grijă într-un caz dat ?" Ezită într-un mod hazliu, sfios, care îmi stîrni interesul. Apoi adăugă cu o siguranţă forţată : „Cred că marinarii sînt foarte susceptibili".

Am izbucnit în rîs, ceea ce nu făcu decît să sporească răceala din privirea ei.

„Să ştiţi că aşa sînt ! Extraordinar de susceptibili ! Scumpă doamnă Fyne, aţi face mai bine să renunţaţi. Nu faceţi decît să-l necăjiţi pe soţul dumneavoastră."

„Dar şi eu sînt necăjită ! Este cu adevărat prima noastră neînţelegere !"

„Privitor la domnişoara de Barral ?"

„Privitor la orice. Este intolerabil ca fata asta să fie cauza. Cred că el ar trebui să cedeze."

Îşi întoarse puţin scaunul şi, luînd cartea pe care o citisem în cursul dimineţii, începu s-o răsfoiască absent.

Luîndu-şi ochii de la mine, am simţit că mi-aş putea permite să părăsesc camera. Atmosfera ei devenise disperată pentru pacea domestică a micului Fyne. Poţi să zîmbeşti. Dar pentru cei solemni totul e solemn. Aveam destulă perspicacitate ca să înţeleg asta.

Am ieşit în verandă. Ciinele dormea la picioarele lui Fyne. Mușchiulosul omuleţ, rezemat în cot şi privind peste cîmp, prezenta o figură nenorocită. Îşi întoarse capul repede dar, văzînd că eram singur, recăzu în contemplaţia, fără chef, a peisajului verde.

Rostii tare şi distinct :

„Am ieşit afară ca să fumez o ţigară" şi m-am aşezat

lîngă el, pe mica bancă. Apoi, coborînd vocea :

„Toleranţa e o virtute extrem de dificilă. Pentru unii, mult mai dificilă decît eroismul ; mult mai dificilă decît compasiunea."

Am evitat să mă uit la el. Ştiam destul de bine că nu-i plăcea această introducere. Ideile generale nu erau pe gustul lui. Nu avea încredere în ele. Am aprins o ţigară, nu pentru că voiam să fumez, dar ca să am un moment în plus de răgaz în vederea sfatului, diplomatul sfat pe care hotărîsem să i-l arunc. Am continuat pe un ton liniştit :

„Am ajuns la asemenea remarci prin ceea ce am descoperit de cînd ne-ai părăsit. Am bănuit de la început. Dar acum sînt sigur. Ceea ce soţia dumitale nu poate tolera în toată povestea asta e că domnişoara de Barral este ceea ce este."

Făcu o mişcare, dar eu mi-am ţinut privirea departe de el şi am continuat liniştit : „Adică faptul că e o femeie. Mi-am făcut o idee despre mentalitatea doamnei Fyne în privinţa societăţii, cu nedreptăţile ei, cu convenţiile ei cumplite şi ridicole. Şi nu există acţiune îndrăzneaţă împotriva lor, pe care mintea soţiei dumitale n-ar sancţiona-o. Doctrina cu care îmi închipui că umple capetele tinerelor dumneavoastră prietene, este aproape războinătoare. Un fel de doctrină morală prin foc şi sabie. Cît de înţeleaptă e lecţia, nu e de căderea mea s-o spun. Nu-mi permit să judec. Îmi pare că văd pe încîntatele sale discipole pîrlindu-se cu torţele şi tăindu-şi degetele cu săbiile furnizate de doamna Fyne."

„Soţia mea îşi ia părerile foarte în serios", murmură deodată Fyne.

„Da, fără îndoială, am încuviinţat eu cu voce scăzută, ca şi mai înainte. Dar e doar un exerciţiu intelectual. Ceea ce văd, e că, în faţa realităţii, doamna Fyne încetează de a mai fi tolerantă. Cu alte cuvinte, ea nu poate ierta domnişoarei de Barral că e femeie şi că se comportă ca o femeie. Şi totuşi, aceasta nu e numai rezonabil şi natural, dar e unica ei şansă. Împotriva lumii, o femeie nu are alte resurse decît în ea însăşi. Singurele sale mijloace de acţiune se rezumă în a fi *ceea ce este*. Înţelegi ce vreau să spun."

Fyne murmură printre dinți că a înțeles. Dar nu părea interesat. Ceea ce aștepta el de la mine era să-l scot dintr-o situație dificilă. Nu știu cît de credibil ar suna pentru doi soți mai puțin solemni, dar ca să rămînă pe o poziție de contradicție cu soția lui, i se părea o întîmplare extraordinară. Aproape un dezastru.

„S-ar părea că mie nici nu-mi pasă de ceea ce i se întîmplă fratelui ei, spuse Fyne. Și, la urma urmei, dacă ceva..."

Mă impacientai puțin, dar fără să ridic tonul : „Ce anume ? întrebai. Obligația de a face pușcărie, ca și geniul, nu e ereditară. Și ce altceva i se poate obiecta fetei ? Toată energia sentimentelor ei mai adînci, care s-ar irosi în zadar în pericolele și oboseala unei lupte cu societatea, s-ar putea transforma într-un atașament devotat pentru omul care îi oferă o cale de a scăpa de ceea ce ar putea fi o viață de suferințe morale. Nu mai pun la socoteală greutățile fizice."

Privindu-l cu coada ochiului, am descoperit că Fyne era atent. Îmi răspunse că toate astea ar fi trebuit să le spun soției lui. O remarcă plină de judecată. Dar o părăsisem pe doamna Fyne. L-am întrebat dacă are cumva impresia că soția lui vrea să-i încredințeze o scrisoare pentru fratele ei. Nu, nu credea. Existau unele motive care o făceau pe doamna Fyne să nu se angajeze în scris.

„Ea n-ar dori să mă duc, dacă n-ar fi perfect convinsă că are dreptate", declară Fyne în mod solemn.

„E foarte exigentă", comentai eu. Apoi am reflectat că era obișnuită să fie astfel. „N-ar putea s-o lase mai ieftin, măcar pentru o singură dată ?"

„Nu cumva vrei să spui că ar trebui să las totul baltă ! întrebă Fyne în șoaptă, alarmat de bănuială.

Cum asta era exact ceea ce voiam să spun, lăsai să-l pătrundă bine spaima. El se agita. Dacă se poate spune astfel despre un personaj solemn, dădea din colț în colț. Iar cînd oribila bănuială îi ajunse la călcîie, ca să mă exprim așa, deveni foarte liniștit. Ședea ca de piatră, privind spațiul înconjurător de rîpe galbene, complet arse, ale înălțimilor ce se ridicau în depărtare. Fața dealului arăta malul rîpos și alb al carierei, unde nu cu mai mult de șaisprezece ore în urmă, Fyne și cu mine bîjbîiam

prin întuneric, cu oribila teamă de a da cu mîinile peste corpul zdrobit al unei fete. În ceea ce mă privea, aveam în plus amintirea întîlnirii mele cu ea. Păşea, desigur, foarte aproape de muche, căutînd o soluţie sinistră. Dar acum, întîlnind, prin cea mai neaşteptată întîmplare, un bărbat, găsise o altă cale de a scăpa de lume. Acea lume, aşa cum i se deschidea ei — fără adăpost, fără hrană, fără onoare. Tot ce-ar fi putut găsi mai bun în ea, ar fi fost o precară pomană, o milă care s-ar fi diminuat pe măsură ce anii s-ar fi adunat. Apelul fetei abandonate la simpatia soţilor Fyne fusese irezistibil. Dar acum devenise o femeie, iar doamna Fyne prezenta o implacabilă opoziţie unei tranzacţii deosebit de feminine. Aş putea spune triumfător de feminine. E adevărat că doamna Fyne nu dorea ca femeile să fie femei. Teoria ei era că ar trebui să se transforme în nişte belele fără scrupule şi fără sex. Un teoretician jignit sălăşluia undeva în adîncul inimii ei. În ce fel se aştepta ca Flora de Barral să se salveze de la cea mai mizerabilă existenţă, nu-mi pot închipui ; dar cred sigur că i-ar fi fost mai uşor să-i ierte fetei o adevărată crimă ; să spunem, de exemplu, dacă ar fi jefuit biroul bătrînei doamne de la Bournemouth. Şi astfel — pentru că doamna Fyne era ea însăşi foarte femeie şi simţul ei de proprietate era foarte puternic — deşi n-avea nici un folos de pe urma fratelui ei, totuşi nu-i plăcea să-l vadă legat de altă femeie. De-o puştoaică. Şi încă o astfel de fată ! Nimic nu-i mai adevărat pe lumea asta decît că cei lipsiţi de noroc nu au voie să profite de prilejurile favorabile — ca şi cînd nenorocul ar fi o descalificare legală. Sentimentele lui Fyne (cum e natural să fie la un bărbat) aveau mai multă stabilitate. O bună parte din simpatia lui supravieţuia. În adevăr, l-am auzit spunînd : „afurisită belea !" dar ştiam că se referea la integritatea armoniei sale domestice. Cu ochii la cîinele care dormea încolăcit în mijlocul verandei, i-am sugerat pe un ton supus şi impersonal : „Dar de ce nu te laşi convins ?"

Nu l-am văzut niciodată pe micul Fyne mai puţin solemn. Rosti şuierător, printre dinţi, într-un stil figurativ neaşteptat, că ar fi nevoie de multe ca să-l convingă pe el să încurajeze un drac de fată, şi aşa destul de cura-

joasă ; şi respiră adînc. Se uită la îndepărtata carieră şi cred că priveliştea îl impresionă. Îl asigurai că eram departe de a-l sfătui să facă ceva aşa de crud. Sînt convins că s-a îndoit întotdeauna de justeţea principiilor mele, pentru că se întoarse iute spre mine, ca şi cînd s-ar fi temut de o abatere de la calea cea dreaptă.

„Atunci ce vrei să spui, că trebuie să mă prefac ?"

„Nu ! Ce idee ! Ar fi imoral. Aş spune totuşi că, dacă ar trebui să aleg, aş face mai curînd ceva imoral decît ceva crud. Ceea ce am vrut să spun e că, neavînd încredere în eficacitatea unei intervenţii, toată chestiunea se reduce în a consimţi să faci ceea ce-ţi cere soţia dumitale. Asta ar însemna cu siguranţă să acţionezi ca un gentleman. Şi ar fi o acţiune lipsită de egoism, pentru că înţeleg foarte bine cît de neplăcut poate fi pentru dumneata. În general vorbind, o acţiune dezinteresată este o acţiune morală. Şi am să-ţi mai spun ceva : Vin şi eu cu dumneata."

Se întoarse şi mă privi cu surprindere şi bănuială : „Ai să vii cu mine ?" repetă.

„Nu m-ai înţeles, îi spusei, amuzat de tonul lui neîncrezător. Trebuie să dau şi eu o fugă pînă la oraş mîine dimineaţă. Vom călători împreună. Ai cumva un joc de şah de voiaj ?"

Fizionomia sa, contractată de atîtea emoţii, se relaxă într-o oarecare măsură la ideea unei partide de şah. I-am spus că, deoarece aveam treburi pe chei, va avea compania mea pînă la vapor.

„Vom face să treacă timpul, pînă la sălbaticii din Est, conversînd", l-am încurajat eu.

„Cumnatul meu stă la un hotel — Hotel Oriental, spuse Fyne, din nou posomorît. Habar n-am pe unde poate fi."

„Cunosc eu clădirea. Am să te las la uşă, cu plăcuta convingere că faci ceea ce e drept să faci, deoarece e pe placul unei doamne şi, în orice caz, nu poate face rău nimănui."

„Crezi ? Nici un rău nimănui ?" repetă el neîncrezător.

„Te asigur că nu e de nici un folos", spusei eu cu toată emfaza posibilă, care părea doar să mărească solemna nemulţumire de pe faţa lui.

„Dar ca demersul meu să fie un procedeu absolut corect, trebuie mai întîi să-mi conving nevasta că nu e de nici un folos, obiectă el."

„O, cazuistule!" Şi n-am mai adăugat nimic, pentru că în clipa aceea doamna Fyne veni afară pe verandă. La apariţia ei, ne ridicarăm amîndoi. Privirea ei limpede, fermă, fără culoare, ne învălui într-un fel critic. Eu i-am susţinut, zîmbind, privirea rece, dar Fyne se aplecă imediat să ridice cîinele, făcîndu-şi de lucru cîtva timp pe lîngă el. Şi, odată cu ridicarea lui în poziţie dreaptă, animalul trecu brusc de la somnul cel mai profund la activitatea cea mai tumultuoasă. Învăluiţi în ciclonul alergăturilor şi lătrăturilor lui fără rost, luai mîna ca de lemn ce mi-o întindea doamna Fyne şi asupra căreia mă aplecai cu deferenţă. Ieşi pe alee fără nici un cuvînt. Fyne i-o luase înainte şi aştepta cu portiţa deschisă. Ieşiră şi înaintară pe drum, înconjuraţi de un nor de praf ridicat de cîine, care se învîrtea nebuneşte în jurul siluetelor lor ce înaintau, una lîngă alta, corect şi cuviincios şi, nu ştiu pentru ce, mi se păru că puseseră stăpînire pe tot ţinutul acela rural. Poate pentru că mă impresionaseră cu simţul superiorităţii lor. Ce fel de superioritate? Poate că aceasta consta tocmai în limitele lor. Era evident că nici unul dintre ei nu avea o opinie înaltă despre mine. Dar ceea ce mă afecta mai mult, era indiferenţa cîinelui. El, care obişnuia să se repeadă cu toată viteza şi, într-un final înfricoşător, să-mi sară în piept cel puţin o dată de fiecare dată cînd ne întîlneam, neglijase acum această ceremonie, fără să ţină seama de conduita mea corectă şi chiar convenţională, de a-i fi oferit o prăjitură; asta mi se păru simbolic la despărţirea mea de familia Fyne. Şi mi-am amintit, împotriva lui, cum într-o anumită zi, o abandonase pe Flora de Barral — care era bolnăvicios de sensibilă.

M-am aşezat jos, în verandă, şi inspirat poate de secretul antagonism faţă de soţii Fyne, mi-am spus în sinea mea că acest căpitan Anthony trebuie să fie un om admirabil. Deşi, după faptele pe care le ştiam, ar fi putut fi un uşuratic periculos sau chiar pur şi simplu un ticălos. Făcuse pe o fată nenorocită şi neajutorată să-l urmeze clandestin la Londra. E adevărat că fata scrisese de atunci,

numai că doamna Fyne fusese remarcabil de neprecisă în privința conținutului scrisorii, care se pare că nu era satisfăcător. Ei nu anunțau în mod pozitiv o iminentă căsătorie, pe cît mi-am putut da seama din aluziile ei cam misterioase. Dar inexperiența ei ar fi putut-o face s-o ia razna. Era insondabilă inocența unei femei ca doamna Fyne, care, aventurîndu-se cît de departe posibil în teorie, nu știa nimic despre aspectul real al lucrurilor. Ar fi fost comic să fi făcut toată această zarvă pentru nimic. Dar pentru onoarea naturii umane, resping această bănuială.

Mi-l imaginam pe căpitanul Anthony ca pe un om simplu și romantic. Era mult mai plăcut. Geniul nu e ereditar, dar temperamentul poate fi. Or el era fiul unui poet, cu admirabilul dar de a face singular și diafan ceea ce e banal, de a face impresionant, delicat, fascinant, tot ce poate fi mai comun într-o așa numită existență rafinată.

Ceea ce nu puteam înțelege, era atitudinea invidioasă a doamnei Fyne. Din punct de vedere sentimental ea avea așa de puțină nevoie de acest frate ! Ce importanță avea pentru ea o cale sau alta — ținîndu-se deoparte, ar fi însemnat cel puțin o atitudine neutră. Afară de cazul cînd, în adevăr, era lucrătura oarbă a legii că, în lumea noastră de noroace, nenorocosul *trebuie* neapărat să nu aibă dreptate.

Și, cugetînd astfel la înclinația generală a instinctelor noastre împotriva injustiției, am văzut pe neașteptate, la cotitura drumului ca să spun așa, chipul ipocriziei. Putea fi inconștientă la doamna Fyne, dar ideea ei conducătoare îmi părea a fi nu aceea de a-l apăra pe fratele ei, ci de a scăpa definitiv de el. Nu spera să împiedice nimic. Avea prea multă judecată pentru asta. Și aproape oricine, afară doar de un idiot dintr-un ospiciu, ar fi avut destulă minte să înțeleagă asta. Voia ca protestul ei să fie făcut cu deplinul acord a lui Fyne, pentru a face imposibile relațiile pentru viitor. O asemenea acțiune îi va înstrăina pe cei doi de soții Fyne. Îi înțelegea pe fratele ei și pe fată. Dacă vor fi fericiți împreună, nu vor uita niciodată ostilitatea fățișă — iar dacă cumva căsă-

toria ar ieși prost... ei bine, ar fi același lucru. Nici unul din ei, probabil, nu-și va mărturisi necazul unui atît de bun profet al răului.

Da. Acesta trebuie să fi fost motivul ei. Inspirația unui posibil machiavelism inconștient. Ori poate se temea să nu-i cadă pe cap o cumnată în timpul lungilor absențe ale soțului acesteia ; sau poate îi era frică de eventualitatea, mai mult sau mai puțin depărtată, ca fratele ei, fiind convins să părăsească marea, refugiul prietenos al tinereții lui nefericite, și să se stabilească pe uscat, va aduce la ușa ei această ambarasantă legătură. Dorea să termine cu ei — poate pur și simplu din oboseala unui efort continuu în bine sau rău, care, în mulțimea muritorilor de rînd, e cauza atîtor de multe și surprinzătoare inconsecvențe în comportare.

Nu știu dacă în gîndurile mele am clasat-o pe doamna Fyne printre muritorii de rînd. Era prea sigură de sine pentru asta. Dar micul Fyne, așa cum l-am spionat în dimineața următoare (de la fereastra vagonului) în timp ce gonea de-a lungul peronului, arăta foarte mult a muritor obișnuit, agitat, care făcuse mari sforțări să prindă trenul : ochii holbați, fața contractată și emoționată, mersul zăpăcit, toate simptomele obișnuite erau acolo, devenite și mai impresionante prin solemnitatea lui înnăscută, care-i filfîia în jur, ca o haină în dezordine. „Oare îi rezistase nevesti-si, mă întrebam cu interes, pînă în ultimul moment și apoi o luase la fugă pe drum, după ultimul argument concludent, care va fi fost ca o pușcă ce se descarcă brusc ? Deschisei ușa vagonului și un hamal viguros îl împinse de la spate chiar în clipa cînd capătul peronului aluneca repede de sub picioarele lui. Abia mai respira și am așteptat cu oarecare curiozitate momentul cînd îi va reveni puterea să vorbească. Acest moment sosi. Spuse „Bună dimineața“ gîfîind ușor, rămase foarte liniștit încă un moment, apoi scoase din buzunar jocul de șah de voiaj și, ținîndu-l în mînă, îmi adresă o privire întrebătoare.

— Da, desigur, spusei eu, foarte dezamăgit.

Capitolul VII

PE STRADĂ

FYNE NU AVEA CHEF DE VORBĂ; DAR CUM fusesem inițiat în secretul lor, onestul omuleț recunoscu că aveam oarecare drept să fiu informat, dacă insistam. Și am insistat, după a treia partidă. Mai aveam încă de mers pînă la capătul călătoriei noastre.

„A, dacă vrei să știi...", începu el oarecum impacientat. Dar apoi deveni destul de volubil. Mai întîi de toate soția lui nu-i dăduse să citească scrisoarea primită de la Flora (eu bănuiam că o avea acum în buzunar), dar îi relatase conținutul în întregime. Nu era deloc ceea ce ar fi trebuit să fie, chiar dacă fata dorise să-și afirme dreptul de a trece peste simțămintele întregii lumi. Ale ei fuseseră călcate în picioare, în noroi, fără menajamente. „Extraordinare cuvinte, admisei eu, din partea unei fete de vîrsta ei!" Întreg tonul acelei scrisori era greșit, cu totul greșit. Nu era produsul unei — să spunem — a unei minți echilibrate.

„Dacă i s-ar fi dat un sprijin cît de mic în lumea asta, am adăugat, ar fi învățat probabil să păstreze un echilibru mai bun."

Fyne nu luă în seamă modesta mea remarcă. Soția lui, spuse el, nu era persoana căreia să i te adresezi în glumă cînd e vorba de un subiect serios. Era un neplăcut ton frivol în scrisoarea aceea, chiar cînd se referea la însuși căpitanul Anthony. O asemenea dispoziție era deajuns, îi atrăsese atenția soția lui, pentru a alarma pe cineva în privința viitorului, chiar dacă toate împrejurările acelui proiect absurd ar fi fost satisfăcătoare, ceea ce de fapt nu erau. Alte părți ale scrisorii păreau să aibă un ton provocator, ca și cînd ar fi îndrăznit să ceară soților Fyne să-i aprobe conduita. În același timp, lăsa să se înțeleagă că ei personal nu-i păsa, dar că numai de hatîrul lor spera ca ei să se „împotrivească lumii — oribila lume care îl zdrobise pe bietul papa".

Fyne îmi ceru să admit că asta era curată neobrăzare — considerînd faptele. Și mai era ceva. Se părea că

în ultimele şase luni (răstimp în care ajutase două doamne să conducă o grădiniţă de copii la Bayswater — o adevărată pomană), Flora îşi sacrificase tot timpul ei liber studiind procesul. Citise o mulţime de ziare vechi care o aduseseră într-o stare de mare indignare, datorită a ceea ce numea ea nedreptatea şi ipocrizia persecuţiei. Tatăl ei, îmi reaminti Fyne, făcuse unele aluzii palpabile în răspunsurile lui către Curte, iar ea se agăţase de ele în mod triumfător. Ajunsese la concluzia nevinovăţiei tatălui ei, fapt care o frămînta. Doamna Fyne îi atrăsese soţului ei atenţia asupra pericolului acestui lucru.

Trenul intră în gară iar Fyne, sărind afară îndată ce se opri, părea bucuros că a tăiat scurt conversaţia. Am mers tăcuţi o bucată de drum, ne-am suit într-un autobuz, apoi am mers iar pe jos. Presupun că din zilele copilăriei lui, cînd bineînţeles a fost dus să vadă Turnul, n-a mai fost niciodată la est de Bariera Templului. Privea în jurul lui posomorît, iar cînd i-am arătat la oarecare distanţă faţada rotunjită a Hotelului Oriental, la bifurcaţia a două mari şi neîngrijite artere principale, înălţîndu-se ca un turn cenuşiu de stuc deasupra acoperişurilor joase ale caselor cu două etaje de-un galben murdar, mormăi doar ceva a dezaprobare.

„N-aş da prea multă importanţă celor ce mi-ai spus", observai eu liniştit, în timp ce ne apropiam de neatrăgătoarea clădire. „Nici un bărbat nu va crede despre o fată, care tocmai i-a acceptat curtea, că e dezechilibrată — ştii."

— „O ! I-a acceptat curtea ! bodogăni Fyne, care părea să fi fost în adevăr, pe de-a-ntregul convins. Mai curînd trebuie să fi fost invers. Apoi adăugă : Termin eu acum cu povestea asta."

I-am spus că asta e foarte lăudabil, dar că o oarecare moderaţie în exprimare... El şi-a fluturat mîna spre mine şi a grăbit pasul. Cred că dorea să-şi termine misiunea cît mai repede posibil. Abia a avut timp să dea mîna cu mine şi a alergat spre uşa îngustă de sticlă, pe care scria „Intrarea la Hotel". Uşa se trînti în urma lui cu nu mai mult zgomot decît închiderea bruscă a unor fălci fără dinţi.

Absurda tentaţie de a rămîne să văd ce urmează, întrecea judecata mea sănătoasă. Mă roteam nehotărît,

întrebîndu-mă cît timp ar putea lua o misiune de felul acesta și dacă Fyne, cînd va ieși, va consimți să fie comunicativ. Mă temeam că va fi indignat dacă mă va mai găsi acolo, considerînd purtarea mea incorectă și tratîndu-mă cu dispreț. Făcui cîțiva pași. Poate că va fi posibil să citesc ceva pe fața lui, cînd va ieși ; și, la nevoie, aș putea să dispar discret pe ușa vreunui bar. La parterul Hotelului Oriental era o cîrciumă-restaurant, foarte arătoasă, cu fațada din geamuri cu multe bare de alamă și împărțită în multe compartimente, avînd fiecare intrare proprie.

Dar, bineînțeles, asta era ceva stupid. Căsătoria, dragostea, interesele căpitanului Anthony nu mă priveau pe mine. Eram pe punctul de a porni mai departe, pe stradă, cînd atenția îmi fu atrasă de o fată care se apropia dinspre vest de intrarea hotelului. Era îmbrăcată foarte modest, în negru. Dar pălăria de pai alb, de o formă frumoasă, garnisită cu un buchet de roze de o culoare ștearsă, îmi atrase privirea. Întreaga siluetă îmi părea familiară. Desigur ! Era Flora de Barral. Se îndrepta spre hotel, voia să intre. Și Fyne care era acolo ! Fetei nu i-ar fi plăcut desigur să dea ochi cu el. Doream s-o scutesc de o situație jenantă și, cum ezitam tocmai ce să fac, ea își ridică ochii și se întîmplă ca privirile noastre să se întîlnească tocmai cînd pășea spre ușa hotelului. Instinctiv am întins brațul. A fost destul ca s-o fac să se oprească. Presupun că și-a dat seama că mă mai văzuse undeva. Înaintă încet, prudentă și atentă, urmărind ușorul meu zîmbet.

„Scuzați-mă, i-am spus direct, cînd fu destul de apropape de mine. Poate că ați dori să știți că domnul Fyne e sus, cu căpitanul Anthony."

„A ! Domnul Fyne !" rosti ea slab. Și am citit în ochii ei că acum mă recunoscuse. Expresia ei serioasă stinse zîmbetul meu stupid de care eram conștient. Îmi ridicai pălăria. Răspunse cu o ușoară înclinare a capului în timp ce privirea ei, luminoasă și bănuitoare, părea să spună : „Ce caută ăsta aici ?"

„Am venit la oraș cu Fyne în dimineața asta, urmai eu pe un ton ca de afaceri. Trebuie să mă întîlnesc cu

un prieten la East India Dock. M-am despărțit de Fyne chiar acum, la ușă, aici..." Fata mă privi cu ochi ce se întunecau... „Doamna Fyne n-a venit cu soțul ei, continuai eu. Apoi ezitai, înaintea feței ei albe, atît de liniștită, în umbra sidefie a pălăriei cu boruri. Dar l-a trimis pe el", murmurai, cu chip ca s-o avertizez.

Își flutură ușor pleoapele peste privirea fixă. Cred că nu era prea descumpănită de felul cum se petreceau lucrurile.

„Locuiesc departe de aici", șopti ea.

„Da ?" spusei eu indiferent. Și am rămas uitîndu-ne unul la altul. Paloarea uniformă a tenului ei nu era paloarea unei fete anemice. Avea o vitalitate transparentă, iar în clipa aceea, se ivi cea mai slabă nuanță de roz posibilă, doar o idee de culoare, ceea ce la oricare altă fată ar fi echivalat cu aprinderea la față ca un bujor, cînd îmi spuse că Anthony aranjase să-i arate vaporul în dimineața aceea.

Era ușor de înțeles că nu dorește să-l întîlnească pe Fyne. Și cînd menționai într-o șoaptă discretă că venise din cauza scrisorii ei, se uită repede la ușă și făcu cîțiva pași, aflîndu-se într-o poziție de unde putea pîndi intrarea fără să fie văzută. O urmai. La întretăierea celor două străzi principale, se opri în traficul rărit al trotoarului larg și se întoarse spre mine cu un aer de protest :

„Așadar știți."

I-am spus că eu nu văzusem scrisoarea, că auzisem numai despre ea. Se impacientă puțin.

„Vreau să spun că știți totul despre mine."

Da, știam totul despre ea. Tulburarea soților Fyne, — în special a doamnei, era atît de mare, încît ar fi împărtășit-o aproape oricui, chiar nefăcînd parte din cercul lor de prieteni. S-a întîmplat ca eu să fiu la îndemînă. Asta era tot.

„Înțelegeți că eu nu sînt un prieten de-al lor ; sînt doar o cunoștință de vacanță."

„Era tulburată tare ?" se interesă Flora, referindu-se desigur la doamna Fyne. Și am admis că era mai puțin decît soțul ei — și chiar mai puțin decît mine. Doamna

Fyne era o persoană foarte stăpînă pe sine, pe care nimic n-o putea zdruncina de pe poziţia ei extrem de teoretică. Nu părea speriată cînd Fyne şi cu mine am propus să mergem să cercetăm la carieră.

„Le-aţi băgat în cap ideea asta", spuse fata.

I-am răspus că ideea exista în capul lor. Dar era mai puternică în capul meu, deoarece eu o văzusem cu ochii mei acolo, sus, ispitind providenţa.

Ea se uită la mine cu mare atenţie şi întrebă :

„Aşa le-aţi spus lor ? Ispitind..."

„Nu le-am spus că tocmai eraţi pe punctul de a vă hotărî, iar eu chiar atunci treceam pe acolo. Le-am spus că eu v-am salvat. Că strigătul meu v-a oprit..." Ea mişcă uşor capul de la dreapta la stînga, negînd... „Nu ? Fie cum vreţi."

Mă gîndeam în sinea mea : „A găsit o altă ieşire. Acum vrea să uite. Şi nu e de mirare. Vrea să se convingă că n-a cunoscut în viaţa ei o clipă atît de urîtă şi de teribilă."

„La urma urmei", am admis eu cu voce tare, „lucrurile nu sînt întotdeauna aşa cum par."

Căpşorul ei cu ochi adînci, albaştri, ochi plini de blîndeţe şi de nemulţumire, sub arcuirea fină a sprîncenelor negre, era foarte liniştit. Gura părea foarte roşie pe faţa albă, privind pe sub voal, iar bărbia-i mică şi ascuţită avea în forma ei ceva agresiv. Subţire şi chiar colţuroasă în modesta ei rochie neagră, era o mică siluetă interesantă şi — da — chiar atrăgătoare.

Buzele i se mişcară foarte repede cînd m-a întrebat :

„Şi v-au crezut imediat ?"

„Da, m-au crezut imediat. Doamna Fyne ne-a spus : duceţi-vă !"

O strălucire albă între buzele-i roşii fu atît de scurtă, încît am rămas nesigur dacă a fost un zîmbet sau o feroce dezvelire a dinţilor ei mici. Restul feţei păstra aceeaşi enigmatică expresie de inocenţă şi încordare. Vorbi repede :

„Nu, nu m-a oprit strigătul dumneavoastră. Mă găseam acolo cu cîtva timp înainte de a mă fi văzut dumneavoastră şi nu ca să ispitesc providenţa, cum spuneţi. M-am

dus acolo pentru — pentru ce ați crezut că sînt pe punctul de a face. Da. Am trecut peste două garduri. Am înțeles să nu las nimic pe seama providenței. Se pare că sînt unii oameni pentru care providența nu poate face nimic. Bănuiesc că sînteți scandalizat auzindu-mă vorbind astfel."

Clătinai din cap. Nu eram scandalizat. Ceea ce a reținut-o tot timpul pînă am apărut eu pe scenă, jos, continuă ea, n-a fost nici frica, nici altfel de ezitare. Atingi un punct, spuse ea cu o uimitoare și tinerească simplitate, cînd nimic din ceea ce te privește nu mai contează. Dar ceva o reținuse. N-aș fi ghicit niciodată ce. Ea însăși mărturisi că părea absurd să dezvăluie. A fost cîinele lui Fync.

Flora de Barral tăcu, privindu-mă cu o expresie ciudată, apoi continuă să vorbească. Înțelegi, își închipuise că acel cîine se ataşase foarte mult de ea. Îi intrase în cap că s-ar putea ca el să cadă sau să sară după ea. Încercă să-l dea deoparte. Se răsti la el. Dar nu reuși decît să-l facă și mai neastîmpărat. Lătra și sărea în jurul ei în felul lui obișnuit și idiot de bună dispoziție. Alerga în cerc printre pini, atacînd-o și sărindu-i cu labele pe piept. Ea îi poruncea : „Marș de-aici ! Marș acasă !" ridicînd chiar o crenguță de pe jos și amenințîndu-l. Dar bucuria lui nu mai cunoștea margini ; alergările lui deveneau și mai repezi, lătrăturile și mai puternice, părea să treacă prin cele mai fericite clipe din viața lui. Iar ea era convinsă că în momentul cînd s-ar arunca jos, cîinele ar sări după ea, ca și cînd asta ar fi făcut parte din joc. Era enervată pînă la lacrimi. Dar și mișcată. Și, cînd în sfîrșit cîinele se așeză jos la oarecare distanță, ca înrădăcinat brusc în pămînt, dînd încet din coadă și urmărind-o intens cu ochii lui strălucitori, o cuprinse o altă teamă. Se imagina pe ea jos, în prăpastie, iar cîinele stînd sus pe mal, cu capul spre cer, urlînd ore în șir. Acest gînd nu era de suportat. Atunci auzi strigătul meu.

Îmi povesti toate acestea cu simplitate. Vocea mea îi distrusese echilibrul — echilibrul de sinucidere din mintea ei. Orice act al nostru, oricît de criminal, oricît de nebunesc, presupune un echilibru de gîndire, de sentiment, de voință, ca o atitudine corectă pentru o lovitură efec-

tivă într-un joc. Iar eu i-l distrusesem. Nu mai era în formă pentru îndeplinirea actului. Nu era nici foarte necăjită. Îşi spuse că va reuşi a doua zi. Va trebui să se strecoare afară din casă fără să atragă atenţia cîinelui. Se gîndi la această necesitate aproape cu duioşie. Coborî cărarea purtîndu-şi disperarea cu o lucidă linişte. Dar cînd se văzu abandonată de cîine, avu pornirea de a se întoarce, de a se sui din nou şi de a termina odată. Pînă la urmă, nici măcar animalul acela n-o iubea.

„Credeam că ţine cu adevărat la mine. De ce s-ar fi prefăcut astfel ? Mă gîndeam că nimic nu m-ar mai putea răni de-acum înainte. Vai, da. M-aş fi urcat înapoi, dar m-am simţit dintr-odată atît de obosită. Atît de obosită ! Apoi mai eraţi şi dumneavoastră acolo. Nu ştiam ce aveţi de gînd să faceţi. Aţi fi putut încerca să mă urmăriţi şi nu credeam că aş fi putút alerga — nu la deal — şi nu atunci."

Îşi ridicase puţin faţa albă şi era ciudat s-o auzi vorbind astfel. La acel timp al dimineţii e relativ puţină lume în acea parte a oraşului. Imensa, interminabila perspectivă a străzii Cheiul Indiei Orientale, marea perspectivă a zidurilor mohorîte de cărămidă, a caldarîmului cenuşiu, a străzii pline de noroi, cu huruitul groaznic al căruţelor încărcate şi al camioanelor, se pierdea în depărtare, impresionant şi murdar în marea mizerie a aspectului ei, în teribila sărăcie a formelor, a culorii, a vieţii — sub un cer aspru, indiferent, decolorat de vînt pînă la un albastru spălăcit. Plouase în timpul nopţii. Pînă şi strălucirea soarelui părea săracă. Din cînd în cînd, bucăţele de hîrtie, fire de pai sau de praf se învolburau pe lîngă noi, pe trotuarul lat dinaintea faţadei rotunjite a hotelului. Flora de Barral rămase cîtva timp tăcută. Eu urmai :

„Şi a doua zi v-aţi gîndit mai bine". Din nou îşi ridică privirea spre mine, cu acea ciudată expresie de inocenţă informată, şi din nou obrajii i se îmbujorară cu cea mai pală nuanţă de roz — cu cea mai slabă înbujorare.

„A doua zi, rosti ea distinct, nu m-am gîndit. Mi-am amintit. Era deajuns. Mi-am amintit ceea ce n-ar fi trebuit să uit niciodată. Niciodată. Iar seara a sosit căpitanul Anthony."

„A, da. Căpitanul Anthony", murmurai eu. Şi repetă şi ea în şoaptă : „Da ! Căpitanul Anthony." Uşoara îmbujorare dispăru de pe faţa ei. Mi-am coborît vocea şi mai mult şi, fără s-o privesc, am hazardat :

„L-aţi găsit înţelegător ?"

Genele ei lungi şi negre se coborîră puţin, cu un aer de calculată discreţie. Cel puţin aşa mi se păru mie. Şi totuşi nimeni n-ar fi putut spune că eram duşmănos fetei. Dar iată ! Explică dacă poţi. În lumea asta cei lipsiţi de prieteni, ca şi cei săraci, sînt întotdeauna oarecum bănuitori ca şi cînd cinstea şi delicateţea ar fi posibilă numai cîtorva privilegiaţi.

„De ce mă întrebaţi ?" spuse ea după puţin timp, ridicîndu-şi brusc privirea spre mine cu o candoare care, pe temeiul aceluiaşi principiu (dezmoşteniţii să nu fie crezuţi), ar fi putut fi luată drept echivocă.

„Dacă vreţi să spuneţi ce drept am..." Îşi mişcă uşor o mînă înmănuşată în brun, atît cît să spună că nu putea pune în discuţie dreptul nimănui împotriva unei declasate ca ea.

Poate că ar fi trebuit să fiu mişcat, dar eu am observat doar totala ei lipsă de umilinţă... „N-am nici un fel de drept, am continuat eu, ci simplu interes. Doamna Fyne — e prea greu de explicat cum a ajuns acolo — dar mi-a povestit — ei bine, mi-a povestit pe larg despre dumneavoastră."

Fără îndoială că doamna Fyne îmi povestise adevărul, spuse Flora brusc, pe un ton neaşteptat de aspru. Chiar rochia de pe ea îi era dăruită de doamna Fyne. Bineînţeles că am privit-o. Nu putea fi un dar recent. Strînsă pe corp şi neagră, cu margini de mătase eliotrop, nu părea deloc nouă, ci aproape uzată ; de fapt îi accentua subţirimea siluetei şi convenea sugestiei unui semidoliu, dată de albeaţa feţei pe care buzele roşii şi zîmbitoare păreau singurele încălzite de viaţă şi pasiune.

Micul Fyne şedea acolo de un timp de care nu ne mai dădeam seama. Discuta ? Predica ? Protesta ? Descoperise oare în el capacitatea şi gustul pentru un astfel de lucru ? Sau poate, profund stînjenit de misiunea cu care venise, bătea cîmpii, punîndu-l în încurcătură pe căpitanul Anthony, omul providenţial care, aşteptînd să apară fata

în orice moment, trebuie să se fi simțit tot timpul pe jăratic, dorind în sinea lui să scape cît mai curînd de cumnatul său. Cum de nu reușise oare să se descotorosească de Fyne ? Nu vreau să spun că trebuia să-l arunce pe fereastră, dar în vreun alt fel, hotărît, să-l facă să plece.

Desigur că Fyne nu-l impresionase. Că era un om impresionabil, nu mă puteam îndoi. Chiar prezența fetei în fața mea, acolo, pe trotoar, era o dovadă desăvîrșită și — cum să spun — destul de emoționantă.

Privirile noastre, rătăcind în sus și-n jos, se întîmpla să se întîlnească. Se întîlneau și rămîneau astfel într-un contact mai familiar decît o strîngere de mînă, mai comunicativ, mai expresiv. Era de asemenea și ceva comic în toată situația, în așteptarea aceasta împreună, a fetei și a mea, pe trotuarul larg din fața unei clădiri publice, așteptarea ieșirii lui Fyne din ridicola lui misiune. Dar comicul, cînd e omenesc, devine repede dureros. Da, fata era foarte neliniștită. Iar eu mă întrebam dacă această teribilă tensiune a ei depindea — ca să spun pe șleau — de foame sau de iubire.

Răspunsul ar fi prezentat oarecare interes pentru căpitanul Anthony. Cît despre mine, în prezența unei tinere fete sînt întotdeauna convis că visurile sentimentale sînt invincibile ; că niciodată, niciodată nu e rațiunea aceea care guvernează pe bărbați și pe femei.

Totuși ce sentiment putea să fi fost cel nutrit de ea ? Îmi amintii tonul cu care spusese doar cu un moment în urmă : „În seara aceea a sosit căpitanul Anthony." Și, considerînd ceea ce însemna sosirea acestuia în împrejurarea de față, mă miram de calmul cu care putuse menționa faptul. El a sosit seara. Știam despre trenul acela care sosea seara tîrziu. Probabil că venise pe jos de la gară. Seara trebuie să fi fost avansată. Aproape că puteam vedea silueta nedeslușită deschizînd portița grădinii. Și ea unde era ? L-a văzut oare intrînd ? O fi fost ea pe undeva pe-aproape și o fi auzit fără cea mai mică presimțire pașii norocului și ai soartei pe cărarea pietruită ce ducea la ușa casei ? În umbra nopții, și mai întunecate pentru ea datorită umbrei înseși a morții, el trebuie să fi apărut prea străin, prea depărtat, prea necunoscut, ca

să se imprime în gîndurile ei ca o forță vie, forța aceea pe care poate s-o aducă un bărbat în destinul unei femei.

Fata privi din nou spre ușa de intrare a hotelului ; am privit și eu și atunci ochii ni s-au întîlnit încă o dată, de data asta intenționat. O apropiere nesigură, șovăielnică se născu între noi doi. Ea spuse simplu : „Îl așteptați pe domnul Fyne să iasă, nu-i așa ?"

Am recunoscut că așteptam să-l văd pe Fyne ieșind.

„I-am spus ieri tot ce aveam să-i spun, adăugai cu înțeles. Am spus-o de fapt amîndurora. De asemenea am auzit tot ce aveau ei de spus."

„Despre mine ?" murmură ea.

„Da. Conversația a fost despre dumneavoastră."

Mă întreb dacă v-au spus totul.

Dacă se întreba ea, nu puteam face altceva decît să mă întreb și eu. Dar asta nu i-am mărturisit-o ei. Doar am zîmbit. Punctul principal era că trebuia spus tot căpitanului Anthony. Dar în privința asta eram foarte sigur că buna lui soră va avea grijă s-o facă. Era ceva mai mult de dezvăluit — vreo altă nenorocire, altă decepție, căreia să-i fi căzut victimă fata ? Nu părea probabil. Nu era ușor nici chiar de imaginat. Ceea ce mă frapa cel mai mult era — cred c-ar trebui să-l numesc — calmul ei. S-ar fi putut pune întrebarea dacă ea înțelegea ceea ce făcuse. Oricine și-ar fi putut-o pune. Chipul ei nu era atît de greu de descifrat pe cît era de inexpresiv ; și nu știam dacă trebuia s-o admir pentru asta sau s-o gonesc din gîndurile mele ca pe o țintă pasivă a unui nenoroc feroce.

Privind în urmă la acea ocazie, cînd am vorbit împreună prima dată pe drumul dinspre carieră, a trebuit să recunosc că ea prezenta unele puncte ale unei aparențe problematice. Nu știu de ce, mi-l imaginam pe căpitanul Anthony ca pe genul de bărbat care nu e capabil să ia singur inițiativa ; poate că nu din indiferență — dar din acea caracteristică timiditate față de femei, timiditate care foarte adesea se găsește alături de instincte cavalerești, de o mare nevoie de afecțiune și o mare stabilitate de sentimente. Asemenea bărbați sînt ușor de emoționat. La cea mai mică încurajare ei se aprind, cu înflăcărarea și neastîmpărul înfometării. Aceasta conta foarte mult

în rapiditatea cu care se petrecuseră lucrurile. Nu ! Cu toată inexperienţa ei, această fată n-ar fi putut găsi vreo mare dificultate în demersul ei de cucerire. Ea trebuie să-l fi început. Şi, totuşi, iat-o răbdătoare, aproape nemişcată, aproape demnă de milă, aşteptînd afară, ca o cerşetoare, fără nici un drept la altceva decît la compasiune, la un ajutor promis.

Treceau mereu pe lîngă noi diverşi trecători, singuri ; cîte doi sau trei ; locuitori ai acestei margini a oraşului, unde viaţa se scurge neînfrumuseţată de graţie şi splendori ; treceau pe lîngă noi în hainele lor ponosite, cu feţe slabe, rătăcite, îngrijorate sau ostenite, sau pur şi simplu inexpresive, într-un curent mohorît şi fără zîmbete, făcut nu din vieţi, ci doar din simple existenţe neconsiderate, ale căror bucurii, lupte, gînduri, necazuri şi chiar speranţe, erau mizerabile, fără strălucire şi fără importanţă în lume. Şi cînd te gîndeşti la realitatea lor pentru ei înşişi, ţi se strînge inima. Dar dintre toţi acei care treceau pe acolo, nici unul nu-mi părea pentru moment atît de patetic în răbdarea-i inconştientă ca fata din faţa mea ; nimeni mai greu de înţeles. Poate pentru că mă gîndeam la lucruri despre care nu puteam s-o întreb.

De fapt n-aveam nimic să ne spunem unul altuia ; dar amîndoi, străini cum de fapt eram unul pentru celălalt, discutaserăm cel mai intim şi final dintre subiecte, acel al morţii. Aceasta crease un fel de legătură între noi. Făcea tăcerile dintre noi grele şi stînjenitoare. Ar fi trebuit s-o las acolo, atunci ; dar, cum cred că ţi-am mai spus, faptul de-a fi strigat-o ca s-o depărtez de marginea prăpastiei, părea să-mi fi angajat oarecum responsabilitatea şi pentru acest nou salt în necunoscut. Şi astfel aveam încă un subiect intim între noi, care să facă şi mai grele, şi mai jenante tăcerile noastre. Subiectul căsătoriei. Folosesc cuvîntul, nu atît în sensul ceremoniei însăşi (de asta n-aveam nici o îndoială, căpitanul Anthony fiind un tip decent), sau ca instituţie socială în general, despre care nu aveam nici o opinie, ci ca relaţie omenească. Primele două puncte de vedere nu sînt deosebit de interesante. Ceremonia presupun că e adecuată ; instituţia, aş spune că e folositoare, altfel n-ar fi

durat. Dar legătura omenească astfel recunoscută, este ceva misterios atît ca origine, caracter, cît şi ca urmări. Din nefericire nu te poţi purta cu o fată tot atît de familiar cum ai face-o cu un tînăr. Cred că nici chiar o altă femeie n-ar putea. Ar lipsi încrederea. Nu există între femei acel fond, cel puţin condiţional, de loialitate pe care se bazează bărbaţii în relaţiile dintre ei. Cred că orice femeie s-ar încrede mai curînd într-un bărbat. Dificultatea într-un caz atît de delicat era cum să ne înţelegem.

Astfel că stăteam tăcuţi în odiosul tumult al acelei imense străzi înţesate de căruţe grele. Camioane mari transportau încărcături enorme, îngrămădite unele peste altele, înaintînd ca nişte munţi ce s-ar fi legănat. S-ar fi zis că lumea întreagă n-ar fi existat decît pentru vînzări şi cumpărări, iar cei care n-aveau nimic de-a face cu marfa, n-aveau nici o importanţă.

„Probabil că sînteţi obosită, spusei. Se cerea să spui ceva, măcar pentru a te afirma împotriva acelui tumult obositor, plictisitor şi zdrobitor. Îşi ridică o clipă privirea. Nu, nu era obosită. Nu prea. Nu venise pe jos tot drumul. Venise cu trenul pînă la staţia Whitechapel şi numai de acolo pe jos.

Făcînd un lung şi urît pelerinaj ; dar dacă din dragoste sau din necesitate, cine ar fi putut spune ? Şi tocmai asta era ceea ce mi-ar fi plăcut să ştiu. Dar nu era o întrebare pe care s-o poţi pune de-a dreptul, şi nu puteam găsi nici o cale ocolită care să ducă la rezultatul dorit. Mă mai gîndeam că s-ar fi putut ca nici ea să nu ştie nimic. Această tînără femeie, se gîndise în mod evident, la moarte. Îşi făcuse chiar o concepţie despre ea. Dar în ce priveşte tovarăşa morţii, dragostea, eram sigur că nu reflectase niciodată asupra înţelesului ei.

Cu bărbatul acela din hotel, pe care nu-l cunoşteam, şi cu fata aceasta care stătea în faţa mea, pe stradă, simţeam că era vorba de un caz excepţional. El fugise din mediul lui : ea se afla în afara barierei. Un aspect al convenţionalismului, pe care cei care strigă împotriva lui îl trec cu vederea, este faptul că atitudinea convenţională face ca atît bucuriile cît şi suferinţele să fie suportate mai uşor, într-un fel cuviincios. Dar aceştia doi erau în afara oricăror convenţii. Pentru ei n-ar fi existat

nici un obstacol, asemenea primului bărbat şi primei femei din lume. Necazul era că nu-mi puteam imagina existînd ceva comun între Flora de Barral şi fratele doamnei Fyne. Sau dacă vrei, îmi puteam imagina *orice*, ceea ce practic ar reveni la acelaşi lucru. Beznа şi haosul sînt rude apropiate. Mi-ar fi plăcut s-o întreb pe fată ceva care ar fi dat imaginaţiei mele frîu liber. Dar cum aş fi putut merge atît de departe ? Pot fi grosolan uneori dar nu sînt din fire impertinent. Mi-ar fi plăcut de exemplu s-o întreb : „Îţi dai seama ce-ai făcut cu dumneata ?" O întrebare de felul ăsta. Oricum, era cazul ca unul din noi să spuie ceva. O întrebare trebuia rostită. Şi întrebarea care am pus-o a fost : „Aşadar are să vă arate vaporul ?"

Ea păru bucuroasă că în fine am spus un cuvînt şi că îi dam ocazia să vorbească şi ea.

„Da, mi-a făgăduit că mi-l arată în dimineaţa asta. Spuneaţi că nu-l cunoaşteţi pe căpitanul Anthony ?"

„Nu, nu-l cunosc. Seamănă cu sora lui ?"

Ea păru surprinsă şi murmură : „Soră ? pe-un ton nedumerit, care mă uimi. A ! Doamna Fyne", exclamă revenindu-şi şi evitîndu-mi privirea în timp ce eu o cercetam cu curiozitate.

Ce detaşare extraordinară ! Şi, în tot acest timp, curentul acela de lume ponosită, grăbindu-se pe lîngă noi, cu necontenitul şi tristul tîrşîit al picioarelor obosite, pe caldarîm. Lumina soarelui căzînd pe funinginea de pe suprafaţa lucrurilor, pe sărăcia nuanţelor şi a formelor, părea de o calitate inferioară, lipsită de veselie ; strălucirea ei se întuneca, devenea vagă. A trebuit să ridic vocea în zgomotul vibrant al străzii :

„Doar nu vreţi să spuneţi că aţi uitat de legătura lor de rudenie ?" Ea strigă destul de prompt : „Nu m-am gîndit." Apoi, pe cînd mă întrebam la ce s-o fi gîndit atunci, continuă : „N-aţi văzut, nu-i aşa, scrisoarea mea către doamna Fyne ?"

„Nu, n-am văzut-o", strigai. Tocmai atunci zgomotul străzii era înnebunitor, un camion cu doi cai, încărcat cu vergele de fier nelegate, trecînd încet pe aproape de noi. „Nu mi s-a acordat chiar atîta încredere. Şi, amintindu-mi de aluzia doamnei Fyne că fata ar fi dezechilibrată,

adăugai : „E o mărturisire sinceră, deschisă, ceea ce i-ați scris ?"

Ea nu-mi răspunse imediat și, în timp ce așteptam, mă gîndeam că nimic nu te poate face să pari mai nebun decît o mărturisire și că, dintre toate mărturisirile, cea scrisă e cea mai dăunătoare. Nu face niciodată mărturisiri ! Niciodată ! Niciodată ! O glumă făcută la timp nepotrivit este întotdeauna o sursă de amare regrete. Uneori poate ruina un om ; nu pentru că e o glumă, dar pentru că e făcută cînd nu e momentul potrivit. Singurul lucru care o face suportabilă pentru un timp e curiozitatea. Zîmbești ? A, dar așa e, altfel oamenii ar fi trimiși la plimbare la a doua frază. Cîte suflete înțelegătoare poți găsi pe lume ? Unul la zece, unu la sută — la mie — la zece mii ? Ah ! Ce păcăleală sînt aceste mărturisiri ! Ce oribilă păcăleală ! Cauți simpatie și tot ce obții este cel mai trecător simț de ușurare — dacă îl obții. Căci o mărturisire, oricare ar fi ea, răscolește secretele adîncimi ale caracterului aceluia căruia te spovedești. Adeseori, adîncimi de care el singur n-are habar. Și astfel, cei drepți triumfă în secret, cei norocoși se amuză, cei puternici sînt dezgustați, cei slabi sînt sau tulburați sau iritați împotriva ta, după cît sînt de sinceri cu ei înșiși. Și toți, în sinea lor, te consideră ori nebun, ori nerușinat...

Rareori îl văzusem pe Marlow atît de vehement, atît de pesimist, atît de serios cinic. I-am tăiat scurt declamația, întrebîndu-l ce i-a răspuns Flora la întrebare. A admis sărmana fată mărturisirile ei către doamna Fyne, scrise pe opt pagini de scris mărunt — ceva de felul acesta ?

Marlow clătină din cap.

— Nu, nu mi-a spus. Am primit tăcerea ei ca un fel de răspuns și am remarcat că ar fi fost mai bine dacă ar fi anunțat simplul fapt doamnei Fyne, încă de acasă. „De ce n-ați făcut așa ?" am întrebat-o de-a dreptul.

„Nu sînt o fată curajoasă, spuse ea. Mă privi și adăugă cu înțeles : Și dumneavoastră știți. Și știți și pentru ce".

Trebuie să remarc că părea să fi devenit foarte supusă de la prima noastră întîlnire, la carieră. Aproape o persoană diferită de fata sfidătoare, mîndroasă și disperată, cu buze tremurătoare și priviri pline de antipatie.

„Am crezut că era foarte cuminte din partea dumneavoastră să fugiți de acel mal prăpăstios", îi spusei.

Ea își ridică privirea cu ceva din vechea expresie.

„Nu asta vreau să spun. Văd eu că veți spune că mi-ați salvat viața. Dar nici vorbă de așa ceva. Totul a fost din cauza bestiei aceleia mici de ciine. Nu ! Însăși ideea de a mă sinucide a fost o lașitate. Asta am vrut să înțeleg cînd am spus că nu sînt o fată foarte curajoasă."

„O ! am ripostat eu ușurat. Cățelușul acela. Nu e de fapt un cățel rău." Dar ea își flutură genele și continuă.

„Mă simțeam atît de nenorocită încît nu mă gîndeam decît la mine. Asta era josnic. Și. de asemenea. crud. Și afară de asta, nu renunțasem la acel lucru — pe atunci încă nu.

Marlow schimbă tonul.

— Nu știu prea mult despre psihologia autodistrugerii. E un fel de subiect care îți oferă puține ocazii de a-l studia de aproape. Odată am cunoscut un bărbat care a venit la mine într-o seară și în timp ce fuma o țigară, îmi mărturisi, iritat, că era în căutarea unui mod ușor de a se retrage din viață. N-am studiat cazul său dar l-am zărit mai deunăzi la un meci de crichet cu cîteva femei, amuzîndu-se foarte bine. Aceasta pare o atitudine destul de rezonabilă. Considerată ca un păcat, sinceritatea este un prilej de căință în fața tronului unui Dumnezeu milostiv. Dar îmi închipui că religia Florei de Barral, de sub îngrijirea distinsei guvernante, nu putea fi nimic altceva decît o formalitate exterioară. Remușcarea, în sensul de a te frămînta de rușine și de inutile regrete. o înțeleg numai atunci cînd ai făcut un rău unui semen de-al tău. Dar de ce ea. care exista pentru a suferi, ca să spun așa, de ce ar fi trebuit să se lase chinuită de remușcări, pentru că se gîndise o dată să termine cu viața. care nu era nimic altceva decît un blestem : *aceasta* n-o pot înțelege. Credeam că era probabil vreo influență obscură a modului obișnuit de a vorbi. vreun sentiment moștenit sau tradițional — o vagă idee că sinuciderea e o crimă legală, cuvinte ale vechilor moraliști și predicatori, care rămîn în atmosferă și ajută să se formeze toate convențiile morale autorizate. Da, m-au surprins remușcările ei. Dar coborînd privirea în mod neașteptat, pînă cînd gene-

le-i negre părură să se odihnească pe obrajii albi, prezenta un aspect perfect serios. Era atît de atrăgător gestul ei, încît nu mi-am putut opri un zîmbet. Ca Flora de Barral, în vreun aspect al ei, să aibă vreodată puterea de a aduce pe buzele cuiva un zîmbet, era ultimul lucru pe care l-aș fi crezut. După o scurtă ezitare, continuă :

„Într-o zi am pornit-o într-acolo, înspre locul acela !"

Iată ce înseamnă influența unui simplu joc al fizionomiei ! Dacă îți amintești despre ce vorbeam, cu greu ai putea crede că m-am surprins zîmbind acestei modeste fetițe. Trebuie să spun de asemenea că am simțit mai multă prietenie pentru ea în clipa aceea decît oricînd înainte.

„A, da ? V-ați hotărît din nou să săriți ? Sînteți o tînără persoană hotărîtă. Ei, și ce s-a mai întîmplat de data asta ?"

O schimbare aproape imperceptibilă în înfățișarea ei, o ușoară înclinare a capului poate — o nimica toată — o făcu să arate mai sfioasă decît oricînd.

„Am părăsit casa, începu ea puțin cam grăbită. Mergeam pe drum, știți, pe drumul acela. Mă hotărîsem să nu mă mai întorc înapoi de data asta."

N-am să neg că asemenea cuvinte, rostite de sub borurile pălăriei, (ei da, bineînțeles, avea capul plecat — și-l aplecase) mă făcură să mă cutremur pentru că, în adevăr, n-am pus nici un moment la îndoială sinceritatea ei. Nu putea fi o disperare simultană.

„Da, am șoptit eu, mergeați pe drum."

„Cînd... Din nou șovăi, cu acea inocentă timiditate cu care fuge lumea de sfîrșiturile tragice, apoi continuă : ... cînd dintr-odată căpitanul Anthony apăru de după o barieră de pe cîmp."

Tușind, ascunsei un început de rîs nepotrivit și mă simții rușinat de mine însumi. Ochii ei, ridicați pentru moment, păreau plini de nevinovată suferință și de inexprimată amenințare în adîncul pupilelor dilatate din mijlocul albastrului închis. Era — cum să spun ? — era un efect de noapte, cînd se pare că vezi forme vagi și nu știi ce realitate să le acorzi. Apoi își aplecă din nou genele, zăvorînd tot ce era taină în acea situație, afară de

amintirea privirii ca o noapte în lumina soarelui, expresiv de liniştită în brutala agitaţie a străzii.

„Aşadar căpitanul Anthony a venit lîngă dumneavoastră, nu ?"

„A deschis bariera şi a ieşit în drum. A venit lîngă mine şi şi-a continuat drumul cu mine. Era cu pipa în mînă. M-a întrebat : „Mergeţi departe în dimineaţa asta ?"

Cuvintele acestea (eu îi urmăream faţa palidă în timp ce vorbea) mi-au dat un uşor fior. Ea a rămas gravă, aproape solemnă. Apoi am remarcat :

„Dar înainte de asta desigur că aţi mai stat de vorbă împreună ?".

„Nu mai mult de douăzeci de cuvinte în totul, de cînd venise, declară ea fără emfază. În ziua aceea îmi spusese „bună dimineaţa" cînd ne întîlnirăm la micul dejun, cu două ore mai înainte. I-am spus şi eu bună dimineaţa şi nu l-am mai văzut după aceea decît cînd a apărut în drum."

În sinea mea m-am gîndit că asta n-a fost întîmplător. Desigur c-o observase. Eram sigur, de asemenea, că nu o întrebase nimic pe doamna Fyne.

„Nu m-am uitat la el, spuse Flora de Barral. Încetasem de a mă mai uita la oameni. El îmi spuse „Sora mea nu prea are timp pentru noi. Am face mai bine să ne ţinem unul altuia companie. Am citit toate cărţile din casă". Eu mergeam înainte. El nu m-a lăsat singură. Mă gîndeam că aşa ar fi trebuit să facă. Dar n-a făcut aşa. Părea să nu observe că nu doresc să vorbesc cu el."

Acum era perfect liniştită. O umbreluţă modestă îi atîrna de-a lungul rochiei, din mîinile împreunate. Eu eram tot numai urechi. Nu se întîmplă în fiecare zi să culegi o asemenea poveste de pe buzele unei fete. Nesuferitul zgomot al străzii crescînd la un moment dat, acoperi cîteva din cuvintele ce urmară. Eram furios. Următorul cuvînt ce-l auzii fu „enervată".

„Vă enerva faptul că mergea alături de dumneavoastră ?"

„Da, chiar aşa", continuă ea cu ochii plecaţi. Era ceva cam comic în tonul şi atitudinea ei, în timp ce eu îmi imaginam o biată fată cu faţa albă mergînd spre moarte alături de un bărbat inconştient de acest lucru. Incon-

ştient ? Nu ştiu. Mai întîi de toate eram sigur că nu era o întîlnire întîmplătoare. Ceva se întîmplase mai înainte. Să fi fost el bărbatul pentru *un coup de foudre*, lovitura de trăsnet a iubirii ? Nu cred. Acest fel de susceptibilitate e, din fericire, rar. O lume plină cu amanţi de tipul Romeo şi Julieta ar sfîrşi curînd în barbarie şi mizerie. Dar e un fapt că, în fiecare bărbat (nu şi în fiecare femeie), există un amant, un iubit care e scos la iveală, cu tot potenţialul lui, adesea de cauze cît se poate de mici şi de neînsemnate — dacă vin în momentul psihologic : zărirea unei feţe dintr-un anumit unghi, o atitudine de-o clipă, linia unui obraz la care poate că adesea te-ai uitat înainte dar atunci, în clipa aceea, e plin de uimitoare semnificaţie. Acestea desigur sînt mari mistere. Semne magice.

În cazul de faţă nu ştiu în ce a constat semnul. Probabil c-a fost paloarea ei (nu era un alb bolnăvicios, nici alb ca hîrtia), acel obraz alb, cu ochi ca nişte albastre licăriri de foc şi buze roşii ca nişte cărbuni aprinşi. Într-o anumită lumină, într-o anumită înclinare a capului, sugera o tragică tristeţe. Sau poate să fi fost părul ei ondulat, sau poate chiar acea bărbie ascuţită, puţin avansată, mînioasă şi nu deosebit de distinsă, care distrugea misterioasa răceală a prezenţei ei fragile. Dar, oricum, la un moment dat, Anthony trebuie să fi *văzut* fata. Şi atunci acel ceva i s-a întîmplat. Poate că nimic altceva decît gîndul că ea era o „posibilă femeie".

Urmase pînda ! Caracterul ei hotărît mă face să cred că a fost isprava bărbiei ; acea trăsătură fatală care avantajează aşa de mult pe unele femei. Pentru că bărbaţii, mă refer la cei cu adevărat masculini, acei ale căror generaţii au elaborat o femeie ideală, sînt adesea foarte timizi. Cine n-ar fi, în faţa idealului ? Doar sentimentalul uşuratic care n-a reuşit să fie nimic e întreprinzător, numai fiindcă e uşor să fii întreprinzător cînd n-ai de gînd să-ţi pui credinţa la încercare.

Mă rog, orice ar fi fost ceea ce l-a încurajat, căpitanul Anthony se ţinu de Flora de Barral într-un mod care, pentru un om timid, ar putea fi numit eroic, dacă n-ar fi fost aşa de simplu. Fie politică, diplomaţie, simplitate, sau doar inspiraţie, el continua să vorbească,

oarecum intenționat, cu foarte puține pauze. Apoi, deodată, ca și cînd și-ar fi revenit :

„Asta e nostim. Nu m-am gîndit că te-ar putea stingheri tovărășia mea necerută. Dar de ce nu spui ceva ?"

Am întrebat-o pe domnișoara de Barral ce a răspuns la aceasta.

„N-am răspuns nimic, spuse ea, cu vocea aceea joasă, neemotivă, care părea să fie vocea ei pentru confidențe delicate. Am mers mai departe. El nu părea să se fi supărat. Am ajuns la piciorul carierei, unde poteca începe să urce pe după locul unde ședeați dumneavoastră în ziua aceea, la marginea drumului. Începeam să mă întreb ce trebuie să fac. După ce am ajuns în vîrf, căpitanul Anthony spuse că nu se mai plimbase cu o fată de ani și ani — aproape de cînd fusese băiat tînăr. Ajunsesem în punctul de unde trebuia să cotesc și s-o iau peste cîmp. Mă gîndeam s-o iau la fugă. Dar m-ar fi prins din urmă. Sînt sigură că m-ar fi prins și, bineînțeles, că nu m-ar fi lăsat. Și n-aș fi putut scăpa de el."

„De ce nu i-ați spus să vă lase singură ?" am întrebat-o, cu curiozitate.

„Nu m-ar fi ascultat, continuă ea netulburată. Și atunci, ce-aș fi putut face ? Nu puteam să încep să mă cert cu el, nu ? N-aveam destulă energie ca să mă înfurii. M-am simțit dintr-odată foarte obosită. Mergeam pe drum poticnindu-mă. Căpitanul Anthony îmi povesti că familia, rude de-ale mamei lui, pe care le cunoștea la Liverpool se risipiseră și de atunci nu-și mai făcuse niciodată prieteni. Fiecare s-a dus în drumul lui. Fetele s-au măritat toate. Erau fete drăguțe și foarte prietenoase cu el pe cînd era doar ceva mai mult decît un puști. Repetă : „Foarte drăguțe fete, vesele și inteligente." M-am așezat pe o bancă de lîngă un gard viu și am început să plîng.

„Trebuie să-l fi mirat teribil", observai eu.

Anthony, se pare, rămase în drum privind la ea. Nu se oferi să se apropie, nici nu făcu vreo mișcare sau vreun gest, îmi povesti Flora. Ea îl putea vedea printre lacrimi, estompat, redus la o umbră în mijlocul drumului, apoi devenind din nou distinct, dar tot absolut nemișcat, ca pierdut în gînduri, în fața unui fenomen care cerea cea mai mare atenție.

Flora află mai tîrziu că el nu văzuse niciodată o femeie plîngînd ; cel puţin nu în felul acesta. Era impresionat şi plin de interes faţă de efectul plin de mister. Ea îşi dădea seama că e privită, dar nu era în stare să se oprească din plîns. De fapt nu era în stare de nici un efort. Deodată, el avansă cu cîţiva paşi, se aplecă, îi luă mîinile pe care şi le ţinea în poală şi o ridică în picioare. Se trezi stînd aproape de el aproape înainte de a realiza că o ridicase. Cîţiva oameni veneau pe drum şi căpitanul Anthony îi şopti : „Cred că nu vrei să fii văzută astfel. Ce-ai zice să trecem peste bariera aceea ? Am putea să ne înapoiem peste cîmp".

Îşi smuci mîinile din strînsoarea lui (se pare că el uitase să le dea drumul), se depărtă de el şi sări peste barieră. Era un cîmp mare, presărat cu oi albe. O cărare bătătorită îl traversa în diagonală. După ce făcu mai bine de jumătate de drum, ea îşi întoarse pentru prima dată capul. Păstrînd oarecare distanţă, căpitanul Anthony o urma cu mult interes. Interes sau ardoare. În orice caz, cu o expresie pe faţa lui care o înfricoşă pe fată. Dar nu deajuns ca s-o facă să fugă. Şi, în adevăr, ar fi trebuit să fie ceva nemaipomenit de îngrozitor ca să sperii o fată aşa tare încît s-o pui pe fugă, cînd ea ajunsese la capătul curajului de a trăi.

Ca îndemnat de privirea ei peste umăr, căpitanul Anthony se apropie şi, acum că era lîngă ea, îi simţea vecinătatea intim ca o atingere. Încercă să nesocotească acea senzaţie. Dar nu mai era mînioasă pe el. Nu merita să-şi piardă timpul. Era recunoscătoare că avea atîta minte ca să n-o întrebe de ce plînsese. Bineînţeles, n-o întreba pentru că nu se sinchisea. Nimeni pe lume nu se sinchisea de ea. Nici acei care se prefăceau că ţin la ea, nici acei care nu se prefăceau. Îi prefera pe cei din urmă.

Căpitanul Anthony deschise bariera unui alt cîmp ; cînd trecură, el ţinu pasul cu ea astfel că se aflau aproape cot la cot. Vocea lui îi suna acum plăcut la ureche. Stînd într-un loc atît de plictisitor, era deajuns ca să te apuce stenahoriile. Sora lui mîzgîlea hîrtii toată ziua. Nu era deloc amabil din partea ei. Vorbea de nepoatele lui ca de nişte maimuţe rele şi egoiste, lipsite de afecţiune şi de maniere. Vorbi apoi de vaporul său, scos acum din

acțiune pentru o lună și demontat pentru reparații. Partea proastă era că, sosind la Londra, văzuse că nu mai putea căpăta apartamentul cu care era obișnuit, unde se simțea atît de la largul lui, pe cît se putea simți un marinar oriunde pe uscat.

În efortul lui de a o îmblînzi vorbindu-i, și de a ține în șah misterioasa, profunda atracție pe care o simțea față de această delicată ființă făcută din carne și oase, cu obraji palizi, cu gene negre și ochi scăldați în lacrimi, el continuă să vorbească despre sine ca despre un înverșunat dușman al vieții pe uscat — o adevărată teroare pentru un om simplu, cînd cu mofturile și regulile ei convenționale, cînd cu ceremonii și afectări. Ura toate astea. Nu se potriveau cu el. Nu există liniște și pace și seninătate decît pe mare.

Acestea îl înfățișau pe căpitanul Anthony ca pe un sihastru retras dintr-o viață ticăloasă. Pentru mine era amuzant de neașteptat și nimic mai mult. Dar trebuie să fi mișcat adînc tînărul suflet atît de zdrobit al fetei. Evitînd încă apropierea de el, sfîrși prin a-l asculta cu aviditate. Murmurul vocii lui profunde o liniștea. Și deodată îi trecu prin gînd că și în mormînt putea fi pace și tihnă.

Îl auzi spunînd : „Iată, de exemplu, sora mea. Nu e în nici un caz o femeie rea. M-a chemat aici pentru că așa se cuvine, presupun, dar n-are nevoie de mine. Iată lumea voastră de pe uscat. Înțeleg foarte bine pe cineva care plînge. Aș fi plecat de aici, numai că, drept să spun, n-am nici un prieten la care să mă duc. Și adaugă brusc : „Dar dumneata ?"

Ea făcu un ușor semn negativ. El trebuie s-o fi observat, făcîndu-și o socoteală. După cîtva timp spuse simplu : „Cînd am sosit aici, la început am crezut că ești guvernanta fetițelor. Sora mea nu mi-a spus nici un cuvînt despre dumneata."

Atunci Flora vorbi pentru prima dată.

„Doamna Fyne este cea mai bună prietenă a mea."

„Tot astfel și a mea", spuse el fără cea mai mică ironie sau amărăciune, dar adăugă cu convingere : „Asta arată cum e viața de pe uscat. E mai bine să fii în afara ei."

Pe cînd se apropiau de casă el spuse, ca şi cînd lungalor plimbare n-ar fi intervenit : „În orice caz n-am s-o întreb nimic despre dumneata."

Se opri scurt, iar ea merse singură mai departe. Ultimele lui cuvinte o impresionaseră. Tot ce spusese părea să aibă oarecum un anume înţeles, sub evidenta formă de conversaţie. Pînă cînd a intrat, pînă la uşa casei, a simţit privirea lui aţintită asupra ei.

Se făcuse simţit. Fata asta, cu mîinile ei subţiri, înota în valurile urîte ale vieţii, fără nici o ocazie pentru ea de a prinde rădăcini cînd, dintr-odată, a fost făcută să simtă că se mai găsea cineva lîngă ea, în apele urîte. Un eveniment moral cît se poate de important pentru ea, fie că îşi dădea seama de el sau nu. Se întîlniră din nou la ora unu, la masă. Sînt înclinat să cred că, fiind o fată sănătoasă, sub fragila ei aparenţă, şi cum atît plimbarea pe jos cît şi plînsul uşurător (sînt mai multe feluri de plîns) fac poftă de mîncare, sînt înclinat să cred că a mîncat bine. Dar căpitanul Anthony n-avea poftă de mîncare. Sora lui comentă acest lucru într-un fel scurt, practic, iar cea mai mare dintre drăguţele nepoate spuse ironic :

„Ai mers prea mult în dimineaţa asta, unchiule Roderick." Blajinul unchi Roderick se întoarse spre ea cu un „De unde ştii dumneata, domnişoară ?" atît de încărcat de reprimată înverşunare, încît tuturor celor din jurul mesei li se tăie respiraţia şi rămaseră tăcuţi tot restul prînzului. Pe Flora părea că nici n-o vede. Nu cred că din prudenţă sau din vreun motiv calculat. Cred că era atît de plin de înfăţişarea ei, încît nu dorea să privească în direcţia ei cînd erau alţi oameni care să-i stînjenească imaginaţia.

Înţelegi că eu îţi dau aici o relatare tăiată în bucăţi separate. A doua zi, Flora îl văzu rezemat de bariera de pe cîmp. Cînd mi-a spus asta, bineînţeles că n-am întrebat-o cum de se afla ea acolo. Probabil că nu mi-ar fi putut spune cum de era acolo. Dificultatea, aici, este să poţi avea în vedere condiţiile existenţei ei de atunci, o combinaţie de tristeţe şi silă.

Marinarul sihastru, dar nu chiar mizantrop, sta aplecat peste pîrleaz, prost dispus. Cînd o văzu pe neliniştita

Flora, cu faţa ei albă, mergînd pe drum ca un suflet rătăcit, îşi puse pipa în buzunar şi strigă : „Bună dimineaţa, domnişoară Smith !“ pe un ton de extraordinară fericire. Ea, cu un picior în viaţă şi cu celălalt într-un coşmar, era totodată inertă şi instabilă, foarte mult sub influenţa impulsurilor neaşteptate. Se abătu din drum şi veni de-a dreptul spre pîrleaz şi, uitîndu-se drept în ochii căpitanului, îi spuse : „Eu nu sînt domnişoara Smith. Asta nu e numele meu, să nu mă numeşti astfel.“

Tremura ca şi cînd ar fi fost cuprinsă de mînie. Ochii ei nu exprimau nimic ; el deschise bariera în tăcere, o cuprinse pe fată de braţ ca s-o ajute să treacă, apoi închise din nou bariera cu o lovitură de picior.

„Nu e numele dumitale ? N-are importanţă. Numele dumitale e ultimul lucru care mă preocupă“. O conducea ferm dincolo de barieră, deşi ea rezista întrucîtva. În ochii lui era un fel de bucurie care o înspăimînta. „Nu eşti o prinţesă deghizată, spuse el cu un rîs neaşteptat, pe care ea îl găsi înspăimîntător. Asta e tot ce vreau să ştiu. Mai bine înţelegeai că nu sînt orb şi nici un nătărău. E limpede chiar şi pentru un nătărău să vadă că lucrurile au mers prost pentru dumneata. Eşti în bătaia vîntului şi te frămînţi de griji.“

Ceea ce i se părea ei mai îngrozitor era lumina plină de fericire din ochii lui, zîmbetul rapace care îi apărea şi-i dispărea de pe buze, ca şi cînd ar fi fost bucuros de nefericirea ei. Dar nefericirea ei era pentru el prilejul fericit şi el se bucura, în timp ce mila cea mai duioasă părea să-i străbată toată fiinţa. Îi atrase atenţia că ea doar ştie cine e el. E fratele doamnei Fyne. Şi, deci, dacă sora lui e cea mai bună prietenă a ei, atunci, ce naiba, e vremea ca cineva s-o însoţească şi să aibă grijă de ea puţin.

Flora încercase mai mult decît o dată să se elibereze, dar de fiecare dată el întărea strînsoarea braţului şi chiar îl scutura puţin, fără să înceteze de a vorbi. Apropierea obrazului lui o intimida. Parcă se străduia să privească prin ea. Era vizibil că lumea se purtase urît cu ea. Şi chiar cînd vorbea cu indignare, chiar semnele şi urmele acestui tratament rău, de care era sigur, păreau să mărească inexplicabila atracţie pe care o simţea pentru

persoana ei. Cred că nu era numai milă, ci ceva mai spontan, pervers și captivant. Ceva care-i dădea impresia că numai de-ar putea pune mîna pe ea, nici o femeie nu i-ar aparține atît de complet ca femeia asta.

„Oricare ar fi necazurile dumitale, sînt omul care te pot scăpa de ele, asta dacă nu ți-e frică. Mi-ai spus că n-ai prieteni. Nici eu n-am. Pe cît îmi amintesc, nimeni, niciodată nu s-a sinchisit de mine. Poate că dumneata te-ai putea sinchisi. Da, trăiesc pe mare. Dar de cine ar trebui să te desparți ? De nimeni. Nu ești legată de nimeni."

Atunci Flora se smulse de lîngă el și o luă la fugă. N-o urmări. Înaltele garduri vii, înfiorate de vînt, norii mînați pe cer și însuși cerul se roteau în jurul ei în mase de verde, de alb, de albastru, ca și cînd lumea s-ar fi prăbușit în tăcere într-un vîrtej, iar piciorul ei, la primul pas, trebuia să nimerească în vid. Ajunse cu bine la barieră, trecu peste ea și, odată ajunsă în drum, descoperi că n-avea curajul să privească înapoi. Restul zilei aceleia îl petrecu împreună cu fetele Fyne care îi dădură a înțelege că era o persoană leneșă și nerentabilă. Mult timp după ceai, cînd era aproape întuneric, căpitanul Anthony (fiul poetului) apăru brusc dinaintea ei, în grădinița din fața casei. Pentru moment erau singuri. Vîntul se liniștise. În aerul calm al serii se puteau auzi vocile doamnei Fyne și ale fetelor, care se plimbau fără nici o țintă pe drum. El îi spuse sever :

„Ai înțeles ?"

Ea îl privi tăcută.

„Că te iubesc", termină el.

Ea clătină foarte ușor capul.

„Nu mă crezi ?" întrebă el, cu o voce joasă, înfuriată.

„Nimeni nu m-ar putea iubi, răspunse ea pe un ton foarte liniștit. Nimeni n-ar putea."

El amuți pentru cîtva timp, mirat peste măsură, cum ar fi trebuit să fie. Nu-și credea urechilor. Era ofensat.

„Ei, ce ? Nu pot să te iubesc ? Ce știi tu în privința asta ? E treaba mea, nu ? Îndrăznești să spui *asta* unui om care tocmai ți-a mărturisit ? Trebuie să fii nebună !"

„Foarte aproape", spuse ea cu un accent de sinceritate înăbușită și chiar ușurată pentru că fusese în stare să

spuie ceva care simţea că e adevărat. În ultimele zile se simţise de mai multe ori aproape de nebunie, care nu e decît o intolerabilă luciditate a aprehensiunii.

Vocile limpezi ale doamnei Fyne şi ale fetelor se apropiau, sunînd nenatural în pacea pămîntului încărcat de pasiune. El începu furtunos şi grăbit :

„Prostii ! Nimeni n-ar putea... În adevăr ! Poftim ! Am să-ţi arăt că cineva poate. Eu pot. Nimeni... Scoase un şuierat dispreţuitor. Mai degrabă tu nu poţi. Ţi s-a făcut ceva. Ceva ţi-a zdrobit curajul. Nu poţi înfrunta un bărbat, asta este. Ce te-a făcut astfel ? De unde vii ? Canaliile — oricine ar fi, bărbaţi sau femei, par să-ţi fi furat pînă şi numele. Spui că nu eşti domnişoara Smith. Atunci cine eşti ?"

Flora nu răspunse. El murmură : „Nu că mi-ar păsa" ; apoi tăcu, pentru că pălăvrăgeala prosteasca a fetelor Fyne se putea auzi chiar la poartă. Dar încă nu se duceau la culcare, trecură mai departe. El aşteptă puţin, tăcut şi nemişcat, apoi bătu din picior şi îşi pierdu controlul de sine. Strigă la ea într-o izbucnire sălbatică. O ameninţa şi îi dădea tot felul de denumiri. Ea nu era străină de insulte, după cum ştim, dar aceasta părea să fie un fel de ferocitate deosebită, ceva nou pentru ea. Începu să tremure. Mai teribil era că nu putea descoperi natura acestor îngrozitoare ameninţări şi denumiri. Nici un cuvînt. Totuşi nu era înspăimîntătoarea suferinţă a celorlalte experienţe ale ei, cu scene de furie. Făcu un efort puternic, deşi genunchii i se ciocneau unul de altul şi, cu o voce sfîrşită, ceru s-o lase să intre în casă. „Nu mă opri. Nu e de nici un folos, nu e de nici un folos", repeta ea slab, simţind cum o încăpăţînare invincibilă se ridica în ea, deşi fără mînie, împotriva înfuriatului bărbat.

El deveni coerent dintr-odată şi, fără să ridice vocea, dar perfect audibil :

„De nici un folos ! De nici un folos ! Îndrăzneşti să stai aici şi să-mi spui mie una ca asta, — bucăţică de faţă albă, tu, rotocol de ceaţă, tu stafie mică a întregii dureri din lume. Îndrăzneşti ! Nu m-am uitat la tine ? Eşti toată numai ochi. Ce anume îţi face faţa mereu atît de albă, de parcă ai fi văzut ceva... Nu spune nimic. Mie îmi place... De nici un folos ! Şi chiar îţi închipui că eu pot să plec

acum pe mare pentru un an sau mai mult, undeva, în cealaltă parte a lumii şi să te las aici ? Pentru ce ? Ai dispărea... puţintică cum eşti, vreun vînt aspru te-ar mătura cu totul. N-ai nici un temei pentru care să te simţi legată de pămînt. Atunci încredinţează-mi-te mie — mării — care e adîncă cum sînt ochii tăi."

Ea spuse „Imposibil". El rămase tăcut cîtva timp, apoi întrebă pe un ton complet schimbat, un ton plin de o posomorîtă curiozitate.

„Nu mă poţi suferi dar. Asta e ?"

„Nu, spuse ea, de asemenea mai liniştită. Nu e vorba deloc de dumneata."

Vocile prosteşti ale fetelor Fyne se auzeau pe cîmpia întunecată, strigîndu-se una pe alta cu glasuri subţiri şi limpezi. El şopti : „Ai putea încerca. Afară doar dacă nu te gîndeşti la altcineva."

„Ba da. Mă gîndesc la altcineva, la cineva care nu are pe nimeni care să se gîndească la el, decît pe mine".

Silueta sa neclară se dădu în lături din calea ei şi, brusc, se sprijini de un stîlp al terasei. Şi pe cînd ea rămase liniştită, surprinsă de acea mişcare şovăielnică, el rosti pe un ton cu totul străin ei :

„Du-te dar ! Dispari din ochii mei — ai spus că nimeni nu te poate iubi".

Trecea pe lîngă el cînd deodată îi păru atît de nenorocit, încît avu imspiraţia să spuie : „Nimeni nu m-a iubit niciodată — nu în felul acela — dacă asta e ceva ce vrei să spui. Şi nimeni nu m-ar putea iubi".

El se desprinse brusc de stîlp, iar ea nu se retrase ; dar doamna Fyne şi fetele ajunseseră la poartă.

Tot ce înţelese el era că nu se terminase încă totul. Nu era timp de pierdut. Doamna Fyne şi fetele erau la poartă. Şopti : „Aşteaptă" cu atîta autoritate (doar era fiul lui Carleon Anthony, domesticul autocrat) încît o opri un moment destul de lung ca să-l audă spunînd că nu-l putea lăsa astfel, să se frămînte toată noaptea cu prostiile ei. Trebuia să se strecoare din nou în grădină mai tîrziu, cît de curînd putea, fără să fie auzită. El va fi acolo şi o va aştepta pînă... pînă în zorii zilei. Doar nu-şi închipuie că ar putea să mai doarmă, nu ? Şi să

facă bine să vie, ori... se întrerupse cu o amenințare neterminată.

Fata dispăru în casa neluminată chiar cînd doamna Fyne urca scările terasei. Nervoasă, ținîndu-și respirația în întunecimea holului, o auzi pe cea mai bună prietenă spunînd : „Trebuia să fi venit cu noi, Roderick". Apoi : „N-ai văzut-o pe undeva pe domnișoara Smith ?"

Flora se înfioră, așteptîndu-se ca Anthony să izbucnească în trădătoare imprecații pe capul domnișoarei Smith, care să dea loc la o explicație dureroasă și umilitoare. Și-l închipuia plin de misterioasa lui ferocitate. Spre marea ei surprindere, vocea lui Anthony sună foarte obișnuit, poate cu o slabă nuanță de zîmbet : „Domnișoara Smith ! Nu, n-am văzut nici o domnișoară Smith."

Doamna Fyne păru satisfăcută și nu prea interesată dealtfel.

Flora, ușurată, se duse direct în camera ei, sus, și, închizînd ușa încetișor, căzu pe un scaun. Era obișnuită cu reproșuri, cu injurii, cu tot felul de răutăți — adevărate lovituri fizice asupra ei. Dealtfel, inexplicabile mînii tăiaseră și ciopîrțiseră și călcaseră în picioare fără milă tinerețea ei, și, se pare, în special, pentru că era fiica financiarului de Barral, și de asemenea condamnată la o degradantă soartă de sărăcie din cauza acțiunii unor oameni trădători, care întorseseră tatălui ei spatele, atunci cînd s-a aflat în nevoie. Și se gîndea cu afecțiunea cea mai duioasă la acea siluetă dreaptă, îmbrăcată într-o redingotă lungă, omul cu voce blajină, dar care avea puține de spus fiicei lui. I se părea că simte mîna lui închisă peste a ei. În vizitele lui scurte la Brighton se plimba întotdeauna mînă-n mînă cu ea. Lumea se uita pe furiș la ei ; orchestra cînta și era marea — veselia albastră a mării. Erau fericiți împreună... Dar totul se terminase !

O imensă suferință pentru prezent îi chinuia sufletul și aproape că plîngea. Chinul a ceea ce era înaintea ei care își consumase curajul pe încetul, în cursul unor ani odioși, stîrni un acces de panică, acel fel de panică impetuoasă, care o mînase deja de două ori în vîrful carierei rîpoase. Sări de pe scaun spunîndu-și : „De ce nu acum ? Imediat ! Da. Am s-o fac acum, pe întuneric !" Însăși oroarea faptului părea să-i întărească hotărîrea.

Coborî scara încetişor şi numai cînd fu pe punctul să deschidă uşa şi fiindcă descoperi că era descuiată, îşi aminti de ameninţarea căpitanului Anthony că va sta în grădină toată noaptea. Ezită. Nu înţelegea clar toanele omului acela. Era violent. Dar ea depăşise punctul în care lucrurile aveau vreo importanţă. Ce va gîndi despre venirea ei jos, la el ? Dar nici asta n-avea importanţă. Nu putea s-o dispreţuiască mai mult decît se dispreţuia ea singură. Trebuie să fi fost zăpăcită de tot, pentru că îi trecu prin cap că, dacă el, înfuriindu-se foarte tare din cauza dezamăgirii şi pierzîndu-se cu firea, ar strangula-o, ar fi o cale tot atît de bună ca oricare alta de a termina cu viaţa.

„V-a trecut prin cap aşa ceva ?" exclamai eu mirat.

Cu ochi aplecaţi şi vorbind cu o precizie aproape minuţioasă (chiar buzele ei, buzele ei roşii, păreau să se mişte exact atît cît să poată fi auzite, nu mai mult) spuse că da, îi trecuse asta prin minte. Un asemenea gînd te face să te cutremuri pentru misterioasele căi prin care fetele îşi dobîndesc cunoştinţele. Pentru că acesta era un gînd destul de sălbatic, admit, dar care putea veni numai din adîncurile acelui fel de experienţă pe care ea n-o avusese şi mergea cu mult peste concepţia posibilă a unei tinere fete despre cele mai puternice şi mai tăinuite emoţii omeneşti.

„El era acolo, desigur ?"

„Da, era acolo". Îl văzuse pe cărare, imediat ce ieşise pe terasă. Era foarte liniştit. S-ar fi zis că stătea acolo, cu ochii spre uşă, de ore întregi.

Zguduit de schimbătoarele dispoziţii ale pasiunii şi tandreţii, trebuie să fi fost gata pentru orice purtare nesăbuită. Cunoscînd profunda linişte pe care o aduc nopţile în acel colţ de sat, mi-i puteam imagina pe amîndoi, ea avînd impresia că sînt singurii doi oameni din întreaga lume. Un şir de cîţiva ulmi, chiar peste drum de casă, făcea noaptea să pară şi mai întunecoasă în grădină. Atît doar că cei doi puteau să-şi dea seama fiecare de prezenţa celuilalt.

„Ei, spuneţi, eraţi tare înspăimîntată ?" am întrebat-o.

Ea mă făcu să aştept puţin înainte de a răspunde, ridicîndu-şi privirea : „Era blîndeţea în persoană".

Observai atunci trei dezgustătoare haimanale, băuți, palizi și murdari, care se așezaseră în rînd, nu departe de noi, în fața hotelului. Se holbau la spatele Florei de Barral, cu o fixitate întunecată, oarbă.

„Să ne mutăm puțin mai departe", propusei.

Ea se întoarse imediat și făcurăm cîțiva pași ; nu prea departe pentru a nu pierde din raza vizuală poarta hotelului, dar pe-aproape. Țineam ochii exact asupra ușii. La urma urmei, nu ședeam de prea mult timp cu fata. Dacă ai putea separa cuvintele schimbate cu ea de comentariile mele, ai vedea că n-au fost prea multe, incluzînd tot ceea ce, atît de neașteptat, mi-a spus în legătură cu povestea ei. Nu, nu prea multe. Și acum se părea că nu va mai fi nimic. Nu ! Nu mă puteam aștepta la mai mult. Mărturisirea fusese deajuns de minunată în felul ei, atît de departe cît a mers și, poate că n-ar fi fost de așteptat de la nici o altă fată de sub soare. Și mă simțeam puțin cam rușinat. Originea intimității noastre fusese înspăimîntătoare. Era ca și cum, ascultînd-o, aș fi profitat pentru a vedea bietul ei suflet dezorientat și speriat, complet descoperit. Dar eram și curios ; sau, ca să fiu drept cu mine însumi, fără falsă modestie, — eram nerăbdător ; nerăbdător de a afla ceva mai mult.

Mă simțeam ca un răufăcător totuși cînd am spus : „Așadar v-ați răzgîndit în privința a ceea ce vă propuseserăți să faceți".

„Da, m-am răzgîndit", spuse ea încet, înainte de a-și ridica privirea. Cînd a făcut asta, a fost de-un efect extraordinar. Era ca și cum aș fi întrezărit un colț de cer albastru, o întindere de ape. Și, pentru o clipă am înțeles dorința acelui om, pentru care marea și cerul solitarei lui vieți deveniseră dintr-odată incomplete fără acea privire ce părea să aparțină și cerului și mării. Nu degeaba era el fiul unui poet. Am privit în ochii aceia trufași în timp ce fata continua, să vorbească, schimbînd modesta ei aparență și tonul precis într-o foarte serioasă expresie. Într-adevăr femeile sînt schimbătoare.

„Dar aș vrea să înțelegeți domnule... trebui să se gîndească la numele meu — domnule Marlow, că am scris doamnei Fyne că n-am fost... că n-am făcut nimic ca să-l determin pe căpitanul Anthony să se poarte cu mine așa

cum s-a purtat. N-am făcut. N-am făcut. Nu e fapta mea. Nu e vina mea — dacă vrea să privească lucrurile în felul acesta. Dar ea, cu ideile ei, ar trebui să înțeleagă că nu puteam... nu puteam. Știu că acum mă urăște. Cred că nu m-a simpatizat niciodată. Cred că nimeni niciodată nu m-a plăcut. Mi s-a spus o dată că nimeni n-ar putea să mă placă ; și cred că e adevărat. În orice caz nu pot să uit aceste cuvinte.

Îngrozitoarea ei experiență cu guvernanta îi strecurase în suflet o permanentă îndoială, o bănuială de nedezrădăcinat în privința ei și a celorlalți. I-am spus :

„Ține minte, domnișoară de Barral, ca să fii onestă, trebuie să te încrezi într-un om cu totul — sau deloc".

Își coborî brusc privirea. Cred c-am auzit un slab suspin. Încercai să iau din nou un ton ușor, totuși părea imposibil să părăsesc terenul care justifica șederea mea cu ea.

„Doamna Fyne e absurdă. E o femeie excelentă dar, în adevăr nu e de așteptat ca dumneavoastră să renunți la șansa vieții, numai ca ea să păstreze o bună amintire despre dumneavoastră. Ar fi excesiv."

„Nu la viața mea mă gîndeam cînd îmi vorbea căpitanul Anthony", spuse Flora cu un efort.

I-am spus că greșește. Că ar fi trebuit să se gîndească la viața ei și nu numai a ei, dar și la viața bărbatului care o solicita. Ea mă lăsă să vorbesc, apoi clătină din cap cu impacienţă.

„Vreau să spun — mă gîndeam la moarte."

„Dar bine", i-am răspuns eu, cînd stătea în fața dumneavoastră, acolo, lîngă casă, căpitanul stătea în adevăr între dumneavoastră și moarte. Am auzit-o chiar din gura dumneavoastră. Nu puteți nega.

„Dacă mi-a salvat viața, mi-a salvat-o pentru el. O, nu ! Nu pentru mine am... Nu pentru că mi-ar fi fost frică. Iată ! Și termină nervoasă : Și dumneavoastră puteți ști asta foarte bine."

Își înclină capul și își legănă umbrela de colo-colo. Mă gîndii o clipă.

„Cunoașteți franceza, domnișoară de Barral ?"

Ea făcu un semn afirmativ cu capul, dar fără să se arate surprinsă de întrebare şi fără să înceteze a-şi legăna umbrela.

„Bine, atunci, într-un fel sau altul, cred că acest căpitan Anthony este ceea ce francezii numesc *un galant homme*. Mi-ar plăcea să ştiu că e tratat aşa cum merită."

Forma buzelor ei (le puteam vedea sub borul pălăriei) se schimbă brusc într-o linie serioasă. Umbreluţa se opri din legănat.

„I-am dat ceea ce dorea — adică pe mine", spuse ea fără nici un tremur şi cu o extraordinară demnitate.

Impresionat de cuvintele rostite, am ezitat un moment, apoi m-am hotărît să lămuresc lucrurile.

„Dar dumneavoastră aveţi ceea ce doreaţi ? Da ?"

Fiica teribilului financiar de Barral nu răspunse imediat acestei întrebări care mergea pînă în inima lucrurilor. Apoi, ridicîndu-şi capul şi privind gînditoare peste zgomotul străzii cu nesfîrşitul tranzit al nenumăratelor afaceri, spuse cu adîncă gravitate :

„A fost cît se poate de generos."

Mi-a făcut plăcere să aud aceste cuvinte. Nu că m-aş fi îndoit de marea dragoste a lui Roderick Anthony, dar îmi făcea plăcere să aud ceva care dovedea că era sensibilă şi receptivă la un sentiment de recunoştinţă care, în acest caz, era semnificativ. În faţa dorinţei unui bărbat, o fată e scuzabilă dacă se socoteşte nepreţuită. Vreau să spun, o fată din civilizaţia noastră care a stabilit o frazeologie ditirambică pentru noţiunea de iubire. Un om îndrăgostit va accepta orice convenţie care ar exalta obiectul pasiunii lui şi, în felul acesta indirect, însăşi pasiunea lui. În cel fel îşi dovedea generozitatea, ca iubit, căpitanul de pe vasul *Ferndale*, nu puteam şti. Dar mă bucuram că aprecierea ei era favorabilă. E un noroc că femeilor le plac lucrurile mici. Şi nu e stupid din partea lor să le placă. În lucrurile mici se poate exprima cel mai bine cea mai adîncă loialitate, aceea de care ele au cel mai mult nevoie, loialitatea momentului trecător.

Rămăsese gînditoare, lăsînd ochii ei adînci, nemişcaţi, să se oprească pe curentul dezordonat al traficului străzii. Deodată spuse :

„Aş vrea să vă rog... M-am bucurat cînd v-am văzut aici. Cine s-ar fi aşteptat să vă vadă în locul acesta, în faţa hotelului acesta ? Eu, una, sigur că nu... Înţelegeţi dumneavoastră, asta înseamnă mult pentru mine. Sînteţi singura persoană care ştie... care ştie sigur...

„Care ştie ce ?" spusei, neînţelegînd la început la ce se gîndea. Apoi am înţeles. „De ce vă mai gîndiţi la asta ? am protestat eu, puţin cam plictisit de poziţia neplăcută pe care, într-un sens, mă forţa s-o iau. E adevărat că sînt singura persoană care a văzut, adăugai, dar, cum se întîmplă, după misterioasa dumneavoastră dispariţie, am relatat soţilor Fyne povestea întîlnirii noastre.

Ochii ei ridicaţi spre mine aveau o expresie de candoare visătoare, insondabilă, dacă pot spune astfel. Şi dacă mă întrebi ce vreau să înţeleg prin asta aş putea doar să spun că am văzut o dată sau de două ori marea avînd asemenea expresie, înainte de răsăritul soarelui, într-o zi proaspătă şi calmă. Ca şi cînd ar fi gîndit cu glas tare, ea spuse că nu credea probabil ca soţii Fyne să vorbească mai departe despre acest lucru. Nu-şi imagina nici un motiv... De ce ar face-o ?

Cum tonul ei devenise interogativ, am încuviinţat : „Desigur, nu e nici cel mai mic motiv", gîndindu-mă că e mai probabil, în adevăr, ca ei să prefere să păstreze tăcerea asupra unui asemenea fapt. Aveau alte lucruri despre care să vorbească. Şi atunci, amintindu-mi că micul Fyne care era sus de un timp de care nu mai îmi dădeam seama, suficient pentru a scăpa tot ce a ştiut vreodată în viaţa lui, am reflectat că va găsi natural că Anthony nu mai are nimic de aflat de la el despre Flora de Barral. Se terminase acum şi cu presupunerea mea. Mi-am văzut greşeala. Cea mai sinceră femeie nu face mărturisiri inutile unui bărbat. Aşa şi trebuie.

„Nu-nu ! spusei eu ca s-o liniştesc. Nu e deloc probabil. Dar v-ar păsa aşa de mult ?"

„Ei bine, ştiţi, atunci cînd am coborît în grădină, căpitanul Anthony a înţeles greşit."

„Bineînţeles că da. Bărbaţii sînt atît de încrezuţi !" spusei.

Am înţeles destul de bine că el trebuie să se fi gîndit că a venit la el. Ce altceva putea să-şi închipuie ? Şi

atunci a fost „blîndețea personificată". O nouă experiență pentru această sărmană, delicată și totuși atît de rezistentă ființă. Blîndețe în pasiune ! Ce putea fi mai seducător pentru înfometata și zdrobita inimă a fetei ? Poate, dacă ar fi fost violent, ea i-ar fi spus că ceea ce o adusese jos era întîlnirea cu moartea, nu cu iubirea. Îmi trecu prin minte, pe cînd o priveam, tînără, fragilă ca înfățișare și intens vie în felul ei liniștit, că poate nici ea nu știa atunci la ce fel de întîlnire venise.

La umorul meu ieftin, ea zîmbi slab, aproape stîngaci, ca și cînd ar fi fost ceva cu totul neobișnuit să zîmbească. Apoi spuse cu acea precizie forțată, un fel de pedanterie conștientă :

„N-am vrut ca el să știe."

Am aprobat-o din toată inima. Foarte bine. Mult mai bine. „Lăsați-l să rămînă pentru totdeauna cu această înțelegere greșită, care e mult mai măgulitoare pentru el."

Am încercat să rămîn la un ton de comedie, dar ea era, cred, prea simplă ca să înțeleagă intenția mea. Continuă, privind în jos :

„Da, credeți ? Cînd v-am văzut nu știam pentru ce vă aflați aici. M-am bucurat cînd mi-ați vorbit, pentru că asta e exact ceea ce voiam să vă cer. Voiam să vă rog, dacă îl întîlniți vreodată pe căpitanul Anthony — prin cine știe ce împrejurare, sînteți și dumneavoastră marinar, nu-i așa ? — să nu-i pomeniți niciodată — niciodată — că m-ați văzut acolo sus.

„Scumpa mea domnișoară, strigai eu îngrozit de o asemenea presupunere. Pentru ce aș face-o ? Ce vă face să credeți că aș visa măcar să..."

La vehemența mea își înălță capul. Nu înțelegea. Lumea o tratase atît de dezonorant încît n-avea idee nici ce este un simplu simțămînt de decență. Nu știu, într-adevăr, pentru ce ar fi avut încredere în promisiunile oricui, dar m-am gîndit că ar fi mai bine să promit. Așadar am asigurat-o că putea să conteze pe absoluta mea tăcere.

„De altfel nu e deloc probabil să dau vreodată ochi cu căpitanul Anthony," am adăugat cu convingere, pentru mai multă garanție.

Primi asigurările mele în tăcere, fără nici un semn. Gravitatea ei avea în ea ceva ascuțit, poate din cauza bărbiei. În timp ce încă ne uitam unul la altul, declară :

„Nu e vorba de nici o decepție, credeți-mă. Aș vrea să înțelegeți că dacă mă aflu azi aici, în felul ăsta, nu e din cauza fricii. Nu e !"

„Înțeleg perfect", spusei. Dar privirea ei fermă, totuși sfioasă, deveni bănuitoare. „Dar înțeleg perfect, insistai eu, că nu de moarte vă era frică."

Își aplecă privirea, iar eu continuai :

„Cît despre viață, asta e altceva. Și nu știu dacă ar trebui să fiți învinovățită prea mult — deși pare un pas foarte îndrăzneț. Mă întreb acum dacă nu cumva mai degrabă urîțenia decît suferința luptei este aceea care..."

Ea se înfioră vizibil : „Dar eu mă învinovățesc, exclamă cu ardoare. Mi-e rușine". Și, aplecîndu-și capul, păru pentru moment însuși portretul remușcării și al rușinii.

„Ei bine, acum veți scăpa de toate ororile acestea. Și desigur că nu vă e frică de mare. După cît am înțeles, sînteți nepoata unui marinar.

Ea suspină adînc. Își amintea foarte puțin de bunicul ei. Era un bărbat ras, cu o față roșie, și păr lung, foarte alb. Obișnuia s-o ia pe genunchi, să-și puie obrazul pe obrazul ei și să-i vorbească în șoapte drăgostoase. „Ah ! Dac-ar trăi acum !..."

Rămase tăcută un timp.

„Nu sînteți nerăbdătoare să vedeți vaporul ?" am întrebat-o.

Își aplecă și mai mult capul, astfel că nu puteam să-i văd fața.

„Nu știu", murmură ea.

Aveam bănuiala că nu era conștientă de propriile ei sentimente. Toată lucrătura aceasta a simplei întîmplări, fusese atît de neașteptată, atît de bruscă. Și nu avea nimic cu care să-i facă față, nici o experiență, alta decît aceea de a-și zdruncina încrederea în orice ființă omenească. Era teribil și jalnic de descumpănită. De aceea, mai mult ca să-mi liniștesc propria mea tristețe, remarcai cu veselie :

„Dar eu știu pe cineva care trebuie să fie extrem de nerăbdător să vă vadă."

„Am venit prea devreme, mărturisi ea simplu, însufleţindu-se. N-aveam nimic de făcut, aşa că am ieşit."

Avui viziunea unei cămăruţe modeste şi triste, la celălt capăt al oraşului. Devenise intolerabilă pentru nervozitatea ei. Era destul să se gîndească la ea ca s-o oprime. Flora de Barral privi cu francheţe la întîmplătorul ei confident.

„Şi am venit în direcţia asta. Ieri am fixat eu singură ora întîlnirii, dar căpitanul Anthony nu s-ar fi supărat. Mi-a spus că pînă la venirea mea va fi ocupat cu nişte acte".

Gîndul la fiul poetului, salvatorul celei mai nefericite domnişoare a timpurilor moderne, omul violenţei, al blîndeţii şi generozităţii, stînd cufundat în conturi de vapor, mă amuza.

„Sînt sigur că nu s-ar fi supărat", spusei zîmbind.

Dar privirea fetei rămînea întunecată, faţa ei subţire şi albă părea patetic de îngrijorată.

„Încă nu-mi vine să cred," murmură ea neliniştită.

„Şi totuşi e cît se poate de real. Dar nu vă faceţi griji ! spusei eu încurajator, însă a trebuit să schimb tonul imediat. Aţi face bine să mergeţi puţin în direcţia aceea" o îndrumai brusc.

Îl văzusem pe Fyne ieşind pe uşa hotelului. Inteligenta fată, fără să mai stea să pună întrebări, se depărtă de mine în linişte pe o stradă, în timp ce eu mă grăbeam să-l întîlnesc pe Fyne venind de pe altă stradă, cu pasul lui spornic de pedestraş. Scopul meu era să nu-l las să meargă pînă la colţ. Probabil că era prea cufundat în gînduri ca să fie atent la ceea ce se petrecea în jurul său. M-am aşezat în calea lui, astfel că aproape a dat peste mine.

„Alo !" am spus.

Surpriza lui fu extraordinară. „Dumneata aici ? N-ai vrea să spui că m-ai aşteptat."

I-am spus neglijent că treburi neaşteptate mă reţinuseră prin apropiere şi astfel s-a întîmplat să-l zăresc tocmai cînd ieşea.

Mă privi cu solemnă lipsă de atenţie, vizibil preocupat de altceva. I-am sugerat că ar fi bine să ia primul tramvai

spre centru. Dar el nu era deloc atent și am observat că era profund tulburat. Cum domnișoara de Barral, care nu se mai vedea, n-ar fi putut să se mai apropie de ușa hotelului atîta timp cît noi rămîneam pe locul unde ne aflam, i-am propus să așteptăm tramvaiul de cealaltă parte a străzii. El asculta mai mult de atingerea brațului decît de cuvinte și, în timp ce traversam spațioasa stradă, în mijlocul zgomotosului trafic, el exclamă cu vocea lui joasă : „Nu știu, zău, care din ăștia doi e mai nebun."

„Adevărat ?" spusei eu, trăgîndu-l de sub botul a doi enormi cai de povară, somnoroși. Fyne făcu un salt mare, ferindu-se din calea lor și aterizînd pe bordura trotuarului cu o precizie pur instinctivă ; mintea lui nu avea nimic de-a face cu mișcările pe care le făcea. În mijlocul saltului, și în timp ce plutea grav prin aer, continua să-și dezvăluie sentimentele jignite.

„N-ai crede niciodată ! *Sînt* nebuni !"

Am avut grijă să mă plasez astfel încît, ca să poată sta cu fața la mine, Fyne trebuia să întoarcă spatele hotelului de peste drum. Cred că se bucura că sînt acolo și că are cu cine vorbi. Dar m-am gîndit că trebuie să fi fost o înțelegere greșită în prima declarație pe care mi-o adresă imediat, fără să piardă timp, anume că Anthony fusese bucuros să-l vadă. Era într-adevăr greu de crezut că, îndată ce a deschis ușa, „cumnatul său marinar" a strigat : „O, dumneata ! Exact omul pe care doream să-l văd !"

„L-am găsit stînd acolo și redactîndu-și testamentul", continuă Fyne impresionat, cu vocea lui gravă, din piept.

Aceasta era ceva neașteptat, dar am păstrat o atitudine care nu angaja la nimic, știind prea bine că acțiunile noastre, în ele însele, nu sînt nici nebunești nici sănătoase. Dar nu înțelegeam ce e atît de emoționant în asta. Or Fyne era deosebit de emoționat. Am înțeles mai bine cînd am aflat că comandantul vasului *Ferndale* a dorit ca Fyne să fie unul din martori. Își lăsa soției toată averea. Natural, această cerere, care îl obliga într-un fel să confirme procedeul pe care trebuia să-l combată, trebuie să-i fi apărut destul de nebunească lui Fyne.

„Pe mine ! Pe mine dintre toți oamenii de pe lume !“ repeta el infatuat. Dar vedeam bine că e speriat. Atîta lipsă de tact !

„Știa doar că vin din partea surorii lui. Cum poți pune un om într-o situație atît de jenantă, se plîngea Fyne. M-a făcut să vorbesc mai drastic decît aș fi vrut despre toată afacerea asta penibilă.“

I-am atras atenția, în mod concis și cu ochii mereu la ușa hotelului, că el și soția lui sînt singura legătură pe care căpitanul Anthony o are cu uscatul. Cui altcuiva ar fi putut să se adreseze ?

„Dar i-am explicat că el tocmai sfărîma această legătură, declară Fyne solemn. O sfărîma o dată pentru totdeauna. Și pentru ce ? — pentru ce ?“

Se uita la mine. Aș fi putut poate să-i dau o sugestie pentru ce, dar n-am spus nimic. El reîncepu.

„Soția mea m-a asigurat că fata nu-l iubește cîtuși de puțin. A văzut asta din scrisoarea pe care a primit-o de la ea. Este un pasaj în care ea recunoaște că a fost cu totul lipsită de scrupule cînd a acceptat această ofertă de căsătorie, dar presupune că soția mea n-o va acuza, deoarece a fost în legitimă apărare. Soția mea are ideile ei, dar asta dovedește o lipsă de înțelegere jignitoare a vederilor ei. Jignitoare.“ Mititelul Fyne tăcu, apoi adăugă cu importanță. „N-am pomenit nimic despre asta cumnatului meu — vreau să spun despre vederile soției mele.“

„Nu, am spus eu, la ce-ar fi folosit ?“

„E o adevărată pasiune, admise Fyne pe un ton de parcă ar fi făcut o teribilă descoperire. N-am văzut în viața mea un caz mai disperat și mai inexplicabil. Mă simțeam speriat și trist“, adăugă el, în timp ce eu mă uitam la el cu multă curiozitate și mă întrebam în sinea mea dacă acest excelent funcționar de stat și cunoscut pasionat al drumeției simțise suflul vreunei mari și fatale vrăji de iubire trecînd pe lîngă el în camera aceea a hotelului din East-end. Privi o clipă, ca și cînd ar fi văzut o stafie, un lucru de pe ceea lume. Dar privirea aceea se topi imediat și dădu din cap către mine, cu simplă exasperare, stîrnită de ceva cu totul din lumea asta — orice ar fi fost. „E o treabă grea. Cumnatul meu

nu știe nimic despre femei" strigă el cu aerul unei profunde și experimentate înțelepciuni.

Ce își închipuia el că știe despre femei, n-aș putea spune. Nu cunoșteam nimic despre ocaziile pe care le-ar fi putut avea. Dar acesta e un subiect de care dacă te apropii cu o solemnitate exagerată, s-ar putea ca înțelegerea lui să-ți scape pe de-a întregul. Fără îndoială că Fyne știa ceva despre o femeie care era sora căpitanului Anthony. Și acesta, e de admis, fusese un studiu foarte solemn. I-am zîmbit amabil, iar el, încurajat, își completă gîndul într-un fel cam exploziv :

„Și fata asta care nu înțelege nimic... E curată nebunie."

„Nu știu, am spus eu, dacă condițiile pe mare vor aduce vreo diminuare a pericolului. Dar ceea ce e sigur e că vor avea ocazia să afle totul unul despre celălalt, într-un izolat *tête-à-tête*.

„Pe naiba !" strigă el, pe un ton sec care, în același timp, avea și o nuanță de amară ironie — nu auzisem niciodată un sunet atît de ciudat de urît, aproape oribil. „Uiți pe domnul Smith".

„Ce domn Smith ?" am întrebat eu cu inocență.

Fyne făcu o extraordinară strîmbătură de maimuță. Cred că a fost cu totul involuntar, dar știi, un chip grav, brăzdat de riduri și bărbierit, cînd se schimonosește într-un fel neobișnuit, seamănă foarte mult cu o maimuță. Era o priveliște surprinzătoare, care nu numai că m-a amuțit, dar nici n-am putut să mă mai gîndesc. Trebuie să fi avut o expresie remarcabil de imbecilă.

„Cumnatul meu a considerat foarte amuzant faptul că noi o prezentasem pe fată drept domnișoara Smith, tachinîndu-mă pe tema asta și spunînd că, dacă ar fi auzit de la început adevăratul ei nume, poate că asta l-ar fi reținut. Dar așa, a făcut descoperirea prea tîrziu. Mi-a cerut să-i spun asta lui Zoe, împreună cu încă alte multe prostii."

Fyne îmi dădea impresia de a fi scăpat de un om inspirat de izbucnirea glumeață a unei stări de bună dispoziție. Trebuie să fi fost cît se poate de neplăcut pentru el, iar solemnitatea lui fusese deteriorată, după cît mi-am putut da seama, în cursul respectivei experiențe.

Erau în ea găuri prin care puteam vedea un Fyne nou, necunoscut.

„Nu vei crede, continuă el, dar fata îl consideră pe tatăl ei doar o victimă. Nu știu, izbucni el brusc, printr-o enormă crăpătură a solemnității lui, dacă ea îl crede chiar un sfînt, dar cu siguranță își închipuie că e un martir."

E unul din avantajele acestei magnifice invenții care e închisoarea că-i poți uita pe cei închiși acolo, ca și cînd ar fi morți. Nu e nevoie să te îngrijorezi în privința lor. Nu li se poate întîmpla nimic în care tu să poți interveni. Iar ei nu pot face nimic care ar putea interesa pe careva. Totuși ies de acolo, dar asta nu prea pare un avantaj nici pentru ei și nici pentru altcineva. Uitasem complet de financiarul de Barral. Fata era pentru mine o orfană, dar acum mi-am dat seama dintr-odată de puterea afirmației apreciative a lui Fyne, cînd spusese că e orfană „într-o oarecare măsură". Ar fi fost infinit mai binevoitor din partea legii dacă l-ar fi împușcat, decapitat, strangulat, sau distrus oricum altfel pe acest absurd de Barral care era un pericol pentru o lume morală locuită de o multitudine de creduli, incapabili de a-și purta singuri de grijă. Dar îi atrăsei atenția lui Fyne că, oricît de nebunești erau părerile fetei, nu putea fi declarată nebună din cauza asta.

„Ea gîndește astfel despre tatăl ei, nu-i așa ? Presupun că ni s-ar fi părut mai teafără dacă s-ar fi gîndit numai la ea."

„Sînt sigur, spuse Fyne cu seriozitate, că i-a aruncat niște ochiade disperate lui Anthony."

„Hai lasă ! l-am întrerupt eu, n-ai văzut-o făcînd ochi dulci. Nici nu-i cunoști culoarea ochilor."

„Foarte bine ! N-are importanță. Dar nu s-ar fi ajuns aici dacă ea n-ar fi... E totuna. Îți spun eu că ea l-a încurajat sau acceptat, dacă preferi, numai pentru că se gîndea la tatăl ei. Cred că nu ține deloc la Anthony. Nu ține la nimeni. Și nici n-a ținut vreodată la cineva. Întreab-o pe Zoe. În ce mă privește, eu n-o acuz", adăugă Fyne, lăsîndu-mă să întrezăresc din nou lucruri nebănuite prin rupturile solemnității lui avariate. „Nu ! Pe Dumnezeul meu că n-o acuz — sărmana nenorocită."

Pe tăcute, am fost de acord cu el. Presupun că afecțiunile trebuie, într-un sens, să fie învățate. Dacă există în noi toți o scînteie de iubire înnăscută, ar trebui ațițată cît timp sîntem tineri. A ei, dacă a avut vreodată vreuna, a fost muiată în cel mai urît și coroziv lichid ce se poate imagina. Dar m-a surprins că Fyne, în mod obscur, simțea acest lucru.

„Nu iubește pe nimeni decît pe banditul acela ridicol și reclamagiu", urmă el înveninat, dar mai domol. „Și Anthony o știe".

„O știe ?" am întrebat eu neîncrezător.

„E în stare să-i fi spus chiar ea, afirmă Fyne, cu uimitoare perspicacitate. Dar, fie că da sau nu, i-am spus-o și eu."

„I-ai spus ? Din partea doamnei Fyne, desigur."

Fyne doar clipi din ochi, la această mostră a perspicacității mele.

„Și cum a primit căpitanul Anthony această interesantă informație ?" l-am întrebat.

„Cît se poate de deplasat," răspunse Fyne, care era într-adevăr într-o stare în care nu-i păsa ce vorbe îi scăpau. „El nu mai este același om. M-a rugat să-i spun surorii lui că el nu face nici o remarcă asupra conduitei ei. Foarte deplasat și inconsecvent. Spunea... dar eram obosit de toată această dispută. I-am spus că îi trec cu vederea, starea de excitare în care se află".

„Știi, Fyne, am replicat eu, „un om în închisoare îmi pare ceva atît de incredibil de crud, de aidoma unui coșmar, încît cu greu pot crede în existența lui. Dar desigur nu în legătură cu oricare alte existențe."

„Dar la dracu," țipă Fyne, „doar nu e închis pentru toată viața. Tocmai vor să-i dea drumul. E pe cale să iasă. Ăsta e tot necazul. Pentru ce iese, asta aș vrea să știu. E o treabă mai crudă decît faptul că l-au închis. Asta a fost grija noastră de săptămîni întregi. Înțelegi acum ?"

Am înțeles tot felul de lucruri ! Imediat am văzut în fața mea neliniștea micului Fyne — simplă hrană pentru mirări. Mai departe, într-un fel de umbră și dincolo de lumina zilei și de mișcarea străzii, am văzut silueta unui om țeapăn ca un băț, mișcîndu-se cu pași

mici, însoţit de silueta subţire a unei fete. Iar umbra era ca întunecimea mahalalelor abominabile, a mizeriei, a ticăloşiei, a unei existenţe înfometate şi degradante. Era o uşurare că nu le puteam vedea decît spatele zdrenţăroase şi disperate. El era o fantomă îngrozitoare. Dar ca să-i spun fantomă, însemna doar un rafinament al unui limbaj politicos şi o modalitate de a-ţi împăca propria-ţi teroare cu astfel de lucruri. Închisorile sînt invenţii minunate. Închis-deschis. Foarte ordonat. Închis-deschis. Şi iată ieşind un fel de cadavru, ca să rătăcească în mod îngrozitor, într-o lume cu care nu mai are nici o legătură posibilă şi tîrînd după el înspăimîntătoarea atmosferă alterată a locuinţei lui tăcute. Minunat aranjament ! Funcţionează automat. Şi cînd te uiţi la el, perfecţiunea lui îţi face greaţă, ceea ce pentru un simplu mecanism nu e un succes mic. Greaţă şi spaimă. Aproape că a speriat-o pe acea biată fată pînă la moarte. Imaginează-ţi să ţii de mînă aşa ceva ! Acum înţelegeam încordarea plină de remuşcări pe care o simţisem în vorbirea ei.

„Dumnezeule ! spusei, au de gînd să-i dea drumul ? Nu m-am gîndit niciodată la asta."

Fyne era dispreţuitor, sau faţă de mine, sau faţă de lucruri în general.

„Nu ţi-ai închipuit doar că-l vor ţine închis toată viaţa ?"

În clipa aceea am văzut-o pe Flora de Barral la întretăierea celor două străzi. Şi, imediat, un şir de vehicule care se succedau repede, îmi ascunse silueta subţire, neagră, cu o pată colorată la pălărie. Mergea încet, putea fi prudenţă sau ezitare. În timp ce-l ascultam pe Fyne, priveam cu toată atenţia peste umărul lui, încercînd s-o mai văd pe fată. El continua cu aceeaşi căldură, zdrenţele solemnităţii lui căzînd de pe el la fiecare frază.

Era chiar aşa. El şi soţia lui şi-au dat seama perfect. Bineînţeles că fata nu i-a vorbit niciodată doamnei Fyne despre tatăl ei. Bănuiesc că i-ar fi fost şi greu, cu teoria ei despre nevinovăţie. Dar probabil că se gîndea la asta zi şi noapte. Ce să facă cu el ? Unde să se ducă ? Cum să-şi ducă existenţa împreună ? El nu-şi făcuse niciodată prieteni. Singurele rude erau îngrozitorii veri din East-end. Ştim cum erau. Nimic decît ticăloşie peste tot, ori

în ce parte s-ar fi întors, în această lume nedreaptă și plină de prejudecăți. Iar ca să-l privească fără să-l poată ajuta, simțea că ar fi peste puterile ei.

Nu vreau să spun că îmi treceau prin cap toate aceste gînduri. Nu era necesar. Această completă cunoaștere era în mine, în timp ce mă uitam cu toată atenția peste drumul lat, atît de atent încît n-am auzit pe micul Fyne decît cînd își ridică vocea lui joasă.

„N-o acuz pe fată, spunea el. Anthony e îndrăgostit nebunește de ea. Oricine poate vedea asta. Cum o fi reușit ea să-l farmece, nu pot înțelege. I-a spus „da" numai din cauza acestui idiot și șarlatan de tată al ei. E clar, cînd te gîndești puțin. Dar nu e nevoie nici să te gîndești. Avem proba scrisă de mîna ei. În scrisoarea către soția mea afirmă că a procedat fără scrupule. A recunoscut deschis, ce alt înțeles s-ar putea da cuvintelor ei, aș vrea să știu ? Și astfel, trebuie să se căsătorească înainte ca acest bătrîn idiot să iasă... El va fi surprins, comentă Fyne deodată, pe un ton răutăcios. Va fi așteptat la poarta închisorii de o doamnă Anthony, o doamnă căpitan Anthony. Foarte plăcut pentru Zoe. Și, după cîte știu, cumnatul meu înțelege să-și facă și el apariția, conștiincios. Un mic eveniment de familie. E foarte plăcut, cînd te gîndești. Admirabil ! O încîntătoare reuniune familială. Noi trei împotriva lumii ! Și toate lucrurile de felul ăsta. Și pentru ce ? Pentru o fată care nu se sinchisește de el nici cît de o ceapă degerată !"

Demonul amărăciunii intrase în micul Fyne. Mă uimea de parcă și-ar fi schimbat pielea din albă în neagră. Era tot atît de miraculos. Și își păstra noua lui înfățișare. „Din fericire, sînt unele avantaje în profesia de marinar. Atît timp cît desfide lumea, departe, pe mare, undeva la optsprezece mii de mile departe de aici, nu-mi prea pasă. Mă întreb ce va spune acel interesant individ bătrîn ? Îl mai așteaptă și o altă surpriză. Vor să-l ia cu ei la bordul vasului. Operație de salvare. Gîndește-te numai la Roderick Anthony, în definitiv fiul unui gentleman..."

Îmi dădu un mic șoc. Credeam că va spune „fiul poetului", ca de obicei. Dar în mintea lui nu erau acum astfel de vanități. Gîndul lui nerostit fusese probabil „și unchiul

fetelor mele". Bănuiesc că fusese scuturat sever de către căpitanul Anthony, acolo sus, şi ciuda lui dădea un stimulent formidabil slabului joc al inteligenţei sale. Oamenii aceştia cu imaginaţia moderată, cînd dau peste ceva care le trezeşte facultatea imaginativă, devin foarte pătrunşi.

„Gîndeşte-te numai, ţipa el, toţi trei îngrămădiţi într-o birjă şi Anthony stînd respectuos în faţa acestui puşcăriaş mirat."

Bunul omuleţ rîdea. Un sunet nepotrivit ca să iasă din pieptul lui bărbătesc. Dar ceea ce înrăutăţea lucrurile era gîndul că doar un lucru de nimic, de grosimea unui fir de păr, l-ar fi putut face să ia toată această poveste dintr-un punct de vedere sentimental. Era însă limpede că Anthony nu era diplomat. Cumnatul trebuie să-i fi apărut, ca să vorbesc în limbajul celor de pe uscat, un perfect filistin, cu o inimă ca o puşcă. Nu ştiu ce înţelegea Fyne prin „dispută", dar n-aveam nici o îndoială că aceştia doi se ciondăniseră într-o măsură profund tulburătoare. Cît de mult o fi fost afectat celălalt, nu pot nici să-mi imaginez ; dar omul din faţa mea era teribil de tulburat.

„Într-o birjă ! Să-l ia la bord !" murmuram eu, speriat de schimbarea din Fyne.

„Acesta e proiectul — nimic mai puţin. Dacă ar fi să cred ceea ce mi s-a spus, picioarele abia îi vor atinge pămîntul, între poarta închisorii şi puntea vasului."

Fyne cel schimbat vorbea pe un ton silit mai coborît, pe care-l auzeam fără greutate. Huruitul, diferitele zgomote ale străzii, se liniştiseră pentru moment, în timpul uneia din acele brusce întreruperi, ca şi cînd curentul comerţului ar fi secat la izvoarele lui. Avînd o vedere nestingherită pe deasupra umărului lui Fyne, fui uimit să văd că fata încă era acolo. Credeam că urcase de mult. Dar era acolo subţirica siluetă neagră, faţa ei albă, sub rozele de pe pălărie. Stătea la marginea trotuarului, cum stă lumea pe malul unui rîu, foarte liniştită, ca şi cînd aştepta — sau poate inconştientă de locul unde se află. Cei trei derbedei jerpeliţi, cu figurile abrutizate de băutură (puteam să-i văd şi pe ei, nu mişcaseră din loc) păreau s-o pîndească, ceea ce era oribil.

Între timp, Fyne îmi povestea lucruri remarcabile —

pentru el. Declară la început că, într-un fel, e un adevărat noroc. Apoi mă întrebă dacă nu e curată nebunie să-ți împovărezi existența cu un asemenea perpetuu motiv de amintire. Existența zilnică. Izolata existență în largul mării. Să aduci o asemenea încordare în plus în solitudinea și așa destul de grea pentru doi oameni, era lucrul cel mai nebunesc. Relațiile nedezirabile erau destul de rele pe uscat. Dar le puteai face să înceteze, sau cel puțin puteai să uiți de existența lor din cînd în cînd. El însuși se pregătea să uite de existența cumnatului său, cît mai mult posibil.

Acesta era sensul general al remarcilor lui, nu chiar exact cuvintele lui. Mă gîndeam că existența cumnatului nu fusese niciodată prea jenantă pentru el, dar că acum bineînțeles, va trebui să se abțină de a face aluzii la „fiul poetului, știți". Spuneam „da", „da", în pauze, pentru că mă temeam să nu se întoarcă ; și tot timpul urmăream intens fata. Mă gîndeam că știam acum ce voia să înțeleagă prin acel „a fost cît se poate de generos". Da. Generozitatea de caracter poate trece un om prin orice situație. Dar de ce nu se ducea la omul ei generos ? Pentru ce stătea acolo, cramponată de pămîntul acela solid pe care desigur că îl ura cum trebuie să urăști locul în care ai fost chinuit, disperat, nefericit ? Deodată se mișcă. Avea oare de gînd să traverseze ? Nu. Se întoarse și începu să meargă încet, aproape de bordura trotuarului, reamintindu-mi de clipa cînd am descoperit-o pășind pe marginea adîncii prăpăstii verticale. Era aceeași impresie, aceeași înfățișare, dreaptă, subțire, cu capul rigid și mîinile ușor încleștate în față, numai că acum o umbreluță atîrna de ele. Am văzut ceva hotărîtor în acest mers voit, spre ușa modestă pe a le cărei panouri de sticlă scria *Intrarea în Hotel.*

Era în fața ei acum și mă gîndeam că iar se va opri, dar nu ! Se abătu din drum, țeapănă — în clipa cînd nu era nimeni în apropierea ei ; avea acea porțiune de trotuar numai pentru ea — cu o încetineală neînsufletită, de parcă ar fi mișcat-o ceva din afara ei.

„Un afurisit de pușcăriaș", țipa Fyne.

Cu sunetul acelui cuvînt care îmi ofensa urechea, am văzut fata întinzîndu-și brațul, împingînd ușa, atît cît

s-o deschidă puțin și dispărînd înăuntru. Am văzut clar mișcarea aceea, mîna întinsă înainte, ca a unui somnambul.

Dispăruse, silueta neagră se topise în întunericul ușii deschise. Cîtva timp, Fyne nu mai spuse nimic ; iar eu mă gîndeam la fata urcînd sus, apărînd dinaintea bărbatului. Se uitau ei oare unul la altul în tăcere și simțind că erau singuri în lume, cum fac iubiții cînd se întîlnesc ? Dar acea frumoasă privire era desigur imposibilă pentru Anthony, marinarul, imediat după aprinsul dialog cu Fyne, emisarul unei ordini a lucrurilor care se oprește la marginea mării. Cît de tulburat era, n-aș putea spune pentru că nu știam ce avusese de ascultat impetuosul amant.

„Intenționează să-l ia pe bătrîn pe mare cu ei ?" am întrebat. „Dar bine, la drept vorbind nici nu văd ce altceva ar fi putut face cu el. I-ai spus cumnatului dumitale ce crezi despre asta ? Mă întreb ce-o fi răspuns el."

„Foarte deplasat, repetă Fyne. Maniera sa a fost ofensivă, batjocoritoare la început. Nu vreau să spun că a fost aspru în cuvinte. Ce dracu, doar nu sînt un prostănac vrednic de dispreț. Dar exulta că a pus mîna pe o sărmană nenorocită de fată."

„E aproape sigur că va fi mult mai puțin sărmană și nenorocită", murmurai eu.

Se părea că exultarea căpitanului Anthony îi călcase pe nervi lui Fyne. „I-am spus clar că este îngrozitor de egoist în toată povestea asta", afirmă el pe neașteptate.

„L-ai făcut egoist ! am exclamat eu, cam luat prin surprindere. Dar fata crede că, dimpotrivă, a fost foarte generos !"

„Ce știi dumneata despre asta ?" mormăi Fyne. Rupturile și tăieturile solemnității lui se închideau treptat, dar era pe cale să devină o solemnitate ursuză. „Generozitate ! Sînt dispus să-i dau un alt nume. Nu. Nu nebunie, îmi strigă el, cînd tocmai încercam să-l întrerup. Un altul, ceva mai rău. N-am nevoie să-ți spun ce anume", adăugă cu un înțeles cumplit.

„Desigur. N-ai nevoie, decît dacă vrei", i-am spus, inexpresiv. Niciodată micul Fyne nu mă interesase așa de mult, de la începutul afacerii Barral-Anthony, cînd am întrezărit pentru prima oară posibilități în el. Posibi-

litățile oamenilor stupizi sînt excitante, pentru că, atunci cînd apar, ele sugerează cazuri legendare de „posedare", nu chiar de diavol dar, oricum, de un spirit ciudat.

„I-am spus că e o rușine," continuă Fyne. „Chiar dacă fata i-a făcut ochi dulci — dar cred, ca și dumneata, că nu i-a făcut. Da ! O rușine să profite de deprimarea unei fete — o fată care nu-l iubește cîtuși de puțin."

„Crezi că lucrurile stau chiar așa prost ? spusei eu, „pentru că, știi, eu nu cred."

„Ce poți dumneata crede despre asta, îmi ripostă el cu o privire solemnă." Eu mă conduc după scrisoarea pe care a scris-o soției mele."

„A ! Acea faimoasă scrisoare. Dar de fapt nici n-ai citit-o !"

„Nu, dar soția mea mi-a povestit-o. Bineînțeles e o scrisoare cît se poate de deplasată, avînd în vedere împrejurările. Pe doamna Fyne a durut-o să descopere cît de complet greșit fusese înțeleasă. Dar ceea ce a scris nu e totul. Mai este și ceea ce nevastă-mea a putut citi printre rînduri. Ea spune că fata este în adevăr îngrozită."

„N-a avut de la viață prea multe motive care să-i dea vreun curaj special pentru ea, sau vreo mare încredere în speța umană. Asta e foarte adevărat. Dar că ar fi îngrozită, pare o exagerare."

„Aș vrea să știu motivele pe care le ai ca să vorbești astfel, întrebă Fyne cu o solemnitate jignită. Eu nu văd nici unul. Dar am avut suficientă autoritate ca să-i spun cumnatului meu că dacă crede cumva că face un gest cavaleresc și frumos, se înșală. Înțeleg foarte bine că va face tot ce-i va cere ea să facă, dar că, în orice caz, e o tranzacție nemiloasă."

Pentru moment am simțit că s-ar putea să fie așa. Fyne zări un tramvai care se apropia și se îndreptă spre el, să-l prindă.

„Ai dumneata un plan mai milos ?" am strigat după el.

N-a răspuns, a sărit pe platforma din spate și numai atunci s-a uitat îndărăt. Schimbarăm o fluturare de mînă, formală. Ne și privirăm unul pe celălalt. El mînios, îmi închipui, iar eu cu mirare. Mai pot menționa că a fost pentru ultima oară. Din ziua aceea n-am mai dat ochi cu familia Fyne niciodată. Ca de obicei, mi s-a întîmplat

ceva neașteptat. N-avea nimic de-a face cu Flora de Barral. Fapt este că am plecat. Chemarea mea nu era ca a ei. N-am fost solicitat cu o pasionată vehemență, ori cu o duioasă blîndețe, care face totul mai frumos și irezistibil prin farmecul generozității, virtute tot atît de misterioasă ca oricare alta, dar cu o strălucire a ei proprie. Nu. Era o prozaică ofertă de angajament în condiții destul de bune pe care, judecînd că mi-am risipit un timp destul de lung pe uscat, am acceptat-o fără presimțiri rele. Și, odată ieșit din indolența mea, am plecat, după cum mi-era obiceiul, foarte, foarte departe și pentru mult, mult timp. Ceea ce e o altă dovadă a indolenței mele. Cît de departe a mers Flora, n-aș putea spune. Dar am să-ți spun părerea mea : părerea mea e că a mers atît de departe cît a fost în stare — cît a putut suporta — cît a trebuit....

Partea a II-a

CAVALERUL

Capitolul I

VASUL *FERNDALE*

AM SPUS CĂ POVESTEA FLOREI DE BARRAL mi-a fost relatată pe etape. Cînd a ajuns cu istorisirea la această etapă, nu l-am mai văzut pe Marlow cîtva timp. În cele din urmă, într-o seară devreme, îndată după-masă, îşi făcu apariţia la mine acasă.

Aşteptasem vizita lui pregătit să fac o remarcă la care mă gîndisem după ce plecase.

— Ascultă, l-am atacat imediat, de unde poţi fi sigur că Flora de Barral a fost vreodată pe mare ? La urma urmei, soţia căpitanului de pe *Ferndale* — „doamna care nu trebuia să fie deranjată", cum spunea bătrînul paznic — s-ar putea să nu fi fost Flora.

— Bine, ştiu, spuse el, dar vezi că eu am ţinut legătura cu domnul Powell.

— Nu mai spune ! am strigat eu. Asta e prima dată c-o aflu. Şi de cînd ?

— Păi chiar din prima zi. Dumneata ai plecat în oraş şi m-ai lăsat la han. Am dormit la ţărm. A doua zi dimineaţa domnul Powell a venit pentru micul dejun şi după prima jenă a întîlnirii cu un om cu care ţi-ai petrecut noaptea povestind, am descoperit în noi o simpatie reciprocă.

Cum eu descoperisem lucrul acesta înaintea lor, n-am fost surprins.

— Aşadar aţi păstrat legătura, spusei.

— N-a fost prea greu. Cum el se învîrtea mereu pe fluviu, am închiriat o goeletă bine

echipată, de trei tone, ca să fiu mai la egalitate. Powell era prietenos dar evaziv. Nu cred că a vrut vreodată să mă evite. Dar fapt e că obișnuia să dispară uneori departe pe fluviu, într-un fel foarte misterios. Poți acosta oriunde și să fugi să te ascunzi undeva pe uscat — dar ce se întîmpla cu cuterul lui de cinci tone ? Nu poți să-l iei în mînă ca pe-o valiză.

Apoi iar apărea dintr-odată pe fluviu, așa, cînd nici nu te mai gîndeai la el. Mie nu-mi place să mă dau bătut. De aceea am închiriat goeleta echipată a lui Dingle. Era astfel amenajată ca să poată dormi pe ea doar un om și un cîine. Dar n-aveam nici un cîine prieten pe care să-l invit. Cîinele lui Fyne care a salvat viața Florei de Barral a fost ultimul cîine prieten pe care l-am întîlnit. Mă simțeam cam singur navigînd, dar și acest lucru, pe apă, are uneori farmecul său. Urmăream visător misterul lui Powell, care tot dispărea, și priveam în jurul meu la diferitele ambarcațiuni, gîndindu-mă la Flora, la întîmplările vieții — și, știi, era foarte simplu.

— Ce era simplu ? am întrebat eu cu naivitate.

— Misterul.

— Misterele în general sînt simple, spusei.

Marlow mă privi o clipă, într-un fel ciudat.

— Ei bine, află că am descoperit misterul dispariților lui Powell. Luase obiceiul de a intra în unul din acele golfulețe de pe coasta Esex-ului, în care poate pătrunde fluxul. Aceste golfuri mititele sînt așa de puțin evidente încît pînă cînd n-am studiat harta foarte atent, nici n-am știut de existența lor. Într-o după amiază am remarcat iahtul lui Powell îndreptîndu-se spre țărm. În timp ce mă apropiam de mîlosul mal, iahtul lui a dispărut. Dar atunci puteam vedea gura golfului. Fluxul fiind scăzut, cu riscul de a mă afunda în mîl, m-am îndreptat spre interior. Tot ce aveam ca ghid era vîrful acoperișului unui fel de clădire joasă. Am intrat mai mult prin noroc decît datorită unei bune cîrmiri. Soarele apusese ceva mai înainte ; vasul meu luneca ușor într-un fel de canal întortochiat, între două maluri plate, acoperite cu iarbă. De ambele părți se desfășura cîmpia netedă a Esexului, perfect liniștită. Tot ce-am văzut mișcînd a fost un bitlan

care zbura foarte jos apoi a dispărut în întuneric. Înainte de a fi mers o jumătate de milă, am ajuns la clădirea al cărei acoperiș îl văzusem de pe apele rîului. Arăta ca un mic hambar. În fața clădirii, un șir de piloni înfipți în malul moale și pe care erau fixate cîteva scînduri, forma un fel de debarcader. Odată cu căderea nopții totul devenise negru, încît abia puteam distinge adînciturile albicioase ale unor urme de căruțe, întinzîndu-se peste ținutul mlăștinos pînă departe, înspre locurile mai înalte. Nu se auzea nici un zgomot. Pe fondul slabei lumini a cerului am putut vedea catargul cuterului lui Powell, acostat nu mai departe de vreo douăzeci de metri de țărm, dincolo de întunecatul hambar, sau ce-o fi fost. L-am salutat cu un strigăt puternic. Nici un răspuns. După ce am fixat bine goeleta mea, am mers dealungul țărmului să mă uit la vasul lui Powell. Fiind mult mai mare decît al meu, atingea pămîntul. Glisiera de la tambuchi, închisă și încuiată. Powell era plecat. Plecase undeva în acel întunecat și tăcut ținut mlăștinos. Nu văzusem nici o casă, nicăieri pe-aproape ; părea să nu fie nici o locuință omenească pînă departe ; iar acum cînd întunericul se lăsa și mai adînc pe pămînt, nu se vedea strălucind nici o singură lumină. Totuși, bănuiam că trebuie să fie vreun sat sau măcar un cătun, nu prea departe ; sau doar una din acele mici și misterioase hanuri de țară, peste care dai uneori în locurile cele mai neașteptate și mai singuratice.

Tăcerea era apăsătoare. M-am întors pe goeleta mea, mi-am făcut cafea pe o lampă de spirt, am rontăit cîțiva biscuiți și m-am întins la pupa să fumez și să privesc la stele. Pămîntul era o simplă umbră tăcută și pustie pînă cînd un bou apăru de undeva, tot ca o umbră. Veni repede chiar pînă la marginea malului, de parcă ar fi vrut să sară pe punte ; își întinse botul peste goeleta mea, mugi odată tare, apoi plecă disprețuitor în bezna din care venise. Nu mă așteptam la vizita unui bou, deși, dacă m-aș fi gîndit puțin, aș fi putut bănui că trebuie să existe cirezi întregi de vite și turme de oi pe acele locuri mlăștinoase. Apoi totul deveni liniștit ca și mai înainte. Puteam să-mi imaginez că am ajuns pe o insulă pustie. De fapt,

cum stam tolănit și fumam, o senzație de absolută singurătate creștea în mine. Și tocmai cînd devenise mai intensă, foarte brusc și fără nici un zgomot preliminar, auzii pași repezi și hotăriți pe micul debarcader. Cineva, venind pe urmele de căruță, tocmai pășea pe platforma de scînduri. Acel cineva nu putea fi decît domnul Powell. Deodată se opri scurt, descoperind că erau două catarge lîngă țărm, acolo unde el lăsase numai unul. Apoi continuă să meargă liniștit pe iarbă. Cînd îi vorbii, rămase uluit.

„Cine-ar fi crezut să te văd aici !" exclamă el, după ce-mi răspunse la bună seara.

I-am spus că am alergat după tovărășia unui om. De altfel era foarte adevărat.

„Știai că sînt aici ?" întrebă el.

„Bineînțeles, îi răspunsei, nu-ți spun că am venit după tovărășie de om ?"

Este în adevăr un om de treabă, continuă Marlow, și capacitatea lui de mirare se pare că se epuizează repede. Căci mi se adresă în cel mai firesc mod : „Atunci vino la bord cu mine. Am destul ca să cinăm amîndoi". Avea la subțioară un pachet voluminos. Cum îți poți închipui, n-am așteptat să fiu rugat de două ori. Cuterul lui avea o cabină mică, curată, destul de mare pentru două persoane, nu numai ca să doarmă, dar și să stea să fumeze. Am lăsat tambuchiul larg deschis. Cît despre proviziile lui pentru cină, nu erau grozave. Se plînse că prăvăliile din sat erau mizerabile. Era un sat mare, la o depărtare cam de doi kilometri și ceva. Mă gîndeam că îi trebuise cam mult timp ca să-și facă cumpărăturile ; dar, firește, n-am spus nimic. Nu voiam să vorbesc decît cu scopul de a-l stimula să povestească.

Și ai reușit ? l-am întrebat eu.

— Da, spuse Marlow, am reușit. Trăsăturile feței lui luînd o expresie impenetrabilă, care mă asigura oarecum de succesul lui mai mult decît ar fi făcut-o un aer triumfător.

— L-ai făcut să vorbească ? am întrebat după cîteva clipe de tăcere.

— Da, ...despre el însuși.

— Și referitor la ceea ce doreai ?

— Dacă înțelegi prin asta, spuse Marlow, călătoria pe *Ferndale*, atunci tot da. L-am făcut să vorbească despre acea călătorie care n-a fost prima a Florei de Barral. Omul acesta, după cum ți-am spus, e simplu, iar facultatea lui de a se mira nu e prea mare. E unul din acei oameni care nu-și făurise teorii asupra faptelor. Oamenii sinceri, neprefăcuți, necomplicați, nu prea au teorii. Și nici spirit de pătrundere. Dar în cazul acesta n-avea importanță. Am — avem — informațiile de la han. Cunoaștem povestea Florei de Barral. Știm cîte ceva și despre căpitanul Anthony. Avem secretul situației. Din partea lui, omul era otrăvit de-atîta milă și duioșie. O, da. Otrăvit nu e un cuvînt prea tare ; știi doar că iubirea și dorința îmbracă multe forme deghizate. Cred că fata fusese sinceră față de el, cu acea sinceritate a femeilor cărora sinceritatea totală le este imposibilă, deoarece siguranța lor depinde atît de mult de reticențe bine chibzuite. Nu vreau să cad în sarcasme ieftine. Există o necesitate în lucrurile acestea și, în orice caz, ea n-ar fi putut vorbi cu voce sigură în fața impetuozității lui, pentru că n-a avut timp să înțeleagă nici care era starea sentimentelor ei, nici natura precisă a ceea ce făcea.

Chiar dacă ar fi vorbit clar, el era, cred, prea transportat de fericire ca s-o audă bine. Nu vreau să spun că era un prost. Doamne ferește, nu ! Dar nu avea nici un antrenament în convenienţele uzuale și trebuie să ne amintim că nu avea nici un fel de experiență în privința femeilor. Nu putea avea decît o concepție ideală a poziției sale. Dar idealul nu e adesea decît o viziune orbitoare a realității.

Și iată-l intrînd la el pe Fyne, Jignitul, dacă pot să mă exprim așa de ireverențios, jignit la un grad așa de înalt din cauza felului în care soția lui interpretase scrisoarea fetei. Intră cu vorbele lui meschine și crude, ca o găleată cu apă peste o flacără. Desigur, un șoc. Dar efectele unei găleți cu apă sînt diferite. Depinde de felul flăcării. O simplă vîlvătaie de paie uscate, bineînțeles... Dar aici nu putea fi vorba de paie. Anthony de pe *Ferndale* nu era, nu putea fi, o specie de om pentru un foc de paie. Sînt flăcări pe care o găleată de apă le ridică pînă la cer.

Ne-am putea întreba ce s-a întîmplat cînd, după plecarea lui Fyne, şovăielnica fată s-a urcat în fine şi a deschis uşa camerei unde omul nostru, sînt sigur, nu era stins. O, nu ! Nici rece ; orice altceva ar fi putut fi.

E de conceput c-ar fi putut ţipa la ea în primul moment de umilire şi exasperare : „A, dumneata ! Pentru ce ai mai venit ? Dacă-ţi sînt aşa de odios încît ai scris surorii mele ca să i-o spui, îţi restitui cuvîntul dat." Dar — vezi — nu se poate să fi fost aşa. Sînt sigur că îndată după aceea s-au dus împreună, într-o trăsură, să viziteze vaporul, aşa cum se înţeleseseră. Acesta e motivul care m-a făcut să spun că Flora de Barral mai fusese pe mare...

— Da, aşa pare să fie, am admis eu. Dar chiar fără asta — dacă. aşa cum crezi, însăşi dezolarea acelei figuri tinereşti avea în ea un fel de farmec pervers seducător, care îşi făcea drum spre compasiunea şi simţurile lui (şi orice e posibil) — atunci astfel de cuvinte nu puteau fi rostite.

— S-ar fi putut să-i scape fără voia lui, observă Marlow. În orice caz un fapt e sigur : s-au dus împreună să viziteze nava.

— Tragi concluzia, de aici, că nimic altceva nu s-a spus ? am întrebat.

— Mi-ar fi plăcut să văd prima întîlnire a privirilor lor, acolo, sus, urmă Marlow. Şi poate că nimic n-a fost spus. Dar nici un bărbat nu iese dintr-o astfel de „discuţie" (cum o numea Fyne), fără să poarte unele urme. Şi poţi fi sigur că o fată atît de lovită, ar fi fost sensibilă la cel mai mic semn de răceală. Ea era neîncrezătoare ; nu putea fi altfel ; căci puterea răului e cu atît de mult mai viguroasă decît cea a binelui, încît nu putea să nu considere încă pe oribila guvernantă ca pe o autoritate. Cum s-ar fi putut aştepta cineva din partea ei să se lepede de teribilul prestigiu al acelei lungi dominaţii ? Ea nu putea decît să creadă ceea ce i se spusese ; că e odioasă şi incapabilă să inspire iubire. Era crud de adevărat — *pentru ea*. Oracolul atîtor ani vorbise în cele din urmă. Numai alţii nu descopereau asta imediat... N-am să merg aşa departe încît să spun că ea o credea în întregime. Asta n-ar prea fi fost posibil. Dar oare nu avem, chiar cei mai încrezuţi şi mai satisfăcuţi dintre noi, mo-

mentele noastre de îndoială ? Nu ? De, eu nu știu. S-ar putea să fie ființe norocoase pe lumea asta, incapabile de a crede ceva rău despre ei înșiși. În ceea ce mă privește, am să-ți spun că o dată, cu mulți ani în urmă, un tip cu care avusesem de-a face într-o oarecare afacere — un tip abil pe care realmente îl disprețuiam — spunea în dreapta și-n stînga despre mine că sînt un ipocrit desăvîrșit. Nici n-avea cum să știe asta. Dar așa îi convenea lui să spuie. Nu-i dădusem nici un temei pentru o astfel de calomnie. Totuși, din ziua aceea, sînt momente cînd îmi aduc aminte și fără voia mea mă întreb : „Dar dacă e adevărat ?" E absurd. Dar de vreo două ori aproape că mi-a influențat comportarea. Și totuși eu nu eram o fetiță ignorantă și impresionabilă. Îmi dădusem seama cu mult înainte de exacta măsură a lipsei de valoare a acelui individ. El nu fusese niciodată pentru mine o persoană cu prestigiu și putere, așa cum fusese îngrozitoarea guvernantă pentru Flora de Barral. Îți dai seama ce înseamnă puterea sugestiei ? Trăim la cheremul unei lumi răuvoitoare. Uneori un sunet, o simplă perturbare a aerului, se întipărește adînc în sufletul nostru. Flora de Barral fusese mai mult uluită decît convinsă de prima impetuozitate a lui Roderick Anthony. S-a lăsat antrenată de o forță misterioasă din adîncul ei, după cum tatălui ei îi fugise terenul de sub picioare la neașteptata putere a unor reclame de succes.

Se duseră la bordul vaporului în dimineața aceea. *Ferndale* tocmai venise la cheiul de încărcare. Singura creatură vie la bord era paznicul. Dacă era același pe care ni-l descrisese Powell sau altul, nu știu. Probabil că era un altul. Acesta uitîndu-se peste bord, a văzut, cu propriile lui cuvinte, „pe căpitan, venind de după colțul celei mai apropiate magazii, în compania unei fete". El lăsă scara în jos, pînă la debarcader.

— De unde știi toate astea ? l-am întrebat eu.

Marlow scoase un impacientat :

— Ai să vezi, încetul cu-ncetul. Flora se sui prima și se opri pe punte unde rămase tăcută pînă cînd căpitanul o luă de braț și o conduse la pupa. Paznicul le deschise salonul. Avea cheile de la toate cabinele și intră cu pași greoi în urma lor. Căpitanul îi porunci să deschidă

toate uşile, absolut toate uşile, cabinele de pasageri, coridoarele, cămara, toate, apoi îl trimise la plimbare.

Ferndale era o navă confortabilă, chiar luxoasă. La capătul unui culoar care pornea de la dunetă, era un salon lung, a cărui somptuozitate îşi mai pierduse din strălucire, dar era foarte spaţios şi confortabil. Covoarele erau aşternute pe jos, lămpile suspendate şi toate lucrurile la locurile lor, chiar şi argintăria din bufet. Două cabine mari lîngă pupa se deschideau în afara acesteia, cîte una de fiecare parte a cîrmei. Aceste două cabine comunicau printr-o mică sală de baie situată între ele. Una din ele era amenajată ca salon al căpitanului. Cealaltă era vacantă şi mobilată cu fotolii şi o masă rotundă, mai asemănătoare cu o cameră de pe uscat, exceptînd lunga banchetă curbă, care urma forma pupei. Într-o oglindă uşor înclinată, Flora dădu cu ochii de o fată palidă, cu pălărie de pai albă, garnisită cu trandafiri, distantă, incetoşată, de parcă ar fi fost scufundată în apă şi fu surprinsă să se recunoască pe sine printre lucrurile care o înconjurau. I se păreau arbitrare, bizare, străine. Căpitanul Anthony trecu mai departe, iar ea îl urmă. Îi arătă şi celelalte cabine. Vorbea tot timpul tare, cu o voce care ei îi părea s-o fi cunoscut de mult cit se poate de bine ; şi totuşi, reflectă ea, n-o auzise de multe ori în viaţa ei. Ea nu prea urmărea ceea ce spunea el. Vorbea despre lucruri relativ indiferente şi pe un ton cam prost dispus ; dar simţea în jur vorbele acelea, ca pe o mîngîiere, iar cînd el tăcu, a putut auzi în tăcerea bruscă şi alarmantă, bătăile pripite ale propriei ei inimi.

Paznicul se tot mişca de colo-colo, pe dunetă, fără să poată auzi ceva şi urmărind să nu fie văzut. În acelaşi timp, cu abilitate şi prudenţă, profitînd de uşile deschise, putea să vadă pe căpitan şi pe „fata aceea" pe care căpitanul o adusese la bord. Căpitanul îi arăta totul cu de-amănuntul. Prin întreaga lungime a coridorului, avînd în perspectivă salonul, paznicul putea avea unele privelişti interesante a celor doi care intrau şi ieşeau din diferite cabine, traversînd dintr-o parte în alta, rămînînd invizibili pentru un timp, în unul sau altul din saloane şi apărînd apoi din nou în depărtare. Fata, urmînd mereu pe căpitan, îşi ţinea în mîini umbrela. În general, ţinea

capul în jos, dar din cînd în cînd se uita pe sus. Aveau multe să-şi spună unul altuia şi păreau să uite că nu erau singuri pe vapor. Îl văzu pe căpitan punîndu-şi mîna pe umărul ei şi se pregătea cu oarecare interes pentru ceea ce ar putea urma, cînd „bătrînul" păru să-şi amintească de ceva şi porni cu paşi mari în lungul salonului. Atunci paznicul s-a ferit repede, după cum şi era de aşteptat, şi îl auzi pe căpitan trîntind uşa interioară a coridorului. După această dezamăgire, paznicul aşteptă, cu pică, să-i vadă plecaţi, ceea ce se întîmplă mai curînd decît se aşteptase. Fata fu prima care apăru pe punte. Ca şi mai înainte, nu se uită deloc în jurul ei. Nu se uita la nimic şi părea aşa de grăbită să se vadă pe ţărm, încît coborî pasarela fără să-l mai aştepte pe căpitan.

Ceea ce-l izbi pe paznic mai mult fu expresia absentă a căpitanului, ţinîndu-se după fată şi părînd că nu vede nimic. Trecu pe lîngă el fără să-l observe, fără nici un ordin, fără o privire măcar. Căpitanul nu făcuse asta niciodată. Întotdeauna avea un semn şi o vorbă plăcută pentru fiecare. Pentru această desconsiderare paznicul trase o concluzie nefavorabilă în privinţa ciudatei fete. Le lăsă timp să ajungă la debarcader înainte ca el să traverseze puntea, apoi le mai aruncă o privire peste balustradă. Căpitanul prinse braţul fetei chiar cînd două vagonete trase de un cal treceau pe lîngă ei, ascunzîndu-i de tot de privirea paznicului.

În dimineaţa următoare, cînd ofiţerul secund veni la bord, el îi povesti despre vizită şi se exprimă defăimător în privinţa fetei care „pusese mîna pe căpitan". „Nu arată sănătoasă, explică el. De asemenea, îmbrăcăminte sărăcăcioasă", adăugă dispreţuitor.

Secundul se arătă foarte interesat. Fusese cu Anthony pe vapor de mai mulţi ani şi stabilise, în cursul multor şi lungi călătorii, raporturi de familiaritate, ceea ce nu era de aşteptat de la un om cu caracterul lui Anthony. Dar în acea intimitate a mării care se dezvoltă încetul cu încetul, care datorită duratei şi solitudinii îşi are momentele ei lipsite de rezervă, nu se spusese nici un cuvînt, nici chiar întîmplător, care să-l pregătească a vedea pe căpitanul său asociat cu vreun fel de fată ! S-o aducă la bord şi să-i arate toate cabinele ! Asta era cam prea de

tot. Căpitanul Anthony ar fi trebuit să se gîndească mai bine.

Franklin (acesta era numele secundului) se simțea dezamăgit, aproape deziluzionat. Stupid lucru ! Iată un zăpăcit de paznic bătrîn care pălăvrăgește. Îl dojeni pe paznic și încercă să nu se mai gîndească la această prostie fără importanță, pentru că ea îl diminua pe căpitan în ochii săi de subaltern devotat.

Franklin trecuse de patruzeci de ani. Mama sa încă trăia. Pentru el, mama trecea înaintea tuturor femeilor, tot așa cum pe căpitanul Anthony îl situa înaintea tuturor bărbaților. Am putea bănui că aceste „grupuri" nu erau prea mari. Plecase pe mare la o vîrstă foarte fragedă. Afecțiunea care o avea pentru aceste două ființe, care în parte eclipsa tot restul omenirii, nu era desigur asemănătoare ; deși într-o vreme avea convingerea că el „le purta de grijă" la amîndoi. „Bătrîna doamnă", bineînțeles, trebuia îngrijită toată viața ei. Cît privește pe căpitanul Anthony, Franklin obișnuia să spuie : de ce l-ar părăsi ? nu era probabil să întîlnească un marinar mai bun, sau un om mai cumsecade, sau un vapor mai confortabil. Cît despre încercarea de a avansa, ofertele de comandant de vapor nu se găseau pe toate drumurile și dacă totuși aceasta s-ar întîmpla, căpitanul Anthony i-ar da o mînă de ajutor, ca oricare altul pe lume.

După descrierea domnului Powell, Franklin era un om scurt, îndesat, cu părul negru, puțin chel în creștet. Capul său înfundat între umeri, ochii bulbucați și fața roșie, îi dădeau un aer de apoplectic. Cînd stătea liniștit, fața lui aprinsă avea o expresie nostim melancolică.

După ce paznicul îi dădu toate cheile și fu trimis să-și vadă de treburile lui și să nu mai clevetească despre ceea ce nu-l privește, domnul Franklin se duse la pupa. Deschise ușile una după alta ; iar în salon, în cabina căpitanului și peste tot se uită cu grijă ca și cînd s-ar fi așteptat să vadă pe pereții despărțitori, pe punte, în aer, ceva neobișnuit — semne — urme, emanări, umbre — nici el nu știa ce — vreo subtilă schimbare în urma trecerii unei fete. Dar nu era nimic. Intră în cabina neocupată de la pupa și rămase cîtva timp acolo, deșurubînd cele două hublouri de la pupa. În absența oricăror evidențe

materiale, neliniștea sa se risipi. Aruncînd o ultimă privire în jurul său ieşi şi se găsi în prezenţa căpitanului, care venea din celălalt capăt al salonului.

Franklin se uită imediat să vadă fata. Dar nu se vedea nici o fată. Căpitanul îl întrebă repede : „A, eşti aici, domnule Franklin ?" Iar secundul spuse : „Aeriseam puţin pe-aici, domnule căpitan". Apoi căpitanul, cu pălăria trasă pe ochi, îşi puse bastonul pe masă şi întrebă în felul său amabil : „Cum ai găsit-o pe mama dumitale, Franklin ?" „Mulţumesc, domnule căpitan, bătrîna doamnă e cît se poate de bine". Apoi n-au mai avut nimic să-şi spuie unul altuia. Franklin fu cuprins de-un sentiment ciudat şi tulburător. El, abia întors din concediu, vaporul abia sosit la locul de ancorare, căpitanul abia venit la bord şi aparent nimic de spus ! Multele întrebări care fusese nerăbdător să le puie, ca şi diferitele treburi care trebuiau făcute îi fugiseră din minte. I se păru şi lui că n-ar mai avea nimic de spus.

Căpitanul, luîndu-şi bastonul de pe masă, intră în cabina lui şi închise uşa după el. Franklin rămase nemişcat un moment apoi porni încet spre punte. Dar înainte de a ajunge la celălalt capăt al salonului, se auzi strigat pe nume. Se întoarse înapoi. Căpitanul privea din uşa cabinei sale. Franklin spuse : „Da, domnule căpitan". Dar căpitanul, tăcut, se aplecă puţin înainte, apucînd clanţa uşii. Franklin înaintă spre pupa cu ochii la el. Cînd ajunse aproape de tot, rosti din nou, de data asta întrebător : „Da, domnule căpitan ?" Dar tot linişte. Ofiţerului secund nu-i plăcea să fie privit în felul acesta, un fel cu totul nou pentru căpitanul său, o privire sfidătoare şi sfioasă totodată, ca un om care se simte bolnav şi vrea să-ţi atragă atenţia. Franklin se uită la căpitan, simţi că ceva e în neregulă şi, în simplicitatea lui, îşi exprimă simţimîntul întrebînd de-a dreptul :

„Ce e cu dumneavoastră, domnule căpitan ? Ce e în neregulă ?"

Căpitanul tresări uşor şi felul privirii lui se schimbă într-un fel de sinistră surpriză. Franklin se simţi foarte prost iar căpitanul întrebă neglijent :

„Ce te face să crezi că e ceva în neregulă ?"

— N-aş putea spune exact ce. Nu arătaţi ca de obicei, domnule căpitan, recunoscu Franklin deschis.

„Se pare că ai nişte ochi ai naibii de pătrunzători, spuse căpitanul pe un ton aşa de agresiv, încît Franklin fu înclinat să se apere.

„Au trecut mai mult de şase ani de cînd sîntem împreună, domnule căpitan, aşadar e de presupus că vă cunosc puţin. Am putut vedea imediat ce-aţi venit că e ceva în neregulă."

„Domnule Franklin, spuse căpitanul, e adevărat, sîntem împreună de şase ani şi mai bine, dar nu te-am cunoscut ca pe un cititor de feţe. Totuşi nu eşti un cititor corect. E foarte departe de a fi ceva în neregulă. Înţelegi ? Atît de departe de a fi rău, pe cît de departe poate să fie. Asta ar trebui să te înveţe să nu faci presupuneri greşite. Lasă asta pe seama celor de pe uscat. Ei se pricep să descopere ceea ce e în neregulă. Aş spune că numai ei ştiu ce-au făcut din lumea asta. Au încurcat-o rău de tot, asta e clar. Au făcut din ea un loc al naibii de urît, domnule Franklin. N-ai habar despre asta ? Sigur că nu, noi marinarii nu ştim. Numai din cînd în cînd ne lovim de cîte ceva destul de crud sau de viclean ca să ni se facă părul măciucă. Iar cînd vezi un caz de ticăloşie şi vrei să-l îndreptţi nu e aşa uşor pe cît pare... A ! Te-am chemat înapoi ca să-ţi spun că vor veni o mulţime de lucrători, tîmplari şi alţii, care vor fi la bord mîine dimineaţă la prima oră, pentru a face unele schimbări în cabină. Vei observa să nu trîndăvească. Nu avem timp de pierdut.

Franklin rămase impresionat de această neaşteptată cuvîntare asupra ticăloşiei lumii de pe uscat, înconjurată de apele sărate şi incoruptibile, pe care el şi căpitanul său îşi petrecuseră întreaga viaţă, într-o fericită inocenţă. Ceea ce nu putea înţelege era de ce trebuiau pomenite toate acestea acum şi ce legătură puteau avea cu schimbările care trebuiau făcute în cabină. Lucrarea nu-i părea că ar trebui cerută în aşa grabă mare. Şi de ce trebuia schimbat ceva ? Totul era confortabil, spaţios, bine distribuit, după un plan cam demodat şi cu decoraţiuni cam şterse. Dar puţin lustru ici, puţin aur colo, era tot ce putea fi necesar. Cît despre confort, nu putea fi îmbunătăţit

cu nici o schimbare. Lui îi displăcea ideea de schimbare ; dar răspunse cu supunere că va supraveghea pe lucrători, numai să-i spuie căpitanul care era natura lucrării ordonate.

„Vei găsi o notă aici pe masă. Am să ţi-o las înainte de a coborî la ţărm", replică Anthony grăbit. Franklin se gîndi că nu mai era nimic de ascultat, aşa că făcu un pas pentru a părăsi salonul. Dar căpitanul continuă după o scurtă pauză : „Vei fi surprins, fără îndoială, văzînd nota. Vor fi multe schimbări. Asta din cauza unei doamne care vine cu noi. Mă căsătoresc, domnule Franklin !"

Capitolul II

TÎNĂRUL POWELL VEDE ŞI AUDE

Î ŢI AMINTEŞTI, CONTINUĂ MARLOW, CUM MĂ TEmeam eu că lipsa de experienţă a lui Powell îl va împiedica să aprecieze neobişnuitul. Neobişnuitul pe care-l aveam în minte era ceva de-un fel foarte subtil : neobişnuitul în relaţiile conjugale. Aş fi putut foarte bine să mă îndoiesc de capacitatea unui tînăr prea mult preocupat de lăudabila îndeplinire a îndatoririlor sale profesionale, pentru a observa ceea ce, prin natura lucrurilor nu e uşor de observat şi cu atît mai puţin în împrejurări speciale. Pe cele mai multe dintre vapoare al doilea ofiţer secund nu are multe puncte de legătură cu soţia comandantului. Stă la aceeaşi masă cu ea, în general vorbind. Doamna i se poate adresa uneori, mai mult sau mai puţin amabil, în legătură cu lucruri fără importanţă, iar el are ocazia să-i arate unele mici atenţii, pe punte. Şi asta-i tot. În asemenea condiţii, unele semne pot fi observate numai de un ochi ager şi experimentat. Mă refer acum la nenorociri uneori atît de subtile, încît nu sînt înţelese nici chiar de inimile pe care le zdrobesc sau le înobilează.

Da. Domnul Powell, pe care întîmplarea cu numele său îl aruncase pe scena plutitoare a acestei tragicomedii, ar fi fost complet nefolositor scopului meu dacă neobişnuitul, în chip vădit, nu i-ar fi atras atenţia chiar de la început.

Ştim cum a ajuns el pe acest vapor, atît de brusc oferit dorinţei lui arzătoare de a face un real start în profesiunea sa. Venise la bord cu sufletul la gură din pricina grabei cu care îşi adusese bagajul de pe uscat, însoţit de doi oribili pungaşi, păsări de noapte, escortat de un poliţist din docuri, amator de bacşişuri, primit de o umbră astmatică de paznic, prevenit să nu facă zgomot pe culoarul întunecos, deoarece căpitanul şi soţia lui sînt la bord. Acest fapt în el însuşi era ceva neobişnuit. De regulă, căpitanii şi soţiile lor nu se îmbarcă nici un moment mai devreme decît e necesar. Preferă să-şi petreacă ultimele momente cu prietenii şi rudele lor. Un vapor de pe unul din cheiurile mai vechi ale Londrei, cu restricţii la iluminat şi aşa mai departe, nu este tocmai locul pentru o seară veselă. Totuşi, cum fluxul era favorabil la ora şase dimineaţa, e de înţeles pentru ce veniseră de cu seară.

Tocmai atunci tînărul Powell simţea că nimeni n-ar fi putut fi destul de vesel că părăseşte ţărmul. Ştim că era orfan de mic copil, fără fraţi şi surori, nici alte rude apropiate, afară de mătuşa aceea care se certase cu tatăl său. Nici o afecţiune nu stătea în calea liniştitei satisfacţii cu care se gîndea că acum toate grijile se terminaseră, că nu mai era nimic în faţa lui decît obligaţiile de serviciu pe care va şti cum să le îndeplinească, de cum se vor ivi zorile şi apoi un lung şir de zile. O certitudine cît se poate de liniştitoare şi de care se bucura pe întuneric, întins în cuşeta lui şi cu cuverturile noi trase peste el. Un orologiu de pe ţărm, de undeva de dincolo de porţile docurilor, bătu ora două. Apoi nu mai auzi nimic, pentru că alunecă într-un somn uşor, din care se trezi tresărind. Nu-şi scoase hainele de pe el, nici nu avusese cînd. Sări în sus şi ieşi pe punte.

Dimineaţa era senină, fără culoare, şi cenuşie în înălţimi ; cheiul, ca o fîşie de sticlă întunecată, plină de imagini răsturnate, de magazii, de carene, de catargele unor

vase tăcute. Rare siluete se mişcau ici şi colo, pe cheiurile mai depărtate. Un grup de oameni şedeau unul lîngă altul, cu saci cu haine şi lădiţe de lemn la picioarele lor. Alţii veneau pe drum, între ziduri înalte, oarbe, în jurul unui cărucior încărcat cu şi mai mulţi saci şi cufăraşe. Era noul echipaj al navei *Ferndale*. Începeau să sosească pentru îmbarcare. Le scruta feţele pe cînd treceau înainte, umplînd spaţiosul chei cu tîrşîitul picioarelor, cu murmurul vocilor lor, ca trezirea la viaţă a unei lumi gata să fie lansată în spaţiu.

În depărtare, pe întinderea lucioasă, în mijlocul lungului chei, domnul Powell urmărea remorcherele intrînd liniştit prin porţile deschise. O voce calmă dar fermă, în spatele lui, îi întrerupse contemplaţia. Era Franklin, îndesatul secund, care-l cîntărea cu ochii lui negri şi proeminenţi : „Ai face mai bine să iei doi oameni cu dumneata şi să fii atent la cîrmă. Plecăm imediat."

„Da, domnule secund", spuse Powell cu promptitudine ; dar o clipă rămaseră uitîndu-se unul la celălalt. Ceva ca un slab zîmbet schimbă conturul buzelor secundului, chiar înainte de a porni mai departe cu pasul său energic.

Ajungînd la pupa, domnul Powell salută cu mîna la şapcă pe căpitanul Anthony, care se găsea acolo, singur. Mi-a spus că abia atunci l-a văzut pentru prima oară pe căpitanul său. Cum îl văzuse cu o zi înainte, în biroul marinei comerciale, în lumina slabă şi sub marea lui emoţie provocată de postul obţinut ca printr-un brusc miracol, nu conta. Îi păruse atunci mult mai bătrîn şi mai greoi. Fu surprins acum de silueta suplă, cu umeri largi şi şolduri înguste, de focul ochilor adînci, de sprinteneala mersului. Căpitanul îi aruncă o privire fermă, dădu uşor din cap şi porni mai departe, cu aerul de a nu băga de seamă ce se petrece în jurul său, cu capul rigid, cu mişcări repezi.

Powell îşi aruncă privirea spre el de mai multe ori, cu o curiozitate firească, date fiind împrejurările. Purta o jachetă scurtă, cenuşie, şi o şapcă tot cenuşie. În lumina zorilor ce deveneau mai mult limpezi decît strălucitoare, Powell îi observă obrajii uşor adînciţi sub barba îngrijită, linia perpendiculară de pe frunte, ceva aspru şi hotărît în jurul gurii.

Era prea devreme pentru ca lucrul în bazin să fi început. Apa lucea placid. Nici o mişcare nicăieri de-a lungul liniilor drepte ale cheiurilor ; nu se vedea nimeni decît puţinii muncitori din docuri ocupaţi pe lîngă *Ferndale*, cunoscîndu-şi munca, foarte liniştiţi sau schimbînd cuvinte puţine şi vorbind încet, ca şi cînd şi ei ar fi ştiut de „doamna care nu trebuia deranjată". *Ferndale* era singura navă care pleca favorizată de acel flux. Celelalte păreau încă adormite, fără nici un sunet şi doar ici şi colo cîte-o siluetă apărînd pe teugă, aplecată peste balustradă, urmărea alene activitatea. Fără agitaţie şi încurcături şi aproape fără un sunet, *Ferndale* părăsea ţărmul ca şi cînd ar fi plecat pe furiş. Chiar remorcherele, care acum îşi opriseră motoarele, se apropiau de ea fără a isca măcar o undă, solida navă cu zbaturi legănîndu-se înainte, pe cînd cealaltă, cu elice, mai mică şi mai zveltă, nu despărţea apele, ci părea să lunece pe deasupra lor ca pe o bucată de sticlă plată, cu un om la proră, omul de la cîrmă fiind vizibil doar de la brîu în sus, deasupra ecranului alb al podului, şi ambii atît de liniştiţi, fascinîndu-l pe tînărul Powell într-o curioasă uitare de sine şi imobilitate. Era cufundat în liniştea generală, amintindu-şi de cuvintele pazniculuí : „E o doamnă care nu trebuie deranjată" şi repetîndu-şi alene : „Nu va fi deranjată. Nu va fi deranjată". Apoi primele cuvinte rostite cu glas tare în dimineaţa aceea întrerupînd ciudata linişte a plecării cu un strigăt strident : „Atenţie la parîma de colo !" îl făcură să tresară. Parîma vijii pe deasupra capului său, unul din marinarii de la pupa o prinse şi, gata cu fascinaţia şi calmul spiritului care-l cucerise chiar în clipa plecării ! Din acel moment şi două ore după aceea, cînd nava fu adusă în una din apele mai joase ale Tamisei, la un ţărm aparent nelocuit, în apropierea unui fel de mic golf unde nu se vedea nimic decît două şalande ancorate, fluturînd un steag roşu, Powell fu prea ocupat ca să se mai gîndească la „doamna care nu trebuia deranjată" sau la căpitanul său — sau la orice altceva, în afară de imediatele sale îndatoriri. De fapt nu avu nici o ocazie să se ducă la pupa sau chiar să se uite într-acolo ; dar cînd vasul fu gata să ancoreze, Powell, aruncîndu-şi privirea în direcţia aceea, avu absurda impresie că Anthony care

era acolo sus, bineînțeles, ședea, în același timp, de ambele părți ale luminatorului dinspre pupa vasului. Era prea ocupat ca să reflecteze asupra acestei iluzii, a acestui fenomen de vedere dublă, ca și cînd ar fi băut prea mult. Își zîmbi lui însuși.

Cum se întîmplă adesea după zori cenușii, soarele răsări într-o caldă și strălucitoare splendoare deasupra imensei și blîndei străluciri a estuarului lărgit. Fîșii de ceață pluteau în aer ca niște trene de praf luminos, iar în orbitoarele reflexe ale apei, țărmurile aveau întunecimea transparentă a umbrelor, ridicate în chip misterios de jos, din adîncuri. Powell care navigase pornind din portul Londrei toată viața lui de tînăr marinar, mi-a spus că i-a fost dat atunci, într-un moment de viziune plină de vrajă, cam la un ceas puțin după răsăritul soarelui, ca fluviul să i se reveleze ca niciodată, întocmai ca o față frumoasă, adesea văzută mai înainte, dar care dintr-o dată îți apare ca expresia unei tainice și nebănuite frumusețe, al acelui ceva unic, aparținînd numai ei, dînd naștere unei pasiuni miraculoase al cărei farmec va stărui mereu în amintire. Carena Vasului *Ferndale* îndreptîndu-și capul spre est, prinse lumina răsăritului, astfel că vergele sale înalte și velatura fură scăldate într-o baie de roșu auriu, de la linia apei plină de sclipiri și pînă la scripetele din vîrful catargului, licărind pe fondul delicatei întinderi a mării.

„E timpul să mîncăm ceva" spuse o voce lîngă el. Era domnul Franklin, ofițerul secund, cu capul său înfundat între umeri și ochi melancolici. „Lasă oamenii să-și ia prînzul continuă el și cel mai tîrziu în jumătate de oră să se stingă focul în bucătărie ca să putem aduce bord la bord șalandele cu explozibile. Hai tinere, nu-ți știu numele. Nu l-am văzut pe căpitan, ca să-i vorbesc, de ieri de la prînz, cînd a alergat să caute un al doilea locțiitor pe undeva. Cum de te-a găsit ?"

Tînărul Powell, puțin intimidat, cu toată maniera prietenoasă a celuilalt, îi răspunse zîmbind, conștient că era ceva deosebit în această întrebare, firească la urma urmei, ceva plin de îngrijorare. Numele său era Powell și fusese pus în calea acestui post de domnul Powell, înaltul funcționar din marina comercială. Roși.

„Ah, înțeleg. Dar ai reușit să fii repede gata de drum. Paznicul mi-a spus, înainte de a pleca, că te-ai îmbarcat la unu noaptea. Eu n-am dormit la bord noaptea trecută. Nu. A fost o vreme cînd nu părăseam niciodată vaporul pentru mai mult de două ore, seara, chiar cînd eram la Londra, dar acum, cînd..."

Se opri, rotindu-și ochii proeminenți spre tînărul, spre străinul acela. Între timp îi arăta drumul, conducîndu-l peste duneta de sub pupa, în lungul coridor la al cărui capăt era ușa salonului. Era închisă. Dar domnul Franklin nu merse așa departe. După ce trecu de cămară, spre marea surpriză a lui Powell, deschise deodată o ușă din stînga coridorului.

„Careul nostru," spuse el, intrînd într-o cabină mică, goală, vopsită în alb, luminată mai ales de lucarne și mobilată numai cu o masă și două banchete, cu spătare movibile. „Te surprinde ? De fapt nici nu e ceva obișnuit. Și nici nu era astfel pe nava aceasta, înainte. E numai de cînd..."

Se opri din nou. „Da. Aici vom lua masa, dumneata și cu mine, unul în fața celuilalt, în următoarele douăsprezece luni sau mai mult — dumnezeu știe cu cîte mai mult ! Cînd vremea e frumoasă, ofițerul de serviciu rămîne pe punte la ora meselor."

Nu vorbea chiar ca un astmatic, dar ca un om cu respirația scurtă și cu sufletul (tînărul Powell nu putu să nu remarce) amărît de cine știe ce tainică suferință.

Era ceva destul de neobișnuit aci ca să nu fie evident, chiar pentru inexperiența lui Powell. Ofițerii ținuți în afara cabinei, împotriva uzanțelor serviciului și apoi tonul ofițerului secund. Franklin nu părea să se aștepte ca noul ofițer să fie foarte vorbăreț. El făcu mai multe remarci asupra fostului al doilea secund, deplîngînd accidentul suferit de acesta. Ciudat ! Să se întîmple un asemenea lucru chiar în ajunul plecării.

„Clavicula și un braț fracturate, oftă el. Trist, foarte trist. N-ai observat, căpitanul era afectat ? Da ? Probabil că era."

În fața acelui obraz congestionat și a acelor ochi îndurerați, îndreptați spre el, tînărul Powell (trebuie să nu

uităm că era un tinerel pe atunci), care nu-şi putea aminti nici un semn de vizibilă mîhnire, mărturisi, cu un zîmbet jenat că, datorită caracterului subit cu care îi sosise acea norocoasă întîmplare, nu putuse observa starea de spirit a celorlalţi.

„Eram aşa de bucuros că am găsit în fine un vapor", murmură el descumpănit de gravitatea stăpînită din înfăţişarea lui Franklin.

„Pentru unul miere, pentru altul fiere, remarcă secundul... Asta e adevărat chiar cînd nu e vorba de simple alimente. Bănuiesc că nici nu ţi-a trecut prin gînd că numai datorită unui afurisit de accident a fost scos din slujbă un om cumsecade !"

Domnul Powell recunoscu sincer că nu se gîndise la asta. Era gata să recunoască cum că e condamnabil din partea lui. Dar Franklin nu avea intenţia de a-l moraliza. Nici nu tăcu. Remarcă mai departe că fusese un timp cînd căpitanul Anthony ar fi participat din plin la cel mai mic lucru ce s-ar fi întîmplat unuia din ofiţerii lui. Da, fusese un asemenea timp !

„Şi bagă de seamă, continuă el, lăsînd pe farfurie o felie de pîine unsă cu unt pe jumătate consumată şi ridicînd vocea, bietul Mathews era al doilea cu stagiul cel mai lung aici la bord. Primul sînt eu. El a venit cu o lună mai tîrziu, cam în acelaşi timp cu stewardul. Şeful echipajului şi tîmplarul au venit în călătoria următoare. Oameni de nădejde. Sînt încă aici. Nici un om de treabă nu s-a gîndit vreodată să părăsească nava *Ferndale,* decît dacă e un prost. Unii oameni de treabă sînt nişte proşti. Nu-şi dau seama cînd o duc bine. Mă gîndesc la cei mai buni dintre cei buni. Oameni pentru care ai face orice Ei continuă ani întregi, apoi aşa, dintr-odată...",

Tînărul nostru prieten îl asculta pe secund cu un ciudat sentiment de jenă. Pentru că s-ar fi zis că domnul Franklin gîndeşte cu glas tare şi-l pune în delicata poziţie a cuiva care trage cu urechea fără voia lui. Dar mai era cineva în mica sufragerie. Era stewardul care venise cu un ibric de cafea cu coadă lungă şi şedea tăcut alături : un om cu o faţă palidă, de vîrstă mijlocie, trăsături lungi, pleoape grele, o mustaţă soldăţească, cenuşie. Cu corpul

strîns într-o haină scurtă, neagră, cu mînecile strîmte și cu picioarele-i lungi în pantaloni foarte strîmți, părea o siluetă tinerească, agilă, zveltă. Înaintă dintr-odată, întrerupînd monologul secundului.

„Mai doriți cafea, domnule Franklin ? E proaspătă și fierbinte. Tocmai am să servesc acum micul dejun în salon, iar bucătarul stinge focurile. Așa că acum e prilejul dumneavoastră."

Secundul, care din cauza construcției lui deosebite, nu putea întoarce lesne capul, își răsuci ușor trupul îndesat și își ridică ochii lui negri spre steward.

„Și prețioasa pereche a ieșit ?" mîrîi el.

Stewardul, turnînd cafea în ceașca secundului, rosti prost dispus dar distinct : „Doamna nu era cînd am pus masa."

Urechile lui Powell erau destul de fine ca să poată distinge ceva ostil în referința asupra soției căpitanului. Căci despre cine altcineva putea fi vorba ? Stewardul adăugă cu un fel trist de corectitudine : „Dar va ieși, înainte de a intra eu să-i servesc. Nu face ea astfel de încurcături. Asta nu".

„Nu. Nu în felul ăsta," admise Franklin. Apoi amîndoi, el și stewardul, după ce aruncară o privire spre Powell, străinul de pe navă, nu mai spuseră nimic.

Dar aceasta fusese deajuns ca să-i trezească curiozitatea. Curiozitatea este în firea omului. Bineînțeles, nu era vorba de o curiozitate răuvoitoare care, dacă nu chiar firească, se întîlnește destul de frecvent la oameni, și poate mai frecvent la femei — în special cînd e vorba de o altă femeie ; o femeie privită cu ochi răi. Căci cu ochi răi era sortită Flora de Barral să fie privită chiar și pe mare. Da. De acea întunecime avea ea parte, negura care însoțește o femeie pentru care nu este nici un loc senin pe lume. Da. Nici chiar pe mare !

Aceasta este situația patetică a femeii. Un bărbat poate lupta ca să-și găsească un loc în lume sau să piară. Dar rolul femeii e pasiv, orice ai spune, oricum ai încerca să denaturezi faptele din lumea asta, făcînd aluzie la lipsa de energie, de înțelepciune, de curaj. Fapt este că aproape toate femeile posedă aceste calități — într-un fel propriu al lor. Dar nu sînt făcute pentru atac. Trebuie

să aştepte. Vorbesc de femeile care sînt cu adevărat femei. Şi nu e de nici un folos să vorbim de ivirea unor ocazii favorabile. Ştiu că unele dintre ele vorbesc despre asemenea lucruri. Dar nu femeile adevărate. Acelea ştiu cum stau lucrurile. Nimic nu întrece o femeie adevărată în ceea ce priveşte o viziune clară a realităţii, aş spune o viziune cinică, dacă nu m-aş teme că-ţi rănesc simţămintele dumitale cavalereşti — pentru care, fiindcă veni vorba, femeile nu sînt chiar atît de recunoscătoare pe cît ai crede, unor bărbaţi de felul dumitale...

— Pe cuvîntul meu, Marlow, strigai eu, pentru ce te repezi astfel la mine ? N-aş folosi nici un cuvînt urît împotriva femeilor, dar ce drept ai să-ţi închipui că mă aştept la recunoştinţă ?

Marlow ridică o mînă împăciuitoare.

— Ei, hai, potoleşte-te ! Îmi retrag cuvîntul urît, remarcînd totuşi că cinismul îmi pare un cuvînt inventat de ipocriţi. Dar să lăsăm asta. Cît despre femei, ele ştiu că revendicările lor de prilejuri favorabile pentru a deveni ceea ce nu pot fi, ar fi la fel de rezonabile ca şi pretenţiile oamenilor de-a obţine nemurirea în lumea aceasta în care moartea este însăşi condiţia vieţii. Trebuie să înţelegi că nu vorbesc de existenţa materială. Aceasta e implicată în mod firesc ; dar nu vei susţine că o femeie care, să spunem, s-a înrolat, de exemplu (au fost şi astfel de cazuri) şi-a cucerit locul în lume. A obţinut doar mijloacele de trai, — ceea ce e foarte merituos, dar nu e chiar acelaşi lucru.

Toate aceste reflexii care răsar din povestirea existenţei Florei de Barral, sînt sigur că nu i-au trecut prin minte domnului Powell — nu acelui domn Powell pe care-l ştim că face solitare croaziere de week-end la gurile Tamisei (cu misterioase dispariţii în golfuri singuratice), ci tînărului Powell, norocosul al doilea secund de pe vaporul *Ferndale,* comandat (şi în mare parte posedat) de Roderick Anthony, fiul poetului — ştii. Un domn Powell mult mai zvelt decît e acum robustul nostru prieten, un domn Powell cu floarea inocenţei încă neştearsă complet de pe obrajii săi fragezi şi în stare nu numai de a fi in-

teresat, dar de asemeni şi surprins de experienţa pe care i-o rezerva viaţa. Aşa se explică de ce atîtea lucruri au rămas atît de vii în amintirile lui. De exemplu, impresiile legate de primul său mic dejun la bordul navei *Ferndale*, atît vizuale cît şi mintale, le păstrează atît de proaspete ca şi cînd ar fi fost de ieri.

E lesne de înţeles că surpriza răsărea din inabilitatea de a interpreta corect semnele pe care experienţa (ea însăşi un lucru misterios) le dă înţelegerii şi emoţiilor noastre. Pentru că nu e niciodată mai mult decît atît. Experienţa nu ne intră niciodată în sînge şi în oase. Rămîne întotdeauna în afara noastră. De aceea privim cu mirare trecutul. Şi asta stăruie chiar atunci cînd, datorită experienţei vieţii şi înăspririi caracterului, ajungem la un punct cînd nimic din ceea ce ni se întîmplă în acea clipită rapidă care e viaţa noastră, auzi, nimic nu ne mai surprinde. Nu pe moment, vreau să spun. Dar se întîmplă ca mai tîrziu să ne recăpătăm facultăţile cu exclamaţii de felul acesta : „Ei bine, să fiu al dracului dacă vreodată am..." şi asta e probabil din pricină că însuşi lucrul care ar trebui să constituie trecutul demn de contemplat, e foarte uimitor cînd ai timpul — o imensă şi trecătoare clipă — să te gîndeşti la el...

Eram pe punctul de a-l întrerupe pe Marlow cînd se opri el singur cu ochii pironiţi în gol sau, poate (n-aş vrea să fiu prea sever cu el) asupra unei viziuni. Cam avea el obiceiul, sau defectul, unora din acele pendule de pe cămin, care se opresc brusc în plin tic-tac. Dacă aţi avut vreodată de-a face cu un pendul atins de o astfel de perversitate, ştiţi cît de enervantă este o asemenea oprire. Pe mine mă enerva acum Marlow. Zîmbea uşor în timp ce eu aşteptam. Ba chiar şi rîse puţin. Atunci îi spusei acru :

— Trebuie să înţeleg că ai descoperit ceva comic în povestea Florei de Barral ?

— Comic ! exclamă el. Nu ! Ce te face să crezi ?... A, am rîs, nu-i aşa ? Dar nu ştii că lumea rîde de absurdităţi care sînt foarte departe de a fi comice ? N-ai citit ultimile cărţi asupra rîsului, scrise de filozofi, de psihologi ? Sînt o mulţime...

— În privința asta, răspunsei eu impacientat, aș spune că s-au scris o mulțime de prostii asupra rîsului și asupra lacrimilor de asemenea.

— Se spune, continuă orgolios Marlow, că rîdem dintr-un simț de superioritate. Așadar, observă că lumea rîde de simplitate, de onestitate, de căldura sentimentelor, de delicatețea inimii sau a comportării, pentru că prezența acestor trăsături în caracterul unui om îl pune adesea în situații dificile, crude sau absurde care ne fac pe noi, majoritatea, care în general nu avem parte de aceste particularități, să ne simțim în mod agreabil superiori.

— Vorbește pentru dumneata, i-am spus. Dar ai descoperit cumva aceste frumoase lucruri în povestea aceasta ; sau ți le-a dezvăluit domnul Powell al dumitale în vorbirea lui simplă ? Vi s-a întîmplat să rîdeți împreună, cu un rîs bun, sănătos ? Hai ! spune, Marlow, te mai dor coastele de atîta rîs ?

Marlow nu se supără de felul zeflemitor în care-i vorbisem. Era foarte serios.

— Nu mi-ar place să improvizez despre toate acestea, continuă el cu amuzantă prudență, dar era o situație deajuns de încordată ca să-i ofere lui Powell multe surprize — nici una din ele scandaloasă în ea însăși, dar de-un efect cumulativ care făcea ca ansamblul să fie de neuitat pe măsură ce i se vădea fiecare detaliu. Și prima surpriză nu întîrzie să vină cînd explozibilele (cărora le datora șansa pripitului său angajament) — casete cu dinamită și butoiașe cu praf de pușcă — fiind luate la bord, bocaportul principal întărit pentru călătoria pe mare, bucătarul readus la funcțiile lui, ancora ridicată și remorcherul înconjurînd promontoriul pe la sud și cu soarele adîncindu-se limpede și roșu în pîrtia purpurie a canalului, se duse la pupa, la datorie, ce-i drept, dar cu destul răgaz ca să respire în voie pentru prima dată, în acea zi agitată a plecării. Pilotul, care mai era încă la bord, îi aruncă mai întîi o privire tăcută, apoi făcu o remarcă insignifiantă, înainte de a-și relua mersul agale, încolo și-ncoace între timonă și compas. Powell își luă modest locul la pupă. Observase prin luminator un cap cu o șapcă

cenușie. Dar cînd, după cîtva timp, traversă de cealaltă parte a punții, descoperi că nu era nicidecum capul căpitanului. Băgă de seamă părul cărunt și creț de la ceafă. Cum putuse să facă o asemenea greșală ? Dar la bordul unui vapor plecat de la țărm nu e de așteptat să dai peste un străin.

Powell trecu pe lîngă omul acela. Un obraz uscățiv, supt, cu buzele strînse, privind țintă spre îndepărtata coastă franceză, vagă ca o sugestie a întunecimii solide, drept în fața lor, dincolo de lumina serii reflectată de nivelul apelor, ele însele devenind mai întunecate decît cerul. O privire, prin care Powell trebui să treacă și trecu cu o ocheadă iute, notînd nemișcata liniște a omului. Trecerea lui nu tulbură ochii aceia mai mult decît dacă ar fi fost imaterial ca o fantomă. Și această nesocotire a persoanei lui îi produse lui Powell o impresie ciudată. Cine putea fi bătrînul acela ?

Era atît de curios încît se aventură să-l întrebe pe pilot, încet. Pilotul arăta să fie un tip de treabă, de felul lui, binevoitor, sentențios. Fusese la masă, jos, în cabina principală și avea ceva de spus.

„Acela ? Ciudat tip — nu ? E tatăl doamnei Anthony. I-am fost prezentat în cabină, la ora micului dejun. Îl cheamă Smith. Mă întreb dacă e în toate mințile. Se pare că îl iau cu ei. Nu prea arată fericit, — așa e ?"

Apoi, schimbînd brusc tonul, dori ca Powel să cheme marinarii pe punte și să înceapă pilotarea navei. „Eu vă părăsesc într-o jumătate de oră. O să aveți timp deajuns să aflați totul despre bătrînul domn" adăugă el rîzînd gros.

În emoția lui de a da primul ordin ca ofițer deplin răspunzător, tînărul Powell uită într-o clipă însăși existența bătrînului. În zilele următoare, ocupat de a lua contact cu vaporul, cu oamenii de pe vas, cu îndatoririle lui, în perioada plină de griji a instalării, curiozitatea lui fu adormită, pentru că, desigur, puținele cuvinte ale pilotului n-o stinsese.

Această instalare i-a fost ușurată datorită caracterului prietenos al superiorului său imediat — secundul. Powell nu putu rezista să nu-l simpatizeze pe omul acela îndesat

și chel, cu o siluetă comică, cu fața lui stacojie și cu ceva patetic în felul de a-și roti ochii negri foarte mobili, în capul aparent nemișcat ; omul care cu atîta tact era gata să-i ia competența drept de la sine înțeleasă.

Nimic nu poate fi mai liniștitor pentru un tînăr care-și ia pentru prima oară activitatea în primire. Cum în privința lui mintea îi era liberă, domnul Powell avea timp destul ca să observe pe cei din jurul său, cu un ochi prietenos. Foarte timpuriu, chiar de la începutul călătoriei, el și descoperise, cu oarecare amuzament, că menajul căpitanului Anthony nu era privit cu ochi buni de cei cărora el le spunea în gîndul lui „vechea gardă".

Aceștia aveau privirile ciudate și pline de regret, intonațiile, gesturile unor oameni care văzuseră alte timpuri, mai bune. Ce importanță putea avea lucrul acesta pentru șeful echipajului sau pentru tîmplar, Powell nu putea înțelege. Totuși, cei doi făceau fețe lungi și aruncau priviri dușmănoase spre pupa. Bucătarul și stewardul puteau fi mai direct interesați. Dar stewardul obișnuia să spuie, de cîte ori se ivea prilejul, „O, ea nu ne dă de lucru în plus" cu o mare corectitudine, dar în felul cel mai trist. Era un om cam tăcut, cu un mare simț al valorii lui personale, care-l făcea să vorbească cu prudență. Bucătarul, un om curat cu favoriți blonzi și care era numai de trei ani pe vapor, părea să se sinchisească cel mai puțin. Era știut că se interesase de vreo două ori dacă unele din bucatele preparate de el plăcuseră soției căpitanului. Aceasta s-a considerat ca o lipsă de loialitate față de sentimentele celorlalți.

Nemulțumirea secundului era însă cel mai ușor de înțeles. După cum i-a spus lui Powell, înainte ca prima săptămînă a călătoriei să se termine : „Nu te poți aștepta să mă simt încîntat c-am fost aruncat afară din salon, ca și cînd n-aș fi destul de bun să stau la masă alături de femeia aceea." Dar se grăbi să adauge : „Să nu crezi că-l acuz pe căpitan. Nu e un om de care să te poți plînge. Dar dumneata, domnule Powell, ești prea tînăr ca să înțelegi astfel de lucruri."

Cîtva timp după aceea, la sfîrșitul unei conversații de același fel, el o lungi puțin mai mult, repetînd : „Da !

Dumneata eşti prea tînăr ca să înţelegi lucrurile astea. Nu spun că n-ai avea destulă judecată. Te descurci foarte bine aici. Mult mai bine decît m-am aşteptat, deşi mi-a plăcut de la început cum te prezinţi."

Era o noapte mîngîiată de vînturi alizee, sub un cer catifelat, smălţuit ; o puzderie de stele urmăreau umbrele mării, sclipind misterios pe urmele vaporului ; în timp ce fişîitul adormitor al apei era ca un comentariu somnoros al înaintării navei. Domnul Powell îşi exprimă satisfacţia printr-un rîs pe jumătate sfios. Secundul urmă : „Şi, bineînţeles, dumneata n-ai cunoscut vaporul ăsta aşa cum era înainte. Era pentru noi mai mult decît un cămin. Era ca nici un alt vapor ; iar căpitanul Anthony ca nici un alt comandant cu care să navighezi. Vaporul nici acum nu e altfel. Dar înainte n-aveai nici o grijă în privinţa lui — şi nici a căpitanului. Nu, într-adevăr, nu era nimic care să te neliniştească."

Tînărul Powell nu putea înţelege ce era acum neliniştitor. Seninătatea paşnicei nopţi părea imensă ca întregul spaţiu şi durabilă ca însăşi eternitatea. E adevărat că marea e un element nesigur, dar nici un marinar nu-şi aminteşte acest lucru în prezenţa puterii ei fascinante, cum nici un îndrăgostit nu se gîndeşte la proverbiala nestatornicie a femeilor. Iar domnul Powell, fiind tînăr, se gîndea cu naivitate că însurătoarea comandantului, nu putea avea motiv de nelinişte în situaţia lui. Îmi închipui că pentru el, viaţa, nu atît a lui cît a celorlalţi, era ceva liniştit, de felul basmelor ce se sfîrşesc cu „şi pe urmă au trăit mereu fericiţi". Sîntem creaţiile lecturilor noastre uşoare cu mult mai mult decît se bănuieşte în general, într-o lume care se laudă a fi ştiinţifică şi practică şi în posesia unor teorii indiscutabile. Powell simţea mai mult acest lucru pentru că comandantul vasului pe mare este o creatură îndepărtată, inaccesibilă, ceva asemănător unui prinţ din basme, singur în felul lui, nedepinzînd de nimeni şi căruia nimeni nu-i poate cere socoteală, decît nişte puteri practic invizibile şi atît de distante încît pot fi privite ca supranaturale din cît ştie de regulă despre ele, restul echipajului.

Astfel că nu înțelegea atitudinea îndurerată a secundului — sau mai curînd o înțelegea în mod obscur, ca rezultat al unor simple cauze ce nu-i păreau adecuate. Ar fi alungat toate acestea din gîndurile lui cu un dispreţuitor : „Ce dracu îmi pasă mie ?“ dacă soţia căpitanului n-ar fi fost aşa de tînără. Cînd a văzut-o prima dată, a fost ca un şoc pentru el. Avea unele idei preconcepute în privinţa soţiilor de căpitan de vas, idei care, în timp ce nu credea ceea ce vedea cu ochii, îl făceau să deschidă ochii mari. Se holbă la ea pînă ce soţia căpitanului observă şi îşi întoarse faţa. Soţia căpitanului ! Fetişcana aceea întinsă pe un şezlong şi învelită cu pleduri. Soţia... ! În gînd i se tăie respiraţia. Nu-i trecuse niciodată prin minte că o soţie de comandant ar putea fi descrisă altfel decît ca voinică sau slabă, veselă sau morocănoasă, dar întotdeauna matură şi, în comparaţie cu vîrsta lui, chiar bătrînă. Dar asta ! Era un fel de tulburare morală, ca şi cînd ar fi descoperit un caz de răpire sau ceva tot atît de surprinzător. Înţelegi că nu e nimic mai tulburător decît răsturnarea unei idei preconcepute. Fiecare dintre noi aranjează lumea în acord cu propriile lui idei despre potriveala lucrurilor. Să vezi o fată, acolo unde imaginaţia ta mediocră aşezase o femeie relativ bătrînă, devine unul din cele mai puternice şocuri...

Marlow tăcu, zîmbindu-şi sieşi.

Powell e impresionat, după toţi aceşti ani, numai cînd îşi aminteşte, continuă el cu o voce amuzată, dar nu ironică. Îmi spunea chiar mai deunăzi, pe un ton în care parcă mai rămăsese ceva din prima sa uimire : „Dar ce, părea atît de tînără, atît de fetiţă, încît m-am uitat în jurul meu să văd o femeie care ar fi putut fi nevasta căpitanului, deşi ştiam bine că nu mai era nici o femeie pe bord în călătoria aceea“. În cea precedentă se pare că venise soţia stewardului, ca îngrijitoare pe lîngă doamna Anthony ; dar de data aceasta nu mai fusese angajată, nu ştia nici el de ce. Doamna Anthony !... Dacă n-ar fi fost soţia căpitanului, s-ar fi referit la ea, în gîndul lui, ca la o puştoaică, îşi spunea. Bănuiesc că trebuie să existe un fel de divinitate ocrotitoare în jurul unei soţii de căpitan (deşi de necrezut) care îl oprea să-i aplice această dispreţuitoare etichetă, chiar în taina gîndurilor lui.

L-am întrebat cînd se întîmplase asta ; şi mi-a spus că la trei zile după plecarea lor, chiar cînd ieşiseră din canal — pentru a fi mai precis. Începuse vîntul şi o vreme umedă, neplăcută. El venise sus la pupă, simţindu-se încă foarte străin şi neexperimentat ca ofiţer, trebuia să-şi ia cartul. S-o vadă pe ea, i se păru tot atît de neaşteptat ca şi cînd ar fi văzut o fantomă. Cînd ea îşi întoarse capul, Powell se reculese şi îşi aplecă ochii. Ceea ce putu să vadă atunci, în apropierea şezlongului pe care sta întinsă, fu o pereche de picioare lungi şi subţiri, terminate cu ghete negre. De unde conchise că „bătrînul domn" care purta o şapcă cenuşie ca a căpitanului şedea lîngă ea, fiica lui. În primul moment de uimire se opri pe loc, cu urmarea că acum se simţea foarte jenat că-şi trădase surprinderea. Dar nu putea face cale-ntoarsă şi s-o ia la fugă. Venise acolo la datorie. Aşa că, cu ochii încă aplecaţi, trecu pe lîngă ei. Numai cînd ajunse la cîrmă îşi ridică privirea. Ea îi era ascunsă de spătarul scaunului, dar putea vedea pe posesorul picioarelor lungi şi bătrîne, aşezate pe luminator. Obrazul ras, gura subţire şi strînsă, cu cîte o scobitură la fiecare colţ, cu şuviţele de păr cărunt ce ieşeau de sub şapca de tweed şi se ondulau uşor peste gulerul hainei. Sta uşor aplecat asupra doamnei Anthony dar nu-şi vorbeau. Căpitanul Anthony, mergînd cu un pas săltăreţ şi grăbit de cealaltă parte a pupei, privea drept înaintea lui. Tînărul Powell ar fi putut crede că nici de prezenţa lui comandantul său nu-şi dădea seama. Dar ştiu că nu e aşa şi de aceea petrecu o oră cît se poate de neconfortabilă, stînd nemişcat lîngă compas, pînă ce căpitanul se opri din pasul lui grăbit şi cu un efort aproape vizibil şi cu voce joasă făcu o remarcă asupra vremei. Dar înainte ca Powell, care era surprins, să poată găsi un cuvînt ca să răspundă, căpitanul şi pornise din nou în drumul lui fără sfîrşit şi cu privirea aţintită înainte. Şi pînă la sunetul clopotului pentru cină, liniştea domni peste pupă, ca o vrajă nefastă. Căpitanul mergea în sus şi-n jos, privind drept înaintea lui, timonierul pilota privind în sus, la vele, bătrînul domn de pe lucarnă privea în jos spre fiica lui — iar domnul Powell, după cum îmi mărturisi, nu ştia unde să privească, simţindu-se ca şi cînd s-ar fi amestecat

în treburile altora — ceea ce era absurd. În cele din urmă, își aplecă ochii pe busolă, refugiindu-se, în gînd, în interiorul cutiei busolei. Se simțea mai înfrigurat decît ar fi trebuit să fie de amurgul rece care cădea peste verdele murdar al mării din adîncimile unui cer complet înourat. Un vînt schimbător mătura pustiul întunecat, iar vaporul tîrît, ca și cînd ar fi vrut cineva să-i împiedice mersul, părea să înainteze încet, prin smucituri, împotriva valurilor care-i măturau coastele, cu un sunet ca un mîrîit amenințător.

Tînărul Powell se gîndea că acesta e cel mai trist aspect de seară al mării, pe care-l văzuse vreodată. Fu bucuros cînd la sunetul gongului ceilalți ocupanți ai pupei o părăsiră. Mai întîi căpitanul, cu o mișcare bruscă în mersul său spre scară și neuitîndu-se măcar o singură dată spre soția lui și tatăl acesteia. Cei doi se ridicară și se îndreptară și ei spre scară, bătrînul domn foarte drept, cu șuvițele-i subțiri împrăștiate ușor în jurul cefei și purtînd pe braț pledurile. Fata, care era doamna Anthony, coborî prima. Întunecatul amurg îi învăluia fața. Trecînd, îl privi pe Powell. El observă că era foarte palidă. Poate că frigul. Bătrînul se opri o clipă, subțire și bățos, în fața tînărului și, cu o voce joasă dar destul de distinctă, însă fără nici o intonație anume — nici măcar de interogare, spuse :

„Sînteți noul ofițer secund, cred."

Domnul Powell răspunse afirmativ, întrebîndu-se dacă aceasta era o abordare prietenoasă. Observase că ochii domnului Smith aveau un fel de privire interioară, ca și cum i-ar fi displăcut și ar fi disprețuit tot ce-l înconjura. Soția căpitanului dispăruse pe scări. Domnul Smith spuse „Ah !" și așteptă puțin pînă să puie o altă întrebare cu vocea sa lipsită de curiozitate.

„Cunoșteați pe cel care a fost înaintea dumneavoastră ?"

— „Nu, spuse tînărul Powell, n-am cunoscut pe nimeni de pe navă pînă la îmbarcare".

„Era mult mai în vîrstă decît dumneavoastră, de două ori vîrsta dumneavoastră, poate chiar mai mult. Avea părul cărunt. Da. Sigur că mai mult."

Vocea joasă, reținută, încetă ; dar bătrînul nu se mișcă. Adăugă : „Nu e ceva neobișnuit ?“

Domnul Powell fu surprins nu numai de faptul că era angajat într-o conversație, dar și de caracterul ei. Se poate să fi fost sugestia cuvîntului rostit de bătrîn, dar era clar că în momentul acela își dădu seama de ceva neobișnuit, nu numai în această întîlnire, dar în jurul lui, în privința tuturor, în întreaga atmosferă. Însăși marea, cu scurte străfulgerări de spumă izbucnind ici și colo în depărtările întunecate, neschimbătoarea și sigura mare, care apără pe om de toate pasiunile, afară de propria-i mînie, părea ciudată privirii fugare pe care el o aruncă în direcția vîntului. unde linia orizontului, ștearsă, nu mai oferea ochiului nici o limită liniștitoare. În amurgul difuz care se sfîrșea, și înainte ca înourata noapte să-și coboare misteriosu-i văl, apărea imensitatea spațiului încă vizibil — aproape palpabil. Tînărul Powell o simțea. O simțea în sentimentul brusc al izolării sale ; puternica și credincioasa navă a primei sale cunoașteri, redusă la o mică pată, ceva aproape nedeslușit, simplu suport pentru tălpile celor două picioare ale lui, în fața acestui neașteptat bătrîn care devenise dintr-odată articulat, într-un univers ce se întuneca.

Îi trebui un moment sau două ca să prindă sensul întrebării. Repetă încet : „Neobișnuit... a, vă referiți la un om mai în vîrstă, ca secund pe un vapor. Nu știu. Sînt mulți dintre noi care nu avansează. Presupun că n-a avansat“.

Celălalt, cu capul puțin aplecat, avea aerul că ascultă cu mare atenție.

„Și acum, spuse el, a fost internat la spital“.

„Așa cred. Da. Îmi amintesc că așa a spus căpitanul Anthony la biroul maritim.“

„Poate chiar pe moarte, continuă bătrînul, cu tonul lui grijuliu. Și poate chiar bucuros să moară“.

Domnul Powell era destul de tînăr ca să se înfioare la o astfel de sugestie, care suna confidențial și înspăimîntător în umbra amurgului. Spuse tăios că nu era probabil, ca și cînd ar fi apărat absenta victimă a accidentului de o răutăcioasă calomnie. De fapt, se simțea indignat. Celălalt

scoase un rîs scurt, înăbuşit, oarecum împăciuitor. Al doilea gong se auzi sub pupă, la care sunet bătrînul făcu o mişcare dar zăbovi.

„Ceea ce am spus n-a fost în serios, murmură el, cu acel ciudat aer de frică de a nu fi surprins vorbind. Nu în cazul acesta. Eu îl cunosc."

Ocazia, sau mai curînd lipsa de ocazie pentru această conversaţie ascuţise percepţiile candidului ofiţer de pe *Ferndale*. Era sensibil la cea mai slabă nuanţă de ton şi simţi că acel „eu îl cunosc" ar fi trebuit urmat de un „nu mi-era prieten". Dar după cea mai scurtă întrerupere posibilă, bătrînul domn continuă să murmure distinct şi liniştit :

„Pe cîtă vreme dumneavoastră nu l-aţi văzut niciodată. Totuşi după ce veţi străbate atîţia ani prin cîţi am trecut eu, veţi înţelege cum un eveniment care pune capăt existenţei cuiva, poate să nu fie cu totul nebinevenit. Desigur, sînt şi accidente stupide. Şi chiar şi atunci nu e nevoie să te superi prea tare. Ce înseamnă să ţi se ia viaţa ? Asta se face repede. Dar ce ai crede despre simţămintele unui om căruia i s-a furat viaţa ? Care a fost frustrat de viaţă, bagă de seamă !"

Încetă brusc şi rămase tăcut destul de mult timp pentru ca uimitul Powell să bîiguie un indistinct : „Ce vreţi să spuneţi ? Nu înţeleg." Apoi, cu un încet „Noapte bună" făcu cîţiva paşi şi se cufundă prin umbra scării în lumina lămpii de jos, care nu ajungea mai sus de turnul scării.

Ciudatele cuvinte, tonul prudent, întreaga persoană, lăsară o puternică tulburare în mintea domnului Powell. Începu să străbată puntea într-o mare confuzie mintală. Se simţea cu totul descumpănit. Fără doar şi poate erau vorbe stranii. Şi apoi acel ton şoptit şi prudent, de parc-ar fi fost pîndit de careva, era mai mult decît straniu. Tînărul ofiţer ezită dacă să calce regula disciplinei stabilită pe orice vapor, dar pînă la urmă nu putu să reziste tentaţiei de a pune mîna pe o altă fiinţă omenească şi vorbi omului de la cîrmă.

„Ai auzit ce mi-a spus domnul acela ?"

„Nu, domnule secund", răspunse marinarul liniştit. Apoi, încurajat de slăbiciunea arătată de ofiţerul său, se grăbi să adauge : „Un tip ciudat, domnule secund". Aceasta era o încercare, dar cum domnul Powell, ocupat cu propriile lui păreri, nu spunea nimic, se încumetă mai departe : „Sînt mai curînd ca nişte pasageri. Se văd adesea pasageri ciudaţi".

„Cine sînt ca nişte pasageri ?" întrebă Powell aspru.

„Păi cum cine, ăştia doi, domnule secund."

Capitolul III

SLUJITORI DEVOTAŢI — ŞI LUMINA UNEI TORŢE

TÎNĂRUL POWELL SE GÎNDEA ÎN SINEA LUI : „Au observat şi marinarii". În adevăr, atitudinea căpitanului faţă de soţia sa şi de tatăl ei reţinea atenţia. Păreau că sînt nişte pasageri nu prea cordiali. Dar poate că n-a fost întotdeauna astfel. Căpitanul trebuie să fi fost abătut de ceva anume.

Cînd mîhnitul Franklin veni pe punte, domnul Powell făcu o remarcă în legătură cu ceea ce-l preocupa. Căci curiozitatea îi fusese stîrnită.

Secundul mîrîi : „Găseşti ?... A fost abătut ? Ha ?" Îşi încheie haina groasă pînă sus la gît şi numai după aceea adăugă un posomorît : „Ah ! aşa se pare" descurajator pentru continuarea conversaţiei. Dar nici o încurajare nu l-ar fi determinat pe noul ofiţer să meargă pe calea confidenţelor. Era o prudenţă instinctivă. Powell nu ştia ce îl îndemnase să păstreze pentru sine conversaţia avută cu domnul Smith. Dar curiozitatea lui nu slăbea. Puţin timp după aceea, ieşind din nou din cart, în cursul unei convorbiri, menţionă cu totul ca din întîmplare pe tatăl doamnei Anthony şi încercă să afle de la secund cine este.

„Ar trebui un om isteț ca să afle asta, după cum stau lucrurile acum la bord, spuse domnul Franklin, neașteptat de comunicativ. Prima dată cînd l-am văzut a fost cînd l-a adus ea aici, foarte aproape, cu o birjă, într-o dimineață pe la unsprezece și jumătate. Căpitanul venise devreme la bord și era jos, în cabina pregătită pentru el. Ți-am spus că dacă ai nevoie de căpitan pentru ceva, trebuie să lovești cu piciorul în partea de la babord a punții ? Asta așa e. Vaporul ăsta nu numai că nu seamănă cu ceea ce a fost înainte, dar nu seamănă cu nici un alt vapor. Ai auzit dumneata vreodată, să se afle cabina căpitanului la babord ? Ambele cabine de la pupa au fost rearanjate ca un afurisit de palat. O echipă de lucrători de la una din cele mai luxoase case din West-End s-au învîrtit pe aici vreo două săptămîni, cu tapiserii și mobile, ca și cînd ar fi venit regina cu noi. Bineînțeles, cabina de la tribord este dormitorul numărul unu, dar bietul căpitan se cațără la babord, pe o cușetă, ca în caz că avem nevoie de el pe punte, noaptea, doamna Anthony să nu fie deranjată. E nervoasă ! Ptiu ! O femeie care se mărită cu un marinar și se hotărăște să vie pe mare, trebuie să lase nevricalele la o parte, bagă de seamă ! Dar nu-i nimic. Imediat ce am văzut birja întorcînd colțul pe lîngă antrepozite, l-am anunțat pe căpitan că sosește doamna la bord. El mi-a răspuns, dar văzînd că nu vine, am coborît eu pe pasarelă ca s-o ajut să coboare din trăsură. Dar ea a sărit tulburată, fără să-mi atingă brațul, sau fără măcar să spuie un „mulțumesc“ sau „bună dimineața“, sau altceva ; s-a întors spre trăsură și atunci bătrînul tip a ieșit și el încet. Nu-l observasem în interiorul trăsurii. Nu mă așteptasem să văd pe nimeni. Asta m-a făcut să tresar. Ea a spus : „Tatăl meu — domnul Franklin“. Bătrînul se uită la mine ca o bufniță. „Bună ziua domnule“, i-am spus. Amîndoi arătau ciudat. Păreau de parcă li s-ar fi întîmplat ceva pe drum. Nici unul din ei nu se mișca, iar eu așteptam. Căpitanul se arătă pe dunetă, l-am văzut privind peste bord apoi a dispărut. Credeam că vine să-i întîmpine la țărm, dar el coborîse iar în cabină. Atunci, văzînd că nu vine, am spus : „Să vă ajut să urcați la bord, domnule“. „La bord !“ spuse el, într-un fel

prostesc. „La bord !" „Scara nu e prea faimoasă, dar e tare", am continuat eu, văzîndu-l că se cam teme de ea. Şi doar nu părea un bătrîn decrepit. Poţi să-l vezi şi dumneata cum arată. Drept ca un stîlp şi încă cu destulă viaţă în el. Dar nu făcea nici o mişcare, iar eu începusem să mă enervez. Atunci ea înaintă. „O ! Mulţumesc, domnule Franklin. Am să-l ajut eu pe tata să se suie..." Am rămas paf — să fiu dat la o parte în felul ăsta ! Îşi făcu loc între mine şi el fără măcar să mă privească. Atunci am renunţat. Ce crezi ? M-am retras. M-aş fi suit la bord imediat şi i-aş fi lăsat acolo pe chei, să vie sau să stea cît or pofti, dar blocau drumul. Nu puteam să-i dau la o parte. Dracu ştie ce era cu ei. Ea stătea locului, palidă ca moartea, vorbindu-i foarte repede. El se făcu roşu ca un curcan — să fiu al dracului dacă nu-i aşa. Un moşneag arţăgos, te asigur. Şi un soi rău. Dar nu-i nimic. Nu puteam auzi ce-i spune dar depunea destulă forţă ca s-o facă să tremure. Se părea — se părea, bagă de seamă ! că el n-ar fi vrut să se suie la bord. Dar, bineînţeles, nu putea fi asta. Ştiu eu bine. Ei, şi atunci ea l-a apucat de braţ, ca vrînd să-l conducă. Sau mai curînd să-l împingă. Eu stăteam deoparte, la oarecare distanţă. De ce să fi plecat ? Eram doritor să mă întorc la bord imediat ce mi-ar fi dat posibilitatea. Nu ţineam să aud ceea ce-i şoptea ea. Dar nu puteam nici să mă eternizez acolo, aşa că făcui o mişcare ca să trec pe lîngă ei dacă se putea. Şi aşa s-a făcut că am auzit cîteva cuvinte. Bătrînul spunea ceva urît despre a fi „sub călcîiul" cuiva. Apoi spuse „n-am nevoie de acest sacrificiu". Ce însemna asta, n-aş putea spune. Ceea ce-i sigur e că se certau. Ea se uită peste umăr şi, văzînd că mă aflam aşa aproape de ei, nu ştiu ce-a putut să-i spuie la ureche că l-a convins brusc. Mă privi şi el şi se suiră împreună atît de repede încît, cînd am ajuns şi eu pe punte, abia am avut timp să văd uşa interioară a culoarului închizîndu-se în urma lor. Ciudat — nu ? Dar dacă n-ar fi decît ciudat n-ar fi nimic. În cursul după-amiezii sosiră la bord bagajele lor în cufere noi. La miezul nopţii am pornit. Şi să fiu al dracului dacă ştiu cine sau ce era sau este. N-am putut să aflu. Nu, nu ştiu. Tot ce ştiu, e că o dată, cu ani în urmă, cînd m-am dus cu un prieten să vedem Derby-ul, am

văzut coborînd dintr-o trăsură un tip care arăta exact ca acest misterios tată.

Toate acestea, secundul, cu ochii lui proeminenţi, le spusese cu tristeţe şi nemulţumire, cu pauze între fraze, în uşorul murmur al mării. Era pentru el un fel de amară plăcere să aibă un ascultător proaspăt în acest nou venit, căruia să-i repete toate motivele de supărare şi bănuială, discutate şi repetate fără sfîrşit între credincioşii subalterni ai căpitanului Anthony. Era evident o mare uşurare pentru spiritul lui tulburat care îl făcea să uite că ar fi fost de dorit puţină prudenţă faţă de un om complet străin. Dar, în adevăr, cu domnul Powell nu era nici un pericol. La început, toate lamentările acestea îl amuzau, dar după aceea, reflectînd asupra lor, se lăsă impresionat ; şi cum cu timpul impresia devenea tot mai puternică, şi hotărîrea lui de a o păstra închisă în sine deveni mai puternică.

Ceea ce uşura lucrurile, făcîndu-l să-şi ţie hotărîrea — era că sentimentul lui Powell de amuzată surpriză faţă de ceea ce îl izbise la început ca o simplă absurditate, nu era neînsoţit de indignare. Anii lui erau prea puţini, poziţia lui, prea nouă. Sprijinirea pe propria sa părere încă nu destul de fermă ca să-i permită să şi-o exprime cu vreun rezultat oarecare. Şi atunci — la ce-ar fi folosit, şi unde era necesitatea ?

Totuşi, lucrul acesta, familiar şi misterios totodată, îi ocupa imaginaţia. Solitudinea mării intensifică gîndurile şi faptele experienţei cuiva care pare să se afle în însuşi centrul lumii, aşa cum corabia care-l poartă rămîne totdeauna silueta centrală a orizontului rotund. Powell îi privea pe apoplecticul secund cu ochi bulbucaţi şi pe posomorîtul steward, ca pe nişte victime ale unei speciale şi tainice forme de nebunie care le otrăveşte viaţa. Dar pentru asta nu le acorda simpatia lui. Nu. Această ciudată durere a lor trezea în el un fel de uimire bănuitoare.

Odată — şi era tot noaptea — căci ofiţerii de pe *Ferndale* făcîndu-şi cartul, şi în cart, cum se făcea pe vremea aceea, aveau doar puţine ocazii pentru schimb de păreri — o dată spun, îndesatul domn Franklin, bizară şi

greoaie siluetă sub stele (obișnuite martore ale izbucnirilor lui), îl întrebă cu o bruscheţe care nu era aspră decît în felul ei simplu : „Cred că n-ai părinţi în viaţă ?“

Domnul Powell îi spuse că, în adevăr, își pierduse ambii părinţi încă din fragedă copilărie.

„Mama mea încă trăiește, declară domnul Franklin, pe un ton care arăta mulţumirea lui pentru acest fapt. Bătrîna doamnă se ţine bine. Bineînţeles, are nevoie de un trai confortabil. Unei femei trebuie să-i poarte cineva de grijă și dacă e vorba de așa ceva, apoi las' pe mine. Aș spune că dacă nu se ţinea așa de bine, aș fi plecat și m-aș fi însurat. Totuși nu știu. Noi, marinarii, n-avem timp să ne ocupăm de noi în nici un fel. În orice caz, cum bătrîna trăiește, aș putea spune că nu m-am uitat la nici o fată toată viaţa. Nu că nu mi-ar fi plăcut societatea femeilor la vremea mea, adăugă el cu patetism, în timp ce albul ochilor lui bulbucaţi străluci amoros sub cerul nopţii senine. Mi-ar fi plăcut chiar foarte mult, aș putea spune.“

Domnul Powell se simţea amuzat ; și cum aceste comunicări aveau loc numai cînd secundul nu era la datorie, n-avea nimic de obiectat. Prezenţa lui în prima jumătate de oră sau mai mult, făcea ca timpul de cart a lui Powell să treacă mai repede. Dacă superiorului său nu-i păsa că își pierde o parte din orele lui de odihnă, nu era treaba lui Powell. Franklin era un tip modest. Intenţia lui nu era să se laude cu sentimentele filiale.

„Bineînţeles, vorbesc de societatea femeilor respectabile, explica el. Cît despre celelalte, nici în clin, nici în mînecă. Nu judec comportarea nimănui, dar un tînăr bine crescut ca dumneata, știe că e mai bine să te ţii deoparte.“

Scoase un suspin adînc. „Aș vrea ca mama căpitanului Anthony să fi avut o viaţă mai lungă, ca și bătrîna mea. Ar fi trebuit atunci ca el să-i poarte de grijă și ar fi făcut asta foarte bine. Căpitanul Anthony e un om cumsecade și asta l-ar fi salvat de la cea mai nebunească...“

Nu își termină fraza, care desigur era pe cale de a deveni aspră pe buzele lui. Domnul Powell își spuse „Iar începe“ și rîse ușor.

„Nu înțeleg de ce sînteți așa de aspru cu căpitanul, domnule Franklin. Eu credeam că îi sînteți prieten."

La aceasta domnul Franklin sări în sus. Nu era aspru. Departe de el așa ceva. Prieten ! Bineînțeles că îi era bun prieten și slujitor credincios. Îl rugă pe Powell să înțeleagă că dacă comandantului Anthony i-ar trece prin gînd să încheie mîine un tîrg cu Necuratul, iar Necuratul ar fi bun față de comandant, el, Franklin, ar găsi în inima lui puterea de-a-l iubi pe Necuratul de hatîrul căpitanului. Chiar așa și era. Pe de altă parte, dacă un sfînt, un înger cu aripi albe ar veni și...

Se opri din nou, ca și cînd propria lui vehemență l-ar fi înfricoșat. Apoi, cu o voce încordată, patetică, (pe care nu o ridica niciodată) observă că vorbele nu erau de nici un folos. Oricine putea vedea că omul era schimbat.

„În privința asta, spuse Powell, mie mi-e imposibil să judec".

„Dumnezeule sfinte ! șopti secundul. Un tînăr deștept și cult ca dumneata și care are o pereche de ochi și destulă judecată ! Așa arată un om fericit ? Ha ? Vei fi dumneata tînăr dar nu ești un copil ; aș vrea să te aud spunînd : Da."

Powell nu primi provocarea. Nu știa ce să creadă despre vederile secundului. Totuși, se părea că îi deschisese înțelegerea în oarecare măsură. Admise că, în adevăr, căpitanul nu arăta tocmai bine.

„Nu tocmai bine, repetă jalnic secundul, crezi dumneata că un om cu o forță ca asta poate să-și trăiască viața ? Încă n-ai multă experiență în lumea asta, dar ești marinar, spui c-ai mai fost pe trei-patru vapoare. Păi bine, ai văzut dumneata vreodată un comandant de vas să măsoare-n lung și-n lat puntea tot timpul, de parcă n-ar ști ce are sub picioare ? Ai văzut ? Să fiu al naibii dacă nu cred că el uită unde se află. Bineînțeles că nu poate fi decît un marinar de mîna întîi ; dar totodată e un noroc că mă are pe mine la bord. Eu acuma știu ce vrea și fără să-mi vorbească. Știi dumneata că eu n-am primit nici un ordin de cînd am părăsit portul ? Știi că nu mi-a adresat o vorbă pînă ce nu i-am vorbit eu întîi ? Eu ! Primul său locțiitor, secundul său de șase ani, cu care n-a avut nici o neînțelegere niciodată în tot acest timp. Da ! Nici măcar o privire aspră.

E adevărat că atunci cînd îl fac să vorbească, e el, cel de altădată, ochii lui pătrunzători, vocea sa amabilă. Nici n-ar putea fi altfel cu bătrînul său Franklin. Dar ce folos ? Dacă şi ochii şi vocea şi toate sînt la depărtare de mile întregi... Pentru asta am mare grijă să nu-i vorbesc niciodată cînd puntea nu e liberă. Da ! Numai noi doi şi marea. Poate crezi că aşa e bine ? Singurul ofiţer secund pe care l-a avut vreodată ; domnule Franklin ici, domnule Franklin colo — cînd ceva mergea prost primul cuvînt pe care-l auzeai pe punte era „Franklin !" Sînt cu treisprezece ani mai în vîrstă ca el — şi ai putea crede că totul e în regulă, da ? Numai noi, pe această punte pe care ne-am văzut prima dată — el, tînăr comandant, spunîndu-mi că e convins că îl voi seconda foarte bine — noi doi şi treizeci şi unu de zile în largul mării, şi nu e de nici un folos ! S-ar părea că vorbesc unui om care stă pe ţărm. Nu-l pot aduce înapoi. Nu pot ajunge pînă la el. Uneori mi se pare c-ar trebui să-l scutur de braţ : „Treziţi-vă ! Treziţi-vă ! E nevoie de dumneavoastră, domnule căpitan !"

Tînărul Powell recunoscu expresia unui sentiment sincer, un lucru atît de rar în lumea asta şi nu putea să nu simtă ceva asemănător respectului faţă de această izbucnire. Nu era un om zgomotos. Forma grotească, îndesată, cu căpăţîna parcă înfundată cu o măciucă între umerii pătraţi, se mişca vag într-un spaţiu circumscris, limitat de cele două butoaie legate strîns la balustrada din faţă de la pupă, fără gesturi, cu mîinile în buzunarele hainei, cu coatele lipite strîns de coaste ; iar vocea, fără rezonanţă, trecînd de la mînie la dispreţ şi apoi, din nou, fără un singur cuvînt mai puternic, la grăbita uşurare, întreruptă doar de adînci inspiraţii de aer, ca şi cînd vorbitorul ar fi fost sufocat de presiunea înăbuşită a durerii sale.

Domnul Powell, deşi mişcat în oarecare măsură, nu era în nici un caz convins. Şi tocmai cînd credea că totul s-a terminat, celălalt, agitîndu-se în întuneric, se făcu auzit din nou, exploziv, tulburat, dar nu zgomotos, în liniştea navei şi a deplinei păci a mării.

„I-au făcut ceva ! Dar ce ? Ce poate fi ? Nu poţi ghici ? Nu ştii ?"

„Sfinte Dumnezeule ! Tînărul Powell era uluit văzind că era un apel adresat lui. De unde naiba să știu ?"

„Vorbești cu acea față albă cu ochi negri... Te-am văzut vorbind cu ea de atîtea ori".

Tînărul Powell, simțind cum simpatia pentru secund îi scade, spuse doar atît că ochii doamnei Anthony nu erau negri.

„Aș dori din tot sufletul să nu și-i fi pus niciodată pe căpitan, orice culoare vor fi avînd ripostă Franklin. Ea și tipul bătrîn cu fălcile scofîlcite care stă aplecat asupra ei și se holbează la fața ei albă ca moartea, cu ochii lui galbeni — dracu să-i ia ! Poate vei spune că nu are ochi galbeni."

Powell, indiferent la culoarea ochilor domnului Smith, făcu un gest vag. Gălbui sau nu, pentru el era totuna.

Secundul murmură ca pentru sine „Nu. Nu poate ști. Nu mai mult decît un copilaș. Pentru asta ar trebui un cap mai matur."

„Nici nu înțeleg ce vreți să spuneți", observă Powell cu răceală.

„Și chiar cel mai bun cap ar fi pus în încurcătură în fața unui astfel de lucru dracului, continuă secundul murmurînd ; da, am auzit de femei care înnebunesc un bărbat într-un fel sau altul cînd îl au pe uscat. Dar să-și aducă opera diavolească pe mare și încă țintind un astfel de om !... E ceva ce nu pot înțelege. Dar pot veghea. Să bage dumnealor de seamă, — zău așa !"

Silueta sa scurtă, incapabilă de a se apleca, fără flexibilitate, nu putea exprima descurajarea. Subit, se simți foarte obosit ; își tîrî picioarele plecînd de la pupă. Înainte de a părăsi, după ce-și sacrificase o oră din odihna sa, se adresă încă o dată tînărului nostru care sta lîngă artimon într-o dispoziție de indiferență față de ceea ce i se spunea, exprimată prin tăcere și nemișcare. Franklin repetă că nu regreta faptul de a fi vorbit deschis despre această foarte serioasă chestiune.

„Nu știu cît de serioasă, domnule secund" fu răspunsul sincer al lui Powell. Dar dacă credeți că mi-ați spus ceva

nou, vă înşelaţi. E ceva despre care dumneavoastră nu puteţi să nu vorbiţi. E lucrul pe care-l aud aproape mereu, de cînd m-am îmbarcat."

Spunînd adevărul, domnul Powell nu intenţiona să ofenseze. Era înţelept din instinct ; simţea că este vorba de o chestiune serioasă şi care nu avea nimic de-a face cu raţiunea. Nu dorea să-şi facă un duşman din secund. Dar domnul Franklin nu se simţi ofensat. Exprimării sincere a lui Powell, el îi răspunse cu egală sinceritate şi simplitate că foarte probabil, foarte probabil. Cu un lucru ca acesta, (vecin în vrăjitoria) care îl preocupa atît de intens, e de mirare că se mai putea gîndi şi la altceva. Bietul om, trebuie să fi avut, în neliniştea gîndurilor lui, iluzia de a se găsi angajat într-o mare luptă cu forţa diavolului ; căci ultimele lui cuvinte pe cînd cobora încet scara de la pupă, exprimau ciudata speranţă că totuşi îl va atrage şi pe el, pe Powell, „de partea noastră".

Domnul Powell — numai imaginează-ţi un tînăr neprefăcut, asaltat în felul acesta în largul mării — răspunse doar printr-un încurcat şi stînjenit zîmbet, care reflecta exact starea sufletului său nevinovat. Apoplecticul secund, aflat la jumătatea drumului în jos, urcă din nou trei trepte ale scării de la pupă. Păi cum ? Sigur că da. Un tînăr cumsecade, se aştepta secundul, nu poate sta deoparte văzînd un om, un bun marinar şi încă propriul său comandant, la ananghie, fără să ia poziţie împotriva unei perechi de pe uscat care... Domnul Powell îl întrerupse impacientat, întrebîndu-l care era ananghia ?

„La ce faceţi aluzie ?" strigă el, cu o inexplicabilă enervare.

„Nu-mi place să-l ştiu acolo, jos, singur cu cei doi, şopti Franklin în mod impresionant. Pe cuvîntul meu că nu-mi place. Numai Dumnezeu ştie ce se întîmplă acolo... Nu rîde... A fost destul de rău în ultima călătorie, cînd doamna Brown avea o cabină la pupă, dar acum e şi mai rău. Mă simt înfricoşat. Uneori nu pot dormi gîndindu-mă la el, singur acolo, despărţit de noi toţi."

Doamna Brown era soţia stewardului. Trebuie să ştii că puţin după vizita la familia Fyne (cu toate urmările ei),

Anthony a primit o ofertă să plece la insulele Hebride și să aducă acasă încărcătura unei nave care, deteriorată într-o ciocnire, sau eșuată, își găsise refugiu la St. Michel și era condamnată acolo. Roderick Anthony avea legături care-i puteau face rost de astfel de slujbe plătite. Astfel că Flora de Barral avu o călătorie de numai cinci luni, o simplă excursie, ca primă probă pentru viața pe mare. Iar Anthony, încercînd să fie cît mai atent, o convinsese pe această doamnă Brown, soția credinciosului său Steward, să vie cu ei, drept cameristă a miresei lui. Dar pentru vreun motiv sau altul, acest aranjament n-a continuat. Iar secundul, chinuit de nedefinite alarme și presimțiri, regreta. Regreta că Jane Brown nu mai e pe vapor ca reprezentantă a credincioșilor slujitori ai căpitanului Anthony, să urmărească în liniște ceea ce se întîmplă în acea parte a vaporului pe care acest fatal mariaj o închisese vigilenței lor. Atunci fusese excelent, căci aceea era o femeie de încredere.

Powell nu găsea nimic excelent în ceea ce părea să fie un serviciu de spionaj, dar în simplitatea lui spuse că, desigur, doamna Anthony ar fi fost bucuroasă să mai fie o femeie la bord. Se gîndea la femeia cu fața albă și cu aer de fetiță, care îi părea lui că avea nevoie să fie îngrijită. Nevinovatul tînăr o privea întotdeauna, nu ca pe o femeie matură, ci ca pe o copilă încă.

„Ea ! Bucuroasă ! Doar ea e aceea care o concediase. Nu voia pe nimeni pe lîngă cabina ei. Doamna Brown e sigură de asta. Așa i-a spus și soțului ei. Poți întreba pe steward și să auzi ce are el de spus despre chestia asta. De aceea nu-mi place. O femeie capabilă, care-și cunoștea serviciul. Dar nu. A trebuit să plece. Pentru nici o vină, bagă de seamă. Căpitanului îi era rușine s-o concedieze. Dar nevasta asta a lui — da, prețioasa pereche l-a convins. Nu pot vorbi cu el un minut, la pupă, fără ca pungașul acela să nu-și facă și el apariția. Am să-ți spun eu ce este. Am auzit o dată — Dumnezeu mi-e martor că n-am tras cu urechea, numai că el uitase că mă aflam de cealaltă parte a luminatorului cu sextantul meu — și l-am auzit, știi cum stă atîrnat peste scaunul ei și vorbește fără să deschidă gura cum se cuvine — da, am prins cuvîntul exact. Se referea la căpitan, spunînd : „Temnicerul". Temni... !"

Franklin se întrerupse cu un blestem profanator. Un timp îndelungat domni tăcerea și slabul, ușorul ruliu al vaporului, lunecînd în fața vîntului alizeu de Nord-Est, părea să fie un leac liniștitor pentru a adormi bănuielile oamenilor care se încredințează mării.

Se auzi un suspin adînc, urmat de vocea secundului care întreba cu tristețe dacă acesta e modul în care se vorbește despre un om căruia îi dorești binele. Nu mai era nevoie de nici o altă dovadă că ceva era în neregulă. Așadar spera, în timp ce în sfîrșit se îndepărta, că domnul Powell va fi de partea lor. De data aceasta domnul Powell nu mai răspunse printr-un zîmbet încurcat.

Tînărul ofițer era din ce în ce mai surprins de natura absurdelor revelații ce-l asaltau și care creau o anumită atmosferă în largul mării. E dificil pentru noi să înțelegem cît de mare și completă era inexperiența lui, pentru noi cei care n-am pornit în larg de la o mică școală particulară, la vîrsta de paisprezece ani și nouă luni ! Rezemat în cot de artimon și atît de nemișcat încît timonierul de la cîrmă ar fi putut să-l bănuiască (și probabil că îl bănuia chiar), de crima de-a fi adormit la datorie, el încerca să înțeleagă „lucrul acela" cu simplele lui noțiuni de psihologie. Pentru ce dracu se frămîntă ei atît ? se întreba cu o nerăbdare uluită și disprețuitoare. Dar, oricum, „temnicer" era o ciudată denumire s-o dai cuiva : nepoliticoasă, dușmănoasă, josnică. Îi părea rău că domnul Smith e vinovat în această chestiune pentru că, adevărul trebuie spus, fusese în oarecare măsură sensibil de a fi fost luat în seamă de tatăl doamnei Anthony. Tinerii apreciază acest fel de recunoaștere, care este cea mai subtilă formă de măgulire pe care vîrsta o poate oferi. Domnul Smith găsea ocaziile de a-l întîlni pe punte. Remarcile lui erau uneori stranii și enigmatice. Fără îndoială că era un bătrîn excentric. Dar de aci și pînă la a da ginerelui său (de care nu se apropia niciodată pe punte) denumiri dușmănoase, pe la spate, era un pas mare.

Și domnul Powell se mira...

Pe cînd îmi povestea toate acestea — aici Marlow își schimbă tonul — eu mă miram încă și mai mult. S-ar fi zis că nenorocirea își înseamnă victimele pe frunte, pentru

a-şi atrage repulsia mulţimii. Nu mă gîndesc la numărul lor. Doi oameni se pot comporta ca o mulţime ; trei, cu atît mai mult, atunci cînd emotivitatea lor e angajată. Părea că fruntea Florei de Barral e însemnată. Oare fata asta se născuse ca să fie mereu o victimă ? Să fie totdeauna anticipatizată şi strivită ca şi cînd ar fi fost prea bună pentru lumea asta ? Sau prea lipsită de noroc — deoarece şi asta se consideră adesea ca un păcat.

Da, mă miram şi mai mult, deoarece ştiam mai multe despre fată decît domnul Powell — chiar dacă era vorba numai de adevăratul ei nume ; şi mai multe despre căpitanul Anthony — chiar dacă numai faptul că era fiul unui delicat poet erotic, de un temperament deosebit de rafinat şi autocratic. Da. Cunoşteam poveştile lor îmbinate, pe care domnul Powell nu le cunoştea. Capitolul acesta, capitolul mării, care se deschidea pentru mine cu noi personaje, ca sentimentalul şi apoplecticul ofiţer secund şi morocănosul steward, oricît de uimitor ar fi fost pentru el, era cu atît mai uimitor pentru mine ca factor al unei serii ce urma capitolului din afara Hotelului Oriental, capitol în care am jucat şi eu un rol. Considerînd declaraţiile ei de atunci şi înţeleptele mele observaţii, situaţia de care mi se vorbea acum era ceva cu totul neaşteptat. Ea avusese intenţii bune şi eu, desigur, la fel. Căpitanul Anthony, pe cît am putut înţelege de la micul Fyne — era bine intenţionat. În măsura în care asemenea nobile cuvinte pot fi aplicate obscurelor personaje ale acestei istorii, eram cu toţii animaţi de cele mai nobile sentimente şi intenţii. Marea era acolo oferindu-le adăpostul solitudinii ei, liberă de sugestiile meschine ale uscatului. Eram îndreptăţit aşadar să mă mir de ceea ce se întîmplase.

Sper că, dacă l-ar fi observat, Powell mi-ar fi iertat zîmbetul de care mă făceam vinovat în clipa aceea. Lumina din cabina micului său cuter era slabă. Şi zîmbetul meu de asemenea slab. Slab şi fugitiv. Viaţa fetei aceleia mi se înfăţişase ca o aventură tragicomică, cel mai trist lucru din lume, lunecînd între un rîs sincer şi lacrimi orgolioase. Da. Faptele cele mai triste şi mai obişnuite şi, fiind obişnuite, poate cele mai vrednice de mila noastră fără rezerve.

Realitatea pur umană e capabilă de lirism, dar nu de abstracțiune. Nimic nu va servi înțelegerii sale decît evidența înlănțuirii raționale a personajelor și faptelor. Și, începînd cu Flora de Barral, în lumina amintirilor mele, eram sigur că ea cel puțin trebuie să fi fost pasivă ; pentru că acesta este în mod necesar rolul femeilor, această așteptare a soartei pe care unele dintre ele, și nu cele mai inteligente, o acoperă cu zadarnicele aparențe ale agitației. Flora de Barral nu era excepțional de inteligentă, dar era în întregime feminină. Era pasivă (și asta nu înseamnă inanimată) în împrejurări în care simplul fapt de a fi femeie era deajuns ca să-i dea o ocultă și supremă semnificație. Și era răbdătoare, ceea ce e esența puterii vizibile, tangibile, a femeii. De asta eram sigur. Nu îndurase destule ? Totuși e atît de adevărat că germenul distrugerii stă și așteaptă în noi, muritorii, chiar în însăși sursa puterii noastre de a îndura, încît putem muri de prea multă putere de a suferi ca și de prea puțină.

Acesta era cursul gîndurilor mele... Și aveam în gînd, de asemeni, ziua cînd am văzut-o prima dată jucîndu-se sau poate comunicînd serios cu posibilitățile unei prăpăstii. Dar nu l-am întrebat îngrijorat, pe domnul Powell, ce i se întîmplase doamnei Anthony pînă la urmă. L-am lăsat să povestească mai departe, în propria sa manieră, simțind că, indiferent cît de ciudate erau faptele pe care avea să le dezvăluie, eu puteam fi sigur că știu mult mai mult decît a știut el vreodată sau decît a putut ghici...

Marlow tăcu timp îndelungat. Părea nesigur, ca și cînd s-ar fi temut să nu fi spus ceva care să depășească înțelegerea mea. Eu, intenționat, nu dădeam nici un semn.

— Înțelegi ? întrebă el.

— Perfect, am răspuns. Ești un adevărat expert în problemele psihologice. Asta e ca una din acele istorioare cu piei roșii, în care nobilii sălbatici răpesc o fată, iar cinstitul pădurar, cu cunoștințele sale incomparabile, le ia urma și citește semnele soartei fetei într-o urmă de picior ici, o ramură ruptă colo, o brățară căzută pe jos. Mi-au plăcut întotdeauna astfel de istorisiri. Dar spune mai departe.

Marlow zîmbi cu indulgență la gluma mea.

— Nu e tocmai o poveste pentru copii, continuă el. Dar să-ţi spun mai departe. Semnul, cum îi spui dumneata, nu prea era mănos, dar foarte mult la subiect şi cînd domnul Powell auzi (la un moment dat m-am simţit obligat să-i povestesc) cînd auzi că o cunoscusem pe doamna Anthony înainte de a se mărita, că într-o oarecare măsură am fost confidentul ei... Căci nu poţi nega că într-o oarecare măsură... ei bine, să spunem că am aruncat o privire înăuntru... O tînără fată, ştii, e ca un templu. Treci pe lîngă el şi te întrebi ce misterioase ritualuri se petrec acolo înăuntru, ce rugăciuni, ce viziuni ? Cei privilegiaţi, iubitul, soţul, cărora li s-a dat cheia sanctuarului, nu ştiu s-o întrebuinţeze. Cît despre mine, fără să cer şi fără nici un merit, printr-o simplă întîmplare, mi se permisese să privesc prin uşa pe jumătate deschisă şi văzusem cea mai tristă profanare posibilă, strălucirea tinereţii zdrobită, un spirit nici umilit, nici încă insensibilizat, dar aruncat într-o confuzie disperată de o cruzime gratuită : încrederea în sine distrusă, iar în locul ei, o neliniştе resemnată, o jalnică asprime (şi toate astea în mod simplu, aproape naiv) în faţa dificultăţilor materiale şi morale ale situaţiei. Pasiva suferinţă a celui fără noroc !

Mă întrebam : oare nu se terminase încă nenorocul acela ? Nenoroc care e ca ura unor puteri invizibile, interpretată, concretizată şi încărcată cu jigniri prin acţiunile oamenilor.

După cum îţi poţi imagina, domnul Powell făcuse ochii mari auzindu-mi declaraţia. Dar era plin de amintirile de pe nava *Ferndale* şi ciudăţenia faptului de a fi amestecat în ceea ce se petrecea la bord numai pentru că numele lui era şi numele unui căpitan de port, îl ţinea într-o stare de uimire care făcea ca alte coincidenţe, oricît de incredibile, să nu pară atît de surprinzătoare la urma urmei.

Această uimitoare întîmplare era atît de prezentă în mintea lui încît îl făcea să se simtă mereu ca şi cînd s-ar fi găsit acolo prin înşelăciune. Şi acest sentiment era atît de jenant, încît îl încuraja să înfrîngă teama pe care i-o inspira răceala căpitanului. Dorea să-şi descarce sufletul. Îmi închipui că tinereţea lui îi era de mare ajutor.

A, da ! Tinereţea e o forţă. Chiar căpitanul Anthony avea s-o observe, ca şi cînd l-ar fi înviorat vederea a ceva neprihănit, nesperiat, neînrăit de suferinţe. Sau poate chiar noutatea acestei feţe la bordul navei, unde de ani de zile vedea aceleaşi feţe, îi atrase atenţia.

Dacă într-o zi îi scăpă o vorbă către noul său al doilea secund sau numai îl privi, nu ştiu ; dar domnul Powell prinse ocazia, oricare ar fi fost ea. Căpitanul, care pornise dar se opri din veşnic grăbita sa plimbare, îşi descreţi fruntea imediat, îl ascultă pînă la urmă şi atunci rîse puţin.

„Aha ! Aşa stau lucrurile. Şi ai simţit că trebuie să-mi spui adevărul."

„Da, domnule căpitan."

„N-are importanţă cum ai ajuns la bord, spuse Anthony. Apoi, arătînd că nu era chiar aşa de absent faţă de ceea ce se petrece pe vas, cum presupunea Franklin, adăugă : Foarte bine. Se pare că te împaci bine cu toţi", spuse în felul lui scurt şi grăbit, cu privirea departe, pe mare, ca de obicei.

„Da, domnule căpitan."

Powell îmi spuse că, privind la faţa puternică pe care se întorsese expresia aceea rătăcită, avu pornirea, din vreun confuz simţămînt prietenesc, să adauge : „Mă simt foarte fericit aici la bord, domnule comandant."

Privirea iute, hotărîtă cu care îi răspunse căpitanul îl făcut să se simtă jenat şi chiar să se retragă puţin înapoi. Căpitanul privea ca şi cînd ar fi uitat înţelesul cuvîntului.

„Dumneata ce ? O, da... dumneata... bineînţeles... fericit. De ce nu ?"

Aceasta fusese abia murmurat şi, în clipa următoare, Anthony şi plecase, cu pasul lui întins, cu privirea îndreptată spre mare, departe de vaporul său.

Într-adevăr, un marinar priveşte de obicei spre marile depărtări ; dar în cazul căpitanului Anthony era — după cum se exprimă Powell — ceva deosebit, ceva anume, ca o evitare a durerii sau a tentaţiei. Odată ce o observai, era foarte evidentă. Înainte, simţeai numai o pronunţată

ciudățenie. Nu că Anthony — se grăbi Powell să explice — nu vedea lucrurile așa cum le-ar fi văzut un comandant. Dovada era că chiar cu acea ocazie, el dori dintr-odată, după o perioadă de mers în tăcere, să se dea drumul tuturor velartraiurilor și continuă cu alte remarci asupra acelor vele, cînd doamna Anthony, urmată de tatăl ei, apăru în capul scării. Se instală în șezlongul ei sub vînt, lîngă luminator, ca de obicei. După care, căpitanul se întrerupse scurt din ceea ce tocmai spunea și imediat coborî.

L-am întrebat pe Powell dacă Anthony și soția lui stăteau vreodată de vorbă pe punte. Îmi spuse că nu — sau în orice caz nu schimbau mai mult de cîteva cuvinte. Era o oarecare rezervă între ei. Așa de exemplu, chiar în ocazia aceea, cînd doamna Anthony veni pe punte, se priviră unul pe altul ; ochii căpitanului o urmăriră în adevăr, dar nu-i vorbi ; nu se apropie de ea și după acea tăcută schimbare de priviri, părăsi puntea fără să-și mai întoarcă ochii spre ea.

L-am întrebat pe Powell ce-a făcut după ce căpitanul plecase.

„M-am dus și am vorbit cu doamna Anthony. M-am gîndit că trebuie să-i fie foarte greu. Părea atît de străină pe vapor."

„Și tatăl ei era acolo, desigur ?"

„Întotdeauna, spuse Powell. Era acolo întotdeauna, stînd pe luminator ca și cînd ar fi păzit-o. Și cred, adăugă el, că era îngrijorat pentru ea. Nu că ea ar fi arătat aceasta în vreun fel. Doamna Anthony era întotdeauna foarte liniștită și privea pe fiecare drept în față."

„Vorbeați mult împreună ?" am continuat eu cu întrebările.

„Ea mă lăsa mai degrabă pe mine să vorbesc, mărturisi Powell. Nu știu dacă o interesa prea mult, totuși mă lăsa. Niciodată nu m-a întrerupt."

Toată simpatia domnului Powell se îndrepta spre Flora Anthony, *née* de Barral. Era singura ființă omenească de la bordul acelui vapor mai tînără ca el, deoarece *Ferndale* nu angaja băieți tineri, echipajul era format numai din marinari încercați. Da ! Tinerețea lor crease între ei un fel de legătură. Comportarea deschisă a domnului Powell

probabil că-i apărea ca deosebit de plăcută printre fețele mature, aspre, ursuze, sau chiar dușmănoase, pe care le vedea în jurul ei. Cu acea caldă generozitate a vîrstei sale, Powell era de partea ei, ca să spun așa. Chiar înainte de a ști că la bordul acestei nave era vorba de luat partea unora sau a altora și în ce consta aceasta. Era vorba de o fată. O fată drăguță. El nu-și punea întrebări. Flora de Barral ca vîrstă nu era mult mai tînără decît el ; dar din vreun motiv oarecare, poate prin contrast cu noțiunea convențională de soție de căpitan, el n-o putea privi altfel decît ca pe o ființă extrem de tînără. Totodată, în afară de poziția ei superioară, ea exercita asupra lui supremația aceea care o dă maturitatea unei femei asupra unui tînăr de aceeași vîrstă cu ea. De fapt putem vedea că, fără să fi avut vreodată mai mult de jumătate de oră de conversație consecutivă împreună și cu toate distanțele dintre ei, sever păstrate, aceștia doi deveneau prieteni — sub ochii bătrînului, presupun.

Cum a ajuns să vorbească prima oară soției căpitanului, Powell o relatează în felul acesta. Era cu mult înainte de memorabila lui conversație cu secundul și puțin după ce ieșiseră din canal. Era o vreme posomorîtă ; vîntul sufla vijelios. *Ferndale* naviga cu viteză redusă, drept înainte, aproape de navele ce se îndreptau spre patrie, doar mișcîndu-se prin apă, nimic mai mult, deoarece nu era nici un motiv de grabă, iar vremea se arăta amenințătoare. Pe la zece noaptea era singur la pupa, fiind de cart, stînd nedezlipit la cîrmă, lîngă copastie și privind fix în direcția vîntului cînd, printre valurile albe ce se spărgeau sub cerul negru, deslușì luminile unui vapor. Le urmări cîtva timp. Alerga desigur în fața vîntului. Va trece foarte aproape, își spuse el. Apoi deodată simți o mare neîncredere în nava care se apropia. Vine drept spre noi, se gîndi el. Nu era datoria lui să se dea la o parte din drum. Dimpotrivă. Și îngrijorarea lui crescu cînd își aminti de cele patruzeci de tone de dinamită din corpul navei *Ferndale ;* nu era felul de încărcătură la care să te gîndești cu indiferență în legătură cu o amenințătoare ciocnire. Se uită la cele două lumini mici în imensitatea

întunecată, plină de furiosul zgomot al valurilor. Ele îl fascinau pînă cînd evidenţa lor îl convinse că reprezentau un pericol. Ştia el bine ce trebuia făcut în faţa unei situaţii critice, dar simţea că trebuie să-l cheme imediat pe căpitan.

Traversă puntea dintr-un pas. Din imemoriabile obiceiuri şi uzanţe pe mare, camera căpitanului este situată în partea tribordului. Te-ai putea aştepta tot aşa de bine să vezi nasul căpitanului la ceafă pe cît te-ai aştepta să-i vezi cabina la babord. Powell uitase complet dispoziţiile date de şeful său. Zbură după cum am spus, bătu cu piciorul, apoi, punîndu-şi faţa la capacul marelui ventilator, strigă în jos : „Domnule căpitan, vă rog veniţi pe punte" cu o voce care nu tremura, nici nu era speriată, dar pe care am putea-o numi expresivă. Nu putea fi nici o îndoială asupra urgenţei chemării. Dar în loc de aşteptata alertă „Da, bine !" şi de zgomotul unei grabe acolo, jos, auzi doar o slabă exclamaţie apoi tăcere.

Închipuieşte-ţi mirarea lui ! A rămas acolo, cu urechea la capacul ventilatorului, cu ochii pironiţi pe acele ameninţătoare lumini laterale, dansînd pe rafalele de vînt care măturau furioasa întunecime a mării. I se părea că aştepta de o oră, dar nu trecuse decît mai puţin de un minut cînd zbieră în imensul tub : „Căpitan Anthony !" Un agitat „Ce este ?" rostit de vocea doamnei Anthony, fu tot ce auzi acolo, jos, şi paşi uşori, grăbiţi... Pentru ce nu încerca să-l trezească ? ! „Am nevoie de comandant" strigă el, apoi renunţă, alergînd la scară, unde ardea o lumină albastră, hotărît să acţioneze singur.

Pe drum aruncă o privire timonierului, a cărui faţă, luminată de lămpile de la cutia busolei, era calmă. Îi spuse repede : „Rămîi la cîrmă, atent la primul cuvînt" Răspunsul „Da, da, domnule secund" fu rostit cu o voce stăpînită. Apoi Powell, după ce strigă paznicul de pe punte să vie la pupa, alergă la bord să aprindă lumina albastră pe parapet.

Un fel de ploiţă de scîntei fu tot ce obţinu. Lumina (poate că afectată de umezeală) nu se aprinse. Timpul tuturor acestor acţiuni trebuie măsurat în secunde. Powell

îmi mărturisi că la acest eşec simţi o adevărată paralizie a gîndirii, a vocii, a picioarelor. Caracterul neaşteptat al acestei neaprinderi îi copleşi facultăţile. Era singurul lucru pentru care imaginaţia sa nu era pregătită. Cînd se ridică de acolo, se gîndi că trebuie să acţioneze imediat, or altfel va urma o ciocnire şi explozia dinamitei, în care ambele nave vor fi aruncate în aer şi toate sufletele de la bord vor pieri într-o enormă flacără şi un îngrozitor tumult.

Văzu catastrofa producîndu-se şi, în acelaşi timp, înainte de a putea deschide gura sau să-şi mişte picioarele, pentru a îndepărta viziunea, o voce lîngă urechea lui, măsurata voce a căpitanului, spuse : „Nu se aprinde — ai ? Arunc-o jos ! Aleargă după torţă."

Resortul activităţii în domnul Powell se destinse cu mare forţă. Sări. Torţa era păstrată sub scară, împreună cu o cutie de chibrituri pregătite să fie la îndemînă. Aproape mai înainte de a-şi da seama că se mişcase, alunecă pe scări în jos. Puse mîna pe bidon prin întuneric şi încercă să aprindă un chibrit. Dar trebuia să apese suportul torţei pe piept cu un braţ, degetele îi erau umede şi ţepene, mîinile îi cam tremurau. Un chibrit se rupse. Un altul se aprinse. La flacăra lui văzu faţa albă a doamnei Anthony, puţin mai jos de el, stînd pe treptele cabinei. Ochii ei care erau foarte aproape de ai lui (el era într-o poziţie ghemuită, pe o treaptă mai sus) păreau să ardă întunecaţi în lumina ce se stingea. Pe punte, vocea căpitanului se auzi brusc şi neaşteptat de sarcastic. „Ar trebui să te grăbeşti dacă vrei să ajungi la timp".

„Dă-mi mie cutia", spuse doamna Anthony, într-o şoaptă grăbită şi familiară, care părea amuzată, ca şi cînd ar fi fost doi copii făcînd pozne în spatele unui zid. Fu bucuros că se oferise să-i ajute ceea ce-i păru foarte natural şi fără mofturi.

„Iată ! Ţine-o !"

Mîinile li se atinseră prin întuneric şi ea luă cutia, în timp ce el ţinea torţa cu parafină în suportul ei de fier. Se gîndi s-o previe „Feriţi-vă !" Dar înainte de-a sfîrşi vorba, flacăra izbucni cu violenţă între ei şi el o văzu aruncîndu-se înapoi, cu un braţ acoperindu-şi faţa.

„Alo" exclamă el. Dar nu putea să se oprească nici o clipă ca s-o întrebe dacă fusese rănită. Sări afară drept spre căpitan care luă torța din mîna lui și o ridică sus, deasupra capului său.

Flacăra puternică flutura ca un steag de mătase, aruncînd o lumină orbitoare și furioasă, împletită cu umbre ce se mișcau deasupra pupei, luminînd suprafețele concave ale velelor, strălucind pe balustrada albă, proaspăt vopsită. Tînărul Powell își întoarse privirea în direcția vîntului, cu respirația tăiată.

Ciudata navă, și mai neagră în bezna nopții, nu părea să se miște înainte, ci devenea doar din ce în ce mai distinctă drept la travers uitîndu-se la *Ferndale* cu un ochi verde și unul roșu, care se legănau și se agitau de parcă ar fi aparținut capului zvăpăiat al unui monstru invizibil ce sta la pîndă, în noapte, printre valuri. Un moment lung cît o veșnicie trecu și deodată, monstrul care părea să ia forma unui munte, închise ochiul cel verde fără să fi clipit măcar.

Domnul Powell răsuflă ușurat. Acum e „în regulă" spuse căpitanul într-o șoaptă liniștită. Dădu lui Powell torța aprinsă și trecu la cîrmă să urmărească cum trecea amenințarea distrugerii, venind orbește, cu privirea ei în parte colorată, dintr-o noapte oarbă, pe aripile unui vînt impetuos. I se putea distinge acum forma neagră și alungită printre fîșiile șuierătoare de spumă ce se formau de-a lungul drumului ei.

Ca întotdeauna cînd o navă merge împotriva vîntului, pentru un privitor nu pare că se mișcă foarte repede ; ci că înaintează încet în lungi și tacticoase salturi și pauze, în mijlocul valurilor ce o depășesc. Numai cînd a trecut pe lîngă pupa, cu un salut pentru *Ferndale*, viteza sa impetuoasă deveni aparentă ochiului. Cu lumina roșie închisă și planînd ca o umbră imensă pe creasta unui val, dispăru din fața ochilor într-un mare balans înainte și-napoi, topindu-se în spațiul neluminat.

„Cît pe ce să ne ciocnim, spuse căpitanul Anthony, cu o voce indiferentă, ridicată doar atît cît să fie auzită în rafalele vîntului. „Niște orbi la bordul navei aceleia. Acum poți stinge torța."

În tăcere, domnul Powell întoarse suportul stingînd flacăra în bidon, aducînd prin simpla răsucire a încheieturii mîinii lui, căderea întunericului asupra pupei. Şi, în acelaşi timp, dispăru şi din ochii minţii lui viziunea unei alte flăcări, enormă şi cumplită, ţîşnită brusc şi violent dintr-o albă şi învolburată bucată de mare, luminînd norii şi trimeţînd în sus, în izbucnirea-i vulcanică, vergi zburătoare, cadavre, fragmente a două nave distruse. Urîtă viziune. Dar dispăru şi fu o mare uşurare. Mi-a spus că nici nu-şi dăduse seama cît de speriat fusese, nu în general, dar de acel lucru anume pe care imaginaţia sa îl evocase, pînă cînd totul a trecut. El îşi măsura spaima (căci frica e o mare tensiune) prin senzaţia de mare slăbiciune care-l cuprinse imediat după aceea.

Merse la tambuchi şi, aplecîndu-se ca să puie torţa la locul ei obişnuit, văzu în întuneric ovalul palid şi nemişcat al feţei doamnei Anthony. Ea şopti liniştit :

„Se întîmplă ceva ? Ce este ?"

„Acum totul a trecut" şopti şi el.

Rămase aplecat, cu capul sub tambuchi, uitîndu-se la acel fantomatic oval alb. Powell se mira că ea nu alergase afară, pe punte. Rămăsese liniştită acolo, ceea ce denota curaj. Admirabilă stăpînire de sine. Nu era stupiditate din partea ei. Ştia că e vorba de un pericol iminent şi, probabil, îşi dădea seama de natura lui.

„Aţi stat aici, aşteptînd ceea ce s-ar fi putut întîmpla," murmură el cu admiraţie.

„Nu era cel mai bun lucru de făcut ?" întrebă ea.

El nu ştia. Poate. Mărturisi că el n-ar fi putut. Nu. Carnea şi sîngele lui n-ar fi putut suporta. Ar fi simţit că trebuie să vadă ceea ce se apropie. Apoi îşi aminti că flacăra s-ar fi putut să-i pîrjolească faţa şi îşi exprimă îngrijorarea.

„Puţin. Nimic care să doară. Nu miroase a păr ars ?"

Era un fel de veselie în vocea ei. Se poate să-i fi fost frică, dar nu fusese copleşită şi nu suferea de nici o reacţie. Aceasta confirma şi mărea, dacă ar fi fost posibil, părerea bună pe care Powell o avea despre ea, ca despre o „fată straşnică", deşi i se părea monstruos să se refere în astfel de termeni la soţia căpitanului. „Dar nu arată a soţie de căpitan" îşi spuse el atenuîndu-şi vina

și era gata să-i mai spuie ceva în legătură cu aprinsul torței, cînd o altă voce se auzi, rostind unele cuvinte nedesluşite. Tonul lor era disprețuitor. Venea de jos, din capul scării. Vocea venea din cabină. Şi singura voce care putea fi auzită în cabina principală, la ora aceea, era cea a tatălui doamnei Anthony. Indistinctul oval alb pieri din ochii domnului Powell atît de iute, încît îl luă prin surprindere. Pentru o clipă rămase atîrnat la deschiderea tambuchiului şi acum că zvelta ei formă nu mai astupa îngusta şi sinuoasa scară, vocile se auzeau mai tare de sus, dar încă nedesluşite. Bătrînul era enervat de ceva, iar doamna Anthony „îl îmblînzea" după cum se exprimă Powell. Se îndepărtară de la piciorul scării, iar Powell plecă de lîngă tambuchiu. Totuşi credea că auzise cuvintele „pierdută pentru mine", înainte de a-şi retrage capul. Fuseseră pronunțate de domnul Smith.

Căpitanul Anthony nu se mişcase din partea superioară a pupei. Rămăsese chiar în poziția pe care o luase ca să urmărească cealaltă navă, trecînd cu ruliu şi şuierături, întunecată, în tumultul valurilor care o urmau. Nu se mişca, iar Powell, venind aproape, nu îndrăzni să-i vorbească, atît de enigmatică, în contemplarea nopții, apărea silueta lui în ochii săi tineri : nedesluşită şi, în imobilitatea ei, privind întunericul, pradă unei neînțelese dureri, dorințe sau păreri de rău.

De ce oare tăcerea unei ființe omeneşti e adesea atît de impresionantă, sugerînd ceea ce e rău — ca şi cînd propria noastră condiție ar fi o neîncetată agitație ? Tăcerea căpitanului Anthony deveni aproape intolerabilă pentru al doilea ofițer al său. Domnul Powell, zăbovind pe lîngă luminator, dorea acum să-l vadă pe comandant plecînd de pe punte. „De ce nu se duce jos ?" se întreba el cu nerăbdare. Încercă să tuşească.

Fie că a fost sau nu efectul tusei, căpitanul Anthony vorbi. Dar nu se mişcă deloc. Cu spatele întors către întreaga lungime a navei, îl întrebă pe Powell cu oarecare bruschețe dacă secundul neglijase să-l informeze că el, căpitanul, era de găsit la babord.

„Ba da, domnule căpitan, spuse Powell apropiindu-se de spatele celuilalt, secundul mi-a spus să lovesc cu pi-

ciorul la babord cînd am nevoie de dumneavoastră, dar în clipele acelea nu mi-am amintit."

„Trebuie să-ţi aminteşti rosti căpitanul cu oarecare sforţare. Apoi adăugă murmurînd : Nu vreau ca doamna Anthony să fie speriată. Înţelegi ?"

„De data asta n-a fost, spuse Powell cu naivitate. Dînsa mi-a aprins torţa, domnule căpitan."

„De data asta ? exclamă căpitanul şi se întoarse. Doamna Anthony a aprins torţa ? Doamna Anthony !..."

Powell îi povesti cum ea stătuse pe scară tot timpul.

„Tot timpul" repetă căpitanul. I se păru ciudat lui Powell că în loc să se ducă el singur să vadă, îl mai întrebă :

„Acuma e tot acolo ?"

Powell îi spuse că doamna se dusese jos după ce nava aceea trecuse de *Ferndale*. Căpitanul Anthony făcu o mişcare ca şi cînd ar fi avut intenţia să se îndrepte el însuşi spre scară, cînd Powell adăugă : „Domnul Smith a chemat-o din salon pe doamna Anthony. Cred că acum stau de vorbă acolo."

Fu surprins să vadă că Anthony renunţă la ideea de a mai merge jos. Începu să parcurgă puntea, neluînd în seamă frigul, vîntul umed şi stropii de apă. Şi totuşi nu avea nimic pe el decît halatul şi papucii. Powell, instalîndu-se la deschizătura pupei privi un timp în larg. Cînd, după cîtva timp îşi întoarse capul să arunce o privire spre excentricul său comandant, nu mai văzu întunecata siluetă activă învîrtindu-se încolo şi-ncoace. Ofiţerul al doilea de pe *Ferndale* se duse la pupa, uitîndu-se primprejur şi se adresă marinarului de la cîrmă :

„Căpitanul a coborît ?"

„Da, domnule secund", spuse omul care, cu obrazul stîng umflat cu tutun de mestecat, îşi ţinea ochii pe compas. Chiar în clipa asta ! Rîdea."

„Rîdea ? repetă Powell neîncrezător. Vrei să spui că comandantul rîdea ? Probabil că te înşeli. De ce-ar fi rîs ?"

„Nu ştiu, domnule secund."

Bătrînul marinar arăta o profundă indiferenţă pentru emoţiile omeneşti. Totuşi, după o lungă pauză, catadicsi să mai spuie cîteva cuvinte : „Da. Mergea pe punte

ca de obicei cînd, deodată, a-nceput să rîdă puţin şi s-a îndreptat spre scară. I-o fi trecut deodată prin gînd ceva hazliu".

„Ceva hazliu !" Domnul Powell nu putea crede aşa ceva. Atunci nu s-a întrebat pentru ce. Gînduri hazlii au oamenii, nu-i vorbă, în tot felul de situaţii ; se întîmplă la tot felul de oameni. Totuşi domnul Powell se simţi scandalizat să audă despre comandant că rîsese fără nici o pricină vizibilă într-o anumită noapte. Impresia, pentru cine ştie ce motiv, era neplăcută. Şi atunci, în timp ce-şi termina cartul, cu rafalele reci ale vîntului năpustindu-se asupra lui din întunecimea în care valuri scurte mîrîiau dispreţuitor de jur împrejurul vaporului, mintea sa necomplicată înţelese că lucrurile nu erau aşa cum ar fi fost de aşteptat să fie ; anume, că era posibil ca Anthony să nu fie un om fericit... Vei înţelege că la aceasta era pregătit în oarecare măsură de lamentările apoplecticului şi sensibilului Franklin, în privinţa căpitanului. Şi, cu toate că el le trata cu un dispreţ în mare măsură sincer, totuşi recunoscu faţă de mine că, în adîncul lui, se înfiripa şi creştea, împotriva voinţii sale, o inexplicabilă şi stînjenitoare bănuială că ceva nu merge bine în cabina aceea, atît de neobişnuit separată de restul navei...

Capitolul IV

ANTHONY ŞI FLORA

MARLOW IEŞI DIN UMBRA BIBLIOTECII CA SĂ-ŞI ia o ţigară din cutia care se afla pe o măsuţă, lîngă mine. În plina lumină a camerei, am văzut în ochii lui acea expresie uşor zeflemitoare cu care învăluie de obicei pornirile sale de voioşie sau de milă faţă de nerezonabilele complicaţii pe care idealismul speţei umane îl pune în simpla dar subtila problemă a comportării pe acest pămînt.

Îşi alese şi aprinse ţigara cu multă grijă, apoi se întoarse spre mine. Eu îl privisem în tăcere.

— Presupun, reîncepu el, ironia din ochii lui dînd tonului său o notă picantă, că te gîndeşti că ar cam fi timpul să-ţi spun şi ceva mai precis, adică ceva despre acel mister psihologic al cabinei (căci e evident că trebuie să fi fost psihologic) şi care îl afecta atît de profund pe domnul Franklin, ofiţerul secund, tulburînd chiar senina inocenţă a domnului Powell, al doilea ofiţer secund al navei *Ferndale*, comandată de Roderick Anthony — fiul poetului, ştii.

— Eşti gata să mărturiseşti acum că n-ai reuşit să-l descoperi, îi spusei eu cu prefăcută indignare.

— Ai avea ceea ce meriţi, dacă ţi-aş spune că n-am reuşit. Dar nu vreau. Află că am reuşit. Deşi, pentru cîtva timp, recunosc că am fost nedumerit. Dar acum l-am văzut pe Powell al nostru de mai multe ori şi în cele mai favorabile condiţii — şi afară de asta am dat şi peste cea mai neaşteptată sursă de informaţii... Dar să lăsăm asta. Mijloacele nu te interesează decît în măsura în care ele aparţin poveştii. Voi recunoaşte că o bucată de vreme ocupaţia de fată bătrînă de a pune laolaltă doi şi cu doi, n-a reuşit să-mi ofere o teorie coerentă. Vorbesc acum ca un anchetator — un om al deducţiilor. Cu ceea ce ştim despre Roderick Anthony şi Flora de Barral, n-aş putea deduce o obişnuită ceartă conjugală, ajunsă să se învechească în mai puţin de-un an — nu ? Dacă mă întrebi ce înţeleg eu printr-o obişnuită ceartă conjugală, am să-ţi spun că e un diferend apropo de nimic, vreau să spun acele nimicuri pentru care, după cum ne-a spus domnul Powell cînd l-am întîlnit prima dată, lumea de pe uscat e atît de înclinată să pornească o ceartă care să se transforme în ură, dintr-un greşit înţeles al lucrurilor, dintr-o ambiţie prostească, sau pentru a face teatru, pentru a produce efecte impresionante. Nu sînt pe lume actori atît de umili şi obscuri care să nu aibă o galerie ; această galerie învenineză piesa prin intrigi secrete, sfaturi de mînie, comentarii batjocoritoare sau cuvinte de perfidă compasiune. Dar cei doi Anthony nu erau supuşi nici unei influenţe demoralizatoare. Ştii că pe mare nu există nici o galerie. Nu auzi nici un ecou chinuitor despre propria ta micime, acolo unde, sau vocile stihiilor urlă sfidător sub bolta cerului, sau o liniştе

primordială pare să facă parte din infinita pace a universului.

Amintindu-mi de Flora de Barral în plină mizerie morală și de Roderick Anthony, transportat de o izbucnire de vijelioasă tandrețe, mă întrebam : oare toate acestea s-au și uitat ? Ce-a putut interveni ca să-i înstrăineze pe unul de celălalt atît de repede și atît de complet, acolo, aflați atît de departe de orice tentații, în pacea desăvîrșită a mării și într-o izolare atît de completă încît, dacă n-ar fi fost devotamentul gelos al absurdului Franklin care să atragă atenția lui Powell, n-ar fi existat nici o mărturie, nici o evidență despre acest lucru.

Trebuie să mărturisesc imediat că eu am bănuit-o pe Flora de Barral. În lumea aceasta, așa cum e organizată în prezent, femeile sînt jumătatea bănuită a populației. Sînt motive serioase pentru aceasta. Motive atît de ușor de descoperit, dacă reflectezi puțin, încît nu face să ți le mai înșir. Nu voi menționa decît unul : că partea ce le-a revenit femeilor la împărțeală fiind „influența", aceasta are un aer de acțiune ocultă și misterioasă, ceva nu pe de-a-ntregul demn de încredere, ca toate forțele naturale care, pentru noi, lucrează în întuneric, din cauza imperfectei noastre înțelegeri.

Dacă femeile n-ar fi o forță a naturii, oarbă în vigoarea ei și capricioasă în puterea ei, ele n-ar fi privite cu neîncredere. Dar așa cum stau lucrurile, nu e nimic de făcut. Vei spune că această forță fiind, în persoana Florei de Barral, captată de Anthony... Sigur că da. El s-a purtat cu ea cu multă îndemînare. Dar omul a captat și electricitatea. Ea îi luminează drumul, îi încălzește casa, îi prepară chiar hrana — ca și femeia. Dar ce fel de cucerire e, vei spune ? Omul nu știe nimic despre ea. Trebuie să fie foarte atent cum se comportă cu captiva sa. Și cu cît mai mare va fi solicitarea asupra forței captate, în bucuria mîndriei sale, cu atît e mai probabil ca aceasta să se întoarcă împotriva lui, arzîndu-l și transformîndu-l în cenușă...

— Comparația e cam trasă de păr, am observat eu cu răceală. Marlow se întorsese la fotoliul din umbra bibliotecii. Dar acceptînd înțelesul la care te gîndești, ea se

reduce la cunoașterea modului de a o folosi. Și dacă vrei să spui că acest hămesit de Anthony...

— Hămesit e bine spus. A fost toată viața lui un flămînd și un însetat de feminitate, într-un fel în care un simplu feminist n-ar fi putut să-l conceapă. Cred că aceasta contează mult în disprețul lui Fyne pentru el. Bietul Fyne ! Nici nu-ți închipui ce rău infernal a putut face în timpul vizitei lui la hotel. Dar atunci cine l-ar fi putut bănui pe Anthony de eroism ! Sînt mai multe feluri de eroism și cel puțin unul din ele e idiot. E acel fel care se ascunde sub aspectul delicateței sublime. E, evident, felul de care era în stare fiul delicatului poet.

Desigur că semăna cu tatăl lui care, fiindcă veni vorba, a torturat două neveste fără nici o satisfacție personală, pentru că nu se ridicaseră la suprarafinatul său standard de delicatețe, atît de perceptibil în versurile lui. Acesta e poetul. El cere prea mult de la alții. Fiul stabilise pentru el însuși un standard de viață cu acea nevoie de a întrupa în comportamentul său visurile, pasiunile, imboldurile pe care poetul le pune în ticluirea versurilor, care îi sînt mai scumpe decît propriul său eu și care pot face ca propriul său eu să apară sublim în ochii altora și chiar în proprii săi ochi.

Dorea oare Anthony să apară sublim în fața propriilor săi ochi ? Nu mi-ar place să-i aduc această acuzație, deși există alte ambiții, mai puțin nobile la care lumea nu îndrăznește să zîmbească. Dar eu nu cred astfel ; nu cred nici chiar că în ceea ce a făcut a fost o încredere în sine conștientă și trufașă, un deosebit de pronunțat simț al puterii, care atît de des conduce pe oameni la situații imposibile și echivoce. Privită în abstract (modalitate în care adevărul e adesea văzut în forma sa reală) viața lui fusese o viață de solitudine și tăcere — și dorință.

Întîmplarea i-a aruncat această fată în cale ; și, dacă am putea zîmbi la violenta cucerire a Florei de Barral, trebuie să recunoaștem de asemeni că această pasionată cucerire a fost cu adevărat fapta unui om al solitudinii și al dorinței ; a unui om care, dacă nu era un complet imbecil, trebuie să fi fost un iubitor a lungi și arzătoare reverii, în care facultatea unei sincere pasiuni se matu-

rizează încet în adîncurile neexplorate ale inimii. Şi mai ştiu că o pasiune, dominatoare şi tiranică, invadînd un om în întregime şi subjugîndu-i toate facultăţile în vederea propriului şi unicului ei scop, îl poate conduce, mînîndu-l şi îndemnîndu-l în tot felul de aventuri, pînă la marginea unor primejdii de neînţeles, pînă la limitele prostiei, ale nebuniei sau ale morţii.

La omul de o liniştе devenită şi mai impresionantă prin tunetele şi bubuiturile nedesluşite ale vastelor mări, un om aşadar total străin de clevetirile limbilor, iată că vine micul şi muşchiulosul Fyne, cel mai bun reprezentant al acelei spеţe umane a cărei voce îi sună atît de straniu, soţul surorii sale, personalitate stînd deci în afara multitudinii confuze şi vagi. Vine şi începe să-i vorbească mai mult decît a auzit el vreodată într-o singură oră — şi atingînd desigur cele mai adînci lucruri pe care Anthony le-a descoperit vreodată în el însuşi — şi aruncă vorbe ca „necinstit" a cărei simplă rostire îi pare oribilă. Necinstit ! Avantaj necuvenit ! El ! Necinstit faţă de fata aceea ? Crud cu ea !

Nici un dispreţ nu putea ţine piept impresiei lăsate de astfel de acuzaţii susţinute cu căldură şi convingere. Ele îl zdruncinară. Vibrau încă în aerul închis al camerei de hotel, îngrozitoare, tulburătoare, imposibil de a scăpa de ele, cînd uşa se deschise şi intră Flora de Barral.

Nici nu observă că Flora întîrziase. Şedea pe o sofa, cufundat în amărăciune. Era oare adevărat ? Cum el spunea întotdeauna numai ceea ce gîndeşte, îşi închipuia că toţi oamenii (afară doar de cei mincinoşi, printre care nu-l putea socoti pe cumnatul său) nu spuneau mai mult decît ceea ce credeau. Vocea profundă a micului Fyne îi suna încă în urechi. „El ştie," îşi spunea Anthony. Se gîndea că ar fi mai bine să plece şi să n-o mai vadă niciodată. Dar Flora era acolo în faţa lui, acuzatoare şi atrăgătoare. Cum putea s-o părăsească ? Nu putea fi nici vorbă de aşa ceva. Fata asta n-avea pe nimeni. Sau da, avea pe cineva. Tatăl acela al ei. Anthony era gata să-l considere după aprecierea ei. Tatăl acela putea fi victima celei mai atroce injustiţii. Dar ce putea face un om ieşit din închisoare ? Şi încă unul bătrîn ? Şi apoi — ce fel de

om ? Ce s-ar face amîndoi ? Anthony se înfioră uşor, iar palidul zîmbet cu care Flora intrase în cameră se şterse de pe buzele ei. Era obişnuită cu impetuoasa lui tandreţe, de care nu se mai temea. Dar nu-l văzuse niciodată înainte arătînd astfel şi bănui imediat vreo nouă cruzime a vieţii. El se ridică în picioare cu obişnuita lui ardoare, dar parcă domolită de-o hotărîre bruscă şi spuse :

„Nu ! Nu te pot îndepărta de sub ochii mei. Te-am văzut. Mi-ai istorisit povestea ta. Eşti o fată onestă. Nu mi-ai spus niciodată că mă iubeşti."

Ea aşteptă, gîndindu-se că nu i-a lăsat niciodată timp să spuie, că nici n-a întrebat-o vreodată ! Şi, la drept vorbind, nici ea nu ştia !

Sînt şi eu înclinat să cred că nu ştia. Cum femeia nu prea are parte în viaţă de o experienţă bogată, e foarte rar o expertă în materie de sentiment. Bărbatul e cel care poate şi, în general, „se vede pe el însuşi" destul de bine şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Stăpînirea de sine a femeilor e ceva exterior ; lăuntric, ele sînt agitate, pentru că sînt, sau se cred, închise în colivie. Toate acestea, vorbind în general. În cazul particular al Florei de Barral, de cînd Anthony îşi făcuse drum brusc în existenţa ei crudă şi disperată, ea trăia ca o persoană eliberată dintr-o celulă unde fusese condamnată să trăiască printr-un cataclism natural, o furtună, un cutremur de pămînt ; nu absolut înspăimîntată, pentru că nimic nu poate fi mai rău decît ajunul execuţiei, dar împietrită, zăpăcită — abandonîndu-se în mod pasiv. Nu voia să scoată un cuvînt, să mişte un picior. Nu avea puterea necesară. La ce bun ? Şi, în adîncul ei, în mod aproape inconştient, era sedusă de sentimentul de a avea ca suport această violenţă. O senzaţie pe care n-o avusese niciodată înainte, în toată viaţa ei.

Simţea ca şi cînd acest vîrtej de vînt o calma oarecum ! Ca şi cînd sentimentul de a avea un suport o tenta să închidă ochii în chip delicios şi să se lase purtată mai departe, mai departe, într-o lume necunoscută şi nepătată de experienţele infame care fluctuaseră ameninţător. Încercă să citească ceva pe faţa lui, pe această faţă

energică şi bună, cu care se obişnuise atît de repede. Dar încă nu era în stare să înţeleagă expresia ei. Speriată, descurajată în pragul adolescenţei, cufundată în mizeria morală cea mai dureroasă, nu învăţase să citească — nu acel fel de limbaj.

Dacă iubirea lui Anthony ar fi fost egoistă cum e iubirea în general, ea ar fi întrecut egoismul vanităţii lui — sau al generozităţii lui, dacă vrei — şi toate acestea nu s-ar fi întîmplat. Nu s-ar fi gîndit la o renunţare în faţa căreia nu ştii dacă să zîmbeşti sau să te cutremuri. E adevărat de asemeni că atunci iubirea lui nu s-ar fi oprit asupra nefericitei fiice a lui de Barral. Dar era o iubire născută din acea rară milă care nu e asemănătoare dispreţului, pentru că îşi are rădăcinile într-un imens potenţial de tandreţe — tandreţe pătimaşă, prădalnică, tandreţea oamenilor tăcuţi şi solitari, care s-au izolat de bună-voie. În acelaşi timp, sînt silit să cred că vanitatea lui trebuie să fi fost uriaşă.

„Ce ochi mari are", îşi spunea el uimit. Nu era de mirare. Îl privea cu toată puterea sufletului ei ce se trezea încet dintr-un somn otrăvit în care nu se putea mişca, nici dezvolta, ci putea numai să freamăte de durere. Anthony se adînci în ochii aceia, cu respiraţia tăiată, intens, adînc, adînc, ca un marinar nebun care ar face o plonjă disperată din vîrful catargului în insondabila şi albastra mare, pe care atîţia oameni au detestat-o şi au iubit-o totodată. Şi vanitatea lui era imensă. Fusese atinsă adînc, pînă la sînge, de acel muşchiulos, mic feminist, Fyne. „Eu ! Eu ! Să profit de disperarea ei ! Eu ! Necinstit faţă de acea creatură — de acel firişor de ceaţă, acea umbră albă fără cămin, venită dintr-o lume urîtă şi murdară ! Aş putea s-o fac să dispară cu un simplu suflu" îşi spunea el cu oroare. „Niciodată !" Toată suprema, rafinata delicateţe a tandreţei exprimată în atîtea versuri frumoase de Carleon Anthony crescuseră la dimensiunile unei pasiuni, umplînd cu lacrimi lăuntrice marele tipar al omului care nu citise în viaţa lui nici unul din faimoasele sonete în care era cîntată cea mai înalt civilizată iubire cavalerească, acele sonete care... Ştii că sînt adunate într-un volum ? Ediţia mea are portretul autorului la trei-

zeci de ani și cînd l-am arătat deunăzi domnului Powell, a exclamat : „Extraordinar ! Ai crede că e portretul comandantului Anthony însuși dacă..." Voiam să știu ce era acel „dacă". Dar Powell nu putea spune. Era ceva — o deosebire. Fără îndoială că era — în fineţe poate. Tatăl, dificil, cerebral, evitînd în chip morbid orice legături, nu putea decît să cînte în cuvinte armonioase ceea ce fiul simţea cu o mută și nesăbuită sinceritate.

Stăpînit de iluzia mai tuturor bărbaţilor puternici asupra slăbiciunii morale a femeilor și fragilităţii lor spirituale, i se părea lui Anthony că ar distruge-o, sfărîmînd ceva foarte preţios în sufletul acelei fiinţe. De fapt aproape l-ar ucide. Acesta părea însuși efectul extrem care decurgea din cuvintele lui Fyne. Dar Anthony, neobișnuit cu clevetirile celor de pe uscat, n-a stat deloc să se întrebe ce valoare au aceste cuvinte venind de la Fyne. Și, în adevăr, simpla lor urîtă implicaţie era incompatibilă cu rectitudinea sa înnăscută, sărată de mare, aspritǎ de vînturile marilor orizonturi, deschisă ca lumina-zilei.

Ar fi dorit să dea drumul indignării lui, dar Flora îl privea cu un aer de aşteptare care îl făcu să tacă. Vizibila lui jenă o stînjenea și pe ea. Atunci el nu făcu decît să repete „Da, tu eşti perfect onestă. Ai putea avea... cred că trebuie să spun, *ai* dreptate. În orice caz nu mi-ai spus niciodată nimic ce nu crezi."

„Niciodată", șopti ea după o pauză.

El părea înnebunit, în prada unei emoţii pe care ea n-o putea înţelege pentru că părea jenă, încurcătură, stare de spirit de neconceput la acest om.

Flora se întreba despre ce spuse ale ei putea fi vorba, amintindu-și că, la drept vorbind, ea îi vorbise foarte puţin, afară doar de atunci cînd îi povestise viaţa ei, și cînd el abia avusese răbdarea s-o asculte, întrerupînd-o mereu cu exclamaţii de oroare și mînie, cu aprige mîrîituri „Destul ! Destul !" și cu alarmante ieșiri dintr-o liniște forţată, ca și cînd ar fi vrut să alerge afară imediat ca să se răzbune pe careva. Flora își spunea că el îi prinde vorbele din aer, nelăsînd-o niciodată să-și termine gîndul. Onestă. Onestă. Da, bineînţeles că fusese onestă. Scri-

soarea ei către doamna Fyne fusese scrisă dintr-un îndemn de onestitate. Dar reflecta cu tristeţe că ea n-a ştiut niciodată ce să-i spuie, că poate n-avea nimic de spus.

„Dar vei descoperi că pot şi eu să fiu onest" izbucni Anthony pe-un ton ameninţător, pe care ea învăţase să-l aprecieze şi care-i da un plăcut fior.

Aştepta să vadă ce mai avea să vie. El privi în jurul camerei cu dezgust, ca şi cînd ar fi putut vedea pe ziduri urmele tuturor pasagerilor întîmplători care trecuseră prin ea. Unii se certaseră în camera aceea ; alţii fuseseră bolnavi în ea, fusese suferinţă în ea, slăbiciune, crimă poate — moarte foarte probabil. Nu era un loc potrivit. Îşi înşfăcă pălăria. Se hotărîse. Vaporul — vaporul pe care-l cunoscuse de cînd ieşise de pe butuci, căminul lui — adăpostul ei — necontaminatul, onestul vapor, era locul potrivit.

„Să mergem la bord. Vom vorbi acolo", îi spuse. „Şi va trebui să mă asculţi. Pentru că, orice s-ar întîmpla, indiferent ce se va spune, nu te pot lăsa să pleci".

Nu poţi spune că (cu sau fără presimţiri rele), ea ar fi putut face altceva decît să meargă la bordul navei. Vizita era programată pentru dimineaţa aceea. În timpul drumului în trăsură, el a rămas tăcut. Anthony era ultimul om care să condamne în mod convenţional orice fiinţă omenească, ori care să urască sau să dispreţuiască, chiar o binemeritată nenorocire. Era gata să-l considere pe de Barral — ocnaşul — după aprecierea Florei. Dar o iubire ca a lui, deşi s-ar putea să conducă pe cineva la prostii riscante prin mîndra cunoaştere a puterii sale, are o perspicacitate a sa proprie. Iar acum, ridicată parcă într-o regiune înaltă şi senină prin renunţare, îi dădea lui răgaz să reflecteze pentru prima dată în aceste cîteva zile din urmă. Îşi spuse : „Eu nu-l cunosc pe omul acela. Nici ea nu-l cunoaşte. Nu avea decît şaisprezece ani cînd l-au închis. Era un copil. Ce va spune el ? Ce va face ? Nu, conchise el, nu pot s-o las cu acest om care va veni în lume ca şi cînd ar ieşi dintr-un mormînt".

Se suiră la bord tăcuţi şi numai după ce o conduse şi îi arătă totul pe vapor şi se întoarseră în salon, îi

vorbi în felul său pătimaş şi poruncitor. La început ea nu înţelegea. Apoi, cînd înţelese că el îi reda libertatea, deveni rigidă, cu o mînă rezemată de marginea mesei, cu faţa ca o marmură albă, sculptată. Totul se isprăvise. Era aşa cum spusese îngrozitoarea guvernantă. Era o fiinţă neînsemnată, demnă de dispreţ. Nimeni nu putea s-o iubească. Umilinţa se agăţă de ea ca un giulgiu rece de care nu se poate scutura, care nu poate fi încălzit nici la această nebunie a generozităţii.

„Da. Aici. Căminul dumitale. Nu ţi-l pot oferi şi să plec de aici, dar e destul de mare pentru noi amîndoi. N-ai de ce te teme. Dacă vrei pot să nici nu te privesc. Aminteşte-ţi de părul cărunt la care te-ai gîndit zi şi noapte. Unde are să stea ? Unde altundeva decît aici, unde nici un rău nu-l poate atinge. Nu înţelegi că nu vreau să-ţi plăteşti adăpostul cu preţul sufletului ? Nu vreau. Faci prea mult parte din mine. M-am găsit pe mine de cînd te-am cunoscut şi mi-aş vinde mai curînd propriul meu suflet diavolului decît să te las să pleci de lîngă mine. Dar pentru asta trebuie să am dreptul."

Se duse brusc să închidă uşa care ducea spre punte şi veni înapoi în lungul cabinei, repetînd :

„Trebuie să am dreptul legal. Ţi-e ruşine să laşi lumea să creadă că eşti soţia mea ?"

Îşi deschise braţele ca pentru a o strînge la pieptul lui dar îşi stăpîni imboldul şi îşi agită spre ea mîinile încleştate, repetînd : „Trebuie să am dreptul, fie numai de hatîrul tatălui tău. Trebuie să am dreptul. Unde ai putea să-l duci ? La fabricantul acela de cutii de carton ? Nu ştiu ce mă opreşte să mă duc la el, în virtuosul lui cămin şi să-l pocnesc. Nu pot suporta nici gîndul că l-ai putea lăsa acolo. Ascultă-mă Flora ! Auzi ce-ţi spun ? Nu eşti atît de mîndră încît să nu poţi înţelege că am şi eu, ca bărbat, mîndria mea !"

Văzu lacrimi alunecînd pe obrazul ei alb, cîte una de sub fiecare pleoapă coborîtă. Apoi, brusc, ea ieşi din cabină. Anthony, rămase concentrat un moment, căutînd propria sa putere, întrebîndu-şi inima, înainte de-a o urma în grabă. Ea ajunsese la debarcader.

La sunetul paşilor lui care o urmau, îi slăbi puterea. Unde ar fi putut scăpa de această nouă perfidie a vieţii,

şi care lua acum forma unei mărinimii ? Însăşi vocea lui era schimbată. Vijelia stăruitoare o lăsa descurajată, să dibuie din nou, slăbită de noua lovitură lipsită de suportul moral, mai necesar în viaţă decît toate miluirile de ajutor material. Nu-l avusese niciodată. Nici de la soţii Fyne. Dar unde să se ducă ? O, da, cheiul — o fîşie de apă închisă, la îndemînă. Dar mai era omul acela bătrîn, cu care se plimbase mînă în mînă pe promenada staţiunii maritime. I se părea că-l vede venind s-o întîlnească, demn de milă, puţin mai cărunt, cu o privire rugătoare şi un braţ întins, tremurător. Îi revenea acum ei să-l ia de mînă pe omul nedreptăţit, mai neajutorat decît un copil. Dar unde îl putea ea duce ? Unde ? Şi ce trebuia să-i spuie ? Ce cuvinte de îmbărbătare, de curaj şi de speranţă ? Nu exista nici unul. Cerul şi pămîntul erau indiferente la întîlnirea lor. Dar celălalt bărbat venea în urma ei. Era foarte aproape acum. Persoana sa pătimaşă părea să radieze căldură, o vibraţie tremurătoare în atmosferă. Ea era epuizată, neatentă, îi era frică să nu se împiedice, gata să cadă. Îşi închipuia că-i aude respiraţia. Un val de căldură moale o cuprinse, îi părea că-i fuge pămîntul de sub picioare, iar cînd îi simţi mîna apucînd-o de braţ, nu făcu nici o mişcare să se elibereze de strînsoarea insinuantă şi hotărîtă.

O conduse printre primejdiile cheiului. Vederea îi era slabă. Un vagonet în mişcare era ca un munte care ar fi alunecat pe acolo. Oamenii treceau ca printr-o ceaţă ; iar clădirile, magaziile, neaşteptatele spaţii deschise, vapoarele, aveau forme ciudate, deformate, periculoase. Îşi spuse că era bine să nu-şi bată capul cu ce voiau să însemne toate aceste lucruri pe planul creaţiei (dacă într-adevăr ceva avea vreun sens) sau erau numai îngrămădite fără nici un rost. Simţea cît de nelegată fusese întotdeauna de lumea aceasta. Nu atîrna de ea decît prin acest braţ strîns ferm deasupra cotului. Era o captivitate. Să fie ! Pînă cînd ieşiră afară în stradă şi văzură trăsura aşteptîndu-i dincolo de poartă, Anthony nu vorbi decît o dată, începînd brusc dar pe un ton mult mai blînd decît auzise ea vreodată de pe buzele lui.

„Desigur că ar fi trebuit să știu că nu poți ține la un om ca mine, un străin. Tăcerea arată consimțire. Da ? Ei ? Nu doresc o astfel de consimțire. Și nu, pînă în ziua cînd vei socoti că poți să vorbești... Nu ! Nu ! N-am să te întreb niciodată. Pentru cît am să te întreb eu, poți merge în mormînt cu buzele pecetluite. Dar ceea ce am spus, trebuie să faci !"

Își înclină capul asupra ei cu duioasă grijă. În același timp, ea își simți brațul strîns și zgîlțîit în mod neobservat, dar într-un fel incontestabil. „Trebuie s-o faci". O mică scuturătură pe care nici un trecător n-ar fi putut-o observa, și aceasta se petrecea într-o parte mai pustie a portului. „Trebuie făcut ! Mă asculți — ei ? sau vrei să te întorci la sora mea ?"

Tonul său ironic, probabil din dezobișnuință, avea o ferocitate teribil de enervantă.

„Vrei să mergi la ea ? continuă el cu aceeași voce ciudată, la prietena ta cea mai bună ! Și să-i spui frumos-iartă-mă ? Ai vrea ? Nu ! Nu poți. Sînt lucruri pe care nici chiar tu, sărmană și dragă fată pierdută, nu le-ai putea suporta. Ei ? Mai curînd să mori. Asta e. Desigur. Sau poate te gîndești să-l duci pe tatăl tău în casa acelui infernal văr ? Nu ! Nu vorbi. Nu pot suporta nici să mă gîndesc la asta. Te-aș urma acolo și aș sparge ușa !"

Ceva în vocea lui o mira prin asemănarea cu un hohot de plîns. O și înfricoșa. Gîndul care-i trecu prin cap fu „Nu trebuie să facă asta". O instală în trăsură. „O ! Nu trebuie ! Nu trebuie !" Fu încă și mai înfricoșată cînd văzu că el tremura tot. Zăpăcită, se strînse în cel mai îndepărtat colț, evitîndu-i privirea. Văzu totuși că buzele lui tremurau și făcu o imensă sforțare să zîmbească, ceea ce-i destinse rigiditatea buzelor, arătînd dinții care-i clănțăneau.

„Eu nu vin cu tine ! Am să-i spun birjarului unde să te ducă... Nu pot. E mai bine așa. Dar ce ai ? Ți-e frig ? Hai ! Ce este ? E vorba numai să mergi într-o afurisită de cameră înăbușitoare, într-un birou. Nici un sfert de oră. Am să vin să te iau — peste zece zile. Nu te gîndi prea mult la asta. Nu te gîndi la nici un bărbat, la nici o femeie, sau copil, din toată această stupidă mulțime

care împovărează pămîntul. Nu te gîndi nici la mine. Gîndeşte-te doar la tine. Ha ! Nimic nu te va putea atinge atunci — în sfîrşit ! Nu spune nimic. Nu te mişca. Am aranjat totul ; şi atît timp cît nu ţi-e greu să mă vezi — şi nu îţi este — nu există nimic de care să te temi. Unul dintre stupidele lor birouri, cu o pereche de conţopişti fără nici o importanţă ; nişte bieţi mîzgălitori de hîrtie."

Trăsura porni cu Flora de Barral în interior, nemişcată, fără nici un gînd, bucuroasă doar să se odihnească, să fie singură şi totuşi să se mişte fără efort, în singurătate şi tăcere.

Anthony colindă ore întregi străzile, fără ca seara să-şi poată măcar aminti pe unde fusese — ca un îndrăgostit fericit şi triumfător. Dar nimeni n-ar fi putut crede astfel văzîndu-i faţa care nu purta nicidecum semnele vreunei binecuvîntate anticipări. Triumfător era, în adevăr, dar un fel de triumf special, care părea să-l ia de gît ca un duşman.

Ultimele cuvinte ale lui Anthony către Flora se refereau la Oficiul stării civile, unde s-au căsătorit zece zile mai tîrziu. În acest timp, Anthony n-a văzut pe nimeni şi nimic, deşi se învîrtea fără astîmpăr încolo şi-ncoace, printre oameni şi printre lucruri. Această stare specială este o particularitate a îndrăgostiţilor obişnuiţi, care, se ştie, nu au ochi pentru nimic altceva decît pentru contemplarea reală sau lăuntrică a unei forme umane ce conţine pentru ei sufletul întregii lumi, în toată frumuseţea, perfecţiunea, varietatea şi infinitul ei. Trebuie să fie ceva foarte plăcut. Dar fericirea îi era refuzată contemplării lui Roderick Anthony. El nu era un îndrăgostit obişnuit ; şi pentru aceasta era pedepsit, ca şi cînd natura (despre care se spune că urăşte vidul), ar fi atît de convenţională, încît ar avea, oroare de orice comportament excepţional. Anthony începuse să sufere. De aceea era poate atît de dornic să meargă printre semenii săi, care ar fi fost surprinşi şi umiliţi dacă ar fi ştiut cît de puţin există ei în ochii lui. Dar nu puteau bănui ceva atît de bizar. N-au văzut nimic extraordinar la el în timpul acelor două săptămîni. Ca dovadă că doreau să contracteze

afaceri cu el. Evident doreau ; deoarece atunci i s-a oferit închirierea navei sale, în scopul special de a pleca în Insulele Hebride, de către o agenţie maritimă care nu avea nici o îndoială în privinţa sănătăţii lui mintale.

Probabil că arăta destul de teafăr la minte pentru scopurile practice ale vieţii comerciale. Dar eu nu sînt tocmai sigur că la epoca aceea el era în adevăr în toate minţile.

În orice caz, a primit imediat oferta. Însăşi Providenţa îi oferea ocazia să obişnuiască fata cu viaţa pe mare, într-o călătorie relativ scurtă. Aceasta a fost vremea cînd, orice se întîmpla, orice auzea, cuvinte întîmplătoare, fraze fără legătură între ele, părînd o provocare sau o încurajare, îl întăreau în hotărîrea sa. Şi într-adevăr, faptul de a fi preocupat de probleme materiale te apără cel mai bine de reflectări, temeri, îndoieli — toate aceste lucruri care stau în calea împlinirilor. Îmi închipui că un om care are de gînd să-şi taie beregata, încearcă un fel de uşurare în timp ce-şi ascute cu grijă briciul pe curea.

Iar Anthony era extrem de grijuliu preparînd pentru el şi pentru nenorocoasa Flora, o existenţă imposibilă. Se ocupa de asta cu nu mai multă emoţie decît dac-ar fi fost de piatră sau de fier şi nu din carne şi sînge. O existenţă, bagă de seamă, care pe uscat, în mijlocul oamenilor, a diferitelor interese, a distracţiilor, a infinitelor ocazii de a păstra distanţa unul de celălalt şi tot e greu de conceput ; dar la bordul unui vapor, pe mare, *en tête-á-tête* pentru zile, săptămîni şi luni întregi împreună, nu poate însemna altceva decît o tortură psihică, o insuportabilă absurditate a chinului. El era un suflet simplu. Candoarea sa masculină neajutorată este demonstrată în mod emoţionant, prin grija de a angaja o femeie pe lîngă Flora. Condiţia de a garanta o perfectă respectabilitate îi dădea momente de anxioasă gîndire. Cînd îşi aminti subit de nevasta stewardului trebuie să fi exclamat *evrica,* plin de o deosebită bucurie. Nu mi-ar place să-l calific pe Anthony drept nătărău. Dar într-adevăr, să pui o femeie pe urmele unui astfel de secret şi să-ţi închipui că nu va reuşi să-l descopere !

Nici o femeie, oricît de simplă, n-ar fi putut fi atît de naivă ! Nu știu ce-o fi gîndit Flora de Barral despre el cînd i-a vorbit despre acest angajament printre alte lucruri făcute cu intenția de a se simți ea cît mai confortabil. Aș crede că, în ciuda simplității ei, trebuie să fi fost uimită. În ziua hotărîtă, ședea în fața ei mai calm în înfățișare decît îl văzuse vreodată. Și chiar acest calm, această grijulie atitudine pe care el se simțea legat s-o adopte în numele onoarei, atunci și pentru totdeauna, afară doar dacă ea va catadicsi să facă un semn, cîndva, în viitor, îngreuia și mai mult inima ei nevinovată de orice intenție vicleană.

Cu o noapte înainte, dormise mai bine decît în ultimele zece nopți. Atît tinerețea ei cît și oboseala s-au impus în cele din urmă în fața tiraniei unei încordări nervoase.

Dormise dar se trezi cu ochii plini de lacrimi. Nu mai era însă nici urmă de lacrimi cînd îl întîlni pe el jos, în micul și sărăcăciosul salon. Le înghițise. N-avea de gînd să-l lase să i le vadă. Se simțea și ea legată prin cuvînt de onoare să accepte situația pentru totdeauna, totdeauna, afară doar... ah ! afară doar... Își ascundea toate sentimentele, dar nu era vorba de nici o duplicitate din partea ei. Tot ce dorea, era să pătrundă în inima lucrurilor : să vadă ce putea apare de acolo.

Îl bătea la propriul lui joc onorabil, iar desăvîrșita ei seninătate îl cam deconcertă pe Anthony. El era acela care se bîlbîia cînd au început să vorbească. Văpaia reprimată a caracterului său îl făcu, după primele cîteva cuvinte, să se simtă destul de sigur pe sine. Dar parcă amîndoi mușcaseră din același fruct amar. El se gîndea cu un dureros regret nu fără oarecare surprindere : „Fyne mi-a spus adevărul. Ea nu se sinchisește cîtuși de puțin de mine." Aceasta îl umilea și făcea totodată să-i crească mila pentru fata care în această urîțenie a vieții, lovită și disperată, căzuse în gheara voinței lui mai puternice, abandonîndu-se brațelor lui, ca într-o noapte de naufragiu. Din partea ei, Flora, cu o parțială înțelegere (căci femeile nu sînt niciodată oarbe cu acea completă orbire masculină), se uita la el cu oarecare milă ; îi era milă și

de ea însăşi. Era refuzată, respinsă, nimic nou în asta. Dar ea care presupunea că sensibilitatea îi era moartă în întregime, îşi descoperea acum un sentiment de revoltă faţă de această ultimă înşelăciune. Pentru asta nu mai găsea resemnare. Cu un fel de lehamite îşi spuse : „Iată-mă aici. Mă aflu aici fără nici un rost. Nu e vina mea dacă nu sînt decît un simplu şi nevrednic obiect de milă."

Şi aceste lucruri, pe care şi le putea spune ei însăşi cu o conştiinţă limpede, o serveau mai bine decît îl servea pe Roderick Anthony pătimaşa încăpăţînare a scopului său. Flora era mai sigură pe sine decît Anthony. Acestea sînt avantajele simplei corectitudini asupra celei mai exaltate generozităţi.

Şi astfel plecară să se căsătorească, cei din casa în care locuia ea neavînd nici o bănuială de aşa ceva. Ei erau emoţionaţi doar de vizita unui „prieten" (un domn foarte bine) care venea pentru prima dată de cînd venise ea să locuiască în casa lor. Cînd s-a întors, pentru că s-a întors singură, s-au făcut aluzii la această ieşire în oraş. Flora trebuia să ia mesele împreună cu aceşti oameni cam vulgari. Stăpîna casei, o femeie slabă, fandosită, a încercat chiar să provoace confidenţe. Faţa albă a Florei, cu ochii ei adînci, albaştri, nu le atinse inimile cum atinsese inima lui Anthony, ca însăşi faţa suferindei lumi. Rezerva ei îndurerată nu avea nici o putere să le inspire mai multă decenţă.

Ei, bine, s-a întors singură — cum de fapt şi era de aşteptat. După ce au părăsit Oficiul stării civile, Flora de Barral şi Roderick Anthony s-au dus să se plimbe într-un parc. Probabil un parc din East-End, dar nu sînt sigur. În orice caz asta au făcut. Era o zi însorită. El îi spuse : „Tot ce am pe lume, îţi aparţine. Am aranjat totul fără să mai recurg la cumnatul meu. Nu aveau nici un drept să intervie."

Ea mergea cu mîna uşor rezemată de braţul lui. Anthony i-l oferise la ieşirea lor de la Oficiul stării Civile, iar ea îl acceptase tăcută. Cu capul plecat, părea să frămînte lucrurile în mintea ei. Spuse, referindu-se la soţii Fyne : „Au fost foarte buni cu mine, la care el exclamă :

„Nu te-au înțeles niciodată. Ei, da, nu așa cum se cuvine. Sora mea nu e o femeie rea, dar..."

Flora nu protestă, întrebîndu-se dacă el își închipuia c-o înțelege mai bine. Anthony, lăsînd la o parte familia lui, continuă : „Da. Totul îți aparține.. N-am ascuns nimic. Cît despre petecul de hîrtie pe care ni l-a dat acum funcționarul acela, dacă n-ar fi pentru lege, nu m-aș supăra dacă l-ai rupe în bucăți chiar acum, aici, în locul acesta. Doar dacă ai simți într-o zi că..."

Se sufocă pe neașteptate. Ea, gînditoare, ezită un moment, apoi hotărîndu-se, cu curaj :

„Nici eu nu ți-am ascuns nimic."

A spus-o ! Dar el, în oarba lui generozitate, a crezut că face aluzie la deplorabila ei poveste și se grăbi să bîiguie :

„Bineînțeles ! Bineînțeles ! Nu spune mai mult. Am stat treaz și m-am gîndit la asta ore întregi."

Făcu o mișcare cu celălalt braț, ca și cum s-ar fi reținut să nu arate universului un pumn indignat, iar ea nu încercă deloc să se uite spre el. Vocea lui suna straniu, incredibil de lipsită de viață, în comparație cu acele furtunoase accente care, pe cîmp și în grădina întunecată, păruseră să zguduie pămîntul de sub picioarele ei obosite și disperate.

Le regreta acum. Auzind suspinul care-i scăpă, Anthony, în loc să ridice pumnul către univers, începu să-i bată ușurel mîna care i se sprijinea pe braț, apoi încetă brusc, ca și cînd s-ar fi fript. Pe urmă, după cîtva timp de tăcere :

„Va trebui să te duci singură mîine. Eu... Nu, cred că nu trebuie să vin și eu. E mai bine așa. Ceea ce veți avea să vă spuneți unul altuia..."

Ea îl întrerupse iute :

„Tata e un om nevinovat. A fost crud nedreptățit".

„Da. tocmai, de aceea insistă Anthony cu seriozitate. Și tu ești singura ființă omenească ce poate compensa răul ce i s-a făcut. Dacă mai există ceva care să-l împace cu lumea, tu singură ești aceea. Și, bineînțeles că așa vei face. Va trebui să găsești cuvintele potrivite. O, vei ști. Și apoi, singurul fapt că te va vedea, va îndulci..."

„E cel mai blînd om din lume" întrerupse ea din nou.

Anthony clătină din cap. „Va trebui multă, multă generozitate şi multă blîndeţe ca să-l facă să uite o astfel de ostilitate. În ceea ce mă priveşte, aş fi preferat să fiu ucis şi să termin imediat. N-ar fi putut fi mai rău pentru tine — şi cred că la tine s-a gîndit cel mai mult cînd infernalii aceia de avocaţi l-au sîcîit în faţa Curţii. La tine. Iar acum cred că dacă te va vedea, totul va fi din nou bine pentru el. Toţi anii aceştia, toţi anii aceştia, — şi tu, copila lui, lăsată singură pe lume. Aş fi înnebunit. Şi chiar dacă ar fi greşit..."

„Dar n-a greşit, insistă Flora, cu neaşteptată însufleţire. Nu trebuie nici să presupui aşa ceva. N-ai citit relatările ziarelor despre proces ?"

„Eu nu presupun nimic" se apără Anthony. Abia îşi amintea să fi auzit de proces. O asigură că el era atunci departe de Anglia, în a doua călătorie a navei *Ferndale*. Traversa Pacificul, venind din Australia, pe vremea aceea şi nu vedea ziare săptămîni întregi. Se întrerupse singur sugerînd :

„Ai face bine să-i spui imediat că eşti fericită".

Se bîlbîise puţin, dar Flora de Barral rosti un hotărît şi clar „Da".

Urmă o scurtă tăcere. Ea îşi retrase mîna de pe braţul lui. Se opriră. Anthony arăta ca şi cînd o catastrofă cu totul neaşteptată se abătuse asupră-i.

„Ah, spuse el, te superi..."

„Nu ! Cred că e mai bine aşa", murmură ea.

„Aşa cred. Aşa cred. Adu-l mîine direct la bord. Nu vă opriţi nicăieri".

Ea avu o mişcare de vagă gratitudine, un momentan sentiment de pace, care se referea la omul din faţa ei. Îşi ridică privirea spre el. Faţa lui era întunecată. Era la kilometri întregi depărtare de acolo şi murmură ca pentru sine :

„Unde ar putea dori totuşi să se oprească ?"

„Nu e nici o fiinţă pe lume care aş dori să-i privească acum faţa lui dragă şi la care aş dori să-l duc, nimeni în afară de tine, Roderick", spuse ea cu un uşor tremur în glas şi întinzîndu-i mîna sincer.

El îi luă mîna, o simţi foarte mică şi delicată în palma lui mare.

„Foarte bine. Foarte bine", spuse din toată inima, apoi, ca şi cînd s-ar fi ruşinat de sunetul propriei sale voci, se întoarse pe jumătate şi plecă de lîngă fata care rămăsese nemişcată. Rezistă chiar tentaţiei de a se uita înapoi pînă cînd fu prea tîrziu. Aleea pietruită era goală pînă la poarta parcului. Plecase — dispăruse. Avea acum impresia că pierduse un fel de prilej favorabil. Se simţea trist. Sensul propriei sale comportări care-l încurajase în ultimele zece zile şi mai mult, nu-l mai susţinea. Izbutise !

Se plimbă mai departe fără nici un ţel, pradă melancoliei. Merse şi merse. Nu era decît puţină lume în acea clipă de răgaz, în cartierul acela sărac. În unele condiţii de viaţă, prea puţin timp îţi rămîne chiar pentru ca să respiri. Doar cîţiva, ici şi colo, îşi permiteau acest lux ; totuşi, aşa puţini cîţi erau, pe căpitanul Anthony, cel mai puţin exclusivist dintre oameni, îl deranjau cu prezenţa lor. Singurătatea fusese prietenul lui cel mai bun. Dorea un loc, undeva, unde să stea jos şi să fie singur. Şi în dorinţa sa, gîndurile i se întorceau spre mare, care îi dăduse atît de mult din acea prielnică singurătate. Acolo, dacă se putea găsi pe nava sa (doar aceasta făcea parte integrantă din fiinţa lui), putea fi totdeauna cît de singur poftea. Da. Să iasă departe, în larg !

Noaptea oraşului, cu şirurile ei de lumini, rigide şi încrucişate ca o reţea de flăcări aruncată peste întunecata imensitate a zidurilor, închidea în jurul lui, cu artificiala ei strălucire acoperită de o totală beznă, nefireasca însufleţire a unei omeniri agitate, epuizate. Gîndurile lui oarecum înclinate să compătimească fiecare siluetă care trecea, fiecare persoană singură, zărită sub una din lămpile străzii, se fixară în cele din urmă pe o siluetă care în mod cert nu putea fi văzută sub lămpi în noaptea aceea. O siluetă necunoscută lui. O siluetă închisă între ziduri de netrecut, de piatră şi cărămidă, pînă a doua zi dimineaţă... Silueta tatălui Florei de Barral — ocnaşul.

Există ceva în cuvîntul acesta, ceva care cu sugestiile lui de vinovăţie şi pedeapsă îţi opreşte gîndul. Ne simţim

în prezența puterii unei societăți organizate — un lucru misterios în el însuși și încă mai misterios în efectele lui. Fie că era vinovat sau nu, era ca și cînd bătrînul de Barral fusese în iad. Imposibil de imaginat ce ar putea aduce de acolo, afară, la lumina acestei lumi a necondamnaților. Ce putea gîndi ? Ce avea de spus ? Și ce i se putea spune lui ?

Anthony, puțin înfricoșat, cum e omul încordat de o gamă de sentimente ce-l depășesc, se liniștea cu gîndul că bătrînul domn va avea probabil puține de spus. Nu va voi să vorbească despre asta. Nici un om n-ar vrea. Trebuie să fi fost un adevărat iad pentru el.

Apoi Anthony, la sfîrșitul acelei zile în care trecuse prin ceremonia căsătoriei cu Flora de Barral, nu se mai gîndi la tatăl ei decît doar ca, oarecum, la captivul triumfului său. Își îndreptă gîndurile către fața albă, delicată și atrăgătoare, cu ochi mari albaștri, pe care-i văzuse plînși și mirați, privindu-l adînc, uneori cu necrezare, alteori cu îndoială și mîhnire, dar totdeauna irezistibili în puterea lor de a-și găsi drum drept spre inima lui și de-a stîrni acolo un răspuns profund, care era ceva mai mult decît iubire — își spunea el — așa cum o înțeleg oamenii. Mai mult ? Sau poate că era doar ceva diferit ? Da. Era ceva diferit. Mai mult sau mai puțin. Ceva atît de necrezut, ca împlinirea unui vis uimitor și extraordinar, în care putea cuprinde lumea în brațele lui — întreaga lume în suferință, dar nu ca să posede patetica ei frumusețe, ci ca s-o consoleze și să-i aline durerea. Anthony merse încet pe jos, spre navă și în noaptea aceea dormi fără vise.

Capitolul V

MARELE DE BARRAL

RENOVAT, SALONUL NAVEI *FERNDALE* TREBUIA să primească „ciudata femeie". Discreția lui demodată și lipsită de strălucire dispăruse, și Anthony, privind în

jurul său, văzu splendoarea, sclipirile, culoarea lucrurilor noi, nepurtate, neuzate, foarte strălucitoare — prea strălucitoare. Lucrătorii plecaseră doar în ajun şi ultima lucrare care au făcut-o a fost atîrnarea perdelelor grele ce cădeau în cute, drept în mijlocul lungimii salonului, pe care îl despărţeau în două cînd erau trase, izolînd partea din spate, cu scara ce ducea direct la pupa, de partea din faţă, cu debuşeul ei pe punte ; făcînd astfel un colţ intim, retras, într-un salon retras, ca şi cînd căpitanul Anthony nu putea să puie destule obstacole între noua sa fericire şi oamenii cu care îşi împărţea viaţa pe mare. Inspectă aranjamentul cu un ochi aprobator, apoi vizită cu de-amănuntul totul, sfîrşind prin a deschide o uşă care ducea într-o cabină mare, făcută din două cabine împreunate. Era foarte bine mobilată şi avea, în loc de paturile obişnuite în astfel de cabine, un patleagăn lucrat cu multă grijă, după ultimul model. Anthony îl balansă puţin ca să-l încerce. „Bătrînul se va simţi confortabil aici" îşi spuse el şi trecu înapoi în salon, închizînd uşa uşor. Apoi un alt gînd îi trecu prin minte, un lucru evident avînd în vedere împrejurările, dar era destul de ciudat că i se prezenta pentru prima dată. „Dumnezeule ! Ce impresionat are să fie ! se gîndi Roderick Anthony.

Se duse în grabă pe punte. „Domnule Franklin, domnule Franklin !" Secundul nu era prea departe. „O, iată-te. Domnişoara... Doamna Anthony va sosi la bord imediat. Anunţă-mă cînd vei vedea trăsura."

Apoi, fără să observe tristeţea de pe chipul secundului, intră din nou înăuntru. Nici un cuvînt prietenos, nici o remarcă profesională, sau o mică glumă, nici măcar un simplu şi stupid „Frumoasă zi". Nimic. Se întoarse şi intră înăuntru.

Noi ştim că atunci cînd a sosit momentul, s-a gîndit mai bine şi a decis să facă cunoştinţă cu tatăl Florei în intimitatea cabinei principale, pe care o aranjase cu atîta grijă. Pentru ce se ferea Anthony de această luare de contact, el care era destul de sigur pe sine, nu numai pentru a face faţă dar chiar pentru a crea o situaţie aproape nebunească în îndrăzneaţa ei generozitate, este

greu de explicat. Poate că atunci cînd venise la pupa să-i vadă sosind, l-a găsit pe omul acela atît de diferit în înfățișare de ceea ce se așteptase el, încît a decis să-l întîlnească prima oară în afara privirilor celorlalți. Poate că taina relațiilor lui cu fata să-l fi putut influența. În adevăr, s-ar putea să fi fost cuprins de panică. Venirea acestui om îl punea în situația de-a trebui să spună o minciună și să acționeze ca și cînd ar fi fost un adevăr; să apară a fi ceea ce nu era și ceea ce niciodată n-ar putea fi, decît dacă, decît dacă...

Pe scurt vom spune, dacă vrei, că, pentru diferite motive, toate avînd a face cu delicata onestitate a firii sale, Roderick Anthony (un om despre care secundul său spunea că nu știe ce e frica) era acum înspăimîntat. Există o Nemesis ce depășește și generozitatea, ca și toate celelalte imprudențe ale oamenilor care îndrăznesc să fie mîndri și să calce legea...

— Pentru ce spui asta ? mă interesai eu, căci Marlow se oprise brusc și rămăsese tăcut în umbra bibliotecii.

— Spun asta pentru că omul pe care soarta sa îl aruncase în calea Florei, era și nelegiuit și mîndru. Dacă știa asta sau nu, nu contează. Probabil că nu știa. Poți arunca mănușa în fața naturii și în fața propriei rezistențe morale în mod cu totul nevinovat, cu o simplitate care îmbracă aspectul perfectei trufii satanice. Totuși, cum am spus, nu contează. Este tot o încălcare a legii și trebuie pedepsită ca atare. Dar asta n-are a face. M-am oprit pentru că la fel ca și Anthony, găsesc o dificultate, un fel de groază de a da piept cu bătrînul de Barral.

Îți amintești că eu îl văzusem o dată. Nu era o personalitate impunătoare ; înalt, subțire, rigid, drept, ofilit, mișcîndu-se cu pași mici, ca și cînd ar fi înaintat lunecînd, cu o voce joasă, egală. Cînd marea era agitată nu prea era văzut pe punte, cel puțin nu mergînd. Atunci se ținea de lucruri și se tîra pînă în partea din spate a luminatorului, unde ședea ore întregi. Prietenul nostru, pe atunci tînăr, se oferi o dată să-l ajute și acest serviciu a fost începutul unui fel de prietenie. Se agăța cu putere de cineva — Powell n-o spunea în sens figurativ. Powell era întotdeauna atent să ajute și să ajute mai ales pe

doamna Anthony deoarece bătrînul se agăța atît de tare de ea, încît lui Powell îi era frică să nu fie tîrîtă jos ; cu toate că deveni foarte repede sigură pe picioarele ei pe orice fel de vreme. Powell era singurul la îndemînă care să ajute, pentru că lui Anthony, la vremea aceea, părea să-i fie frică să se apropie de ei. Neînduplecatul Franklin privea întotdeauna cu mînie de partea cealaltă. Ofițerul de serviciu, dacă era pe-acolo, acționa la fel, cu timiditate, și orice marinari se întîmplau să fie la pupa (sentimentul se propagase misterios pe întreaga navă) îl ocoleau de parc-ar fi fost dracu-n persoană.

Știm cum a ajuns la bord. În ce mă privește, știu atît de puțin despre închisori, încît n-am nici cea mai slabă idee de felul cum le părăsești. Pare că e o operație tot atît de îngrozitoare ca și intrarea, întemnițarea, cu sugestiile ei mintale de poartă închisă cu zgomot, zăvorîre, țăcănit și apoi tăcerea goală de afară — unde erai cu o clipă mai înainte — erai și acum nu mai ești. Perfect diabolic. Iar punerea în libertate ! Nu știu zău care e mai rea. Cum o fac ? Trag sforile, poarta zboară într-o parte, omul zboară prin ea ; afară cu tine ! *Adios* ! Și în spațiul în care cu o clipă mai înainte nu erai, în spațiul tăcut, o siluetă pleacă șchiopătînd. De ce șchiopătînd ? Nu știu. Așa văd eu. Ai noțiunea unui proces de mutilare, de schilodire, a individului care se întoarce vătămat într-un fel subtil. Recunosc că e o halucinație fantastică de-a mea dar n-am ce face. Bineînțeles, știu că procedeele celei mai bune mașini umanitare sînt întrebuințate cu judicioasă grijă și așa mai departe. Sînt absurd, fără îndoială, și totuși... Ah, da, e idiot. Cînd trec pe lîngă una din aceste clădiri... ai observat că e ceva infernal în privința aspectului fiecărei pietre și fiecărei cărămizi a lor, ceva răzbunător, ca și cînd materia s-ar bucura de răzbunarea ei pe disprețuitorul spirit al omului. Ai observat ? Nu ? Ei, eu sînt poate puțin nebun asupra acestui punct. Cînd trec pe lîngă una din acele clădiri, trebuie să-mi întorc privirea. Nu m-aș fi putut duce să-l întîlnesc pe de Barral. Aș fi dat înapoi de la acest chin. Vei observa că, după cum pare, chiar și Anthony (fără îndoială, un om curajos) a dat înapoi. Și micul Fyne, care își imagina

trei persoane în fatala trăsură — îţi aminteşti ? — nu s-a apropiat de adevăr, nu erau decît două persoane în trăsura cu doi cai. Flora nu s-a eschivat. Femeile pot suporta orice. Drăguţelor de ele le lipseşte imaginaţia cînd e vorba de fapte concrete ale vieţii. În regiunile sentimentale, n-aş spune. E cu totul altceva. Acolo ezită sau aleargă să îmbrăţişeze fantome ale propriei lor creaţii, exact cum ar face-o, orice nătărău de bărbat.

Nu. Presupun că Flora s-a dus în această misiune cu toată judecata. Şi apoi ce ! Acesta era momentul pentru care trăise. Era singurul ei punct de contact cu viaţa. A, da. Fusese ajutată de soţii Fyne. Şi încă foarte amabil. Desigur. Amabil ; dar asta nu e deajuns. Există un mod amabil de a da o mînă de ajutor semenilor noştri, în care e suficient să le zdrobeşti inima dacă aceasta le salvează învelişul exterior. Şi cît de rece, infernal de rece trebuie să se fi simţit — afară doar dacă n-a fost făcută să ardă de indignare sau ruşine. Omul, după cum ştim, nu poate trăi numai cu pîine, dar să mă ia dracu dacă nu cred că unele femei pot trăi numai cu dragoste. Dacă în fiinţa omenească ar exista o flacără hrănită de diferite ingrediente pămînteşti şi spirituale, care ar colora-o în diferite tonuri, atunci aş şti care e culoarea lor. E azurie... De ce dracu rizi de asta ?...

Marlow sări în sus şi ieşi din umbră, ca ridicat de indignare, dar era o fluturare de zîmbet pe buzele lui.

— Spui că eu nu cunosc femeile. Poate. E întocmai ca şi cum ai spune să nu te apropii prea mult de sanctuar. Dar am o noţiune clară despre *femeie*. În ele toate, fie una zgripţuroaică, frivolă, excentrică, spălătoreasă, savantă, paria, şi chiar una din speţa cea mai proastă a relaţiilor, este ceva, dacă nu mai mult, măcar o scînteie. Şi unde este o scînteie, poate oricînd să fie o flacără...

Trecu din nou în umbră şi se aşeză.

— Nu vreau să spun că Flora de Barral era una din acelea care ar fi putut trăi numai din dragoste. De fapt se aranjase să trăiască fără. Totuşi în lipsa ei de încredere în ea însăşi şi în alţii, ea căuta iubirea, orice fel de iubire, ca orice femeie. Şi acea blestemată închisoare

era singurul loc unde o putea găsi — pentru că nu avea nici un motiv să nu aibă încredere în tatăl ei.

A ajuns acolo la timp. Parc-o văd uitîndu-se peste drum, la zidurile acelea care la drept vorbind sînt îngrozitoare. Pare că simți de-a lungul liniilor și colțurilor acelei mase enorme, fără nimic sfînt, căderea timpului, picătură cu picătură, oră cu oră, filă cu filă, cu o blîndă și implacabilă încetineală. Și o melancolie tăcută te cuprinde, invadatoare, copleșitoare ca un vis, pătrunzătoare și mortală ca o otravă.

Cînd de Barral ieși pe poartă, ea încercă un fel de șoc, văzînd că era exact așa cum și-l amintea. Poate ceva mai mic. Altfel, neschimbat. De acolo, știi, ieși cu aceleași haine. N-aș putea spune dacă o căuta. Fără îndoială că da. Dacă a recunoscut-o ? Foarte probabil. Ea traversă strada și imediat, ca printr-o vrăjitorie, se reproduse, la o distanță de ani, priveliștea atît de familiară pe promenada de la Hove, a financiarului de Barral mergînd cu unica sa fiică. Din închisoare ieși cu aceleași haine pe care le-ai purtat în ziua condamnării, indiferent cît ai stat acolo. O, ele țin ! Ele țin ! Dar e ceva care e conservat de viața de închisoare mai bine chiar decît hainele lepădate. Este puterea, vioiciunea sentimentelor. În mînăstire se întîmplă același lucru ; dar la claustrarea lipsită de sfințenie a închisorii, ești aruncat în întregime asupra ta însuți — căci Dumnezeu și credința nu sînt acolo. Lumea dinafară își împrăștie sentimentele ; acolo însă le tezaurizezi, le sporești în intensitate. Ceea ce se lasă să treacă, ceea ce se uită, în mișcarea și schimbările vieții libere, acolo se păstrează, se amplifică, se exagerează într-o monstruoasă creștere a amintirilor. Cei de afară pot zîmbi la necazurile și durerile din trecut ; dar tu, cel din închisoare, nu poți. Dureri de altă dată îți frămîntă inima, vechi dorințe, vechi decepții, vechi visuri te asaltează în tăcerea de moarte a vieții prezente, în care nimic nu se clintește, cu excepția clipelor nerecuperabile ale vieții tale.

De Barral era afară și, pentru cîteva clipe, rămase fără grai, fiind luat de fiica sa, aproape înainte de a lua el în stăpînire lumea liberă. Flora se controla foarte bine.

Merseră repede o bucată de drum. Trăsura fusese lăsată după colțul străzii — după mai multe colțuri, după cîte știu. Era tulburat, i se tăie respirația cînd îl ajută să se urce în trăsură, urmîndu-l și ea. În interiorul acelei cutii pe roate, întorcîndu-se către prezența recăpătată, cu inima plină de cuvinte, Flora simți că dorința de a da drumul lacrimilor pe care și le stăpînise o părăsește brusc, că bucuria ei pe jumătate tristă, jumătate triumfătoare, slăbește, că fiecare fibră a corpului ei relaxat în tandrețe, devine rigidă, cînd, privi de-aproape fața lui. *Era* diferit. Era ceva. Da, era ceva între ei, ceva greu și impalpabil, fantoma acelor ziduri înalte.

Cît arăta de bătrîn și de schimbat !

Se scuturâ de impresia ei, uimită și înfricoșată, bineînțeles. Și de asemenea și plină de remușcări. Natural. Își aruncă brațele în jurul gîtului lui. El răspunse cu neîndemînare acelei îmbrățișări, ca și cînd n-ar fi fost brațele lui, cu o îmbrățișare stîngace și nesigură. Flora își ascunse fața la pieptul lui. Dar era ca și cînd și-ar fi apăsat-o pe o piatră. Se desprinseră unul de altul și imediat trăsura rulă în trap spre docuri, cu cei doi separați cît mai mult unul de altul, în colțuri opuse.

După un timp de tăcere consacrat unei examinări reciproce, el rosti prima frază coerentă din afara zidurilor închisorii.

„Ceea ce mi s-a făcut a fost din cauza invidiei. Invidia. Au fost o mulțime din acei care plesneau de invidie ori de cîte ori priveau metoda mea. Îmi mergea prea bine. Așa că s-au dus la procuror..."

Ea spuse cu grabă „Da ! Da ! Știu", iar el constată cu ciudă că copilul se transformase într-o tînără femeie fără să-l aștepte pe el. „Ce știi tu despre asta ? întrebă el, erai prea tînără". Vorba îi era moale. Vechea voce, vechea voce ! Îi dădea un fior. Îi recunoștea blîndețea egală, totdeauna aceeași, indiferent ce-ar fi avut de spus. Și își amintea că ei niciodată n-a prea avut ce-i spune, cînd venea s-o vadă. Ea era aceea care vorbea și tot vorbea în plimbările lor, în timp ce el, rigid și purtîndu-și capul țeapăn, rostea cîte-un cuvînt blajin din cînd în cînd.

Mișcată de aceste amintiri trezite în mintea ei, îi explică cum în ultimul an citise și studiase articolele din ziare asupra procesului.

„Am citit mai multe ziare, papa."

El o privi bănuitor. Articolele erau probabil foarte incomplete. Fără îndoială că reporterii deformaseră depozițiile lui. Erau hotărîți să nu-i dea nici o șansă, nici în fața tribunalului, nici a opiniei publice. A fost o conspirație... „Avocatul meu a fost și el un nătărău. Ai observat ? Un adevărat idiot."

Ea îi puse o mînă pe braț, mîngîietor. „Face să mai vorbim despre acel timp îngrozitor ? Acum e atît de departe." Se înfioră ușor la gîndul tuturor anilor aceia oribili, care trecuseră peste făptura ei tînără ; neînchipuindu-și nici o clipă că pentru el tot acel timp fusese doar ieri. Bătrînul își încrucișă mîinile la piept, sprijinit pe spate în colțul său și cu capul plecat. După puțin timp, o făcu să tresară, întrebînd-o brusc :

„Cine a luat Lone Valley Railway ? După asta alergau mai ales. Cineva a luat-o. Parfitts și Co a pus laba pe ea — da ? Sau tipul acela, Warner... ?"

„N-nu știu" spuse ea, speriată de spasmul buzelor lui.

„Nu știi !" exclamă el moale. Vărul lui nu i-a spus ? A, da. Îi părăsise — bineînțeles. De ce ? Era prima întrebare despre ea, dar Flora nu răspunse. Nu dorea să vorbească despre acele orori. Erau imposibil de descris. Văzu totuși că el nici nu aștepta vreun răspuns, căci îl auzi mormăind ca pentru el : „Avea o valoare de jumătate de milion pentru lucrul și materialele acumulate acolo."

„Nu trebuie să te mai gîndești la lucrurile astea, papa", spuse ea hotărîtă. Iar el o întrebă cu acea invariabilă moliciune, în care ea părea să desprindă lucruri urîte, la ce altceva trebuia să se gîndească ? Numai un an sau doi dacă l-ar mai fi lăsat în pace, ar fi fost bine și pentru el și pentru ceilalți și ar fi avut toți bani din belșug ; iar ea, fiica lui, s-ar fi putut mărita cu cine-ar fi vrut, cu oricine, oricine. Cu un lord.

Toate acestea erau pentru el ca și cînd s-ar fi petrecut ieri, un lung ieri, terminat de nenumărate ori, analizat, întors pe toate fețele, timp de ani întregi ; dar care avea o vivacitate și o putere pentru bătrîn, de care fiica lui,

care nu fusese dată afară din societate, habar n-avea. Pentru bătrîn, ea era singura ființă care făcea parte din acel trecut și poate că era de bună credință cînd a adăugat rece, inexpresiv, cu buzele strînse : „Trăiam doar pentru tine, aș putea spune. Cred că înțelegi asta. Eram doar tu și eu."

Mișcată de această declarație, dar mirîndu-se că nu-i încălzea inima prea mult, ea murmură cîteva cuvinte afectuoase, în timp ce gîndul cel mai de seamă din mintea ei era că acum trebuie să-i spuie care e situația. Se așteptase s-o întrebe cu multă grijă despre ea — și în timp ce dorea acest lucru, se pregătea să fie rezervată în privința răspunsurilor ce va avea de dat. Dar lucru ciudar și nefiresc, tatăl ei nu părea curios. Se părea că nu vor fi întrebări. Aceasta, însemna că ar fi timpul să înceapă ea. Și așa și făcu. Începu prin a-i spune că întotdeauna a simțit și ea la fel. Erau ei doi care trebuiau să trăiască unul pentru altul. Și dacă ar ști prin cîte trecuse ea !

Cuibărit în colțul său, cu brațele încrucișate, privea afară în stradă pe geamul trăsurii. La urma urmii, cît de puțin schimbat era ! Aceeași expresie indiferentă, aceeași privire obosită pe care i-o vedea pe esplanadă cînd, plimbîndu-se cu el mînă-n mînă, își ridica ochii spre fața lui — în timp ce ea sporovăia, sporovăia. Aceeași siluetă rigidă, tăcută, care la vreun cuvînt al ei intra țeapăn în vreun magazin, ca să cumpere orice îi trecea prin minte că i-ar fi plăcut să aibă. Vocea Florei de Barral șovăi. El coborî asupra ei aceea privire de care își amintea așa de bine și în care, în copilărie, nu văzuse niciodată nimic altceva decît conștiința existenței ei. Și aceasta era destul pentru un copil care nu cunoscuse niciodată afecțiunea demonstrativă. Dar trăise o viață atît de lipsită de orice afecțiune, încît aceasta nu mai era deajuns pentru ea. La ce bun să-i povestească toate acele mizerii trecute, toate uluitoarele dificultăți și umilințe ? Ceea ce *trebuia* să-i spuie era destul de greu de spus. Se apropie de subiect printr-o remarcă veselă :

„Nici măcar nu m-ai întrebat unde te duc."

El tresări ca un somnabul trezit brusc şi acum era oarecare expresivitate în privirea lui ; un fel de reflexie alarmată. Deschise gura încet. Flora continuă cu o veselie forţată : „N-ai să ghiceşti niciodată !"

El aşteptă şi mai surprins şi bănuitor. „Să ghicesc ! De ce nu-mi spui ?"

Îşi desfăcu braţele şi se aplecă spre ea. Ea îi luă o mînă. „Trebuie să ştii mai întîi..." Se opri, făcu un efort, apoi : „M-am măritat, papa."

Pentru moment amîndoi rămaseră tăcuţi, în trăsura aceea care înainta în trapul cailor, printr-o stradă îngustă, plină de agitaţie. La orice s-ar fi aşteptat ea, dar nu s-ar fi aşteptat ca el să-şi retragă brusc mîna, de parcă l-ar fi fript sau s-ar fi molipsit de ceva.

De Barral, abia ieşit din suferinţa mereu aceeaşi a închisorii, unde niciodată nu se întîmplă nimic, nu se aştepta la astfel de noutăţi. Părea că i s-a înfipt ceva în gît. Cu o voce strangulată strigă : „Tu — măritată ? Tu, Flora ? Cînd ? Măritată ! De ce ? Cu cine ? Măritată !"

Ochii lui care erau albaştri, ca şi ai ei, numai că şterşi şi fără adîncime, păreau că îi ies din orbite. Arăta în adevăr ca şi cînd ar fi fost strangulat. Îşi duse chiar mîna la guler...

— Ştii, continuă Marlow din umbra bibliotecii şi aproape invizibil în adîncul fotoliului, singura dată cînd l-am văzut îmi dăduse impresia de absolută rigiditate, de parcă ar fi înghiţit un băţ. Totuşi părea că s-ar putea prăbuşi. Cu greu îmi pot imagina aşa ceva. Dar cred că acolo, în colţul trăsurii, a leşinat în oarecare măsură. Vestea neaşteptată îl doborîse. Ea îl privi perplexă, compătimitor, puţin dezamăgită şi dădu din cap cu gravitate. Da. Măritată. Ceea ce nu-i plăcu, fu să-l vadă zîmbind într-un fel foarte puţin potrivit pentru a încuraja devotamentul unei fiice. Era ceva neintenţionat, dar sălbatic în acel zîmbet. Bătrînul de Barral nu era încă perfect stăpîn pe muşchii săi. Dar îşi recăpătă stăpînirea pe vocea lui moale.

„Tocmai spuneai că în lumea asta mare erai numai tu şi cu mine, să ne sprijinim unul pe altul."

Ea își dădu seama în mod vag că era o intenție usturătoare în adîncul cuvintelor lui, rostite încet și blînd, în cuvintele care făceau apel la ea într-un mod chinuitor. Se apără. Niciodată, niciodată și nici o singură clipă nu încetase să se gîndească la el. Nici el nu încetase, spuse de Barral, cu o atît de sinistră expresivitate de cît era el în stare.

„Dar papa, strigă ea, eu n-am fost închisă ca tine." Florei nu-i păsa să vorbească despre asta pentru că era inocentă. El nu înțelesese. Era o nenorocire din cele mai crude, dar nu mai grea decît o boală, un accident care te mutilează sau altă manifestare a unei soarte oarbe. „Aș vrea să fi fost și eu. Dar eu am rămas singură pe lume, în această oribilă lume care s-a purtat atît de rău cu tine."

„Și n-ai putut să te descurci fără să găsești pe cineva de care să te îndrăgostești ?" întrebă el. O furie de gelozie îi întuneca mintea, ca fumurile vinului, ridicîndu-se din adîncurile tainice ale ființei lui, de atît de mult timp lipsite de orice emoție. Adînciturile de la colțurile buzelor lui deveniră și mai pronunțate în rotunjimea puhavă a obrajilor. Imagini și viziuni obsedează cu deosebită putere pe oamenii retrași din priveliștile și sunetele unei vieți active. „Și eu, care n-am făcut altceva decît să mă gîndesc la tine !" exclamă el dispreţuitor și respirînd agitat. Să mă gîndesc la tine ! Mă obsedai, îți spun."

Flora se gîndi că există un om care o iubește. „Atunci ne-am obsedat unul pe altul", declară ea cuprinsă de remușcări. Căci în adevăr o obsedase într-atît încît era aproape s-o scoată de pe lume, într-o finală și iremediabilă dezertare. „Într-o zi am să-ți povestesc... Dar nu. Nu cred că ți-aș putea spune vreodată. A existat un timp cînd am fost ca nebună. Dar la ce bun să-ți povestesc ? Acum totul a trecut. Vom uita toate astea. Nu va mai fi nimic care să ne reamintească."

De Barral ridică din umeri.

„Aș crede că erai nebună ca să te legi astfel de... Cît timp e de cînd te-ai măritat ?"

Ea răspunse „Nu prea mult" acesta fiind singurul răspuns pe care îndrăzni să-l dea. Totul era atît de diferit

de ceea ce-şi imaginase că va fi. El dorea să ştie de ce nu-i spusese nimic despre asta în scrisorile ei, în ultima. Ea răspunse :

„S-a întîmplat după ce ţi-am scris".

„Atît de recent ! se miră el. Nu puteai să aştepţi cel puţin pînă ieşeam. Ai fi putut să-mi spui, să mă întrebi ; să mă consulţi ! Să văd, să mă gîndesc..."

Ea clătină din cap negativ, iar el era speriat. Se gîndea : „Cine poate fi ? Vreun tînăr nenorocit şi netot, fără o para chioară în buzunar. Sau poate vreun ticălos ? Fără să facă vreo mişcare expresivă, îşi frîngea mîinile încleştate pînă le făcu să trosnească din încheieturi. Se uită la ea. Era drăguţă. Vreun ticălos mîrşav care avea s-o părăsească, vreun vagabond... „Nu puteai s-aştepţi, — nu ?"

Din nou ea făcu un uşor semn negativ.

„De ce nu ? Care era graba ?"

Ea îşi plecă ochii : „Trebuia. Da. A fost ceva brusc, dar trebuia făcut".

Se aplecă spre ea cu gura deschisă, cu ochii măriţi de mînie, dar întîlnind candoarea absolută a privirii ei, se trase din nou înapoi în colţul său.

„Eraţi atît de teribil îndrăgostiţi unul de altul — asta era ? Nu — puteai să-l laşi pe tatăl tău să fie singur cu fiica lui nici măcar o zi după — după o astfel de despărţire ? Şi doar ştiai că n-am avut niciodată pe nimeni, nu aveam prieteni. Ce puteam pretinde de la nişte oameni pe care-i întîlneşti în afaceri ? Chiar cei mai buni dintre ei sînt gata să-ţi frîngă gîtul. Da. Oameni de afaceri, domni, orice fel de bărbaţi şi de femei — aşa, din răutate, sau ca să obţie ceva. A, da, ei pot vorbi şi foarte frumos dacă cred că pot obţine ceva de la tine..." Vocea lui era o simplă suflare, totuşi fiecare cuvînt ajungea la Flora atît de distinct ca şi cînd ar fi fost încărcat cu toată puterea emoţională a pasiunii... „Fata mea, îi priveam judecîndu-mă şi îmi spuneam : Ce-mi pasă mie de toate astea ! Sînt un om de afaceri. Sînt marele domn de Barral (da, da, unii strîmbau din nas, dar *eram* marele domn de Barral) şi o aveam pe fetiţa mea. Nu-mi doream pe nimeni şi nu avusesem pe nimeni niciodată.

O adevărată emoție îi despecetluise buzele, dar cuvintele care ieșeau de pe ele nu erau mai tari de cît murmurul unui vînt ușor care se stinse.

„Asta așa e", spuse Flora de Barral încet. Fără s-o privească, el își scoase pălăria. Era o pălărie înaltă. Pălăria din ziua procesului. Pălăria din desenele caricaturizate apărute în revistele ilustrate. Te pun în libertate în aceleași haine dar izolarea contează ! E bine cunoscut faptul că oamenii izolați, călugări, pustnici, sînt hăituiți de viziuni oribile — de ce nu și întemnițații ? Ocnașul de Barral își scoase jobenul de mătase al financiarului de Barral și îl puse pe bancheta din față a trăsurii ; apoi suflă din greu. Era roșu la față.

„Și ce se întîmplă ? începu din nou cu vocea lui reținută. Iată-mă înfrînt, doborît de invidie, de răutate și de toate blestemățiile. Ies — și ce găsesc ? găsesc că fiica mea, Flora, s-a dus să se mărite cu un oarecare, poate un nătărău, ce știu eu, sau poate... în orice caz unul nu destul de bun."

„Încetează, papa".

„O stupidă poveste de dragoste, mai mult ca sigur, continuă el monoton, buzele-i subțiri contursionîndu-se între colțurile adîncite ale gurii. Și un lucru foarte suspect de asemeni, din partea unei iubitoare fiice".

Flora încercă să-l întrerupă, dar el continuă pînă cînd ea îi puse o mînă pe gură. De Barral își roti puțin ochii dar cînd ea își retrase mîna rămase tăcut.

„Așteaptă. Trebuie să-ți spun... Și mai întîi de toate trebuie să înțelegi, papa, că totul se rezumă la asta : este cel mai generos om din lume. Este..."

De Barral, foarte liniștit, în colțul lui, rosti cu o sforțare :

„Ești îndrăgostită de el".

„Papa ! El a venit la mine. Eu mă gîndeam la tine. Nu aveam ochi pentru nimeni. Nu mai puteam suporta să mă gîndesc la tine. Atunci a venit. Numai atunci. La vremea cînd tocmai mă gîndeam să termin."

Se uită în ochii lui de-un albastru șters, ca și cînd i-ar fi cerut să înțeleagă, să-i dea puțin curaj și liniște — un cuvînt de compasiune. El declară fără însuflețire :

„Mi-ar face plăcere să-i frîng gîtul".

Ea avu o exclamaţie de om prea împovărat. „Ah, Dumnezeule !" şi îl urmări cu ochi speriaţi. Dar el nu părea nebun, nici înspăimîntător în vreun fel. Aceasta o mai linişti. Urmară cîteva clipe de tăcere apoi bătrînul întrebă :

„Cum te numeşti acum ?"

Pentru moment, în adînca tulburare a sarcinei care o aştepta, nu înţelese întrebarea. Apoi, înroşindu-se, murmură : „Anthony".

Tatăl ei, cu cîte o pată roşie în fiecare obraz, îşi dădu capul pe spate, în colţul trăsurii.

„Anthony. Cu ce se ocupă ? De unde a răsărit ?"

„Papa, eram la ţară, pe un drum..."

El mormăi, „Pe un drum" şi închise ochii.

„E prea lung ca să-ţi explic acum. O să avem tot timpul. Sînt lucruri pe care nu ţi le pot spune acum. Dar altă dată. Într-o zi. Căci acum nimic nu ne mai poate despărţi. Sîntem în siguranţă pentru cît timp vom trăi — nimic şi niciodată nu mai poate surveni între noi."

„Eşti înnebunită de-a binelea de individul ăsta, remarcă el fără să deschidă ochii.

Iar ea spuse încet : „Cred în el. Tu şi cu mine trebuie să credem în el".

„Dar cine dracu e el ?"

„E fratele doamnei Fyne, o ştii, a cunoscut-o pe mama, şi care a fost aşa de bună cu mine. Eram cu ei la ţară, acolo ne-am cunoscut. El venise în vizită. M-a remarcat şi eu — ei bine, acum sîntem căsătoriţi".

Era mulţumită că el îşi ţinea ochii închişi. Îi era mai uşor să-i vorbească despre viitorul pe care-l aranjase, lucru care acum nu se mai putea schimba. Nu trecu la mărturisiri. Nu era posibil. Simţea că n-ar fi înţeles-o. Simţea de asemeni că el sufera. Din cînd în cînd o mare nelinişte îi cuprindea inima cu un tainic simţ de vinovăţie — ca şi cînd l-ar fi trădat şi l-ar fi dat pe mîna unui duşman. Cu ochii închişi, el avea aerul de-a fi căzut într-o epuizantă şi pioasă meditaţie, care o intimida. În momentul următor, o mare milă pentru el îi cuprinse inima. Iar în adîncul inimii era căinţă. Faţa lui tresărea din cînd în cînd, abia perceptibil. Îşi ţinu ochii închişi

pînă cînd auzi că „soțul" era marinar și că el, tatăl, era condus acum direct la bordul vaporului care era gata de-a porni în larg, departe de această îngrozitoare lume a trădării și a batjocurii, a invidiei și minciunii, departe, departe pe marea albastră, sigurul, inaccesibilul, nepătatul și spațiosul refugiu al inimilor rănite.

Cam așa ceva. Poate nu chiar cu cuvintele acestea, dar în general acesta era sensul zdrobitorului ei argument — argumentul refugiului.

Nu cred că s-a gîndit cîtuși de puțin la condițiile materiale. Dar ca parte a acestui argument spus pe nerăsuflate, ca și cînd s-ar fi temut că dacă se oprea n-ar mai fi putut continua, menționa acea generozitate de tip furtunos care-i venise de pe mare, și care o prinsese în pragul prăbușirii ei de nedescris, o mînase val-vîrtej departe, în prima și arzătoarea-i răbufnire, iar acum putea fi crezută, se puteau bizui că-i va duce pe amîndoi, unul lîngă altul, în absolută siguranță.

Ea credea și afirma acest lucru. El înțelese în cele din urmă în întregime și, imediat, interiorul acelei trăsuri, de un aspect atît de liniștit pentru ochii trecătorilor de pe trotuar, deveni o scenă foarte agitată. Generozitatea lui Roderick Anthony — fiul poetului — afectă pe fostul financiar de Barral într-un hal care trebuie să fi deschis ochii Florei de Barral asupra extremei greutăți de a fi femeie. Să fii femeie e o treabă foarte grea deoarece constă mai ales în a avea de-face cu bărbații. Bărbatul acesta — omul din trăsură — își lepăda calmul și se comporta ca un animal. N-o spun într-un sens jignitor. Ceea ce făcea el era expresia unei panici instinctive. Ca o sălbătăciune speriată de lațul care-o face să cadă pe spate, bătrînul de Barral începu să lupte, deșirat și colțuros, împotriva aerului gol, atît cît era în trăsură, cu ochi holbați și gîfîind, scenă de la care fiica lui se retrase cît mai departe putu, în spațiul limitat.

„Oprește trăsura ! Oprește-o, îți spun. Lasă-mă să ies !" erau exclamațiile gîtuite pe care le auzea ea. De ce ? În ce scop ? Ce să facă ? Ea nici nu voia s-audă. Îi striga : „Papa ! Papa ! Ce vrei să faci ?" Și tot ce obținea de la el era „Oprește ! Trebuie să cobor. Vreau să mă gîndesc. Trebuie să ies de-aici ca să mă gîndesc !"

Noroc că n-a încercat să deschidă ușa imediat. A scos doar capul și umerii pe fereastra trăsurii, strigînd la birjar. Ea văzu urmările, trăsura oprindu-se, mulțimea strîngîndu-se în jurul unui bătrîn domn nebun... În această teribilă situație de a fi femeie, plină de frumoase iluzii, de delicate perplexități (și foarte mici recompense) nu știi niciodată ce lucruri grele ai putea avea de făcut în orice moment. Fără să ezite, Flora îl cuprinse pe tatăl ei de după talie și îl împinse înapoi în trăsură, mirîndu-se singură de ușurința cu care reuși să-l facă să cadă din nou pe locul său. Îl ținu acolo hotărîtă, cu o mînă apăsată pe pieptul lui și aplecîndu-se peste el; la rîndul ei își scoase capul pe fereastră. Trăsura trăsese lîngă trotuar și se oprise. „Nu! M-am răzgîndit. Mergi te rog mai departe, unde ți-am spus la început. La docuri!"

Se mira singură de siguranța vocii ei. Auzi un mormăit de protest din partea vizitiului, apoi trăsura porni din nou. Numai atunci se lăsă pe locul ei, urmărindu-și din ochi tovarășul de drum. În clipa aceea el nu era mai mult decît atît. În afară de amintirile ei din copilărie, nu era decît un bărbat. Aproape un străin. Cum trebuie să te porți cu el? Și mai era și celălalt. Aproape tot un străin. Îndeletnicirea de a fi femeie e foarte dificilă. Prea dificilă. Flora închise ochii, spunîndu-și: „Dacă am să mă gîndesc mult la lucrurile astea, am să înnebunesc." Apoi, deschizîndu-i, își întrebă tatăl dacă perspectiva de a trăi mereu lîngă fiica lui, fiind îngrijit de ea cu afecțiune, departe de lumea care nu cinstea cu nimic părul lui cărunt, i se pare o perspectivă atît de îngrozitoare.

„Spune-mi, e chiar atît de rău?"

Puse întrebarea cu tristețe, dar fără amărăciune. Faimosul — sau notoriul — de Barral își pierduse acum rigiditatea. Era încovoiat. Nimic mai jalnic de inutil decît un stîlp încovoiat. Nu răspunse nimic. Ea adăugă blînd, reprimînd un suspin plin de remușcări.

„Ar fi putut fi mai rău. S-ar fi putut să nu găsești pe nimeni, nimeni în tot orașul acesta, nimeni în toată lumea. Nici chiar pe mine! Sărmane papa!"

Făcu spre el o mișcare conștient impresionantă, gîndindu-se: „O! Sînt oribilă, oribilă!" Și bătrînul de Barral, speriat, obosit, zăpăcit, de extraordinarul șoc al eliberării

lui șovăi, apoi își înclină capul pe umărul ei, ca și cînd ar fi deplîns libertatea recîștigată.

Mișcarea era prin ea însăși emoționantă. Flora avu impresia că el plînge, și la gîndul că, dacă acest umăr al ei, împreună cu alte oase ale corpului ar fi fost sfărîmate în abisul carierei aceleia, capul cărunt al tatălui ei n-ar mai fi avut nici un sprijin, dădu și ea drumul lacrimilor. Curgeau liniștit, ușurîndu-i nervii supraîncordați. Brusc, el o împinse departe, astfel că își lovi capul de marginea trăsurii ; se retrase și el cît mai departe, de parcă l-ar fi pișcat ceva.

Toată căldura emoției Florei dispăru. Ultimele lacrimi i se răciră pe obraz. Dar efectul lor se produsese. Găsise curaj, hotărîre, așa cum obișnuiesc femeile după un plîns bun. Acoperindu-și cu mîna partea superioară a feței, ca să-și ascundă ochii sau să alunge o priveliște de nesuferit, el se înțepenise iar în colțul său, în felul obișnuit, asemenea unui stîlp. Flora îl privi tăcută. Buzele lui subțiri și încăpățînate se mișcară. Rosti numele vărului — îți amintești, omul care nu-i aproba pe soții Fyne și pe care, pe drept sau pe nedrept, micul Fyne îl bănuia de motive interesate, în vederea faptului că de Barral ar fi pus de-o parte ceva bani, înainte de faliment.

Îți pot spune imediat că nu mai știu nimic despre el. Dar de Barral era de părere, vorbind cu vocea lui domoală dindărătul mîinii, că această rudă ar fi fost prea bucuroasă să-l fi folosit ca îndrumător.

„Bineînțeles că nu mi-aș fi oferit serviciile sub propriul meu nume sau persoană. Dar sfatul unui om cu experiența mea valorează o avere pentru oricine care ar dori să se aventureze în finanțe. S-ar putea relua același fel de operații.“ Își mișcă puțin picioarele, lăsă să-i cadă mîna și, întorcîndu-și cu grijă spre fiica lui obrajii puhavi și rotunzi, cu bărbia sprijinită pe guler, aplecă spre ea privirea obosită și amărîtă a ochilor lui spălăciți, care erau umezi.

„Începutul e realmente numai o chestie de reclamă bine gîndită. Nu e nici o dificultate. Așa o pornești și...“

Își întoarse fața de la ea. „La urma urmei sînt încă de Barral. Marele de Barral. Nu ți-ai amintit de asta ?“

„Papa, ascultă, tu trebuie să-ţi aminteşti că nu mai există un de Barral. El o privi pieziş, impacientat. Există doar domnul Smith, pe care nici un rău, nici o supărare, nici o minciună ticăloasă a oamenilor răi nu-l pot ajunge".

„Domnul Smith spuse el încet. Cui va aparţine el ? Nu e măcar nici o domnişoară Smith".

„Este Flora ta".

„Flora mea ! Te-ai dus şi... Nu pot suporta nici măcar să mă gîndesc. E oribil".

„Da. A fost destul de oribil atunci spuse ea cu căldură, căci ceea ce spunea omul acesta se adresa oarecum, în mod obscur, ei, ca şi cînd ar fi propriul ei gînd, îmbrăcat într-o enigmatică emoţie. „Mi-e ruşine uneori cînd mă gîndesc cum de-am... Nu, nu încă. N-am să-ţi spun încă. Cel puţin nu acum."

Trăsura coti spre intrarea în docuri. Flora îi dădu tatălui ei pălăria. „Uite, tată. Şi te rog să fii bun. Îmi închipui că mă iubeşti. Dacă nici tu, atunci cine ?"

El îşi puse pălăria pe cap şi, înţepenindu-se tare, în colţul lui, îşi privi lung fiica. Ea îi spuse : „ Încearcă să fii drăguţ de hatîrul meu. Gîndeşte-te la anii în care te-am aşteptat. Am nevoie de sprijin şi de linişte. Puţină linişte."

Îi înşfăcă braţul brusc, cu amîndouă mîinile, apăsîndu-l cu toată puterea, ca şi cînd ar fi vrut să zdrobească rezistenţa pe care o simţea în el. „N-aş fi avut linişte dacă nu te-aş fi avut cu mine. N-am să te las să pleci. Nu, după toate prin cîte am trecut. Nu vreau." Puterea nervoasă a strînsorii ei îl înspăimîntă puţin. Ea rîse brusc. „E absurd. S-ar spune că-ţi cer un sacrificiu. De ce mi-e frică ? Unde te-ai putea duce ? Vreau să spun acum, azi, la noapte ? Nu-mi poţi spune. Te-ai gîndit la asta ? Ei bine, eu m-am gîndit tot anul acesta din urmă. Şi mai mult. Aproape că am înnebunit încercînd să găsesc o soluţie. Cred că am fost chiar nebună cîtva timp. Altfel nu m-aş fi gîndit niciodată să..."

— Aceasta se apropia de o mărturisire, remarcă Marlow, pe un ton schimbat. Mărturisirea acelei plimbări pe marginea carierei, în legătură cu care ea îşi făcea amare reproşuri. Iar el înţelese ceea ce îi sugera imaginaţia. Nu era posibil să-i dea o idee justă. Trăsura se opri lîngă vapor

iar ei coborîră în felul descris de susceptibilul Franklin. Nu știu dacă nu își suspectau reciproc starea mintală la sfîrșitul acestui drum cu trăsura. Dar asta ar fi foarte posibil. Noi toți părem puțin nebuni unul altuia. Un excelent aranjament al grosului omenirii de a găsi în asta un motiv de iertare. Flora traversă puntea principală cu o rapiditate izvorîtă din teamă. O teamă care devenise insuportabilă. Dorea să se termine o dată chestiunea asta. Fu mulțumită cînd, privind înapoi, văzu că tatăl ei o urma. „Dacă o ia la fugă, se gîndea ea, atunci am să știu că în adevăr nu contez deloc pentru nimeni. Că nimeni nu mă iubește. Că cuvintele și acțiunile și protestele și orice pe lume sînt false — și voi sări în apă. *Aceasta* cel puțin nu va fi minciună."

Ei, bine, nu știu. Dacă lucrul s-ar fi întîmplat, este foarte probabil că ar fi fost salvată, cu lipsa ei de noroc și cu atîta lume pe chei și la bord. Și chiar acolo, unde *Ferndale* era acostat, atîrna pe un perete (cunosc cheiul) un colac de frînghie, o prăjină și o centură de salvare ținute în acel loc cu scopul de a salva pe cei căzuți în bazin. Nu e așa de ușor să fugi de înșelăciunile vieții cum își închipuia Flora. Oricum, nu s-a ajuns acolo. El o urma cu mersul lui iute, parcă alunecînd. Domnul Smith ! Eliberatul ocnaș de Barral trecea peste pămîntul solid pentru ultima oară, dispărea pentru totdeauna și se adăuga acestei lumi a apelor, care adăpostește atîția oameni ciudați. Un domn bătrîn, cu pălărie înaltă de mătase, aruncînd priviri precaute, care o urma pe Flora pentru că simpla existență are pretențiile ei care sînt ascultate în mod mecanic. N-am nici o îndoială că prezenta o figură respectabilă. Socru. Nimic mai respectabil. Dar ducea în inima lui confuza tulburare a disperării și a emoției, a involuntarei repulsii și a milei. Intocmai ca și fiica lui. Numai că el avea în plus o furioasă gelozie pentru omul pe care urma să-l vadă. Rămîne o urmă de egoism în orice afecțiune — chiar paternă. Iar omul acela, în izolarea închisorii lui, se socotise atît de mult proprietarul acestei singure ființe omenești la care se putea gîndi, încît s-ar putea să ne fie de neconceput nouă, care n-am avut de executat o lungă (și al naibii de injustă) pedeapsă penală. Flora era în mod pozitiv singurul lucru, punctul unic unde gîndurile lui găseau un loc de odihnă, de ani întregi. Era singura supapă a imaginației

lui. Nu poseda în prea mare măsură această facultate, desigur, dar avea în ea puterea concentrației. Se simțea jignit și era poate o absurditate din partea lui, dar aș spune că mai curînd în intensitatea durerii decît în natura ei. Sînt de părere că nici unui tată obișnuit, normal, nu îi place să se despartă de fiica lui. Nu. Nici chiar atunci cînd apreciază în mod rezonabil că „i-a fost luată de pe umeri" sau cînd s-ar putea bucura de-o partidă excelentă. În adîncul lui, foarte în adînc, (în unele cazuri numai sondînd) se găsește o oarecare aversiune. ...Cu mamele, bineînțeles, e altfel. Femeile sînt mai loiale, nu una alteia, dar feminității lor comune pe care o privesc triumfătoare, cu o secretă și mîndră satisfacție.

Împrejurările acestei căsătorii măreau indignarea domnului Smith. Și dacă o urma pe fiica lui în cabina acelui vapor, avea impresia că o urmează într-o casă de rușine și o făcea numai pentru că era încă năucit de rapiditatea cu care se petrecuse faptul. Voința lui care zăcuse atîta timp neexercitată, era biruită de hotărîrea ei și de o vagă frică de libertatea recăpătată.

Vei fi bucuros să auzi că Anthony, deși se eschivase să-l întîmpine pe chei, se comportă admirabil, cu simplitatea unui om care nu are nici cea mai mică meschinărie și nici nu face rezerve meschine. Ochii lui nu se abătură, iar limba nu i se bîlbîi. A fost, o deținem din cea mai bună autoritate, admirabil în seriozitatea, sinceritatea și de asemeni în discreția lui. A fost perfect. Totuși forța vitală a necunoscutei sale individualități, adresîndu-i-se atît de familiar, a fost suficient ca să-l tulbure pe domnul Smith. Flora văzu că tatăl ei tremura din cap pînă-n picioare, deși se ținea mai rigid ca oricînd, dacă aceasta e posibil. Murmură ceva și, în cele din urmă, reuși să rostească, nu tare, bineînțeles, dar foarte distinct : „Sînt aici împotriva voinței mele". Colțurile gurii i se lăsară în jos disprețuitor, cu privirea rece. „Sînt aici împotriva voinței mele. Am fost închis datorită unei conspirații. Eu..."

Își duse mîinile la frunte — pălăria sa de mătase era pe marginea mesei ; o pusese acolo cu un gest disperat de cum intrase — își duse mîinile la frunte. „Mi se pare necinstit. Eu..." Se opri din nou. Anthony se uită la Flora care ședea lîngă tatăl ei.

„Ei bine, domnule, o să vă obișnuiți în curînd cu mine. Ceea ce e sigur, e că atît dumneavoastră cît și ea trebuie să fi avut destule necazuri cu lumea de pe uscat și cu afurisitele lor metode de juma-juma, ca să vă ajungă pe toată viața. Sînt de asemeni foarte milostivi. Întrebați-o pe Flora. Mă gîndesc la propria mea soră și cea mai bună prietenă a ei și care nu e o femeie rea."

Căpitanul de pe *Ferndale* se opri. „Noroc că am fost eu acolo ca să intervin. Aș dori să vă faceți comod și nu după mult timp..."

Privirea ștearsă a marelui de Barral, fixă și inexpresivă, îl făcu pe Anthony să tacă. El făcu semn din ochi Florei spre ușa cabinei pregătită special ca să-l primească pe domnul Smith, omul liber. Flora luă de pe masă pălăria omului liber și, îi prinse brațul, dezmierdătoare. „Da. Aici ești acasă. Vino să-ți vezi camera, papa !"

Anthony însuși le deschise ușa, iar Flora o închise cu grijă în urma lor.

„Uite", începu ea, dar se opri pentru că era clar că el nu voia să vadă nimic din tot ce se pregătise pentru confortul lui. Nici Flora nu le văzuse încă. Dar bătrînul nu se uita decît la covorul nou iar fata aștepta să-și ridice privirea, ceea ce el nu făcu, dar vorbi cu vocea lui obișnuită :

„Așadar ăsta ți-e soțul care... Iar eu închis acolo !"

„Papa, la ce bun să tot vorbim mereu despre asta, îl dojeni ea încet. E foarte bun".

„Și te-ai dus și te-ai măritat, ca să fie bun cu mine. Așa e ? De unde știai tu că doream să fie cineva bun cu mine ?"

„Ce ciudat ești !" spuse ea gînditoare.

„E greu pentru un om care a trecut prin ce am trecut eu, să simtă la fel ca ceilalți oameni. Te-ai gîndit la asta... ?" În fine se uită spre ea... „Doamnă Anthony. Nu pot suporta să-l văd. Ea îi întîlni privirea fără să clipească iar el adăugă : Acum vrei să te duci la el". Felul lui moale, automat, părea efectul unei teribile autoconstrîngeri — și totuși își amintea că fusese întotdeauna astfel. Se simțea înghețată.

„Dar bineînțeles că trebuie să mă duc la el" spuse ea cu o ușoară tresărire.

Bătrînul scrîşni din dinţi, iar ea ieşi din cabină.

Anthony nu se mişcase din loc. Una din mîini se rezema de masă. Flora merse către el, se opri, apoi în mod voit se apropie şi mai mult. „Îţi mulţumesc, Roderick".

„Nu e nevoie să-mi mulţumeşti, murmură el. Eu sînt cel care..."

„Nu, poate că nu-i nevoie. Tu faci ce-ţi place. Dar faci bine."

El oftă, apoi întrebă în şoaptă, pentru că erau lîngă uşa cabinei. „E tulburat, da ?"

Flora nu răspunse prin nici un semn şi nici un sunet, de nici un fel. Falsitatea situaţiei era grea pentru amîndoi. Dar dintre ei doi, Anthony era mai curajos. „Aşa cred. La început. Te-ai gîndit să-i spui că eşti fericită ?"

„Nici nu m-a întrebat, îi zîmbi ea slab. Era dezamăgită de liniştea lui. N-am spus decît ceea ce eram absolut obligată să spun despre mine". Începea să se simtă puţin cam iritată de omul acesta. „I-am spus că am fost foarte norocoasă, adăugă brusc, deznădăjduită, neluînd în seamă maniera autoritară a lui Anthony, acel ceva arbitrar şi delicat cu care, după prima spaimă, se obişnuise, încercînd doar o plăcută teamă. El o contempla cu un aer absent. Flora nu-şi scosese îmbrăcămintea de oraş, pălăria, mănuşile. Era ca o vizitatoare. Şi avu o mişcare care sugera sfîrşitul nesatisfăcător al unei vizite.

„Poate că era tot aşa de bine să fi rămas cu el pe uscat. Nu e timpul pierdut."

El îi aruncă privirea firii sale neîngrădite, odată cu un vehement dar şoptit : „Îndrăzneşti !" care îi ţîşni de pe buze cu cea mai ameninţătoare inflexiune.

„Îndrăzneşti !... Ce mai este ?"

Aceste din urmă cuvinte nu îi erau adresate ei, ci cuiva din spate. Privind peste umăr, ea văzu capul chel cu şuviţe de păr negru, al congestionatului şi devotatului Franklin (avea şapca în mînă), privind sentimental din uşa salonului, cu ochii lui bulbucaţi. Fu ascultat de la distanţă, raportînd pe un ton de nevinovăţie ofensată că pilotul era acolo şi dorea să deplaseze nava în bazin înainte de sosirea echipajului la bord.

Căpitanul mîrîi nemulţumit „Bine, s-o deplaseze" şi cu un semn din mînă expedie rănitul şi pateticul suflet din

spatele ochilor proeminenți, care întîrziară pe nesuferita femeie, în timp ce secundul se retrăgea încet. Anthony se întoarse spre Flora.

„Nu se poate să fi vorbit serios. Ești o persoană corectă".

„Încerc să fiu".

„Atunci nu glumi în felul acesta. Gîndește-te cum aș rămîne eu".

„A, da, uitasem. N-am vorbit serios. N-a fost o glumă. O omisiune. Nu te-aș putea nedreptăți. N-aș fi plecat. Sînt... sînt prea obosită."

El o văzu clătinîndu-se acolo unde sta și se abținu cu toată puterea să n-o cuprindă în brațe, tremurînd din tot corpul de teamă, de parcă ar fi fost ispitit să comită un act de trădare. Se feri în lături, coborîndu-și ochii spre ușa cabinei din față. Numai după ce ea trecu pe lîngă el își ridică Anthony privirea, astfel că nu putu vedea ochiada mînioasă pe care Flora i-o aruncă înainte de a trece mai departe. Se uită după ea. Flora se împletici ușor chiar înainte de a ajunge la ușă, pe care o trînti în urma ei cu nervozitate.

Anthony — care simțise izbitura ca și cînd ușa ar fi fost trîntită chiar în pieptul său, stătu un moment nemișcat apoi strigă după doamna Brown. Aceasta era soția stewardului, inspirația sa norocoasă, pentru ca Flora să se simtă cît mai confortabil. „Doamnă Brown ! Doamnă Brown !" În cele din urmă, femeia apăru de pe undeva. „Doamna Anthony a sosit la bord. Tocmai a intrat în cabină. Poate ar fi bine să vezi dacă nu are nevoie de ceva..."

„Da, domnule".

Și rămase din nou singur, cu situația pe care și-o crease, cu curajul și inexperiența inimii sale. Se gîndi că ar face mai bine să se urce pe punte. De fapt, ar fi trebuit de mult să fie acolo. În orice caz, era lucrul cel mai obișnuit pentru el să fie pe punte. Dar sunetul unor șoapte și a unor pocnituri înăbușite, undeva pe-aproape, îi atraseră atenția. Observă că veneau din camera domnului Smith. Era extraordinar „Vorbește singur" se gîndi el. Pare să lovească pereții despărțitori cu pumnii — sau poate cu capul.

Ascultînd zgomotele acelea, lui Anthony i se bulbucau ochii în cap de mirare. Deveni atît de atent încît nici nu

observă pe doamna Brown care se oprise o clipă în fața lui ca să spuie :

„Doamna Anthony n-are nevoie de mine domnule".

— Înțelegi că aceasta era călătoria dinainte ca domnul Powell — pe atunci tînărul Powell — să vie pe *Ferndale ;* întîmplarea aranjînd așa fel ca el să-și facă startul în viață anume pe acest vapor din toate vapoarele aflate atunci în portul Londrei. Cel mai plin de neliniște vapor din cîte au ieșit vreodată în larg din orice port din lume. Nu mă refer la calitățile lui de navigație. Domnul Powell îmi spune că era tare ca o biserică. Spun plin de neliniște, în sensul bunăoară în care planeta asta a noastră e neliniștită — o atmosferă agitată, tulburată de pasiuni, gelozii, iubiri, uri, și de denaturările excelentelor bune intenții, care, deși valoroase din punct de vedere etic, n-am nici o îndoială că duc adesea la mai multă nefericire decît cele mai diabolice urzeli. Pentru cei care refuză să creadă în întîmplare, el, adică domnul Powell, trebuie să fi fost în mod evident predestinat să adauge sinceritatea sa înnăscută, la suma tuturor celorlalți purtați de onesta navă *Ferndale.* El era prea sincer. Toți de la bord erau sinceri, excepție făcînd doar „domnul Smith" care, în orice caz, era destul de simplu în felul său, avînd acea teribilă simplitate a ideii fixe, pentru care mai există și un alt nume, rostit de oameni cu groază și aversiune. Ideea sa fixă era să-și scape fata de omul care pusese stăpînire pe ea (folosesc cuvintele acestea intenționat, pentru că imaginea care-o sugerează era limpede în mintea domnului Smith), pusese stăpînire pe ea în mod necinstit, în timp ce el, tatăl, era închis.

„N-o să am liniște pînă ce n-am să te scap de omul acesta" îi șoptea el adesea, după lungi perioade de meditație. Știm de la Powell obiceiul lui de a sta pe luminator, aproape de șezlongul pe care Flora ședea întinsă, privindu-i de sus fața, cu un aer de protejare și de investigație totodată.

E aproape imposibil să spui dacă el a considerat vreodată cazul în mod rațional. Transformarea lui de Barral în domnul Smith nu se efectuase fără un șoc — trebuie să o recunoaștem. S-ar putea ca acesta să-i fi alungat din minte toate considerațiile practice, făcînd loc unor viziuni

groaznice şi precise pe care după aceea nimic nu le-a mai putut disloca. Şi trebuie să fi fost tenacitatea, prosteasca tenacitate a omului care persistase să arunce milioanele, economisite de alţii, în căile ferate de la Lone Valley, în docurile Labrador, în minele de cupru ale Leopardului Tărcat şi în alte groteşti speculaţii, expuse în timpul faimosului proces de Barral, printre murmure de uimire şi hohote de rîs. Pentru că în lumea noastră extrem de serioasă, comedia îşi caută ultimul refugiu în tribunale. Cît despre lacrimi şi lamentări, acestea nu se auzeau în augustele limite ale comediei, pentru că ele erau rezervate miilor de cămine unde, cu un reuşit efect dramatic, foamea luase locul Economiei.

Dar cel puţin a existat unul singur care n-a rîs la tribunal. Acesta a fost acuzatul. Notoriul de Barral n-a rîs pentru că era indignat. Era impermeabil la cuvinte, la fapte, la deducţii. Ar fi fost imposibil să-l faci să-şi înţeleagă vina sau nebunia — fie prin dovezi, fie prin argumente, dacă cineva ar fi încercat să discute.

Nici fiica lui, Flora, n-a încercat să discute cu el. Poziţia în care se afla era atît de crudă, complicaţiile acesteia atît de spinoase, dacă mă pot exprima astfel, încît o atitudine pasivă era cel mai bun refugiu al ei — aşa cum fusese, înainte de ea, şi pentru multe alte femei.

Căci acest fel de inerţie în femeie este totdeauna enigmatic şi ameninţător. Te face să te opreşti. O femeie poate fi o proastă adormită, o proastă agitată, o proastă periculoasă, sau pur şi simplu una stupidă. Dar nu e niciodată obtuză, grea de cap. Nu e niciodată făcută toată din lemn aşa cum sînt unii bărbaţi. În femeie este totdeauna un arc. Şi oricît de puţin cunosc bărbaţii femeile (necunoaşterea lor fiind mai mare sau mai mică) totuşi, bărbaţii şi chiar taţii, ştiu acest lucru. Şi de aceea atîtor bărbaţi le este frică de femei.

Cred că domnului Smith îi era frică de liniştea fiicei sale, deşi, desigur, el o interpreta în felul lui.

După cum îl descria domnul Powell, el şedea pe luminator, aplecat asupra fiicei sale, şi se întreba desigur ce era în spatele privirii ei pierdute, printre genele negre, în ochii aceia liniştiţi. Se uita şi se tot uita şi apoi spunea,

sau mai curînd şoptea căci nu-i trebuia mult vocii lui ca să devie doar o simplă suflare — declara, mutîndu-şi privirea spre orizont, că nu va avea niciodată linişte pînă „n-o va scăpa de omul acela".

„Nu ştii ce spui, papa."

Încerca să nu-şi arate oboseala, încordarea nervoasă a antagonismului acestor doi bărbaţi din preajma ei, care era cauza atitudinilor ei apatice ; căci marea, de fapt, îi pria.

Mai mult ca sigur, Anthony se plimba de cealaltă parte a punţii. Încordarea îl făcea neliniştit. Nu-şi găsea locul nicăieri. Încercase să se închidă în cabina lui ; dar nu era mai bine ; sărea şi alerga pe punte şi tropa-tropa în susul şi-n josul pupei, pînă cînd se simţea obosit, gata să cadă, fără să reuşească să scape de neliniştea din sufletul său generos, în adevăr, dar îngreuiat de învelişul său făcut din sînge, din carne şi din oase. Handicapat de imagini precise, create de mintea sa, şi veşnic meditînd, presupunînd — căutînd semne, pîndind simptome.

Iar domnul Smith, cu o tresărire a capului său mic, la auzul paşilor din cealaltă parte a luminatorului, insista cu vocea lui moale, disperată, impresionantă, că ştie el foarte bine ce spune. Nu se dăduse ea acelui om în timp ce el era închis ?

„Eram în închisoare, neajutorat, cu nimeni altul care să se gîndească la mine, care să mă aştepte cu nerăbdare, decît pe fiica mea. Şi cînd, în cele din urmă, m-au lăsat să ies, o găsesc plecată — căci de fapt asta a însemnat. Vîndută. Pentru că te-ai vîndut ; ştii bine că te-ai vîndut."

Cu faţa lui rotundă şi nemişcată, cu şuviţele de păr albe fluturîndu-i în bătaia vîntului, cu privirea ridicată deasupra mării, părea să se adreseze universului, pe deasupra siluetei ei întinse. Flora protesta uneori.

„Aş vrea să nu mai vorbeşti astfel, papa. Nu faci decît să mă chinuieşti şi să te chinuieşti şi pe tine."

„Da. Sînt destul de chinuit", recunoştea el cu subînţeles. Dar nu faptul că vorbea despre aceste lucruri îl chinuia, ci faptul că se gîndea la ele. Şi ca să stea şi să se tot gîndească era mai rău pentru el decît ar fi fost pentru ea, chiar dacă s-ar fi sacrificat, oricît de mare ar fi fost sacrificiul.

„Fiindcă, bineînțeles, ai suferit, nu-mi spune mie că nu. Trebuie să fi suferit !"

Ea renunțase foarte curînd la orice încercare de protest. Era inutil. Ar fi înrăutățit lucrurile ; și nu dorea să se certe cu tatăl ei, singura ființă care într-adevăr o iubea absolut, evident, complet — pînă la capăt. Nu era în el nici milă, nici generozitate, nimic din aceste frumoase trăsături — această ființă omenească nu se sinchisea decît de ea, de Flora, așa cum era. Certitudine care o făcea să sufere și mai mult. Căci, bineînțeles, și ea se chinuia. Și ea se simțea neajutorată, ca și cînd întreaga poveste ar fi fost prea mult pentru dînsa. Acesta e felul de convingere care duce la pasivitate. Devenea fatalistă.

Probabil, îngrozitoare au fost necesitățile vieții de toate zilele, relațiile curente. Acestea, natural, trebuiau să meargă mai departe. Își urau bună dimineața unul altuia, luau mesele împreună, cred chiar că jucau cărți din cînd în cînd seara, mai ales la început. Pe Flora o înfricoșa mai mult duplicitatea tatălui ei, cel puțin ceea ce semăna a duplicitate, cînd își amintea de persistentele, insistentele lui șoapte de pe punte. Dealtfel, tatăl ei fusese totdeauna o persoană tăcută, pe cît și-l putea ea aminti, din trecut, pe promenadă. Ea era aceea care vorbea, vorbea întruna, fără să-și bată capul să observe dacă lui îi face sau nu plăcere. Și nici acum nu-i putea înțelege gîndurile, nici nu-i vorbea. Anthony, cu un zîmbet prietenos forțat, de parcă i-ar fi înghețat pe buze, părea foarte mulțumit să nu fie nevoit să vorbească. „Domnul Smith" uneori se uita pe sine, studiindu-și cărțile din mînă un timp atît de îndelungat, încît Flora era silită să-i atragă atenția, murmurîndu-i „Papa, ce faci ?" Atunci el se scuza printr-o slabă exclamație îndreptată mai mult către sine. „Scuzele mele, căpitane !" Ea i se adresa lui Anthony, spunîndu-i Roderick, iar el îi spunea Flora. Aceasta era unica prefăcătorie necesară, judecînd după rictusul crispat al gurii bătrînului de fiecare dată cînd auzea rostindu-se „Flora". Auzind rarele „Roderick", avea uneori o strîmbătură disprețuitoare, tot atît de slabă, ștearsă și incoloră, ca întreaga sa personalitate țeapănă.

El era primul care se retrăgea. Nu era infirm. Se părea că și lui îi pria viața la bord; dar dintr-un simț de datorie,

de afecțiune, sau ca să-i potolească furia ascunsă, fiica lui îl însoțea întotdeauna în cabină ca „să-l ajute să se facă comod". Îi aprindea lumina, îi dădea halatul sau îi scotea o carte din biblioteca aranjată acolo — dar aceasta mai rar pentru că domnul Smith obișnuia să spună, cu vocea lui joasă și cu oarecare mîndrie, că el nu era un cititor. Foarte adesea, după ce o săruta pe frunte și-i ura noapte bună, îi zvîrlea cîte o astfel de remarcă arțăgoasă : „E întocmai ca și cînd aș fi la închisoare, pe-onoarea mea. Bănuiesc că „omul acela" te așteaptă afară. Temnicerul șef ! Uf !"

Ea zîmbea vag ; murmura un împăciuitor „Ce absurditate !". Dar o dată, pierzîndu-și răbdarea, spuse tăios : „Încetează. ! Mă faci să sufăr. S-ar spune că mă urăști !"

„Nu pe tine te urăsc continua el monoton, nu pe tine. Dar dacă aș vedea că-l iubești pe omul acesta, cred că te-aș urî și pe tine".

Cuvîntul acesta o străpunse drept în inimă. „N-ai fi primul" murmură ea cu amărăciune. Dar bătrînul era preocupat de ideea lui fixă, așa că rosti foarte liniștit „Dar tu nu-l iubești ! Nefericită copilă !"

Îl privi cîtva timp, apoi spuse „Noapte bună, papa !"

De fapt, Anthony adesea o aștepta singur la masă, cu cărțile împrăștiate, pahare, cani, sticle și așa mai departe. Nu căuta mai multe ocazii de a fi singur cu ea decît era absolut necesar pentru a nu trezi bănuielile doamnei Brown. Excelentă, credincioasă femeie ; soția și mai excelentului și credinciosului steward. Iar Flora ar fi dorit pe toți acești oameni excelenți, devotați lui Anthony, cît mai departe. Și mai ales pe drăguța doamnă Brown, cea cu vorba dulce, cu ochii ei mobili ca mărgelele și cu al ei „Da, desigur, doamnă", care-i părea să aibă un sunet batjocoritor. Și astfel această scurtă călătorie — numai pînă la Insulele Hebride — luă sfîrșit. A fost așa de scurtă încît atunci cînd Powell veni pe *Ferndale* printr-o formidabilă lovitură de noroc, nu trecuseră decît șapte luni de la — să spunem — eliberarea ocnașului de Barral și transformarea sa în domnul Smith.

Cît timp vaporul a stat pentru încărcare, la Londra, Anthony a închiriat o căsuță la țară, lîngă o mică gară,

în Essex, ca să-i cazeze pe domnul Smith şi pe fiica lui. A fost ideea lui pe de-a-ntregul. Cît de necesar era pentru domnul Smith să caute un refugiu rural, nu ştiu. Poate că în oarecare măsură era un aranjament judicios. Poate că eliberatului de Barral îi reveneau unele obligaţii (în legătură cu raporturile lui cu poliţia, îmi închipui), pe care domnul Smith nu avea grijă să le îndeplinească. De Barral trebuia să dispară ; părerea generală era că într-adevăr dispăruse ; şi trebuia sprijinit. Bietei Flora îi plăcea viaţa de la ţară, chiar în locul acela care nu putea oferi nici o altă calitate decît caracterul său retras.

Din cînd în cînd venea şi căpitanul Anthony ; dar cum staţia aceea era doar o haltă cu nici un tren de dimineaţă, nu putea sta mai mult decît o după amiază. Spunea că trebuie să doarmă în oraş, ca să fie foarte devreme dimineaţa la bordul navei. Vremea era splendidă şi de cîte ori căpitanul de pe *Ferndale* se vedea venind pe drum, în cîte o strălucitoare după amiază, domnul Smith îşi lua bastonul şi o pornea agale, într-o plimbare solitară. Dar fie că se simţea obosit, fie că simţea o satisfacţie să-l vadă pe „omul acela" plecînd — ori din vreun alt motiv viclean, era întotdeauna înapoi înainte de ora cînd Anthony trebuia să plece. Apropiindu-se de casă, îl vedea întotdeauna pe „Omul acela" întins pe iarbă în livadă, la oarecare distanţă de fiica lui, aşezată pe un scaun adus din camera de zi a casei. În mod invariabil se ducea drept la ei şi tot aşa de invariabil avea impresia că apropierea lui nu tulbura o conversaţie foarte intimă. Şedea cu ei cam o oră în tăcere, apoi venea timpul ca Anthony să plece. Cu un minut sau două înainte de plecare, domnul Smith, poate din discreţie, dispărea ca din întîmplare şi pîndea de la fereastra unei camere de sus, pe „omul acela" trimiţînd o privire galeşă de dincolo de poartă invizibilei Flora, ridicîndu-şi pălăria, ca un vizitator, apoi depărtîndu-se pe drum. Numai atunci domnul Smith cobora să-şi întîlnească din nou fiica.

Acestea erau momentele cele mai proaste pentru ea. Nu totdeauna, desigur, dar destul de frecvent. Nu era ceva neobişnuit să-l audă pe domnul Smith începînd moale, cu observaţii ca aceasta :

„Omul acela s-a plictisit de tine."

Nu pronunța niciodată numele lui Anthony. Întotdeauna spunea „omul acela".

În general ea rămînea tăcută, cu ochii larg deschiși, privind în gol printre pomii strîmbi. O dată însă se ridică și intră în casă. Domnul Smith o urmă, ducînd scaunul. Îl trînti jos cu hotărîre și, pe acel ton moale și inexpresiv, la care atîtea urechi obișnuiau să se aplece cu zel și să-l asculte atunci cînd venea de la marele de Barral, spuse :

„Să fugim !"

Ea avu tăria să nu se întoarcă spre el. Dimpotrivă, merse înainte, spre o mică oglindă ieftină de pe perete. În sticla verzuie, fața ei părea lividă ca fața unui cadavru înecat în fundul unui lac. Rîse slab.

„Îți spun că omul acela s-a..."

„Papa", îl întrerupse ea, nu-mi fac nici o iluzie în ceea ce mă privește. Mi s-a mai întîmplat și înainte dar...."

Vocea pierindu-i brusc, tatăl ei se repezi cu o însuflețire neobișnuită : „Atunci să ne grăbim !".

Stăpînindu-și atît frica precum și mîhnirea, Flora se întoarse spre el, se așeză și lăsă să i se vadă uimirea. Se așeză și domnul Smith, cu genunchii lipiți și așezați în unghi drept cu picioarele-i subțiri, paralele unul cu altul și cu mîinile pe brațele fotoliului de lemn. Părul îi crescuse lung, capul îi era rigid, era ceva infatuat venerabil în aspectul său.

„Nu-l poți iubi. Nu-mi spune mie. Înțeleg motivul tău. Și ți-am spus că ești o fată nenorocită. Este exact ca și cînd te-ai fi dus pe stradă. Da. Nu mă întrerupe, Flora. Am fost mereu întrerupt la proces și n-o mai pot suporta. Nu vreau să fiu întrerupt de propriul meu copil. Și cînd mă gîndesc că chiar cu o zi înainte de a-mi da ei drumul, tu ai..."

Reușise să afle acest lucru de la ea, pentru că Flora obosise să tot evite mereu chestiunea. El fusese foarte lovit și deprimat. Aceasta e încrederea pe care-o avea în el ? A fost asta o dovadă de încredere și de iubire ? Cu o zi înainte ! Să nu-i fi dat măcar o mică șansă ! Era ca la proces. Nu i s-a dat nici o șansă. Nu i-au dat timp. Iar

propria sa fiică procedase exact ca cei mai înverşunaţi duşmani ai lui. Nu i-a lăsat timp !

Monotonia acelei voci stinse aproape că-i potolea şi-i adormea spaima. Asculta fără să vrea ceea ce spunea el.

„Dar ce l-a făcut pe omul acesta să te ia în căsătorie ? Bineînţeles că e un gentleman. Asta se vede. Şi e cu atît mai rău. Gentlemenii nu înţeleg nimic în privinţa finanţelor. Ce mai ! Acei care au început prigoana împotriva mea erau o firmă de gentlemeni. Procurorul, judecătorul — toţi gentlemeni — în afară de problemă ! Habar n-aveau... Şi apoi el mai e şi marinar. Chiar comandant..."

„Şi bunicul meu a fost," întrerupse ea, cu un gest de nerăbdare.

„Da. Dar ce ştie un prost de marinar despre afaceri ? Nimic. Nici o idee. Se poate să nu fi avut habar ce înseamnă să fii fiica domnului de Barral — chiar după ce duşmanii lui l-au doborît. Dar ce naiba l-a determinat să..."

Ea făcu o mişcare de nerăbdare pentru că vocea lui calmă, egală, îi călca pe nervi. El tăcu, dar numai ca să înceapă din nou, pe acelaşi ton, cu remarca :

„Bineînţeles că tu eşti drăguţă. Şi tocmai de aceea te-ai pierdut — ca multe alte biete fete. „Nenorocită" este cuvîntul care ţi se potriveşte."

Ea replică : „S-ar putea să fie aşa. Poate că acesta e cuvîntul ; dar ascultă, papa. Eu am de gînd să fiu cinstită."

De Barral începu cu şi mai multă vorbărie.

„Exact genul de om care se plictiseşte repede, te părăseşte şi se duce dracului cu afurisitul lui de vapor. Şi, oricum, n-ai putea fi vreodată fericită cu el. E destul să-i vezi ochii. Eu vreau să te salvez. Tu vezi că poate n-am fost un soţ prea bun pentru biata ta mamă. Ar fi făcut mai bine dacă m-ar fi părăsit cu mult înainte de a muri. M-am gîndit la toate astea. Nu vreau să te ştiu nefericită." Îşi plimba privirea asupra ei cu o atenţie surprinzător de vizibilă. Apoi spuse : „Hm ! Da. S-o ştergem înainte de-a fi prea tîrziu. Discret, tu şi cu mine."

Ea spuse, cu calmul pe care-l dă adesea disperarea : „N-avem bani ca să plecăm, papa."

El se ridică, îndreptîndu-şi spatele şi capul de parcă era o siluetă spînzurată.

Flora spuse hotărîtă :

„Şi cred că n-ai de gînd să mă părăseşti, papa ?"

„Bineînţeles că nu", spuse cu vocea lui potolită, şi plecă mai departe, cu mersul pe care Powell mi-l descria ca fiind tot aşa de calm şi precaut ca şi vocea lui. Mergea de parcă ar fi purtat pe cap un pahar plin cu apă.

Flora, natural, nu i-a relatat nimic lui Anthony despre această pilduitoare conversaţie. În generozitatea lui, s-ar fi alarmat şi ea nu dorea să fie lăsată să poarte singură de grijă tatălui ei. Şi afară de asta, era prea corectă. Dorea să se poarte corect cu orice preţ. Nu voia să fie ea prima care să vorbească. Niciodată. Şi prin cap îi trecea gîndul : „Sînt cu-adevărat o fiinţă nenorocită !"

A fost doar o simplă coincidenţă că Anthony, venind pentru o după-amiază, două zile mai tîrziu, a avut o convorbire în livadă cu domnul Smith. Pentru un oarecare motiv, Flora îi părăsise cîteva minute ; iar Anthony folosi acea ocazie ca să vorbească deschis cu domnul Smith. Îi spuse : „Am impresia, domnule, că dumneata crezi că nu e bine pentru Flora ceea ce a făcut. În privinţa asta eu nu pot spune nimic. Tot ce vreau să ştii e că eu am căutat să fac aşa fel ca să fie bine". Apoi îi adăugă că îi lăsa prin testament toată averea lui. „Cred că nu ţi-a spus ?"

Domnul Smith clătină uşor din cap. Iar Anthony, încercînd să fie prietenos, tocmai îi propunea să plece cu vaporul departe de casă cel puţin pe doi ani. „Cred, domnule, că aşa ar fi mai bine din toate punctele de vedere", cînd Flora se întoarse, iar conversaţia, întreruptă brusc, slăbi şi încetă. Mai tîrziu, în cursul serii, după ce Anthony plecase de cîteva ore, cînd erau pe punctul de a se separa pentru noapte, domnul Smith se adresă brusc fiicei lui, după mult timp de gîndire :

„Un testament nu înseamnă nimic. Poţi să-l rupi şi să faci altul." Apoi, după ce reflectă un moment, adăugă fără nici o emoţie : „Şi apoi se mai spun şi minciuni în privinţa asta."

Flora, răbdătoare oţelită împotriva oricărei nedreptăţi, a oricărei dureri şi a tot ce i-ar fi putut face silă, în asemenea măsură de se mira ea singură, spuse : „Împingi prea departe antipatia ta pentru... pentru... Roderick, papa. Nu ai nici o consideraţie pentru mine. Mă faci să sufăr."

De Borral ca întotdeauna inexpresiv pînă la a o încremeni uneori prin contrastul dintre placiditatea şi vorbele lui, îşi întoarse de la ea privirea ochilor spălăciţi.

„Mă întreb cît de departe merge antipatia *ta,* începu el. Însuşi numele lui îţi rămîne în gît. Am observat asta şi mă doare. Ce părere ai despre asta ? Ai putea să-ţi aminteşti că nu eşti singura persoană îndurerată de nebunia ta, de graba ta, de neliniştea ta." Îşi întoarse din dou privirea spre faţa ei. Şi asta chiar în preajma eliberării mele". Vocea lui slabă se pierdu cu totul, buzele-i strînse tremurară puţin înainte de a adăuga cu acea extraordinară indiferenţă a tonului : „Consider totul ca imoral".

Flora nu răspunse nimic. Socoti că e mai simplu, mai amabil şi, desigur, mai sănătos să-l lase să vorbească în voie. Fiind tăcut de felul lui vorba nu ţinea mult. Şi nu trebuie să ne închipuim că astfel de lucruri se întîmplau tot timpul. Au avut şi unele zile bune în casa aceea de ţară. Absenţa lui Anthony era o uşurare, iar vizitele lui erau plăcute. Era mai liniştită. Şi bătrînul era mai liniştit. Îi păru aproape rău cînd sosi timpul să se îmbarce. Era un moment de suferinţă, de emoţie. Au ajuns la doc seara, iar Flora, după ce „îl făcu comod" pe tatăl ei, după obiceiul stabilit, întîrzie în cabină destul de mult ca să vadă că el e mirat. Ii surprinse privirea ştearsă, observînd-o cu multă asprime. Atunci ieşi, după un vesel „noapte bună."

Contrar speranţelor ei, îl găsi pe Anthony încă în salon. Stînd în fotoliul său din capul mesei, aduna nişte hîrtii pe care le puse cu grabă în buzunarul de la piept şi se ridică. O întrebă dacă în ziua aceea, drumul spre oraş şi cele cîteva cumpărături pe care le făcuse nu o obosiseră. Ea clătină din cap că nu. Apoi dori să ştie, pe un ton jumătate glumeţ, cum se simte în privinţa plecării şi încă într-o călătorie lungă de data asta.

„Are vreo importanţă cum mă simt eu ?" întrebă ea pe un ton care aruncă o umbră de tristeţe pe faţa lui. Răspunse cu o violenţă reţinută, la care ea nu se aştepta.

„Nu, n-are importanţă, pentru că eu nu pot pleca fără tine. Ţi-am spus... O ştii. Nu îţi închipui că aş putea."

„Te asigur, răspunse ea aşezat, că n-am nici cea mai slabă intenţie de a mă eschiva de la obligaţiile mele. Chiar

dacă se putea. Chiar dacă aș îndrăzni, chiar dacă ar trebui să mor pentru asta."

El arăta ca lovit de trăsnet. Ședeau unul în fața celuilalt, la capătul salonului. Anthony îngăimă : „O, nu, n-ai să mori. Nu vorbești serios. Am văzut că-ți prieste marea."

Ea rîse, dar se simțea furioasă.

„Nu, n-am vorbit serios. Vreau numai să spun că n-am de gînd să fug de obligațiile mele. Am să trăiesc mai departe... simțindu-mă totuși puțin cam copleșită."

„Copleșită ? repetă el. Ce te copleșește ?"

„Mărinimia dumitale, spuse ea tăios. Dar vocea i se muie după un timp. Încă nu știu. Este în ea o perfecțiune — mă înțelegi, Roderick ? care o face aproape imposibil de suportat.

El oftă, se uită în altă parte și observă că e timpul să se stingă lumina în salon. Permisiunea era numai pînă la ora zece.

„Dar în cabina ta nu trebuie să observi regula asta. Numai vezi ca perdelele să fie bine trase peste hublori, asta-i tot. S-ar putea ca stewardul să fi uitat să le tragă. El ți-a aprins lampa pentru citit înainte de-a pleca acasă, pentru a petrece ultima seară cu soția lui. Nu știu dacă a fost înțelept să te lipsești de doamna Brown. Va trebui să te îngrijești singură, Flora".

Era foarte îngrijorat, dar Flora de fapt se felicita de absența doamnei Brown. Abia închise ușa de la cabina ei, că și murmură cu fervoare : „Da, Mulțumesc lui Dumnezeu că s-a dus. Nu va mai fi nici o bătaie ușoară în ușă, urmată de apariția ei echivocă și intolerabilă : „Pot face ceva pentru dumneavoastră, doamnă ?" Voce de care biata Flora învățase să-i fie frică și s-o urască mai mult decît orice voce și orice alte cuvinte de la bordul acelei nave — singurul ei refugiu în lumea aceasta care nu avea nevoie de ea, de imperfecțiunile și de necazurile ei.

Doamna Brown fusese foarte vexată de concedierea sa. Soții Brown nu aveau copii și aranjamentul le convenise perfect. Rancuna care o simțeau acum era foarte amară. Doamna Brown trebuia să rămînă la țărm singură, cu furia ei, iar stewardul își hrănea mînia lui pe vapor. Biata Flora nu avea dușman mai teribil, iar amărîtul secund nu

avea un simpatizant mai mare. Doamna Brown, cu o feminină putere de observație și deducție (punînd cap la cap doi și cu doi) ajunsese la o anumită concluzie pe care o împărtășise și soțului ei, înainte de a părăsi vaporul. Morocănosul steward își permisese o dată să facă aluzie la aceasta în auzul lui Powell. Era în sufrageria ofițerilor, la sfîrșitul mesei, și zăbovea așezînd o plăcintă cu fructe pe masă. El și secundul începuseră un dialog despre alarmanta schimbare a căpitanului, gălbejitul steward privind în jos cu o încruntare sinistră, Franklin rostogolindu-și ochii sentimental, roșu la față. Tînărul Powell auzise pînă atunci o mulțime de asfel de lucruri ; povestea devenise monotonă, întotdeauna îi sunase lui cam absurdă. El se amestecă impacientat, cu observația că astfel de tînguieli în privința unui om numai pentru că își luase o soție, i se păreau nebunie curată.

Franklin murmură. „Depinde de soție". Stewardul, zăbovind lîngă peretele despărțitor, aproape de ușă, aruncă o privire încruntată lui Powell, acest nou venit, acest neștiutor, acest străin, fără drept la privilegii și mîrîi.

„Soție ! Asta numiți dumneavoastră soție ?"

„Ce dracu vrei să spui ?" exclamă tînărul Powell.

„Știu eu ce știu. Nu degeaba a stat nevastă-mea la bord șase luni. Ați face mai bine s-o întrebați pe ea cînd o să ne întoarcem."

Și întîlnind, supărat, privirea dojenitoare a domnului Powell, stewardul se retrase de-a-ndăratelea.

Tînărul nostru prieten se întoarse imediat spre secund : „Și lași pe afurisitul ăsta de spălător de sticle să vorbească astfel în fața dumitale, domnule Franklin ? Sînt foarte mirat !"

„O, nu este ceea ce crezi. Nu e ceea ce crezi". Domnul Franklin arăta mai apoplectic decît oricînd. „Dacă e vorba așa, *aș putea* eu să te uimesc. Dar nu-i de nici un folos. Eu singur abia pot... N-ai putea înțelege. Sper că nu vei încerca să bagi zîzanie. A fost un timp, tinere, cînd n-aș fi permis nimănui — nimănui, auzi ? — să bage zîzanie între mine și căpitanul Anthony. Dar acum nu. Acum nu. Este o schimbare. Nu în mine însă..."

Tînărul Powell respinse cu indignare orice sugestie de a face vreo intrigă. „Drept cine mă iei ? strigă el. Numai că ai face mai bine dacă i-ai spune stewardului că dacă nu bagă de seamă ce vorbeşte în faţa mea, am să-i stric frumuseţea pentru vreo lună şi am să-l las să explice căpitanului cauza, cum o şti mai bine."

Acest discurs îl situă pe Powell oarecum ca apărător al doamnei Anthony. Nimic privitor la chestiune nu s-a mai rostit vreodată în faţa lui. Lui nu-i păsa de privirile întunecate ale stewardului ; Franklin care nu era vorbăreţ nici chiar în clipele sale cele mai bune, şi evita acum singurul subiect care-i sta la inimă, i se adresa doar în chestiuni de serviciu. Dar nici de asta nu-i prea păsa lui Powell. Suferinţele apoplecticului secund începuseră să-l plictisească cu mult înainte. Totuşi, uneori se simţea singur. De aceea aştepta cu nerăbdare slaba relaţie cu doamna Anthony, fie în calitate de cîine de pază sau altfel. Căpitanul nu se supăra. Aceasta reieşea clar din atitudinea lui. Într-o noapte cînd erau singuri la pupa, el se interesă despre ce vorbiseră în cursul serii. Powell trebui să mărturisească că vorbiseră despre vapor. Doamna Anthony îi pusese o mulţime de întrebări.

„Se interesează — da ?" tresări căpitanul, mişcîndu-se repede în sus şi-n jos, de fiecare parte a pupei.

„Da, domnule căpitan, doamna Anthony pare să reţină admirabil tot ce i se explică."

„Nepoată de marinar. Unul de şcoală veche. Bătrîn lup de mare de felul cel mai bun, cred", rosti repede căpitanul, rotindu-se pe lîngă al doilea ofiţer al său şi lăsînd cuvintele în urma lui ca o dîră de scîntei urmată de o perfectă întunecime conversaţională, pentru că în următoarele două ore pînă cînd părăsi puntea, n-a mai deschis gura.

Cu altă ocazie... nu trebuie să uităm că nava traversase ecuatorul şi pe atunci adăuga cîte-o latitudine spre sud în fiecare zi... cu altă ocazie, pe la şapte seara, Powell fiind de serviciu, îşi auzi numele rostit încet pe scară. Căpitanul era pe trepte, cu faţa lui uscăţivă, cu ochii înfundaţi, avînd pe braţ un şal de lînă.

„Domnule Powell — aici".

„Da, domnule căpitan."

„Dă-i asta doamnei Anthony. Serile se fac tot mai răcoroase."

Şi faţa trasă se făcu nevăzută. Doamna Anthony fu surprinsă văzînd şalul.

„Domnul căpitan doreşte să vă înveliţi cu şalul", explică tînărul Powell şi cum ea se ridicase, i-l puse pe umeri. Ea se înfăşură strîns.

„Unde era căpitanul ?" întrebă ea.

„Era pe scări, şi m-a chemat în acest scop", răspunse Powell, apoi se retrase discret pentru că ea părea că n-ar fi dorit să mai vorbească în seara aceea.

Domnul Smith, bătrînul gentleman, şedea ca de obicei pe luminator, aproape de ea, meditînd deasupra scaunului ei, dar în nici un caz duşmănos, pe cît se putea citi pe faţa lui, faţă de aceste conversaţii între cei doi, cei mai tineri de pe vapor. De fapt, părea că îi face oarecare plăcere. Din cînd în cînd îşi ridica ochii decoloraţi, de porţelan, către însufleţita faţă a lui Powell, gînditor. Cînd tînărul marinar era pe lîngă ei, bătrînul devenea mai puţin rigid, iar cînd fiica lui, în rarele ocazii, zîmbea la unele povestiri naive ale lui Powell, inexpresiva faţă a „domnului Smith" reflecta slab străfulgerarea unei trecătoare veselii. Pentru că domnul Powell ajunsese acum să distreze pe nevasta comandantului cu întîmplări din trecutul nu prea îndepărtat, cînd era băiat la bordul a diferite nave — multe lucruri hazlii se petrec la bordul unei nave. Flora era uneori cu totul surprinsă să vadă că se amuză. Chiar rîsese de două ori, în cursul unei luni. Nu era un rîs tare, dar neaşteptat, surprinzător, la pupa navei *Ferndale*, unde voci în surdină sau tăcerea erau regula. A doua oară cînd s-a întîmplat asta, însuşi căpitanul trebuie să fi fost surprins, pe undeva pe jos, pentru că apăru din adîncurile existenţei sale modeste şi îşi începu marşul pe partea opusă a pupei.

Aproape imediat chemă la el pe tînărul ofiţer. Dar nu cu neplăcere. Privirea pe care i-o aruncă domnului Powell arăta un fel de mirare aprobativă. Îl angajă într-o conversaţie întîmplătoare, cu singurul scop de a vorbi cu cineva care putea provoca un astfel de sunet în apropierea persoanei lui. Domnul Powell se simţea simpatizat. O simţea. Simpatizat de acest om răvăşit, neliniştit, care

îi arunca fraze incoerente, la care el răspundea „Da, domnule căpitan", „Nu, domnule căpitan", „O, desigur, așa bănuiesc, domnule căpitan", — sau s-ar fi putut să fie cu totul altceva, pentru cît îi păsa celuilalt.

Domnul Powell mi-a spus că atunci a descoperit în sinea lui o simpatie de mult încolțită pentru căpitanul Anthony. De asemeni, îi părea rău pentru căpitan, fără să poată descoperi originile acestei simpatii de care devenise conștient atît de brusc.

În acest timp „domnul Smith" aplecat înainte, rigid de parcă ar fi avut spinarea țintuită, îi vorbea fiicei lui.

Ea nu mai era un copil. Bătrînul dorea să știe dacă ea mai credea în — în iad. În pedeapsa veșnică ?

Vocea lui caracteristică, înăbușită, de parcă ar fi fost filtrată prin vată, nu putea fi auzită din cealaltă parte a punții. Biata Flora, luată pe nepregătite, scoase un murmur nearticulat, clătină vag din cap și își aruncă privirea spre Anthony, care însă nu se uita în direcția ei. Nu-i era de nici un folos să privească în direcția aceea. Din tînărul Powell, sprijinit de randă și cu fața spre căpitan, nu putea vedea decît umărul și o parte din spate, îmbrăcat în serj albastru.

Iar vocea liniștită, neaccentuată, a tatălui ei continua s-o chinuiască.

„Vezi tu, trebuie să înțelegi. Cînd am ieșit din pușcărie eram bucuros. Deși sufletul meu era rupt în două — totuși, pentru a te vedea fericită — mă hotărîsem să fiu bucuros. Odată ce puteam fi sigur că tu ești fericită atunci, bineînțeles, nu mai aveam nici un motiv să țin la viață — strict vorbind — ceea ce e foarte bine pentru un bătrîn ; deși, firește... nu e nici un motiv de a dori moartea. Dar felul acesta de viață ! Ce sens, ce înțeles, ce valoare are ea atît pentru tine cît și pentru mine ? Nu înseamnă nimic altceva decît să stai jos și să vezi moartea venind, venind. Ce altceva înseamnă ? Nu știu cum te împaci tu cu așa ceva. Nu cred c-o vei putea suporta mult timp. Într-o bună zi ai să sari peste bord."

Căpitanul Anthony se oprise pentru un moment să privească înainte, peste pupa, iar biata Flora trimise spatelui său o privire de disperată chemare, care ar fi mișcat și

o inimă de piatră. Dar cum ea n-a făcut nimic, nici el nu s-a mișcat. Flora se ridică și se îndreptă spre scări. Tatăl ei o urmă, ducînd cîteva obiecte mici de mînă, o batistă, o carte. Coborîră împreună.

Abia atunci căpitanul Anthony se întoarse, se uită la locurile părăsite de ei și își continuă marșul, dar nu și întîmplătoarea conversație cu al doilea ofițer al său. Nervoasa sa exasperare crescuse atît de mult, încît acum adesea se întîmpla să-și piardă controlul asupra vocii. Dacă nu era atent, i se pierdea vocea brusc în gît. Trebuia să se asigure înainte de a se aventura să vorbească, să dea un ordin, să facă o remarcă asupra vîntului sau să rostească un simplu bună dimineața. De aceea vorba lui era bruscă, răspunsurile tăioase și adesea lipsite de amabilitate.

Se întîmplă celui mai hotărît dintre oameni să se găsească cuprins în ghearele nu a unor forțe necunoscute, ci a unei forțe binecunoscute dar a cărei reală putere n-o înțelesese. Anthony descoperise că el nu e mîndrul stăpîn, ci furiosul captiv al generozității lui. Faptul se ridica în fața lui ca un zid pe care respectul de sine îi interzicea să-l escaladeze. Își spunea : „Da, am fost un prost — dar ea a avut încredere în mine". Încredere ! Un cuvînt teribil pentru orice om întrucîtva excepțional, într-o lume în care succesul nu s-a întemeiat niciodată pe renunțare și bună-credință. Și trebuie de asemenea spus, pentru a nu-l face pe Anthony mai stupid de sublim decît era, că atitudinea Florei îl ținea la distanță. Fetei îi era frică să mai adauge la exasperarea tatălui ei. Soarta ei nenorocită avea să fie și mai jalnică datorită singurei afecțiuni pe care n-o putea suspecta. Ea nu putea fi totuși supărată pe soartă și, în afară de stima pentru acest exagerat sentiment, abia îndrăznea să privească altfel decît pe furiș la omul a cărui autoritară compasiune o cîștigase. Și cu totul incapabilă de a înțelege proporțiile delicateței lui Anthony, își spunea că „el nu ține la mine". În fond, probabil chiar că începea s-o deteste — ca și guvernanta, ca și bătrîna doamnă, ca și nemțoaica, sau ca doamna Fyne, ori domnul Fyne — numai că Anthony era extraordinar, era generos. În același timp, avea momente de

iritare. Era violent, era încăpățînat, poate stupid. Mă rog, apucase pe calea dorită de el.

Dar un om care merge pe calea dorită de el e rareori fericit, pentru că în general găsește că acea cale nu duce prea departe pe acest pămînt al dorințelor ce nu pot fi niciodată pe deplin satisfăcute. Anthony intrase cu extremă grabă în grădinile fermecate ale Armidei, spunînd în sinea lui „În fine !" Cît despre Armida însăși, el nu era pe cale de a-i impune nici o violență. Dar acum descoperise că toată încîntarea ar fi fost în Armida însăși, în zîmbetele ei. Această Armidă însă nu zîmbea. Exista, neabordabilă, în spatele peretelui alb al renunțării lui. Energia lui, menită să acționeze, încerca acum nerăbdarea, indignarea, aproape disperarea vitalității oprite, lezate, amuțite, treptat epuizate, risipite de timp, prin acea forță albă și nesimțită care pare inertă și totuși uzează viața cuiva, ca niște picături de apă ce rod clipă de clipă o piatră.

Își făcea reproșuri. La ce altceva s-ar fi putut aștepta ? A dat buzna în viața ei ca un tîlhar ; a tîrît biata fată fără apărare, trăgînd-o de păr, ca să spun așa, la bordul navei. Era realmente o faptă cumplită. Nimic nu-l asigura că persoana sa ar putea fi atrăgătoare pentru această fată sau pentru oricare altă femeie. Iar procedeul său a fost prin el însuși deajuns ca să-l facă odios. Probabil că-și pierduse mințile. În mod fatal ea trebuie să-l deteste și să-i fie frică de el. Nimic n-ar putea repara o asemenea brutalitate. Și totuși, atitudinea ei, pe care o găsea complet justificată, într-un fel îl indigna. Desigur că el nu era atît de monstruos (moralmente) ca să nu fie privit uneori cu sinceritate. Dar nu ! Ea nu voia. Ei, dar poate că într-o bună zi... Numai că el nu încerca niciodată să-i ceară iertare. Cu repulsia pe care i-o inspira persoana lui, desigur că ar fi înțeles greșit cuvintele cele mai precaute, avansurile cele mai pline de grijă. Niciodată ! Niciodată !

La sfîrșitul unor asemenea meditații, i se întîmpla lui Anthony să ajungă la concluzia că, la urma urmei, moartea n-ar fi un vizitator neprietenos. Nu e de mirare așadar că însuși tînărul Powell, cu simțurile alarmate, începu

să creadă că e ceva neobișnuit cu omul acesta care îi dăduse lui o șansă în viață. Da, hotărît lucru, căpitanul era „bizar". „Ceva, pe undeva, e în neregulă", își spunea el, fără să înțeleagă vreodată că ochii lui tineri și candizi se află în prezența unei pasiuni profunde, tiranice și mortale, care-și descoperea propria existență, uimită de propria-i neajutorare și înspăimîntată de a se vedea incurabilă.

Powell nu simțise niciodată mai înainte acea stînjeneală misterioasă în mod atît de puternic ca în seara aceea cînd norocul l-a ajutat s-o facă pe doamna Anthony să rîdă puțin, cu gîngurelile lui naive. Stînd în afara drumului, urmări mersul căpitanului de pe cealaltă parte a punții, luă cunoștință de propria sa simpatie pentru acest om inexplicabil și ciudat și îl privi îndreptîndu-se spre scară și coborînd, cu ochi plini de simpatie, deși adînc neînțelegători.

Puțin după aceea domnul Smith veni singur sus și își arătă dorința de a face puțină conversație. Și el, deși nu chiar așa de misterios cum era comandantul, nu părea de înțeles pentru candoarea neexperimentată a domnului Powell. Adesea îl favoriza astfel pe al doilea ofițer. În conversația lui făcea aluzie, oarecum enigmatic, și adesea fără nici o legătură evidentă, la prietenia domnului Powell față de el și de fiica lui. „Căci, adăugă el, îmi dau seama foarte bine, dragă tinere, că nu avem nici un prieten la bordul acestei nave, decît pe dumneata. Și Flora a simțit aceasta."

Iar domnul Powell, măgulit și încurcat, nu putea decît să scoată vagi murmure de protest. Declarația era adevărată într-un sens, deși faptul în sine nu avea nici o semnificație. Sentimentele celor de pe vapor nu puteau s-o intereseze pe soția comandantului sau pe domnul Smith, tatăl ei. Pentru ce pomenea el atît de des despre lucrul acesta, e tocmai ceea ce-l surprindea pe domnul Powell. Acum nu era prima dată. Mai curînd a douăzecea. Și cu vocea lui slabă și intonația monotonă, aplecat peste balustradă și privind apa, continua conversația, sau mai degrabă remarcile lui, remarci de o natură atît de mon-

struoasă, încît domnul Powell nu putea face altceva decît să le accepte ca pe niște glume sinistre.

„Așa, de exemplu, spunea domnul Smith, secundul acela, Franklin, cred că ar fi bucuros dacă ne-ar vedea pe amîndoi peste bord."

„Ei, nu e chiar așa, rîse domnul Powell, simțindu-se jenat ; pentru că mintea sa nu se acomoda ușor cu afirmațiile exagerate. Nu e un om rău, realmente, adăugă el, foarte conștient de manierele agresive ale domnului Franklin, pentru care puteai ușor găsi exemple, dar e destul de prost încît să fie gelos. E secundul căpitanului de ani de zile. Poate că nu se cuvine să o spun eu, dar cred că comandantul a răsfățat toată această suită de vechi slujitori. Sînt ca o ceată de bătrîni ciini favoriți. Dac-ar putea, n-ar lăsa pe nimeni să se apropie de el. N-am mai pomenit așa ceva. Și al doilea ofițer secund, cred că era la fel."

„A, bine, din fericire nu mai e aici. Ar fi un dușman în plus, spuse domnul Smith. Sînt destui și fără el. Iar dumneata, fiind aici în locul lui, faci ca totul să fie mai plăcut, atît pentru fiica mea cît și pentru mine. Simțim că la nevoie ai putea fi un prieten. Căci, în adevăr, o femeie singură pe vapor, printre atîția oameni dușmănoși..."

„Dar doamna Anthony nu e singură, exclamă Powell. Sînteți dumneavoastră și apoi este..."

Domnul Smith îl întrerupse :

„Nimeni nu-i nemuritor. Și sînt momente cînd ți-e rușine că trăiești. Ca bunăoară în seara asta..."

Era o seară încîntătoare. Culorile unui splendid apus de soare se stinseseră și suflul unei brize calde părea că netezise marea. Departe, spre sud, fulgere de căldură luminau ca strălucirea unei lanterne enorme, ascunsă sub orizont. Ca să schimbe subiectul, domnul Powell spuse :

„În orice caz, nimeni nu poate să vă acuze că sînteți un Iona, domnule Smith. Am avut o traversare minunată și rapidă pînă acum. Comandantul e probabil mulțumit. Și cred că nici dumneavoastră nu aveți ce regreta".

Diversiunea nu avu succes. Domnul Smith scoase un fel de hohot amar. „Iona ! Ăsta e tipul care a fost arun-

cat peste bord de niște marinari. Mi se pare că pe mare e foarte ușor să scapi de o persoană care nu-ți place. Marea nu-și scoate la iveală morții, așa cum se întîmplă pe uscat."

„Uitați balena, domnule," spuse tînărul Powell. Domnul Smith tresări. „Ha ? Ce balenă ? A ! Iona. Nu mă gîndeam la Iona. Mă gîndeam la această traversare care dumitale ți se pare așa de rapidă. Dar gîndește-te numai ce înseamnă ea pentru mine. Asta nu-i viață să tot mergi pe mare. Și, bunăoară, dacă ți se întîmplă să te îmbolnăvești, nu e nici un medic ca să vadă ce ai. E îngrijorător. Uneori mă pune pe gînduri."

„Oare doamna Anthony nu se simte bine ?" întrebă Powell. Dar remarca domnului Smith nu se referea la doamna Anthony. Ea era bine. El, personal se simțea de asemeni bine. Sănătatea căpitanului era aceea care nu prea părea satisfăcătoare. Domnul Powell nu observase oare cum arată ?

Domnul Powell nu-l cunoștea destul pe căpitan ca să judece. Nu se putea pronunța. Dar observă gînditor că și domnul Franklin spusese același lucru. Și Franklin îl cunoștea de mult. Secundul era chiar foarte îngrijorat în privința asta.

Această știre îl făcu pe domnul Smith să tresară : „Da ? Crede că e în pericol să moară ?" exclamă el cu o însuflețire cu totul extraordinară pentru el și care îl îngrozi pe domnul Powell.

„Doamne sfinte ! Să moară ! Nu ! Nu vă alarmați, domnule, n-am auzit nici o vorbă de o astfel de primejdie de la domnul Franklin."

„A, bine, bine," oftă domnul Smith și părăsi cam brusc pupa, îndreptîndu-se spre salon.

De fapt domnul Franklin se afla pe punte de o bună bucată de vreme. Venise să-l schimbe pe Powell ; dar văzîndu-l angajat într-o conversație cu „inamicul" — cel puțin cu unul din „inamici" — se ținuse la distanță, ceea ce nu era greu de realizat, pupa navei *Ferndale* avînd o lungime de peste douăzeci și unu de metri. Domnul Po-

well îl văzu în capul scării sprijinit în cot, melancolic şi tăcut. „O ! Aţi venit, domnule secund."

„Am venit. Sînt aici de la ora şase, dar n-am vrut să întrerup plăcuta conversaţie. Dacă dumitale îţi face plăcere să-ţi iroseşti jumătate din timpul de cart sporovăind cu un prieten scump, nu mă priveşte. Totuşi, nostim gust."

„Nu e un om rău", spuse imparţialul Powell.

Secundul se stropşi furios, bătînd cu piciorul în punte : „Nu ? Ei bine, atunci să-i transmiţi simpatia mea cînd ai să-l întîlneşti din nou, pentru o altă lungă şi plăcută conversaţie."

„Ascultă, domnule Franklin, mă miră cum de comandantul nu se supără din cauza atitudinii dumitale."

„Comandantul ! Aş vrea grozav să înceapă o ceartă cu mine. Atunci cel puţin aş şti că sînt cineva la bord. Mi-ar face plăcere, domnule Powell. M-aş bucura. Şi dracu să mă ia, dacă nu i-aş întoarce cuvintele pînă cînd l-aş trezi. A rămas doar o umbră din ce era. Cutreieră pe navă ca o fantomă. Se stinge sub ochii noştri. Dar, bineînţeles, dumneata nu vezi. Nu-ţi pasă nicidecum. De ce ţi-ar păsa ?"

Domnul Powell nu aşteptă mai mult. Coborî pe puntea principală. Fără să ia în serios tînguielile secundului, le puse alături de cuvintele domnului Smith. Devenise foarte ataşat de căpitanul Anthony. Era în el ceva nu numai atrăgător, dar chiar irezistibil. Numai că pentru tineret e foarte greu să creadă în ameninţarea morţii. Nu în faptul însuşi, dar în proximitatea lui de o fiinţă omenească superioară, care respiră, se mişcă, vorbeşte, nearătînd nici un semn de boală. Iar domnul Powell credea că toate aceste vorbe sînt doar prostii. Curiozitatea sa însă era trezită. Era ceva, şi oricînd s-ar putea întîmpla ceva... Nu, nu va descoperi niciodată... Probabil că nici nu era nimic de descoperit. Domnul Powell se duse în cabina sa, unde încercă să citească o carte pe care o citise de mai multe ori. Imediat, clopotul sună pentru masa ofiţerilor.

Capitolul VI

„...O NOAPTE FĂRĂ LUNĂ, PLINĂ DE STELE PE CER ȘI DE ÎNTUNERIC PE APE"

ÎN SUFRAGERIA OFIȚERILOR, POWELL ÎL GĂSI pe Franklin tocind cu un cuțit de masă o bucată de carne conservată. Secundul, aprins la față și rotindu-și ochii, spunea că nu poate fi găsit nicăieri cuțitul de bucătărie. Stewardul, de asemeni prezent, se plîngea în mod sălbatic de bucătar. Avea obiceiul să ia lucrurile la el în bucătărie și pe urmă le pierdea. Domnul Franklin încerca să-l domolească, cu o hotărîre plină de tristețe :

„Ei, lasă, lasă ! Ajunge ! Noi care am fost în toți acești ani împreună, pe vapor, avem alte lucruri la care să ne gîndim, decît să ne certăm între noi".

Domnul Powell își spuse exasperat: „Gata! Iar începe", pentru că această exprimare nu avea pentru el nimic ascuns. Cum stewardul se retrase ursuz. domnul Powell nu fu surprins să-l audă pe secund repetînd iarăși același lucru. În dimineața aceea, scoaba gabierului de la arborele pupei fusese smulsă (probabil o legătură defectă) și vreo doisprezece metri de lanț și cablu de sîrmă, amestecate cu bucăți de fier greu, se prăbușiseră tocmai de sus, jos pe pupa, cu un zgomot asurzitor.

„L-ai observat atunci pe căpitan, domnule Powell ? L-ai observat ?"

Powell mărturisi cinstit că era prea speriat el însuși cînd toată grămada aceea de utilaj căzuse pe punte, ca să mai observe ceva.

„Scripetele a trecut pe lîngă capul lui la o distanță de vreo doi-trei centimetri, continuă secundul în mod impresionant. Nu eram mai departe de un metru de el. Și ce crezi c-a făcut ? Crezi c-a strigat, a sărit, sau măcar s-a uitat în sus să vadă dacă nu cade și verga pe lîngă

urechile noastre, în zeci de bucăți ? E o minune că n-a fost așa. Nu, s-a oprit brusc — nimic de mirare — trebuie să fi simțit pe obraz curentul de aer, făcut de acea bucată de fier — se uită jos la ea, cum zăcea acolo, aproape de piciorul său — și plecă mai departe. Cred că nici n-a clipit. Nu e firesc. Omul e năucit."

Oftă în chip ridicol iar domnul Powell își reținu un zîmbet cînd secundul adăugă, ca și cînd nu s-ar fi putut abține :

„În curînd va începe să bea. Ține minte vorbele mele. Asta e ceea ce urmează."

Domnul Powell era dezgustat.

„Ții atît de mult la comandant și totuși nu pare să-ți pese de ceea ce spui despre el. Eu n-am fost șapte ani cu el, dar știu bine că nu e genul de om care să se dedea la băutură. Și-apoi de ce dracu ar face-o ?"

„De ce dracu, întrebi ? Dracu — hai ? Ei bine nici un om nu e ferit de dracu — și răspunsul ăsta ar trebui să-ți ajungă", rosti șuierat domnul Franklin, dar fără asprime. „A fost o vreme, cu mulți ani în urmă, cînd eu însumi aproape c-am dat în patima beției. Ce zici de asta ?"

Domnul Powell exprimă o politicoasă neîncredere. Îndesatul, congestionatul secund părea pe punctul de a exploda de disperare.

„A fost un exemplu rău. Eram tînăr și am dat peste un mediu periculos, m-am făcut de rîs — da, tot atît de adevărat cum mă vezi aici, șezînd. Beam ca să uit. Credeam că e o metodă grozavă."

Powell se uita la grotescul Franklin cu un interes trezit și cu acea simpatie pe jumătate amuzată cu care primim confidențe necerute de la oameni cu care nu avem nici un fel de afinitate. Și, în același timp, începu să-l ia mai în serios. Experiența își are prestigiul ei. Și secundul continuă :

„Dacă n-ar fi fost bătrîna doamnă, m-aș fi dus la dracu. Mi-am amintit de ea la timp. Nimic nu poate cumînți mai bine pe un tînăr și nu-l determină să facă față vieții decît faptul de-a avea o mamă bătrînă, căreia să trebuiască să-i poarte de grijă. Dar din nefericire,

căpitanul Anthony nu are mamă, şi nici un alt suflet care să-i aparţie, pe cîte ştiu. A, da, cred că mi-a spus o dată ceva despre o soră. Dar e măritată. Nu are nevoie de el. Da. Pe vremuri obişnuia să-mi vorbească de parc-am fi fost fraţi", exageră secundul în mod sentimental. „Franklin, — spunea el — nava asta este ruda mea cea mai apropiată şi nu e probabil să se întoarcă împotriva mea. Şi cred că dumneata eşti omul pe care l-am cunoscut cel mai mult timp în lume." Astfel îmi vorbea. Pot acum să-i întorc spatele ? El a întors spatele navei sale. Asta a făcut. Acum nu mai are pe nimeni decît pe bătrînul său Franklin. Dar ce pot face eu ca să întorc lucrurile aşa cum au fost şi cum ar trebui să fie ? Cum ar trebui să fie — bagă de seamă !"

Ochii lui aveau o fixitate teribilă. Gîndul domnului Powell că „seamănă cu un rac fier, în suferinţă", fu urmat de un sentiment de iritare.

„Doamne sfinte, nu cumva vrei să spui că comandantul Anthony a căzut într-o proastă tovărăşie. De la ce vrei să-l scapi ?"

„Asta vreau să spun", afirmă secundul şi însăşi absurditatea afirmaţiei o făcu impresionantă — pentru că părea atît de îndrăzneaţă.

„Ei bine, eşti necuviincios, spuse tînărul Powell, simţindu-se cu totul nedumerit. Cred că comandantul aproape că te-ar ucide dacă ar şti cum te comporţi."

„Şi bine-ar face, rosti cu căldură devotatul Franklin. Accept, dacă pe urmă ar curăţa nava de acea... Dumneata nu eşti decît un tinerel şi poţi să te duci şi să-i spui tot ce vrei. Lasă să-l bată măr pe bătrînul său Franklin mai întîi şi după aceea să se gîndească bine. Orice, numai să-şi vie în fire. Dar, desigur, dumneata n-ai face-o. Pentru dumneata totul e în perfectă ordine. Numai că dumneata nu ştii că uneori lucrurile diferă de felul cum arată. Sînt prietenii care nu sînt prietenii şi căsătorii care nu sînt deloc căsătorii... Ptiu ! Pare să fie în ordine, nu ? Nici cea mai mică aluzie faţă de mine. La debarcare plec şi cînd mă întorc, iată, totul gata, bine stabilit ! Nici un cuvînt înainte. Nici o prevenire. Măcar un „Ce crezi des-

pre asta, Franklin ?" sau ceva de felul ăsta. Şi asta de la un om care rar se întîmpla să facă ceva fără să-mi ceară sfatul. Dar ce ! Nu putea nici să-şi ia un costum nou de la croitor fără... primul lucru, imediat ce tipul venea la bord cu hainele, fie că ne aflam la Londra sau în China, era : „Chemaţi-l pe domnul Franklin. Domnul Franklin poftit în cabină". Mă duceam. „Ia uită-te, Franklin, cum vine la spate ? Vine bine ?" Iar eu spuneam : „Clasa-ntîi," domnule căpitan", sau care era adevărul atunci. Atît şi nimic mai mult. Întotdeauna adevărul. Întotdeauna. Şi el ştia asta foarte bine ; şi de aceea n-a îndrăznit să spuie nimic. A vorbit despre lucrători, schimbări, cabine... Ptiu ! În loc de un sincer : „Doreşte-mi noroc, domnule Franklin" Da, acesta era modul în care ar fi trebuit să mă anunţe. Numai Dumnezeu ştie cine sînt ăştia — poate că ea nici nu e fiica lui, după cum nu este nici... Nu seamănă cu bătrînul. Nicidecum. Nicidecum. E îngrozitor. Degeaba deschizi gura, tinere. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, dumneata care te amesteci acolo printre ei, ţine-ţi ochii şi urechile deschise, în caz — în caz că... nu ştiu ce. Orice ! Te întrebi ce se poate întîmpla aici, pe mare ! Nimic. Totuşi, cînd un om e numit „temnicer", în absenţa sa...

Domnul Franklin îşi ascunse un moment faţa în mîini, iar Powell îşi închise gura, care într-adevăr era deschisă. Fără zgomot, se strecură afară din sufragerie. „Secundul s-a ţicnit, îşi spuse el. Era ferma sa convingere. Totuşi, în seara aceea, îşi simţi liniştea lăuntrică în cele din urmă tulburată de forţa şi încăpăţînarea acestei ţicneli. N-o putea alunga cu dispreţul pe care-l merita. Fusese într-adevăr pronunţat cuvîntul „temnicer" ? Un straniu cuvînt din partea secundului, chiar de-şi *imaginase* numai că l-a auzit. Un cuvînt necugetat, greu de crezut. Dar acest cuvînt fiind singura afirmaţie limpede şi precisă, în toate aceste groteşti şi îngrozitoare aiureli, era comparativ liniştitor, pentru mintea lui, şi încă ocupa mintea lui Powell cînd secundul veni sus, la ora opt, ca să intre de serviciu pe punte. Era o noapte fără lună, plină de stele pe cer şi de întuneric pe ape. O adiere uşoară dinspre vest

ţinea pînzele adormite. Franklin inspectă pe ambii marinari de cart în şoaptă, ca pentru funeralii, apropiindu-se de Powell :

„Capul est-sud-est, spuse ofiţerul secund distinct.

„Est-sud-est, domnule secund.

„Totul e pus la punct, domnule Powell.

„Foarte bine, domnule secund.

Celălalt întirzia, ochii săi sentimentali străluceau ca argintul pe faţa-i întunecată.

„O noapte liniştită înaintea noastră. Nu ştiu dacă sînt ordine speciale. O noapte senină, liniştită. Cred că n-ai să-l vezi pe comandant. Odinioară ăsta era cartul la care obişnuia să vină şi să vorbească cu fiecare dintre noi care ne aflam pe punte. Dar acum stă în infernala aceea de cabină, abătut. Temnicer, ha ?"

Domnul Powell se depărtă de secund şi, cînd se află la oarecare distanţă, spuse din toată inima : „Ei, fir-ar să fie !" Era o chestie afurisită ! Încetase de-a mai fi nostimă ; acel cuvînt duşmănos „temnicer" dăduse situaţiei un aspect de realitate.

Învelişul muritor şi grotesc al lui Franklin dispăruse de la pupa ca să-şi caute necesara-i odihnă, dacă sufletul său neliniştit îi putea da pace. Domnul Powell, căruia îi părea rău de îndesatul omuleţ, se îndoia că va avea linişte. Cît despre el însuşi, recunoştea că farmecul unui cart liniştit pe punte, cînd îţi poţi lăsa gîndurile să rătăcească în timp şi spaţiu, fusese tulburat fără remediu. Ceea ce îl şoca mai mult decît orice, era critica răutăcioasă la adresa doamnei Anthony. Lucrul acesta îl înfuria. După cum mi-a spus singur, el se simţea foarte „entuziasmat" în privinţa doamnei Anthony. „Entuziasmat" are haz, mai ales că nu putea să-mi explice exact ce înţelegea prin asta. Dar se simţea „entuziasmat", aşa spunea. Stupidul de Franklin trebuie să fi visat. Asta este. Visase totul. Un caraghios ! Totuşi, calomniosul cuvînt rămăsese în mintea lui Powell cu idei asociate de captivitate, de evadare. Deveni foare tulburat. Şi tocmai atunci (să fi fost vreo jumătate de oră sau mai mult decînd îl schimbase pe Franklin) tocmai atunci, domnul Smith veni sus la pupa, singur, ca o

umbră ce se strecoară pe nesimțite, și se opri lîngă el, aplecîndu-se peste balustradă. Tînărul Powell încercă un sentiment de neplăcere în prezența lui. Făcu o mișcare ca și cînd ar fi voit să se depărteze, dar celălalt începu să vorbească — iar Powell rămase unde era, ca reținut de un misterios imbold. Conversația, începută de domnul Smith, nu avea nimic deosebit. Începu să vorbească despre ambarcațiile poștale în general, apoi păru foarte interesat să afle care erau serviciile poștale între Port Elizabeth și Londra. Domnul Powell nu știa exact dar își închipuia că trebuie să existe o legătură cu Londra cel puțin de două ori pe lună. „Vă gîndiți să ne părăsiți, domnule, să vă întoarceți acasă cu vaporul cu aburi ? Poate cu doamna Anthony ?" întrebă el cu grijă.

„Nu ! Nu ! Cum aș putea ?" Domnul Smith deveni foarte agitat, ceea ce la el nu se prea observa. Întreba doar așa, ca să aibă despre ce vorbi. Nici gînd să se întoarcă acasă. Nu poți face întotdeauna ceea ce vrei și tocmai de aceea sînt momente cînd te simți rușinat că trăiești. Asta nu înseamnă că nu dorești să trăiești. O, nu !

Vorbea cu o încetineală plină de nepăsare, făcînd mereu pauze și cu o voce atît de slabă încît Powell trebuia să-și forțeze auzul ca să prindă frazele aruncate peste bord, cum s-ar spune. Și, în adevăr, nu părcau să merite efortul. Erau ca vorbăria fără scop a unui om ce urmărește un secret fir al gîndului, cu totul depărtat de cuvintele fără rost, întîmplătoare, pe care le rostim doar ca să păstrăm legătura cu semenii noștri. Trecu o oră. Părea că domnul Smith nu se poate hotărî să se ducă jos. Se repeta mereu. Vorbi din nou despre vieți de care te rușinezi. Era necesar să pui capăt unor astfel de vieți, atîta timp cît nu există alt chip, altă ieșire posibilă. Făcu chiar aluzie încă o dată la ambarcațiile serviciilor poștale ale coastei de est a Africei, iar tînărul Powell trebui să-i spuie încă o dată că nu știe nimic despre ele.

„La două săptămîni, parcă ai spus" insistă domnul Smith. Se agită, păru că se desprinde cu greu de barele balustradei. Silueta sa lungă, subțire, se îndreptă țeapănă, parcă ostilă chiar față de învăluitoarea și blînda pace a

văzduhului, a mării și a cerului, și scoase un slab murmur, din care domnul Powell păru să desluşească cuvîntul „îngrozitor" : repetat de trei ori, dar care trecu într-o frază pronunţată ceva mai tare : „A sosit momentul... să merg la culcare", urmată de un suspin abia auzit.

„Dorm foarte bine, adăugă domnul Smith cu tonul lui reţinut. Dar pe mare, momentul în care deschid ochii e teribil. Zilele astea ! Ah ! Zilele astea ! Mă întreb cum pot unii..."

„Mie îmi place viaţa pe mare", observă domnul Powell.

„O, dumneata ! Nu te ai decît pe dumneata la care să te gîndeşti. Dumneata ţi-ai pregătit drumul în viaţă. Da, e foarte plăcut să simţim că eşti prietenos cu noi. Fiica mea îţi poartă simpatie, domnule Powell."

Murmură „noapte bună" şi se depărtă rigid. Tînărul Powell se întreba cu oarecare silă care poate fi înţelesul acestor vorbe. Mintea sa fusese în sfîrşit tulburată, trecînd la atitudinea plină de întrebări a însuşi grotescului Franklin. Bănuiala nu-i intra în fire. Şi avea toată grija ca, în gîndurile lui, să o separe pe doamna Anthony de acest om al vorbelor enigmatice — tatăl ei. Curînd, observă că lumina celor două hublouri de pe punte ale camerei domnului Smith se stinseseră. Bătrînul domn se culcase surprinzător de repede. Puţin timp după aceea se aprinse lampa în luminatorul principal al salonului ; aceasta însemna că stewardul adusese tava şi se retrăsese pentru noapte.

Tînărul Powell se dedicase obişnuitei plimbări în umbra lumii, a ofiţerului de serviciu, în noaptea decorată cu stele sus, deasupra capului, iar pe pămînt doar cu cîteva luciri de lumină în jurul vaporului. Lampa luminatorului de la cîrmă rămînea aprinsă peste noapte. Mai erau şi hublourile cabinelor din faţă, strălucind supărător pe punte la pupa, căci îi intra lumina în ochi cînd, în mersul său, trecea prin partea aceea. Străluceau de asemeni şi alămurile de la cîrmă, iar silueta omului se detaşa luminată, de parc-ar fi fost fosforescent pe fondul negru şi smălţuit al orizontului.

În liniștea navei, tînărul Powell, ajutat de marea și liniștita pace a lumii, își spuse că e ceva misterios în unele ființe ca absurdul Franklin și chiar în altele ca el însuși. Era un gînd ciudat și aproape nepotrivit pentru un ofițer de cart pe un vapor, în largul mării, indiferent cît de liniștită ar fi fost noaptea. De ce naiba își frămînta el mintea ? De ce nu putea alunga din gîndurile lui pe toți acești oameni ? Părea că secundul l-a molipsit și pe el cu bolnăviciosu-i devotament. N-ar fi crezut posibil că poate fi și el atît de absurd. Dar era — în mod clar. Era absurd într-un mod cu totul neprevăzut. Împingînd autoanaliza mai departe, reflectă că motivele conduitei lui erau tot atît de obscure.

„Se poate să mă surprind oricînd făcînd lucruri de care habar nu am, gîndi el. Și cum trecea prin apropierea catargului de la artimon, văzu un colac de frînghie lăsat pe punte din neglijența măturătorilor. Dintr-un impuls care n-avea nimic misterios în el, se aplecă din mers, cu intenția să-l ridice și să-l atîrne în cui, la locul lui. Mișcarea aceasta îi aduse capul în jos, la nivelul capătului cu geam a luminatorului dinspre pupa — luminatorul aprins al acelei părți a salonului rezervat în exclusivitate vieții conjugale a căpitanului ; partea — să-ți amintesc — despărțită de restul spațiului rezervat, printr-o pereche de draperii grele. Menționez draperiile pentru că, ajung la acest punct, domnul Powell însuși îmi reaminti existența acestui neobișnuit aranjament.

Și le-a reamintit cu o sinceră remușcare la acea distanță de timp. Mi-a spus : „Înțelegi că îndată ce m-am aplecat să ridic colacul de frînghie, mi-am dat seama că puteam vedea drept în acea parte a salonului pe care draperiile aveau rostul de a-l face și mai particular. Mă înțelegi?“ stărui el.

I-am spus că înțeleg ; iar el continuă să-mi atragă atenția asupra surprinzătoarei înlănțuiri a unor fapte mici, cu ceva din înfiorarea rămasă încă după atîția ani, față de precisa măiestrie a întîmplării, soartei, providenței, numește-o cum vrei ! Căci, bagă de seamă Marlow, spuse el făcînd niște ochi rotunzi care contrastau nostim cu ghioceii

de la tîmple, bagă de seamă dragul meu, că totul a depins de oamenii care au curăţat pupa în seara aceea, lăsînd colacul de frînghie pe punte şi de legătura gabierului smulsă în modul cel mai surprinzător şi de neînţeles în timpul zilei şi de capătul de lanţ înfăşurat în jurul ramei de la bocaport şi de sfărîmarea în bucăţi a ochiului de sticlă colorată de la capătul luminatorului. Avea pe ea armele oraşului Liverpool ; nu ştiu de ce, poate doar pentru că *Ferndale* fusese înregistrat la Liverpool. Era o sticlă foarte groasă. În orice caz partea de sus era spartă. Şi îndată ce terminasem de pus lucrurile la punct, domnul Franklin trimisese meşterul să repare spărtura cu bucăţi de sticlă simplă. Nu ştiu unde le-au găsit, cred că lucrătorii care au aranjat bibliotecile din cabina căpitanului au lăsat nişte bucăţi de geam. Chips a lucrat acolo toată după-amiaza stînd în genunchi, meşterind şi cîrpind cu chit şi miniu de plumb. Nu a fost o treabă perfectă cînd a fost gata, dar în orice caz deajuns ca să nu intre vîntul şi să lase lumina să pătrundă. Era geam transparent. Dar, bineînţeles, nu mă gîndisem la asta. M-am aplecat să ridic frînghia şi am ajuns cu capul la cîţiva centimetri de geamul acela transparent şi — la naiba ! Mă aflam afară. Nu trecuse nici jumătate de oră de cînd îmi spuneam că e imposibil să ştii ce se ascunde în capul oamenilor sau în spatele vorbelor lor, sau de ce ar fi în stare. Şi, iată-mă pe mine, gata să fac un lucru urît, după cum poţi să-ţi dai seama. Pentru că după ce m-am aplecat, am rămas acolo, privind cu curiozitate, spionînd, în orice caz băgîndu-mi nasul unde nu-mi fierbea oala. La început, poate că nu în mod conştient. Dar ştii, pe cel care are ochi, nimic nu-l poate opri să vadă, atît timp cît sînt lucruri de văzut în faţa lui. Ceea ce am văzut la început, a fost capul mesei, cu tava fixată pe ea, o tavă patent pentru folosirea pe mare, prevăzută cu suporturi pentru două decantere, cana de apă şi pahare. Strălucirea acestor obiecte mi-a atras ochii la început ; dar imediat după aceea l-am văzut pe căpitan, şezînd acolo, singur, din cît mi-am putut da seama, şi puteam desluşi foarte bine toată acea parte a salonului, cu pianul, negru, pe fondul

panelului satinat al cloasonului, şi am rămas privind. Am rămas. Şi nici nu ştiu dacă mă simţeam ruşinat, atunci. Era vina lui Franklin, care îmi tot vorbea despre căpitan, luîndu-şi unele libertăţi în privinţa lui, în aşa măsură încît părea să fi devenit în adevăr proprietatea noastră, a lui şi a mea, într-un anumit fel. E curios, dar aveam într-adevăr sentimentul acesta în privinţa căpitanului Anthony. Faptul de a-l pîndi nu era cu mult mai rău decît a-l asculta pe Franklin vorbind despre el. Dar, în fine, nu e de nici un folos să te scuzi pentru ceea ce e de nescuzat. Am pîndit ; dar cred că ştii că nu putea fi nimic duşmănos în această urîtă purtare a mea. Dimpotrivă. Am să-ţi spun acum ce făcea. Îşi turna dintr-o sticlă. Vedeam fiecare mişcare şi îmi spuneam, zeflemitor, ca şi cînd aş fi glumit cu Franklin în gîndul meu. „Hei ! Iată-l pe căpitan dedîndu-se în cele din urmă la băutură." Îşi turnă puţin coniac sau ce-o fi fost într-un pahar înalt, îl umplu cu apă, bău aproape un sfert din el şi îl puse înapoi în suport. „Toate semnele unei beţii grozave", îmi spuneam eu, amuzîndu-mă de ideile lui Franklin. Îmi părea un mare nătărău, cu gelozia şi cu temerile lui. În felul acesta o lună întreagă n-ar fi fost deajuns pentru cineva ca să se îmbete. Căpitanul şedea într-unul din acele fotolii turnante, fixate în jurul mesei. Îl aveam drept sub ochi şi cum îşi întoarse puţin scaunul, priveam, aş putea spune, în spatele lui. Mai luă o sorbitură, apoi se întinse după o carte care era pe masă. N-o observasem mai înainte. În general felul de a proceda al unui beţiv disperat, nu ? Deschise cartea şi o ţinu în faţa lui. Dacă acesta era felul în care se deda la băutură, atunci n-aveam nevoie să mă îngrijorez. Nu era în nici un pericol în privinţa asta şi nici în alta, te asigur eu că nici o fiinţă omenească n-ar fi putut arăta mai în siguranţă decît arăta el acolo. Simţeam cel mai mare dispreţ pentru Franklin chiar atunci în timp ce mă uitam la căpitanul Anthony, şezînd acolo, cu un pahar de coniac cu apă dinainte şi citind în cabina vaporului său, pe o noapte liniştită, poate şi cea mai frumoasă a unei călătorii norocoase. Şi dacă ai să mă întrebi pentru ce n-am încetat de a mai spiona, am să-ţi spun cum a fost.

Căpitanul Anthony era un mare cititor pe atunci, iar mie de asemenea îmi plăceau foarte mult cărţile. Pînă în ziua de azi nu pot vedea o carte fără să ştiu despre ce tratează. Cartea pe care o ţinea el era un volum gros, tipărit cu caractere mici, pe două coloane. Parcă-l văd şi acum. Ceea ce voiam eu să descopăr, era titlul din susul paginei. Aveam ochi foarte buni, dar el n-o ţinea convenabil, vreau să spun pentru mine. Era o istorie, de nu ştiu ce fel din cît am văzut ; şi atunci, brusc, trînti cartea pe masă, cu faţa în jos, sări de parcă l-ar fi muşcat ceva şi dădu buzna afară din cabină.

Ciudat lucru e ruşinea. Mă purtasem urît şi îmi dădeam seama oarecum de acest lucru, dar nu m-am simţit cu adevărat ruşinat pînă cînd frica de a fi descoperit în onorabila mea ocupaţie nu m-a gonit de acolo. M-am furişat spre capătul din faţă al pupei şi am trîndăvit acolo, cu faţa şi urechile arzîndu-mi şi bucuros că era o noapte întunecată, aşteptîndu-mă să aud în orice moment paşii căpitanului în spatele meu. Căci eram sigur că venea pe punte. Imediat m-am gîndit că ar fi mai bine să ne întîlnim faţă-n faţă şi am mers încet spre pupa, pregătit să-l văd ieşind de pe scări, înainte de-a ajunge eu prea departe. M-am gîndit chiar că mă descoperise prin cine ştie ce mijloace. Dar ar fi fost imposibil, doar dacă ar fi avut ochi în creştetul capului. Nu-i văzusem faţa deloc, de acolo de sus. Ar fi fost imposibil. Eram în siguranţă. Mă simţeam abject dar, explic-o cum vrei, nu părea să-mi pese. Şi cum comandantul nu apărea pe punte, m-am simţit îndemnat să fiu mai departe abject. Doream să mai privesc pe furiş. Realmente nu ştiu sub ce afurisită de influenţă, doar că pălăvrăgeala domnului Franklin era deajuns să demoralizeze orice om, dînd naştere la un fel de curiozitate bolnăvicioasă care, în cazul meu, anula orice reţinere impusă de obişnuita decenţă. Nu înţelegeam să risc să fiu prins de căpitan stînd jos, ghemuit, într-o atitudine suspectă. Trebuia de asemeni să mă gîndesc şi la timonier. Aşa că ce am făcut — mă mir eu singur de josnica mea şiretenie — a fost să mă aşez în mod natural pe scaunul de la luminator, apoi, aplecîndu-mă înainte, am

văzut că, după cum mă aşteptam, puteam privi jos prin partea superioară a ochiului de geam. Cel mai rău lucru ce mi se putea întîmpla în acel caz, era că, rămînînd prea mult timp în acea poziţie, puteam fi bănuit de marinarul de la cîrmă că m-am aşezat acolo ca să dorm. Pentru rest, urechile mele erau deajuns ca să mă previe de orice mişcare de pe scări.

Dar în acest fel, unghiul de vedere era schimbat. Cîmpul vizual de asemeni era mai mic. Capul mesei, cu tava şi scaunul turnant le aveam chiar sub ochii mei. Căpitanul nu se întorsese încă. Pianul nu-l mai vedeam acum ; dar pe de altă parte aveam o perspectivă oblică în jos a perdelelor trase de-a curmezişul cabinei şi care separau partea ei din faţă, la nivelul luminatorului şi doar la vreo doi centimetri distanţă de capul mesei. Erau făcute dintr-un material greu, şi prinse pe o bară groasă de alamă, cu un dispozitiv care oprea inelele să alunece încolo şi-ncoace cînd nava avea ruliu. Dar atunci nava era liniştită ca un model închis într-o cutie de sticlă, în timp ce perdelele, bine petrecute şi făcute poate în acest scop puţin prea lungi, nu se mişcau mai mult decît un perete solid.

Marlow se ridică să-şi ia o altă ţigară. Noaptea înainta, aş putea spune, spre ora cea mai adîncă, ora cea mai prielnică scopurilor rele, urii, disperării sau lăcomiei oamenilor, — oricăror forţe ce ar putea şopti urechilor lor nelegiuite sfaturi de protest împotriva lucrurilor existente ; ora liniştii prevestitoare de rău, a răcelii şi a stagnării, ora cînd criminalul îşi face meseria iar victima insomniilor atinge treapta cea de jos a înspăimîntătoarei descurajări ; ora de dinaintea primei gene de lumină a zorilor. Eu o ştiu pentru că, în timp ce Marlow traversa camera, m-am uitat la ceasul de pe poliţa căminului. Şi cu toate că el nu se uitase deloc spre ceas, e posibil să-şi fi dat seama de trecerea timpului. Se aşeză greoi pe scaun.

— Prietenul nostru Powell, începu el din nou, se arăta foarte grijuliu să mă facă să înţeleg topografia acelei cabine. Dar eu eram mai interesat de atmosfera ei morală,

de acea tensiune de falsitate, de acțiune disperată care păta atmosfera pură a mării, în care mărinimosul Anthony își adusese cucerirea și — ei bine — mă interesa de asemeni lupta lui de autocucerire, încercînd să acționeze în același timp ca o fiară de pradă, ca un spirit pur și ca „cel mai generos dintre oameni". În mod clar, o disciplină prea grea pentru că el nu era deloc un monstru, ci un muritor obișnuit, poate puțin mai voluntar și mai încrezător în sine decît cei mai mulți, atît în asprimea cît și în delicatețea lui.

Cît despre delicatețea procedeelor domnului Powell, nu voi spune nimic. El găsea un fel de curiozitate perversă în a pîndi un om inconștient de aceasta și încă un om atrăgător și misterios cum era căpitanul Anthony. Dorea să-l mai pîndească. Crezuse că se va întoarce repede din cauza paharului mai mult de jumătate plin și a cărții lăsată jos atît de abrupt. Dumnezeu știe ce suferință bruscă îl făcuse pe Anthony să sară astfel. Sînt convins că cititul era ca un narcotic împotriva durerii pricinuite de mărinimia sa, care, ca orice produs anormal, îi măcina sănătatea cu o persistență crudă. Poate că alergase în cabina lui ca să geamă liber, în absoluță și delicată discreție. În orice caz, zăbovea acolo. Iar domnul Powell ar fi obosit și ar fi început să aibă remușcări în cele din urmă, dacă nu și-ar fi dat seama dintr-odată că nu era singur în ocupația foarte incorectă de a pîndi mișcările căpitanului Anthony.

Powel îmi afirmă că dinspre salon nu se auzea nici un sunet. Primul semn — și trebuie să ne amintim că își folosea ochii la maximum — a fost o foarte ușoară mișcare a perdelei. Șovăitoare și slabă ; abia perceptibilă pentru facultățile ascuțite ale unui observator secret ; căci nu se poate nega că spiritul e mult mai alert cînd sîntem angajați într-o acțiune vinovată (în care nu trebuie să fim descoperiți), decît într-o ocupație corectă.

Deveni bănuitor, față de nimeni și nimic anume. Era bănuitor în privința perdelei și o observa. Părea foarte normală. Apoi, tocmai cînd era gata să se creadă victima unei închipuiri, văzu mișcări tremurătoare acolo unde cele două perdele se întîlneau. Da. Mai era cineva în

afară de el, cineva care-l pîndise pe căpitanul Anthony. Aceasta îi stîrni indignarea. De, ce-i prea mult nu-i sănătos. În această stare de intens antagonism, tresări de spaimă şi uimire văzînd nişte vîrfuri de degete bîjbîind pe stofa de culoare închisă a perdelei. Apoi apucară mai mult din perdea şi o ţinură astfel, dar se vedeau numai degete şi încheieturi, nimic altceva. O privelişte îngrozitoare. Se uita la ele cu nemărginită repulsie, cînd o mînă întreagă ieşi la iveală ; o mînă scurtă, puhavă, bătrînă, zbîrcită, pătată, proiectîndu-se în lumina lămpii, urmată de-o încheietură albă, de un braţ cu o mînecă cenuşie, pînă la cot, mai sus de cot, întinsă tremurînd, spre tavă. Apariţia ei era fantomatică şi dezgustătoare, fantastică şi absurdă. Dar în loc să apuce sticla, aşa cum se aştepta Powell, mîna aceea, cu tremurătoare şi senilă ardoare, se îndreptă spre pahar, zăbovi un moment pe marginea lui (sau aşa părea de sus) şi se retrase cu o smucitură bruscă. Degetele apucătoare ale celeilalte mîini dispărură în acelaşi timp iar tînărul Powell, holbîndu-se la perdeaua nemişcată, avu un moment impresia că visase.

Dar această impresie nu dură mult. După ce îşi reprimă primul imbold de a ţîşni pe scări şi a bate la uşa comandantului, luă măsuri să fie schimbat de ofiţerul de serviciu. Era într-o stare de confuzie a simţurilor şi totuşi lucid la minte. Rămase pe luminator ca să-şi ţie ochii asupra tăvii.

Şi căpitanul încă nu apărea în salon. Dacă ar fi venit, spuse Powell, ştiam ce aveam de făcut. Aş fi sfărîmat imediat cu cotul ochiul de geam.

L-am întrebat pentru ce.

„Ar fi fost metoda cea mai rapidă de a-l îndepărta de tavă" explică el. Gîtul mi-era atît de uscat încît nu ştiam dacă aş fi putut striga destul de tare. Şi nici nu era cazul să strig. Ofiţerul de serviciu, somnoros şi plictisit, ajungînd la pupa, găsi pe ofiţerul al doilea aplecat peste capul luminatorului într-o atitudine care ar fi putut fi cea a unei mari suferinţe. Iar vocea lui era aşa de schimbată, încît omul, deşi în mod natural supărat că fusese trezit din somn, nu făcu nici un comentariu la motivarea invocată de Powell : o subită indispoziţie.

Rapiditatea cu care bolnavul părăsi pupa, trebuie să-l fi mirat pe ofiţer. Dar Powell, în momentul cînd deschise uşa care ducea de pe puntea principală în salon, reuşi să-şi controleze agitaţia. Intră repede dar fără zgomot şi se găsi în partea întunecată a salonului, lumina puternică a lămpii de cealaltă parte a perdelelor, fiind vizibilă numai deasupra vergelei pe care lunecau. Uşa cabinei domnului Smith era în partea întunecată. Trecu pe lîngă ea, asigurîndu-se cu o rapidă ocheadă că nu era perfect închisă. „Da, îmi spuse Powell, probabil că bătrînul spiona prin crăpătura uşii. De asta sînt sigur. Dar nu pentru mine pîndea el şi asculta. Oribil ! Desigur că s-a speriat auzind şi văzînd pe cineva la care nu se aştepta. Nu era posibil să ghicească pentru ce venisem, dar presupun că trebuie să fi fost îngrijorat". Îngrijorat, auzi ! Trebuie să fi fost consternat, ca lovit de trăsnet.

Scopul lui Powell era să îndepărteze paharul suspect. Nu avea alt plan, altă intenţie, nici alt gînd. Să scape de el în vreun fel. Să-l înşface şi să fugă cu el afară.

Cunoşti acea completă stăpînire de către o idee fixă, nu o stăpînire raţională, ci una emoţională, un fel de exaltare concentrată. Sub imperiul ei, oamenii aleargă prin foc şi prin apă, se opun violenţei şi nimic nu-i poate opri, — decît doar, uneori, un grăunte de nisip. Pentru acest scop orb, (şi sigur că doamna Anthony era substratul lui), domnul Powell avea timp suficient. Ceea ce-l opri în momentul crucial, fu aspectul familiar, nevinovat, al lucrurilor obişnuite, lumina plăcută, cartea deschisă de pe masă, solitudinea, pacea, efectul de cămin, de intimitate a locului. Luă paharul în mînă ; tot ce avea de făcut era să dispară cu el dincolo de perdele. Să zboare cu el fără zgomot, în noapte, pe punte şi să-l arunce nevăzut peste bord. Un minut sau mai puţin. Dar atunci, dacă lucrurile s-ar fi întîmplat aşa, s-ar fi pus întrebarea asupra dispariţiei paharului, o enigmă ridicolă, pe care nimeni de la bord n-ar fi putut-o rezolva. Grăuntele de nisip de care se împiedică Powell în acţiunea sa începută atît de precipitat, fu un moment de incredulitate în adevărul propriei sale convingeri pentru că aceasta nu reuşise să afecteze aspectul de certitudine a lucrurilor familiare. Se îndoia

și de ochii săi. Probabil că visase totul. „Visez și acum" își spunea el. Și e foarte probabil că, pentru cîteva secunde, trebuie să fi arătat ca un om în transă, sau profund adormit pe picioare, în mînă cu un pahar cu coniac diluat cu apă.

Ceea ce îl trezi și, în același timp, îi încremeni picioarele pe locul în care se afla, fu o voce care-l întreba ce caută acolo, pe un ton de tunet. Sau așa a sunat la urechile lui. Anthony, deschizînd ușa cabinei lui, exclamase, firește. La ce altceva te-ai fi putut aștepta ? Iar exclamația trebuie să fi fost destul de puternică, fără să iei în considerație natura privelиștii de care dădu cu ochii. Acolo, în fața lui, ședea al doilea ofițer al său, un tînăr care părea decent, bine crescut și care, fiind de cart, părăsise puntea, se furișase în salon, aparent pentru scopul nespus de josnic de a bea ceea ce mai rămăsese din coniacul căpitanului. Iată-l prins chiar cu paharul în mînă.

Dar însăși monstruozitatea aparențelor îl făcu pe Anthony să tacă după prima exclamare ; iar tînărul Powell se simțea pătruns și străpuns de privirea întunecată a căpitanului. Anthony înaintă liniștit. Primul impuls al domnului Powell cînd se văzu descoperit, fusese să arunce paharul pe punte. Se afla într-un fel de panică. Dar adînc, în sinea lui, mintea sa lucra și ideea că dacă proceda astfel nu mai putea dovedi nimic, iar istoria pe care trebuia s-o povestească era de necrezut, îl opri. Căpitanul veni încet în față, cu ochii săi aproape de ai lui. Powell, ca vrăjit, amorțit de tot, reuși să ridice un deget spre punte, sus, îngăimînd cuvintele explicative „Ofițerul de serviciu la pupa".

Căpitanul își mișcă ușor capul, atît cît să însemne „E-n regulă" — și asta a fost tot. Powell nu avea voce, nici putere. Aerul era irespirabil, dens, lipicios, odios, ca un jeleu fierbinte, în care orice mișcare devenea dificilă. Cu o imensă greutate își ridică puțin glasul și își mișcă buzele încleiate, deajuns ca să formeze cuvîntul :

„Otrăvit".

Anthony se uită la pahar o clipă, numai o clipă și din nou își fixă ochii pe fața celui de-al doilea ofițer al său. Powell adăugă un fierbinte „așa cred" și puse paharul jos

pe tavă. Privirea căpitanului urmări mișcarea și se întoarse cu severitate spre fața lui. Tînărul arătă cu degetul încă o dată în sus și scoase din pieptul său, cuprins în cercuri de fier, șase cuvinte consecutive „Prin luminator. Ochiul de sticlă alb".

La aceste cuvinte căpitanul își ridică sprîncenele foarte mult, în timp ce tînărul Powell, rușinat și disperat, dădu insistent din cap de cîteva ori. Voia să spună. Da. Da. Făcuse lucrul acesta. Spionase... Privirea căpitanului deveni gînditoare. Și acum că mărturisirea se terminase, senzația că pieptul îi e încătușat în fiare, trecu, dînd loc la o neliniște generală care din piept părea să se extindă în toate membrele și celulele corpului. Picioarele îi tremurau puțin, vederea îi era confuză, mintea cu desăvîrșire în expectativă. Dar era deajuns de alert. La o mișcare a lui Anthony, scoase un sunet ca o șoaptă strangulată.

„Nu, domnule căpitan ! nu-l atingeți !"

Căpitanul împinse brațul lui Powell și ridică încet paharul în dreptul luminii de la lampă. Lichidul, de culoarea chihlimbarului foarte pal, era limpede și, din privire, căpitanul păru să atragă atenția lui Powell asupra acestui fapt. Powell încercă să pronunțe cuvîntul „dizolvat", dar numai în gînd îl spuse și nu reuși să-și miște buzele. Numai cînd căpitanul puse jos paharul și se întoarse spre el, comanda asupra vocii îi reveni atît de complet încît putu șopti grăbit și viguros.

„E otrăvit. O jur ! Am văzut. Otrăvit. Am văzut."

Nici o trăsătură de pe fața căpitanului nu se mișcă. Calmul său făcea să ți se taie respirația. Acesta era efectul și asupra lui Powell. Apoi, pentru prima oară în această scenă, Anthony, vorbi :

„Ai văzut ! ...Cine era ?"

Și Powell respiră în fine liber. „O mînă, șopti el cu teamă, o mînă și un braț — numai brațul — in felul acesta."

Avansă propriul său braț. încet, furișat, tremurător, într-o reconstituire fidelă, cu vîrfurile a două degete și a degetului mare, apăsate împreună deasupra paharului o clipă — apoi grăbita smucitură înapoi, după săvîrșirea faptei.

„În felul acesta, repetă el emoționat. Din spatele acesteia". Înșfăcă perdeaua și, privind spre căpitan, trase de

ea, descoperind partea din față a salonului. Nu se vedea nimeni.

Powell nu se așteptase să vadă pe careva. „Dar, îmi spuse el, știam foarte bine că este o ureche care ascultă și un ochi lipit de crăpătura ușii unei cabine. Îngrozitor gînd ! Și ușa se afla în acea parte a salonului care rămînea în umbra perdelei. Am arătat cu degetul spre ea și bănuiesc că bătrînul dinăuntru m-a văzut arătînd. Căpitanul dovedea o stăpînire de sine admirabilă. Nu puteai citi nimic pe fața lui. A, da. Era poate ceva mai atent, mai preocupat ca de obicei. Și, în adevăr, era ceva care putea da de gîndit. Dar eu nu mă puteam gîndi liniștit, echilibrat. Mintea mea avea un fel de tresărire și apoi adormea din nou. Pierdusem noțiunea timpului s-ar fi putut să mă fi uitat la căpitan de zile și luni întregi, după cît puteam eu să-mi dau seama, înainte de a-l auzi șoptindu-mi feroce : „Nici un cuvînt !". Aceasta mă deșteptă din transa în care mă aflam și spusei : „Nu ! Nu ! N-am vrut să vă spun nici dumneavoastră."

Doream să explic conduita mea, intențiile mele, dar am citit în ochii lui că mă înțelege și eram prea bucuros să pot pleca. Stăteam acolo, uitîndu-ne unul la altul, muți, opriți brusc de întrebarea : „Ce o să urmeze ?"

Îl socotisem pe comandantul Anthony un om de fier pînă în clipa cînd l-am văzut sucindu-și capul de la dreapta la stînga cu ferocitate, ca un animal sălbatic încolțit, neștiind încotro s-o apuce..."

— În adevăr, comentă Marlow, „încolțit" nu era o comparație proastă : mai bună decît își dădea seama Powell. În clipa aceea, apariția Florei nu putea decît să ducă încordarea la punctul ei culminant. Ieși din camera ei fără să știe nimic, dar nu fără o vagă teamă. Exclamația lui Anthony la vederea lui Powell în salon ajunsese pînă la ea în cabină, unde se pare că își peria părul. Auzise chiar cuvintele „Ce cauți aici ?" Și tonul neobișnuit de ridicat al vocii lui — vocea lui — spărgînd liniștea obișnuită a acelei ore, ar fi surprins chiar pe cineva care ar fi avut mai puține motive de a fi mereu neliniștit și temător decît captiva generozității autoritarului Anthony. N-avea de unde ști cui îi era adresată întrebarea, care

răsună în inima ei așa cum răsuna întotdeauna vocea lui Anthony. Urmă o tăcere desăvîrșită. Așteptă îngrijorată, răbdătoare, pînă cînd nu mai putu răbda încordarea, cu o rugăciune în gînd, istovită de atîtea încercări „Dumnezeule, ce se mai întîmplă acum ?", deschise ușa cabinei ei și se uită în salon. Privirea ei căzu mai întîi pe Powell. Pentru moment văzîndu-l numai pe el cu Anthony se simți ușurată și păru că ar vrea să se retragă, dar intuiția ei ascuțită întrezări ceva suspect în atitudinea lor și înaintă încet.

„Eu am fost primul care am văzut-o pe doamna Anthony, relată Powell, pentru că eram cu fața spre probă. Căpitanul, observînd privirea mea, se uită repede peste umăr și imediat își puse un deget pe buze ca să mă previe. Ca și cînd eu aș fi putut spune ceva de față cu ea ! Doamna Anthony era îmbrăcată cu un halat cenușiu cu garnituri roșii și cu un cordon roșu în jurul taliei. Avea părul despletit. Părea o copilă ; o față palidă de copil, cu ochi mari, albaștri și o gură roșie, puțin întredeschisă, arătînd strălucirea unor dinți albi. Cum venea spre capul mesei, lumina cădea puternic asupra ei. Ciudat copil totuși ! Îmi amintesc că impresia pe care ți-o făcea, nu era aceea a unui copil. Știi, exclamă Powell, care ca mulți marinari trebuie să fi fost un harnic cititor, știi cu ce mi s-a părut ea seamănă, cu ochii aceia mari și cu ceva rugător în toată expresia ei, arăta ca o zînă abandonată. Căpitanul Anthony merse spre ea ca s-o îndepărteze de la capătul mesei unde se afla tava. Nu-i văzusem niciodată așa de aproape unul de altul ; dădeau impresia de mare contrast. Era minunat căci cu barba lui tăiată ascuțit, cu tenul oacheș ars de soare, cu nasul subțire și capul înclinat, avea ceva african, ceva maur în el, căpitanul Anthony. Avea gîtul gol. Își scosese haina și gulerul și își pusese haina de la pijama în timpul cît lipsise din salon. Parcă îl văd și acum. Tot așa și pe doamna Anthony. Se uita de la el la mine — cred că arătam vinovat sau speriat — și de la mine la el, încercînd să ghicească ce era între noi doi. Apoi izbucni cu un „Ce s-a întîmplat ?" care părea să se adreseze mie. Am bîiguit un „Nimic ! Nimic, doamnă" pe care desigur că nici nu l-a auzit.

Nu trebuie să crezi că toate astea au durat mult timp. O cuprinsese frica față de atitudinea noastră și, întorcîndu-se spre căpitan, întrebă jalnic : „Ce îmi ascunzi ?“ o întrebare directă, nu ? Nu știu ce i-ar fi răspuns căpitanul. Înainte chiar de a-și fi ridicat ochii, ea strigă : „Ah ! Iată-l pe papa !“ pe un ton de ușurare, dar imediat după asta se uită la mine ca și cînd și-ar fi ținut respirația de teamă. Eram atît de preocupat de persoana ei încît, cum să-ți spun, exclamația ei la început nu se asocie cu nimic în mintea mea. Observai doar că, sfioasă, venise puțin mai aproape de căpitanul Anthony, înainte ca eu să fi întors capul. Pot să-ți spun că îmi înțepenise gîtul în poziția sucită, la șocul de a-l vedea realmente pe bătrîn ! Îndrăznise ! Cred că te gîndești c-ar fi trebuit să-l consider nebun. Dar nu puteam. Ar fi fost mai ușor. Dar *nu* puteam. Ar fi trebuit să-l vezi. Mai întîi de toate era complet îmbrăcat, chiar și cu șapca pe cap, exact ca atunci cînd se despărțise de mine, pe punte, cu două ore în urmă, și cînd spusese cu vocea lui moale „A sosit momentul să mă duc la culcare“ — cînd, de fapt, avea de gînd să se ducă să facă lucrul acela, să se ascundă în cabina lui întunecată și să pîndească băutura făcîndu-și efectul. Un fior rece îmi trecu prin șira spinării. Își ținea mîinile în buzunarele hainei, brațele îi erau lipite strîns de corpul subțire și bățos. Traversă cabina cu pașii lui mici și tîrîiți. Avea cîte o pată roșie pe amîndoi obrajii bătrîni și moi, de parcă i-ar fi pișcat cineva. Își ținea capul puțin aplecat și se uita cu un fel de vicleană așteptare la căpitan și la doamna Anthony cum ședeau unul lîngă altul, la celălalt capăt al salonului. Calculată și oribilă nerușinare ! Fiica lui era acolo, și sînt sigur că îl văzuse pe căpitan punînd u. deget pe buze ca să mă avertizeze. Apoi ieșise, imperturbabil, afară. Te asigur că depășea închipuirea mea. După acea înfiorare, prezența lui ucise orice simț în mine — mirare, oroare, indignare. Nu mai simțeam nimic deosebit, ca și cînd ar fi fost tot bătrînul domn care îmi vorbea familiar în fiecare zi, pe punte. Ai putea crede ?“

Domnul Powell punea la încercare puterile mele de uimire față de acest fenomen lăuntric, continuă Marlow

după o mică pauză. Dar chiar dacă ele n-ar fi fost angajate din plin, cu toată puterea atenției mele, în urmărirea faptelor acestui caz, n-aș fi fost mirat de afirmațiile referitoare la el însuși. Considerînd tinerețea lui, era de necrezut ; sau, în orice caz, era partea cea mai puțin de necrezut din toată povestea. Era, de asemeni partea cea mai puțin interesantă. Interesul era în altă parte și acolo, desigur, tot ce putea face era să privească lucrurile la suprafață. Partea lăuntrică a tot ce se petrecea dinaintea ochilor săi era ascunsă pentru el, și mai de nepătruns decît pentru mine, care de la distanța anilor îi ascultam povestirea. Ceea ce se petrecu imediat în destinul Florei de Barral în această criză, depășea puterea lui de comentare, părea ceva oarecum natural. Și însăși prezența lui pe scenă era atît de ciudat motivată, încît îmi rămînea mie să mă minunez singur de acest tînăr, care intervenind întîmplător în noaptea aceea, a fost pricina a tot ce a urmat.

Fiecare situație creată fie din prostie fie din înțelepciune își are momentul său psihologic. Purtarea tînărului Powell, cu amestecul ei de imbolduri băiețești, combinate cu o prudență instinctivă, nu a creat-o — nu pot spune asta — dar a descoperit-o în înseși persoanele implicate. Ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi bătut toba în privința descoperirii lui ? Dar n-a făcut-o. Capul său era plin de doamna Anthony și s-a comportat cu o discreție ce depășea vîrsta lui. Unii copii cuminți adesea se comportă astfel și desigur, n-o fac din raționament. Au propria lor inspirație. Inspirația tînărului Powell consta în faptul de a fi „entuziasmat" de doamna Anthony. „Entuziasmat" e bine spus, în adevăr. Iar el era printre ei ca un copil sensibil, impresionabil, maleabil, dar incapabil de a găsi pentru el însuși vreun fel de comentariu.

Nu știu ce valoare ar putea avea comentariul meu ; dar cred că în clipa aceea tensiunea falsei situații atinsese punctul ei culminant. Din toate formele pe care ni le oferă viața, cea care cere unui cuplu să o realizeze deplin este cea mai imperativă. Împerecherea este destinul omenirii. Și dacă două ființe ce se găsesc alături, atrase reciproc, rezistă acestei necesități, le lipsește înțelegerea și, în mod voluntar, evită îmbrățișarea în cel mai nobil înțeles al cuvîntului, atunci ei comit un păcat împotriva

vieții, a cărei chemare e simplă. Poate chiar sacră. Și pedeapsa ei este o invazie de complexități, o chinuitoare și puternic sinuoasă involuție a simțurilor, cea mai adîncă formă a suferinței, de la care într-adevăr, în cele din urmă, poate veni ceva semnificativ, ceva care poate fi criminal sau eroic, poate fi nebunie sau înțelepciune — sau chiar o justă deși disperată decizie.

Luîndu-și ochii de la bătrînul domn, Powell observă pe căpitanul Anthony, negricios ca un african, lîngă Flora mai albă decît crinii, luîndu-și batista și ștergîndu-și fruntea de sudoarea suferinței — ca un om copleșit. „Și nici nu era de mirare" comentă Powell aici. Apoi căpitanul spuse „Ai face mai bine să te întorci în camera ta" adresîndu-se doamnei Anthony. Încercă să-i zîmbească. „De ce pari speriată ? E o noapte ca oricare alta."

„Ceea ce, comentă Powell din nou cu seriozitate, era o minciună... Nu e de mirare că îl treceau sudorile." Vezi de aici valoarea comentariilor lui Powell. Doamna Anthony spuse atunci : „De ce mă alungi ?"

„De ce ! Pentru că trebuie să mergi la culcare. Pentru că trebuie să te odihnești, și căpitanul Anthony se încruntă. Apoi tăios. Dumneata rămîi aici, domnule Powell. O să am nevoie de dumneata imediat."

De fapt Powell nici nu se mișcase. Florei nu-i păsa de prezența lui. El însuși avea impresia că nu contează deloc pentru cele trei persoane. Se uita la doamna Anthony cu aceeași lipsă de sfială cu care proverbiala pisică se uita la rege. Doamna Anthony îl privi. Nu se mișca din loc, cuprinsă de o inexplicabilă presimțire. Ajunsese la limita îndurării ca obiect al mărinimiei lui Anthony ; era prada unei intuitive spaime, nu știa nici ea a cărei misterioase influențe ; se simțea împinsă înapoi în acea solitudine, în acea singurătate morală care-i făcuse întreaga viață intolerabilă. Și atunci în acea strînsă comuniune stabilită din nou cu Anthony, simți — ca în noaptea aceea, în grădină — forța fascinantă a persoanei lui. Liniștea pasivă cu care îl privea îi dădea aparența unei persoane vrăjite — sau, aș spune, adormite prin hipnoză — inconștientă de ceea ce-o înconjoară.

După ce-i spuse lui Powell să nu plece, căpitanul Anthony rămase tăcut. Deodată, doamna Anthony își îm-

pinse spre spate părul despletit, cu un gest hotărît al braţelor, şi veni şi mai aproape de el. „Papa e încă treaz spuse ea, dar fără să privească spre domnul Smith. De ce asta ? Şi tu ? Nu mai pot continua astfel între voi doi, Roderick. Nu !"

Anthony o întrerupse ca şi cînd ceva i-ar fi dezlegat limba.

„A, da. Iată-l pe tatăl tău. Şi... de ce nu ? Poate ai făcut bine că ai venit. Între noi doi ? Asta e ? N-am să mă prefac că nu înţeleg. Nu sînt orb. Dar nu mai pot lupta mai departe pentru ceea ce nu am. Nu ştiu ce-ţi închipui că s-a întîmplat. Totuşi ceva a fost. Numai că nu ai de ce să-ţi fie frică. Nici o umbră nu te poate atinge — pentru că eu renunţ. Nu pot spune că eu şi tatăl tău am discutat despre asta, dar adevărul e că trebuie să mă deprind să trăiesc fără tine, ceea ce, după cum ţi-am spus, îmi era imposibil. Am spus adevărul. Dar m-am săturat să lupt, să aştept, să sper. Da. Vei pleca !"

În clipa aceea — îmi mărturisi Powell — el care asculta cu uimire, fără să înţeleagă nimic, auzi în spatele lui un rîs înfundat, un fel de chicot triumfător. Şi acum îi dădea fiori, zicea, să-şi amintească de el, dar atunci, în afară de o nouă răceală de-a lungul spinării, n-avu puterea să risipească intensitatea cu care privea scena ce se desfăşura dinaintea ochilor săi şi a urechilor sale, pentru că tocmai atunci căpitanul Anthony ridică tonul, înverşunat. Poate că şi el auzise chicotul bătrînului.

„Tatăl tău a găsit un argument care, dacă nu mă convinge, mă face să mă opresc. Nu ! Nu-i pot răspunde. Nu vreau să răspund. Pur şi simplu, capitulez. Va fi aşa cum doreşte el, şi cu tine, şi cu mine. Numai că, adăugă el pe-un ton trist şi scăzut, care-i păru lui Powell ca o pedală apăsată, numai că aceasta va cere puţin timp. Niciodată nu te-am minţit. Niciodată. Nu renunţ numai la şansa mea. Dar şi la viaţa mea. În cîteva zile, imediat ce vom ajunge în port, în aceeaşi clipă — eu, care ţi-am spus că n-aş putea niciodată să te las să pleci, te voi lăsa să pleci."

Pentru un spectator naiv, Anthony părea în acea clipă epuizat fiziceşte. Părerea mea e că adînca falsitate a

aspirațiilor lui, aș putea spune — vanitatea de a apuca aerul gol, venise la el cu o forță covîrșitoare, lăsîndu-l dezarmat în fața sincerității nebune și sinistre a celuilalt. Așa cum spusese el însuși, nu mai putea lupta pentru ceea ce nu poseda ; nu putea face față unei astfel de situații, numai în numele simplei sale mărinimii. Numai ceea ce e normal poate birui anormalul. Nici măcar nu putea face reproșuri omului din fața lui. „Mă dau bătut ! spuse el pe un ton și mai hotărît. Ești liberă. Te las să pleci deoarece așa trebuie".

Powell, spectatorul, afirmă că la aceste cuvinte de neînțeles, doamna Anthony se înțepeni în însăși imaginea uimirii, cu o privire înfricoșată și cu buze înghețate. Dar în clipa următoare, din adîncul ei porni un țipăt, nu foarte tare dar de un fel care-i făcu nu numai pe căpitan, care nu se uita la ea, dar și pe mai îndepărtatul tînăr (de asemenea nepregătit) să li se oprească respirația : „Dar nu vreau să fiu eliberată", strigă ea.

Era atît de liniștită, încît fiecare se putea întreba dacă țipătul venise de la ea. Neliniștita tîrșîială a picioarelor din spatele lui Powell se opri brusc și intermitentul chicot încetă de asemeni. Tînărul Powell privind în jurul său, îl văzu pe domnul Smith ridicîndu-și capul cu ochii săi șterși, foarte liniștiți, încrețiți pe la colțuri ca un om care-ar fi văzut ceva venind spre el de la o mare distanță. Iar vocea doamnei Anthony ajunse la urechile lui Powell implorătoare și indignată.

„Nu mă poți izgoni astfel, Roderick. Nu vreau să plec de lîngă tine. Nu vreau..."

Domnul Powell se întoarse și descoperi că ceea ce privea domnul Smith, încrețindu-și ochii, era priveliștea fiicei sale, agățată de gîtul căpitanului Anthony — un tablou în el însuși deloc nenatural, dar care avu puterea să-l miște pe tînărul Powell cu o profundă și sfioasă emoție, cu totul diferită de emoția cu care spionase ceea ce îi revelase luminatorul. Dar în acest caz simțea tot stînjeneala, dacă nu vina, unui spectator nevăzut. Experiența se îngrămădea pe umerii săi tineri. Părul doamnei Anthony îi atîrna pe spate într-o masă întunecată, ca părul unei femei înecate. Arăta ca și cînd ar fi fost gata-gata să cadă jos pe podea, dacă Anthony și-ar fi

retras brațul care-o susținea. Dar căpitanul, în mod vizibil, nu avea vreo astfel de intenție. Stînd ferm, încă se mai uita cu ochi întunecați spre domnul Smith. Un timp, hohotele convulsive, încete, ale fiicei domnului Smith fură singurele sunete care tulburau liniștea. Puterea cu care Anthony o strîngea pe Flora la pieptul său nu putea da loc la nici o îndoială, chiar la acea distanță ; și brusc, dîndu-și seama de ocazia favorabilă, începu, mai purtînd-o, mai cărînd-o, s-o ducă spre camera ei. Capul lui era aplecat spre ea cu solicitudine, apoi reculegîndu-se, cu o privire plină de neobișnuit foc, vocea lui răsunînd într-un fel necunoscut domnului Powell, îi strigă : „Încă nu, te duce pe punte. Vreau să stai aici, jos, pînă mă întorc. Am să-ți dau unele instrucții."

Și înainte ca Powell să poată răspunde ceva, Anthony și dispăruse în cabina din față, cu povara sa și exultînd triumfător.

„Instrucțiuni, comentă Powell. Asta era foarte bine. Foarte probabil. Dar vor fi astfel de instrucțiuni, mă gîndeam în sinea mea, cum poate nici unui ofițer, de pe nici un vapor, nu i s-au dat vreodată. Mă făcea să mă simt dezgustat la gîndul că se va vorbi probabil despre asta. Dar ce ! Tot ce se întîmplă la bordul vapoarelor, în largul mărilor, dă loc la discuții într-un fel sau altul. Și iată-mă stînd acolo, cu bătrînul acela, lăsat în seama mea. Cînd observă că mă uit la el, începu iar să se plimbe în lungul și-n latul salonului. Își ținea mîinile îndesate în buzunare, era tot așa drept ca totdeauna, numai capul îi atîrna în jos. După puțin timp îmi spuse în felul lui moale : „Ai văzut ?"

Powell nu găsea în mintea lui nici un cuvînt special care să se potrivească oroarei simțămintelor lui. Astfel că spuse — trebuia să spună ceva : „Dumnezeule sfinte ! Ce-ai gîndit, domnule Smith, de-ai încercat să..." Și apoi tăcu. Nu îndrăzni să pronunțe cuvîntul otrăvești. Domnul Smith își întrerupse tîrcoalele.

„Gîndit ! Ce știi dumneata despre gîndire ! Eu nu gîndesc. E ceva în capul meu care gîndește. Gîndurile în om sînt ca și cînd te-ai fi îmbătat cu o băutură spirtoasă sau cu... Nu le poți opri. Un om care gîndește, se va gîndi la orice. Nu ! Dar ai văzut, nu-i așa ?"

„Vă spun c-am văzut. Sînt sigur ! spuse Powell cu putere. V-am privit tot timpul. Aţi pus ceva în băutura din pahar."

Apoi Powell îşi pierdu întrucîtva respiraţia. Domnul Smith se uita la el curios, cu neîncredere.

„Omul lui Dumnezeu, nu ştiu despre ce tot vorbeşti. Eu te întreb dacă ai văzut ? Cine-ar fi crezut ? Cu braţele în jurul gîtului lui. Cînd ! O ! Ha ! Ha ! Chiar ai văzut ! Nu-i aşa ? N-a fost iluzie — nu ? Cu braţele în jurul... Dar n-am avut niciodată completă încredere în ea."

„Atunci am izbucnit, spuse Powell. I-am spus că are mare noroc să cadă peste căpitanul Anthony. Un om într-un milion ! Începu din nou să se mişte încolo şi-n-coace.

„Şi dumneata, spuse el amărît, ţinîndu-şi ochii în jos. Ha ? un om minunat ? Dar ai dumneata idee cine sînt eu ? Ascultă ! Am fost marele domn de Barral. Aşa scria în ziare cînd a început conspiraţia împotriva mea. Şi am stat la răcoare. Iar acum am ajuns jos ! Vocea îi slăbi, ajungînd o simplă suflare. Am ajuns jos de tot."

Îşi scoase mîinile din buzunare, îşi îndesă şapca pe cap, apoi iar şi le îndesă în buzunare, ca şi cînd s-ar fi pregătit să meargă afară, în bătaia vîntului.

„Dar nu aşa de jos ca să accept o asemenea ruşine, s-o văd pe ea strînsă în ghearele individului acesta, fără să fac nimic. N-a vrut să mă asculte. Frică ? Prostie ? Trebuia să găsesc o cale ca s-o scap. Credeai că-l iubeşte ? Nu ! Cine ar fi putut crede una ca asta ? Nu ! Pretindea c-a făcut-o pentru mine. Nu putea înţelege că dacă n-aş fi un om bătrîn, de mult m-aş fi repezit la gîtul lui. Şi am fost ispitit s-o fac ori de cîte ori îl vedeam uitîndu-se la ea. Fata mea ! Ah ! Orice bărbat, numai ăsta nu ! Şi tot timpul m-a minţit păcătoasa şi proasta asta mică. Era un complot din partea lor. O conspiraţie. Conspiraţiile astea sînt lucrul dracului. M-a dus, m-a dus, pînă cînd mi-a pus capul sub călcîiul temnicerului ăsta, ticălosului ăsta, bărbatului ei... Trădare ! Să mă aducă atît de jos. Mai jos decît ea. În murdărie. Pentru că asta înseamnă, nu ? Sub călcîiul lui !"

Se opri din mersul lui neliniştit şi, din nou, apucîndu-şi şapca cu amîndouă mîinile, o trase furios peste

urechi. Powell se pierduse de tot ascultînd aceste aiureli întrerupte şi privind la faţa aceea bătrînă şi înfierbîntată cînd, dintr-o dată, iute ca fulgerul, Domnul Smith se întoarse, înşfăcă paharul căpitanului şi cu o exclamaţie gîtuită, grăbită, „Noroc", îşi turnă băutura pe gît.

„Ştiu acum ce înseamnă cuvîntul „consternare", continuă domnul Powell. Aceasta era exact starea mea sufletească. M-am gîndit imediat : „N-a fost nimic în băutura aceea. Am visat, am făcut cea mai îngrozitoare greşeală..."

Domnul Smith puse paharul jos. Stătu în faţa lui Powelll, nevătămat, domolit, într-o atitudine de ascultare, cu capul înclinat pe-o parte, sugîndu-şi buzele-i subţiri. Dintr-odată, clipi din ochi într-un fel ciudat, înşfăcă umărul lui Powell şi se prăbuşi, căzînd imediat, ca şi cînd s-ar fi muiat tot, aşa cum ar cădea o bucată de mătase. Powell îl apucă instinctiv de braţ şi opri o clipă căderea ; dar îndată ce domnul Smith fu pe podea, Powell se eliberă şi se trase îndărăt. Aproape tot atît de iute se repezi din nou înainte şi încercă să ridice corpul. Dar imediat ce-i înălţă umerii, îşi dădu seama că omul era mort. Mort !

Îl lăsă uşor jos. Se aplecă asupra lui fără frică sau fără vreun alt sentiment, aproape indiferent, se simţea foarte departe, ca să spun aşa. Apoi iar făcu o săritură şi dacă n-ar fi avut mereu în minte pe doamna Anthony, ar fi dat drumul unui strigăt de ajutor. Merse împleticindu-se, pînă la uşa cabinei ei, unde strigătul de „domnule căpitan !" izbucni din pieptul lui mult prea tare ; dar făcea un mare efort de stăpînire de sine. „Aştept ordinele dumneavoastră domnule căpitan" spuse el în faţa uşii aceleia, distinct, pe un ton sigur.

Era mare linişte acolo înăuntru, linişte de moarte. Apoi auzi un zgomot de paşi şi glasul căpitanului „Bine. Vin !" El şedea rezemat de peretele despărţitor, cum vezi cîte-un beţiv sprijinit de-un perete, pe jumătate încovoiat. În această atitudine l-a găsit căpitanul cînd a ieşit afară, împingînd repede uşa în urma lui. Imediat Anthony îşi plimbă ochii prin cabină. Powell, fără o vorbă, îi strînse braţul şi îl conduse în jurul mesei şi începu să se justifice. „Nu l-am putut opri, şopti cu o voce tremurată. A fost prea iute pentru mine. A băut şi a căzut jos." Dar căpitanul

nu-l asculta. Se uita jos la domnul Smith, gîndindu-se poate că e o simplă întîmplare că nu zăcea acolo propriul lui corp. Nu voiau să vorbească. Își făceau semne unul altuia din ochi. Căpitanul prinse umărul lui Powell ca într-o menghină și arătă spre cabina doamnei Anthony și a fost deajuns. Știa că tînărul l-a înțeles. Perfect ! Tăcere ! Tăcere pentru totdeauna în legătură cu asta. Chiar privirile lor deveniră furișate, tainice. Powell privi de la corpul nemișcat la ușa cabinei omului mort. Căpitanul încuviință. Atunci Powell se furișă pînă la ușă, o deschise și o prinse în cîrlige. Se furișă înapoi, cu priviri îngrijorate spre cabina doamnei Anthony, apoi se aplecă peste cadavru. Căpitanul Anthony îl ridică de umeri.

Powell tremura. „Nu voi uita niciodată acel interminabil drum de-a lungul salonului, pas cu pas, ținîndu-ne respirația. Pentru o parte din drum, jumătatea de perdea trasă ne ascundea, dacă doamna Anthony ar fi deschis ușa ; dar n-am respirat bine pînă cînd n-am pus corpul pe pat. Reflectarea luminii din salon lăsa cea mai mare parte a cabinei în umbră. Corpul întins și rigid al domnului Smith arăta de asemenea întunecat, întunecat și viu. Știi că el totdeauna se ținea țeapăn ca un stîlp. Am stat lîngă pat de parcă am fi așteptat să ne facă un semn că dorește să fie lăsat singur. Căpitanul își aruncă brațul pe umărul meu și-mi spuse la ureche : „Stewardul îl va găsi mîine dimineață".

Nu i-am răspuns nimic. Era rolul lui să hotărască. Era poate procedeul cel mai bun. Nu e de nici un folos să vorbesc despre gîndurile mele. Nu erau în legătură cu persoana mea, nici cu bătrînul acela care mă înspăimînta acum mai mult decît cînd era în viață. Cel pe care-l compătimeam era căpitanul. El șopti : „Sînt sigur de dumneata, domnule Powell. Acum ai face mai bine să te duci pe punte. Cît despre mine..." și l-am văzut ducîndu-și mîinile la cap, ca înnebunit. Dar ultimele lui cuvinte înainte de a ne furișa afară din cabina aceea, mi s-au înfipt în minte cu însuși tonul cu care au fost murmurate — către el însuși, nu către mine.

„Nu ! Nu ! N-am de gînd să mă împiedic acum de cadavrul acesta !"

. . . . . .

— Asta este ceea ce domnul Powell al nostru a avut să-mi povestească, spuse Marlow, schimbînd tonul. Eu eram bucuros să aflu că Flora de Barral fusese salvată, în cele din urmă, de acea umbră sinistră căzută peste drumul ei.

Apoi tăcurăm, eu ducîndu-mă cu gîndul la sfîrşitul lui de Barral la irezistibila presiune a imaginarelor necazuri, conştiinţă copleşită, scrupule, prudenţă, sub volumul lor mereu extensibil : la întunecata şi veninoasa ironie din obsesia care-l stăpînise pe acel bătrîn.

— Ei, şi pe urmă ? am întrebat.

— „Stewardul l-a găsit mi-a povestit domnul Powell :

„La ora cinci a intrat în cabină cu o ceaşcă de ceai, pe care bineînţeles că a scăpat-o din mînă. Eu eram iarăşi de cart. Veni la mine, pe punte, clătinîndu-se, palid ca moartea. Mă aşteptam să vie ; şi totuşi abia puteam vorbi : „Du-te şi anunţă-l pe căpitan", am reuşit să spun. El alergă bîiguind : „Dumnezeule ! Dumnezeule". Şi să mă ia naiba dacă nu l-au apucat istericalele cînd încercă să-i spuie căpitanului, începînd să strige în salon : „Complet îmbrăcat ! Mort ! Complet îmbrăcat !" Doamna Anthony alergă afară din cabină, bineînţeles, dar pe ea n-au apucat-o istericalele. Franklin, care de asemeni se afla acolo, mi-a povestit că ea îşi ascunse faţa la pieptul căpitanului, apoi plecă afară şi îi lăsă acolo. Au trecut zile întregi pînă cînd doamna Anthony a apărut din nou pe punte. Prima dată cînd i-am vorbit, mi-a întins mîna şi mi-a spus : „Bietul meu tată ţinea foarte mult la dumneata, domnule Powell." Începu să-şi şteargă ochii iar eu am zburat de cealaltă parte a punţii. Mi-ar fi plăcut să uit tot ce i s-a întîmplat.

Dar e clar că nu putea, comentă Marlow pentru că după ce şi-a aprins pipa, a început să cugete tare : „Trebuie să fi fost o substanţă foarte puternică. Mă întreb de unde şi-o fi procurat-o. Nu cred că de la un farmacist obişnuit. Ei, o fi avut-o el de undeva — trebuie să fi fost doar cît ai lua între degete, nu mai mult".

Eu, observă Marlow, am teoria mea, care în oarecare măsură înlătură oroarea unei crime premeditate. Întîmplarea intervenise şi aici. Nu domnul Smith fusese acela

care obținuse otrava. Ci marele de Barral. Și nu fusese destinată obscurului, mărinimosului cuceritor al Florei de Barral, ci cunoscutului financiar ale cărui întreprinderi nu aveau nimic de-a face cu mărinimia. El își avea medicul lui în zilele de măreție. Ba chiar cred să-mi amintesc că doctorul acela a fost chemat la proces pentru un mic motiv sau altul. Îmi închipui că de Barral s-a dus la el cînd a văzut posibilitatea unui „triumf al rivalilor invidioși" — adică o sentință grea.

Mă îndoiesc că din simpatie sau chiar pentru bani, dar cred mai curînd că din milă i-a procurat acel om ceea ce domnul Powell numea „o substanță puternică". După cele văzute de Powell chiar la săvîrșirea faptei, sînt convins că trebuie să fi fost conținutul unei capsule, pe care probabil c-o avea la el în ultima zi a procesului, poate în vreo cusătură a buzunarului de la vestă. N-a folosit-o. De ce ? S-a gîndit el la copil în ultimul moment ? Sau i-a lipsit curajul ? Nu putem spune. Dar a găsit-o în hainele lui cînd a ieșit din pușcărie. Scăpase de la percheziție, dacă o fi fost vreuna. Întîmplarea îl înarmase. Și numai întîmplarea, întîmplarea vieții domnului Powell, l-a forțat să întoarcă îngrozitoarea unealtă împotriva lui însuși.

Am împărtășit teoria mea domnului Powell care a acceptat-o imediat, ca fiind favorabilă, într-un sens, tatălui doamnei Anthony. Apoi, făcînd un gest cu mîna, a adăugat : „Să nu ne mai gîndim la asta !" Am încuviințat și foarte curînd el observă visător :

„Am călătorit cu căpitanul și cu doamna Anthony pe mări prin toată lumea, mai mult de șase ani. Aproape tot așa de mult ca și Franklin."

„A, da ! Ce-a devenit Franklin ?" am întrebat.

Powell zîmbi. „A părăsit *Ferndale* cam un an după aceea, iar eu i-am luat locul. Căpitanul Anthony l-a recomandat pentru comanda unei nave. Să nu-ți închipui că Anthony ar fi aruncat vreun om de-al lui ca pe o mănușă veche. Dar desigur că doamna Anthony nu-l prea avea la inimă. Nu cred că ea ar fi suflat vreo vorbă căpitanului împotriva lui Franklin, dar căpitanul Anthony îi putea citi gîndurile."

Şi din nou Powell păru că se pierde în trecut. Deoarece mi-am amintit brusc de soţii Fyne, am întrebat :

„Au avut copii ?"

Powell tresări. „Nu ! Nu ! N-au avut nici un copil" şi din nou se domoli, pufăind din pipa lui scurtă din lemn de trandafir.

„Unde sînt acum ?" îl întrebai, dorind să mă asigur că temerile soţilor Fyne fuseseră deplasate şi zadarnice, cum sînt adesea toate temerile noastre ; că nu existau veri indezirabili pentru scumpele lor fete şi nici un pericol de vizite nedorite în căminul lor imaculat.

Powell mă privi tăcut, ţinînd în mînă pipa care ardea mocnit.

„Cum, nu ştii ?" rosti el cu o voce adîncă.

„Ce să ştiu ?"

„Că *Ferndale* s-a scufundat acum patru ani sau ceva mai mult. S-a ciocnit. Iar căpitanul Anthony s-a scufundat odată cu nava."

„Nu mai spune ! strigai eu atît de afectat, de parcă l-aş fi cunoscut personal pe căpitanul Anthony. S-a... s-a prăpădit atunci şi doamna Anthony ?"

„Ai putea tot atît de bine să întrebi dacă n-am pierit şi eu, replică domnul Powell atît de ţîfnos încît mă surprinse. Mă vezi că sînt aici, nu ?"

Era cu totul îmbufnat, dar observînd uimirea mea se domoli şi spuse pe un ton meditativ :

„Da. Oamenii buni pleacă, de parcă n-ar fi de nici un folos pe lume. Se pare că se întîmplă lucruri care, cum spun turcii, e scris să se întîmple. Sau altfel soarta încearcă, dar uneori îşi greşeşte ţinta. Îţi aminteşti de vasul acela care a trecut pe lîngă noi, noaptea, gata să ne ciocnească, în prima mea călătorie cu ei, de care ţi-am vorbit ? De data aceasta a fost spre ziuă. Un calm deplin şi o ceaţă s-o tai cu cuţitul. Numai că de data asta nu erau explozibile la bord. Eram pe punte şi-mi amintesc blestematul şi asasinul vapor apărînd deodată bord la bord, iar căpitanul Anthony (eram amîndoi pe punte) strigînd „Dumnezeule ! Ce-i asta ? Strigă la toţi marinarii, Powell, să se salveze. Acum nu e dinamită la bord. Mă duc să-mi iau soţia !... Eu urlam şi toţi cei de serviciu urlau. Dezastru !"

Domnul Powell se sufoca aducîndu-şi aminte. Era un vapor belgian *Westland,* continuă el, comandat de unul din acei comandanţi de vas buni de nimic. Se numea Flaherty şi sper că va muri fără să fie izbăvit. A tăiat în două bătrîna *Ferndale* iar după lovitură a urmat o tăcere mormîntală. Apoi l-am auzit pe căpitan pe punţea din spate, strigînd : „Lăsaţi motoarele să funcţioneze cu viteză redusă" şi un urlet care-i răspundea „Da ! Da !" de la provă ; şi apoi o întreagă mulţime acolo sus, începînd să facă un mare tărăboi în ceaţă. Aruncau jos spre noi frînghii cu duzinele, trebuie să spun. Eu şi căpitanul am legat una din ele pe sub braţele doamnei Anthony ; îmi amintesc că pe faţa ei plutea un fel de zîmbet slab.

„Trageţi cu grijă, am strigat la cei de pe puntea vasului. E o femeie pe funia asta." Căpitanul a văzut-o ajunsă sus, teafără. Apoi am dat amîndoi o goană în jurul punţilor, să vedem dacă n-a mai rămas careva. Cînd ne-am întors, căpitanul a spus : „S-a terminat cu ea, Powell ; bătrîna şi scumpa navă ! Cufundată în mare !"

„Într-adevăr, s-a isprăvit cu ea, am spus şi eu. Dar ar fi putut fi mai rău. Legaţi-vă cu funia asta, domnule căpitan, pentru numele lui Dumnezeu ! O voi ţine eu."

„Dar ce crezi dumneata ? spuse el furios. Nu e rîndul meu. Hai, sus cu dumneata !"

„Cred că acestea au fost ultimele cuvinte pe care le-a rostit. Ştiam că voia să fie ultimul care părăseşte nava sa, aşa că m-am căţărat sus cît de iute am putut, iar nebunii aceia afurisiţi m-au înşfăcat, m-au ridicat sus, m-au tîrît spre pupa prin larmă şi dezordinea celei mai nebuneşti agitaţii ce am văzut vreodată. Cineva a strigat de pe punte : „Îi aveţi pe toţi la bord !" şi o duzină de măgari idioţi au început să strige toţi deodată : „Toţi sînt salvaţi ! Toţi sînt salvaţi" şi atunci, blestematul acela de irlandez de pe punte, cu toate că eu urlam „Nu ! Nu !" de credeam că-mi plesneşte capul, dădu semnalul motoarelor din spate — în timp ce eu mă luptam ca un nebun să mă fac auzit ! Şi bineînţeles..."

Am văzut lacrimi, un rîu de lacrimi curgînd pe faţa domnului Powell. Vocea i se înecă.

„*Ferndale* s-a dus la fund ca o piatră şi odată cu ea şi căpitanul Anthony, cel mai ales suflet care a părăsit

vreodată corpul unui marinar. Tunam şi fulgeram ca un nebun, ca un diavol, cu o mulţime de idioţi care se îngrămădeau în jurul meu intrebînd : „Dar nu eşti dumneata căpitanul ?"

„Eu nu eram vrednic nici să-i leg şireturile de la pantofi omului pe care l-aţi înecat" ţipam la ei... Vai ! Vai ! Puteam vedea eu însumi că n-ar fi fost de nici un folos să coborîm o barcă. N-ar fi putut-o vedea. Şi, inchipuieşte-ţi, Marlow, a trebuit să fiu eu acela care să mă duc şi să-i spun doamnei Anthony ! O luaseră jos, undeva, în salonul de la clasa întîi. A trebuit să mă duc şi să-i spun ! Flaherty acela, Dumnezeu să-l ierte, a venit la mine, alb ca varul : „Cred că dumneavoastră sînteţi persoana cea mai indicată" Dumnezeu să-l ierte ! Doream să mor de o sută de ori. O mulţime de doamne amabile, printre pasageri, vorbeau cu emoţie în jurul doamnei Anthony. O adevărată colivie de papagali. Medicul vaporului mergea înaintea mea. Şoptea în dreapta şi-n stînga, apoi căzu o tăcere bruscă. Da, doream să fiu eu mort. Dar doamna Anthony a fost tare."

Aici, domnul Powell izbucni de-a binelea în plîns. „Nimeni n-ar fi putut să nu-l iubească pe căpitanul Anthony. Te las să-ţi închipui ce însemna el pentru ea. Totuşi, înainte de sfîrşitul săptămînii, doamna Anthony era aceea care mă imbărbăta pe mine.

După un timp, am întrebat : „Doamna Anthony se află acum în Anglia ?"

El îşi întoarse ochii, fără nici o falsă jenă. „O, da." Începu să caute chibrituri şi, în timp ce îşi aplecase capul sub masă, după cutie, adăugă : „Şi nu prea departe de aici. Satul acela mic de colo, ştii."

„Nu ! Adevărat ? A ! Înţeleg acum !"

Domnul Powell fuma auster, foarte detaşat. Dar nu puteam să-mi dau drumul cu una, cu două. Şmecherul ! Aşadar ăsta era secretul pasiunii lui de a naviga prin apropierea fluviului şi motivul simpatiei lui pentru golfuleţul acela.

„Şi bănuiesc, am spus eu, că eşti tot atît de «entuziasmat» ca totdeauna. Aşa e ? În locul dumitale, i-aş mărturisi doamnei Anthony entuziasmul meu. De ce nu ?"

Își prinse la timp pipa care era să cadă. Dar dacă ceea ce francezii numesc *effarement* [1] a fost exprimat vreodată pe chipul vreunui om, apoi a fost atunci, mărturisind modestia, sensibilitatea și nevinovăția lui. Părea înfricoșat să nu fi auzit cineva îndrăzneața, aproape profanatoarea aluzie, ca și cînd n-ar fi fost aproape doi kilometri și jumătate de teren mlăștinos și canale între noi și cea mai apropiată locuință omenească. Dar poate că își aminti atunci alinătorul fapt, căci îngădui unei sclipiri să-i lumineze ochii, ca o reflectare a unei flăcări interioare, ținută mereu aprinsă în sanctuarul inimii sale, cu un devotament tot atît de pur ca al oricărei vestale.

Lumina scăpără și se stinse. Zîmbi cu un zîmbet sfios și oftă.

„Ei ! Absurdități ! Ar trebui să înțelegi mai bine lucrurile, spuse el mai mult trist decît supărat. Dar am uitat că dumneata nu l-ai cunoscut niciodată pe căpitanul Anthony", adăugă cu indulgență.

I-am amintit că am cunoscut-o pe doamna Anthony și asta încă înainte ca el — fiind acum un vechi prieten al ei — s-o fi văzut. Cînd mi-a spus că doamna Anthony auzise de întîlnirile noastre, am întrebat dacă nu i-ar face plăcere să mă vadă. Domnul Powell nu-și exprimă părerea, dar data următoare cînd ne-am întîlnit în golf, îmi spuse : „Îi va face mare plăcere. Te-ai putea duce chiar azi".

După-amiaza era destul de avansată cînd m-am apropiat de casă. Farmecul unei zile frumoase în declin mă înconjura cu o influență binefăcătoare, liniștitoare. O simțeam în liniștea aleii umbrite, în aerul pur, în cerul albastru. E greu să-ți aminteşti conflictele, mizeriile, ispitele și crimele existenței egoiste a oamenilor, cînd te afli singur în încîntătoarea seninătate a naturii inconștiente. Respirînd pacea de vis din jurul pitoreștii vilișoare de care mă apropiam, îmi părea că ea ar trebui să domnească oriunde, peste tot globul de apă și uscat și în inimile tuturor celor de pe acest pămînt.

Flora coborî la poarta grădinii să mă primească, o alta decît fărîma de ceață albă, pervers atrăgătoare, ne-

[1] Spaimă, ululre.

căjită, purtată pasiv prin complicatul vis urît al existenţei. Nu mai arăta nici ca o zînă abandonată. Am bîiguit stupid : „Din nou în ţară, domnişoară... doamnă." Ea s-a arătat foarte amabilă, a răspuns strîngerii mîinii mele, dar eram amîndoi uşor încurcaţi. Apoi am rîs. Apoi am devenit gravi.

Nu sînt un admirator al zorilor de zi. Ştii cît de echivocă e lumina în zori. Dar Flora, acum, era cu adevărat ea însăşi, era ca o frumoasă şi liniştită dupăamiază, nu prea înaintată. O femeie nu cu mult peste treizeci de ani, cu un ten strălucitor, puţină culoare în obraji, un păr bogat, o frunte netedă, o bărbie frumoasă şi numai cu ochii Florei de odinioară, absolut neschimbaţi.

În camera în care m-a condus, era o domnişoară X, nu i-am reţinut numele, o persoană modestă, chiar obscură, de vîrstă mijlocie, îmbrăcată în negru. O domnişoară de companie. Totul foarte cuviincios. Venea şi pleca şi un timp chiar a stat în cameră, dar cam la o parte, cu un lucru de mînă. Pînă să aducă o lampă aprinsă, ascultasem toate amănuntele cu adevărat necesare acestei povestiri. Între mine şi ea, care fusese cîndva Flora de Barral, nu era necesar ca discuţia să fie purtată numai asupra vremii.

Lampa avea un abajur roz şi lumina ei o învăluia într-o permanentă îmbujorare, făcînd-o să pară extraordinar de tînără, cum şedea în faţa mea, într-un fotoliu adînc cu spătar înalt. Am întrebat-o :

„Spune-mi ce ai scris în acea faimoasă scrisoare care a tulburat-o atît de teribil pe doamna Fyne şi a determinat pe micul Fyne să intervie într-un mod atît de supărător ?"

„Am scris prea devreme, spuse ea serios. Mă simţeam indiferentă şi am scris cu nepăsare. Ştiam că va dezaproba fapta mea şi am scris prosteşte. Era ecoul propriei ei vorbării stupide. Am spus că nu-l iubesc pe fratele ei, dar că nu-mi fac deloc scrupule luîndu-l în căsătorie."

Tăcu, şovăind, apoi cu un rîs timid :

„Credeam într-adevăr că mă vînd, domnule Marlow. Şi eram mîndră de asta. Cît am suferit după aceea, n-aş putea spune, pentru că mi-am descoperit iubirea pentru

sărmanul meu Roderick prin suferinţe de furie şi umilire. Am ajuns să-l bănuiesc că mă disprețuiește ; dar nu-l puteam pune la încercare din cauza tatălui meu. O ! N-aş fi fost prea mîndră. Dar trebuia să menajez simţămintele bietului papa. Roderick era perfect dar eu mă simţeam ca şi cînd aş fi fost supusă unor torturi, neavînd voie nici să-mi urlu durerea. Ideile preconcepute ale lui papa împotriva lui Roderick erau suferinţa mea cea mai mare. Era deprimant. Mă simţeam înfricoşată. Ah ! Mă simţeam nenorocită ! În noaptea aceea cînd tata a murit subit, sînt sigură că au avut un fel de ceartă în legătură cu mine. Dar nu voiam să merg mai departe împotriva inimii mele. Nu puteam."

Se opri brusc, apoi impulsiv :

„Adevărul iese la lumină, domnule Marlow."

„Da", am spus eu.

Apoi ea continuă gînditoare :

„Suferinţa şi fericirea se împleteau la început ca întunericul şi lumina. Luni întregi am trăit în umbra sentimentelor mele. Dar era liniște. Era cald..."

Din nou tăcu, apoi întorcîndu-se la gîndurile ei : „Nu ! Nu era nimic rău, nimic dăunător în scrisoarea aceea. Era pur şi simplu prosteasca. Ce ştiam eu atunci despre viaţă ? Nimic. Dar doamna Fyne ar fi trebuit să ştie mai multe. A scris fratelui ei o scrisoare ceva mai tîrziu. După mulţi ani, Roderick m-a lăsat s-o citesc. Am găsit în ea fraza : «Ani întregi am încercat să-mi fac o prietenă din fata asta ; dar te previn încă o dată că are firea unei aventuriere fără inimă...» Aventurieră ! repetă Flora încet. Fie şi aşa. Am avut o aventură frumoasă."

Aşadar a fost frumoasă, spusei eu cu interes.

„Cea mai frumoasă din lume ! Gîndeşte-te numai ! Am iubit şi am fost iubită ; în liniște, în pace, fără remuşcări şi fără teamă. În ochii mei, toată lumea şi toată viaţa erau transformate. Şi cîte lucruri am văzut ! Ce buni erau toţi cu mine. Roderick era atît de iubit oriunde. Da, am cunoscut bunătatea şi siguranţa. Lucrurile cele mai obişnuite îmi apăreau într-o lumină nouă, îmbrăcate într-o frumuseţe pe care n-o bănuisem niciodată. Însăşi marea !... Dumneata eşti marinar. Ţi-ai trăit viaţa pe mare. Ştii

cît e de frumoasă, cît e de puternică, de fermecătoare, de prietenoasă, de măreață..."

Ascultam uimit și mișcat. Ea tăcu doar puțin.

„Era prea frumos ca să dureze. Dar acum nimic nu mi le poate răpi. Să nu crezi că mă plîng. Acum nu sînt nici măcar tristă. Da, am fost fericită. Dar îmi amintesc și timpul cînd am fost nefericită, peste puterea de îndurare, dincolo de disperare. Da ; îți amintești. Și mai tîrziu de asemeni. Era un timp, la bordul navei *Ferndale*, cînd singurele momente de ușurare pe care le cunoșteam erau la pupa, cînd îl lăsam pe domnul Powell să-mi povestească una și alta. Ții la el, nu-i așa ?

„Excelent camarad ! spusei cu căldură. Îl vezi des ?

„Desigur. Nici nu cunosc alt suflet pe lume. Sînt singură de tot. Iar el are mult timp liber. Mătușa lui a murit acum cîțiva ani. Nu se ocupă cu nimic, cred."

„Îi place marea, remarcai eu. O iubește."

„Se pare c-a renunțat la ea", murmură Flora.

„Mă întreb de ce."

Ea rămase tăcută. „Poate pentru că iubește altceva și mai mult, am continuat eu. Hai, doamnă Anthony, nu mă lăsa să plec de aici cu ideea că ești o persoană egoistă, strîngînd la piept amintirea trecutei dumitale fericiri, cum își ține omul bogat comoara, uitînd pe săracul de la poartă."

M-am ridicat să plec. Se făcea tîrziu. Ea se ridică oarecum agitată și ieși cu mine în întunericul parfumat al grădinii. Îmi reținu mîna o clipă, apoi cu vocea Florei de altă dată, cu exact aceeași intonație, arătînd aceeași neîncredere, vechea îndoială față de ea însăși, vechea urmă a loviturii primite în copilărie, murmură patetic și hazliu :

„Crezi că e posibil să țină la mine ?"

„Întreabă-l chiar dumneata. Doar ești curajoasă."

„O, sînt destul de curajoasă", spuse ea suspinînd.

„Atunci fă-o. Căci dacă n-o faci, vei nedreptăți crud pe acest om răbdător."

Ne-am despărțit, lăsînd-o fără să-mi răspundă. A doua zi, văzîndu-l pe Powell pregătindu-se să plece de pe țărm, l-am rugat să-i transmită doamnei Anthony salutările mele. Mi-a promis că o va face.

„Ascultă, Powell, i-am spus. Ne-am întîlnit noi sau nu din întîmplare ?"

„Desigur că da", admise el, potrivindu-şi pălăria.

„Şi ştiinţa vieţii ne învaţă să profităm de orice întîmplare care ni se prezintă, am urmat eu. Crezi în asta ?"

„Purul adevăr", declară el cu nevinovăţie.

„Ei bine, atunci nu-l uita."

„O, eu nu mă aştept să mi se prezinte nimic", spuse el sărind de pe ţărm.

Cînd apele fură mari, nu s-a întors, ca de obicei. Mi-am pregătit plecarea şi, tocmai cînd mă desprindeam de ţărm, de după şopronul întunecat, în umbra amurgului, apărură două siluete, rămînînd liniştite, abia distincte.

„Dumneata eşti, Powell ?" am strigat.

„Eu şi doamna Anthony, răspunse vocea lui impresionantă în tăcerea marei întinderi mlăştinoase. În seara asta nu navighez. Trebuie s-o conduc pe doamna Anthony acasă."

„Atunci plec singur", am strigat eu.

Vocea Florei îmi ură „*Bon voyage*" pe tonul cel mai prietenos dar cam tremurat.

„Ai să auzi curînd de mine", strigă Powell, brusc, tocmai cînd ambarcaţiunea mea ieşise din gura micului golf.

Asta a fost ieri, adăugă Marlow, legănîndu-se leneş în fotoliu. Încă n-am auzit nimic, dar sper s-aud în orice moment... Şi de ce naiba zîmbeşti în felul ăsta zeflemitor ? Nu mă opun să însoţesc un prieten la biserică, la cununie. La naiba ! Cu toată credinţa mea în Întîmplare, nu sînt chiar un păgîn...

Cuprins

Partea I

FATA

Cap. I

TÎNĂRUL POWELL ŞI NOROCOASA LUI ÎNTÎMPLARE 5

Cap. II

SOŢII FYNE ŞI PRIETENA LOR 31

Cap. III

ECONOMIE — ŞI COPILUL 58

Cap. IV

GUVERNANTA 83

Cap. V

INVITAŢIA LA CEAI 113

Cap. VI

FLORA 137

Cap. VII

PE STRADĂ 164

Partea a II-a

CAVALERUL

Cap. I

VASUL *FERNDALE* 211

Cap. II

TÎNĂRUL POWELL VEDE ŞI AUDE 223

Cap. III

SLUJITORI DEVOTAȚI — ȘI LUMINA UNEI TORȚE 242

Cap. IV

ANTHONY ȘI FLORA 265

Cap. V

MARELE DE BARRAL 284

Cap. VI

.....O NOAPTE FĂRĂ LUNĂ, PLINĂ DE STELE PE CER ȘI DE ÎNTUNERIC PE APE" . . 328